

Tomka Emil
Harctéri napló
1944-1945

Nyíregyháza, 2001

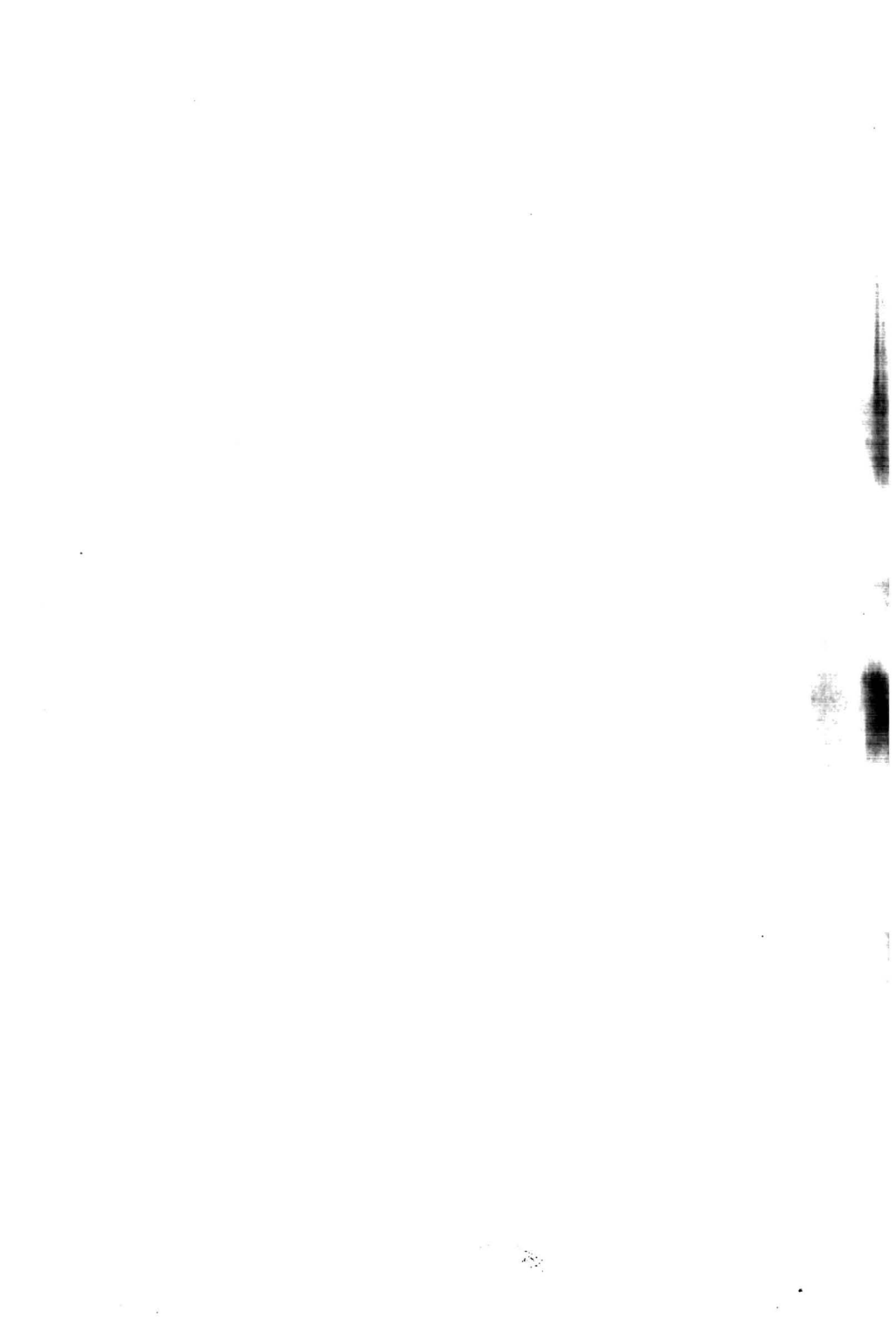
B 351

**Tomka Emil naplója
(1944-1945)**

H
357
T63

**A VII. NYÍREGYHÁZI HUSZÁRTALÁLKOZÓ
TISZTELETÉRE**

2001. augusztus 19–20.

**Tomka Emil naplója
(1944-1945)**

Nyíregyháza

2001

A Jósa András Múzeum Kiadványai 48.

Sorozatszerkesztő:
Németh Péter

A bevezetőt és a jegyzeteket írta:
Bene János

B 351

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM

NYÍREGYHÁZA

KÖNYVTÁRA

19. 615

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési
Minisztérium Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Földművelésügyi Hivatal

ISBN 963 7220 45 3

ISSN 0133 8110

Kiadja a nyíregyházi Jósa András Múzeum
Felelős kiadó: Dr. Németh Péter megyei múzeumigazgató
Készült 500 példányban A/5 ív terjedelemben, B/5 formátumban
a Grafitt Nyomda "R" Kft. nyomdájában, Nyíregyházán
Felelős vezető: Ördög J. Gábor

TARTALOMJEGYZÉK

Az 1. lovashadosztály harcai 1944-45-ben	7
Tomka Emil 1974-ben kelt előszava	23
Mozgósítás	29
Halogató harcok	37
Varsói csata	61
Harcok a Tisza mentén	85
Halogató harc a Duna-Tisza közén	103
A Duna vonal védelme	125
Kápolnásnyék	149
A Vértesben	175
Az összeomlás	201
Hadifogság	229
Zárszó	237
Mellékletek	238
Rövidítések jegyzéke	274
A 2/I. huszárosztály veszteséglistái	277

Tomka Emil

Az 1. lovashadosztály harcai 1944-45-ben

A magyar királyi 1. honvéd gyorshadtest 1941-es ukrajnai hadjáratának tapasztalatai bebizonyították, hogy a modern háborúban az eltérő menetsebességű, teljesítményű lovas és gépesített alakulatok egy seregtelen belül nem alkalmazhatók. Ennek tanulságait levonva, az 1942. október 1-jén életbe léptetett új hadrendben már külön szerepelt a páncélos és a lovas fegyvernem. 1942. október 1-jével alakult meg Nyíregyházán a magyar királyi honvédség egyetlen magyar lovas seregtestje, az 1. honvéd lovashadosztály parancsnoksága, élén v. Vattay Antal¹ vezérőrnaggyal, aki ettől az időponttól kezdve ellátta a lovassági felügyelői feladatot is. Az ő elképzelései szerint indult meg azután a hadosztály megszervezése, az egyes alosztályok kiképzése, majd összekovácsolása. Az addig szerzett haditapasztalatok nyilvánvalóvá tették, hogy elsősorban a tüzérőt kell fokozni, s azt a huszárosztályokhoz csoportosítani, valamint harcokosi és légvédelmi támogatást kell biztosítani és a vonatalakulatoknál² a motorizált részlegek számát növelni kell.

-
- ¹ Vattay Antal, vitéz (Sopron, 1891. aug. 13. - Budapest, 1966. nov. 2.) A bécsújhelyi katonai akadémián avatták hadnaggyá 1912. aug. 18-án, majd a nyíregyházi cs. és kir. 14. huszárezredehez vezényelték, melynek kötelékében harcolta végig az I. világháborút. 1940. dec. végén nevezték ki a nyíregyházi 1. lovasdandár parancsnokává, 1941. máj. 1-jén vezérőrnaggyá léptették elő. Az 1. lovasdandárral vett részt 1941-ben az ukrajnai hadműveletekben. 1942. okt. 1-jétől a lovashadosztály parancsnoka, 1943. máj. 1-jétől altábornagy. A lovashadosztállal vonult el 1944. jún. közepén a hadművelési területre, 1944. júl-aug-ban rövid ideig a II. tartalékhadtest parancsnoka. 1944. aug. 17. és okt. 16. között a Kormányzó Katonai Irodájának főnöke, egyben főhadsegéd. Német, nyilas és amerikai fogság után 1946. jún. 16-án tért haza. 1951-ben koholt vádak alapján 10 évi börtönrre ítélték, rehabilitálása 2001. jún. 25-én történt meg.
- ² Vonat: személy- és anyagszállításra, oszlopokba foglalt fogatolt, vagy géperőhajtású eszközök a hozzájuk tartozó személyzettel. A magyar királyi honvédségben század-szintig lemenőleg minden alakulat hadrendjében megtalálható volt, s ütközet-, eleség- és málhavadat részekből állt. Az ütközetvonat a harchoz és a közvetlen utána szükséges anyagokat szállította, a löszert és a mozgókonyhát, az eleségvonat a naponta elhasznált élelmiszert pótolta, a málhavadat pedig az a rész, melyre csak a menetcél elérése után volt szükség, melyet néhány napig nélkülözni is lehetett (tisztí poggyász, ruházati és egészségügyi tartalék, irodafelszerelés stb.)

A lovashadosztály alakulatait a hadrendben előírt fegyverekkel már 1943 elején ellátták, s az év nyarán megtartották az első összekovácsolási gyakorlatokat is. 1944-re a hadosztály alakulatai “a sapkarózsától a patkószegig” mindennel ellátva és felszerelve az alábbi helyőrségekben folytatták a kiképzést:

- A hadosztály parancsnoksága Nyíregyházán.
- 2. huszárezred parancsnoksága és a 2/II. huszárosztály Szabadkán, a 2/I. huszárosztály Szentesen.
- 3. huszárezred parancsnoksága és a 3/I. huszárosztály Nagyváradon (a 3/3. lovasszázad Nagyszalontán), a 3/II. huszárosztály Munkácson.
- 4. huszárezred teljes egészében Nyíregyházán.
- 15. kerékpáros zászlóalj Kiskunhalason.
- 1. lovas-harcokosi zászlóalj Zentán.
- 3. felderítő zászlóalj Szilágysomlyón.
- 1. lovas-tüzérosztály Nagyváradon.
- 3. gépvontatású könnyű tüzérosztály Nyírbátorban.
- 55. légvédelmi tüzérosztály Szegeden.
- 4. gépkocsizó utászszázad és hadihíd oszlop Zentán.
- 1. lovas-híradó század Nyíregyházán.
- A hadosztályvonat parancsnoksága Szabadkán³.

A mozgósítás után a három huszárezred ezredközvetlen huszárütegeiből megalakult a 2. lovas-tüzérosztály ugyancsak Nagyváradon. A hadosztály hadilétszáma: 604 tiszt, 16.292 fő legénység és 11.057 ló volt. 1.140 gépjárművel rendelkezett, ebből 120 harcokocsival, illetve páncélgépkocsival. Szintén a mozgósításkor került alárendeltségébe a miskolci VII/1. gépkocsizó közepes tarackos üteg és a kiskunhalasi 15. motorke-rékpáros század.

Hazánk német megszállása, 1944. március 19. után, a német hadvezetés szinte azonnal kérte Horthy Miklós kormányzótól a lovashadosztály mozgósítását és a frontra küldését. A magyar politikai és katonai vezetés viszont semmiképpen sem akarta ezt a hazai viszonyokhoz mérten korsze-

³ Hadtörténelmi Levéltár: Honvédelmi Minisztérium 43.000./eln. I/a. 1943. A magyar királyi honvédség békehadrendje.

rően felszerelt, feltétlen kormányzóhű seregettestet a határokon túl bevetni, s az akkor már felismert idegen érdekek szolgálatában elvéreztetni. A hadosztályt ugyanis mint az önálló és független magyar politika egyik biztosítékát szerették volna megőrizni a háború utáni időkre, s az akkor majd szükségszerűen felmerülő vitás kérdések, elsősorban területi vonatkozású problémák eldöntésének "alátámasztására".

A német és magyar politikai-katonai körök több hónapos, már-már politikai üggyé fajuló huzavonája után 1944. június 6-án végül is a kormányzó kényszerült engedni: hozzájárult a már mozgósított hadosztály elindításához a németek által követelt hadműveleti területre, a Pripjaty-mocsarakba. A hadosztály élszállítmánya a szállásszabályozó és a német összekötő törzzsel 1944. június 11-én indult el Nyíregyházáról, s ezután sorra gördültek ki a szerelvények a békehelyőrségekből. Egy kivonuló huszárezred létszáma: 82 tiszt, 2.988 huszár, 3.068 ló, 2.367 karabély, 375 géppisztoly, 24 géppuska, 12 nehézpuska⁴, 12 gránátvető⁵, 60 golyószóró, 12 páncéltörő ágyú és 16 aknavető.

A vasúti szállítás útvonala: Budapest - Vác - Érsekújvár - Galánta - Trencsény - Zsolna - Oderberg - Katowicze - Kielce - Radom - Ivangorod (Deblin) - Lukow - Breszt-Litovszk - Kobryn - Pinszk - Luniniec, ahol az alosztályok kirakodtak. A szállítmányok útját nagyon megnehezítette a szovjet légifölény és a partizántevékenység. Lukowtól kezdve a mozdonnyok elé kövel megrakott előfutó kocsikat kapcsoltak a sínrobbantások okozta károk csökkentésére, ezzel a megoldással viszont a menetet lassították le. Végül is a hadosztály 65 szerelvényéből 55 veszteség nélkül befutott. A végszállítmány június 21-én rakodott ki.

⁴ A nehézpuska a honvédségben rendszeresített 20 mm-es, 45 kg tömegű páncéltörő fegyver volt.

⁵ A gránátvető simacsövű, elöltöltő, összecsukható, egy katona által szállítható fegyver volt, mely nagyjából 1 kg-os gránátot lött ki és 1 km-es lőtávon belül volt hatásos. A haditapasztalatok alapján jól bevált fegyver volt az állásharcokban a fedetlen, vagy kevésbé fedett élő erők ellen.

A lovashadosztályt 1944. június 20-án a Pinszkre beérkező Gustav Harteneck⁶ altábornagy parancsnoksága alatt álló német I. lovashadtest alá rendelték, mely akkor a német 2. hadsereg tartaléka volt. A későbbiek során ezen hadtest feladatává tették, hogy a Luniniec és a tőle északra-északnyugatra fekvő erdős-mocsaras területet a partizánoktól tisztítsa meg. Ekkoriban a lovashadosztály elszállásolási körzetében mintegy 10-13 ezer partizán működött, akik elsősorban az utak elaknásításával és váratlan rajtaütésekkel okoztak igen érzékeny veszteségeket. Egy ilyen aknarobbánástól halt hősi halált Luniniec-nél a lovashadosztály lovasparancsnoka (parancsnokhelyettes) v. Makay István⁷ vezérőrnagy is.

A nagyobb veszélyt azonban az jelentette, hogy az orosz csapatok 1944. június 22-én a Bagratyion hadművelet keretében Bobrujszknál áttörték az arcvonalat, 30-án pedig elfoglalták Sluckot. A német Közép-Hadsereg-csoport arcvonalán óriási rések keletkeztek, melyeken keresztül özönlöttek előre a szovjet gyalogos és páncélos erők. Ez utóbbi korántsem volt megnyugtató, hiszen a lovasság éppen a harcokcsikkal szemben volt a legérzékenyebb, a németektől korábban igényelt páncéltörő fegyverek pedig még nem érkeztek meg. A válságosra fordult arcvonal állapota a felettes német parancsnokságot újabb és újabb hadműveleti átcsoportosításokra készítette. Ezt megelőzően a lovashadosztály már két, igen elhibázott átcsoportosításban vett részt, s a sok feleslegesen végrhajtott menet igen megviselte a csapatokat. Most a hadosztály kisebb részére biztosító feladatokat róttak, ennek megfelelően a 2. huszárczredet és a 3. gépvontatású tüzércsapatot a német XX., a 15. kerékpáros zászlóaljat pedig a német XXIII. hadtest védőkörletébe irányították, a hadosztály zömét pedig észak felé fordították, hogy a Luniniec-Baranowicze vasútvonal mentén,

⁶ Harteneck, Gustav (Landau, 1892. júl. 27. – Grosselohe, 1984. febr. 7.) altábornagy, 1944. jún. 10-étől a német I. lovashadtest parancsnoka, melynek alárendeltségébe a német 4. lovasdandár, a 4. páncélos hadosztály és a 129. gyaloghadosztály tartozott.

⁷ Makay István, vitéz makói és geleji (Budapest, 1891. jan. 14. - Luniniec, 1944. jún. 21.). 1911. aug. 18-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1942. szept. 30-ától vezérőrnagy, 1943. aug. 10-étől az 1. lovashadosztály lovasparancsnoka (hadosztályparancsnok-helyettes) 1944. jún. 21-én a fronton gépkocsijával aknára futott. Hősi halála után post mortem altábornaggyá léptették elő.

a Pripjaty-mocsarakon átvezető egyetlen úton, cröltetett menetben július 1-jére Siniawkára érkezzen és lépjen a német I. lovashadtest alárendeltségébe. 1944. július első napjaiban a lovashadosztály zöme Luniniectől északra Kleck területén volt állásban, ahol a német hadvezetőség, Vattay altábornagy indokolt ellenvetéseit semmibe véve, a hadosztályt részenként vetette harcba a szovjet harckocsitámadás megállítására. Ekkortól vált feszültté Vattay és Harteneck altábornagyok viszonya, mert Vattay tábornok igen keményen és többször is tiltakozott a hadosztály részekre szakítása és nem jellegének megfelelő alkalmazása ellen.

A lovashadosztály 1944. július 3-4-én Klecknél esett át a tüzkerosztáségen, itt vívta első komoly harcait a leghevesebb orosz harckocsi-támadásoknak kitéve, rugalmas, mozgó védekezéssel. A súlyos veszteségek ellenére, a sok egyéni hőstett, s nem utolsó sorban Vattay tábornok nyugodt hadvezetése és bölcs elhatározásainak köszönhetően a már-már felborulással fenyegető arcvonalat sikerült megszilárdítani, s a hadosztály a Klecknél a mocsáron át nyugat felé vezető egyetlen úton kitört a szovjet 65. hadsereg bekerítéséből és Baranowiczétől délre a Szczara folyó vonalában foglalt védőállást. Még mindig hiányzott a hadrendjéből az elirányított 2. huszárezred, a 3. gépvontatású tüzérosztály és a 15. kerékpáros zászlóalj. Bár ezt a 20 km kiterjedésű védővonalat sokáig nem bírták a huszárok tartani, az ellenség döntő csapása elől mindig sikerült visszavonulniuk. A folyamatos hátráló, halogató harcokban viszont a pihenési és élelmezési nehézségek mellett a huszár nagy hátrányává vált, hogy nem érezhette közelében legfőbb támaszát, a lovát. Schell Zoltán⁸ ezredes, a későbbi hadosztályparancsnok így vélkedett erről: "A hadosztály harcolt, mégpedig jól harcolt, de midőn a csapat látta, hogy közeledik az 'utolsó perc', mikor érezni kezdte, hogy csak lovai segítségével menekülhet a tel-

⁸ Schell Zoltán (Kassa, 1895. júl. 4. – Thalham bei St. Georgen (Ausztria), 1973. nov. 22.). 1914-ben avatták hadnaggyá a bécsújhelyi katonai akadémián, 1942. ápr. 1-jétől ezredes, 1942. okt. 1-jétől a 2. huszárezred parancsnoka. 1944. jún. végétől a lovashadosztály lovasparancsnoka (parancsnokhelyettes), 1944. okt. 15-étől az 1. páncélos hadosztály megbízott parancsnoka, 1944. nov. 15-étől a huszárhadosztály parancsnoka.

jes bekerítés elől, mi sem volt természetesebb, mint az, hogy szerette volna a közelben tudni lovait. A huszár számára a ló nemcsak 'szállítóeszköz' - miként sokan hiszik - hanem hűséges 'bajtárs' és válságosan alakuló helyzetekben nagyfokú 'erkölcsi hátvéd' is. Jól tudja minden huszár, hogy nem történhet baj, ha lovai kéznél vannak és ez a tudat ad erőt neki arra, hogy a legvégsőkig kitartson" Az értékes lóállomány viszont egyre fogyott. A hátrairányított lovakat július 7-én a Hudropol és a Szcara közötti útvonalon érte az egyik legnagyobb szerencsétlenség, amikor az oszlopot szovjet repülők támadták meg. A lóállomány 50 %-a pusztult el, sebesült meg vagy szétszéledt és a környező mocsarakban rekedt.

1944 július első napjaitól tehát a lovashadosztálynak egyetlen feladata a német visszavonulás állandó és súlyos utóvédharcokkal való fedezése. A hónap közepére végül sikerült megkapaszkodni a Jasiolda patak mentén. Erre az időszakra esett a már hetek óta a levegőben lógó összecsapás Vattay altábornagy és Harteneck között, mert a magyar tábornok erélyesen utasított vissza minden német vádat lovashadosztálya szerepléséről. A két tábornok között elmérgesedett viszony eredményeképpen július 16-án a lovashadosztályt kivonták a német I. lovashadtest alárendeltségéből és a német XX. hadtest alá rendelték, Vattay altábornagyot pedig megbízták a megszálló feladatokat ellátó magyar II. tartalék hadtest parancsnokságával. Utódja Ibrányi Mihály⁹ vezérőrnagy lett, aki azonban csak augusztus 1-jén vonult be a hadosztályhoz. Addig ideiglenes parancsnokként Schell Zoltán vezette a seregetestet.

Július 15-én lezárult a lovashadosztály lengyel síkságon vívott harcainak első időszaka. Visszavonulhatott a Bialowiez és Puszcza környéki erdőségek területére, melyek keleti szegélyét, a német csapatok tartották. E rövid, harcmentes időszakban állapították meg a hadosztály harcértékét, felmérték a személyi állomány, fegyverzet, felszerelés hiányait. Eszerint az akkor már csak a 2. huszárezredet és a 3. gépvontatású könnyű tüzér-

⁹ Ibrányi Mihály, vitéz vajai és ibrányi (Debrecen, 1895. dec. 3. – Budapest, 1962. nov. 19.), 1942. okt. 1-jétől vezérőrnagy, 1944. szept. 1-jétől altábornagy. Eredeti fegyverme: gyalogos. 1944. aug. 1-jétől nov. 15-éig az 1. lovashadosztály parancsnoka, majd a lovasság felügyelője, azután 1944. dec. 15-étől az V. hadtest parancsnoka.

osztályt nélkülözni kényszerült hadosztály személyi veszteségeit (hősi halott, sebesült, eltűnt, hadifogoly) 69 tiszt és közel 3.000 főnyi legénység jelentette. A fegyverzetben elszenvedett veszteségek meghaladták az 50 %-ot. A legnagyobb hiány a lövegekben és a páncéljárművekben mutatkozott. A harcokcsizászlóalj mint páncélosalakulat megszűnt, hiszen egyetlen üzemképes harcjárműve maradt a 84-ből. A felderítő zászlóalj 23 páncélgépkocsijából is mindössze 6 maradt. A huszárezredek nehézfegyvereiben általában 50-60 %-os (páncétörő ágyú, aknavető, géppuska, golyószóró) hiányt találtak, a nehézpuskák viszont 90 %-ban megsemmisültek, vagy elhagyták őket.

A harc képtelenség azonban nemcsak a személyi és fegyverzeti hiányokból adódott, hanem a csapatok mérhetetlen kimerültségéből és a fellettes német parancsnokságok iránt érzett elkeseredettségéből és gyűlöletből is. A német hadvezetés ugyanis a már nagyon szükségessé vált pihenetetést ugyan megígérte, ám az orosz csapatok folyamatos és állandó támadása miatt a lovashadosztály július második felében még igen súlyos harcokat vívott a Bug folyó mentén, míg végre pihenőhöz juthatott. A legválóságosabb pillanatban, július 21-én vonult be a seregtesthez erősítésül a 2. huszárezred és a 3. gépvontatású tüzérosztály is. Az 1944. július 19-iki német napijelentés külön is megemlíti az addig is kiválóan küzdő 2. huszárezredet, melynek huszárjai, miután lőszerük elfogyott, kézitusában törték át a bekerítő szovjet gyűrűt.

1944. augusztus elején a lovashadosztályt végül is kivonták az arcvonalból és feltöltésre, a kötelekek rendezésére, pihenőre a Varsótól északnyugatra fekvő Plöhnen körzetébe irányították. Itt történt meg a hadosztály újjászervezése, s a fegyverzet német anyagból történt kiegészítése, és itt vette át a parancsnokságot augusztus 11-én Ibrányi vezérőrnagy is. A németektől kapott páncélelhárító fegyverek később, a varsói harcok idején igen nagy szolgálatot tettek. A lótáphiány és a mintegy 900 beteg és sérült ló hazaszállítása miatt a 2. huszárezred kivételével csak az ezredek I. osztályai alakultak újjá lovon, a törzseket és a II. osztályokat részint szekereken, részint gépkocsikon szállították. A három hétre tervezett pihenetetés azonban az 1944. augusztus 1-jén kitört varsói felkelés miatt megrövidült. E felkelés leverésére a németek a lovashadosztályt akarták

bevetni, ezt a tervet azonban a hagyományos lengyel-magyar barátságra hivatkozó Ibrányi vezérőrnagy határozott tiltakozására elvetették. Viszont az a magyar elképzelés, miszerint a lovashadosztályt mint gyorsan mozgó tartalékot, vagy mint folyammegfigyelő feladatot ellátó sercgetestet fogják ezután alkalmazni a németek, kudarcot vallott. A hadosztályt ismét nem a jellegének megfelelően alkalmazták, hanem szívós gyalogsági védelemre kellett berendezkednie. Előljáró parancsnoka Gille¹⁰ SS altábornagy a lengyel fővárostól keletre, Karlovka és Wolomin körzetében, rendkívül előnytelen, igen homokos, sík területen jelölte ki védőszakaszát, ahol kezdettől fogva a leghevesebb páncélos támadásoknak voltak kitéve az alosztályok. A túlerőben lévő szovjet páncéloskötelék több ízben is mélyen benyomultak az állások közé, de a huszárok bravúros ellentámadásokkal, sokszor kézitusában mindig helyreállították az eredeti védőállásokat. 1944. szeptember 3-ától Gille altábornagy fokozatosan vont hátrább hadteste védővonalát a már előre elkészített három védőállásba. Szeptember 16-án egy sikeres szovjet akció a harmadik védővonalat is áttörte, de a lovashadosztály és a német 19 páncélosadosztály, valamint a Totenkopf SS páncélosadosztály határozott ellentámadása megmentette a kritikus helyzetet. Ezekben az állásokban az utolsó ütközetnapig, 1944. szeptember 19-éig tartott ki a lovashadosztály a szovjet 28. hadsereg csapataival szemben. A Varsó környéki harcokban tanúsított bátor magatartás és helytállás elismeréseként a kormányzó 1944. október 2-án elrendelte a magyar királyi honvédség lovasalakulatainak átkeresztelését: a lovas kifejezés helyett azután a huszár megkülönböztető megnevezést írta elő.¹¹

1944. augusztus 20-án megindult a szovjet hadsereg Iasi-Kisinyovi hadművelete, melynek következményeként Románia augusztus 23-án kilépett a háborúból és megnyitotta az utat a II. Ukrán Front előtt, melynek

¹⁰ Gille, Herbert Otto (Gandersheim am Harz, 1897. márc. 8. – Stemmen bei Hannover, 1966. dec. 26.), 1943. márc. 29-étől az 5. SS (Wiking) páncélos hadosztály, 1944. aug. 8-ától a IV. SS páncélos hadtest parancsnoka, SS-altábornagy. Ebbe a hadtestbe a német 19. páncélos, a német 3. SS (Totenkopf), a német 5. SS (Wiking) hadosztályok, később a magyar lovashadosztály is és tartalékként a német 73. gyaloghadosztály tartozott.

¹¹ Honvédségi Közlöny, 42. szám, 1944. okt. 4.

csapatok akadálytalanul vonulhattak a Déli-Kárpátok hágói felé. Mivel most már az ország területe vált veszélyeztetetté, szükség volt a lengyel területeken harcoló magyar csapatok hazaszállítására, itthon pedig a pótalakulatok felállítására. A lovashadosztály már 1944. szeptember 14-én megkapta az intézkedést a kivonásra és hazaszállításra. Szeptember 19-étől vonták ki az arcvonalból a magyar alakulatokat és indították őket a berakodó állomásra, Grodziskra. A huszárhadosztályt szállító szerelvények 1944 október elejére érkeztek Magyarországra és a Duna-Tisza közén rakodtak ki: a 2. és 3. huszárezred Kecskemét környékén, a 4. huszárezred Nagykőrösön. A hadosztály végszállítmánya október 12-én futott be. A magyar hadvezetés újból a már korábban is tervezett hadműveleti tartalékként akarta a hadosztályt alkalmazni, sőt felmerült a részvétele a kormányzó október 15-iki fegyverszüneti elhatározásának támogatásánál is. Német követelésre viszont a bomladozó déli arcvonal megszilárdítása és megmentése végett – pihenő és rendezés nélkül – azon nyomban a Tisza vonalánál vetették be. A legkeményebb ütközetek a lengyel területről leginkább harc képes állapotban visszatért 2. huszárezredre vártak, melyet már október 6-án Szentesre irányítottak, hogy az Arad felől visszavonuló 3. magyar hadsereg részére a szentesi hidat biztosítsa. Az időközben beérkezett másik két huszárezred Alpárnál illetve Lakiteleknél csatlakozott a támadáshoz. A szentesi hídfő védői még október 8-án is tartották a várost. A túlerő azonban győzedelmeskedett, s éppen azt a huszárezredet, annak I. osztályát szorította ki a városból, melynek 9 éven át itt volt a békehelyőrsége.

A kugrási tárgyalások miatt október 13-án a szovjet csapatok támadásukat pár napra leállították, s így a hadosztály egy kis pihenőhöz jutott. Ekkor érkeztek be az alakulatokhoz a pótlások, s így október 15-én a hadosztály teljes hadrendjével készen állt az újabb harcokra. Az október 15-iki kormányzói proklamáció, a késői és katonailag előkészítetlen, nehezen végrehajtható fegyverszüneti kérés, a nyilas hatalomátvétel, majd a harc folytatására adott parancs még Tiszaalpár térségében érte a hadosztályt. A katonapolitikai és általában a politikai helyzetről szinte teljesen tájékozatlan tisztikar és legénység előbb meglepetéssel, örömmel, majd teljes elkeseredéssel fogadta a híreket – és harcolt tovább. Október 17-én a hadosztály

zömét a kecskemét-kiskunfélegyházi műúttól nyugatra, a 23. tartalék hadosztály arcvonalának megtámasztására vetették be, a felderítő és kerékpáros részek pedig Kiskunmajsa, Pusztamérges irányába támadtak. Október 23-án ismét támadó feladatot kapott a hadosztály, melynek értelmében a Kiskunfélegyházától délre lévő tanyacsoportokat kellett visszafoglalnia. Ekkor adódott utoljára lehetősége a magyar huszárnak, hogy feladatát lóháton oldja meg! A támadás – súlyos veszteségek árán – rövid időre lefékezte, majd a Kiskunmajsa-Kiskunfélegyháza vasútvonal mentén szervezett védelmi harcokban meg is állította az orosz előnyomulást. Ezt követően október végéig folytatott a hadosztály súlyos harcokat a szovjet 46. hadsereg csapataival, november 1-jén a hadosztályparancsnok, Ibrányi altábornagy is megsebesült. November elején a hadosztályt kivonták az első vonalból, Soroksáron gyülekeztették, majd a kötelékek rendezése után folyammegfigyelői feladatot kapott Csepel-szigeten. November 21-én mintegy három hadosztálynyi szovjet erő kelt át a szigetre, s annak középső részén indított támadást a hadosztály arcvonalának kettészakítására. A 4. huszárezred és a budapesti I. önálló huszárosztály helytállása azonban e támadást lelassította és sikerült egy kelet-nyugati védőállást kiépíteni. A hadosztály többi része dél felé húzódva a lórévi belső hídfő megtartása mellett a Duna jobb partjára kelt át. November végén, december elején ezeket a részeket a fővárost megközelítő orosz csapatok fő támadási irányába, a Velencei-tó és a Váli-medence környékére összpontosították, ahol a leharcolt és megfogyatkozott huszáralakulatok a védelmi feladataikat csak nagyon nehezen tudták ellátni. A Kápolnásnyék és Csákvár körüli harcokban súlyos veszteségeket szenvedtek, a személyi állomány jelentős része fogságba esett. Ugyanakkor a Csepel-sziget északi részén maradt huszár alakulatok beszorultak a fővárosba és annak védelmében véreztek el.

A huszárhadosztály megmaradt részeit 1944 utolsó napjaiban gyalogmenetben a Csallóközbe irányították, ahol a már korábban ide vezényelt lovas részekből és pótalakulatokból újra feltöltötték. Ezt a pihentetést, feltöltést és kiképzést a tavaszra tervezett nagy német támadáshoz akarták előkészíteni. Néhány nap múlva azonban ismét bevetési parancsot kaptak, a főváros felmentésére indított német támadáshoz kellett csatlakozniuk. A

hadosztály alakulatai így feltöltetlenül, szervezetlenül kerültek volna ismét a harcba, melynek végkimenetele nem volt kétséges. E feletti elkészenedésében vetett véget önkezével életének a hadosztály kiváló vezérkari főnöke, Simon László¹² vezérkari őrnagy. Az alakulatok végül is félig megszervezve, hevenyészett kiképzés után indultak Bakonysárkány, Pusztavám és Mór térségébe, ahol védelemre rendezkedtek be, majd 1945 január második felében a Vértesen keresztül üldözték a Budapestet tehermentesítő támadás következtében visszavonuló szovjet erőket. Csákvárnak mint a Vértes fontos keleti kijárójának elfoglalása viszont már nem sikerült.

A huszárhadosztály a Vértes-hegységben kiépített állásaiban töltötte 1945 február-márciusát, egészen a szovjet hadsereg 1945. március 16-iki nagy támadásának megindulásáig, azután pedig harcolva vonult vissza a Rába mögé. 1945. március 29-én lépték át a magyar határt a hadosztály maradványai (7.200 fő és 2.500 ló), s Ausztriában Linz körzetében érték meg a háború befejezését, s itt estek amerikai fogságba. 1945. május 5-étől szeptember 14-éig tartott a fogság, s a végig megőrzött fegyelem eredményeként a hadosztály úgy tért haza és rakodott ki Győrben "...parancsnokai intézkedései szerint, alosztálykötelékbe rendezve, mintha nem is hadifogságból, hanem kihelyezési gyakorlatról tért volna haza" – írta visszaemlékezésében Soltész Emil¹³ százados a 2. huszárezred ezred 1. segédtisztje.

A huszár mellett természetesen szót kell ejtenünk a mindenkori hűség társáról, a lóról is. A honvédség mindenkor vásárlója volt a magyar lótenyésztőknek, akik ezt nemes külsejű, jó hátú és kötésű, térnyerő lovak tenyésztésével igyekeztek megszolgálni. Ezek a lovak kiméletes idomítás és megfelelő edzés mellett kitartóakká és szívósakká váltak. A honvédség

¹² Simon László (Kaposvár, 1910. ápr. 6. – Bakonysárkány, 1945. jan. 13.). 1931-ben avatták tüzér hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1940. aug. 24-én helyezték át a vezérkari tisztek csoportjába. 1943. máj. 1-jétől vezérkari őrnagy. 1941-ben az 1. lovashadosztály, 1942. okt. 1-jétől az 1. lovashadosztály vezérkari főnöke öngyilkosságáig.

¹³ Soltész Emil (Nyíregyháza, 1903. febr. 17. - ??). 1930. ápr. 1-jén emléklapos hadnagyként tényleges tisztté nevezték ki, 1940. máj. 1-jétől százados. 1944. máj. 1-jétől a 2. huszárezred ezred 1. segédtisztje. 1944. nov-ben őrnaggyá léptették elő.

számára a lovakat, a "remondákat" a lóvásárló bizottságok vásárolták fel a tenyésztőktől. Általában négyéves csikókat vettek, melyek aztán a csapatoknál 8 hónapig tartó, úgynevezett pótlóidomításon vettek részt. A pótlóvak besorozása mellett alkalmazták a vállalkozó ló rendszerét is, melynek a lényege az volt, hogy a csapatok a békelétszám feletti lovaikat megbízható gazdáknak adták ki használatra. A lovakat az őszi nagygyakorlatra vissza kellett a csapathoz szállítani, ezen felül évente szemlére kellett elővezetni, ahol a ló állapotát, vasalását ellenőrizték. Ha a ló több éven keresztül kitűnő minősítést kapott, általában öt év múlva a ló a gazda tulajdonába ment át térítésmentesen. Ez is a magyarázata annak, hogy a huszárlaktanyák környékének parasztsága miatt rendelkezett olyan kiváló lóanyaggal. Mozgósítás esetén az alakulatoknál lévő lóállomány és a vállalkozó lovak nem fedezték a teljes lószükségletet, ezért az igénybevételesnek nevezett lóállományt is bevonultatták. Ez utóbbiak a községekben a gazdánál kinn lévő, nyilvántartott és hátasként, hámosként vagy málhásként besorolt lovak voltak, behívásuk esetén árukat a kincstár kifizette. A lovasalakulatok általában 6 és 14 év közötti lovakat vettek igénybe.

Milyen is a huszárló? A könnyű katonaló marmagassága 158 -166 cm, ezen alul a lóvásárló bizottság igen kivételes esetben vásárolt, 155 cm alatt pedig kifejezetten tilos volt lovat venni. A könnyű katonaló szilárd csontozatú, kifogástalan kötésű, sebes járású, gyors fordulásokra alkalmas. Fontos volt az edzettség, a kitartás és bátorság a jó vágózó és ugróképesség. Nagy előny a katonalónál a herélt, de kancát is vásároltak, ha nem volt vemhes. Csődört egyáltalán nem vettek át a lóvásárló bizottságok, ahogyan nem vásároltak 8 évesnél idősebb lovat sem. A fajta nem igen döntött, fontosabb volt a tetszetőség, a szép küllem, de leginkább azért a magyar félvér mellett döntöttek a legtöbbször. A szín tekintetében sem igen válogattak, bár a sötétebb pej, világos pej, gesztenye pej, fekete, sárga színűeket részesítették előnyben. A tisztikar általában a jól megtermett arabs lovat, az angol félvért, vagy a kisbéri félvért kedvelte, melyeknél fontos követelmény volt a hibátlan küllem, a szabályos idomok, a jól illesztett magas nyak, széles szügy, egyenes hát és rövid ágyék, a könnyű és térerelő mozgás.

A hámoslovak szintén a tömegesebb magyar félvér és a nóniusz fajtából kerültek ki. Zömök, erős, jó mozgású kocsilovak voltak.

A málháslovaknál már nem volt követelmény a szépség és a gyorsaság. Elengedhetetlen volt viszont ezeknél a nagyfokú teherviselési képesség, a szívósság, a türelem és az igénytelenség. Ilyen volt a zömök alkatú, erős lábú, szilárd patájú hucul fajta.

A honvéd kiegészítő parancsnokságokon lönyilvántartó tiszték is működtek, akiknek az volt a feladata, hogy az őszi mezőgazdasági munkák után kerületük lóállományát ellenőrizzék, értékeljék és osztályozzák. A hadiszolgálatra alkalmas lovak részére, ugyanúgy, mint a katonaköteles férfiak számára, behívójegyet készítettek, s ezek is részét képezték a mozgósítási terveknek. A behívások alól csupán a versenylovak, az első osztályú tenyészkancák, valamint a csikós kancák mentesültek.

Noha a lótenyésztéssel a nagy uradalmak és a kisebb gazdaságok is foglalkoztak, ezen tevékenység legfontosabb része a magyar királyi állami lótenyésztő intézetekben, a ménesekben és a méntelepeken folyt. Ezek katonai szervezés szerint működtek, s kettős: honvédelmi és földművelésügyi minisztériumi alárendeltségben álltak. Feladatukat így határozták meg: "A magyar királyi állami ménesek, melyeknek feladata tenyésztőrzseik segítségével az országos lótenyésztés számára bizton átörökítő képességű, kiváló fedező méneket tenyészteni és felnevelni..." Az állami ménesekben felnevelt s tenyésztésre alkalmas ménck kerültek tehát a méntelepekre, majd innen részint a lótenyésztő gazdák rendelkezésére a fedezettő állomásokra, részint pedig az egyes tenyésztőkhöz bérbe.

Mindezen tevékenységet a méneskarnak nevezett testület végezte, melyet még II. József császár alapított 1783-ban. Ennek szolgálata kiterjedt a katonai kiképzésre, illetve a felügyeleti, ápolási s a lótenyésztésre vonatkozó szakszolgálatra. A méneseknél tevékenykedő osztagok törzsből és egy, vagy két ménesosztályból álltak.

A ménesek, illetve méntelepek katonai szervezetének legénységét általában két, illetve három évre sorozták. Elsősorban a mezőgazdasági iskolák tanulóiból válogatták őket, vagy olyan újoncokból, akik értettek a lóápoláshoz, esetleg olyan mesterséggel bírtak, melyekre ott szükség volt: lovasz, kocsis, csikós, kovács, szíjgyártó, nyerges, csizmadia stb. Testi

követelmény volt a zömök, erős testalkat, kisebb súly és legalább 156 cm-es testmagasság. A bevonulás után kemény lovaskiképzésen estek át az újoncok, katonai kiképzésük viszont egyszerűbb volt, golyószóros ismereteket például nem kaptak. Ez később igen hátrányosan ütött vissza, amikor - 1944-45 fordulóján - egy-egy méneskari huszárszázadot is szerveztek és harcba vetettek a huszárhadosztály keretében. A méneskarnál sokkal szigorúbb volt a fegyelem is, hiszen a legénység a fedezettési időnyben a ménekkel a méntelephez tartozó községekben volt elhelyezve, sok helyen tisztí és altisztí felügyelet nélkül, teljes felelősséggel a rábizott anyagért és állatért. A tényleges szolgálat letelte után a méneskari katona a huszárezredek tartalékos állományába került. Altiszjeiket szintén a jutasi csapataltisztképző iskolán nevelték. Az 1938-as haderőfejlesztési program megindítása után a megnövekvő méneskar tiszt-szükségletét továbbszolgáló tisztekkel pótolták. A méneskar számára készített mozgósítási terv szerint szükség esetén négy lovasszázadot kellett kiállítaniuk.

Az állami lótenyésztő intézetek katonai felügyelője a fővárosban volt, a lótenyésztési kerületi parancsnokságok állomáshelye pedig Jászberényben, Nagykőrösön, Debrecenben és Nagykanizsán, az állami méneséke Bábólnán, Kisbéren és Mezőhegyesen, az állami méntelepeké pedig Baján, Békéscsabán, Celldömölkön, Debrecenben, Gyöngyösön, Hódmezővásárhelyen, Jászberényben, Komáromban, Nagykanizsán, Nagykőrösön és Székesfehérváron. A területi visszacsatolások után állami méntelep került Kolozsvárra, Palánkára, Perbenyikre, Szatmárnémetibe és Csíkszeredára. Turjaremetén állami ménes és méntelep is működött. A mezőhegyesi méntelepen a kis- és nagy nóniusz, furioso, north star és a gidrán fajtákat, Bábólnán az arabs és a lipicai fajtát, Kisbéren pedig az angol telivért és az angol félvért tenyésztették. A volt huszárság szinte egyöntetű véleménye, hogy a II. világháború legjobb lófajtája magyar, vagy kisbéri félvér volt. Míg a más fajták, köztük a német lovasság gyönyörű, jó kiállítású lovai a tábori és harci körülmények, a rendszertelen etetés és itatás következtében napok alatt "összeestek", a magyar huszárló a nagy melegben, napi egyszeri itatással is jól bírta a megpróbáltatásokat, a 40-50 km-es meneteket.

A lovasság lóvesztesége a II. világháborúban rendkívül nagy volt. Az 1935-ös mezőgazdasági statisztikában az ország lóállományát 886.000-ben állapították meg, s ez a szám 1945-ben már csak 329.000. A gyakran megerőltető igénybevételek, a légitámadások, a keleti hadszíntér szélsőséges időjárási viszonyai, az élelmezési nehézségek következtében a honvédség lóállományának vesztesége a háborúban körülbelül 70 %-ra tehető.¹⁴

Végül szóljunk a naplóíró személyéről is. Nemes tomkaházi és folkusfalvi Tomka Emil 1903. január 2-án született Budapesten. Édesapja kultuszminisztériumi műszaki tanácsos, édesanyja szamosújvári-némethi Dániel Margit, Kiss Ernő aradi vértanú honvédtábornok unokája. Tomka Emil a budapesti ciszterci gimnáziumban érettségizett, majd a Ludovika Akadémián tanult tovább, ahol 1925. augusztus 20-án avatták hadnaggyá. Az 1. honvéd huszárezred budapesti, ceglédi és kecskeméti alosztályainál szolgált szakaszparancsnokként 1929-ig, amikor Nyíregyházára a 4. huszárezredhez vezényelték. 1926. május 1-jén főhadnaggyá léptették elő. 1926-27-ben Nyíregyházán végezte el a lovastisztek számára kötelezően előírt lovastanfolyamot, az equitációt. Az 1929-31-es nyíregyházi vezénylése idején Alagon versenylovas, 1933-ban Várpalotán századparancsnoki lö- és fegyverszaki tanfolyamot végzett. 1933-tól 1941-ig az 1./II. huszárosztály osztálysegédtisztje, majd századparancsnok Kecskeméten. Az 1930-as években eredményes tagja a magyar Úrlovasok Szövetségének, számos magyar és nemzetközi verseny első helyezettje. 1937. május 1-jén századossá lépett elő. 1941-től Szabadkán az 2. huszárezredben anyagi tiszt, majd Szentesen a 2./I. huszárosztály nehézfegyver századparancsnoka. 1942. október 1-jén őrnaggyá léptették elő. 1942-ben Várpalotán nehézfegyver szaktanfolyamot, 1943-ban Budapesten törzstiszti tanfolyamot végzett. A 2./I. huszárosztály nehézfegyver századparancsnokként vonult el a hadművelési területre 1944. június 11-én, s a fronton vette át a 2./I. huszárosztály parancsnokságát. 1944. július 1-jén léptették elő alezredes-

¹⁴ Mindezekről részletesen szól Kenessey Miklós: A magyar királyi méneskar és a méneskari huszárok története c. könyve. Huszártörténeti Tanulmányok IV. Szerk.: dr. Söptei István Sárvár, 2000.

sé. Amerikai fogságba esett a huszárhadosztállyal 1945. május 5-én, ahonnan szeptemberben tért haza. A harctéren a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje a hadiszalagon a kardokkal, valamint a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztje a kardokkal kitüntetésben részesült. 1947. május 17-én B-listázták (nyugállományba helyezték). Ezek után feltségével és két gyermekével előbb Szentmártonkátán élt, 1950-től pedig Gödön vasesztergályosként dolgozott. 1958-ban mint volt ludovikás tisztet lefokozták. "Kiegyensúlyozott, Istenben hívő egyéniségét az új rendszerben ért megpróbáltatások sem törték meg. Behódolni nem tudó, de alázattal tűrő lelkülettel, a Sorstól kapott szakmájában is tökéletességre törekedett." – írta róla fia, Tomka Péter. Tomka Emil 1977. január 23-án hunyt el Gödön.

A mai formája szerinti naplót az eredeti kiegészítéseivel, 1974-ben állította össze szerzője. Nagy-nagy erénye e hadinaplónak az az őszinte, a szépíróktől mentes stílus, ahogyan maga, osztálya, egyáltalán a huszárhadosztály mindennapi fronteseményeit, élményeit megörökíti. Nem igyekszik elkendőzni a valóságot, a háború a maga nyers "farkastörvényivel" áll előttünk a lapokon. Ha a katona éhes, a ló nélkülöz akkor azt el kell látni és teljesen mindegy, hogyan. Ha ellenséggel állunk szemben és nem én mozdulok először, akkor.... De az is benne van ám e naplóban, hogyan látta el a magyar katona az éhező lengyel lakosságot, hogyan segítette bújni és szökni őket a németek elől. Benne van a felettes parancsnokságok vezetéséről, a fegyvertárs németekről alkotott véleménye, ami sokszor nem igazán pozitív, de az ellenfél megítélése sem különb, sőt. Az eredeti naplóhoz fűzött megjegyzéseiben őszintén vallja meg érzéseit és érveit arról, hogy mit kellett volna tenni, mi lett volna a jobb – például – azon az őszi napon, amikor a fegyverszünetet bejelentették. A magyarságot, a katonaságot, tisztet és közlegényt 25 éven keresztül a bolsevizmus ellen nevelte a rendszer. A II. világháborúban ez ellen a bolsevizmus ellen harcolt, s a katona, mert erre is így nevelték, nem kutatta a politikai okokat, nem is politizált, neki egy dolga volt, a kapott utasítást a legjobb tudása szerint végrehajtani. 1944 őszén már nyilvánvaló volt, hogy az idegen érdekekért harcoló magyar honvédség a rossz oldalon áll. Nyilvánvaló volt a háború németek általi elvesztése is. Ezt tisztán látta a tisztikar. 1944 őszének zavaros viszonyi között, az október 15-én érkező, ellentétes értel-

mű parancsok csak zavart okoztak, de kiutat nem mutattak. Az átállásra, a front megnyitására való felhívások pedig rendre lehulltak mind a tisztikarról, mind pedig a legénységéről, hiszen már volt tudomásuk arról, hogyan viselkedik a Vörös Hadsereg az elfoglalt tiszántúli területen. A katonai eskü a parancsmegtagadást halálbüntetéssel sújtja. Október 15-én pedig a vezérkari főnök a harc továbbfolytatására adott parancsot. Az a vezérkari főnök, akit a kormányzó emelt erre a tisztségre. Parancs van, harcolni kell tovább ebben a kényszerű szövetségben is, hogy legalább az ország többi része ne jusson hasonló sorsra. Sokan, a többség így érzett akkor a magyar tisztikarban, még ha Széll Károly nem is fogadta el, s az esküt sem tette le rá. Az már nem Tomka Emil és a harcot folytatók bűne, hogy kemény és szívós ellenállásukkal hónapokkal kitolták a háború végét és az ország, benne a főváros is elpusztult, hanem annak a politikának, mely az országot odavezette. Felmerültek a harcot folytatók ellen olyan vádak is, hogy miért nem álltak át, miért nem oszlatták fel alosztályaikat, engedték szélnak katonáikat. Erre is csak egyféle válasz lehet: a katonatiszt, szintén esküjében tett hitet az alárendeltekéről való gondoskodásról, ilyen tehát meg sem fordulhatott az agyában, a másik dolog pedig, az, hogy senki sem volt biztos abban akkor, hogy a szemben álló fél meg is tarja ígéreteit, hiszen a Budán átállt huszáradosztály-részek csak 1948-ban kerültek haza, már akinek sikerült, a hadifogságból. Volt ellenpélda is, a 24. gyalogadosztály szerencséje, és néhány, magyarországi hadifogolytáborból verbuvált új hadseregbeli alakulat, de ők a kivételt erősítők. Az átállt, vagy fogságba esettek nagy részére még hosszú évek vártak Szibériában. Mindezekről is ír Tomka Emil.

Végezetül a kiadó és a szerkesztő köszönetet mond elsősorban Tomka Péternek a napló rendelkezésre bocsátásáért, valamint Ambrus József 2/I. huszáradosztálybeli törzsőrmesternek, aki már hosszú évek óta rendíthetetlen kitartással szorgalmazta e napló megjelentetését és számolatlanul sok óráát töltötte a nyomdakész szöveg összeállításával.

A szövegben kétféle jelölést használtuk az eredeti napló és Tomka Emil 1974-es kiegészítéseinek elkülönítésére: a nyitott könyv jelzi a napló sorait, a tollat tartó kéz pedig az utólagos kiegészítéseket, megjegyzéseket.

Köszönet illeti az anyagi háttér megteremtéséért a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatalát, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumát, a sárvári Huszármúzeum Baráti Körét, a nyíregyházi Magyar Huszár Alapítványt, a Honvédelmi Minisztérium Kulturális, Szolgáltató Közhasznú társaságát, a Makói Múzeumért Közhasznú Alapítványt, valamint br. Pongrácz Erzsébetet és v. Foltényi Gábort.

Nyíregyházán 2001 nyarán

a szerkesztő

HARCTÉRI NAPLÓ
1944 – 1945

A szentesi m. kir.
“Árpád fejedelem”
2/I. hu. osztály

A naplót vezette:

A volt 2. huszárezred I. osztályparancsnoksága.

Szerkesztette és magyarázatokkal, vázlatokkal kiegészítette:

Tomka Emil huszárezredes,
volt osztályparancsnok.

1974.

Díszszemlére készülve a szentesi laktanyában

Előszó

☞ Ez a napló a 2. huszárezred I. osztályának harctéri naplója. Az ilyen napló, melyet minden harctéri szolgálatot teljesítő egység parancsnokának vezetnie kellett, tulajdonképpen – naponként lezárt – szolgálati jelentések sorozata, melyben a parancsnok egységének aznapi tevékenységét tömören vázolta.

Hogy ez a napló szigorúan a valóságot tükrözi, azt nemcsak az a tény biztosítja, hogy abba bármikor minden előljáró betekinthezett, tehát ellenőrzés alatt állott, hanem sokkal inkább az, hogy minden adott és kapott parancs, illetve jelentés a naplóhoz lett csatolva, s ezzel a külső adottságok szigorúan körvonalazták a napló mondanivalóját. A naponkénti fogalmazást, csaknem állandóan, segédtisztem v. Foltényi Gábor¹⁵ hdgy. végezte és a benne foglaltakat én csak aláírással nyugtáztam. Az ilyen naplót – a harctéri szolgálat befejeztével – fel kellett terjeszteni. Hogy ez a napló mégis birtokomban maradt, annak egyszerű oka az, hogy mikor a napló utolsó lapját lezártam, már nem volt előljáró parancsnokságom, akihez felterjeszhettem volna.

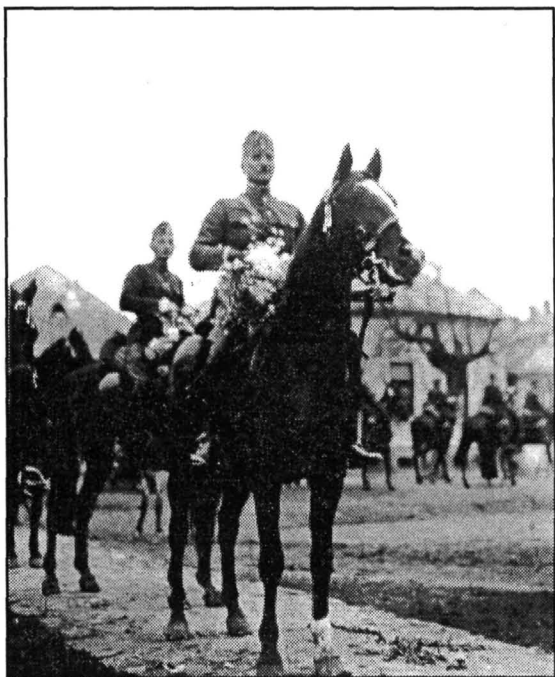
Így porladt ez a napló 30 évig, rejtve a fiókomban, mikor is egy volt bajtársam elolvasta és megkért, hogy rendezzem sajtó alá, emléket állítva a benne szereplő sok hősi halottnak. A napló 1944 tavaszától 1945 őszéig terjedő időszakot öleli fel.

Részletesen – az egyes ember tevékenységéig – ismerteti a huszárosztály életét és nagy vonásokban azoknak a seregtesteknek a helyzetét, amelyek kötelékében a huszárosztály harcolt. Szomorú olvasmány tehát azoknak, akiknek még magyar szívük van, de ugyanakkor meglepő és érdekes is lesz, mert reflektorként világít meg olyan rejtekeket, amelyekről dokumentumok idáig nem kerültek napfényre.

Göd, 1974

Tomka Emil nyugalmazott huszár alezredes sk.
(volt osztályparancsnok)

¹⁵ Foltényi Gábor, vitéz (Zalaszentlászló, 1922. nov. 26. -). 1943. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1944. máj. 3-ától a 2/I. huszárosztály osztálysegédtiszje volt.

*Egy régebbi felvétel. Bevonulás Erdélybe.
A második lovas Tomka Emil szds.*

MOZGÓSÍTÁS

1944. évében a 2. huszárezred az 1. lovashadosztály kötelékébe tartozott. Helyőrségei: Szabadka és Szentés. Utóbbi a mi osztályunk állomás-helye. A hadosztály parancsnoka Vattay Antal altábornagy, az ezredparancsnok Schell Zoltán ezredes. Osztályparancsnokok: vitéz Németh Lajos¹⁶ és Mihályi István¹⁷ alezredesek.

E hadosztály kötelékébe tartozott még a 3. és 4. huszárezred, valamint három tüzérosztály. A huszárezredek dandárparancsnoka Makay István vezérőrnagy, a tüzérosztályoké Reznek Jenő¹⁸ ezredes. Az ezredek – még ebben az évben is – szokásos újonckiképzésüket folytatták egészen április végéig. A hadosztályt április végén mozgósították, mi április 29-én kaptuk meg a mozgósítási parancsot.

A naplónk első feljegyzése is erről szól:

Szentés, 1944. ápr. 29.

Az osztály megkapta a mozgósítási parancsot. Még aznap ki lett bocsátva az összes ember és ló behívó, május 1-én 8 órai bevonulásra. Táviratilag lettek behíva az összes vezényeltek.

Szentés, 1944. május 1.

Megkezdődött az emberek és vállalkozó lovak bevonulása. Az alosztályok a városban kijelölt "M" (mozgósítási) körleteikbe vonultak ki.

Szentés, 1944. május 2.

Vállalkozó és igénybevett lovak bizottsági átvétele. Felszerelés, anyag kiegészítés.

¹⁶ Németh Lajos, vitéz bejczy (Győr, 1899. jún. 14. - ??). Ludovika Akadémiát végzett 1918-ban. 1942. szept. 29-étől alezredes, okt. 1-jétől a 2/I. huszárosztály parancsnoka. 1944. VI. 22-étől a 2. huszárezred parancsnoka. Megsebesült 1945 febr-ban.

¹⁷ Mihályi István, nemes (Léva, 1901. júl. 4. - Budapest, 1952. dec. 31) 1944 aug-ig a 2/II., utána a 4/I. huszárosztály parancsnoka. Megsebesült 1944. aug. 25-én. Konceptiócs perben ítélték halálra és kivégezték.

¹⁸ Dr. Kósa-Reznek Jenő (Kézdivásárhely, 1898. febr. 12. - ??), 1943. máj. 1-jétől ezredes, 1944. ápr. 15-étől a lovashadosztály tüzérparancsnoka.

☛ Nem folytatom a napló további szó szerinti idézését, mert az június 10-éig hasonló vezérszó formában tömöríti az eseményeket. Fontosabb eseményt nem említ, sőt mellőzi az osztály anyagi felkészültségének és erkölcsi értékének ismertetését is. Mivel e két utóbbi szempont a későbbiek megértéséhez nélkülözhetetlen, az események naponkénti felsorolása helyett inkább ezek tárgyalására térek át.

A mozgósítás kapcsán az osztály elvonuló részre és visszamaradó pótkeretre tagozódott. Az elvonuló rész osztálytörzsből, három lovasszázadból, egy nehézfegyverszázadból, egy-egy árkász, távbeszélő- és rohamszakaszból, osztályvonatból és gazdasági hivatalból állott. Az osztálytörzs parancsnoka: az 1. segédtiszt: gr. Bolza Antal¹⁹ főhadnagy, 2. segédtiszt: v. Foltényi Gábor hadnagy. Az 1., 2., 3. századparancsnokok, sorrendben: Purgly Tamás²⁰, Sándy Gyula²¹ századosok, illetve Hadnagy Adorján²² őrnagy. A nehézfegyverszázad parancsnoka ekkor még én voltam. Az önálló szakaszparancsnokok: Dobos Tibor²³ zászlós, Csapó Lajos²⁴ főhadnagy, Fejes Ferenc²⁵ zászlós, a vonatparancsnok: dr. Éber

¹⁹ Bolza Antal, gróf (Pozsony, 1916. jún. 13. -). A Ludovika Akadémián avatták hadnaggyá 1939-ben, 1942. ápr. 1-jétől főhadnagy. 1943. okt. 1-jétől a 2/I. huszárosztály segédtisztje, majd ezred 2. segédtiszt. Megsebesült 1944 végén.

²⁰ Purgly Tamás, nemes (Papkeszi, 1904. dec. 10. - ??). 1929-ben avatták főhadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1939. nov. 1-jétől százados. 1942. júl. 1-jétől 1944. okt. 25-éig a 2/I. lovasszázad parancsnoka. Megsebesült 1944. júl. 1-jén Leninoban, majd okt. 25-én Kiskunfélegyháza-Ferencszállásnál. 1945. márc-tól ezredében vezetőkló- és vonatparancsnok.

²¹ Sándy Gyula (Budapest, 1908. ápr. 23. - ??). 1931-ben végezte a Ludovika Akadémiát, 1940. szept. 1-jétől százados. 1943. jún. 1. és 1944. okt. 25. között a 2/2. lovasszázad parancsnoka. Megsebesült 1944. okt. 25-én Kiskunfélegyháza-Külsőgalamboson. 1945. jan. 1-jétől a visszahagyott lovak parancsnoka a Csallóközben, majd ezredében vezetőkló- és vonatparancsnok.

²² Hadnagy Adorján, vitéz (Lőcse, 1904. okt. 15. - ??) őrnagy. 1944. júl. 13-áig a 2/3. lovasszázad parancsnoka. A fronton megbetegedett.

²³ Dobos Tibor (Nagykörös, 1918. szept. 27. - ??). 1942. okt. 1-jén léptették elő tartalékos zászlóssá. 1944. máj. 1-jétől a 2/I. huszárosztály árkászszakasz parancsnoka. Megsebesült 1944. dec. 8-án és 1945. márc. 1-jén.

Béla²⁶ hadnagy, a gazdasági hivatal főnöke: Káldi Lajos²⁷ tartalékos gazdasági százados.

Az így megalakult osztály menetekészültségét május 3-ára érte el. A mozgósítás kiválóan sikerült, hiány sehol sem mutatkozott, pedig kiegészítésünk nem egy zárt területről – mondhatjuk, az egész országból – toborzódott. Voltak, akik a Csallóközből és voltak, akik Székelyföldről jöttek, de a zöme az alföldi, foglalkozásra nézve pedig a 90%-a földműves volt.

Az osztály összlétszáma: 29 tiszt, 19 tiszthelyettes, 1.317 fő legénység és 1.480 ló. Fegyverzetét 3 gépvontatású páncéltörő ágyú, 4 db aknavető, 6 gránátvető, 6 nehézpuska, 12 géppuska és 30 golyószóró képezte. Rajparancsnoktól fölfelé géppisztoly, lefelé karabély a személyes fegyver. Kardot már nem vitt magával a huszár, helyette kézigránát, majd később páncélok²⁸ is lett a közelharc eszköze. A páncéltörő ágyú 7,5 cm űrméretű, ez km-en belül minden várható harckocsit leküzdhet. Ezt a löveget a németektől vettük, az övékével tehát azonos volt. A német, magyar, orosz aknavető űrmérete – sorrendben – fokozatosan kismértékben, nagyobboldott. Így a német aknavető csak a saját lőszerét, a miénk mindkettőt, míg az orosz mind a három típust ki tudta löni. Ez kétségtelenül előny volt nekünk, mert az utánpótlást megkönnyítette. Ami a gyorstűzelő fegyvereket illeti, meg kell állapítani, hogy sem a mieink, sem az oroszokéi a német "szuper modern" villámgéppuskáival nem voltak versenyképesek. Szerencsére, elvonulásunk után csakhamar mi is német gyorstűzelő fegyvereket

²⁴ Csapó Lajos, nemes ecsedi (Nagyvárad, 1910. júl. 1. - ??). 1940. nov. 1-jén vették át a honvédség hivatásos állományába főhadnagyi ranggal. 1942. febr. 1-jétől a 2/l. huszárosztály rádiós szakaszarancsnoka, 1944. júl. 1-jétől századosként.

²⁵ Fejes Ferenc (Nagymágocs, 1916. dec. 16. - ??). Tényleges katonai szolgálata és a tartalékos tisztí iskola elvégzése után továbbszolgálatot vállalt. 1942. okt. 1-jétől a 2/l. huszárosztály rohamszakaszának a parancsnoka. 1944-ben a hadművelési területen vették át a honvédség hivatásos állományába és hadnaggyá léptették elő.

²⁶ Dr. Éber Béla (Magyarbánhegyes, 1914. szept. 28. - ??). 1937. jún-ban tett tartalékos üszti vizsgát, 1944. jan. 1-jén tartalékos hadnaggyá léptették elő. 1944. máj. 8-ától 1945. máj. 8-áig a 2/l. huszárosztály vonatparancsnoka volt.

²⁷ Dr. Káldi Lajos (Mosonmagyaróvár, 1907. ápr. 7. - ??) 1943. aug. 1-jétől tartalékos gazdasági százados, 1944. máj. 1-jétől 1945. ápr. 2-áig a 2/l. huszárosztály GH főnöke. Könnyebben megsebesült 1944. jún. 20-án.

²⁸ A páncélokól hátrasiklás nélküli, egyszer használható kézi páncéltörő fegyver, melynek lövedékét a vállra helyezett vetőcsőből egyszerű irányzék segítségével indították. Nagy páncélromboló hatása miatt alkalmazták előszeretettel.

kaptunk. Ha az oroszokéval akarunk összehasonlítást tenni, megállapíthatjuk, hogy a mi gyártmányaink löszabatossága sokkal jobb volt, az üzembiztonsága ellenben csekélyebb, ugyanis a mi fegyvereink nagyon érzékenyek voltak a szennyeződésekkel szemben, ami a harctéri viszonyok között gyakran súlyos hátrányt jelentett.

Mindent egybevetve, az osztály szervezete és felszerelése teljesen korszerűnek mondható és alkalmassá tette a ráháruló feladatok teljesítésére. Sikeres feladatteljesítés ellenben csak akkor következhetik be, ha a csapatban olyan erkölcsi tényezők működnek, amelyek képesítik a harctér fáradalmainak, nélkülözéseinek és veszélyeinek az elviselésére.

Clausewitz: "Vom Krieg" című művében azt írja, hogy: "a háború a politika folytatása erőszakos eszközökkel". Az a politikai cél, amelyik erkölcsös tartalmat ad az erőszak alkalmazásának, ad erkölcsi erőt a katonának az erőszak gyakorlására: a harcra. A mi politikai célunk ebben a háborúban: az egész magyar nemzet önrendelkezési jogának biztosítása volt és ez 1944 tavaszán annyira elfogadott cél volt, hogy az érte vívott harcban való részvételt mindenki természetes kötelességteljesítésnek tekintette. Nem is volt szükséges ezt a kötelességtudatot propagandisztikus eszközökkel az emberekben élesztgetni.

A tiszti és altiszti kar zöme örömmel fogadta a mozgósítási parancsot. Ez a katonai hivatástudatból is adódott. A hangulat lelkes volt és gyakori a fogadkozás: "Mi majd kiküszöböljük azt a csorbát, amit a 2. hadsereg szomorú pusztulása a magyar katona hírnevén ejtett."

A legénység belső hangulatáról már sokkal nehezebb véleményt mondani. A magyar ember természeténél fogva zárkózott, szűkszavú. Még arcizmai sem árulják el, hogy örül, vagy haragszik, hogy lelkesült, vagy csüggedt. Felfogását, érzelmeit érintő kérdésfeltevések tehát nem számíthatnak őszinte válaszadásra. Ilyenre nemcsak a természet zárkózottsága, hanem még a rákényszerített fegyelem is fékezőleg hatna. Az őszinte választ tehát ne ily formában keressük, megtaláljuk annak spontán megnyilatkozását is, ha azonosulni tudunk azzal a mondanivalóval, amit a néplélekből fakadó katonanóta tudat. A nótaéneklés – nálunk, huszároknál – nem a lépéstartás fegyvelmező eszköze, mert mi lóháton menetelünk. Nálunk a pihenő huszár szórakozása. Akkor tárul ki a lelke, ha a maga eredeti népdalait énekl, minden külső befolyás nélkül. A népdal a hite! Feleleveníti a múltat, bevilágít a várható jövőbe. A népdal hangvétele fejezi ki a legőszintebben a csapat hangulatát, erkölcsi értékét.

Hogy ez mennyire így igaz, szabadjon idéznem egy pár dalt abból a nagy csokorból, amelynek teljes leírásához fejezetek kellenének.

A huszár búcsúzik az otthontól:

*“El kell menni katonának
Édesanyám, hej de nagyon messzire,
Itt kell hagyni a babámat
Azt sem tudom, hogy kire.*

*Arra kérem, Édesanyám
Vigyázzon a göndörhajú babámra,
Járjanak el a templomba
Imádkozni minden áldott vasárnap”.*

Aztán kezdődik a katonaelet... Mit hoz a jövő...? Ám a lélek félig még otthon van:

*“Az égen, az égen bárányfelhők járnak.
Írtam egy levelet az Édesanyámnak.
Betettem, betettem rózsás kopertába
Szenteseről Moszkvába megyünk nemsokára.”*

De ez a menet nem lesz valami parádézás, mert:

*“Vág oly rendet a csatában,
Mint amilyen rendet vág a kaszája.
Szanitéc a marokszedő, főorvos a bekötöző utána.”*

Ha viszont ez így van, lehet, hogy a hősi halál vár kint öreá. De ne siránkozzon most érte senki, mert:

*“Majd megsirat, majd meggyászol engem a nagy ágyúszó,
Fejem fölött süvít a szél, robban az ágyúgolyó.”*

Aztán elgondolja, hogy mit is csinál az ő szeretője otthon, s ezt egy szép hallgatóban fejezi ki:

*“Este a faluban alusznak a lángok,
Csak egy kis ablakban égnek a világok.
Barna kislány levelet ír, messzi idegen országba,
Huszár szeretőjét hívja haza szabadságra.”*

Szabadság is lesz ! Hírt is hoz majd a táborigazgató posta hazulról, s ez a boldogító gondolat megint vidám dalt ébreszt:

*“Főhadnagy úr, levelem jött, hogy a babám nagyon eped utánam.
Kaphatnék-e szabadságot, hogy még egyszer meglássam?
Jól tudom, ha engem meglát, egyszeribe kigyógyul a bajából,
S az ellenség meg sem tudja, hogy egy huszár hiányzik a csatából.”*

Ezek az egyszerű, naív versek, a sokatmondó dallamaikkal azt bizonyítják, hogy katonáink lelke romlatlan és ősi népi hagyományaiban él. Minden parancsnok bizalommal indulhat a harctérre, ha tudja, hogy ilyen legénység követi.

Megjött a parancs az indulásra is.

Szentes, 1944. június 10.

10-én délután érkezett a rakodási és indulási parancs.

Szentes, 1944. június 11.

Az osztálytörzs, plusz a rohamszakasz 11 óra 45-kor indult. Mikor a nehézfegyverszárad rakodáshoz kikerkezett, légiriadó volt, mire az osztálytörzs szerelvénye kifutott. Nagyon szép volt a búcsúnk, igen sokan jöttek ki az indulásunkhoz “Isten hozzád”-ot mondani. A vasúti szállítás menetvonala: Pozsony-Breclav-Ostrava-Sosnowiec-Radom-Breszt-Pinszk-Luniniec.

☛ Útközben, valahol Morvaországban, felkérkedett a vonatunkra egy német tiszt. Ez a tiszt említette, hogy nem messze ide, van egy koncentrációs tábor, ahol a zsidókat gázzal pusztítják el. Ez volt az első eset, hogy erről a szörnyűségről hallottunk. A német tiszt arcán is látszott, hogy mélységesen elítéli, amiről szólt és amit talán nekünk nem is lett volna szabad elmondania. A mi valóságglátásunk viszont ugrásszerűen kitágult. Erről a beszélgetésről a napló nem tesz említést. Olyan meglepő volt, hogy nehéz volt kommentálni. Aztán a naplóírásba is bele kell jönni, az még ezekben a napokban is nagyon együgyű.

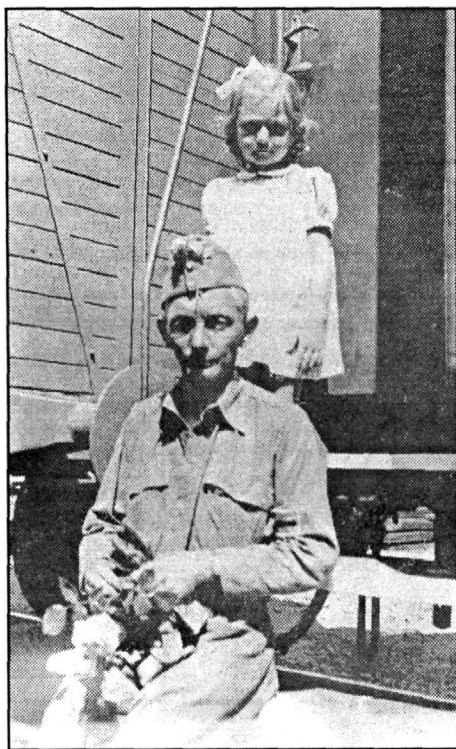
 Jazwinki, 1944. június 15.

Kirakás Luniniecben. Este menet Jazwinkire és ott elszállásolás.

 Jazwinki, 1944. június 16.

Ezredparancsnokunk az elhelyezési körletünket megszemlélte és az 1. lovasszázadot megdicsérte a tapasztalt belrendért és külcsínyért. Délután megérkezett a 2. század, mely a szállítás alatt partizán támadást szenvedett. Mozdonyukat felrobantották és a keletkezett lövöldözésben két ló megsebesült.

Így értünk ki a hadműveleti területre, hogy megkezdjük harctéri szolgálatunkat.

*Indulás a frontra a szentesi vasútállomásról 1944. június 11-én.
Tomka Emil és leánya, Zsuzsanna*

HALOGATÓ HARCOK

☛ Európának egyik legelmaradottabb tájára, a Pripjet folyó mocsárvidékének közepébe érkeztünk. Ennek a földnek hossza kb. 300 km, szélessége helyenként 150 km. Talajneve: homok. Járható útvonala, illetve vasútvonala mindössze kettő van. Az egyik a Pripjet bal partján halad nyugat-keleti irányba, a másik erre merőleges és Luniniecnél metszi az előbbit. Az utak hevenyészett homoktöltések. A vasútvonalak is ilyen töltésekre telepített, puhafa talpfákra rakott sínek, szilárd alépítmény nélkül. A szerelvények tehát csak lassan közlekedhetnek. A németek, hogy gépjárműveiket használni tudják, az utakat a sínekhez hasonlóan, két, párhuzamosan lefektetett deszkaszalaggal burkolták. Így az öttonnás járművek is folyamatosan mozogni tudtak. Lakottnak csak a két útvonal környéke mondható, mert a terület többi részében, a mocsaras fenyőerdőbe épült községeket, mint partizán fészkeket, a németek már mind kitelepítették és elpusztították. A lakosság nemzetiségre nézve: fehérorosz (belorusz).

Az emberek – szemtől-szembe – alázatos, meghunyászkodó magatartást mutatnak, de mivel igen kulturálatlan megjelenésűek, csöppet sem rokonszenvesek. Huszárainkkal körülbelül olyan viszony alakult ki velük, mint otthon a cigányokkal szemben. A falvakban az európai kultúrának nyoma sincs. A házak szétszórtan épült, legtöbbször – a vizes altalaj miatt – kb. 1 1/2 m-es cölöpökre emelt, nádfedeles fakunyhók. Ezek - szállásként - egy katonát sem vonzottak. Szálláskörletek számára – a kötelek szigorú együtt tartása mellett – lehetőleg szénapajtákat vettünk igénybe. Ezek hiányában sátrakban táboroztunk. A tisztek mindig együtt maradtak a legénységgel. Ugyanazt az étkezést fogyasztották és ugyanaz az egyenruhájuk is. Csupán a rendfokozatok jelzése különbözteti meg a rangokat egymástól.

Ezek az intézkedések a csapatok biztonságát is szolgálták, mivel partizán rajtaütésekkel – főként éjszaka – állandóan számolni kellett az erdőségek ugyanis teljesen a partizánok ellenőrzése alatt állottak. A partizánok általában kerültek a harcot. Feladatuk főként a közlekedés bénítása és a csapatok nyugtalanítása volt. Ezt úgy érték el, hogy igen sok kiválóan rejtőzött járőrrel a csapatmozdulatokat és a szállások biztosítását állandóan figyelték és az észlelt dolgokat előljáróiknak rádióon jelezték. Azok a járőrök, akik a mozgó csapat, vagy vasúti szerelvény menetvonalában – ép-

Ezek a napok is olyan eseménytelenek voltak, mint a mozgósítás Szentesen. A napló sem igen jegyez fel egyebet, mint szállásszemléket, vagy kisebb erdőrészek átfésülését, partizántalanítását. Nevezetesebb nap csak június 22-e (helyesen jún. 21. - B.J.), mikor is Makay István vezérőrnagy, a hadosztály lovasparancsnoka, gépkocsijával partizán aknára futott és hősi halált halt. Makay vezérőrnagy halálával szükségszerűen sorozatos tisztiszemélyi változások állottak elő: lovasparancsnok: Schell Zoltán ezredes, 2. huszárezred parancsnok: v. Németh Lajos alezredes és az I. osztály parancsnoka én lettem. Segédtestem Foltényi Gábor hadnagy maradt, mert Bolza főhadnagyot szintén a hadosztály parancsnokságára helyezték át.

Június végén megindult orosz offenzíva Bobrujszknál áttörte a német arcvonalat és ezzel megkezdődött a 2. német hadsereg visszavonulása. A visszavonulás fedezésére több német gyorsan mozgó sereget vetettek be a Pripjet vidékétől északra. Ezzel kapcsolatban hadosztályunkat is Bostynon át Baranovicsi irányába tolták el és az I. német lovashadtest kötelékébe osztották.

Június 27-én, ezredünk kilépett a hadosztály kötelékéből és önálló alkalmaztatásként azt a feladatot kapta, hogy Lachván, Mikasewiczén át, meneteljen Leninóba és vegye fel az összeköttetést a bobrujszki áttörés következtében Starabina - Morotsch területre szorult német hadosztállyal, továbbá, biztosítsa egy német utászezred útépitő munkálatait Mikasewicze és Morotsch között. A kötelékeiktől elvágott hadosztály ugyanis mozdulatlanságra volt ítélve a járhatatlan terep miatt.

Ezredünk a menet alatt, Mikasewicze és Lenino között aknarobbanások következtében több halottat és sebesültet veszített. Feladatát azonban mégis sikeresen megoldotta. Ezután – utazó jellegű menetekben – Pinszktől északra lévő területre tolódtott el. Ezek alatt a menetek alatt jött divatba – főleg nálam – a lólopás, a lakosság lovainak az elkötése. Ezt a kétségtelenül hadijogba ütköző cselekményt nemcsak nem kifogásoltam, hanem szorgalmaztam is, mivel a menetszloptól lemaradni – a partizánveszély miatt – lehetetlen volt. Aztán az egész partizán harcéljárás is hadijogba ütközött! Így rövidesen az ütközetvonatok és a nehézfegyverszázad járművei négyes, majd hatosfogatók lettek és a huszárok értettek ahhoz is, hogy "zabrált" háziszőttes kendervásznakból miként lehet szüggyszármokat készíteni. A fogatokban a nyeregtoréstől ideiglenesen használhatatlan lovak cserélték egymást a kocsilovakkal és így a huszárok lovasítása folyamatosan biztosítva maradt.

Július 12-én a 3. német lovasdandár kötelékébe léptünk. E dandár feladata volt a német visszavonulás fedezése és a Pripjet terület kiürítésének biztosítása. Az ilyen feladatot a gyorsan mozgó alakulatok ún. halogató harccal vívják meg. Ennek a harceljárásnak a lényege, hogy lassítsák az ellenség előnyomulását. A halogató csapat kisebb harccsoportokra bontakozva széles arcvonalon megszáll egy-egy fontosabb terepszakaszt. A közelgő ellenségre messziről megnyitja a tüzet, hogy az harchoz fejlődjön. Azután a döntés elől kitér. Gyorsaságát kihasználva leválik az ellenségről, majd egy hátrább fekvő terepszakasz megismétli az előbbi harcot. Így az ellenség folyamatos mozgása szaggatottá válik, ami idővesztésséggel jár. A németeknek itt különösen nagy szükségük volt időnyerésre, mert nemcsak katonai alakulataikkal vonultak nyugatra, hanem a községekből minden élőt: embert, állatot is nyugatra hajtottak. Az épületeket felgyújtották és minden felépítményt leromboltak.

Július 13-án - Hadnagy Adorján őrnagy megbetegedése folytán - a 3. század parancsnokságát Tersztyánszky Géza²⁹ főhadnagy vette át. Ezen a napon Merczycze község és attól délre kb. 12 km szélességben védőállást foglaltunk el, arccal keletre. Déli szomszédom a 3. német lovasdandár zöme, balszárnyam mögött a II. osztály biztosított. Védelmünket a 3. magyar gépvontatású tüzérosztály támogatta.

Az ezredünk és osztályom első harci napja július 14-e, de erről és a további napok eseményeiről lássuk a napló feljegyzéseit.

²⁹ Tersztyánszky Géza (Zalacsány, 1920. aug. 8. - Nagyatád, 1991. ápr. 29.). 1941. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1944. jan. 1-jétől főhadnagy. 1944. máj. 3-ától a 2/3. lovasszázad arcvonalmögötti tisztje, azután századparancsnok. 1945. febr. 22-én megsebesült. (Az arcvonalmögötti tiszt a századparancsnok helyettese volt, békében a kiképzést, háborúban pedig az élelmiszer, lőszer, fegyver utánpótlását, a vezetékllovak elhelyezését, egyáltalán a század mindennapi életét szervezte, vezette.)

1944. július 14

(első harci nap)

Hajnaltól szemléltük az orosz előnyomulást állásaink felé. Az orosz támadás 10 h-kor megindult, amelyet igen erős tűzérési- és aknavető tüzrellyel visszavertünk. 14 h-kor vettem az ezredparancsnok parancsát, mely szerint 20 h-kor az ellenségre le kell szakadni és nyugatra 20 km-re Molodow-Dostojewo vonalában új védőállást foglalni. 16 h-kor a középben erősen előretört ellenséget a tartalék 1. század ellentámadásával visszavettem, aminek köszönhető volt a sikeres leválás. Kovács Béla³⁰ hadnagy az ellentámadás közben tüdőlövessel súlyosan megsebesült. Éjjel az égő Merczycze és tanyák világítása mellett, valamint erős légi bombázás közben vonultunk vissza. Ez a bombázás bennünket nem ért, mivel mi már nappal szemrevételezett ösvényen haladtunk, amit a repülőgépekről ismételtelen lebecsített "Sztalin-gyertyák"³¹ környezetvilágítása nem árult el. Menetünk egyébként nagyon lassú volt, mert a sebesült Kovács hadnagyot csak gyalog tudtuk a hordágyán szállítani és ehhez kellett igazodni.

1944. július 15.

Egész éjjelen át tartó menet után reggel foglaltuk el a védőállást. E védőállás kiterjedése 23 km volt. Ilyen széles kiterjedést az én csekély erőmmel hatékonyan védeni nem lehetett. Csak a fontosabb közlekedési vonalakat voltam képes támpontokkal³² lezárni. Északról dél felé haladva a 3., 1. és a 2. század képezett egy-egy támpontot. A Tersztyánszky 3. század támpont a II. osztállyal tartott összeköttetést. Ez az osztály északkeleti arccal védett. Az osztálytörzsszel harcálláspont a 3. és 1. század között szintén védelemre volt berendezkedve. Osztálytartalék a rohamszakasz.

11 h-kor indult az orosz támadás a védővonal balszárnya, majd Dostojewo ellen. A Dostojewot védő 1. század meghátrált. Vele az összeköttetésem megszakadt. A 3. század a támadást visszaverte az osztálytartalék bevetése árán, ellenben nem tudta megakadályozni, hogy az osztálytörzs és közte lévő hézagba az ellenség be ne fészkelje magát. Így a személyi összeköttetés vele is megszakadt, a rádió összeköttetés ellenben 18 h-ig fenntartható volt.

³⁰ Kovács Béla (Orosháza, 1912. - Pitten, 1945. ápr. 4.) 1942. ápr. 1-jétől tartalékos hadnagy, a 2/1. lovasszázad II. szakaszparancsnoka. Súlyosan megsebesült 1944. júl. 14-én Lysatynál. A németek lötték le egy víta következtében a visszavonuláskor.

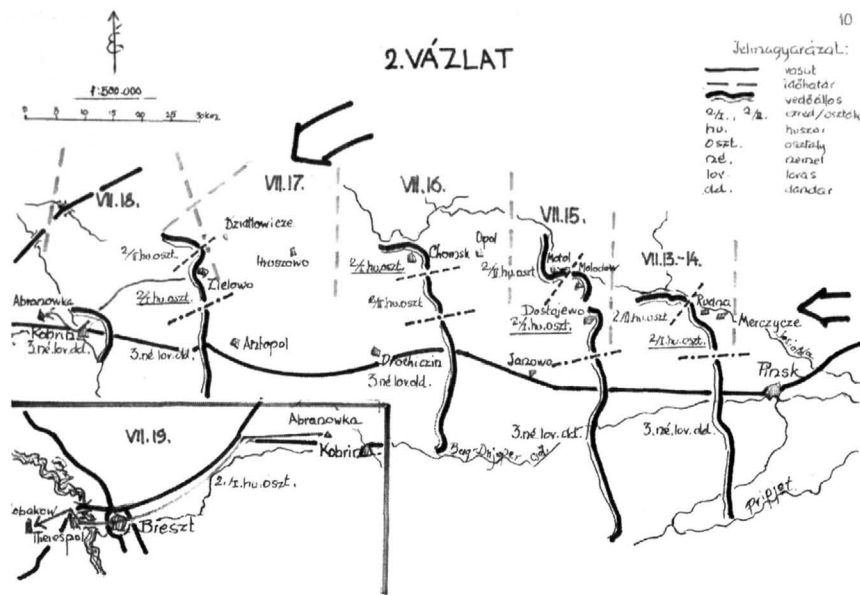
³¹ A magyar katona Sztalin-gyertyáknak keresztelte el a szovjet repülőkről éjjel ledobott világító bombákat.

³² A támpont megerősített hely, amelyben többféle tüzfegyvert (géppuska, golyószóró, aknavető stb.) helyeznek el, s azokat mélységben is tagolják.

Közbevetés: Ekkor, sajnos, még nem ismertem az orosz harcéljárását. Ők ugyanis ahol szívós ellenállásra találnak, nem folytatják a támadást, hanem kipuhatólják a hézagokat az ellenség védelmi vonalában és azokon át folytatják az előnyomulást. Így a támpontokat körülkeríthetik és felszámolhatják.

16 h-kor segédtsztemmel személyesen indultam az 1. század zavaros helyzetének tisztázására. Utam a heves ellenséges tűz miatt nem járt sikerrel; az 1. századdal az összeköttetést nem tudtam felvenni, de megállapítottam, hogy az ezredparancsnokság is bizonytalan irányba visszavonult. Mivel módom volt szemlélni az ellenség Dostojewon át történő előnyomulását, elhatároztam, hogy osztálytörzsemmel az ellenséges élek előtt dél felé eltolódom, felkutatom az 1. és 2. századot és azok vezetését személyesen átveszem, a 3. századot pedig rádió utasítom, hogy a II. osztályhoz csatlakozzon.

Harcálláspontomra visszatérve vettem ecsedi Csapó Béla főhadnagy jelentését, hogy a rádióösszeköttetés már mindenkiel megszakadt és a 3. század és köztünk lévő hézagba az ellenség mind nagyobb és nagyobb tömegekben özönlik be.

2. vázlat: Halogató harcok Pinsk és Brest között

Széles és mély alakzatban indultam tervem megvalósítására. Közben a Dostojewo felől előnyomuló ellenség észak felé bekanyarodott és a hátunkban csatlakozott a Csapó főhadnagy által jelentett ellenséghez. Így tehát bekerítésünk teljes volt. Nem tehattünk mást, mint lovasrohammal áttörni a gyűrűt.

Szélességben és mélységben erősen tagozva egy erdős, ligetes parcellán át vágóban rohantam neki az éppen nyugváshoz letelepedő orosz tömegnek. Minden irányból zúdult ránk a tűz és mikor a gyűrűn már átjutottunk vágázó lovam egy árok átugratása után a túloldali mocsárban felbukott. Ezt követte a még életben levők teljes száma. Az ellenséges tűz természetesen a földön vonagló ember és ló tömegre feküdt és ott páratlan pusztítást végzett. Én a földön elterülve teljesen elvesztettem minden lelki erőmet. A véget éreztem. Ekkor pillantottam meg Foltényi Öcsi segédtisztemet amint felugrik, feltápászkodó lovát búcsúképpen megveregeti és gyalog futásnak ered a körülbelül 50 m-re levő peremvonal³³ mögé. Ez adott erőt! Én is felugrottam és szaladtam utána. Aki a peremvonalon túljutottholtterben volt, meg volt mentve. Csak nyolcan: Kováts³⁴ és Foltényi hadnagyok, Várnagy őrmester, Varjú tizedes, Sarkadi őrzvezető, Pákozdi és Pap Elemér huszárok és én menekültünk meg. Ezután gyalog mintegy 10 km út megtétele után csatlakoztunk a már visszavonulóban lévő 3. századhoz. A 3. század ezalatt a jobb oldalába és hátába tört ellenség ellen igen súlyos harcot vívott. Csekély veszteség árán ellenben vissza tudta verni azt. Visszavonulási parancsát a II. osztálytól kapta meg. Eszerint az ezrednek reggel 5 órára Chomsk területén kell gyülekezni. Az 1. és 2. század az ellenséges előretörés előtt nyugati irányba visszavonult. Találkozott az ezredparancsnokkal és tőle kapott eligazítást. Az 1. század súlyos közelharcot vívott Dostojewóban. Itt kitüntette magát Szabados József patkoló őrmester, aki pisztolya agyával sújtotta agyon azt az oroszt, aki a lábába kapaszkodott amikor egy deszkafalon igyekezett átmászni, valamint Borgulya huszár, aki a rábízott aknavető kocsit csak úgy tudta megmenteni a rátámadó oroszoktól, hogy puskatusával vert agyon egyet közülük, mire a többi visszaszaladt az erdőbe.

A 3. századdal együtt meneteltünk a kijelölt cél felé, miközben légitámadás érte a menetvonalat. A légitámadás ugyan veszteséget nem okozott, következményeként ellenben a nehézfegyver század a 3. század végéről lemaradt és a menetcélba nem ért be.

³³ A peremvonal a védőkörlet legelői lévő és legmagasabban fekvő része.

³⁴ Kováts Károly (Törökkanizsa, 1911. nov. 4. - ??), 1942. jan. 1-jétől tartalékos hadnagy, a 2/1. lovasszázad nehézfegyver szakaszparancsnoka. Megsebesült 1944. júl. 29-én Col. Czeplielinben és szept-ben Varsó környékén, majd 1944. dec. 11-én Kisvelencénél.

1944. július 16.

Chomsk területén összegyűlt az osztály a múlt éjjeli légitámadás következtében elkeveredett nehézfegyverszárad kivételével. Az osztály északi arccal foglalt védőállást a községtől északra. Ez a falu, akárcsak Lenino, lakosság nélküli romhalmaz. A jobbszárnyon a 3. század, tőle balra a 2. század véd. Az 1. század és a rohamszakasz tartalék. Ellenséges behatás igen gyenge. Csupán a 2. századot érte kisebb orosz kötelék elszigetelt támadása, amit Kulcsár törzsörmester szakaszával visszavert. Kulcsár eközben megsebesült. 16 órakor hozta dr. Nagy Lajos³⁵ állatorvos őrnagy az ezredparancsnokság parancsát, mely szerint kb. 20 km-t kell nyugati irányba visszavonulni Hruszowo vonalába, ahol ugyancsak északi arccal kell védőállást foglalni. Tőlem északkeletre a II. osztály fog védeni. Az ezredparancsnokságtól vett tájékoztatás szerint oldalunkat veszélyezteti egy észak-déli irányban előrenyomuló orosz gárda lovashadtest. A 3. német lovasdandár súlyával ez ellen az ellenség ellen fordul, mert a kelet felől utánunk nyomuló gyalogságtól, úgy látszik, sikerült leszakadni. A menetet két oszlopban hajtottam végre. Északi oszlop Sándy százados parancsnoksága alatt a 2. század, déli oszlop, parancsnokságom alatt az osztály zöme. Kb. éjfél felé az északi oszlop a déli oszlop végéhez csatlakozott, mivel erős partizán ellenállás kitérésre kényszerítette. Bemomásom szerint a 2. századot nem partizán ellenállás térítette el, hanem egy nagyobb orosz egység biztosító részei.

1944. július 17.

Körülbelül 1 órakor a menetelő oszlop lovaséle³⁶ aknára futott. Egy huszárnak mindkét lábát leszakította a robbanás, de életben maradt. Mivel az útról letérni a sűrű erdő és mocsár miatt nem lehetett az aknaveszély miatt, helyben pihenőt rendeltem el virradatig. Mikor világos lett láttam, hogy mellettünk tisztás van, melynek túlsó szélén fakunyhó áll. A kunyhó átkutatására küldött huszárok egy 35 év körüli asszonyt cibáltak ki onnan. Ez az asszony kétségtelenül a partizánok szolgálatában állott és tudhatta, hogy hol vannak az aknák elásva. Mivel kérdéseimre nem felelt, megparancsoltam neki, hogy közvetlenül előttünk menjen a faluba. Jellemző, hogy nem az út közepén haladt, hanem szabálytalan görbe vonalban. Mi is ezen követtük és így veszteség nélkül értünk be a faluba, Hruszowoba. Az asszonyt, mivel becsülettel engedelmeskedett hazaengedtük.

³⁵ Dr. Nagy Lajos (Dévaványa, 1902. márc. 29. – Kecskemét, 1954. okt. 7.) 1942. okt. 30-ától állatorvos őrnagy. 1942. okt. 1-jétől a 2. huszárezred vezető állatorvosa, 1944. aug. 25-étől pedig a lovas (huszár) hadosztály vezető állatorvosa.

³⁶ A lovasél az elővédhez beosztott közelbiztosító járőr, mely lehetőleg tiszt parancsnoksága alatt, a menetvonalon legelő halad.

A kijelölt védőállás birtokbavétele ellenben már csak a 2. század támadásával sikerült. A támadás lendületesen haladt és foglyokat is eredményezett. A 2. század támadása alatt sikerült összekötetésbe lépnem a német lovasdandár egyik páncélos gépkocsizó osztagával. Ennek az osztagnak a mi beérkezésünkig a községtől nyugatra kellett leszállást foglalnia. Parancsnokuk átvette sebesültemet és foglyainkat, azután az osztag eltávozott.

7 órakor vettem az ezredparancsnokság rádió parancsát, hogy újabb kb. 18 km-t vonuljak nyugati irányba és ott foglaljak védőállást. Az ellenségről való leválás a 2. század sikeres támadása folytán, könnyű volt. Első menetcél: Dziatłowicze. Ezen túl nem is jutottunk. Menet közben ugyanis feltűnt, tőlünk 2 km-re északra egy velünk azonos irányba menetelő, nagyobb erejű lovasoszlop. Ezt én eleinte a mi II. osztályunknak tekintettem, mert nem tett semmiféle ellenséges lépést.

Dziatłowiczében zsákmányoltunk egy Ford mintájú orosz tehergépkocsit megakva kiváló amerikai eredetű húskonzervekkel és orosz kenyérral. Meglepett, hogy biztosítás nélkül, csupán egy orosz katona őrizete mellett állt a falu kútja mellett. A meglepett orosz ellenállás nélkül megadta magát. Az ő vallomásából tudtam meg, hogy mi egy páncélosokkal megerősített lovascsoporthoz elő- és főcsapata közé ékelődünk be. Az elfogott katona kb. 17 éves gyerek volt, akinek, miután a zsákmányolt élelemből egy "egész" kenyert adtam, oly boldog lett, hogy készségesen felelt minden kérdésre. Aztán kért, hogy tartsam magamnál, híven szolgálna fizetség nélkül is! Négy napig tényleg magunknál is tartottuk. Mivel jó lovasnak bizonyult, az 1. század törzsében menetelt velünk.

A megfigyelt ellenség, aki viszont minket is valószínűleg oroszoknak nézett ez alatt a községtől északra lévő erdőbe húzódott pihenő tartás végett. Tehát igen válságos helyzetbe kerültünk! Szerencsére hamar sikerült az ezredparancsnoksággal a rádió összekötetést felvenni és onnan déli irányú visszavonulásra parancsot kapni. A 3. gépvontatású tüzérosztállyal is meglett az összekötetés és mivel az ütegek tüzelőállásban voltak, azonnal hatásos tűz alá vehettük az erdőbe gyülekezett ellenséget. A tűzrajtaütés nagyon meglephette azokat, mert a nyílt terepen végrehajtott visszavonulásunkkal szemben semmi ellenhatást sem tanúsítottak. Így a visszavonulás mintaszerűen ment végbe. Zielovótól nyugatra foglaltunk el újabb védőállást. Jobbszárnyunk a német 3. lovasdandár egyik osztályára, balszárnyunk a mi II. osztályunkra támaszkodott. Utóbbi velünk együtt kapott visszavonulási parancsot és tőlünk délre menetelt Zielovóra. E község már ki volt irtva és odaérkezésünk után a németek felgyújtották.

Az 1. századot az ezredparancsnokság ezredtartaléknak kivonta. 20 óraker a jobb szomszéd német védőkörletet rajtaütésszerű támadás érte. Ezt csak ellentámadással tudták visszaverni. Az ezredparancsnokságtól vett rádióparancs szerint jelenlegi helyzetemben minden körülmények között ki kell tartani. Visszavonulni csak külön parancsra szabad. Ellenséggel védőállásunk sehol sem volt érintkezésben. Az az ellenség, amelyik a németeket megtámadta, szintén visszavonult. A 2. század felderített Antopolig és megállapította, hogy az már orosz kézben van.

1944. július 18.

Éjfél felé harcálláspontomra érkezett Szávoszt Tamás³⁷ főhadnagy, a II. osztály parancsnokságról és közölte velem, hogy az ezredparancsnokság és a mellettünk levő németek elvonultak és így teljesen elszigetelt helyzetben vagyunk. Kb. 3 óraker br. Podmaniczky Tamás³⁸ főhadnagy, a II. osztálysegédtsízt jelent meg harcálláspontomon és közölte velem Mihályi Iván (helyesen: István - B. J.) alezredes parancsát, mely szerint átveszi felettem a parancsnokságot és utasít nyugati irányba való visszavonulásra. Menetcél: Kobryn.

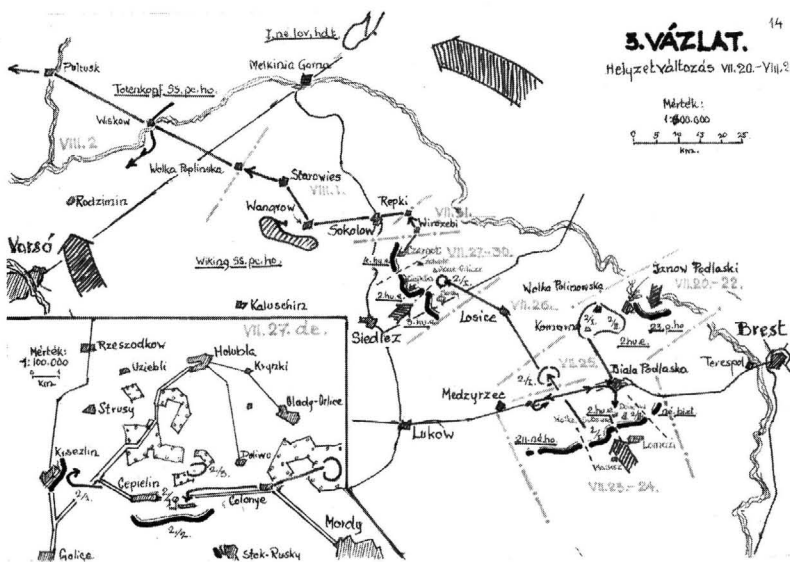
Riadóztattam az osztályt, de a lóraszállás pillanatában ellenséges lovasság vágózó csoportokban áttört a laza biztosításunkon, majd az élcsoportok tűzharcához lóról szállva, tűz alá vették az éppen lóra szálló huszárainkat. A vezetés pillanatnyilag teljesen kiesett a parancsnokok kezéből. A vezetékllovak³⁹ nagyrésze elszabadult és szanaszét vágózott az utánuk futkosó huszárok között. Egyetlen lehetőség volt: a menetirányba a leggyorsabban menetoszlopot képezni, mert az elszabadult lovak és vezetés nélkül csatangoló lovasrészek úgyis oda fognak csatlakozni. Így is történt. A mellettem éppen lóra ugró Kovács törzsörmeisternek oda kiáltottam, hogy a körülötte levő lovasokkal induljon meg vágózásban a délnyugati irányba vezető erdei úton és 500 m után essen ügetésbe. Az osztály hamarosan zárt menetoszlopot képezett, amely az erdős terepen megszűnt célt mutatni az élenken tüzelő ellenségeknek.

³⁷ Dr. Szávoszt Tamás (Borossebes, 1908. aug. 18. - ??) 1941. jan. 1-jétől tartalékos főhadnagy. 1944. máj. 1-jétől dec. 6-áig a 2/II. huszárosztály anyagi tisztje. Megsebesült Adonynál (Sáncpuszta) 1944. dec. 6-án.

³⁸ Podmaniczky Tamás, báró aszódi (Felsőszeli, 1916. dec. 8. - Budapest, 1960. máj. 30.). 1938. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1944. jan. 1-jétől százados. 1942. okt. 1-jétől a 2/II. huszárosztály osztálysegédtsíztje, 1944. szept. 23-ától 1945. márc. 16-áig a 2/II. nehézfegyverszázad parancsnoka. 1945. márc. 16-án Kápolnapusztán megsebesült.

³⁹ A vezetékllovak vagy máháslovak szállították a löszeres rakaszokat és a nehézfegyverek egy részét (pl. a két részre szétszedett géppuskát), de vezetéklóként vitték a századok magukkal az elesett bajtársak lovait is, valamint a tűzharcához lóról szállás után három huszár lovát a magáéval együtt a csatlásvezető vezette hátra, illetve vissza.

Útközben hozzánk csatlakozott az egyik német század egész ló-létszáma. A lovak – mint nálunk is előírás volt –, négyesével összekötve, követték lőtartóikat. Parancsnokuk jelentette, hogy nem tudja, hová lett a százada. Közöltem vele, hogy csatlakozzon nyugodtan hozzám, mert százada már rég Kobrynon túl van. Amint utóbb kiderült, Hegyes János szakaszvezető géppuskájával – feláldozva magát –, tüzelőállást foglalt és mesterlövész képességeit igazolva, géppuskatűzzel megál-
lította az ellenség előnyomulását.

3. vázlat: Helyzetváltozás VII. 20. - VIII. 2.

Mintegy 10 km-es menet után léptem át a német biztosító vonalat Kobryn keleti szegélyén. Az első alkalmas helyen megálltam a kötelékeim rendezése végett. Hiányzott Hegyes szakaszvezető géppuskás raján kívül a 3. század egyik szakasza Várkonyi;⁴⁰ hadnagy parancsnoksága alatt. Ekkor jött velem szemben gépkocsin Németh Lajos ezredparancsnokom, aki meglepve hallgatta jelentésemet és közölte, előző este rádió parancsot adott, mely szerint 22 órakor vissza kellett volna vonulnunk. Ezt a parancsot nem kaptuk meg sem én, sem a II. osz-

⁴⁰ Várkonyi József (Kurtakér, 1914. aug. 17. - ??) 1943. máj. 1-jétől tartalékos hadnagy. 1944. máj. 2-ától a 2/3. lovasszázad I. szakaszparancsnoka. Megsebesült 1944. júl. 29-én Col. Czepielinnél.

tály! Ezután parancsot adott, hogy meneteljek Abranowkára és ott szállásoljak el. Útközben találkoztunk még a 16-án elszakadt nehézfegyverszázaddal és az osztályvonattal. Csatlakozott az elveszettnek hitt Várkonyi szakasz is. Ő a II. osztállyal vonult vissza és a neki alárendelt páncéltörő ágyú vontató még több, elveszettnek hitt sebesültet hozott magával.

Bevonult az eddig ezredtartalékként kikülönített 1. század is. Purgly Tamás századparancsnok jelentette, hogy 17-én 21 óra körül egy ellenséges csoport rajtaütött az ezredparancsnokságon. Ezt az ellenséget az ő százada vetette vissza! Valószínűleg az ebből keletkezett kavargás volt az oka annak, hogy mi nem kaptuk meg a visszavonulási parancsot. Éjjel nagy örömünkre bevonult Hegyes szakaszvezető rajával együtt.

1944. július 19.

Breszten áthaladva léptük át a Bug folyót. Breszt legnagyobb része – a sorozatos légi bombázások következtében – romhalmaz. Éles határt von a Bug folyó a táj kultúrképében is. Mihelyt a folyót átléptük, tapasztaljuk, hogy Európában vagyunk. A lakosság lengyel. A falvak rendezettek, központjukban – rendszerint barokk stílusú – templom. Terespolból Biala Podlaska felé elsőrendű műút vezet.

Ezen a tájon is sok az erdő és azokban partizánfészkek. De az itteni partizáncsoportok korántsem olyan fegyelmezett és kiképzett egységek, mint az orosz partizánok. Ezek a nemzetük szabadságáért küzdő felkelők, akik az orosz csapatok közeledtére mindenfelé nagyobb támadásokat kísérelnek meg, de ehhez sem megfelelő fegyverzetük, sem kiképzésük nincs. Így aztán igen súlyos veszteségeket szenvednek. Terespolon áthaladva Lobacowon szállásoltam el. Az ellenségről kapott tájékoztatás szerint az az orosz gárda lovashadtest, amellyel az elmúlt napokban harcban álltunk, elérte a Bug folyót és részeivel azon átkelve, hídfőállást létesített Janow Podlaskától északra. Ugyancsak nagy orosz erők előrenyomulásáról értesültünk a Bug és Visztula közti térségben, délről északi irányban.

A Janow Podlaskinál létesült ellenséges hídfőt – a II. magyar póthadtest⁴¹ kötelékébe tartozó – 23. póthadosztály reteszelte el, míg az ugyancsak ebbe a póthadtest kötelékébe tartozó 5. póthadosztály Biala Podlaskától 20 km-re, délre, Rossos-Lomazy vonalában áll túlerős ellenséggel harcban.

⁴¹ A magyar II. tartalék hadtest (és nem póthadtest) kötelékébe az 5., 12. és 23. tartalék hadosztály tartozott.

1944. július 20.

Július 20-án a 2. huszárezred kilépett a 3. német lovasdandár kötelékéből és a II. póthadtest parancsnok alá lépett. E hadtest parancsnoka már Vattay Antal altábornagy, a mi volt hadosztályparancsnokunk. A nála jelentkezett ezredparancsnokunkat a magyar alakulatok helyzetéről az alábbiak szerint tájékoztatta: A lovashadosztály július 3-án került bevetésre a Bobrujszk felől nyugati irányba előretörő ellenséggel szemben. Kleck mellett súlyos harcot vívott és tetemes veszteséget is szenvedett. A 4. huszárezred lóállományának, a hadosztály közvetlen páncéltörő század lövegeinek zömét elvesztette. A hadosztály ideiglenes parancsnoka Schell Zoltán ezredes, akinek a vezetésével a hadosztály átvonulóban van a Bug déli oldalára. A II. magyar póthadtestet viszont német alakulatok váltják majd fel és visszavonul a Narew-Visztula vonaltól nyugatra eső területre.

A 2. huszárezredet - a szintén kötelékébe tartozó - 23. póthadosztálynak rendelte alá, minek következtében az ezred július 21-én Janow Podlaskitól délnyugatra Wolka Polinowska - Komarno területén szállásolt el. Az elmúlt harcok és menetek következtében - minden "egyéni" utánpótlás dacára - megsaporodott a kisebb-nagyobb gyógykezelésre szoruló lovak száma. Ezekből, embereikkel együtt, Dobos Tibor zászlós parancsnoksága alatt, egy külön alosztályt szerveztem, és az osztályvonat parancsnoksága alá rendeltem. Ezek létszáma 260 főt tett ki. Ez a tömeg a századok mozgékonyágát csak csökkentette volna, míg a vonatnál annak menetbiztonságát fokozta.

1944. július 23.

Július 23-án vettem az ezredparancsnokság parancsát, hogy meneteljek Biala Podlaskán át Medzrzecre, majd attól délre kb. 10 km-re, a Krzna patak mentén állítsam meg a dél felől északra törő orosz páncélos éket (páncéltörő ágyúimat még egy hónappal ezelőtt egy német alakulathoz vezényelték át és onnan csak a kezelőszemélyzet jött vissza, az ágyúk nem). Hiába jelentettem ezredparancsnokomnak, hogy páncéltörő fegyverek hiányában ezt a feladatot nem tudom megoldani jelentésemet nem vette tudomásul. A menetet tehát megkezdtem. Biala Podlaskán áthaladva menetoszlopom éle éppen Rozognickát érte el, mikor Németh Lajos alezredes gépkocsin utolért és közölte velem újabb parancsát, hogy meneteljek vissza Biala Podlaskára és ott Németh Béla⁴² vezérőrnagy 5. póthadosztály parancsnok parancsnoksága alá lép az egész ezred. Ugyanakkor utasította vonatparancsnokomat, hogy meneteljen tovább a vonattal Medzrzecen át Varsó irányába.

⁴² Németh Béla (Győrszentmárton, 1892. dec. 11. - ??) vezérőrnagyról egyéb adatokkal nem rendelkezőnk.

(Később, egy magánbeszélgetés alkalmával, Németh Lajos elmagyarázta eme logikátlan intézkedések valódi okát. Vattay közölte vele azt a titkos szándékát, hogy megfelelő ügyeskedéssel átmanőverezi az összes magyar alakulatot a Visztulán és ott kieszközli, mint már harcképtelenné vált egységeknek a hazaszállításukat. Az én medzyrzeci bevetésem sem volt komoly, idejében megkaptam volna a parancsot északnyugati irányba való visszavonulásra. Az 5. póthadosztálynak való alárendelés is legfeljebb egy napi feladat: célja e hadosztály visszavonulásának a fedezése. Sajnos, eme optimista elgondolásból semmi sem lett. Részemre ellenben azt eredményezte, hogy elvesztettem a vonatomat és anyagi ellátásom teljesen megbénult.)

A sötétség beálltával érkeztem Biala Podlaskára. Ennek a szép kis városnak a kiürítését a németek már alaposan megkezdték. Gyártelepek és középületek lángtengerben úsztak. Közben megeredt egy igazi nyári zápor úgy, hogy csakhamar teljesen bőrig áztunk. Éjfél felé parancsot kaptam az ezredparancsnoktól, hogy Wolka Plebanskán át vonuljak Wolka Dubowskára, s ott személyesen jelentkezzem nála.

1944. július 24.

Az ezredparancsnok szóbeli parancsára hajnalban foglaltunk védőállást Wolka Dubowskától délnyugatra. Balszárnyunkhoz a II. osztály, jobbszárnyunkhoz a 211. német hadosztály csatlakozott. Kiterjedésünk kb. 6 km volt. Jobb alvédő körletbe⁴³ az 1. századot, bal alvédő körletbe a nehézfegyverszázad két géppuskás szakaszával megerősített, 2. századot helyeztem el. Az aknavető szakaszok, osztályparancsnoki tüzefegyver csoportként, a 2. század jobbszárnya mögött, úgy foglaltak tüzelő állást, hogy a jobbszárny elé is hatni tudjanak. A 3. század tartalék a 2. század mögött. Előttünk, Lomazytól délre, az 5. póthadosztály részei voltak harcérintkezésben az oroszokkal. Mögöttünk a Lasmaj – Turow erdőben befészelt partizánokat a német tüzérség lötte.

10 óra tájban az előttünk harcoló magyar gyalogság pánikszerű visszafutását figyeltük meg Kb. 40 főt fogott fel a védőállásunk, akiket egy szakaszba összefogtam és az 1. századnak rendeltem alá. Itt kiválóan megállták a helyüket.

⁴³ A védelem megszervezésekor védőkörleteket és alvédőkörleteket jelölnek ki minden alakulat számára a körletek szélességét és mélységét rajjig bezárólag kell kiutalni.

12 óra tájban a balszárny ellen ellenséges páncéltámadás indult Lomazy felől Dubow irányába. A felbukkant 8 darab T-38-as harckocsiból Bodó Tihamér⁴⁴ ezredközvetlen páncéltörő ágyúit ötöt kilőttek, mire a megmaradt harckocsik visszahúzódtak. Ugyanakkor, fokozódó tűztevékenység mellett, kibontakozott az ellenség támadása a balszárnyunk ellen. A II. osztályt az ellenség Dubow irányába visszavetette. A csatlakozó ponton védő Kováts Károly hadnagy és gr. Wenckheim Béla⁴⁵ zászlós géppuskás szakasza szívósan kitartott a már hátába is beszivárgott ellenség ellen. Támpontja ötször cserélt gazdát és végül is az ő kezében maradt. Utolsó ellentámadásukkor már nem volt lőszerük és csak harsány “Hajrá!” kiáltásuk vetette ki az ellenséget. A balszárny tehermentesítésére sikeres ellentámadást hajtott végre a 3. század. Eredményként itt a helyzet az esti órákban megszilárdult. E támadás alkalmával esett el szakasza élén Földi András⁴⁶ zászlós.

Az éjszaka beálltával az egész védőállás a kezemben volt, ellenben a II osztály visszavonulásának következtében keletkezett hézagon át az ellenség beszivárgása a hátunkba egyre fokozottabban tartott. Éjjel, a mögöttünk kb. 12 km-re lévő Biala Podlaskát orosz légitámadás érte. A “Sztalin-gyertyák” bennünket is kivilágítottak és fényük megkönnyítette a fákon ülő orosz lövészek munkáját. Így esett el harcálláspontomon Pap István huszár, fejét találta el a puskaagolyó. Éjjel az ezredparancsnoksággal is megszakadt minden összeköttetésem. Hírvivőim már minden irányból tüzet kaptak.

1944. július 25.

Éjfél után ellenséges támadás az 1. századot kivetette védőállásából. Az 1. századparancsnok harcálláspontjára igyekeztem, de onnan már közvetlen közlő tüzet kaptam. Már virradt, mikor sikerült a századot összeszednem és ellentámadásra rendelnem. A támadást gr. Széchenyi Jenő⁴⁷ hadnagy oly lendülettel vezette, hogy az az ellenséget minden nehézség nélkül visszaüzte.

⁴⁴ Bodó Tihamér, diósadi (Feketető, 1913. júl. 29. – Wilmington /USA/, 1982. ápr. 1.). 1935. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1942. márc. 1-jétől százados. 1943. nov. 1-jétől a 2. huszárezred ezredközvetlen páncéltörő ágyús század parancsnoka.

⁴⁵ Wenckheim Béla, gróf (Bécs, 1921. ápr. 18. – Chivilcoy /Argentina/, 1967. júl. 7.) 1942. okt. 1-jétől tartalékos zászlós, a 2/II. nehézfegyver század II. géppuskás szakaszparancsnoka.

⁴⁶ Földi András (Nagymágocs, 1920. – Wolka Dubowka, 1944. júl. 24.) tartalékos zászlós-ról egyébként nem rendelkezünk.

⁴⁷ Széchenyi Jenő, gróf sárvár-felsővidéki (Bécs, 1921. júl. 15. – Kápolnásnyék, 1944. dec. 16.). 1942. jún. 18-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, majd a 2/1. lovasszázadhoz vezényelték szakaszparancsnoknak. Megsebesült 1944. júl. 29-én, szept. 12-én és 13-án. 1944. őszén ideiglenesen századparancsnok is volt, nov. 1-jén főhadnaggyá léptették elő. Hősi halált halt.

6 óra körül a védőállás ismét a kezünkben volt. Ekkor érkezett meg Szilicai huszár hírvivőm az ezredparancsnokságról. Nevezett páratlan huszárvirtussal a sötétséget és erdőt kihasználva átlvagolt a hátunkba szivárgott ellenségen és meghozta az ezredparancsnok parancsát, mely szerint “Előre!” rádióparancsra le kell válni az ellenségről és a Biala Podlaska – Varsó-i műúttól északra lévő területre kell visszavonulni. Mivel a hátunkban is ellenség volt bevezettem a felderítést hátrafelé megfelelő menetvonal felkutatására. Ilyet sikerült is találnom a jobb-szárny mögött. Kb. 8 órakor vettem az “Előre!” parancsot rádión. A leválás és visszavonulás minden zökkenő nélkül ment végbe. Biala Podlaskától kb. 12 km-re nyugatra, a varsói műút mentén, a Lazlysochy erdőben, mint hadosztály tartalék nyertünk elhelyezést. Lőszerünk teljesen elfogyott.

1944. július 26.

Július 26-án értesültünk, hogy szervezetszerű hadosztályunk az 1. lovashadosztály már átlépte a Bug folyót. Schell Zoltán ezredes július 25-étől Siedlicén tartózkodik és a 2. huszárezred felett is átvette a parancsnokságot. Ez azt jelentette, hogy halogató harcunkat folytatni fogjuk. Gyors visszavonulásról tehát szó sem lehet. Mivel ellátó szolgálatom a vonat elirányítása folytán teljesen megbénult, hogy embereimet és lovaimat élelmezni tudjam, kénytelen voltam elrendelni századparancsnokaimnak a harácsolást. Szerencsére füszer és kávé a mozgókonyhákban elegendő volt, így az emberek számára csak a húst, kenyeret és burgonyát kellett megszerezni, ami nem okozott különös nehézséget. A lovak számára is találtunk bőven árpát és szénát. Mintha valami ős ösztön szabadult volna fel a huszárokban olyan kedvvel végezték ezt a harácsoló munkát. Egyik század versenyzett a másikkal, hogy ki főz jobbat! Az egyik konyhán disznópörkölt, a másikban borjúgulyás főtt és találtak bőven búbos kemencét is, ahol aztán a rozskenyerek sülték. Eközben természetesen a lovak elkötése sem szünetelt. Mivel hosszú menetekre volt kilátás a harácsolás által okozandó kár remélhetőleg nagy területen fog szétszóródni és így százalékos értéke csekély mértékben sújtja majd a lakosságot. Este kapott parancs folytán osztályommal az Olide-Orlice melletti erdőbe tolódtam el.

1944. július 27.

Hadosztály tartalék Olide-Orlice erdőben. Itt kaptuk az általános tájékoztatást, mely szerint az orosz páncélos ékek dél felől északi irányba előretörve Mordy - Siedlice vonalát érték el. A Bugtól északra nyugati irányban előnyomuló ellenséget a Totenkopf és Wiking SS hadosztályok sikeres ellentámadása megállította. Téréségünkben lévő német és magyar (II. póthattest) seregtettek tehát egy szűk katlanba vannak szorulva, melynek csúcsa Breszt, szája pedig a Bug-Narew fo-

lyók torkolat vidéke. A lovashadosztálynak további feladata – a megnevezett SS hadosztályokkal egyetemben – biztosítani az említett katlan kiürítését. Az Olide – Orlicétől délre elterülő erdőbeli táborunkat Holubice – Stasin – Czelenyc vonalban biztosítottam. Czepielin, Krzeslin irányába bevezetett felderítem orosz harc-kocsikat jelentett.

1944. július 28.

A helyzet tisztázására az ezredparancsnok parancsára az I. századot megerősítve a nehézfegyverszázad Bálint⁴⁸ zászlóshelyettes géppuskás szakaszával felderítő osztagként⁴⁹ küldtem Krzeslin területére. 5 órakor indult. Röviddel ezután beérkezett két német rohamlövég⁵⁰, melyekkel a már menetben lévő felderítő osztagot erősítettem meg.

7 órakor vettem az ezredparancsnok parancsát, mely szerint Czepielin – Kol. Czepielin vonalában védelemre kell berendezkedni. Tőlem északnyugatra Strusy – Czepielin vonalban a II. osztály véd. Tőlem délkeletre Stok. Ruski – Pienki-Wyczelskie vonalába a 3. huszárezred van rendelve, beérkezése ellenben csak a déli órákban várható. Így addig Stok. Ruski területét is biztosítanom kell. A védőállásba a 2. századot rendeltem, megerősítve a nehézfegyverszázad gr. Wenckheim géppuskás szakaszával. Osztályparancsnoki tűzfegyver csoportként Kol. Czepielintől délnyugatra az aknavető szakaszokat rendeltem tüzelőállásba, a 3. század és a rohamszakasz tartalék Kol. Czepielintől északra fekvő erdőben. Innen rendeltem Dényey Tasziló⁵¹ hadnagy parancsnoksága alatt egy szakaszt – harc-előőrsként⁵² – Stok. Ruski nyugati szegélyére.

⁴⁸ Bálint Géza (Szászsebes, 1910. dec. 5. - ??). Tényleges katonai szolgálatot teljesített, majd Jutason elvégezte a csapataltisztképző iskolát. 1944. márc. 15-én zászlóshelyettesi rangban átvették a honvédség hivatásos állományába. Frontszolgálatot teljesített mint a 2/l. nehézfegyverszázad géppuskás, majd (és) aknavető szakaszparancsnoka. 1944. okt. 25-én Kiskunfélegyházán súlyosan megsebesült, bal karját amputálni kellett.

⁴⁹ A felderítő osztag ereje egy, vagy több lovasszázad nehézfegyverekkel, esetleg páncélosokkal is megerősítve, melynek feladata a neki kiutalt irányban vagy sávban a felderítést járőrökkel végrehajtani. Távolsága a zómtól változó, általában nem több egy nap menetnél.

⁵⁰ A rohamlövég forgótorony nélküli, harckocsi alvázra épített 105 mm-es tarack, vagy 75 mm-es ágyú. Mozgékony, nagy tüzerőt képviselő fegyver, melynek legfőbb feladata az, hogy a rohamozó gyalogság tűztámogatását biztosítsa a roham utolsó, kritikus szakaszában, közvetlenül az ellenséges állások előtt.

⁵¹ Dényey Tasziló, vitéz (Gyöngyös, 1922. aug. 25. - ??). 1943. aug. 20-án avatták hadnaggyá. A 2/3. lovasszázad III. szakaszparancsnokaként teljesített frontszolgálatot.

⁵² A harc-előőrök feladata a saját állások biztosítása az ellenséges meglepetések ellen, valamint az ellenséges terepszakasz fedett részeinek felderítése.

A Purgly százados parancsnoksága alatt lévő felderítő osztag Czepielintől közvetlenül nyugatra lévő útvillánál elakadt. Az oda beérkezett ezredparancsnokunk Krzeslin ellen támadást rendelt el, amit gr. Széchenyi Jenő főhadnagy vezetett. A támadás Krzeslin keleti szegélyéig jutott el, de innen váratlanul orosz harcokcsik törtek előre és súlyos veszteséget okozva a támadást visszaverték. Megsebesült Bálint zászlósh. és gr. Széchenyi hadnagy is, de mindketten helyükön maradtak. Elesett az egyik legjobb géppuska irányzónk Vincze János huszár. A felderítő osztag harcban álló részeit a II. osztály váltotta fel. A megerősített 1. század bevonult osztálytartaléknak. Ugyancsak tartalékomat erősítette a két német rohamlőveg is.

11 óra körül beérkezett a 3. huszárezred Monspart⁵³ őrnagy parancsnoksága alatt álló osztálya és felváltotta a Stok. Ruskit biztosító Dényey szakaszt, aki eddig csupán orosz harcjárörökkel volt harcérintkezésben. 12 óra körül indult nagyobb orosz támadás Stok. Ruski ellen, melyet harcálláspontomról (Czepielintől közvetlen délre) jól megfigyelhettem és hatásos aknavető tűz alá vehettem. A támadást a Monspart osztály nem tudta kivédeni. Feladta Stok. Ruskit és Mordy irányába hátrált. Ezáltal köztem és a 3. huszárezred között állandóan növekvő hézag keletkezett, amin át balszárnyam átkarolható volt. Ellensúlyzásként Kol. Czeppelin – Colonyie vonalába bevettem a 3. századot. A kora délutáni órákban Golice irányából érte jobbszárnyamat erősebb támadás, mely a 2. század Endrédy⁵⁴ szakaszt karolta át, majd a háta mögött Czeppelin községet is elfoglalta. Itt a német rohamlővegekkel megerősített 1. századot vettem be ellentámadásra. Az ellentámadás kiválóan sikerült, számos foglyot ejtettünk és nehézfegyvereket zsákmányoltunk. A foglyok vallomásából kiderült, hogy a támadást két orosz zászlóalj hajtotta végre. Kénytelen voltam az 1. századot is Czepielintől délnyugatra álláspontra rendelni, mert a közelgő éjszakát, jelen gyér megszállás mellett, nem vállalhattam. Délután a Stok. Ruski felől előnyomult orosz csoport tört be Czolonyictól nyugatra. Ez ellen Kónya szakaszvezető a 3. század hat főből álló tartalékával és egy német rohamlőveggel indított sikeres ellentámadást. Kónya a menekülő oroszok közé szaladt és egyet saját kezűleg fogott el.

⁵³ Monspart Gábor (Zalaegerszeg, 1906. ápr. 13. - Kaposvár, 1997. júl. 14.). 1928. aug. 20-án avatták főhadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1943. aug. 1-jén őrnaggyá léptették elő. 1942. okt. 1-jétől 1944. júl. 1-jéig a 3/1. nehézfegyverszázad, azután a 3/1. huszárosztály parancsnoka volt.

⁵⁴ Endrédy József, vitéz (Budapest, 1917. máj. 30. - ??). A Ludovika Akadémián avatták hadnaggyá 1942. dec. 6-án. 1944. jún. 10-étől szakaszparancsnok a 2/2. lovasszázadban.

Estszürkületkor Czepielin keleti széle felé indult erősebb támadás, melyet a kiválóan kitartó Kováts Károly hadnagy támpontja előtt, Köllő Pál⁵⁵ hadnagy által mesterien vezetett aknavetőtűz vert szét. Az oroszok itt, harcálláspontomról jól megfigyelhető súlyos veszteségeket szenvedtek. Éjjel az aknavetőket a tüzelőállásból kivontam, mert a bekövetkezett lőszerhiány hatásos zárótűz leadását ugyanis lehetetlenné tette. Az aknavető legénységéből harcjárőröket alakítottam, amelyek egész éjjel a főellenállási vonal⁵⁶ előtt cirkáltak, ellenséges beszivárgások megakadályozására.

22 órakor jelentkezett harcálláspontomon Fodor Aladár⁵⁷ százados, akit az ezredparancsnokság a 3. huszárezred megerősítésére rendelt Mordyba. Közöltem vele, hogy a 3. század jelentése szerint, a 3. ezred Mordyt már feladta. Megnyugtattott a Fodor század beérkezése, mert a 3. század balszárnyáért különösen az éjszakára való tekintettel nagyon aggódtam.

1944. július 29.

Hajnalban igen erős géppuska és géppisztoly tüzelésre ébredtem. A harci zaj a Kováts támpont felől volt hallható. A tisztázatlan helyzetben a rohamszakaszt rendeltem a Kováts támpont irányába. Rövid negyedóra után a harci zaj harsány "Hajrá!" kiáltással elült. Ezután vettem Kováts hadnagy jelentését, miszerint, az éjjel megfigyelt orosz beszivárgáson hajnalban rajtaütött. 16 orosz halott maradt a helyszínen, a többi megfutamodott. Zsákmány: 2 géppuska, 2 nehézpuska, sok puska és géppisztoly.

8 óra tájban vettem az ezredparancsnokság parancsát, mely szerint Czepielin-Colonyia vonaltól mintegy 1 km-re északra kell új védőállást foglalni. A visszavétel teljesen észrevétlenül ment végbe. Az ellenség csak Czepielin keleti szélén hajtott végre némi utánnomulást, amit ellenben Syposs István⁵⁸ főhadnagy egy német rohamlőveg támogatásával könnyen visszavert.

⁵⁵ Köllő Pál, nemes gyergyó-csomafalvi (Marosvásárhely, 1919. ápr. 21. – ??). 1942. dec. 6-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. A 2/1. nehézfegyverszákad aknavető szakaszparancsnokaként teljesített frontszolgálatot. 1944. szept. 15-én Pludynál (Varsótól É-ra) aknaszilánktól súlyosan megsebesült.

⁵⁶ A főellenállási vonal az ellenség várható támadási iránya felé kiépített főellenállási öv vedműveit, állásait összekötő vonal. Ennek legelől lévő része a peremvonal. Ideális esetben a főellenállási öv alkalmas a peremvonalon át betörő ellenség megállítására és az eredeti védelmi rendszer helyreállítására.

⁵⁷ Fodor Aladár, dereskei (Nagykanizsa, 1905. máj. 22. – ??) 1940. szept. 1-jétől százados. A 2/6. lovasszákad parancsnokaként teljesített frontszolgálatot, 1944. okt. 24-én Kiskunfélegyházán megsebesült. Felgyógyulása után 1945. jan. 15-én a 2. huszárezred törzspótszákadához vonult be, onnan a Vértesben lévő ezredéhez.

⁵⁸ Syposs István (Kolozsvár, 1909. – ??) 1942. jan. 1-jétől tartalékos főhadnagy. A 2/1. lovasszákad arcvonal mögötti tisztjeként teljesített frontszolgálatot.

16 óra tájban kaptam az ezredparancsnokság újabb parancsát, miszerint Holublán át, Czarnotytól keletre lévő erdőbe kell vonulnom, hol ezredtartalék vagyok. A hadosztály újabb védőállása nagyjában: Czarnoty – Holubla – Olady – Orlice.

1944. július 30.

A nap nagyobb ellenséges tevékenység nélkül telt el. Osztályom bevetésre nem került.

1944. július 31.

Osztályom Czarnoty délnyugati szegélyén felváltotta a 4. huszárezredet. A felváltás megbeszélésére még éjszaka jelentkeztem Makay Attila⁵⁹ ezredes ezredparancsnoknál, akit Czarnotyban egy szénapajtában találtam meg, Barna Bertalan⁶⁰ őrnagy segédtsíjtjével. Tájékoztatásukból megtudtam, hogy az ezred nincs közvetlen harcérintkezésben az ellenséggel, a felderítést ellenben délnyugati irányba bevezették és a kintlévő járőrök csak a nap folyamán fognak – már énhozzám – bevonulni. Ezeket küldjem az ezred után.

A felváltás hajnalban történt, zuhogó esőben ment végbe. A nap folyamán bevonuló járőrök értékes jelentéseket hoztak, melyekből az a benyomásom támadt, hogy a nap folyamán ellenséges támadástól nem kell tartani. Így is történt. A nap folyamán az ellenség semmiféle támadó vállalkozást sem kísérelt meg. Délután kaptam a parancsot, hogy a lovashadosztály kivonásra kerül. Meneteljek Wyrozebyn át Repkire. A leválás és a menet minden súrlódás nélkül ment végbe.

1944. augusztus 1.

A július 31-i menetcélt már csak a sötétség beálltával értem el. Augusztus 1-én Wolka-Poplanskára kellett menetelnünk. Ez azt jelentette, hogy 62 km-es út áll előttünk. A helyzet elég válságos! Egy orosz páncélos él már július 30-án elfoglalta a Varsótól 20 km-re északnyugatra lévő, Radzymint és jelenleg a Visztula – Bug szöveget támadja. Az orosz gépesített erőknek elég egy 20 – 25 km-es térférfés észak felé, hogy a katlan kijáratát bezárják. Menetvonalunkat dél felől csupán a leharcolt Wiking SS páncélosadosztály biztosítja.

⁵⁹ Makay Attila, makói és geleji (Marosvásárhely, 1897. febr. 17. - Budapest, 1983. szept. 21.). 1916. aug. 18-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1942. nov. 1-jétől ezredes, 1943. nov. 1-jétől a 4. huszárezred parancsnoka, 1944. szept. 1-jétől a lovashadosztály lovasparancsnoka.

⁶⁰ Barna-Szógyény Bertalan, mellétei és horkai (Szekszárd, 1903. jún. 8. - Budapest, 1967. júl. 12.). 1925-ben avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1944. jan. 1-jétől alezredes. 1943. júl-tól a 4. huszárezred ezred 1. segédtsíjtje, 1944. dec. 11-étől pedig a huszárhadosztály lovasparancsnokának segédtsíjtje.

1944. augusztus 2.

Augusztus 2-án értük el Wischkownál a Bug hidat. Itt kb. két óras hosszú pihenő⁶¹ tartottunk, mert nagy megnyugtatásunkra, a még teljesen ütőképes Totenkopf SS páncélosadosztály vonult át a hídon. Észak – déli irányba haladt, szembe az előnyomulóban lévő ellenséggel. Augusztus 2-i éjjelezési helyünk Lonino volt, már a a Bug északi oldalán.

1944. augusztus 3 – 5.

A lovashadosztályt mint a II. német hadseregcsoport tartalékát, Plonsk környékén összpontosították. Mi is ezért menetünket augusztus 3-án Ponatiba, majd augusztus 4-én a Plonskkal határos Krulowoba folytattuk. Ez a község lett szálláskörletünk augusztus 5 – 25. között.

1944. augusztus 5 – 25.

A szállások igen jók. A lengyel lakosság barátságos érzelmű, de nem mondhatjuk ezt az idetelepített német szórványokra és polgári hatóságokra. Ezek barátságtalan magatartása szembetűnő. Sokat köszönhetünk Krulowo plébánosának, aki lélekemelő miséivel az osztály lelki életét lendítette fel. Megható volt látni, hogy ezek, a harcokban megviselt emberek /a katolikusok/, úgyszólván száz százalékban a szentségekhez járultak. Bevonult a már elveszettnek hitt osztályvonat és gazdasági hivatal a beteg lovakkal hátraküldött 260 főt kitevő gyalogszázzal. Az osztályvonat tőlünk július 23-án Medzyerzectől keletre vált el. Átvonult Medzyerzecen, ahol akkor már feje tetején állt minden és általános volt a fosztogatás. Július 23-án Zawardin éjjelezett. Július 24 – 27-én Siedlicén, Kalusinen át Cierpietára menetelt, hol egyesült Kováts Sándor⁶² alezredes parancsnok-sága alatt lévő ezredvonattal.

Július 28–30-án Radzyminben tartózkodott. Itt az erélytelen Dobos zászlóstól Remlinger karpaszományos őrmester vette át a gyalogszázzal parancsnokságát. Július 30-án orosz harckocsitámadás érte Radzymint, mely elől csak erős tűzben tudtak kihúzni északnyugat felé, a Narew partra. A harckocsitámadás Remlinger karpaszományos őrmester és Pénzes Bálint őrmester erélyes fellépése folytán nem okozott pánikot.

⁶¹ Hosszú pihenőt 25-30 kilométeres menet után rendelnek el. Tartama legalább 1 óra, s ha a lehetőségek megengedik, étkezéssel egybekötve.

⁶² Helyesen Kovács Andor, monori (Budapest, 1900. júl. 5. - ??). 1920-ban végezte el a Ludovika Akadémiát, 1943. ápr. 1-jén alezredessé léptették elő. 1944. jún. 1-jétől a 2. huszárezred vonatparancsnoka, 1944. okt. 1-jétől a huszárhadosztály törzsszázzal parancsnoka volt.

Július 31-től augusztus 2-ig Kováts alezredes az egyesített vonattal Plöhnenen keresztül Reichenfeldig menetelt, honnan a mi vonatunk augusztus 6-án érkezett vissza Krulowoba. Utóbbi menet alatt 3 huszárezredbeli huszár csatlakozott hozzájuk, akiket lengyel partizánok elfogtak, de jól bántak velük megvendégelték őket majd tájékoztatták, hogy hol van a lovashadosztály gyülekező helye. Ezek a huszárok kimentettek a partizánok fogságából egy német katonát, akinek a lengyelek csuklóból levágták a jobb kezét.

A plonski összpontosítás alatt hadosztályunk átszervezésre került. Német fegyvereket kaptunk és német oktatók végezték az átképzést. Az osztály szervezetében lényeges változás nem történt. Mindössze az árkász és páncéltörő ágyús szakaszokat vonták össze ezredközvetlenként. Ezzel szemben a nehézfegyverszárad aknavetőinek száma négyről hatra emelkedett. Minden ember kiképzést nyert páncélöklől kezelésben és minden század el lett látva 1-1 páncélrém⁶³ kivető készülékkel. A páncélöklől és páncélrém olyan rakéta meghajtású robbanó töltény, amely rendeltetésének megfelelő távolságból alkalmazva 10 cm vastag páncélt is átéget és így minden orosz harckocsi típust le tud küzdeni. A páncélöklől legkedvezőbb távolsága 10 m körül van, a páncélrémé 50 m.

Az osztály összlétszáma: 20 tiszt, 9 tiszthelyettes, 1.000 fő legénység és 937 ló lett. A zsákmányolt lovak nagy részét az államkincstár nem vette állományba, mert magasságuk és koruk nem felelt meg az előírásoknak. Ezeket mint felesleget, természetesen megtartottuk.

Értesültünk, hogy a hadosztály az átképzés befejeztével mint gépkocsizó gyalogság kerül alkalmazásra a Varsó körüli harcokban. Így a huszárezredek lovaikat megfelelő számú személyzettel a plonski körzetben visszahagyják. Az ezredparancsnokság – javaslatomra – Purgly Tamás századost bízta meg a visszamaradó lovaskülönítmény parancsnokságával. Az elvonuló 1. század parancsnokságát gróf Széchenyi Jenő hadnagy vette át. Az osztály elvonuló harcos állománya így: 15 tiszt, 5 tiszthelyettes, 639 fő legénység és 139 ló lett. Fegyverzete: 6 aknavető, 6 gránátvető, 3 páncélrém vető, 2 nehézpuska, 12 géppuska, 30 golyószóró, továbbá minden szakasznak egy-egy lövésze távcsöves automata puskával felszerelve. A kézi és közelharc fegyverek a páncélöklökkel bővültek.

⁶³ A páncélrém, Panzerscreck 88 és 100 mm-es, mintegy 10 kg súlyú kézi páncéltörő rakétafegyver.

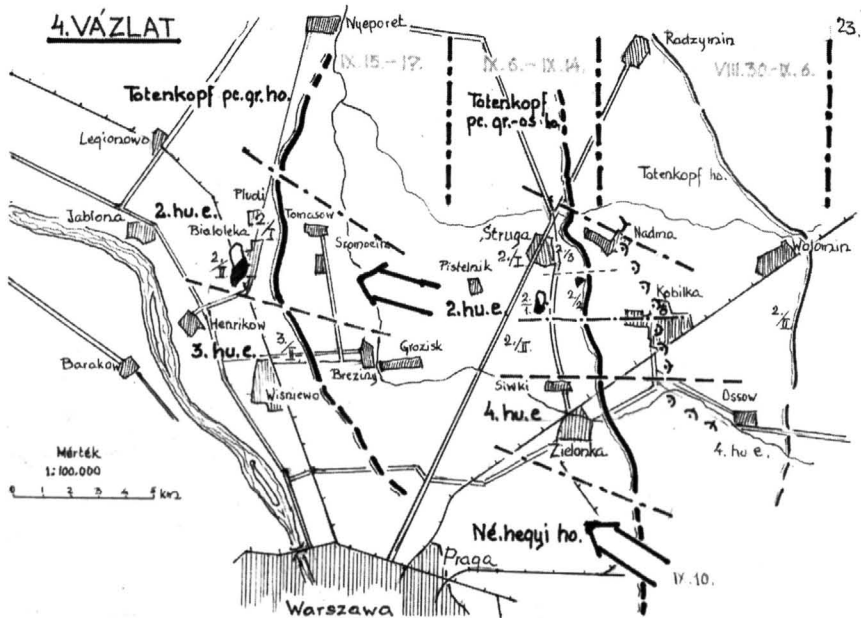
Meg kell említeni, hogy a német géppuska illetőleg golyószóró (a kettő azonos fegyver, csupán az állványban van különbség) sokkal korszerűbb a mienknél. Tűzgyorsasága duplája a mienknek és az oroszoknak, a géppuskák pedig távcsöves irányzékkel voltak ellátva.

Augusztus 12-én vette át a hadosztály-parancsnokságot Ibrányi Mihály vezérőrnagy. Ezzel a hadosztály vezetése – amint az elkövetkező idő meg is mutatta – kiváló képességű katona kezébe került. A hadosztály lovasparancsnoka Schell Zoltán ezredes maradt. A közeli harcokról kedvező hírek érkeztek, amennyiben a német páncélos ellentámadás visszafoglalta Radzymint és megtisztította a Visztula – Bug közt az ellenségtől. Mindazonáltal a folyton idehallatszó harci zaj tudósította, hogy a varsói csatának még koránt sincs vége.

Átgondolva az elmúlt hónap harci eseményeit azt tapasztaltuk, hogy az orosz hadsereg igen fegyelmezett, szorosan kézben tartott egységekből áll, de talán épp ezért feltűnően passzív. Olyan, mint egy lassú mozgású hengersonor. Hézagmentesen, látszólag mindenütt egyforma erőben, egyforma sebességgel gördül előre. Egységeik kis küzdőcsoportokra tagozódnak, melyeket egy-egy hozzájuk beosztott nehézfegyver támogat. Ha az ellenség ezt a hengersonort egy ponton megállítja, az ugyan helyben fog, de a tőle jobbra-balra lévő szokásos sebességgel tovább gördül s az így túlszárnyalt ellenséget bekeríti. Ha viszont az ellenség az ő mozgásánál sebesebben vonul vissza, szokásos ütemét akkor is megtartja, tehát nem üldöz. Ennek a passzív harceljárásnak köszönhető a 2. német hadseregcsoport, hogy kiszabadult a kétoldali átkarolásból. Ha csak egy kicsit aktívabb ellenséggel áll szemben az összeroppanást biztosan nem kerüli el. Az orosz tűzérség még passzívabb és lassúbb a gyalogságnál. Az egész visszavonulás alatt le volt maradva úgy, hogy a gyalogság tűztámogatását kizárólag az aránytalanul nagyszámú aknavető és néha a T-34-esek⁶⁴ látták el. A tűzérség hatástűzre csak akkor képes, ha valahol huzamos ideig megáll a front. Akkor kiépíthetik figyelőrendszerüket, alaposan, hosszasan belövik magukat és aztán – egy nagyobb támadás tűz előké-

⁶⁴ A T-34-es szovjet közepes harckocsi a II. világháború egyik legjobb harckocsitípusa volt, 76,2 mm-es lövegével, jól döntött, erős, lövésbiztos páncélzatával, egyszerű Dieselmotorjával és a hóban, sárban egyaránt használható széles lánctalpával. 1943-tól hosszabb csövű, nagyobb tűzerejű 85 mm-es löveget kapott, s a személyzet száma 4-ről 5-re nőtt.

szítése alkalmával – igen hatásos tüzet tudnak zúdítani az ellenséges állásokra. Az orosz tömegtüzek jellemzésével az elkövetkező fejezetekben még bőven fogunk találkozni.

4. vázlat: 2/l. hu.oszt. mozgása VIII. 3. - IX. 29.

VARSÓI CSATA

☛ Ez a csata a Varsótól északra lévő Visztula – Bug folyamköz birtoklásáért folyt. E terület jelentős volt az orosz hadvezetés szempontjából, mert elfoglalásával mély ék nyílt a német harcvonalban, ami nemcsak Varsó birtoklását biztosíthatta, de utat vághatott Németország felé is.

Amint már említettük, még július 30-án egy orosz páncélos egység nyomult erre a területre, de ezt a IV. német páncélos hadtest ellentámadása szétverte és a területet újból szorosan kézbevette. Augusztus első felében aztán az oroszok, Zsukov⁶⁵ marsall parancsnoksága alatt a 3. orosz hadsereget vonultatták fel a Radzymin – Wolomin vonaltól keletre fekvő területen. Ennek a hadseregnek, augusztus közepén megindult támadásával kezdődött a csata, amelynek leírása jelen fejezetünk tárgya.

Hogy helyes képet kapjunk az egész varsói helyzetről tudnunk kell, hogy Varsó belterületén az orosz csapatok közeledtére nagyszabású felkelés tört ki. Természetes, hogy ez ellen is kíméletlen harcot vívott a német haderő. Ennek következtében a harc – a harcterület egy részén – két ellentétes arcvonalon dühöngött. A folyamközt, amit a továbbiakban: "Varsó-i hídfőállás"-nak nevezünk a IV. német SS páncélos hadtest védte. Ennek a hadtestnek a kötelékébe lépett az 1. magyar lovashadosztály is. A hadosztály zöme még augusztus közepén elszállításra került. A 2. huszárezredet egyelőre Plonsk közelében Stechowo – Strubinyi területén összpontosították.

Augusztus 26-án kaptuk a gépkocsin való elszállításra az előzetes értesítést és ezzel adjuk át ismét a szót a naplónak.

📖 1944. augusztus 27.

Tegnap 23 h. 30-kor kaptuk az előzetes menetértesítést az ezredparancsnokságtól, hogy készüljön fel az osztály 7 h. 30 perces indulásra. 4 h-kor jött az újabb menetintézkedés, a 8 h. 30-as gyalogmenetben való indulásra. Végül 6 h-kor kaptuk a még mindig előzetes menetértesítést az osztállyal később közlendő időpontban gépkocsin való elszállításra. Emiatt az elvitelre tervbe vett kocsik száma le lett csökkentve.

⁶⁵ Zsukov, Georgij Konsztanyinovics (Sztrelkovka, 1896. nov. 19. - Moszkva, 1974. jún. 18.) a Szovjetunió marsallja, 1942-től 1944. nov-ig Sztálin helyettese, majd az 1. Belorusz Front parancsnoka. A szövegben említett 3. szovjet hadsereg helyesen az 1. Belorusz Front 28. hadserege volt.

10 h. 30-kor parancsot kaptunk a 12 h-kor való indulásra Strachewora, hol majd gépkocsira raknak. A részletparancsokért 11 h-kor mentem az ezredparancsnokhoz. Onnan visszatérve az idő rövidségére való tekintettel kb. 12 h. 15-kor indultunk meg. Mire az osztály zöme beérkezett az 1. század, aki helyben volt már megkezdte a berakodást.

Két szállítmányban indultunk Plöhnen – Korzsw – Zakroczyń – Modlin – Nowy Dwor – Jabloná-n át a Seroczki műútra, hol a jobb oldalon lévő erdőnél kirakodtunk. Varsótól északra a Visztula – Narew közben vagyunk. A terület Varsó külvárosnegyede: nyaraló és gyártelepek. Kirakodás közben az alábbi, írásbeli parancsot kaptam:

2/I. opság

Az I. osztály meneteljen Zegrze D. útkeresztezéséhez. Opk. Naporetbe menjen előre és ott jelentkezék, az ott lévő német epság-nál, kitől további parancsot kap.

II. osztály, az ezredtörzs, az ek. távb. szak. és árk. szd. meneteljenek Strugára, hol további parancsot kapnak.

Én lov. hop-tól pcs-al fogok visszajönni.

Lősz. f. h.: Stare Brodno, Praga külvárostól északra.

44.VIII. 27.

Németh alez.

A parancs vétele után jelentkeztem a nyeporeti 6. "Eiche"⁶⁶ páncélgránátos SS ezredparancsnoknál, kinek az osztályom alá lett rendelve. Ott megkaptam a parancsot az osztály védőállásának elfoglalására illetve az ottani német erők leváltására.

A védőállás a Bug folyó jobb oldalán Serok-Zegzyrek közti folyamszakasz. Ez a varsói hídfőállás északi része. Előttünk az Eiche ezred részei vannak felvételi állásban⁶⁷.

⁶⁶ Az Theodor Eicke páncélgránátos ezred a 3. SS Totenkopf páncélosadosztály egyik egysége. Nevét az 1943. február 24-én egy légi felderítés alkalmával lelőtt hadosztályparancsnokáról, Theodor Eicke SS altábornagyról kapta.

⁶⁷ A felvételi állás a visszavonulás oltalmára szolgál akkor, ha a visszavonuló csapatok részére már előre kijelölt új állás az eredetitől nagy távolságra van. Ilyenkor a felvételi állásba külön csapatok és tüzérség érkezik, mely erők később mint utóvéd kísérik a visszavonuló zömöt.

A 2/II. huszárosztály Wolmin-Ossow vonalban felvételi állást foglalt. 24 h-ra a németek leváltását befejeztem.

Lezárva: 24 h-kor.

☛ Ebből a naplóközleményből úgy hiszem mindenki számára kiérződik, hogy a magyar parancsnokságokon milyen ideges hangulat uralkodott. Ez érthető is, mert mindenki tudta, hogy igen felelősségteljes, rendkívül nehéz napok előtt állunk. A német SS parancsnokságon ezzel szemben nyugodt, jókedvű, bizakodó hangulattal találkoztam. Rögtön finom italokkal kínáltak s úgy fogadtak, mint ahogy egy régi jó barátot szokás. Ezt a jó hangulatot vittem magammal, mikor az osztályhoz visszaértem, s mivel új állásaink jól kiépítettek és nagyon bizalomgerjesztők voltak, hangulatom az emberekre is hamar átragadt.

(Mielőtt megkezdénénk a csata részletes leírását, ismerkedjünk meg egynehány olyan szakkifejezés értelmével, amelyekkel a naplónk szövegében lépten-nyomon találkozni fogunk.

- Szívós védelem alatt, egy területnek – szükség esetén – önfeláldozásig menő megtartását értjük.
- Főellenállási vonal a védelmi rendszernek az a határa, amelyen a védő az ellenséget semmiképpen sem engedheti át.
- Harcelőőrs vonal, a főellenállási vonal előtt húzódó, csak támpontszerűen megszállt vonal. Célja a főellenállási vonalat meglepetések ellen biztosítani.
- Felvételi állás: ideiglenes főellenállási vonal. Rendszerint a tervezett harc-előőrs vonal előtt, védelemre alkalmas, terepszakaszs megszállása. Az ellenség számára azt a látszatot kelti, hogy főellenállási vonal. Visszavonulni róla csak parancsra szabad. Feladata tehát – hatékonyabb mértékben – ugyanaz, mint a harcelőőrsöké.)

A csata menetének leírását több mozzanatra bonthatjuk.

Az elsőben, amibe most lépünk, a saját csapatok Radzymin-Wolomin-Ossow vonalban húzódó felvételi állásokban vannak. A Serock - Nyeporet Kelet - Struga Kelet - Zielonka keleten húzódó főellenállási vonal szintén szilárdan meg van szállva és a további erősítési munkálatok serényen folynak.

1944. augusztus 28.

Kifogástalanul megépített védőállásban vagyunk, ideálisan kiválasztott a főellenállási vonal. A nap különösebb esemény nélkül, berendezkedéssel telt el.

Lezárva 21. h-kor.

1944. augusztus 29.

5 h. 30-tól megszakítás nélkül tartó erős tüzérségi tüzelőkészítés után 7 h. körül 8-10 hullámban végrehajtott erős légitámadást kapott előttünk a felvételi állásban lévő német SS ezred. Ez a légitámadás 10 h. 30-kor megismétlődött teljes légi fölényel. A német vadászpilóták, lévén csak hatan tehetetlenek voltak. A tüzelőkészítést követő orosz gyalogsági támadást ellenben a németek – részben páncélos ellentámadással – sikeresen visszaverték.

13 h-kor kaptuk a parancsot a német ezredparancsnoktól, hogy saját hadosztályunk egy része minket 14 h-kor le fog váltani.

A lovashadosztálytól is jött egy hadnagy az alábbi írásbeli paranccsal:

2/I. hu. o.pság.

Az osztály német alakulatok által felváltásra kerül. A délután folyamán német gépkocsikkal elszállításra kerül. Oszt.pk. szd.pk-okkal együtt haladéktalanul jönjenek háp-omra. /:Zielonka:/

1944. VIII. 29-én 10 h. 35 I.

A parancsnok rendeletéből: Simon szds.

Zielonkán kaptam a hadosztálytól térképen berajzolt, védőállás elfoglalására parancsot, melyet századparancsnokaimmal azonnal szemrevételeztem. 18 h-kor érkezett meg gépkocsi-szállítással az első szállítmány: 3. század, rohamszakasz, osztálytörzs, rádiószakasz és a lőszer. A gépkocsik csekély száma miatt kétszer kellett fordulni. A második szállítmány is rövidesen megérkezett. Az osztály Strugán, egy kiürített gyártelepen éjjelezett, a 2. és 3. század kivételével, kik már az új főellenállási vonalat szállták meg. Erőcsoportosítás: a vázlat szerint. Alárendeltségembe került 11 darab német páncéltörő ágyú német kezelőlegénységgel és ezen ágyúk közül kettő 8,8 cm-es, a többi pedig 7,5 cm-es, tehát már nagy távolságból is leküzdhetünk minden ellenséges páncélost. Ugyancsak tűzér figyelőként jelentkezett: Magasházy⁶⁸ százados a mi hadosztályunk tüzércsoportja részéről, valamint egy német tűzér törzsőrmester, a Totenkopf SS páncélos hadosztály 15 cm-es tüzérosztálya részéről. Így kielégítő tűztámogatásunk is biztosítva volt. Lezárva 23 h-kor

⁶⁸ Magasházy Dénes, vitéz nemes (Budapest, 1918. ápr. 10. - ??). 1939. aug. 20-án avatták tűzér hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1942. ápr. 1-jén főhadnaggyá léptették elő. 1943. aug. 1-jétől a nagyváradi 1. lovas tüzérosztály 3. ütegparancsnoka.

Struga: 1944. augusztus 30.

A védőállás megszállása, berendezkedés. Az állások kijavítása, az oldalak rözseburkolása a beomló homok miatt. Az előterepet a 4. gépkocsizó utászsorozat 100 fő lengyel fogollyal tarolja le. Ellenséges tevékenység nem volt. Néha szórványos tüzéségi tüzet kaptunk.

Lezárva: 21 h-kor.

Struga: 1944. augusztus 31.

Berendezkedés folytatása, állások és fedezékek megerősítése. Az előterep letarolása már szükség szerint elkészült. Az előttünk lévő nadmai emeletes községházat 4 darab – a ház földszintjén elhelyezett – légi bombával repítették a levegőbe a német utászok. Dél előtt már kezdte az orosz tüzéség belőni magát. Ezt egészen a besötétedésig folytatta. Srapnelszerű⁶⁹, kb. 200 m magasan robbanó lövedékeik maguk után hagytak egy jelző, feketeszínű füstpamacsot. Harcállásponttól északra lévő műút-kereszteződést több tűzcsapással erősen lőtték.

Lezárva: 21 h-kor.

Struga: 1944. szeptember 1.

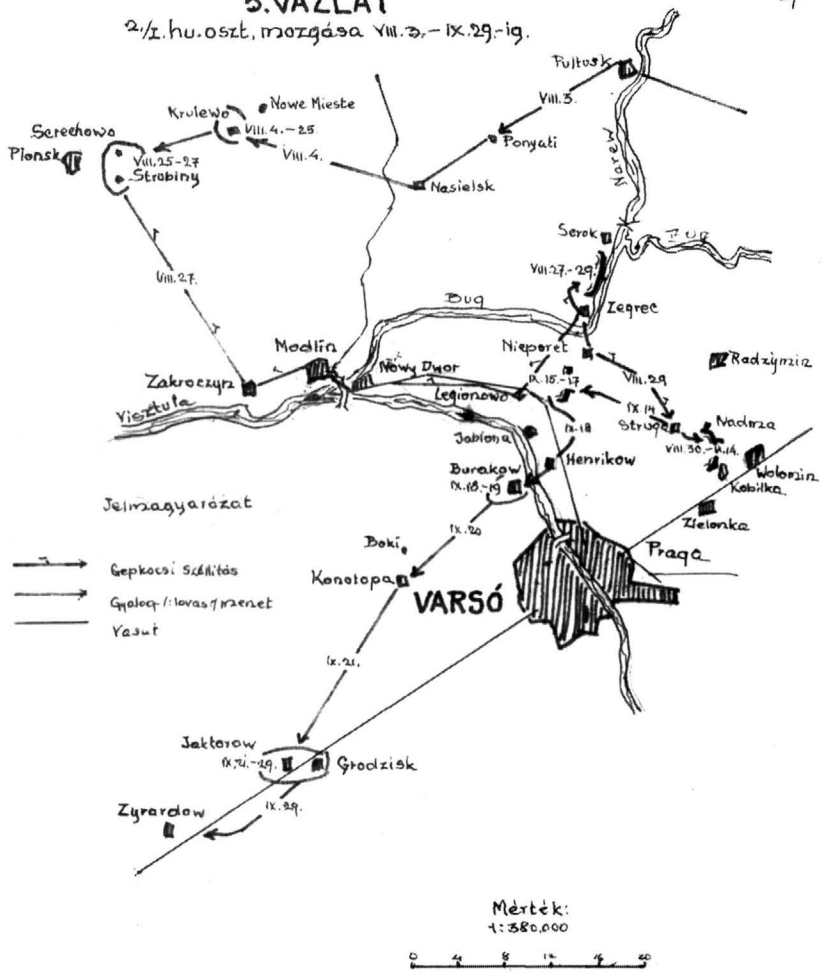
Az éjszaka minden esemény nélkül telt el. 6 h. 30 I-kor 2 bombázó és 2 vadász húzott el fölöttünk, amire légvédelmi lövegek megnyitották tüzüket, közvetlenül a harcálláspontom mellett. A gépek széjjelugrottak és elkanyarodtak. Egy perc múlva a két bombázó alacsonytámadást hajtott végre a harcállásponttól keletre lévő két magyar légvédelmi gépágyú tüzelőállása ellen. Az erősen viszonzott tüzre eltávoztak. 10 h-kor 8-10 hullámban támadták az orosz bombázók vadász kísérettel a Radzyminből Varsóba vezető műút-kereszteződés területét kb. 2 km-es körben.

Legalább 30-40 repülőgép volt a levegőben és az alacsonytámadással célbadobott bombáikkal együtt gépágyútüzet is zúdítottak minden célra. Ugyanekkor a Struga-Zielonkai műúton egy polgári lakosokból álló menetoszlopot hajtottak a németek Struga felé. Ezeket a szerencsétleneket a védelmi rendszerben lévő falvakból telepítették ki a németek és most tömegesen az orosz bombázók áldozatai lettek.

⁶⁹ A srapel fedetlen élő célok ellen használt, időzített tüzéségi lövedék, mely a cél fölött robbant, s a területet a burkolat szilánkjeival és a benne lévő ólom- vagy vasgolyókkal árasztotta el.

5. VÁZLAT

2/I. hu. oszt., mozgása VIII. 20. - IX. 29. - ig.

5. vázlat: Varsói csata

A bombázás megszakítás nélkül 11 h. 15-ig tartott. Természetesen ezt folytatta az ellenség, igen erős tüzéségi tűzzel támogatott támadása Nadma községtől északra húzódnó német állások ellen. A tüzéségi tűz a mi védőállásunkat is teljesen lefogta. Ekkor ismerkedtünk meg a Sztalin-orgona⁷⁰ tűzével. Ez a fegyver egy rakétameghajtású sorozatvető. Egybefolyó volt a legnagyobb harcizaj és ez 17 h-ig egyfolytában tartott. Az 5-ször megismételt légitámadás harcálláspontomat és védőállásainkat erősen lefogta, de szerencsénkre a jól kiépített védőállásaink megóvtak a veszteségtől.

Az orosz gyalogság nem tudta kihasználni ezt az óriási helyzeti fölényt. Támadása összeomlott. A német vadászok 2 orosz bombázót lelőttek, mely egyikéből egy orosz pilóta ejtőernyővel kiugrott.

15 h-kor 6-8 Panther⁷¹ mintájú harckocsival német ellentámadás indult. Ezt a támadást a 3. századom nehézfegyverei támogatták. A támadás a Nadmába beszárgott oroszokat űzte ki onnan.

Ezt az első rövid tüzszünetet kihasználva gépkocsimon kisiettem a főellenállási vonalba és ott a 3. századparancsnok, Tersztyánszky főhadnagy harcálláspontján tartózkodtam egész nap.

Segédtisztemnek az alábbi helyzetközlést küldtem:

Foltényi hdgy-nak

1. Helyzet: 16 h-kor német ellentád. – a 3. szd. nf-einek tüztám-val Nadmát elgtől megtisztította. Ma éjjel a Totenkopfok vivon-nak a főellv-ra.
2. Az éj folyamán háp-omat át kell helyeznem az 1. szd. vonalától közvetlenül délre eső területre.
3. Epságot gépkocsin, csak Zielonka-Siwkin át szabad megközelíteni. Eligazításra is úgy menj.
4. A 3. szd. kocsiját hordó vízzel a sötétség beállta után kérem ide irányítani.
5. Benyomásom, hogy hajnalban vagy már éjjel igen erős orosz tád. indul. Én tehát itt maradok. Gépkocsit eligazítás után küldd vissza.
6. Vonalat éjjel feltétlenül ki kell építeni.

Tomka őrnagy

⁷⁰ A Sztálin-orgona tehergépköcsi és harcköcsi alvázra szerelt szovjet sorozatvető, az orosz katonák által Katyusának, vagy Mária Ivanovának, a lövedékek változó hangú sivitása miatt a németek és magyarok által pedig Sztálin-orgonának elkeresztelt fegyver.

⁷¹ A Panther (Párduc) a Pz.V. német nehézharcköcsi 75 mm-es löveggel. Korszerűen döntött, vastag páncélzata fokozott védelmet biztosított a kezelőknek. A II. világháború egyik legjobb német nehézharcköcsi típusa volt.

Még két repülőátmadást kaptunk, 25-30 percig tartott és a tüzéség is kíméletlenül lőtte harcálláspontomat. A sötétség beálltával az ellenséges tűz csökkent, mire harcálláspontom áthelyezése is megtörtént. Én egész éjjel a főellenállási vonalban maradtam.

Lezárva: 22 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 2.

Éjjel szórványos tüzéségi- és aknavetőtűz alatt állt a varsói műút. Ez reggelre egyre erősödött és a főellenállási vonalra kiterjedt. 9 h. körül erős légitámadást kapott a főellenállási vonalunk, mely egy óra múlva megismétlődött. Alatta és egyáltalán egész nap kegyetlen erős tüzéségi tűz alatt volt a mi főellenállási vonalunk.

Dél előtt kisebb erőkkel támadtak tőlünk északra az oroszok, melyet visszavertek a németek. A tőlünk balra lévő német zászlóalj jobbszárnya ellen orosz harcokcsitámadás indult, amit a németek megállítottak – 10 harcokcsit kilőttek. A Radzymin-Varsó-i műút mentén, a főellenállási vonal előtt a német "Tigris"-ek⁷² a legnagyobb nyugalommal mozogtak ide-oda. Páncélatunkon az orosz elhárító fegyverek semmi rést sem ütöttek, ők viszont minden felbukkanó T-34-est kilőttek. 12 h. körül Nadmát délkeletről megkerülve és Kobilka északnyugati szélén elterülő erdőből orosz támadás bontakozott ki, harcokcsikkal megerősítve. Alámrendelt német páncéltörő ágyúim három harcokcsit kilőttek, mire az oroszok sebesen visszafutottak.

12 h-kor kaptam az ezredparancsnokságtól a parancsot, hogy a tartalék századom a vázlaton berajzolt közbeeső védőállást támpontszerűen szállja meg. (A parancsot lásd: 1. sz. melléklet) Széchenyi századával a parancs vétele után azonnal elindult és 19 h-kor jelentett, hogy Kobilka délnyugati szegélyét elérte. A tüzéségi tűz változatlanul állásainkon fekszik. Varsó vastag füstoszloppal ég már napok óta. Egész éjjel gyönyörködhetünk – ha nem tudnánk, hogy mennyi tragédia húzódik meg mögötte – az eget megvilágító lángtengerben és a tűz fényében jól látható Stukák⁷³ zuhanóbombázásában.

⁷² A Tigris (Tiger) a Pz.VI. a szovjet nehézharckocsik ellen kifejlesztett német típus volt. Páncélvastagsága elérte a 8-10 cm-t, ágyúja 88 mm űrméretű volt. A II. világháború egyik legjobban védett, legnagyobb tűzerejű harckocsija volt.

⁷³ A Stuka, Ju-87-es egymotoros, alsószárnyas, merev futóműves német zuhanóbombázó. Neve a Sturzkampfbomber (zuhanóbombázó) szóból ered, s ez a gép volt a villámháború jelképe, amint üvöltő szirénahang kíséretében csap le az alatta lévő ellenséges katonaságra, vagy polgári lakosságra.

Itt ugyanis éjjel élünk és nappal alszunk. Minden utánpótlás csak éjjel lehetséges. Akkor jön az étkezés is és fejenként egy liter víz, aminek egész napra elégnek kell lenni. A koszt viszont kifogástalan. Mi az “erős harcnap”-nak kijáró élelemadagot kapjuk, ami mellett a szükséges kalórián felül minden ember naponta kap egy német “szeretetsomagot” is: desszert, cigaretta stb. Én ezen felül, a gazdasági hivatali főnököm ügyességéből, egy liter “reinvodka”-t is. Minden irányzó, ha jól lő, kap egy húzást ebből az italból! Segédtiszem 21 h-kor eligazításról hozta a szóbeli parancsot, hogy a Széchenyi század azonnal vonuljon vissza és eddigi tartalék viszonyban maradjon. Előzetes felvilágosítási értesítést kaptunk, hogy védőkörletem balszárnyát egy német zászlóalj leváltja. Az innen felszabaduló 3. század a védőkörletemtől délre eső állást fogja ideiglenesen megszállni. Ide egy későbbi időpontban – a még mindig a Wolomin-i felvételi állásban lévő – II. osztály fog visszavonulni. Széchenyi századot beérkezése után ismét tartalékba helyeztem régi helyén. Mindeme változások szeptember 3-án virradatig végre lettek hajtva.

Lezárva: 24 h-kor.

Zielonka É. 2 km, 1944. szeptember 3.

Délelőtt ezredparancsnokom jelent meg harcálláspontomon. Tájékoztattott és közölte, hogy készüljek fel 3. századom újólagos felváltására, majd annak a zielonkai kapu védelmére való “bevetésére”. A német felváltó parancsnok megérkezését 18 h-ra jelezték. A nap különös esemény nélkül telt el. 18 h-kor kaptuk a megváltozott parancsot, mely szerint a déli védőkörletünkben lévő 3. század, a 4. huszárezred II. osztályának lesz alárendelve és állásaiban marad. Szabadhegy István⁷⁴ alezreddessel, a 4/II. huszárosztály parancsnokával személyesen vettem fel az összeköttetést és melegen beajánlottam neki Tersztyánszky főhadnagyot, akitől nehezen tudtam elszakadni. Az osztály többi részével a leváltás után megindultam Grodziskra. A leváltás utána kb. 23 h-ra nyert befejezést.

Lezárva: 23 h-kor.

Grodzisk, 1944. szeptember 4.

3 h-kor érkezett be az osztály Grodziskra. Ott elszállásolt és az SS páncélos hadtest tartaléka lett. A nap eseménytelenül telt el. 18 h-kor ezredparancsnokkal a

⁷⁴ Szabadhegy István, csallóközmegyercsi (Töltéstava, 1901. márc. 16. - New York, 1969. febr. 9.). 1921. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1943. máj. 1-jétől alezredes. 1943. okt. 15. és 1944. okt. 1. között volt a nyíregyházi 4/II. huszárosztály parancsnoka, majd a háború végéig a Ludovika Akadémia gyorsosztály parancsnoka.

hadosztály-parancsnokságra rendelték. Tájékoztatás szerint az oroszok Bialystoknál erős páncélos erőkkel betörték. (Varsótól messze északra. Nem érint közelebből bennünket) Ezek ellen végrehajtandó ellentámadásra, a minket leváltott német ezredet rendelték. Emiatt az osztálynak vissza kellett váltani a német ezredet, mert őket gépkocsi szállítással az éj folyamán el fogják szállítani. A magamhoz rendelt századparancsnokaimnak szóban adtam parancsot a felváltásra. Az osztály 20 h. 45-kor indult meg gyalogmenetben. A vonat Grodziskon maradt. Gépkocsin a német ezredparancsnokságra mentem, hol az ezredparancsnokkal megbeszéltem a felváltás részleteit. Onnan a 4/II. huszárosztály parancsnokságra mentem és az alárendelt 3. lovas századomat azonnal az északi védőkörletbe irányítottam vissza.

Lezárva: 23 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 5.

A felváltás 2 h. 30-ra megtörtént. Az osztály teljes egészében a szeptember 30-i csoportosításban szállta meg a védőállást. A német páncéltörő ágyúk közben változatlanul a helyükön maradtak. Különbőség mindössze annyi, hogy a harcálláspontomat a főellenállási vonalban lévő betonbunkerbe helyeztem. A tőlem délre lévő védőállást ideiglenesen megszállva tartó árkászszakasz is parancsnokságom alá lépett.

Délelőtt Ibrányi vezérőrnagy, hadosztályparancsnokom harcálláspontomon megjelent és tájékozódott. A délután eseménytelenül telt el.

Lezárva: 21 h-kor

Struga, 1944. szeptember 6.

Éjjel – az ezredparancsnokság értesítése szerint – hajnalban erős ellenséges támadással számoljunk. Ez azonban elmaradt. Már reggel óta élénk repülő felderítés indult. Páncéltörő- és aknavetőtűzzel ránk feküdtek és majdnem egész délelőtt szünet nélkül lőttek. Különösen a betonbunkert érte sok találat, ahol a harcálláspontom volt.

Nadmáról Kobilkára erős orosz mozgást lehetett megfigyelni. Nehézfegyvereket és aknavetőket cipeltek, majd később páncéltörő ágyúk és lövegek hajtottak a Radzymin-Kobilka-i műúton. Kobilkában erős gyülekezés volt, amit a tűzérsegünk összefogott tűzzel hatásosan zavart. A Széchenyi század a Kobilka-Nadma-i kocsitól vonaláig lett előrerendelve, mint harcélőrs, (a harcélőrsöt elrendelő parancsot lásd: 2. sz. melléklet) tért nyert Kobilka nyugati széléig, ott ellenben nagyon erős nyomás miatt elakadt. Támadása közben zsákmányolt két aknavetőt, 4 lovat, 3 aknavető járművet löszrel és elfogott két oroszot. A rohamszakasz, mely a Széchenyi század jobbszárnyának a megtámasztására lett előrerendelve, a

támadáshoz csatlakozva szintén zsákmányolt egy aknavetőt két lóval és egy aknavető járművel.

A harcélőrsők kiküldése azért vált szükségessé, mert a hadosztály-parancsnokság visszarendelte a felvételi állásokban lévő alakulatait. Ezek visszavételét leplezik a harcélőrsők.

A II. osztály a Wolominnál lévő állásból történt hátrálása közben a Széchenyi század jobbszárnyának meghosszabbítására harcélőrsőként a Szunyogh⁷⁵ századot rendelte. Ennek támadásához csatlakozott Széchenyi is, miközben egy raját megrohamozták az oroszok. 11 fő eltűnt és két sebesültet veszített. A túlerős elleneséges nyomás elől, mikor az oroszok a hátában is támadták, halogatva visszavonult. E kimagasló fegyverténye után ismét tartalék viszonyba helyeztem Délután enyhült a tüzérségi tűz, inkább aknavető belövések voltak.

Éjszaka német műszaki csapatok aknásítást és drótakadály telepítését végezték a 2. század védőállásai előtt. Egy német törzsörrmester, aki 8 darab páncélvadász⁷⁶ parancsnoka, jelentkezett nálam és jelentette, hogy a védőállásom mögött lesállást foglalt. (Páncélvadász: harckocsik leküzdésére alkalmas kis célt mutató harckocsi.) A balszárnyunkon lévő SS zászlóaljparancsnok távbeszélő vonalat épített ki a harcálláspontomra.

Lezárva 21 h-kor.

☞ Ezzel a nappal, – mikor is a harcélőrsők is mind visszakerültek a főellenállási vonal mögé – megkezdődött a csata második mozzanata. Ennek jellemzője a főellenállási vonal szívós védelme. Az oroszok először is igyekeztek a főellenállási vonalat minél jobban megközelíteni és magukat ott beásni. Ez a megközelítés rendszerint éjjeli vállalkozások útján történt. Miután a főellenállási vonalat úgyszólván teljes hosszában, pár száz méterre megközelítették, általuk legalkalmasabbnak vélt helyen összefogott erőkkel megindították a döntő támadást. Ez alatt az idő alatt állásaink állandóan erős tüzérségi tűz alatt álltak s ez meg is látszik úgy hiszem a napló vázlatyszerű fogalmazásán.

⁷⁵ Szunyogh György, vitéz (Nagyvárad, 1908. jún. 6. - Császár, 1945. márc. 18.). 1930. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1940. máj. 1-jén századosá léptették elő. A hadműveleti területen a 2/5. lovasszázad parancsnokaként tevékenykedett. Megsebesült Wola-Dubownál 1944. júl. 25-én. Hősi halált halt.

⁷⁶ A német páncélvadász harckocsi alvázra szerelt alacsony, korszerűen döntött, zárt felépítményű, 75 mm-es löveggel felszerelt gyors helyváltoztatásra alkalmas rohamlőveg.

Struga, 1944. szeptember 7.

Az éjszaka eseménytelenül telt el. Reggeltől kezdve szórványos tüzérségi- és aknavető becsapódások érik állásainkat. Az ellenséges tüzérség szemlátomást újra belövi magát. Ellenséges mozgás lényegesen csökkent. Orosz aknavető és páncéltörő állását figyelte meg Hegyes szakaszvezető és minden megfigyelt mozgásra lead egy sorozatot távcsöves irányzékú géppuskájával. A Kováts hadnagy támpontja előtt az ellenség 300 m-re beásta magát és befészkelődött az ott húzódó harckocsi árokba is. Hajnalban Kováts hadnagy – hozzájárulással – vállalkozást fog végrehajtani a befészkelte ellenség kifüstölésére.

Lezárva 21 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 8.

5 h. 45-kor hajtotta végre Kováts hdgy. a vállalkozást. E vállalkozás nem volt más, mint egy szép támadás, amit hatásosan támogatott Mihályi Miklós hadapród törzsőrmester géppuskás szakasza és Köllő Pál hdgy. aknavető szakaszai. A mintegy 300 m-re beásott ellenséget sikerült onnan kiverni, de a harckocsi árokba az új folyamán nagyobb erő szivárgott be, úgyhogy itt a támadás elakadt. Kováts hdgy. két sebesültet veszített. Tóth Ferenc szakaszvezető a bajtársi hősiességnek igen szép példáját mutatta, mert igen erős ellenséges tűzben visszament sebesült bajtársáért és eközben maga is súlyosan megsebesült. A támadás végrehajtása után igen erős aknavető-tűzet kapott a Kováts támpont, minnek következtében egy halottat és egy súlyos sebesültet veszített. A bal szomszéd Hauptsturmführer⁷⁷ ájtött hozzám "látogatóba", felvenni velem a személyes összeköttetést, este meg a Nebelwerfer⁷⁸ figyelője jelentkezett. A Nebelwrfer olyan sorozatvető, amely rakéta meghajtással lövi ki az aknáit. Ez a fegyver már napok óta igen hatásosan lőtte a Kobilkába gyülekező ellenséget. Most végre személyes összeköttetés is létesült vele. 21 h. körül Varsótól nyugatra 10-12 Sztalin-gyertya lógott a levegőben és bombáztak is az oroszok.

Lezárva 23 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 9.

10 h. körül kezdte az orosz a napok óta szokásos tüzérségi, aknavető, valamint páncéltörő ágyú tűzét, mely késő délutánig tartott, sokkal hevesebben, mint más-kor. Nadmát és Kobilkát megszállva tartják az oroszok és onnan húzódnak az állásaink előtti harckocsi árokba, ahonnan könnyebben tudnak majd betörni a vé-

⁷⁷ SS-százados

⁷⁸ A Nebelwerfer (kődvető) az ellenség vakítására, illetve saját csapatok leplezésére alkalmazott, ködgránátot lövő 10,5-cm-es, hátultöltő 1940 M aknavető. A korabeli magyar hadiokmányokban ködvetőként szerepelnek a német hatcsövű 10, illetve 15 cm-es sorozatvető reaktív aknavetők is.

delmi vonalainkba. Éjszaka, a tőlünk délre húzódó védőállásokat megint Sztalin-
gyertyákkal világították ki és ezt követte erős légi bombázás. A hadosztály-pa-
rancsnokságról orosz nyelvű röpcédulákat kaptunk. Ezeket, lehetőleg, az orosz
állások között kell szétszórni. Kónya szakaszvezetőnek sikerült éjjel Nadma szél-
ső házai közé behatolni és a cédulákat szétszórni.

Lezárva 21 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 10.

8 h-kor hatalmas tüzerségi tűz feküdt Strugától északkeletre, a bal szomszéd
Totenkopf zászlóalj védőállásain. Ez egyhuzamban 1,5 óráig tartott. Harcállás-
pontomról nézve az orosz tűz által elborított területet, a becsapódások sűrűsége
folytán, olyan kép tárult elém, mint mikor egy lábosban erősen forr valami sűrű
leves. Ezt a hatalmas pergőtűzet követte az orosz gyalogság tömegtámadása, ami
némi sikert is ért el, de a német ellentámadás a betört ellenséget a főellenállási
vonalon túl űzte vissza.

10 h-kor tőlünk délre, Varsótól keleti irányból az északihoz hasonló nagy
harcizaj hallatszott. Hivatalos tájékoztatást erről a támadásról nem kaptunk, el-
lenben este egy német hadnagy közölte, hogy Varsó külvárosát képező Prágától
keletre az ott védő német hegyi hadosztályt – páncélosokkal és hatalmas légi kö-
telékekkel támogatott orosz tömegtámadás áttörte és teljesen szétverte. Ez a né-
met hadosztály a mi hadosztályunk jobb szomszédja. A betörés mélysége 2 km-t
ért el és német tartalékok azt csak gyenge erővel tudták ideiglenesen elreteszelni.
Úgy látszik, hogy az északi támadás csupán tüntetés volt a déli leplezésére.

Lezárva 21 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 11.

Éjfélkor Kováts hdgy. támpontjára teljesen bénító hatású tüzet zúdítottak az oro-
szok, majd támadást indítottak. A támadást a támpont kivédte, majd tűzzel vissza-
verte. A Kováts támponttól jobbra lévő I. századbéli szakaszból négy huszár el-
vesztve a fejét hátraszaladt azt kiabálva, hogy az állásainkba betörtek az oroszok.
Eljutottak egészen a zielonkai műútig és az ott tüzelőállásban lévő páncéltörő
ágyús légénységnek is azt mondták, hogy kapcsoljanak fel és menjenek, mert az
oroszok a műút irányába nyomulnak. A kiabálásra több ember futott utánuk, de
ezeket Mihályi törzsőrmester felfogta és az állásba visszairányította. Az esetről
késve kaptam részletes és valós jelentést, ezért a rohamszakaszt azonnal ellentá-
madásra rendeltem, továbbá a tartalék századból egy szakaszt arra utasítottam,
hogy a műút mentén a II. osztállyal vegye fel az összeköttetést. Közben értesül-
tem, hogy a II. osztályparancsnok balszárnyának meghosszabbítására kirendelt
egy szakaszt, valamint a tőlem hozzá küldött szakaszt két rajjal megerősítette és

ellentámadásra rendelte. Az eredmény természetesen nemleges volt. Orosz sehol be nem jött, csupán vaklárma okozta a kavarodást. Az kétségtelen, hogy erős tűz-előkészítés után vállalkozást hajtottak végre az oroszok, amit a világosságnál állásaink előtt heverő hullák bizonyítottak. A helyzet tisztázása után különösebb esemény nem történt.

Délelőtt, erős tűztámogatás mellett, úgy a jobb, mint a balszárnyunkon támadt az orosz. Kovács hdgy. és Kónya szakaszvezető támpontjai előtt 150 – 200 m-re beásták magukat. A délután folyamán erős légi bombázás és tüzérségi tűz feküdt állásainkon. Napi veszteségünk 2 halott, 3 sebesült és egy géppuskánkat egy találat használhatatlanná tett.

Lezárva 21 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 12.

Az éjszaka, valamint a nap teljesen nyugodtan telt el. 8 h-kor és 14 h-kor igen erős orosz és amerikai repülőkötelékek bombázták és géppágyúkkal lőtték a tőlünk délre, Varsótól keletre lévő betörési helyet.

Lezárva 21 h-kor.

Struga, 1944. szeptember 13.

1–2 h-ig támadták Tersztyánszky fhdgy. védőkörletét és már a drótkadályokat közelítették meg, mikor a zárótűz kiváltásával és kézigránát dobással sikerült visszavetni őket. Az ezredparancsnokkal egész nap nincs meg az összeköttetésem. Amint a II. osztályparancsnoktól értesültem, harcálláspontját a súlyos légitámadások következtében hátrább helyezte. Északon, Strugánál az oroszok ismét betörést értek el, de a németek sikeres ellentámadást hajtottak végre. Délen háromszor megisméltődő légitámadás támogatta a már Zielonkáiig előretört ellenséget. A tegnapi eligazítás nem érkezett meg, mert a gépkocsit az ezredparancsnokságon támadás érte. Az új folyamán Szabados törzsőrmester támpontja két orosz támadást vert vissza. A nap folyamán 8 sebesültünk volt.

Lezárva 24 h-kor.

 A déli orosz támadás rohamosan kezdett tért nyerni. Észak felé kanyarodott és már azzal a veszéllyel járt, hogy délről északra felgöngyölíti az egész főellenállási vonalat. Ekkor Ibrányi vőrgy. a 4. és 3. huszárezreddel oly sikeres ellentámadást hajtott végre, amely az ellenséges előnyomulást megállította és az áttört kaput elreteszelte. Hogy ennek a nagyszerű

harccselekménynek mekkora hatása volt, jellemzi a német vezéri főhadiszállás jelentése, amely hadosztályunk harcértékét, a legjobb német hadosztályokéval teszi egyenlővé. Legfelsőbb hadurunk Horthy Miklós kormányzó pedig – kitüntetésképpen – hadosztályunknak a Huszárhadosztály⁷⁹ elnevezést adta. Ibrányi vörgy. ellentámadásával véget ért a varsói csata újabb mozzanata. A IV. német SS páncélos hadtest parancsnoka, a védelem megszilárdítása érdekében, egy hátsóbb – szintén előre kiépített – védőállásba vonta vissza csapatait IX. 15-én. Ezzel megkezdődik a védelmi harc utolsó, de ránk nézve legsúlyosabb mozzanata.

Struga, 1944. szeptember 14.

3 h-kor kaptuk az ezredparancsnokság parancsát az elkövetkezendő éjjel végrehajtandó visszavonulásra. Ez a visszavonulás a IX. 10-i áttörés következménye. A konyhakocsijaink 12-én este óta most érkeztek be. Mint tőlük hallottuk az őket ért légitámadás súlyos veszteségeket okozott az osztályvonatnak. A konyhakocsikat és a vonatot Pustelnik északi részébe irányítottam. Mivel 19 h-kor még mindig nem érkezett be a vonat az ezredparancsnokságot kértem a gépkocsim kirendelésére, mert különben értékes dolgokat kellene visszahagynom. Az ellenségről történt leválás az elrendelt módon veszteségmentesen lett végrehajtvá.

Lezárva 24 h-kor.

Pludi, 1944. szeptember 15.

A kijelölt új védőállás az előbbitől nyugatra kb. 15 km-re, azzal párhuzamosan haladt és szárnyaival szintén a Visztulára és a Narewre támaszkodott. Osztályom a IX. 10-i betöréssel szembe tehát a csata súlypontjára került. Egész éjjeli menet után nagyon erős csípős hidegben és a kocsik, valamint a tehergépkocsik elmaradása miatt az emberek túlterhelve érkeztek be kb. 4 h. körül. A menetet erősen késleltette, hogy a németek előttünk két hidat felrobbantottak és meg kellett várni, míg az előttünk menetelő II. osztály járhatóvá tette és minket előreengedett. A 15.

⁷⁹ A fent említett elismerés Guderian, Heinz (Culm a.d. Weichsel, 1888. jún. 17. – Schwangau bei Füssen, 1954. máj. 15) vezérezredes, 1944. júl. 21-étől az OKH, Oberkommando des Heeres, a német szárazföldi hadsereg vezérkari főnökének a Honvéd Vezérkar Főnökéhez küldött, az 1. lovashadosztályról szóló dicséző szavaira, valamint a szeptember eleji német napijelentésekre alapult. A lovashadosztály hazaszállítása után pedig Horthy Miklós kormányzó 1944. okt. 2-án elrendelte, hogy a lovashadosztály és a lovasalakulatok ezután elnevezésükben a "huszár" nevet használják.

kerékpáros zászlóaljnak mint megszálló erőnek a leváltása és az új állás megszállása 6 h. 30-kor befejezést nyert. 10 h. 30-kor – a II. osztálytól Vörösmarty⁸⁰ zászlós parancsnoksága alatt kiküldött harcjárőr bevonult. Miközben az állást századparancsnokaimmal szemrevételeztem tapasztaltam, hogy Széchenyi Jenőt, aki még IX. 7-én megsebesült, de nem jelentett beteget rázza a hideg, mert magas sebláz gyötri. Azonnal a segélyhelyre küldtem és így őt is nélkülözniem kellett. 11 h. körül kaptam az ezredparancsnokság alábbi parancsát:

Tomka őrnagy Úr!

Sávja a tegnapi eligazitással szemben, az alábbiak szerint változott: É. sávhatár Razopole DK. kijáratát Szamocin írással összekötő K – Ny vonal. Csatlakozó pont a Bialoleka Dworská-ról Ék-re vezető kocsiútnak a 101. mgp-tól D-re eső pontja. D. sávhatára a Henrykow-ból Bialoleka Dworská-ra vezető műútnak a vasútvonaltól Ny-ra levő könyöke, Brezyn É.

Lőszer f.h. : Henrykow – Bialoleka Dworska műút és vasút keresztesződésnél. Vonatát Éber hdgy-al Pludira irányítottam.

Táv. vonal: építés alatt.

A bal szomszéd német zászlóalj parancsnokkal létesítsen vonalas összeköttetést és a sorozatvető tüzét igényelje.

1944. IX. 15-n, 10 h. 12 I-kor.

*Németh alez.
epk. h.*

Ez a védőállás a 2. huszárezred védőkörlete volt. Parancsnoka Németh Lajos alez. Ő a védelmi tervét úgy alkotta meg, hogy az én osztályomat tette be védőnek, az ezred többi részét pedig tartaléknak. Így tehát a védelem végrehajtását én kaptam meg tulajdonképpen albérlésben. Mivel az 1. század vezető nélkül maradt, azt megosztottam és két alvédőkörletet szerveztem. Az északi alvédőkörlet, Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt a 3. század + fél 1. század + nehézfegyverszázad két géppuskás szakasza, továbbá az aknavető figyelőhely. Déli alvédőkörlet: Sándy Gyula százados parancsnoksága alatt a 2. század és a fél 1. század. Harcálláspontom a 3. század jobbszárnya mögött egy nyaraló parkjában telepített bunker. Tartalék a rohamszakasz, harcálláspontom mögött.

⁸⁰ Vörösmarty Lajos (Budapest, 1916. – ??) tartalékos zászlósról, a 2/5. lovasszázad egyik szakaszparancsnokáról egyéb adatokkal nem rendelkezünk.

A védőkörlet északi szomszédja a Totenkopf SS hadosztály egyik zászlóalja, a déli szomszéd báró Pongrácz⁸¹ alez. parancsnoksága alatt a 3/II. huszárosztály.

A terep kiválasztása a védelemhez kiválónak mondható. A főellenállási vonal mögött ligetes területen Varsó egyik üdülőtelepe épült, szebbnél szebb családi házakkal, nyaralókkal, parkírozott kertekkel. Ez a rész tehát fedett és benne – a főellenállási vonallal párhuzamos – futóárkokat telepítettek. Így a fedett közlekedés és esetleges felvételi állások elfoglalása biztosítva van. A főellenállási vonal előterepét viszont teljesen nyílt mező borítja. Tüzérségi tűztámogatást hadosztályunk tüzércsoportjától kaptam. Harcálláspontom mellett Simonyi⁸² szds., útegparancsnok létesített figyelőhelyet. Az útegek már a Visztula bal partján foglaltak műzélőállást.

12 h. körül Sándy százados kb. 40 db T-34-es harckocsi begyülekezését jelentette nagy mennyiségű gyalogsággal együtt Tomaszow keleti részébe. Ezt a gyülekezést tüzérségünk hatásos tűz alá vette, mire onnan 9 harckocsi visszavonult, de több kigyulladt, amit állásainkból jól meg lehetett figyelni. 14 h-kor már nehéztüzérség lőtte harcálláspontomat. Ugyanakkor erős páncélos és gyalogos erők gyülekezését jelentette Tersztyánszky fhdgy. a védőkörlete jobbszárnya előtt.

16 h-tól eddig nem tapasztalt erősségű tűz feküdt állásainkra. A becsapódások sűrűsége akkora volt, hogy utána gránátölcsérektől mentes tenyérnyi nagyságú hely is alig mutatkozott. Percek alatt minden vezetékes összeköttetés megszakadt. Bunkerunk mennyezete fölött 3 m vastag homokréteg volt és mivel innen a rádióval sem lehetett kibújni a kedvezőtlen vételi viszonyok és egybefolyó hangorkán következtében összeköttetés rádióval sem volt lehetséges. A heves tűz folytán a környező épületek egymás után kigyulladtak, hasonlóképpen a fák alatt a száraz lombok és a már szalmává aszott fű is égett. A laza homokba telepített árkok egymás után beomlottak, az árkok fenekén lapuló emberek fegyverei pedig megteltek homokkal és így működésképtelenné váltak.

17 h-kor az oroszok tüzüket állásaink mögé helyezték és ezzel egyidőben megindult a páncélosokkal megerősített gyalogsági támadás, süllyal a Totenkopf zászlóalj és a 3. század csatlakozási pontja ellen. Mivel a gyalogsági fegyverek hasz-

⁸¹ Pongrácz Géza, vitéz báró szentmiklósi és óvári (Bécs, 1900. márc. 5. – Montclair /USA/, 1985. jún. 7.). 1921. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1943. máj. 1-jétől alezredes. 1943. okt. 1-jétől háború végéig a munkácsi 3/II. huszárosztály parancsnoka. Megsebesült 1944. jún. 23-án Botowon.

⁸² Simonyi Géza (Budapest, 1916. jún. 4. –). 1938. aug. 20-án avatták tüzér hadnaggyá, 1944. jan. 1-jén századosá léptették elő. Mint a nagyváradi 1. lovas tüzérosztály 1. útegparancsnoka teljesített frontszolgálatot 1944. okt. 28-áig.

nálhatatlanok lettek, az emberek nem tudtak kitartani és úgy az SS-ek, mint a 3. századbeliek kezdtek hátrálni. Ezek után aztán magukkal ragadták a tartalékot is. Szerencsére ez a megfutás csak részleges volt és a rajparancsnokoknak, a ligetes területen, sikerült a futóárkokban megállítani. Ugyanekkor a mi tüzéségünk az oroszokéhoz hasonló erejű bénító tüzet zúdított a betörési területre, amire a támadás teljesen összeomlott. (Reznek Jenő megmutatta, hogy nemcsak kitűnő ürlovas, de legalább olyan kiváló tüzér is.) Simonyi százados rakéta jelére tüzéségünk a tüzet előre tette, s ekkor a tartalékot ellentámadásra indítottam. A rohamszakasz előnyomulása bejutott a főellenállási vonalba anélkül, hogy ellenséggel találkozott volna. Ezután a déli alvédő körlettel is sikerült az összeköttetést helyreállítani. Kiderült, hogy egy szakasz innen is meghátrált, de Németh L.⁸³ hfdgy. és Kováts hdgy. délről északra végrehajtott öntevékeny előnyomulásával az összefüggést helyreállította. Már teljesen sötét volt, csak az égő villák világítottak, mikor 21 h. körül Dienes-Oehm⁸⁴ őrgy. harcálláspontomra megérkezett egy század. Ő jelentette, hogy a 3. század balszárnyával egy magasságban nyugatról keletre támad a II. osztály két százada. Az ellentámadással egyidőben a 2. és 3. század meghátrált szakaszait eredeti állásaik újbóli megszállását rendeltem előre. 24 h-ra ez is befejezést nyert. Az összeköttetést is sikerült a két szomszéd alakulattal felvenni.

Elesett Laposza János főtörzsőrmester géppuskás szakaszparancsnok és súlyosan megsebesült gr. Wenckheim Béla zászlós, ezenkívül légnyomástól bénult meg Foltényi Gábor hdgy. segédtiszt és megvakult Éber Béla hdgy. vonatparancsnokom. Szerencsére a két utóbbi bántalma pár nap elmúltával rendbejött. Az egész véres veszteség megállapítása természetesen még nem volt lehetséges. Azt meg tudtuk állapítani, hogy a véres veszteségek száma a támadás nagyságához viszonyítva nem nagy. Ezt annak köszönhetjük, hogy az árkok keskenyek és mélyek, így a fenekükre húzódóknak biztos fedezéket nyújtanak. A tűznek tehát inkább csak az erkölcsi hatása volt nagy.

Lezárva 24 h-kor.

⁸³ Dr. Németh László (Kecskemét, 1909. jún. 7. – ??) 1943. aug. 20-ától tartalékos főhadnagy, 1944. máj. 11-étől a 2/2. lovasszázad arcvonal mögötti tisztje, 1944. szept. 19. után pedig a háború végéig a 2/I. nehézfegyverszázad parancsnoka.

⁸⁴ Dienes-Oehm Tivadar, vitéz (Nyíregyháza, 1907. okt. 20. – Kiskunfélegyháza, 1944. okt. 26.). 1929. aug. 20-án avatták főhadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1944. jan. 1-ével őrmaggyá léptették elő. A 2/II. nehézfegyverszázad parancsnokaként vonult el a hadműveleti területre, majd a 2/II. huszárosztály parancsnoka lett 1944. okt. 8-án. Hősi halált halt Kiskunfélegyházán a Halasi úti belső iskolánál.

Pludi, 1944. szeptember 16.

3 h-kor kezdődött az újabb pergőtűz és ez megszakítás nélkül 6 h. 30-ig tartott. Ez a pergőtűz vette a legjobban igénybe az idegzetünket, hiszen már második 24 h-ja, hogy nem hunytuk le a szemünket. Minden olyan pontot, ahol az ellenség parancsnoki állást fedezett fel, nehéztüzérséggel lőtte. Így percnként a mi bunkerunkra is 5 – 6 nehéz gránát csapódott be. Ilyenkor a tartógerendák hézagjain át egy – egy homokzuhany ömlött a nyakunkba, s mindezt teljes sötétségben – végtelennek tűnő 3 és fél órán át – kellett kibírni. Ezután indult meg a gyalogsági tömegtámadás nagyszámú harcokcsi támogatásával az én jobbszárnyam valamint a tőlem jobbra levő 3. huszárezred ellen. Ennek a támadásnak sikerült a 3. huszárezred védőállását áttörni. Sándy százados a 2. század jobbszárnyának lekanyarításával szívósan kitarított, míg a saját ellentámadás az ellenséget vissza nem vetette. Az ellentámadást a 2/II. huszárosztály, egy német zászlóalj, továbbá, a hadosztály tartalékában lévő 15. kerékpáros zászlóalj hajtotta végre több Tigris támogatásával. Ez az ellentámadás teljes sikerrel járt. A betört orosz gyalogságot szétverte és a főellenállási vonalat mindenütt visszafoglalta, 12 kilőtt T-34-es maradt a visszafoglalt állások közvetlen környékén. A 2. század visszavett jobbszárnyán keletkezett hézagban a német zászlóalj részei húzódtak be.

Az orosz támadás alatt példásan kitüntette magát Remete Tamás⁸⁵ fhdgy. a 3/6. század parancsnoka, aki miután ránk törtek a T-34-esek azokat hagyták az árokban fejük felett elhúzni de a harcokcsikat követő gyalogságot kézi és közelharc fegyvereikkel visszaverték. Azután kitarítottak állásaikban, míg az ellentámadás fel nem szabadította őket. Dél felé már az egész vonalon nyugalom uralkodott. Ekkor harcálláspontomra érkezett Szinay András⁸⁶ vezérkari százados a hadosztály-parancsnokságról helyzettájékoztató végett. Végigvezettem a már igen gyéren megszállott és sok helyen beomlott főellenállási vonalon. Útközben tréfásan azt tanácsoltam neki, hogy természetes lépésekkel úgy haladjunk, hogy egyik gránáttölcserből a másikba lépünk ugyanis ez magától is így adódott. Végignézve az

⁸⁵ Remete Tamás, rábabogyoszlói (Körtvélyespuszta /Jánosháza/, 1914. aug. 30. – Sümeg, 1994. nov. 18.). 1936-ban avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1942. ápr. 1-jén századossá léptették elő. 1943. szept. 30-ától a 3/II. huszárosztály segédtisztje, 1944. júl. 10-étől a 3/6. lovasszázad parancsnoka.

⁸⁶ Szinay András, vitéz színai (Budapest, 1913. máj. 8. – USA, 1988. júl. 31.). 1934. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1941. máj. 1-jén századossá léptették elő. 1942. okt. 1-jétől a lovashadosztály-parancsnokságán szolgált, okt. 15-étől a vezérkari tisztek csoportjában. 1944. jún. 17-étől a lovashadosztály I. a. (hadműveleti) osztályának vezetője.

állások megszállottságát ő is tapasztalta, hogy ekkora kiterjedés ezzel a viszonylag gyenge erővel nem tartható és ígérte, hogy javasolni fog erősítést. Visszatérve harcálláspontomra jelentkezett nálam egy német páncélos szakasz parancsnoka. Hat darab páncélvadász elnevezésű harckocsival rendelkezett és a tartalékom esetleges ellentámadásához lett iderendelve. Megegyeztünk abban, hogy mihelyt az orosz tüzéség egy elkövetkezendő előkészítés után tüzét hátrateszi a harckocsik – külön parancs bevárása nélkül – előretörnek a főellenállási vonalig függetlenül attól, hogy betört-e az ellenség vagy sem.

Harcálláspontomon jelentkezett gr. Bolza Antal fhdgy. is, akit ezredparancsnokom a betegállományba került Foltényi hdgy. helyett küldött segédtsíznak. A vonatparancsnoki teendőket Éber hdgy.-tól ideiglenesen Káldi Lajos gt. szds. vette át.

Ezután mindenki nyugalmat remélt, azonban 16 h-kor újabb pergőtűz kezdődött, mely 17 h. 30-ig tartott. Ezt követte az újabb gyalogsági támadás, ismét a 3. század állásai ellen. A 3. századnak alárendelt 1. századbeli szakaszok állásain át az oroszok betörést értek el és az ellentámadásra rendelt rohamszakasz is meghátrált. Eközben Simonyi tüzér százados egy bunkerben meghúzódva kitartott, majd rakéta jelekkel a betörési területre illetőleg saját magára irányította tüzéségünk tüzét. Azonnal takarta a mi bénító tüzünk a betörési helyet, mire az orosz támadás is összeomlott. A tüzéségi tüzünk előrehelyezése után, az automatikusan támadásba lendült német páncélosokhoz csatlakozott Tersztyánszky fhdgy. tartalék szakaszával, valamint Köllő Pál hdgy., aki az aknavető tüzelőállásoknál összegyűjtötte a hátráló rohamszakaszbelieket és azokat is ellentámadásra vezette. Az ellentámadás teljes hosszában elérte a főellenállási vonalat anélkül, hogy élő ellenséggel találkozott volna. Meg kell állapítanunk ellenben, hogy ez a siker elsősorban a tüzéségünk érdeme. Köllő hdgy. személyesen jelentette a főellenállási vonal visszafoglalását, de utána összeesett, ugyanis még a pergőtűz alatt egy kisebb gránátszilánktól a fején megsebesült. Sebe oly komolynak látszott, hogy őt is a segélyhelyre kellett küldeni. Az ellentámadók találták Bácsi-Szilágyi Lajos⁸⁷ szds. holttestét is, aki az aknavető figyelőhelyen egész törzsével együtt hősi halált halt. Valamivel 20 h. előtt érkezett meg Dienes-Oehm őrgy. parancsnoksága alatt egy

⁸⁷ Bácsi-Szilágyi Lajos (Karcag, 1909. aug. 1. - Pludí, 1944. szept. 16.). Tartalékos tiszt iskolát végzett, majd 1940. nov. 1-jével vették át a hivatásos állományba, 1941. szept. 1-jétől főhadnagy. 1944-ben a 2/1. nehézfegyverszárad I. géppuskás szakaszparancsnokaként vonult el a hadművelleti területre, ahol 1944. jún. végén átvette a nehézfegyverszárad parancsnokságát. 1944. júl. 1-jén századossá léptették elő. Hősi halált halt.

század a II. osztálytól az ellentámadás támogatására, de erre már nem volt szükség. A sötétség beálltával jelentkezett Fodor Aladár szds. a 6. lovasszázaddal, akit, – minden bizonnyal Szinay András vk. szds. közbenjárására – rendelték alá. Vele a 2. századot leváltottam és tartalékba helyeztem.

Lezárva 22 h-kor.

Pludi, 1944. szeptember 17.

Különösebb esemény nélkül telt el a nap, az egész vonalon nyugalom volt.

Lezárva 21 h-kor.

Burakow, 1944. szeptember 18.

Kevéssel éjfél után kaptuk az értesítést, hogy fáradt osztályomat még az éj folyamán egy német SS zászlóalj fogja felváltani. 1 h-i kezdettel kezdte a felváltást az SS zászlóalj. Felváltás után az osztálynak a Henrykownál épült hadihídon át, a Visztula bal partján lévő Burakowba kellett menetelni és ott a lovashadosztály lovasparancsnok tartaléka lett. Mivel az odavezető út szórványos tüzérségi tűz alatt állott és légitámadástól is kellett tartani, a századokat egymás után mélységbe tagozva, szétbontakozva gyülekeztettem előre Henrykowba. A 6. – század a védőállásban maradt. Az osztálynak a sötétség beálltáig Henrykowban kellett maradnia, mivel a hadihíd ellenséges tüzérségi megfigyelés alatt állott és mihelyt azon mozgást tapasztalt tűz alá vették. Én az ezredparancsnokságon jelentkeztem és azután követtem az osztályt. Útba esett a lovasparancsnok harcálláspontja, tehát ott is jelentkeztem. A lovasparancsnok ekkor – Schell Zoltán ezredes eltávozása folytán – Makay Attila ezredes volt. Megérkezésem után rövidesen megjelent igen nagy magasságban 70 db négymotoros amerikai repülőgép és több száz ejtőernyőt bocsátott alá. Az volt az első benyomásunk, hogy valami függőleges átkarolás van folyamatban. Később kiderült, hogy partizánoknak szánt élelmiszert: csokoládé, keksz, kis számban géppisztoly, pár rakasz lőszerrel – szállítanak az ejtőernyők. 14 h-ra nagyon megerősödött az ellenséges tüzérségi tűz és az általunk elhagyott állásokra feküdt. A tüzelőkészítés – hatalmas, T-34-esekkel támogatott – gyalogsági támadást vezetett be. Ez a támadás kivetette állásaiból a minket előző éjjel leváltó német zászlóaljat és a mi II. osztályunk részeit.

A német ellentámadást kb. 120 Panther és Tiger harckocsi támogatta és mi a tartózkodási helyünkről mely jó kilátó pont volt gyönyörködhettünk a ligetes terepen előrehúzó és élénken tüzelő német harckocsikban és a kigyulladó T-34-esekben. Pár órai harc után – a sok égő orosz harckocsi között – a főellenállási vonalat a védők ismét kézbe vették. Ez volt ebben a csatában az oroszok utolsó nagyszabású támadása és ennek összeomlása maga után vonta az egész offenzíva összeomlását. Varsó belsejében is elültek a harcok. Az – ez időben még bizonyta-

lan – ejtőernyős veszély miatt a lovasparancsnok parancsára a 2. század az ő harcálláspontjának, míg az osztály többi része – a Visztulán történő átkelés után – a Burakowban lévő lovashadosztály-parancsnok harcálláspontjának a biztosítására lett alkalmazva.

Lezárva 21 h-kor.

Burakow, 1944. szeptember 19.

Eseménytelenül telt el a nap az emberek pihentetésével, a helyzetben és alárendeltségben változatlanul. A nehézfegyverszázad parancsnokságát Bácsi-Szilágyi Lajos szds. hősi halála folytán dr. Németh László fhdgy. vette át.

Burakow, 1944. szeptember 20.

A már tegnap kiadott hadosztály összevonási intézkedés szerint a hadosztály lovasparancsnokától, akinek idáig alá voltunk rendelve, megkaptuk a parancsot elhelyezési körletünkbe való menetre. 11 h körül, az eddig még bevetett 2. század is átjött a hadihídon, ugyancsak bevonultak a légnomástól megbetegedett Foltényi és Éber hadnagyok is. Déli étkezés után megindultam az osztállyal a kijelölt úton. 22 h. körül érkezett be az osztály Konotopára. A 3. századot és a rohamszakaszt Baki községbe rendeltem. Ebben a két községben éjeleztünk.

Lezárva 23 h-kor.

Jaktorow, 1944. szeptember 21.

8 h-i indulással folytattuk menetünket a kijelölt útvonalon. 10 h. 15-kor a Brwinow melletti erdőben étkezéssel egybekötött hosszú pihenőt tartottunk. 15 h-kor indulunk tovább és 24 km út megtétele után, 18 h-kor beérkeztünk a számunkra kijelölt szálláskörletbe, Jaktorowba. Itt Purgly szds. már várt minket elkészített szállásokkal. Hátrahagyott vezetéklovaink a lehető legkiválóbb erőállapotban vártak minket a gondosan kiválasztott szállásokon.

Lezárva 21 h-kor.

Jaktorow, 1944. szeptember 22.

Berendezkedés, szállások rendbehozatala, csinosítása. Pihenő! 8 h-ra az ezred- és osztályparancsnokok segédtisztjeikkel a hadosztály-parancsnokságra lettek rendelve az utóbbi hadműveleti időszak tapasztalatainak megbeszélésére. Itt Ibrányi vörgy. a harcelőrsök magatartását tárgyalva kitért arra, hogy a harcelőrs feladata: harc árán feltartóztatni az ellenséget és csak túlerős nyomás elől vonulhat vissza. Ezt a magatartást egyedül Széchenyinél tapasztalta. A többi – mihelyt az ellenséggel érintkezésbe jutott –, visszavonult. Széchenyi kobilkai harcait ezért mintaképpül állította az összes parancsnok elé. A hadosztály vezérkari főnöke ezután tájékoztatott minket a közeli vasúti szállítás részleteiről.

Lezárva 20 h-kor.

Jaktorow, 1944. szeptember 28.

Szeptember 23-28-ig pihentünk Jaktorowban. Eközben főként kisebb kivonulásokat tartottunk lovaink edzésére. Szeptember 28-án adta ki az ezred parancsnokság a "Szállítási áttekintés"-t, mely szerint az osztályom első szerelvénye Zyrardowon szeptember 29-én 14 h-kor rakodik.

Lezárva 21 h-kor.

 Szeptember 29-én hajnalban az egész környékünkön nagyszabásúnak indult partizánfelkelés tört ki. Ez elég riadalmat keltett a mi köreinkben is, mert tartottunk, hogy elszállításunkat késleltetni fogja. A partizánok valószínűleg az elakadt orosz támadást vélték újból lendületbe hozni. Úgy látszik, hogy a szeptember 18-án ledobott ejtőernyős amerikai csomagok is ezeknek a partizánoknak voltak szánva. A mi szerencsénkire a németek hamarosan felszámolták az egész megmozdulást és mi így 14 h-ra Zyrardowba beérkeztünk és megkezdtük a berakodást.

Rakodás közben két rokonszenves lengyel fiatalember jelentkezett Káldi Lajos gt. szds-nál azzal a kéréssel, hogy vigyük őket magunkkal Várpalotára. Ők a németek elől menekülnek és az egyikük édesapja a várpalotai lengyel menekülttábor lakója. Ha oda tudnának jutni remélik, hogy biztonságban lesznek. Káldi jelentette nekem az esetet és én elrendeltem, hogy azonnal öltöztesse őket magyar katonaruhába és a lelkükre kötöttem, hogy míg Magyarországra nem érünk egy hangos szót se szóljanak.

Másfél óra alatt befejezte a rakodást az első szerelvény. Eközben beérkeztek a többi alosztályok⁸⁸ is és az állomás közelében várakoztak, míg reájuk kerül a sor. 18 h-kor indult el a szerelvényünk hazafelé.

Ezzel a mi részünkről is befejezést nyert a "Varsó-i csata", sőt az egész lengyelországi szereplésünk is. A további feladatok már mind hazai földön vártak ránk.

⁸⁸ A korabeli katonai terminológia szerint az alosztályok a századokat és szakaszokat jelentik.

A 2. huszárezred egyik szakasza pihenőben egy lengyel faluban

HARCOK A TISZA MENTÉN

☞ Miközben szerelvényeink hazafelé robogtak, bennünk az az optimista remény lett úrrá, hogy hosszabb pihenő vár ránk, hozzátartozóinkat viszontláthatjuk, hiányainkat, veszteségeinket pótolják, majd egy remélt – Kárpátokban, vagy az erdélyi hegyek közt húzódó - védővonal mögött mint mozgó tartalék kerülünk alkalmaztatásra. Ez a reménységünk idehaza egyelőre csak erősödött, mert a legénységet, részlegesen szabadságot tathattuk. Váratlan hirtelenséggel jött a fordulat. A nagyarányú orosz támadás úgy látszik, teljesen meglepte a mi felső vezetésünket. A nagy erővel támadó orosz páncélosokkal szemben csak harctéri tapasztalatokkal nem rendelkező, korszerűtlen fegyverzetű, kis létszámú egységeket tudtak bevetni, melyeket az orosz harcokosi tömegek valósággal legázoltak. Három seregetest összekeveredett részei között senki sem tisztázta az előljárói hatáskört. Egymást keresztező és egymásnak ellentmondó parancsok érkeztek és ezekből kitűnt, hogy az előljárónak fogalma sincs az alárendelt egység harcértékéről. Szerencsénkre az oroszok szokott lassúsága és a német erők Debrecen felől történt ellentámadása időt biztosított kötelekeink rendezésére. Így Ibrányi vörge-nak is sikerült a huszárhadosztály részeit újból összefogni tartalékosokkal, úgy-ahogy pótolni az emberhiányokat, majd a hadosztályt a Tisza mentén újabb hadműveletre alkalmazni. Ezek előrebocsátása után az előbbieken vázolt időszak eseményein haladjunk végig naponként részletezve naplónk feljegyzései nyomán.

📖 1944. szeptember 30.

Szerelvényünk több ipartelepen haladt át. Az épületek mellett, melyek le voltak bombázva, újak álltak és az újjáépítés munkája mindenütt folyt. Reigefeldben az ipartelep teljesen le volt rombolva. Felső-Szilézia területén gyorsan robogtunk át és éjjelre már Lundenburgban voltunk.

Lezárva 24 h-kor.

📖 1944. október 1.

Vasárnap reggel borús, esős időben hagytuk el Schattendorf német határállomást és reggel 6 h-kor haladtunk át – harangzúgás mellett – Ágfalva magyar határállomáson. A huszárok a Himnuszt énekelték és a több csatát bátran kiállt, kemény katonák arcán végiggördültek a viszontlátás örömkönnyei. Újra magyar szót hallani, magyar embereket és magyar falvakat látni: busásan kárpótol minden meg-

próbáltatásért. Sokan ilyenkor ébredtek csak tudatára, idegen világból hazaérkezve, hogy mit is jelent nekünk ez a magyar haza.

Lezárva 22 h-kor.

1944. október 2.

Zuhogó esőben, de elpusztíthatatlan jókedvvel haladtunk át a Dunántúlon. Közben letette Káldi Várpalota közelében a két lengyel ifjút. Hogy útjukat milyen szerencsével folytatták? Meg volt-e még a lengyel menekülttábor? Soha nem tudtam meg. A Dunán átjutva igen nagy kacskaringókkal mentünk vicinális vonalakon. Természetesen, a szállításunk így nagyon elhúzódt.

Lezárva 23 h-kor.

1944. október 3.

Az éjszakát egyhelyben állva töltöttük, mert a megrongált hidak és az Erdélyből jövő sok menekült szerelvénye miatt a pályákon nagy volt a torlódás. Este érkezünk Tiszaújfalú kis állomásra, hol a kis, egyvagonos rakodó miatt 21 h-g elnyúlt a kirakás. Gyalogmenetben meneteltünk ezután Kiskunfélegyházára, hova 23 h-kor érkezünk be. Itt már előkészített szállások vártak.

Lezárva 24 h-kor.

Kiskunfélegyháza, 1944. október 4.

A nap szállásaink berendezésével, anyaghiányok, térképkészlet, téli óvócikkek igénylésével telt el. Személyi hiányokat a plöhneni szervezés alapján állapítottuk meg.

Lezárva 21 h-kor.

Kiskunfélegyháza, 1944. október 5.

Pihenő, anyagkarbantartás, szerelékápolás. Hadosztályunk úgy a magyar vezérkar főnökétől, mint német részről Guderian vezérezredestől, a legnagyobb dicsérről elismerést kapta, amihez hasonlót magyar alakulat még nem kapott. Az előző nap már megállapított veszteségeink az eddigi harcok során: tisztékben: 20 %, összes legénységben: 50 % volt a plöhneni szervezés szerint. Engedélyt kaptunk, hogy a legénységet két részletben, 48-48 órára szabadságozzuk. Én ezzel az engedménnyel azonnal éltem és az alosztály parancsnokságok által, a legénység felét még október 4-én szabadságra bocsájtattam. Szabadságra engedtem Tersztyánszky fhdgy-ot is.

Lezárva 23 h-kor.

Kiskunfélegyháza, 1944. október 6.

8 h-kor a hadosztály-parancsnokságra – Kecskemétre – rendeltek csapatparancsnoki és osztályparancsnoki értekezletre. Itt Ibrányi vörgy. figyelmeztetett, hogy különböző politikai csoportok igyekeznek a hadsereg közelébe férközni és azt

befolyásolni. Ezekről erősen óvakodni kell! "Az ellenség az ország területén áll, nekünk, katonáknak, harcolnunk kell!" Biztosított, hogy október 10-ig teljes személyi és anyagi kiegészítést kapunk. 8 h-kor református, 9 h-kor katolikus istentiszteleten vett részt az osztály.

15 h-kor váratlanul riadóztattak, menet a csongrádi Tisza-hídhöz, hol az odaérkezett ezredparancsnoktól a következő parancsot kaptam: "Békéscsaba és Gyula között betört ellenséges páncélos ék Orosházát már elérte. A 2. huszárezrednek feladata Szentes területén hídfőállást foglalni."

A menekültek, valamint a visszavonuló vonatok páratlan torlódást idéztek elő a Tisza-hídon és az odavezető úton. Ezt a legnagyobb veszélyek árán sikerült csak rendezni. Eredményképp: 21 h-kor indulva a hídtól a 6 km-es utat 7 óra alatt tettük meg és csak 4 h-ra értünk Szentesre. Itt az úgynevezett tágabb hídfőt szállta meg az osztályom. Ez északon és délen a Tiszára támaszkodva félkör alakban fogta körül Szentes városát, annak széleitől 1-1 km távolságban húzódva. Hossza mintegy 27 km volt. Ekkora kiterjedést természetesen csak a főbb utakat lezáró támpontokkal tudtam megszállni. Ekképpen az északi alvédőkörletben az 1., a keletiben a 2. és a déliben a 3. század rendezkedett be. Harcálláspontomat Szentes piacterén, az Apponyi téren lévő csendőrlaktanyában állítottam fel. Az ezred II. osztálya a szűkebb hídfőt, Szentesről északnyugatra, a csongrádi híd Tisza balparti környékét szállta meg. Páncéltámadás elhárítására Bodó Tihamér szds. parancsnoksága alatt az ezred páncéltörő ágyús százada foglalt tüzelőállást Szentes keleti és délkeleti kijáratainál.

Lezárva 21 h-kor.

Szentes, 1944. október 7.

7 h-kor beérkezett az orosházi csendőrörs kerékpáron. Jelentésükből értesültem, hogy 5 h - kor az oroszok Árpádhalmon és Nagymágocson is bent vannak. Sok jogtalanul visszajövő, idegen alakulatbeli katonát fogtunk fel és állítottunk sorinkba szeretett helyőrségünk védelmére. A fejtelenség és pánik előtűnik úgy látszik teljes. Vonalunkon áthaladó Temesy⁸⁹ vörögy. közölte Sándy szds-sal, 6h. 30-kor, hogy 1-2 órán belül orosz támadással számoljon. Ez nem következett be. Értesülésünk szerint Fábiánsebestyén és Nagymágocs területén az 1. páncélos hadosztály részei még rendezetten harcolnak. Délután ezek is biztosító vonalunk mögé vonultak. 13 h-kor légitámadástól egy ló elhullott, egy pedig megsebesült. Este a város már teljesen kihalt.

⁸⁹ Dr. Temesy Béla (Oraviczabánya, 1891. márc. 5. - Budapest, 1967. márc. 21.) 1942. nov. 1-jétől vezérőrnagy, 1944. nov. 1-jétől altábornagy. 1944. szept. 15-étől a 8. tábori póthadosztály parancsnoka.

15 h-kor kaptam az ezredparancsnokság alábbi parancsát:

Tomka őrgy!

Amennyiben a tágabb hidfő elhagyása válna szükségessé, úgy az 1. és 2. század szűkebb hidfőben Idrányi⁹⁰ alez. parancsnoksága alá lép.

Szentes, október 07.

Németh alez.

Lezárva 21 h-kor.

 Szentes, 1944. október 8.

4 h. 30-kor kaptam az ezredparancsnokság legújabb, alább közölt parancsát:

Intézkedés a felváltásra

A szentesi hidfőállás további hatásosabb védelme érdekében a 8. hop. a hidfőállásban lévő csapatok sűrítését, illetve szaporítását rendelte el.

Az eddig egyedül hidfőállásban lévő 2. hu. ezredet a vázlat szerinti módon váltják fel október 8-án 5 h-kor. A felváltó 21. és 24. gy.e. ennek az illető e. sávjába eső része a 3. és 6. szd-nak egyelőre alárendelésében megmarad és ezek védőállásának gerincét képezi.

Az 1. tábori póthuszárezred pk.⁹¹ védőkörletébe az alárendelt póthuszárezred, a 2. huszárezred és 24. feld. osztály részeinek felváltására az alábbiakban intézkedem.

⁹⁰ Idrányi Ferenc (Hernádszentandrás, 1902. júl. 2. – ??). 1924-ben avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1944. jan. 1-jétől alezredes. 1944. máj. 1-jétől a lovashadosztály-parancsnokságán hadműveleti segédtsízt, aug. 1-jétől a 2/II. huszárosztály parancsnoka. Megsebesült 1944. okt. 8-án. 1945. febr. 8-ától a 4. huszárezred törzspótszázad parancsnoka.

⁹¹ Románia 1944. aug. 23-iki háborúból való kiugrása és az orosz csapatok Dél-Erdélyben való megállítására állították fel – egyéb alakulatok mellett – az 1. tábori póthuszárezredet, melyhez minden huszárezred visszamaradó különítménye egy-egy gyengén felszerelt huszárosztályt (3 lovasszázad és egy nehézfégyverszázad) állított fel. Az ezredet 1944. szeptemberében vették be az Arad körüli harcokban, majd részt vettek a huszárhadosztály hadműveleteiben, végül 1944. nov-ben az osztályok beolvadtak anyaezredeikbe. A póthuszárezred parancsnoka Auerhammer József (Veszprém, 1895. dec. 5. – ??) 1944. júl. 1-jétől ezredes. 1944. aug. 29-étől töltötte be e tisztséget, majd a 2. huszárezred parancsnoka.

Az 1. táb. pót.hu. e. III. és IV. osztályai felváltják az 1. lov. szd-ot. Utóbbi, felváltás után, az Apponyi tér környékére megy és ott elhelyezkedve, az egész alvédőkörlet tartalékát képezi. A csendőr oszt. pság távbeszélőjénél ök. különcöt tart esetleges parancsok távbeszélőn adandó közvetítésére.

Az 5. és II. nf. szd-okat a szűkebb hídfőben, a II. pót hu. oszt. váltja fel.

Az ekként felszabaduló 4., 5., II. nf. szd-ok, valamint a 24. feld. osztály lov. szd-át a 2/I. hu. oszt. megmaradó védőkörletének sűrítésére Tomka Emil őrgy. rendelkezésére adom. Felhasználásukat illetőleg velük intézkedjék. A pk-ok e célból, felváltás után, haladéktalanul jelentkezni tartoznak nála az Apponyi téri cső. oszt. pság-án. Tomka őrgy., mint már helyzetismerettel rendelkező pk. egyelőre az ezred hozzáutalt alosztályai felett a pcs. adást gyakorolja.

Csoportosítást úgy szabja meg, hogy később, a kötelékek keveredése nélkül, felosztható legyen az ezred alvédő körlete a két opk. között.

A 3. és 6. szd-ok bevonulása után azokat ismét osztályaikhoz osztom be.

A felváltás október 8-án, 5 h-kor.

Szentes, 44. október 8, 3 h. 30-kor.

Németh alez.

Ez a parancs egyáltalán nem került végrehajtásra, mert a minden oldalról megindult ellenséges támadás ezt lehetetlenné tette. A 21. és 24. gyalogezred részei csak lassan érkeztek be. Erejük külön-külön nem tett ki egy századot. A felváltott 1. századomat azonnal át kellett adnom Vastagh⁹² ezds-nek, aki a csongrádi hídát erősen támadó oroszok ellen veti be. Ugyanez okból az 5. és II. nehézfegyver századot nem kaptam meg. Védőkörletem megerősítésére csak a 4. századot kaptam meg, amit azonnal be kellett vetnem a 2. század jobbszárnyán. Így nem maradt tartalékom.

8 h. körül a berekháti vasúti állomást védő 3. századot erős harcokcsi támadás érte. Bodó Tihamér páncéltörő ágyúí hat T-34-est kilőttek, mire a többi, a szomszédban lévő téglagyár mellett keresett fedezéket. Ugyanekkor viszont az észak felől megindult orosz támadás elérte a csongrádi hídát és annak keleti bejáratát elzárta. Így visszavonulási utunk el lett vágva.

⁹² Vastagh György, vitéz nemes alsótorjai (Szabadka, 1896. márc. 23. - Kecskemét, 1944. okt. 10.) 1943. máj. 1-jétől ezredes. 1942. nov. 15-étől az 1. gépkocsizó lövészezred parancsnoka. 1944. okt. 9-én a csongrádi hídfőben súlyosan megsebesült, majd a Kecskeméti kórházban hősi halált halt. 1944. nov. 24-én post mortem a legmagasabb kitüntetést, a Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érmét adományozták számára.

voltak a város szélén. Az Apponyi téren lévő házakba már belőttek, mikor a csendőrlaktanyából elindulhattunk. Ugyanakkor a Petőfi szállót, mely a város centrumában épült, már elérték az orosz harckocsik. A város északnyugati szélén lévő kórházhoz helyeztem át harcálláspontomat és reméltem, hogy a Kurca patak vonalán felvételi állást tudok létesíteni. Itt megvártam, míg vezetéklovaim és a nehézfegyvereim átmennek a Kurca-hídon. Az északról előretörő ellenség lövedékei és aknaszilánkjai jégeső módjára pattogtak az aszfalton és a háztetőkön és mindez azt eredményezte, hogy a küzdők legnagyobb része ész nélkül futott a vezetéklovak után a Tisza-part felé. Percek alatt alig maradtunk: dr. Németh hfdgy., Foltényi hdgy., valamint a Kurca mederbe állított páncélromboló járőr, Vince huszár parancsnoksága alatt. A Kurca vonal terve tehát szertefoszlott. Hárman megindultunk a Tisza felé, hogy a visszavonulókat rendezzük. Alig haladtunk 100 m-t, befordult egy nagy T-34-es, megállt a hídnál és végiglőtte az utat. A harckocsi szerencsénkre nem mert a hídra kilépni, nem ismerve annak teherbírását lövedékei pedig fejünk felett süvítettek el. A hídnál kitaró páncélrombolók a távolság miatt a harckocsit nem tudták kilőni, Vince huszár ellenben jól célzott lövésekkel négy fő harckocsi kísérő oroszot lelőtt. Ennek köszönhetjük, hogy nem üldözött minket senki. Laktanyánk udvarán át mentünk a Tisza-híd felé. Felborulás és fejesztett menekülés volt látható. Nagy megnyugvást keltett ellenben Szemerédi Mihály törm., aki aknavető szakaszát teljes rendben vezetve vonult el mellettünk, pedig nevezett családját volt kénytelen visszahagyni az orosz kézre jutó városban. A vezetéklovakat Mihályi Miklós törm. összefogva a Tisza töltés mögé vezette. Itt dr. Németh hfdgy. átvette felettük a parancsnokságot és megkísérelte a hídon való átjutást. A hídon és két tagon át jutottak embereink és lovaink egy része a Tiszán és a sötétség beálltáig sikerült anyagunk nagy részét a hídon fekvő ellenséges tűz dacára többszöri oda- és visszamenettel megmenteni. Hála a szűk hídfőben lévő 1., 5. és 6. szd. szívós kitarásának. A 2. és 4. szd. század a parancsnoki törzs kivételével az orosz átkarolás martaléka lett. Mindössze a Fejes és Bálint támpontoknak sikerült a visszavonulás. Odaveszett tehát Endrédy József és Kovács Károly hdgy. támpontjukkal együtt sok más kipróbált huszárral.

Este a szűk hídfő újabb harckocsitámadást vetett vissza. Itt a Kelemen szakaszbeli László János őrv. és Szabó Gábor hu. egy-egy T-34-est lőtt ki páncélököllet. A híd nyugati oldalán Deák⁹³ vezérkari ezredes parancsnoksága alá lép-

⁹³ Deák Ferenc, vitéz (Dés, 1897. aug. 13. - Budapest, 1949. /?/ aug. 16.) 1942. ápr. 1-jétől vezérkari ezredes, 1944. nov. 1-jétől vezérőrnagy. 1944. aug. 15-étől okt-ig az egyik póthadosztály parancsnoka a hadművelleti területen.

tem, aki Vastagh ezredessel igyekezett a Tisza vonal védelmét megszervezni. Ugyanezt tette a szentesi hajóállomással szemben Auerhammer ezredes, a póthuszárezred parancsnoka is. Úgy Auerhammer ezredes, mint Deák vk. ezredes segédtisztjével együtt ekkor már sebesült volt. Ugyancsak súlyos váll-lövessel hátraszállították Idrányi Ferenc alezredest a II. oszt. parancsnokát, aki még a Tisza bal partján sebesült meg.

18 h-kor – a hídtól közvetlenül északra lévő – harcálláspontomra jött Auerhammer ezredes Németh Lajos alezredessel és utasítottak, hogy összegyűjtött embereimmel menjek le az általuk megszervezett Tisza szakaszra és ott lépjek Szemző⁹⁴ alezredes parancsnoksága alá. Vezetéklövőinket az aknavető szakaszokkal együtt Csongrád déli szegélye mellett gyülekeztettem, majd embereimmel jelentkeztem Szemző Imre alezredesnél. Miután Szemző alezredes a védőállás parancsnokságát rám ruházta, megszemléltem azt, és annak kiépítettségét és megszállottsági fokát is kielégítőnek találtam, de ezt a megszálló erőt úgy a mi ezredünk, mint a pótezred teljesen kevert kötelékei alkották. Tőlünk balra, gyalogosokból és utászokból, hasonlóan kevert kötelék védett. Tőlünk jobbra – 5 km-es úr után – állítólag egy csendőr szakasz biztosított. Szemző alezredes ezt az úrt járőr menetekkel igyekezett kitölteni.

Az éjszaka igen mozgalmasnak indult. A túloldalon az ellenség feltűnő zajjal átkelést színlelt. Vastagh ezredesnek a hídfő melletti harcálláspontján át összekötést tudtam teremteni a Csongrádtól délre tüzelőállásban lévő tüzeinkkel és azoktól a túloldalra tüzet kértem. A tűz, noha térkép után lőttek kiváló találatokat ért el. Ezzel egyidőben az ellenség is igen heves tüzet zúdított az egész Tisza vonalra. A tűz a leghevesebb volt a híd nyugati bejárata körül. Sárkány⁹⁵ hdgy-ot Csongrádra küldtem az aknavető szakaszokért, de ő a híd közelében elesett. A sebesült Deák ezredest hátraszállították. Vastagh ezredes harcálláspontján súlyosan megsebesült és hátraszállítás közben hősi halált halt. Németh Lajos alezredes, a szintén sebesült Auerhammer ezredessel együtt Kiskunfélegyházára távozott. Így a délután megszervezett Tisza védelem teljesen vezetés nélkül maradt. A heves tűz miatt az egyes védőkörletek parancsnokai sem voltak egymással összeköt-

⁹⁴ Szemző Imre, nemes kamjonkai (Titel, 1897. dec. 5. - ??). 1917-ben avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1943. aug. 1-jén alezredessé léptették elő. 1944. szept. 1-jétől az 1./II. tábori póthuszárezrostály parancsnoka, nov. 1-jétől pedig Felsőszelina a huszár kiképző és felállító keret csoportparancsnoka.

⁹⁵ Sárkány Gyula (Cegléd, 1921. okt. 21. - Szentes, 1944. okt. 8.). 1942. jún. 18-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1944-ben a hadműveleti területen az ezredközvetlen aknavető szakasz parancsnoka. Hősi halált halt.

etésben és így tudomást sem szereztek előljáróik sorsáról. Ez a tény a legsúlyosabban a Tisza bal partján kitartó, szűkebb hídfőben lévő lovas századokat érintette. Itt a megsebesült Idrányi ezredestől, Szunyogh György szds. vette át a parancsnokságot. Szunyogh szds., miután megtudta, hogy utászainknak parancsuk van a híd robbantására és ehhez az előkészületek már befejezést is nyertek öntevékenyen megkezdte a hídfőállás kiürítését. Ez sem ment ellenben simán, mert a 6. század fele még a túlparton tartózkodott, mikor a hidat utászaink felrobbantották. Az ott rekedt emberek aztán csak a legváltásosabb körülmények között, csónakokon tudtak partra szállni.

Lezárva: október 10-én.

1944. október 9.

6 h-kor a tőlünk balra lévő gyalogos rész otthagytott minket. Szerencsénkre onnan egy százados át jött hozzám és jelentette távozásukat. Ezt azzal indokolta, hogy tudomása szerint, az oroszok tőlünk északra és délre már átkeltek a Tiszán. Komáromi⁹⁶ utász hdgy. szintén jelentette, hogy parancsot kapott a visszavonulásra, mert Mindszentnél és Csongrádtól északra átkeltek az oroszok. Összekötetésünk tegnap estétől senkivel sem volt, így parancsot sem kaphattunk. Soltész szds., ezredsegédtsízt ugyan megérkezett harcálláspontunkra, de ő a helyzetről teljesen tájékozatlan volt. Így Szemző alezredessel elhatároztuk a visszavonulást. A lovasíthatókat Purgly szds. parancsnoksága alatt Csongrádon át Kiskunfélegyházára küldtem a vezetéklovak összegyűjtése végett. A csongrádi út felé haladtunk, amikor a polgári lakosoktól értesültünk, hogy az oroszok a műúton már dél felől Csongrád felé nyomulnak. Ezt megerősítette egy, az utász csoporttól származó már civilbe öltözött honvéd, aki jelentette, hogy csapatukat a műúton áthaladva az oroszok elfogták és hiába adták meg magukat a századosukkal együtt mind kivégezték őket. Ő a kukoricásba szaladt és így sikerült megmenekülnie. Helyzetünk ezután reménytelennek látszott, mert Csongrádon már ugyanekkor benn voltak az oroszok. Szerencsénkre a környező tanyák lakóinak önfeláldozó segítsége sokat javított helyzetünkön. Egy asszony vállalkozott arra, hogy végigjárja a környező tanyákat és megtudakolja, hogy hol láttak utoljára oroszot. Meghatott egy öreg bácsi, aki rám akarta adni a ruháját mondván, ha elfognak, biztosan agyonlőnek. Az oroszok Csongrádtól északra és Mindszentnél keltek át a Tiszán minden ellenállás nélkül. A két átkelt csoport Csongrádon találkozott, mi pedig Csongrádtól

⁹⁶ Komáromi János (1923. júl. 10. - ??) utász hadnagy (1943. aug. 20-án avatták a Bólyai Műszaki Akadémián) a szolnoki VI. önálló utász zászlóaljban.

délre közékük és a Tisza közé ékelődtünk. Tervünk volt először a Mindszent felől előnyomulók éle előtt elvágni. Ez csak a lóháton lévő Purgly csoportnak sikerült. Ezután nem maradt más választás, mint a Mindszent felől előnyomulók mélységében hézagot keresni és azon átcsúszni. Ez, Isten segítségével, sikerült. Segédtestem, v. Foltényi Gábor hdgy. parancsnoksága alatt egy géppisztolyos tiszt járőr vezetett a magas kukoricákban és szőlőkben rejtőzködve, az oroszok nyomait figyelve, tanyáról tanyára, a polgári lakosságtól állandóan tájékozódva. Így sikerült az oroszokat elkerülni, oszloprészek közt keresztülbújni. Estére érkezünk Kis-kunfélegyházára, ahol megtaláltuk a 8. tábori póthadosztály parancsnokságot.

Itt értesültünk arról is, hogy hadosztályunk részéről v. Szinay András vezérkari százados érdeklődött utánunk és a 8. tábori póthadosztály-parancsnokságon azt a felvilágosítást kapta, hogy a hadosztály előtt zárt arcvonallévén megkeresésünkre nincs remény. Félegyházán éjjeleztünk, ezredparancsnokunkkal összekötésünk még mindig hiányzott.

Lezárva: október 10-én

Kecskemét, 1944. október 10.

7 h-kor némi kis élelem felvétele után megindultunk Kecskemétre, hol az ezredparancsnokságot sejtettük. Arrafelé menet láttuk, hogy Kecskeméten három nagy füstoszlop mered az ég felé. Alig haladtunk tovább, egy csendőrtiszt megállított és közölte, hogy Kecskeméten oroszok vannak, oda bemenni nem lehet. Erre a jakabszállási útra kanyarodtunk. Majsajakabszálláson rátaláltunk a 3. hadseregparancsnokságra⁹⁷ és itt értesültünk, hogy Kecskemétre csak kisebb orosz osztag tört be, amit helyi tartalékok kivertek. Azt is megtudtuk, hogy hadosztályparancsnokságunk változatlanul Kecskeméten tartózkodik. Úgy határoztunk ezután, hogy Szemző alez. parancsnoki gépkocsimon – amire még Kiskunfélegyházán találtunk rá – jelentéstételre Kecskemétre megy, én – parancs érkezéséig – a csapattal Jakabszálláson hosszú pihenőt tartok. Huszárainkat sikerült Félegyházától igénybevett kocsikon szállítani. Kocsijainkat a lakosság teljesen önként ajánlotta fel. Embereink, akik az elmúlt napon mély homokban egész nap úttalan terepen me-

⁹⁷ A 3. magyar hadsereget - újjólag - 1944 szept-ben állították fel a Dél-Alföldön állomásozó IV. és VII. hadtestek alakulataiból. IV. hadtest: 8. és 6. tábori póthadosztály, 20. gyaloghadosztály, 1. páncélos hadosztály és az 1. póthuszárezred. VII. hadtest: 4. tábori póthadosztály, 12. tartalék hadosztály. Szept. 19-én szerveződött meg tulajdonképpen a hadseregparancsnokság, melynek feladata okt. elejétől a Tisza vonal védelme. Alárendelt alakulatai: VIII. hadtest (20. gyaloghadosztály és 23. tartalék hadosztály), VII. hadtest (4. tábori póthadosztály, 12. tartalék hadosztály) az 1. páncélos hadosztály és az 1. huszáradosztály.

neteltek teljesen kifáradtak. Félegyháza után már alig vonszolták magukat. A tan-yabeliek látva ezt mintha saját fiaikat látnák, percek alatt előállítottak annyi elő-fogatot, hogy mindenki kocsira ülhetett. 22 h-kor visszaérkezett Szemző alez. több autóbusszal és azokon valamennyiünket Kecskemétre szállítottak. Kecskeméten megtaláltuk ezredparancsnokunk harcálláspontját is, aki az ezred összegyűjtött maradványaival Kecskemét déli kijáratát biztosította. A mi csoportunkból is a 2. ezredbeliekkel az ő parancsnoksága alá léptünk.

Lezárva 24 h-kor.

Kecskemét, október 11.

Vezetéklóvainkat Purgly szds. – a Kecskeméten keletkezett pánik hatása alatt – Örkényen át Sáriba irányította. Ide gyűlt össze az ezred szétszóródott legénységé-nek zöme. Osztályomnak azok a legénységi állománybeli személyei, akiket még Félegyházán szabadságra bocsátottam, az ugyancsak szabadságról bevonult Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt Kecskemét biztosításában vettek részt. Purgly szds. csoportját azonnali indulással visszairányítottam Kecskemétre. Dél-után bevonult piszkos, kopott civil ruhában, Kováts Károly hdgy. több más, ha-sonló öltözetű, Szentesen elveszettnek hitt huszárral. Ők mikor tapasztalták, hogy az oroszok a hátuk mögött elfoglalták a várost, átöltöztek és elkeveredtek a lakosság között.

Kováts hdgy. leolvasta az orosz harckocsik számát, megfigyelte az orosz kato-nák felszerelését. Gyenge szlovák nyelvtudásával szóba ereszkedett egyes kato-nákkal és elérte, hogy egy altiszt “megtanította” géppisztolya kezelésére. A kö-vetkező napon bajtársaival együtt a Tisza bal oldalán észak felé bujkálva Tiszaugon csónakot tudtak szerezni és az éj leple alatt partot váltani. Így jutottak vissza Kec-skemétre, hol Kováts hdgy. a hadosztály-parancsnokságon értékes jelentést tett. Nagy öröm volt számunkra szeretett bajtársaink szerencsés megkerülése és nem gőzöttük őket öleléseinkkel elhalmozni.

Ugyancsak nagy meglepetés volt éjjel Kormos, 2. századbeli szakaszvezető-nek és 13 huszárnak a bevonulása. Ők orosz fogságba estek és a Csongrád fölött épülő hadihíd munkálatainál anyaghordozásra alkalmazták őket. Mikor ezeket a munkálatokat német légitámadás megzavarta és az orosz katonák fedezékeikbe bújtak, ők elszaladtak és a közeli kukoricásokban és szőlőkben rejtőzve menekül-tek. Ugyancsak bevonult a nehézfegyverszázadbéli Hajdú őrv. is. Őt menyasszo-nya családja bújtatta el. Ezek szereztek neki polgári ruhát, de ő fegyverét és egyen-ruháját bugyorba kötve maga után húzta szintén a kukoricás közt haladva.

Még a délután folyamán az ezredparancsnokságon részletes tájékoztatást kaptam és ebből megtudtam, hogy hadosztályunk zöme Alpárnál van bevetve és támad Csongrád felé.

Lezárva 23 h-kor.

Kecskemét, október 12.

Egész nap folyt a kötelékek rendezése, feltöltése és a hiányzó anyagok pótlása. Feloszlattam az osztályvonatot, ami immár a honi viszonyok közt nélkülözhető volt. Az itt felszabadult emberekkel javítottam az alosztályok megfogyott létszámát. Szerencsénk volt a sok szerencsétlenségben, hogy az okt. 7-i riadónk alkalomával létszámomnak csaknem fele 48 órás szabadságon volt. Ezek elkerülték a szentesi eseményeket. Így estére befejezhettem osztályom újrászervezését. Még a lóvesztéseimet is pótolta a II. osztálytól kapott 120 ló. Újra ütőképesek lettünk. Szükség is volt a gyors munkára, mert este már előzetes menetértéstitést kaptunk az ezredparancsnokságtól. Az újjászervezett osztály Kecskeméten a Máriavárosban szállásolt el.

Lezárva 22 h-kor.

Kecskemét, október 13.

4 h-kor kaptam meg a menetintézkedést, melynek, valamint az általam kiadott vonatkozó intézkedésnek másolatát lásd a 3. és 4. mellékletben.

11 h-kor indultunk biztosított menetben, Újkécskére. A tábori őrsöket⁹⁸ a 2. század állította fel. A községbe vezető utakat belső szállásőrséggel⁹⁹, minden alosztály a maga körlete szerint zárta le. A 3. és 1. századtól egy – egy járőrt küldtem a túlsó oldalra Tiszainokára és Tizsakürtre. A tiszainokai visszatérve jelentette, hogy a túlsó oldalon le, Tizsakürtig ellenséget nem észlelt. A lakosság bemondása szerint Tizsakürtön X. 13-án volt egy harácsoló járőr. Ez különböző anyagokat összerabolt, majd eltávozott. A másik járőr három löveget észlelt tüzelőállásban. Ezek kiemelésére vállalkozott az 1. század az elkövetkezendő éjszaka folyamán.

Lezárva 23 h-kor.

Ókéske, 1944. október 14.

Délelőtt, a 2. századtól, Kováts Károly hdgy, Bank főtörzsőrmester, Szabados és Kulcsár törm-ek, valamint még 4 fő Nagyrévben elkaptak egy zsákmányoló orosz

⁹⁸ A tábori őrsök a biztosítás legelől lévő tagjai, akik a figyelést és a lepezést végzik. Erejük a feladat fontosságától és az ellenség közelségétől függően rajtól századig terjedhet.

⁹⁹ Belső szállásőrséget akkor állítanak fel, ha az elhelyezési körlet nagy kiterjedésű, vagy az egyes őrizendő tárgyak különös fontosságánál fogva erre a szolgálatra a főőrség ereje nem elegendő.

csoportot. Ezek kocsin hajtottak be a faluba. A kocsmá előtt éppen leszállóban voltak, mikor a mieink lesből előugrottak és végeztek velük. Egy orosz törzstisztet, egy másik katonát és egy altisztet megöltek, de a géppisztoly lövésekre a lovak megijedtek és a kocsit elragadták. A kocsiról eleinte viszonzták a tüzet, de aztán valamennyien lefeküdtek és a gyeplőt senki sem ragadta meg. Kováts Károly mielőtt géppisztoly sorozatát leadta volna tótul odakiáltott az orosz tisztnek: – Ha hiszel Istenben, elmondhatsz még egy fohászt!

Szabados törm. és egy huszár is könnyebb sérülést szenvedett. Kováts hdgy. jelentésével együtt átadott értékes iratokat, melyeket az orosz tiszt zsebében talált. Ezeket felterjesztettem a hadosztályhoz. Azután a dicséret mellett kifogásoltam, hogy legalább a tisztet miért nem hozták élve át? A valóságban ellenben megértettem, hogy mivel katonáinknak már nem okoz lelkiismeretfurdalást az emberölés, a bosszú szenvedélye szabadon úrrá válik rajtuk.

A Cibakházára átküldött – polgári ruhába öltözött – járőr este elfogott és a Tiszán áthozott egy orosz, és jelentette, hogy kb. 200 fő Tiszaföldvárra menetelt át. Borzalmas dolgokat jelentettek az oroszok kegyetlenkedéseikről és erőszakoskodásairól a nőekkel szemben. Egy csongrádi menekült elmesélte, hogy egy özvegy apát a homlokának szegezett géppisztollyal arra kényszerítettek, hogy tartsa a lámpát, míg két ifjú lányát 10-12 orosz szemé láttára meg nem erőszakolja.

Este megérkezett a már teljesen elveszettnek hitt Endrédy hdgy, szintén polgári ruhában. Ő éjjel átúszta a Tiszát és a 4. huszárezred folyamatszakszához érkezve értesült a mi hullétünkről.

23 h-kor riadóztatva lettünk és szóban kapott parancs szerint, meneteljünk Kecskemét irányába 15 km-t, ott tartsunk hosszú pihenőt. További parancsot majd ott kapunk.

Lezárva 24 h-kor.

1944. október 15

A Tiszán túl lévő járőrök és biztosítások bevonulása után 2 h. 30-kor indultunk el és 6 h. 30-kor értünk a menetcélunkba. Soltész szds. szóban közvetítette a parancsot, hogy 11 h-ig itt pihenő. 11 h-ra nyergelés és a menetkészültséget el kell érni. 12 h. 30-kor érkezett hozzánk ezredparancsnokunk és közölte, hogy étkezés után fogunk újabb parancsot kapni. Csak 14 h-kor hozta Bodó fhdgy. az újabb parancsot: “Indulás Kecskemétre!” Átnyergeléskor¹⁰⁰ tudtuk meg a szomorú hírt, hogy a kormányzó úr az oroszoktól fegyverszünetet kért. A hírt a környező tanyák lakói

¹⁰⁰ Egy bizonyos menettáv megtétele után rendelik el az átnyergelést, amikor is a nyereg alatti lópokrócot meg kell igazítani, kisimítani és a nyereghevedert újra meg kell húzni.

közölték, akik azt rádión hallották. A menetet azonnal folytattam a legszigorúbb menetfegyelem megkövetelésével. A város szélén várt Németh Lajos alez. és közölte velem a hírt. Mikor meggyőződött, hogy mindent tudok, rövid, bizalmas beszélgetés után elhatároztuk, hogy mi tovább fogunk harcolni. Kecskeméten a máriavárosi körleteinkbe tértünk vissza. Itt szigorú együtt-tartást rendeltem el. Alig pihentem le szállásomon, kopogtak és jelentkezett nálam egy altisztí küldöttség: Bank főrm., Mihályi és Kulcsár főrm-ek és jelentették, hogy, amennyiben kormányunk letéteti velünk a fegyvert, ők jelentkezni fognak a német SS-be, hogy tovább harcoljanak és kértek engem, hogy jöjjenek velük és ne hagyjam őket el. Én azt válaszoltam, hogy a rádió nyilatkozatra semmit sem kell adni! Ilyen kérdésekről csak akkor dönthetünk, ha szolgálati úton, előljáró parancsnokainktól ide vonatkozó parancsot kapunk. Egyébként a felfogásukkal – lényegében – nekünk, tiszteknek is a véleményünk egyezik.

Lezárva 23 h-kor.

Kecskemét, 1944. október 16.

Reggel közölte a rádió Szálasi hadparancsát, aki a hatalmat átvette. Végre irányt szabtak mindenki további működésének.

 Mi nem is tudtuk ezt másképpen elképzelni.

Sok vád hangzott el azóta, hogy a honvédség egységesen a fegyverszünet ellen foglalt állást és Szálasi mögé állt. Minket nem Szálasi pártjához való hűség vezetett, mi nem párt, hanem **az egész nemzet hadserege voltunk**, de a bekövetkezett válságos időben, szükségét éreztük a szilárd vezetésnek és ezt Szálasi személyében megtalálni véltük.

Ha egyszer évtizedek múltával el fogják olvasni ezt az írást, az akkori generáció nehezen fogja megérteni lelkiállapotunkat, amiben mi 1944 őszén éltünk.

Ez természetes is, mivel a háború utáni nemzedék szeme elől eltakarták a valóság legnagyobb részét és amit megmutattak, mindig erősen tendenciózusos formában adták elő. Hány kötet könyv és filmtekercs látott napvilágot az orosz nép szörnyű háborús szenvedéseiről és a német koncentrációs táborok borzalmairól, de ugyanakkor, a lakott területeink szőnyegbombázásairól, a katyni¹⁰¹ tömegsírokról, no, meg az orosz táborokban sínylődő sok ezer magyar szenvedéséről, éhhaláláról – a feldúlt sok

¹⁰¹ Katyn, Szmolenszktől 50 km-re nyugatra fekvő helység. A közeli erdőben 1940. ápr-máj-ban több mint 10.000 hadifogoly, hivatásos és tartalékos, lengyel tisztet végeztek ki a szovjet belbiztonsági szervek.

magyar családi tűzhelyről, a férj karjaiból kitépett feleség – és a harctéren küzdő katona otthon maradt arájának meggyalázásáról némán hallgat a krónika. Pedig a mi lelkiállapotunkat éppen ezeknek a cselekedeteknek a közvetlen szemlélete hangolta és, mivel ezeknek a cselekményeknek hajtórugóját is a mienkével összeegyeztethetetlen világnézet termelte, megszilárdult bennünk a meggyőződés, hogy “itt két világ ütközött össze egymással. Magyar és orosz között nem lehetett kiegyezés, nem csak, mert a magyar az oroszral barátságra lépve sem nemzetiségét, sem vallását, sem vagyonát nem tarthatta meg, hanem elsősorban azért, mert az oroszhoz pártolva, olyan életmódba kerül, amely az ő, keresztény európai felfogásához képest, nélküli az emberi életmód ismérveit.” Ezt az idézetet Szekfű Gyula: “Magyar történet” című művéből vettem, csak hogy ő orosz helyett törököt írt és megállapítását a XVI. századra vonatkoztatta. Ebben az idézetben foglaltak – talán tudatalatti átértésének – szemléletes példája az az elszántság és kitartás, amely két nap alatt újra összetoborozta a Szentesen szétvert és javarészből már orosz területen szétszóródott 2. huszárezredet. Ez a szellem adott újabb erkölcsi erőt arra, hogy Istennek tett eskükhöz híven, az ősi magyar címerrel díszített zászlók alatt, az utolsó lövedékig védjük ezt a vérről áztatott magyar hazánkat.

Azzal is vádolnak, hogy a háború meghosszabbításáért mi vagyunk felelősek! De ugyanakkor elfelejtik, hogy akkor az a szó, hogy “fegyverszünet”, semmiképp sem jelentette volna a fegyverek elnémulását. Ellenkezőleg! Az oroszok azt kívánták, hogy a magyar honvédség csináljon “Hátra arc!”-ot és folytassa a háborút az oroszok oldalán, a németek ellen. Tehát Magyarország nagyobbik részét dobjuk oda a német bosszúnak és cserébe, kényre-kedvre szolgáltatassuk ki magunkat az orosz impériumnak. Ha mindezt valaki el tudja gondolni, amit emlékeim tárából hirtelenül ide vázoltam, könnyen megértheti, hogy akkor magatartásunk nagyon természetes volt. Nem váltott ki semmi olyan indulatot, mint amelyet most a visszaemlékezés kivált.

Ez magyarázza segédtisztem szenttelen nyugalmát, amivel e sorsdöntő események dacára, naplójegyzeteit a szokásos krónikás stílusában folytatta:

Kötélékek további rendezése, magyarországi hadműveletek alatti veszteségek megállapítása. Patkolás. Értesültünk, hogy hadosztályunk fővezérségi tartalék lett és itt, Kecskeméten gyülekezik. 19 h. 30-kor riadó! Menetkészültséget 21 h-kor jelentettem az ezredparancsnokságnak.

Lezárva 24 h-kor.

Kiskunfélegyháza délnyugat, 1944. október 17.

1 h-kor kaptam parancsot, hogy az osztály meneteljen Kiskunfélegyházától délnyugatra, Szentkirályi-tanya területére. Indulás 2h. 30-kor. 7 h-ra beérkeztem és a közvetlen környező tanyák kihasználásával elszállásoltam. A nap minden esemény nélkül telt el. Csönd van mindenfelé, csak kétszer repültek el felettünk, nagy magasságban, az orosz felderítők.

Lezárva 22 h-kor.

Kerekegyháza délnyugat, 1944. október 18.

Pihenő, karbantartó munkálatok, patkolás. Anyag felvételezés.

Lezárva 20 h-kor.

Kerekegyháza délnyugat, 1944. október 19.

8 h-kor tábori misét tartott a Szentese-ről hozzánk menekült főtisztelendő páter, már mint katonalelkész. 11 h-kor Ibrányi vörgey., hadosztályparancsnokunk, a szentesi harcok során vitézségükkel kitűnt huszárokat személyesen tüntette ki. Kilenc kisézűst, és huszonöt bronz vitézségi érmet osztott ki. 15 h-kor letettük az esküt Szálasi Ferencre. Az eskü ünnepélyes letételekor ezredparancsnokunk is jelen volt. Az eskü letétele senkinek sem okozott jogi problémát, mivel alkotmányos mivoltát biztosította az a tény, hogy Szálasi a Horthy által összehívott országgyűlés hatalmazta fel az államfői teendők gyakorlására. Az esküt a Mindenható Istenre tettük, tehát erkölcsi kötelességünké vált előljáróink parancsainak teljesítése és a honvédelmi harc folytatása.

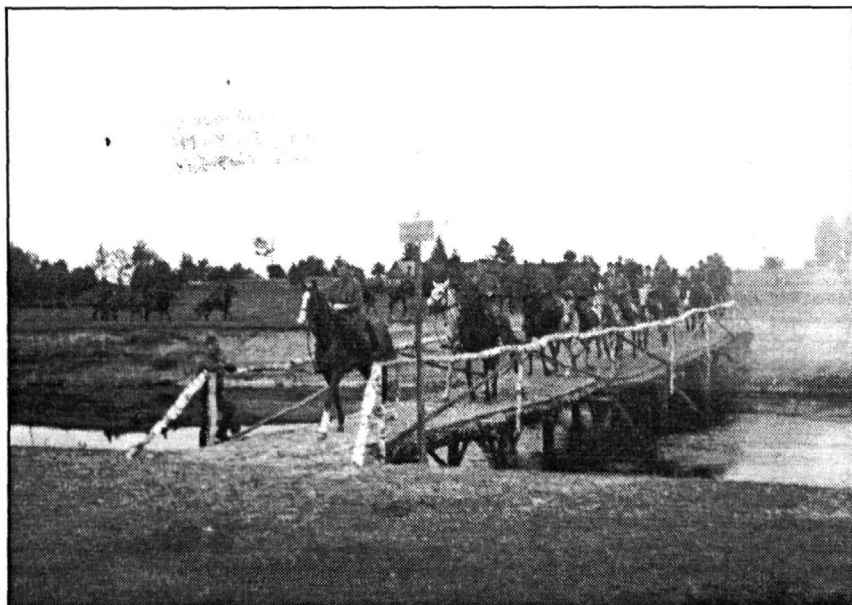
16 h. után indult Bank János főrm. és Mihályi Miklós törm. parancsnoksága alatt 12 huszár vállalkozást végrehajtani Csongrádra. A Jászszentlászlóra kiküldött lovas járőr jelentette, hogy a 9 h. 30-kor hallatszott bombázás orosz repülőktől eredt. Fejes zászlós szakaszával a Monostori erdő átfésüléséről – ahol állítólag orosz beszivárgás történt – visszaérkezett, nemleges jelentéssel.

Lezárva 22 h-kor.

Kerekegyháza délnyugat, 1944. október 20.

14 h-kor előzetes menetértéskést kaptunk, miszerint 18 h-tól menetkészen kell lennünk. 18 h-kor meg is kaptuk írásban a parancsot (lásd: 5. sz. melléklet), hogy a térképen megadott útvonalon, 20 h-i indulással, meneteljen az osztály Kiskunhalasra. A kijelölt út ellenben teljesen el volt árasztva vízzel és így vissza kellett fordulni és csak nagy kerülővel, 55 km megtétele után, 6 h-ra értünk Kiskunhalasra.

Lezárva okt. 21-én, 8 h-kor.

A 2. huszárezred ezredközvetlen árkászszakasza átkel egy folyón valahol Lengyelországban

HALOGATÓ HARC A DUNA-TISZA KÖZÉN

☛ Az október 20-i éjjeli menettel részünkre új hadműveleti időszak következett. Újból halogató harcot vívtunk. Ennek a harcnak ellenben nem valamely hadsereg visszavonulásának a fedezése volt a feladata, hanem időnyerés Budapest védelmének a megszervezésére. A cél tehát más volt, mint Lengyelországban, a végrehajtás mégis ugyanaz: az ellenséges életet megállítani, esetleg oldaltámadásokkal visszavetni. Ezt a feladatot viszonylag óriási térségben hadsereg erejű orosz erőkkel szemben úgyszólván egyedül a huszárhadosztály teljesítette. A Schell ezds. parancsnoksága alá lépett I. páncélos hadosztály már teljesen le volt harcolva és így lényegtelen erőt képezett, úgyszintén a Solt¹⁰² ezds. parancsnoksága alatt a Duna mentén visszavonuló harccsoport is. Csak az időszak vége felé érkezett némi német páncélos támogatás.

Annak dacára, hogy gyakran igen válságos helyzetbe kerültünk, Ibrányi vörögy. higgadt és szakértő vezetése a hadosztályt ütöképes állapotban tudta megőrizni a feladat befejezéséig. Sajnos, mielőtt a hadosztály Budapest védelmi vonalát álllépte, ő maga is megsebesült és így a hadosztályt nem vezethette tovább.

A 2/I. huszárosztály létszáma ennek az időszaknak a kezdetén: 17 tiszt, 627 legénység, 694 ló. Fegyverzete: 8 aknavető, 4 géppuska és 26 golyószóró.

Feljegyzéseink ennek az időszaknak nagyobbik felére teljesen kielégítőek, úgyhogy alig teszünk hozzájuk megjegyzéseket. Az utolsó pár nap ellenben ismét a bizonytalanság jegyében telt el, úgyhogy ennek szemléletessé tétele csakis a napló sűrű kiegészítésével vált lehetségessé.

Kiskunhalas, 1944. október 21.

Először Kiskunhalas belterületén szállásoltunk el, de innen csakhamar a várostól délre eső területre telepítettek át. Itt a biztosítást és a felderítést bevezettem. Az I. századtól kiküldött felderítő járőrök jelentették, hogy Pázsit-tanya, Göböljárás, vasúti állomás és Orbán-tanya (Halas és Majsa vonaltól délkeletre) területén már ellenség van befészkelve. A járőrök két oroszot megöltek, ezeknél talált iratokat az ezredparancsnokságra felterjesztettem.

¹⁰² Helyesen Solt ezred (3 gyenge zászlóalj és egy aknavető üteg), melyet a Solt-Dunaegyháza-i híd fő védelmének megerősítésére állítottak fel 1944. okt. végén.

16 h. 30-kor támadási parancsot kaptam, mely szerint az osztály feladata: Göböljárás vasúti állomást birtokba venni. A támadás 22-én 7 h. 15-kor tüzérségi előkészítés után indul. 22 h-kor a hadosztály-parancsnokság a támadási parancsot visszavonta, mivel Halas és Majsza közt az oroszok a gyalogság vonalát áttörték és így a Szabadka irányába való támadás már nem időszerű. Az ezrednek még az éj folyamán Prónayfalvára kell menetelni.

Lezárva: 23 h-kor.

Bugac, 1944. október 22.

A vonatok előreirányítása után, 3 h. 30-kor indultam el. Kiskunhalasról a nagy oszloptorlódás miatt, valamint a biztosításon volt részek bevárása miatt csak 5 h. után tudtam elindulni. Prónayfalvára kevéssel 8 h. után érkeztem be. Alig tartózkodtunk ott máris kaptam a jelentést, hogy egyes lemaradozott járműveimre már tüzeltek oroszok. A rohamszakasz öntevékeny támadásával, ezeket visszaűzték.

14 h-kor parancsot kaptam, hogy vonuljak Szanktól nyugatra eső területre és ott foglaljak készenléti állást arccal délkeleti irányba. További feladatot ott, majd a hadosztály huszárparancsnoktól kapok. Ezt a parancsot teljesíteni már nem tudtam, mivel Szanktól nyugatra és északnyugatra a 4. huszárezred harcban állt az oroszokkal. Szanktól északra lévő erdőbe húzódtam. Ezután felvettem az összeköttetést a tőlem délre harcoló 4. huszárezred parancsnokságával. Az ezredparancsnok ekkor Kókai Pál¹⁰³ ezds volt. 19 h-kor hozzánk érkezett Makay Attila ezds. hadosztály huszárparancsnok és elrendelte, hogy meneteljek Bugac turista-házhoz, majd ott éjjelezzek.

Menetközben kaptam – hírvivő útján - az ezredparancsnok két alábbi parancsát:

Tomka őrgy.

Osztályával azonnal váljon le az ellenségről és meneteljen Bugaci csárda, turistaszálló területére.

Én turistaszállóban leszek, hová megérkezését jelentse.

44. X. 22. 17 h.

Németh alez.

¹⁰³ Kókai Pál (Szeged, 1898. jún. 8. - ??) 1944. jan. 1-jétől ezredes. 1944 nyarán a pót-ezred, szept. 1-jétől a 4. huszárezred parancsnoka.

2/I. oszt. pság-nak

Osztályával meneteljen Bugac vá. Turistaszálló területére.

Epság, turistaszálló. Vonatát vigye oda magával.

Epság-hoz hírvivőpárt azonnal rendeljen ki.

Ellenség Szankot és Jásszentlászlót elfoglalta.

Németh alez.

Kb. 22 h-kor jelentkeztem az ezredparancsnokságon, ahol a következő napra szóbeli parancsot kaptam, amelynek a lényege az alábbi: A Kiskunmajsától délkeletre áttört ellenség nagy erővel Kiskunfélegyházára vonul előre. Kiskunfélegyháza déli szegélyén az 1. páncélos hadosztály részei védnek. Az előrenyomuló ellenséget a huszárhadosztály f. hó 23-án oldalba támadja. A támadást német zuhanóbombázók támogatják. Az ezred mindkét osztálya Bugacmonostortól közvetlenül délnyugatra f. hó 23-án 7 h-ra készenléti állást vesz fel. A támadás külön parancsra indul.

Az I. osztály a halasi úti belső iskolán át támad egyenesen keleti irányba. Első támadási cél: ennek az iskolának és az azt környékező tanyáknak az elfoglalása. Második támadási cél: a halasi úti vasútállomás - Szekeres-tanya vonala. (Vagyis a műút és a vasútvonal elfoglalása.) Tőlem északra a II. osztály, délre a 3. huszár ezred támad.

Lezárva 23 h-kor.

Halasi úti iskola, 1944. október 23.

7 h-ra Bugacmonostortól dél-nyugatra készenléti helyemet elfoglaltam. 12 h-kor kaptam a parancsot: "Támadás 13 h-kor indul." Az osztály mélységben tagozva, szétbontakozva, lóháton tört előre. Élszázad, a 3. század – ezt követtem én a legszűkebb törzsemmel, majd a rohamszakasz, nehézfegyverszázad, 2. század, végül az 1. század. Mikor az ezred a bugacmonostori erdős területről kilépett a nyílt, de tanyákkal sűrűn tűzdelt tájra a szétbontakozott lovascsoportok mintegy 4 km szélességben és 5 km mélységben borították azt. Tőlem jobbra ellenben a 3. huszár ezred előnyomulása elmaradt. Az ellenség biztosító vonala a műúttól 4 km-re nyugatra húzódott. Az első támadási cél eléréséhez tehát ezt a vonalat kellett áttörni. Az előnyomulást és támadást a csatolt vázlat szemlélteti. Amint a 3. század élei az első terepszakaszt átlépték, megnyitotta az ellenség a tüzét. Élénk aknagránát becsapódások borították a terepet, de ezt azonnal követte a német Stukák zuhanó bombatámadása. Így az előnyomulás megtorpanás nélkül, tanyáról-tanyára előreszökelve haladt tovább és a heves bombázás csakhamar elhallgattatta az ellenséges tüzet. A feltartóztathatatlanul előretörő huszárok elől az oroszok állása-

ikat elhagyva szaladtak hátra úgy, hogy Tersztyánszky fhdgy. kiváló vezetése mellett a 3. század lóháton érte el az első támadási célt, majd itt lóról szállva nyomult a futó oroszok után.

Mikor a század a műútra ért, ott egy barisnya (nőnemhez tartozó politikai tiszt) géppisztollyal igyekezett futó honfitársait visszafordulásra kényszeríteni. A 3. század – sok foglyot ejtve – ezt a barisnyát is elfogta, majd a második támadási célt is elérve a vasútvonaltól keletre épült tanyákban magát befészkelte. A II. osztály, amelynek parancsnokságát Idrányi alez. megsebesülése után v. Dienes-Oehm Tivadar őrgy. vette át, szintén elérte a második támadási célt. A 3. századtól délre, a vasúttól nyugatra eső tanyákban az ott befészkelte ellenség szívósan kitartott, mivel a 3. ezred támadása elmaradt. A 3. század jobbszárnyának alátámasztására ezért bevettem jobbra-hátra lépcsőzve a 2. századot. Az itt kifejlődött harc a sötétség beállta után is folytatódott. A 2. század az összeköttetést a 3. századdal ugyan tartani tudta, de a vasúti vonalat elfoglalni nem.

Harcálláspontomat a Halasi úti belső iskolába helyeztem. A nehézfegyverszázad aknavetői és géppuskái tüzelőállást foglaltak. A rohamszakasz és a 1. század egyelőre az iskola környéki tanyákban tartalékot képezett.

23 h-kor kaptam az ezredparancsnokság alábbi parancsát:

oszt. pságnak

A huszárhadosztály huszárparancsnok X. 24-re a támadásnak a második támadási célra való folytatását, annak teljes hosszában történő elérését rendelte el. Támadásunkhoz északon a 4. huszárezred csatlakozik, délen a 3. huszárezred Hármashatár-Szekeres-tanya területén biztosít.

Dél felé a 3. huszárezreddel az összeköttetést feltétlen vegye fel.

Harcálláspontomat 24-én kora reggel Halasi úti belső iskolához helyezem előre.

Huszárparancsnok harcálláspontja: Alsómonostor vá.

1944. X. 23. 21 h-kor

Németh alez.

Halasi úti belső iskola, 1944. október 24.

Reggel 15 perces tüzérségi előkészítés után indult a 3. század támadása, amire az orosz igen heves ellentámadással felelt. Ezt Tersztyánszkiék visszaverték, de mivel az oroszok a támadást folytatták itt estig tartó igen erős küzdelem és tűzharc keletkezett. Elért helyzetünket mindenütt tartottuk. Mivel a 2. század jobbszárnya átkarolható volt, annak meghosszabbítására az 1. századot is bevettem. Reggel, amint már az előző esti parancsában jelezte, ide érkezett Németh Lajos alez. és tájékoztatott, hogy, a 4. huszárezred délről támad. Támadási célja a 98-as magassági pont. Harcálláspontomra érkezett Bodó Tihamér szds. a gépvontatású páncéltörő ágyús századdal és két löveggel. Az iskola mellett húzódó földúton tüzelőállást foglalt. Délről a 4. huszárezred támadása késett és emiatt szabad jobbszárnyamat igyekeztek az oroszok megkerülni, amit az ezredtartalék árkászszd. háritott el. Délutánig tartózkodott ezredparancsnokom harcálláspontomon. A huszárparancsnok is személyesen itt tájékozódott. Estefelé végre beérkezett a 4. huszárezred is a jobbszárnyamra. A tűz és a nyomás a sötétség beállta után lanyhult, de amikor a vasútnál, a 3. századparancsnok harcálláspontján tájékoztattam, a 2. század balszárnyán sűrűn megismétlődő heves tűzcsapások kezdődtek. Lezárva 22 h-kor.

Halasi úti belső iskola, 1944. október 25.

Éjszaka öt heves támadást vetett vissza a bekanyarított jobbszárnyam. 9-kor indult 4. huszárezred támadása a 98. magassági pontra. Ehhez a támadáshoz az alábbi parancsom szerint az én osztályom is csatlakozott.

1. századparancsnoknak

Lássa: 2. szd. pk.

Bálint zlsz.

- 1. 4. hu.e. 9 h. kezdettel, tü. előkészítés után súllyal az 1. szd. előtti elg. oldalába, részekkel a műúton lévő mgp-ra tád. A tád-hoz csatlakozik osztályunk is.*
- 2. Ehhez:
a., Roh. szak. szóbeli parancsom kapcsán, mihelyt a 4. e. tád-a a 98. mgtól É-ra lévő tanyacsoportot túlhaladta, támad és elfoglalja az 1. szd. jobbszárnya előtti tanyát.
b. Ennek birtokbavétele után a 2. szd. foglalja el az előtte lévő kocsiút és műút kereszteződést, és a kocsiúttól DDK-re a műút mentén lévő tanyát. Ezután a vasútvonal mentén ássa be magát.*

- c. A 3. szd. szervezzen egy tüzéros rohamrajt, amely 11 h. kezdettel az aknavető raj tüzfegyvereinek támogatásával foglalja el a vasúttól keletre, még orosz kézben lévő tanyákat.
- d. Bálint aknavető szakasz, valamint az 1. és 2. szd. tüzfegyverei a roham támadását a leghatásosabban támogassák.

Tomka őrgy.
44. X. 25. 9 h. 30 I.

A 2. és 3. század előtt a műutat az oroszok szívósan védték. Itt a támadás elakadt. A 3. század ellenben a vasúttól keletre több tanyát tisztított meg az ellenségtől. 14 h-kor indult nagyon heves ellentámadás a 4. huszárezred ellen és azt az iskola melletti földútra vetette vissza, majd onnan az ezred még nyugatabbra hátrált és így vele az összeköttetés is megszakadt. Ennek következtében a mi támadásunk is teljesen elakadt. Sajnos ez a támadás igen súlyos veszteségekkel is járt. Az iskola helyiségei csakhamar valószínű kórház benyomását keltették az ott elsősegélyben részesülő sebesülteink miatt. Megsebesültek többek közt: Purgly és Sándy szds., továbbá Bálint zls. elől az aknavető figyelőhelyén.

Az 1. századparancsnokságot Éber Béla, a 2. századparancsnokságot Kovács Károly hadnagyok vették át. Az aknavető figyelőhelyen a tüzvezetést Bálinttól azonnal átvette Szemerédi tőrm. és így az aknavetők megszakítás nélkül támogatták a küzdőket.

21 h. kezdettel az oroszok 30 percig tartó igen heves tüzet zúdítottak állásainkra. A ködös őszi éjszakát még sötétebbé tette, hogy a becsapódó lövedékek nagyrésze ködgránát volt. Így pár perc elmúltával két lépésre sem lehetett ellátni. 30 perc elmúltával a tüzet a hátunk mögé helyezték, majd többszáz torokból, kis megszakításos ritmusokban üvöltöttek felénk a rohamozó oroszok: "Huri! Huri! Huri!" kiáltásukat.

A vasútvonalról nyugatra, mintegy jó km-re, a vasúttal párhuzamosan húzódott egy természetes árok. A visszafutó 2. és 1. századbeli huszárokat Kovács Károly hdgy. ebben az árokban fel tudta fogni. Több, mint 20 golyószórával a leggyorsabban tüzelőállást foglalt és mivel a terep teljesen sík volt, szájról-szájra tovább adva elrendelte, hogy az ő tüzmegnyitására valamennyi tüzgép egyszerre nyissa meg tüzét az árokra merőleges irányba. Minden gép hosszú sorozatokat adjon le. Mi erről a harcállásponton mit sem tudtunk, és a vak sötétségben tanácstalanul vártuk a fejleményeket, elkészülve arra, hogy az orosz roham min-

ket is el fog émi. Ekkor szólaltak meg a villámgéppuskák¹⁰⁴ motorzúgásszerű berregései és a Huri! Huri! pillanatok alatt teljesen elnémult.

Az ezredparancsnokságtól elkértem távbeszélőn a Molnár Imre¹⁰⁵ hdgy. parancsnoksága alatt álló és helyben lévő árkászszászadot, mellyel – a személyes vezetésem alatt – ellentámadást hajtottam végre. A támadás a műútig jutott. Előnyomulás közben tapasztaltuk Kováts Károly hdgy. elhárításának rendkívüli hatását, mert az útmenti kukoricatábla és a környező tanyák tele voltak orosz hullákkal és súlyos sebesültekkel. Sajnos, nem tudtam megakadályozni, hogy az előnyomuló huszárak a sebesült oroszokat fel ne koncolják. A műútról orosz kiabálást és beszédet hallottunk. Megközelítve azokat, kézigránát összdobás után rohamot indítottunk. Ez kiváltotta az orosz zárótűzet, ami elől a közvetlen szomszédos tanyákra húzódtunk és ott tartottunk ki. Szerencsére az orosz lövedékek mind a fejünk felett fűtyültek el és így semmi veszteséget nem okoztak.

Lezárva X. 26-án 4 h-kor.

1944. október 26.

4 h-kor visszaérkezve harcálláspontomra jelentettem a történeteket, valamint azt a véleményemet, hogy az oroszok átcsoportosítanak. 6 h-kor az oroszok 30 percig tartó tüzelőkészítés után újból támadtak. A támadás súlya a 4. huszárezred visszavonulása folytán szabaddá vált jobbszárny, valamint a 2. és 3. század csatlakozási pontja. A támadás először a tegnapi ellentámadásunkban részt vett árkászszászadot vetette vissza az 1. század jobbszárnyára, majd azt átkarolva, az egész védelmi rendszerünket megingatta. A jobbszárnyat: 2., 1. és árkászszászad, Kováts Károly hadnagy erősen kézben tartva, tervszerűen vonta vissza a harcálláspontom mellett húzódo útra. Eközben Szemerédi törm. remekelt az aknavető tűzvezetéssel, állandóan rövidítve az irányzékot hatásosan késleltetve az oroszok előrenyomulását. Az ezredparancsnok utolsó távbeszélő parancsa kapcsán az említett útnál ki kellett volna tartanom. Ezt minden erővel meg is kíséreltem, ellenben az odaérkező Kováts Károly hdgy. meggyőzött ennek lehetetlenségéről.

Az oroszok éle a szabad jobbszárnyon már messze a hátunkban volt és így a visszavonulás lehetősége is kétségesre fordult. Gyors elhatározással felpakoltattam az aknavetőket. Ezt a munkát Szemerédi törm. hidegvérrel már erős gyalog-

¹⁰⁴ Tomka Emil itt a magyar honvédségben rendszeresített 1931 M, 8 mm-es golyószórót nevezi villámgéppuskának.

¹⁰⁵ Molnár Imre (Szeged, 1913. szept. 23. - ??) 1942. szept. 1-jétől tartalékos hadnagy. A hadműveleti területen a 2. huszárezredben arcvonal mögötti tiszt és vezetéklő parancsnok.

sági tűzben hajtotta végre. A tüzelőállásban lévő két páncéltörő ágyú Bodó Tihamér szds. személyes vezetése alatt repeszgránáttal az utolsó pillanatig lőtte a jobbszárnyunkba nyomuló ellenséges tömegeket. A lövegek csak azután kapcsolak fel, miután csaknem a széles kocsíút túlsó oldalán legfeljebb 100 m-re lévő csatorna csoportokat lőtték szét.

A rendezett visszavonulást is sikerült végrehajtani. Az ellenség bekerítő mozdulatát pedig a 3/I. huszárosztály oldal és a 4. huszárezred arctámadása saját rohamlöveg páncélosaink támogatásával elhárította. Így a jobbszárnyamon küzdött 1., 2. és árkászszázadot, valamint a nehézfegyverszázadot és páncéltörő ágyús szakaszt sikerült a megsemmisítéstől megmenteni. Mikor a 3/I. huszárosztály támogatása mellettünk elhaladt, a szárnyosztagot vezető gr. Nádasdy Ferenc¹⁰⁶ t. fhdgy. tréfásan odakiáltott nekem:

– “Ugye, nagy piszokból húztunk ki titeket?”

Alig nyomult előre pár száz métert, hősi halált halt.

A 3. század mindaddig kitartott, amíg a 2. századnál betört ellenség teljesen a hátába nem nyomult. Ekkor Tersztyánszky fhdgy. remek vezetéssel a műút és vasút között észak felé a már szintén visszavonulóban lévő II. osztály felé kitért. Az orosz támadás ugyanis a II. osztály balszárnyán is betörést ért el, így ennek helyzete is tarthatatlanná vált. Súlyos közelharcban elesett vitéz Dienes-Oehm Tivadar őrgy., osztályparancsnok is. A 3. századot szintén súlyos csapás érte, mert hősi halált halt Kónya őrm., aki a varsói csatában annyiszor kitüntette magát. A visszavonulás ezen a szakaszon is rendezetten ment végbe. Ezredünk ezután mint hadosztálytartalék a Szentkirályi-tanyától északnyugatra 2 km-re lévő tanyacsoportban gyülekezett. Itt személyesen keresett fel Ibrányi altb. és a maga dicséréte mellett, tolmácsolta Heszlényi¹⁰⁷ tábornok – 3. hadseregparancsnok – dicsérő elismerését is, mert a 2. huszárezred kilencszeres túlerőt – három orosz hadosztályt – tartóztatott fel és akadályozta meg, hogy azok Félegyháza – Kecskeméten át Budapestre előretörjenek.

14 h-kor kaptam a következőkben idézett parancsot:

¹⁰⁶ Nádasdy Ferenc, gróf nádasdi és fogarasföldi (Nádasdladány, 1907. máj. 16. - Kiskunfélegyháza-Ferenc-tanya 1944. okt. 26.) 1941. szept. 1-jétől tartalékos főhadnagy, a hadműveleti területen a 3/2. lovasszázad arcvonal mögött tisztje, majd századparancsnoka volt. Hősi halált halt.

¹⁰⁷ Heszlényi József, vitéz (Igló, 1890. júl. 24. - Zwettl /Ausztria/, 1945. máj. 15.). 1944. nov. 1-jén nevezték ki vezérezredessé, 1944. szept. elejétől a IV. hadtest, majd a 3. magyar hadsereg parancsnoka.

I. opság-nak

Azonnal terjesszen fel négy arany- és 12 nagyezüst vitézségi éremre legénységet, kiket táviratilag fogok bejelenteni.

1944. okt. 26., 13 h.

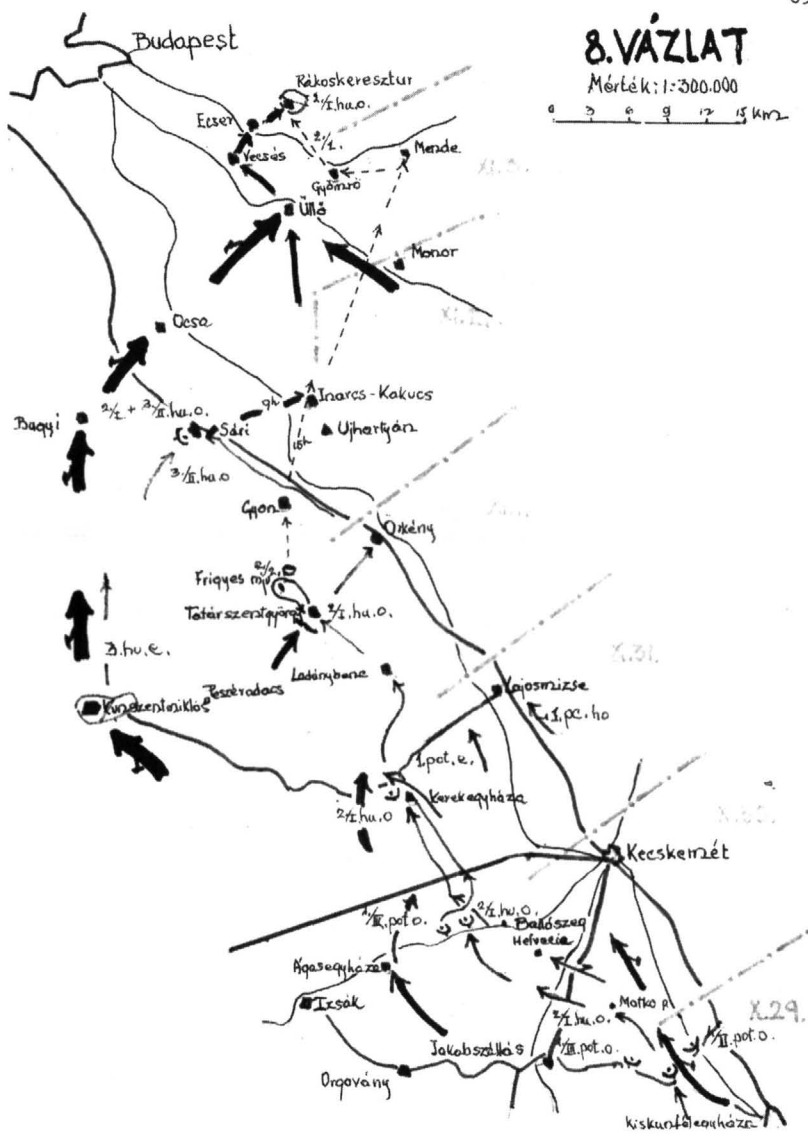
Németh alez.

Ennek kapcsán az alábbiakat terjesztettem fel:

- Arany vitézségi érem: Kónya József törm., Magyar János tsz. szkv., Szemerédi Mihály törm. és Béni József szkv.
- Nagyezüst vitézségi éremre: a 3. századtól: Tóth János és Gulyás József szkv-k, Vas József és Frankó Pál hu-ok
- a 2. századtól: Bank János ftörm., Takács Pál tsz. szkv., Szász Gergely tiz., Belovai Pál őrv. és Dusa Pál hu.
- az 1. századtól: Koplándi János tsz. törm., Magyar Imre szkv. és Végh Rafael huszárt.

Ezen felül – kérésemre – Magyar, 3. századbeli szkv-t, soron kívül őrmesterré léptették elő.

Lezárva 22 h-kor.

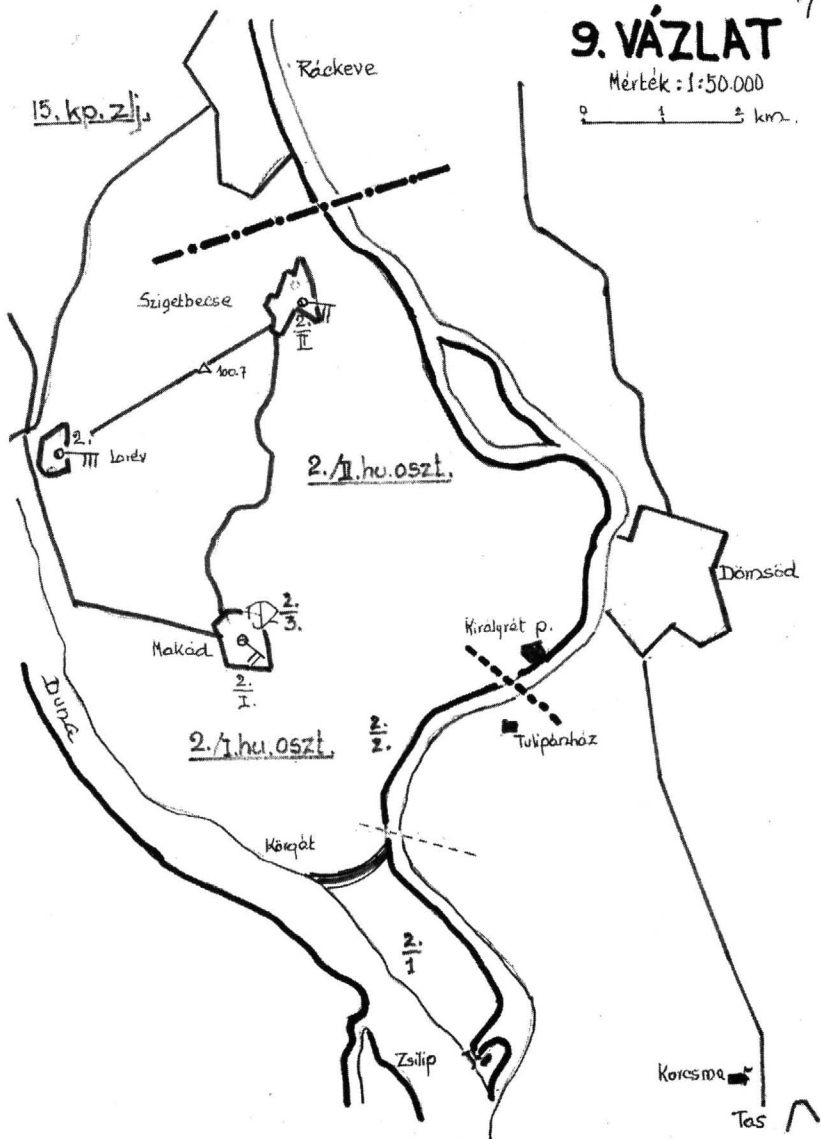

8. vázlat: Visszavonulás Budapest felé

9. VÁZLAT ⁶⁹

Mérték: 1:50.000

0 1 2 km.

9. vázlat: A 2. hu.e. partvédelme a Csepel-szigeten

1944. október 27.

A huszárhadosztály-parancsnokság a 4. huszárezredet erős tüzéségi tűztámogatás után harcokkal megerősítve támadásra rendelte. A támadás jól haladt előre és a balszárny rövidesen elérte a műutat. A mi legénységünk a súlyos harcok után teljesen kimerült, s ezt fokozta, hogy tegnap óta megszakítás nélkül esik az eső, sokan bőrig áztak és nincs megfelelő helyiség, ahol megszáradhatnak. Az egész nap folyamán egyébként pihenőt tartattam és a kötelekeket megszerveztettem, századokon belül, a rajok létszámának kiegyenlítése által. Így igyekeztem az ütőképességünket – az adott körülmények között – a lehető legmagasabbra emelni. Lezárva 20 h-kor.

1944. október 28.

3 h. 10-kor kaptam az ezredparancsnokság alábbi parancsát:

I. oszt. pságnak.

Előzetes értesítem kapcsán: (erről nincs említés a naplóban)

- 1. A védőkörletben felváltandó egység a 3. gk. löv. zlj. (kb. 60 fő) pk-a Barthalos¹⁰⁸ alez.*
- 2. A védőkörletbe a 2 szd. kivételével teljes oszt-a belekerül.*
- 3. A felváltás előkészítéséhez szükséges közegek 28-án 7 h-kor Barthalos alez. háp-ján, Felsőgalambos-tanyán jelentkezzenek.*
- 4. Az oszt. – a 2. szd. kivételével –, 28-án, 7 h-s indulással gyülekezzenek előre Szabó-hegy D. területére és ott várja be a bevezető közegeket. A felváltást X. 28-án 12 h-ra be kell fejezni.*
- 5. A 2. szd. 7 h-s indulással meneteljen Szentkirályi-tanya területére, ahol az árk. szd. is parancsnoksága alá lép és együttesen felváltják a 3/I. hu. oszt-t.*
- 6. Mindkét oszt. Szentkirályi-tanyán, mint tartalékom, továbbra is rendelkezésemre áll. Összekötő lovasokat új háp-omra küldjenek.*
- 7. Az oszt-t a 3. gk. tü. oszt. fogja támogatni. Az új védőkörletben pság-om alá tartoznak:*

¹⁰⁸ Barthalos Zoltán (Komaróc, 1899. máj. 20. - Budapest, 1983. dec. 3.) 1943. máj. 1-jétől alezredes, 1944. okt. 10-étől az 1. harckocsi ezred egyik zászlóaljparancsnoka, majd a 3. gépkocsizó lövész zászlóalj parancsnoka.

- 2. hu. e. ek-ek,
- 1. hu. oszt.,
- 15 kp. zlj.,
- 1 gk. löv. zlj.

8. A felváltásnál az esetleg meglévő távbeszélő vonalakat át kell venni és rá kell kapcsolni.
9. Háp-om az 1. pc. hop. eddigi, előretolt háp-ja lesz. Pontos helyét 28-án reggel fogom megadni.
10. Apcá. szd. 6 h-i indulással velem menetel az 1. pc. hop. előretolt háp-jára, hol a lövegek felállítását megbeszéljük. Az ezred eddigi elhelyezési körletét, 28-ával, a 3/1. hu. oszt. foglalja el.

1944. okt. 28-án, 3 h-kor.

Németh alez.

A leváltás 12 h. előtt befejezést nyert. Ez a védőállás Kiskunfélegyházától nyugatra 4 km-re észak-déli irányba húzódott mintegy 2 km kiterjedésben. A vonal semmiképpen sem nevezhető védőállásnak. Teljesen fedett terepen szőlő és gyümölcsfa ültetvényben feküdt. Kilövés tehát úgyszólván, semmi! Érthetetlen, hogy ezt Barthalos alez. előljáró parancsnokának miért nem jelentette? Ugyanis innen nyugatra, kb. 1 km-re a terep sokkal kedvezőbb a védelem megszervezésére. Az oroszokkal nincs meg a szoros harcérintkezés, csak élénk járőr tevékenység folyik és tüzérségi tűzpárbaj. Egy ütég magyar sorozatvető (Hitler furulya¹⁰⁹) is támogat minket.

Lezárva 22 h-kor.

 1944. október 29. – november 3.

Ezt az időszakot sokkal inkább lehetne valami kalandregény eseményeihez hasonlítani, mint harci cselekményekhez. Ez alatt a pár nap alatt az időt nem szakíthatjuk napokra, mert az éjszaka nem képezett valami választófalat. Az orosz "gőzhenger", hézagmentesen a Duna-Tisza teljes

¹⁰⁹ A Hitler-furulya, vagy Bögő Tehén a német sorozatvető neve, mely 15-32 cm-es űrméretű, 5-10 csöves, 2-7, 8 km hatótávolságú, 34-112 kg-os lövedékeket indító fegyver volt. Magyarország a 15 cm-es változat licencét vette meg és 43 M sorozatvetőként rendszeresítették a honvédségben.

szélességében gördült észak felé. Mi pedig csak kisebb harccsoportokat voltunk képesek egymástól – a nagy kiterjedések folytán gyakran függetlenül – ezzel szemben bevetni, noha a hadosztály – az erősen leharcolt – háromosztályos póthuszárezreddel is meg lett erősítve. Mivel tehát zárt arcvonal létesítéséhez nem volt elég erő az oroszok a mi hézagainkban ellenállás nélkül nyomultak tovább. A mieink csak a terep fedettségének, az éjszaka sötétjének és a lovasság harcászati gyorsaságának kihasználásával tudták magukat a folyton fenyegető körülkerítésből kivonni. Tervszerű, halogató harcról tehát szó sem lehetett. A kezdeményezés teljesen az ellenség kezébe került és így soha sem tudhattuk, hogy mikor és hol állhatunk meg hosszabb-rövidebb időre.

Segédtisztém sem tudhatott naplójegyzeteinek logikus fogalmazást adni és csak mikor egyszer-egyszer ráért, jegyzett fel egy pár vezérszót, amit aztán a napok sorrendjében próbált csoportosítani. Így az előadás sok helyen zavaros és áttekinthetetlen. Ezért tartottam célszerűbbnek e napok eseményeit összefoglalva előadni. Az események a következőképpen zajlottak le:

– Október 29-én 10 h-kor az orosz erők általános támadásba kezdtek, minek következtében gyenge vonalaink teljesen összeomlottak. Az előző napi hézagos támpontokkal megszállt állásokból az egyes kötelékek öntevékenyen vonultak vissza és ha néha fel is tudták venni az összeköttetést magasabb parancsnokságaikkal, az onnan kapott parancsok rendszerint már nem voltak végrehajthatók. Így vonultam vissza – nem az ellenség elöl, hanem az ellenséges átkarolás elöl – fokozatosan a Félegyháza – Jakabszállás – Izsák műút vonalába, a Matkó erdő délkeleti sarkára. Szerencsémre az előző napon kikülönített 2. századom is visszaérkezett és így legalább az osztály együtt volt. Tudtam, hogy tőlem keletre a póthuszár-ezred Szemző osztálya, nyugatra ugyanezen ezred Schmetzing¹¹⁰ osztálya igyekszik védőállást foglalni. Az ezredparancsnokságról és az ezredünk többi részéről semmit sem tudtam.

20 h. körül harcálláspontomra érkezett egy hírvívő, aki Schmetzing alez-től vitt visszavonulási parancsot Szemző alez-nek. Így tehát teljesen egyedül maradtam. Alig távozott a hírvívő, folyton erősödő motorzúgás

¹¹⁰ Schmetzing Egon, báró (Köpösd, 1898. márc. 27. - Pörschachban /Ausztria/, 1985.) 1942. szept. 30-ától alezredes. 1944 nyarán a 3. huszárezred pótezred parancsnoka, 1944. szept. 4-étől a hadműveleti területen az 1./III. pót huszárosztály parancsnoka.

közben egy ellenséges felderítő páncélos jármű gördült a műútra merőleges, fákkal sűrűn fedett földútról a műútra, amit Szűcs tiz. utolsó páncélok-lünkkel kilőtt. A kigyulladt járműből egy orosz katona ugrott ki, akit – nagy bosszúságomra – az egyik huszár agyonlőtt. A motorzúgás folyton erősödött, mire az osztállyal a Matkó erdőbe húzódtam. Ez olyan sűrű akácós volt, ahol harckocsikkal haladni lehetetlen volt. Kisvártatva 6 darab T-34-es harckocsi tört a műútra. Mindegyiken 4 - 5 géppisztolyos lövész ült, kiket az imént kilőtt égő páncélos fényénél az erdőből jól lehetett látni. Szerencsére, ennek a terepnek minden ösvényét jól ismertem, mert tíz évig szolgáltam Kecskeméten és tudtam, hogy azzal az úttal párhuzamosan amin az oroszok haladni tudnak az erdőben is vezet egy keskeny út, amin mi veszély nélkül elibük vághatunk. Az oroszok nekitartanak a Kecskeméttől 10 km-re délre lévő matkói tónak, amin az éj folyamán nem igen fognak átjutni. A Matkó erdő északkeleti sarkán volt egy nagyobb major, itt éjszakáztunk biztosított megállásban.

Október 30-án hajnalban az erdő szegélyről távcsővel jól ki lehetett venni a matkói tó keleti partjánál gyülekező orosz harckocsikat. Az 1. század felderítő járőre 44 harckocsit jelentett itt, továbbá megállapította, hogy Kecskeméttől délre, Helvécia felé gépkocsizó gyalogság menetel. Az újabb átkarolási veszély elől a Kecskemétről Jakabszállásra vezető műutat keresztezve, az ott elterülő fedett terepbe húzódtam és itt sikerült felvenni az összeköttetést úgy az ezredparancsnoksággal mint a pótezred részeivel. Mivel az oroszok tőlem balra tovább nyomultak nyugat felé, az ezredparancsnokság és a póthuszárezred-parancsnokság együttes parancsára, 8 km-el hátrább – a Kecskemét – Izsák vasútvonal mögé – vonultunk, ahol a nyílt terepen, a tanyák közt tűrhető védőállást lehetett foglalni. Tőlem nyugatra a Schmetzing osztály rendezkedett be. Mindkét ezredparancsnokság közös harcálláspontja tőlem északnyugatra egy km-re egy tanyában volt. Közben ezt az utolsó 8 km-es utat megtettük, háromszor kaptunk nagyobb ellenséges légi kötelékektől alacsony támadást. A riadókra az osztály vágtában szétbontakozott úgy, hogy mikor a repülők ránk csaptak géppuska és gépágyú tüzükkel, már egy négyzet km területen szóródtunk szét és így mindhárom támadást veszteség nélkül megúsztuk. Sikerült az ütközetvonalakat is előre vonni és így a kimerült embereket és lovakat élelemhez és pihenőhöz juttatni. Ellenséggel nincs szoros érintkezésünk. Felderítésünk Ballószög – Helvécia területéről ellenséges járőrtevékenységet jelent. Kecskemét irányából tovább hallható az erős motorzúgás és harckocsiágyúk kilövése.

Az éjszaka eseménytelenül telt el, biztosításaim ellenben jelentették, hogy úgy Kecskemét felől, mint tőlünk nyugatra Ágasegyháza felől erős motorzúgás és mozgás hallható. Az ütközetvonalokat még virradat előtt útba indítottam Kerekegyházára és az ellenségről nyert észleléseimet jelentettem az ezredparancsnokságnak. Az ezredparancsnok utasított, hogy a jelenlegi helyzetemben okvetlenül tartsak ki.

Hajnalban harcálláspontomra érkezett Schmertzing Egon alez. és közölte velem, hogy háta mögött a műutat az oroszok az éj folyamán megszállták. Ő kénytelen visszavonulni, de csak az én védőállásom hosszában tud már kelet felé kitérni. Elvonulása közben újabb jelentést küldtem az ezredparancsnokságra, de ezt a jelentést hírvivőm már nem tudta kézbesíteni, mert az ezredparancsnokság volt harcálláspontjáról tüzet kapott. Alighogy erről értesültem kelet felől is, amerre a Schmertzing osztály is elvonult élénk gyalogsági tűz hallatszott. Ezek után már csak az a kérdés maradt számomra, hogy a tőlem jobbra és balra előnyomuló oroszok a tőlem északra húzódó műúton már szoros összeköttetést vettek-e fel, avagy van-e közöttük még egy olyan hézag, amelyen Kerekegyháza felé átgülekezhettek? Szerencsénkre az utóbbi lett igaz! Átgülekezés közben a tőlünk balra lévő oroszok ugyan élénken tüzeltek ránk de a távolság is elég nagy volt és így veszteség nélkül érkeztünk Kerekegyházára.

Kerekegyházán gyülekezett az ezred, már amennyire ez a meglévő létszám ezrednek nevezhető. Összesen mintegy 300 emberem volt, de ennek is több, mint 25%-át a lovagnál és az ütközetvonalnál kellett tartani. A II. osztály helyzete még rosszabb volt. Itt jelenleg a hősi halált halt Dienes-Oehm örgy-ot Szunyogh György szds. helyettesítette. Az ezred Kerekegyházától északnyugatra foglalt védelmi állást.

Ez a homokbuckás, ligetes terep védelemre alkalmasnak látszott, mert nappal is biztosított rejtett és fedett mozgást. Jobbszárnyam járhatatlan mocsárra támaszkodott, tőlem balra a II. osztály helyezkedett el, tovább keletre ellenben senkivel sem volt összeköttetés. Az ezredparancsnokság északnyugatra, kb. 1 km-re lévő tanyában helyezkedett el.

A hadosztály többi részéről a következő értesülesem volt: a hadosztály-parancsnokság Tatárszentgyörgyön, a póthuszárezred Tatárszentgyörgy irányába visszavonulóban; a 3. huszárezred Kunszentmiklós felé, tőle nyugatra a 4. huszárezred, szintén visszavonulóban. Az 1. páncélos hadosztály maradványai általában a Szeged - Kecskemét - Budapest-i betonút tengelyében, Kecskeméttől északra halogatnak. Helyzetünk nagyon bizonytalan volt, mert az állásainkat keresztező földútnak nem volt

lényeges forgalma. Mind a két szárnyunkon kívül lényegesen fontosabb utak vezettek. Tőlünk nyugatra, a mocsáron túl, Izsákról Kunszentmiklóstra, tőlünk keletre pedig Kerekegyházáról Ladánybenén keresztül Tatárszentgyörgyre. Az oroszok minden bizonnyal e két utóbbi úton fognak előnyomulni és nem rajtunk keresztül. Éppen ezért a sötétség beálltával az ütközetvonalakat Kunszentmiklóstra rendeltem hátra. Éjfél előtt már hozzánk hallatszik a tőlünk nyugatra lévő útról a nagyobb orosz alakulat menetzőreje. Járőreink kelet felől is erős ellenséges osztagok vonulását jelentik Kerekegyházán át, északi irányba. Velünk szemben nincs ellenség. Eközben vettem az ezredparancsnokság alábbi parancsát:

Tomka őrnagy úrnak

Jelenlegi állásában a hu. hop. pcs-ára, további pcs-ig ki kell tartani. Innen csak pcs-ra szabad vivon-ni.

Helyzetét gyakran jelentse.

Háp-om a vezetéklovak mögötti útvilla.

Németh alez.

Járőreink az éj folyamán állandóan jelentik, hogy a jobbszárnytól nyugatra a Kunszentmiklós felé vezető földúton megszakítás nélkül hallatszik az orosz oszlop menetzőreje. Szunyogh szds. vállalkozik, hogy motorkerékpáron hátramegy az ezredparancsnoknak személyesen jelenteni. Alig távozik, megjelenik két oldalkocsis motorkerékpáron Németh alez. és Soltész Emil szds. Szunyoghgal együtt és közli velem, hogy harcálláspontját oroszok megrohamozták. Páncéltörő ágyúiról nem tud semmit. A 3. század azonnal menjen ellentámadásra! Ez az ellentámadás reménytelennek látszott. Kb. 40 fő legkevesebb egy hadosztály ellen akkor, amikor tudomásom volt, hogy a balszárnyam is már át van karolva. Mihelyt meg tudtam nyugtatni ezredparancsnokomat, meggyőztük Szunyoghgal, hogy a helyzet nem reménytelen, hiszen mi már napok óta hasonló helyzetekből vágjuk ki magunkat. Így a jelenlegiből is ki tudjuk vezetni az ezredet északi irányba. Rám bízta a vezetést, mert tudta, hogy jól ismerem a környéket. Egyenesen északi irányt vettem. Az élen Kovács Károly hdgy. parancsnoksága alatt a 2. századtól egy szakasz haladt. Mögötte én a szűkebb törzsemmel kb. 5-6 m távkozre. Ezután közvetlenül Németh alez. segédtisztjével és a motorosokkal, motorkerékpárjukat maguk mellett tolv. Ezután

az alosztályok vezetéklövai, látó távközüket tartva. A vezetéklövaktól jobbra és balra, 50-100 m-re a küzdők haladtak készen bármely percben keletkező kézítésára. Az így szétbontakozott ezredet Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt utóvéd a 3. század zárta le. Legnagyobb szövetségeseünk a sötétség volt. Alig haladtunk 2 km-t szőlőföldeken át, először csak tőlünk jobbra, majd mindkét oldalon is körvonalai mutatkoztak hevenyészett gödrökből kinéző orosz fejeknek. Mi hangtalanul mentünk tovább, várva, hogy ránk támadnak-e? Erre nem voltak hangolva! (Tiszt bizonyára nem volt velük, ők pedig hullafáradtak lehettek!) Mikor az él már kb. 500 m-re túl jutott ezen az orosz biztosítási övön, hallottam a hátam mögül aknavető kilövéseket, de az aknák elsüvitve fejünk fölött tőlünk messze csapódtak le, így nem okoztak veszteséget. Kb. 10 km gyaloglás után, mikor az utóvéd is több km-re elhagyta szintén minden harccselekmény nélkül az orosz állásokat, elrendeltem a lóraszállást.

Ezután a Ladánybenét Tatárszentgyörggyel összekötő földúton nyugodt ügetésben hajnalra beérkeztünk Tatárszentgyörgyre. Itt az ezredparancsnokkal együtt jelentkeztem a hadosztály-parancsnokságon. 10 h-ig Tatárszentgyörgy déli és délkeleti kijáratai előtt biztosítottam. A Kunszentmiklósról előző éjjel hátrarendelt útközvetvonataink szerencsésen az orosz élek előtt eljutottak Kunszentmiklósról. Mivel az ellenség hajnalban a városon rajtaütött, Peszéradacsra tértek ki, honnan Tatárszentgyörgyre vonultattam be őket. 10 h-kor a hadosztály-parancsnoktól kapott parancsra Bugyiba kellett menetelnünk. Menet közben – a gépkocsiján éppen arra tartó – Schell ezredessel találkoztunk össze, aki átvette az ezred felett a parancsnokságot és visszairányított Tatárszentgyörgyre. Azt a feladatot adta, hogy a Kunszentmiklós felől kelet felé nyomuló ellenséget Tatárszentgyörgynél tartóztassuk fel. Tájékoztatásunkra közölte, hogy ezt az ellenséget keleti – nyugati irányba erős német páncélos egységek fogják oldalba támadni és e támadás sikere érdekében nekünk okvetlenül ki kell tartani.

Menet közben Frigyes-majortól keletre lévő erdőből, honnan a teljesen sík terepen Kunszentmiklós irányába tökéletes kilátás nyílik, oldalnézetből szemléltük az oroszok nagy tömegekben történt, mélységben erősen tagozott, észak felé való előretörését. Az ellenséges élek előtt a 3. huszárezred részei, mint valami járőrlánc vonultak vissza.

Tatárszentgyörgy védelmét az ezredparancsnokság két vonalban rendelte el.

Külső vonalban osztályom, belső vonalban a falu kijáratánál a II. osztály biztosított. Frigyes-majortól keletre a 2. századot, tőle délre, súllyal a kunszentmiklósi úton, az 1. századot rendeltem védelemre. A 3. századot a faluban tartaléknak tartottam vissza. 18 h-ra a védőállást elfoglaltuk. 20 h-kor védőállásom teljes szélessége orosz előnyomulást jelentett. 21 h-kor aknavető- és páncéltörő ágyútűzzel megindul az ellenség támadása. A községben velünk hasonló feladattal lévő németek azonnal megkezdték a visszavonulást Örkény felé. Már előzőleg német tisztekkel beszélve megtudtam, hogy az ő egységeik talán a mieinknél is jobban le vannak harcolva. A támadás alatt a kunszentmiklósi úton hősiezen kitartó Kocsis Miklós¹¹¹ zls. megsebesült, majd a csekély lőszerrel rendelkező 1. század hézagosa vonalát az oroszok áttörték és benyomultak a faluba. Az általános lövöldözésre ezredparancsnokságunk a motorkerékpárokon Örkénybe távozott olyan sebesen, hogy az 1. segédtiszt térképtáskáját az összes irataival a harcálláspontjukon hagyta. Ezt később Tersztyánszky fhdgy. vette magához. Tatárszentgyörgytől keletre összefogva a visszavonuló 1. századot és a sértetlen 3. századot Örkénybe vonultattam, majd mikor láttam, hogy a németek ezt már kiürítették a II. osztály után Sáríba menekültünk. Alig szállásoltunk el, a község légitámadást kapott, aminek az 1. század részéről 8 fő halálos áldozata lett.

November 2-án reggelig a 2. század Frigyes-majortól még mindig nem vonult be. Az érte küldött járőrökről sincs semmi hír. Értesülésünk szerint Gyóntól keletre egy német páncélgránátos zászlóalj még mindig kitart, így remény van megmenekülésünkre. A huszárhadosztály megkísérelte Kunszentmiklós visszafoglalását, ezért zömét támadáshoz készenlétbe helyezte. A támadás balszárnyát kellett biztosítanom. 7 h-kor Sáríba érkezett a 3. huszárezred br. Pongrácz osztálya, akinek a támadási parancs kapcsán tőlünk nyugatra kellett volna támadni. Ő viszont a támadási parancsról mit sem tudott. Ezalatt az oroszok nagy páncélos erővel Kunszentmiklós térségéből előretörve elfoglalták Bugyit. Itt megsebesült Ibrányi Mihály altb., hadosztályparancsnokunk is. Az orosz páncélos él ezután kelet felé bekanyarodva tőlünk északra elfoglalta Ócsát. Mivel a helyzet így egyre tarthatatlanabbá vált a már biztosításon lévő osztályomat

¹¹¹ Kocsis Miklós tartalékos zászlósról, 2/1. lovasszázad szakaszparancsnokról nincs adatunk.

visszarendeltem Sáriba és az ezreddel, melyhez csatlakozott a 3/II. osztály is, megindultunk Inárcs – Kakucs – Üllön át Vecsésre, hová szerencsésen be is érkeztünk, éppen kicsúszva az erősen támadó orosz harckocsik és gyalogság gyűrűjéből. 3 kocsit, 4 aknavetővel kilőttek az orosz T-34-esek.

Vecsésből Ecserbe mentünk. Itt Billnitzer¹¹² vőrgy. parancsnoksága alá léptünk mint Budapest egyik védőkörletének a tartaléka. Kováts hdgy. századáról semmi hír nincs. Most már komolyan aggódunk értük.

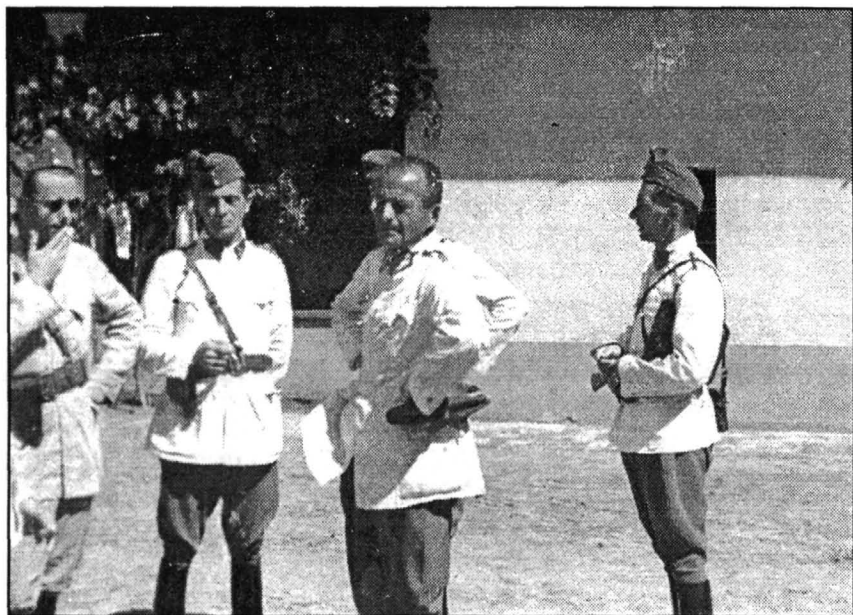
November 3-án Ecsertől keletre már három orosz harckocsi becsúszott a védővonal mögé. 9 h-kor Rákoskeresztúrra meneteltünk. 16 h-kor nagy örömről bevonult Kováts Károly hdgy. egész sértetlen századával együtt, kit XI. 1-én Frigyes-majortól délre lévő erdőben hagytunk vissza, hogy onnan az ezred Tatárszentgyörgyre való menetét biztosítsa. Tatárszentgyörgyöt még éjfél előtt megrohamozták az oroszok, ami után a 2. század tölem el lett vágva. XI. 2-án 2 h-kor kiküldött járőre jelentette, hogy Tatárszentgyörgyön oroszok vannak. Kováts Károly a járőr jelentését kétségbe vonva, 6 h-kor egy újabb járőrt küldött ki, mely természetesen a faluba már nem tudott bejutni. A járőr visszaérkezése előtt az oroszok már két oldalról kerítették be a Frigyes-majorban lévő századot. Kováts hdgy. a vezetékllovakat közrefogva, támadással vágta ki magát és eljutott Gyónra, honnan Örkénybe – az oroszok benn léte miatt – bejutni nem tudott. Sári felé fordult, de onnan jövő németek közölték, hogy ott oroszok vannak (Ócsáról az oroszok a mi elvonulásunk után dél felé is kiterjedtek). Rátért az ócsai műútra, de ugyanazoktól a németektől értesült, hogy Ócsán is oroszok vannak. Újhartyán felé szintén nem mehetett, mire az ócsai műútra visszajött és Inárcs – Kakucstól északra lévő erdőn át Monor felé igyekezett kijutni. Az inárcsi erdőben szoros kapcsolatba lépett azzal a német páncélgránátos zászlóaljjal, amelyikről mi 7 h-kor Sáriban tudtuk, hogy Gyóntól keletre még kitarat. Ez a zászlóalj több Panther harckocsival volt megerősítve, s így még számottevő erőt képezett. Rádióösszeköttetést tartott felsőbb parancsnokságával és innen értesült, hogy az oroszok Monort és Üllőt is elfoglalták, a kitérés a gyűrűből már csak harc árán lehetséges.

¹¹² Billnitzer Ernő (Fiume, 1889. jún. 17. - Budapest, 1976. dec. 16.) 1944. júl. 1-jétől vezérőrnagy. 1944. szept. 1-vel bízták meg a rohamtűzéség megszervezésével és vezetésével. A budapesti harcok során a róla elnevezett rohamtűzér csoport parancsnoka. 1945. febr. 1-jén soron kívül altábornaggyá léptették elő.

A legalkalmasabb áttörési irány Monortól északra eső terepen át Mende felé vezet. A sötétség beálltával a harcokocsik közrefogták a járműveket és lovakat, a küzdők pedig a harcokocsikat kísérve indultak meg a jelzett irányba. Monortól északra érték el az orosz biztosító vonalat. A német harcokocsik élénk tüzelése elől az oroszok lövészgödreikbe húzódva inkább fedezték magukat, mintsem a tüzet viszonyozták volna. Így az átjutás veszteség nélkül sikerült. Ezután Kováts hdgy. századával Mende – Gyömrőn át vonult be Rákoskeresztúrra az osztályhoz.

Miután átléptük Budapest védőkörletét, befejeződött az az időszak, amelyet halogató harcnak neveztünk. Említettük már az oroszországi harcok leírásánál, hogy ez a harcjelzés kivételesen nehéz feladat elé állítja a vezetőket. Vezetni itt csak úgy lehet, ha a parancsnok térben és időben meghatározott és a harcérték figyelembe vételével végrehajtható feladatot ad az alárendeltnek. Erre pedig csak akkor képes, ha ismeri annak tér-idő helyzetét, de legfőképpen harcértékét. Meg kell jegyeznünk – a legszigorúbb tapasztalatok alapján –, hogy e téren sorozatos hiányosságok mutatkoztak. Úgy látszik, hogy békekiképzésünkben túl sok volt az elmélet, az alkalmazó megbeszélés és kevés a reális harcgyakorlat. Az ezredparancsnokok hadosztályparancsnokot játszottak. Távol egységeiktől, térkép után intézkedtek, ahelyett, hogy személyesen vették volna át a szinte alosztályá fogatkozott ezredük legfontosabb részének vezetését. Így aztán alosztályaik harcértékéről, sőt helyzetéről sem volt soha tiszta képük és azokkal úgy diszponáltak, mintha hadilétszámon lévő, pihent századok volnának! Parancsaik nagy része csak a papírost töltötte ki és alparancsnokaik kénytelenek voltak saját belátás szerint cselekedni. Ez a jelenség kétségtelenül lazítólag hatott a fegyelemre és sokszor bénította a felső vezetést, de ugyanakkor megindult egy ellentétes kristályosodási folyamat azoknál az alegységeknél, ahol a parancsnok együtt vállalt minden fáradságot, nélkülözést és veszélyt alárendeltjeivel. Itt az embereket a kölcsönös megbecsülés és tisztelet szálai fűzték össze és ez a fegyelemnek – csak harctéri viszonyok közt kifejlődni tudó – bensőséges tartalmat adott. Azokat az alakulatokat, amelyek XI. 3-án mint fegyelmezett katonai egységek lépték át Budapest déli határát, kétségtelenül ez a belső tartalom forrasztotta össze. Ahol ez hiányzott, azok útközben szétporlódtak.

A mi alakulataink kimerülten, eredeti állományunk 20 – 25 %-ra lefogyva értek ide. Ámde ez a 25 % elég kemény magnak mutatkozott ahhoz, hogy az elkövetkező, nyugodtabb Duna menti harcok idején az érkező utánpótlás reájuk épüljön és ott újból ütöképes egységgé szilárduljon.

Tiszti csoportkép. Jobb szélén Tomka Emil

A DUNA VONAL VÉDELME

 A huszáradosztály-parancsnokságot a megsebesült Ibrányi Mihály altáb-tól Schell Zoltán ezds. vette át. A hadosztály a LXXII. német hadtest parancsnoksága alá lépett. Ebben az alárendeltségben a Csepel-szigeten a soroksári Duna vonalon védte.

XI. 22-én a sziget elvesztése után a 2. huszárezred kivált a huszáradosztály kötelékéből és a 271. népi német gránátos hadosztály¹¹³ kötelékébe lépett. Itt az Adony - Rácalmás - Duna szakaszt védte. Ez alatt az időszak alatt ezredünk egyetlen súlyos harcban sem vett részt, válságos helyzetei ellenben akadtak. Mivel veszteségünk kevés volt, utánpótlást ellenben bőven kaptunk, sikerült létszámainkat úgy-ahogy feltölteni. Feloszlott a póthuszárezred is és mivel a Szemző osztály a mi ezredünkéből alakult, ennek állománya teljes egészében ezredünkbe olvadt vissza.

A naponkénti eseményeket naplónk így sorolja fel:

Rákoskeresztúr, 1944. november 4.

Pihenő, loápolás, ruházat, felszerelés rendbehozatala és patkolás. 11 h. 45-re az ezredparancsnokság parancsára a menetkészültséget el kellett érni. A Billnitzer csoportnál történt betörés miatt ellentámadásra voltunk kiszemelve. Mielőtt a terv végrehajtásra került volna, a huszáradosztály vezérkari főnöke személyesen hozott paranccsal közölte, hogy mi továbbra is a huszáradosztály kötelékébe tartozunk és azonnal vonuljunk Csepel-szigetre. 19 h-kor Csepelre érkeztünk, ahol az éjszakát töltöttük. Itt megkaptuk XI. 5-re a menetintézkedést, mely szerint Szigetújfalura kell menetelnünk.

Szigetújfalu, 1944. november 5.

7 h-kor indultunk, de csak 12 h-ra érkeztünk Szigetújfaluba, mert lovaink igen fáradtak és ezért végig lépésben haladtunk. Itt elszállásoltunk. Tökölön átvonulva értesültünk a huszáradosztály-parancsnokságon, hogy a hadosztály a LXXII. német hadtestnek van alárendelve és a soroksári Duna nyugati partját tartja megszállva. Északról dél felé haladva a 3., majd a 4. huszárezred van állásban. Rácke-

¹¹³ A 271. népi német gránátos hadosztályt 1944. okt. elején állították fel a 271. német gyalogadosztály utódeként, főleg idősebb korosztályú, s részben a tengerészettől származó állományal. A hadosztályt november elejétől a német LXXII. hadtest alárendeltségében a budapesti hídfő védelmében vetették be.

ve északi szélétől Szigetbecse déli széléig a 15. kerékpáros zászlóalj, majd ettől délre a sziget legdélibb sarkáig a póthuszárezred. A hadosztály tüzérsége Tököltől nyugatra a Duna jobb partján van tüzelőállásban, a Ráckevétől délre lévő folyamvédelem tüztámogatását részben Adony - Rácalmás területén lévő 271. népi német gránátos hadosztály tüzérsége látja el. A 2. huszárezred egyelőre Szigetújfalun tartalék, de számoljon azzal, hogy később a póthuszárezredet fogja felváltani. Lezárva 21 h-kor.

Szigetújfalu, 1944. november 6.

Vezetéklovainkat – a 3. század lovainak kivételével – Fejes Ferenc zászlós parancsnoksága alatt kompon Ercsibe küldtük. Ezredparancsra a falu kijáraitat szállásórségekkel biztosítottam.

Lezárva 20 h-kor.

Szigetújfalu, 1944. november 7.

15 h-kor riadó! A póthuszárezred körletében két helyen átkeltek az oroszok. Déli irányban, gyalogmenetben indítottam el az osztályt. Magam előre mentem tájékozódni, először a huszárezred parancsnokságra. Itt találkoztam Makay Attila ezds. huszárparancsnokkal, aki gratulálva közölte, hogy előléptettek alezredessé. Auerhammer ezds. közölte velem, hogy a sziget déli csücskében sikerült az oroszokat visszanyomni, és az átkelés nagyjából fel lett számolva. Szigetbecsén felvettem az összeköttetést a 15. kerékpáros zászlóaljjal, majd ott elszállásoltam.

Lezárva 23 h-kor.

Makád, 1944. november 8.

4 h. 45-kor kaptam a támadási parancsot a sziget legdélibb csücskébe, az ott lévő zsilipre. Szigetbecsétől délre a rohamtüzérosztály, Királyrét pusztára a II. osztály támad. A rohamtüzérosztály tulajdonképpen egy gyalogzászlóalj volt, amelynek állományát rohamtüzérré képezték át, de mielőtt felszerelését megkaphatta volna, a pillanatnyi sürgős helyzetre való tekintettel az éj folyamán Hajmáskérről ide szállították, és mint gyalogságot vetették be. Jelentkezett nálam egy német főhadnagy is, négy főből álló utász járőrel, és jelentette, hogy mihelyt mi a sziget déli sarkán lévő zsilipet és a sziget mögötti kis szigetet elfoglaltuk, ők ezt aknásítják. Minden ellenállás nélkül jutottunk a körgátra. Ez a gát a sziget déli nyúlványát választja el a sziget többi részétől és magasságától fogva jó védelmi állást biztosít. Itt felvettem az összeköttetést Miklósy¹¹⁴ szds-sal, az egyik rohamtüzérszázad parancsnokával. Ő jelentette, hogy három járőre már körülbelül elérte a Dunát, de

¹¹⁴ Miklósy rohamtüzér századosról nincs adatunk.

még nem jelentette ezt. Minden további ellenállás nélkül jutottunk a támadási célunkhoz. Azonban amikor a zsilipen átkelve a kis szigetet akartuk birtokba venni, akkor pár száz méterre a túlpartról a fák ágai közt jól rejtőző távcsöves puskával felszerelt mesterlövészek nyitottak ránk tüzet. Ez a tűzmegnyitás oly hatásos volt, hogy 4 huszár elesett, a német főhadnagy és egyik utásza súlyos sebbel a földre rogyott. Hogy a sebesülteket menthessem, aknavetőtűz alá vettem a túlpartot, mire a falövészek elnémultak és a sebesültvivő járőr a sebesülteket vissza tudta hozni. Ezután rádión jelentettem az ezredparancsnokságnak, hogy a kis sziget csak úgy volna tartható, ha a túlparton hídfőállást tudnánk foglalni, mivel erre sem parancsot nem kaptam, sem eröm nincs, így a szigetet kiürítettem és csak a zsilipet tartom kézben. Jelentésemet az ezredparancsnokság tudomásul vette. A támadások befejeztével – már előzetesen kapott parancs szerint – ezredünk felváltotta a póthuszárezredet és a rohamtüzéreket. Az ezred északi sávhatára Ráckeve déli szegélye. Innen Királyrét pusztáig a II. osztály, ettől délre a sziget déli csücskéig az én osztályom véd. Ezredparancsnokság Lóréven, a II. osztályparancsnokság Szigetbecsén, az én harcálláspontom Makádon települt.

Védőköri letemet két alvédőkörletre osztottam. Északi alvédőkörlet Kováts hdgy. parancsnoksága alatt a 2. század Királyrét pusztától a körgátig. Ettől délre Éber Béla hdgy. parancsnoksága alatt az 1. század a körgáton. Egy raját a sziget déli sarkára tolja előre. A 3. század Makádon tartalék. A nehézfegyverszázad aknavető szakaszai Makádtól délkeletre foglaltak tüzelőállást. A sötétség beálltáig a felváltás megtörtént. Éjszaka Kováts hdgy. jelentette, hogy az északi sávhatáron az oroszok erősen mozgolódnak. A Telek-tanyáról pontonokat hoztak le tehérgépkocsikkal, ugyanazon a helyen, hol már tegnap körülbelül 100 fő partot váltott, amit ellenben a rohamtüzérosztály szép támadásával vízbe szorított, illetőleg elfogott. Kérésemre tüzérségünk a gyülekezéseket jól zavarja.

Lezárva 22 h-kor.

Makád, 1944. november 9.

Egész éjjel és napközben is teljes nyugalom volt. A dömsödi múúton hangos kocsiforgalom zajlott, amit tüzérségünk jól zavart.

Lezárva 21 h-kor.

Makád, 1944. november 10.

Az éjszaka zavartalanul telt el.

11 h körül a zsilipnél biztosító 1. századbeli rajt az oroszok visszanyomták és a soroksári Duna-ág legdélibb sarkában átcsonakáztak. Az 1. századot ezután tüzérségi tüztámogatással támadásra rendeltem. A támadás pár száz méterre a tőléstől délre elakadt. A sötétség beállta miatt a tartalék századomat nem vettem

be, hanem az 1. századnak elrendeltem, hogy az elért helyzetében ássa be magát. A tüzérsegünk egész éjjel zavarótüzet adott le a sziget déli sarkára.

Lezárva 22 h-kor.

Makád, 1944. november 11.

5 h-kor a tartalék századot készenlétebe helyeztem azzal a feladattal, hogy 6 h. - 6 h. 15-ig tartó tüzérsegői előkészítése után a támadást előrevigye egészen a sziget déli csücskéig. A támadásból csupán csak előrenyomulás lett, mert minden ellenállás nélkül jutottunk el a zsilipig és vettük birtokba az eredeti helyzetet. Felállításhoz annyi különbséget tettem, hogy az egész 1. századot közvetlenül a zsilip melletti térségbe rendeltem. A rohamtüzérosztály is ismét megérkezett Makádra az én támadásom támogatására, de erre már nem volt szükség. A nap folyamán két írásbeli parancsot kaptunk az ezredparancsnokságtól. Az első (lásd: 6. sz. melléklet) nemzetőrök alkalmazására intézkedik. Ezek a nemzetőrök olyan segédrendőr félék voltak a falvakban és idézett intézkedés parancsnokságunk alá helyezte őket. Én ezeket a folyamfigyelő szolgálatban alkalmaztam. A második parancs szerint a hadosztály elrendeli a felderítés bevezetését a Duna keleti oldalára. (lásd: 7. sz. melléklet) A felderítést ezután a 3. század három fő önként jelentkezett emberével Tas területére bevezettem.

Lezárva 24 h-kor.

Makád, 1944. november 12.

9 h-ra a rohamtüzérosztály-parancsnokkal és a felderítő vállalkozást végrehajtó 3. századparancsnokkal az ezredparancsnokságra mentem az egész vállalkozás megbeszélésére. Ugyanis a hadosztály-parancsnokság az előző napi rendeletével nagyobb foglalkozási vállalkozás végrehajtását is elrendelte. Délután az ezredparancsnokságtól vett távbeszélő parancsra tervezett vállalkozás fel lett függesztve.

Lezárva 22 h-kor.

Makád, 1944. november 13.

4 h. körül a sziget déli sarkával szemben a műút mellett lévő kocsmánál és a környékbeli házaknál kiabálás és kocsiforgalom indult meg, ami a jól fekvő tüzérsegői tüzre megszűnt. Délelőtt folyamán megérkezett Kossa¹¹⁵ zászlós parancsnokága alatt egy elektromos akadályt telepítő műszaki század, melynek feladata a sziget déli csücskét patkószerűen, és a soroksári Duna-ág nyugati töltésének a védőkörletünk előtti részére elektromos műszaki zárat telepíteni.

¹¹⁵ Kossa József (Tiszaszőlős, 1917. dec. 19. - ??) 1942. okt. 1-jétől tartalékos zászlós. 1944. máj. 8-ától a budapesti 101. műszaki zászlóalj 105-ös nagyfeszültségű villamos akadályszakasz parancsnoka. Fogásba esett 1945. jan. 19-én.

Délután 13 h-tól egészen a besötétedésig tölünk délre, igen erős összefüggő harcizaj hallatszott. Mint később kiderült, az erős orosz nyomásra a dunaföldvári hídfőállást a mieink kiüríteni voltak kénytelenek. Ezt a hídfőállást Solt ezds. parancsnoksága alatt (helyesen a Solt ezred - B. J.) gyalogságból álló erő tartotta megszállva, mely csoport október végén a huszárhadosztály nyugati szárnyával tartott összeköttetést, majd Dunaföldvárnál hídfőállást foglalt. Lezárva 22 h-kor.

Makád, 1944. november 14.

Az éjszaka 1 h-kor behozták kocsin a zsilipnél lévő kis szigetről a hősi halottnak hitt Zelman János huszárt. A f. hó 8-án végrehajtott támadásnál a zsiliptől a kis szigetre Gyürky hadapród rajában nyomult előre és ekkor kapott súlyos sebet robbanó golyótól, minek következtében eszméletlenül esett össze és ott maradt a földön fekvve, nem messze a zsiliptől, mivel az erős tűztől bajtársai visszahozni nem tudták. Később sem mentek érte, mivel mozdulatlanul feküdt és így halottnak hitték. Elbeszélése szerint mikor magához tért a sok vérvesztése és fájdalma miatt mozdulni sem tudott. Hosszú idő és éjszakák teltek el már és ő csak kimerülten feküdt, várva, hogy mikor fog elvérezni. Feladott már minden reményt, és különösen az fájtnak, hogy bajtársaitól ilyen kis távolság választja csak el a soroksári Duna-ággal és mégis az oroszok kezébe fog kerülni, kiket minden pillanatban már eddig is várt. Kiáltani sem volt ereje, de elhatározta, hogy amíg mozdulni tud orosz fogságba nem esik. A nála lévő gilette pengével elvágta ütőerét bal csuklóján és várta, hogy elvérezzen, mivel teljesen reménytelennek látta helyzetét. Gyengesége miatt ellenben csak lényegtelen sebet tudott ejteni a pengével, ütőere szerencsére épen maradt. A zsilip mellett a part függőleges kőfallal volt védve. A kőfal mellett lépcső vitt le a partra. Ahogy mindinkább magához tért, elkezdett a soroksári Duna-ág felé csúszni, de a kőpartnál erőtlensége folytán pár méter mélyre lezuhant és ismét elvesztette eszméletét. Mikor magához tért tapasztalta, hogy közvetlenül a vízparton fekszik és így inni is tudott, mert már égett a szája, mivel három nap óta semmit sem nyelt. Ezután nagy kínnal letolta sebesült lábáról a csizmát és rongyokkal bekötötte a sebet. Ezután egészséges lábához kötötte a sérültet és – Isten segítségével –, folytatta a csúszást a lépcső felé. Hihetetlen erőfeszítéssel jutott el a lépcső aljáig és ott fél óránként egy-egy fokot jutva feljebb vonszolta teljesen erőtlen testét az éjszaka leple alatt. Váratlanul világító töltényt lőttek fel a saját oldalról. Akkor vette észre, hogy odaérkezett a zsilip mellett lévő villanytelep oldalán fekvő hősi halott Kováts Károly szkv. teteméhez. Ennek táskájából kenyeret vett el, de enni nem tudott, mert égett a szája nyál nélkül. Segítségért szolt a túlpartra, mert kiáltáshoz nem jött hang a torkából. Szerencsére a

következő rakéta fellövésénél észrevették az 1. század huszárai, akik aztán áthozták a mindig tűz alatt tartott zsilipen. Öt nap után részesülhetett, miután étlen – szomjan nagy kínokat állott ki, orvosi kezelésben. Míg a sebesültszállító gépkocsi megérkezett suttogta el fent leírt történetét. Viaszfehér volt, mint a hulla, és mikor búcsúzáskor feléje hajoltam – nem tagadhatom el – hallottam, amint szakadatlanul a “Miatyánkot” mormolta.

Lezárva 20 h-kor.

Makád, 1944. november 15.

Eseménytelen nap.

Lezárva 21 h-kor.

Makád, 1944. november 16.

Délután Dömsödtől délre a soroksári Duna partján fekvő ú.n. Tulipánházba kb. 15 főnyi orosz szivárgott be és egy géppuska fedezéket készítettek. Ezeket Kováts hdgy. aknavető- és nehézpuska tüzrelvő szétugrasztotta és a Tulipánháztól visszaűzte. Egy német tüzérségi figyelő, aki váratlanul Éber hdgy. harcálláspontjáról eltávozott és parancsnokságánál ezt azzal indokolta, hogy a sziget déli nyúlványát ismét oroszok foglalták el, engem hozott kínos helyzetbe. Természetesen a hadosztály-parancsnokság felelősségre vont a német hadtestparancsnokságon át, mivel a tüzértiszt jelentésének hitelt adtak. Én természetesen erélyes hangon jelentettem a német tiszt állításának valótlanságát, mire – az ügy tisztázására - november 17-ére bizottsági kivizsgálást helyeztek kilátásba.

Lezárva 24 h-kor.

Makád, 1944. november 17.

Éjszaka igen erős kétirányú gépkocsi- és kocsiforgalom volt a dömsödi műúton. A huszárhadosztálytól a német összekötő tiszt, Huck örgy. gr. Bethlen¹¹⁶ szds. kíséretében, a tegnapi jelentés tisztázására, mint bizottság harcálláspontomra érkezett. Huck örgy-gyal – az ismert olympiai éremmel kitüntetett lovassal – és Bethlen szds.-al, mint igaz “cavalerista” bajtársakkal csakhamar jó barátok lettünk. Ők biztosítottak, hogy egyáltalában nem kételkednek az én jelentésemben és így szükségtelennek találták, hogy a helyszínre menjünk. Aztán mintegy 2 óra hosszat elbeszélgettünk – borozgatás mellett – lovakról és lovas sportról, majd szívélyes búcsú után, visszatértek a hadosztály-parancsnokságra.

Lezárva 20 h-kor.

¹¹⁶ Bethlen Pál, vitéz gróf bethleni (Kolozsvár, 1916. máj. 11. - Párizs, 1997. jún. 9.). 1938. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1944. jan. 1-jén századossá léptették elő. A huszárhadosztály-parancsnokságon hadműveleti segédtest volt 1944-végéig, amikor a Hadiakadémiára rendelték vissza.

Makád, 1944. november 18.

Az 1. századot a 3. század egy szakaszával váltottam fel, mivel az elektromos zár erősen növelte a biztonságot és így elégséges volt oda egy szakasz is, viszont az 1. század emberei a ködös, nedves időben már nagyon ki voltak merülve és át voltak fázva. A Tulipánháznál az oroszok gyülekeztek és az attól délre lévő erdőbe aknavetőt és gránátvetőt vittek tüzelőállásba. Kováts hdgy. ismét aknavető-tűzzel árasztotta el ezt a környéket, mire az oroszok megint kihúzódtak onnan.

Lezárva 21 h-kor.

Makád, 1944. november 19.

Az éjszaka nyugodtan telt el. A Tulipánháznál ismét nagy a mozgás és a tejfelszerű vastag, átláthatatlanul sűrű ködben csak az oroszok kiabálása hallható. Fákat vágnak ki és kopácsolnak. 10 h-kor a szentesi főtisztelendő páter a makádi iskolában szentmisét tartott (Makádon nincs katolikus templom). 14 h-kor visszaérkezett a hadosztály I.b.osztálytól¹¹⁷ két napja a soroksári Dunán áttett két hírszerző levente, akik jelentették, hogy a Tulipánházhoz a tassi községházától két csónakot hoztak az oroszok. Szalkszentmártonról Dömsöd felé 24 km hosszú kozák oszlop menetel. Tass mellett a Darányi-tanyában századparancsnokságuk van. Itt 60 főt számoltak meg. Hóman-tanyában szintén 60 fő van, innen járőröket küldenek ki. Egy német hdgy. a német hadtest hírszerző osztálytól, öt magyar legényt – önként jelentkezett csepeli ifjú munkást – különös feladatokkal és eddig általunk nem ismert, igen nagy hatású, kis térfogatú robbanó anyagokkal áttett a Kováts támpontnál a soroksári Dunán.

Lezárva 20 h-kor.

Makád, 1944. november 20.

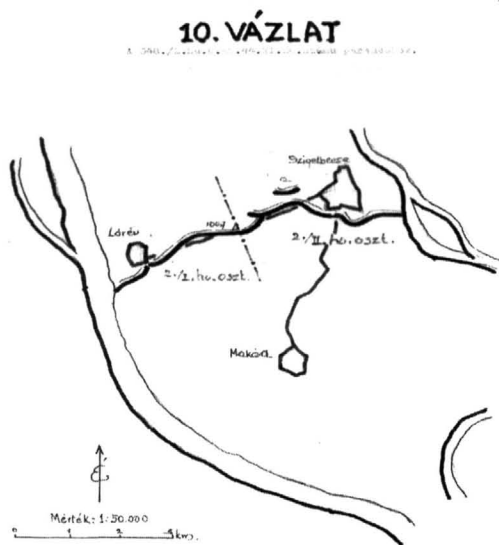
Éjszaka csend volt. A hadosztálytól 7 db 4 cm-es páncélrémet és 3 db világítópisztolyt utaltak ki. Délelőtt bevonult a sebesüléséből felépült gr. Széchenyi Jenő fhdgy., valamint 117 fő legénység a pótkeretünkből. Széchenyi fhdgy. átvette az 1. század parancsnokságot. Délen, a zsilipnél, kisebb, kölcsönös lövöldözés volt, egyébként nyugodtan telt el a nap.

Lezárva 22 h-kor.

¹¹⁷ A hadosztály I. b. osztálya a hírszerzéssel, a kémelhárítással, a kémszolgálatlall, az ellenséges erők nyilvántartásával, a fegylok kihallgatásával foglalkozott.

Makád, 1944. november 21.

20-21-re virradó éjjel vettem a hadosztálynak az ezredparancsnokság útján továbbított parancsát (lásd: 8. sz. melléklet), amely előzetes intézkedést tartalmaz egy esetleges ellenséges, déli, illetőleg keleti irányú betörés lezárására, azaz a nagy dunai átkelési helyek biztosítására. Eszerint egy déli betörés esetén reteszállás¹¹⁸ létesítendő Lórév és Szigetbecse déli szegélyeit összekötő vonalban a két Duna-ág között. Ennek a reteszállásnak a nyugati felét kell majd az osztálynak megszállani. (lásd: 10. sz. vázlat) A lórévi átkelőhely biztosítására az ezredparancsnokság egy tágabb és egy szűkebb hídfőállás megszállását tervezte. Mindkettőt a mellékelt vázlat mutatja. Ennek a hídfőállásnak a megszállására akkor kerül sor, ha az ellenség a sziget közepén tör át és a hadosztályt kettévágja (lásd: 11. sz. vázlat). Miután a tág hídfőállás megszállása befejezést nyert, a hadosztály külön parancsára, megindul az áthajózás az alábbi sorrendben: Kezdi a tartalék 3. század, ezt követik az összes járművek. Utána a 2/II. huszárosztály megszállja a szűkebb hídfőt és áthajózik a 2/I. huszárosztálynak a tág hídfőben volt része. Ezután a 15. kerékpáros zászlóalj hajózik át, végül a 2/II. huszárosztály.

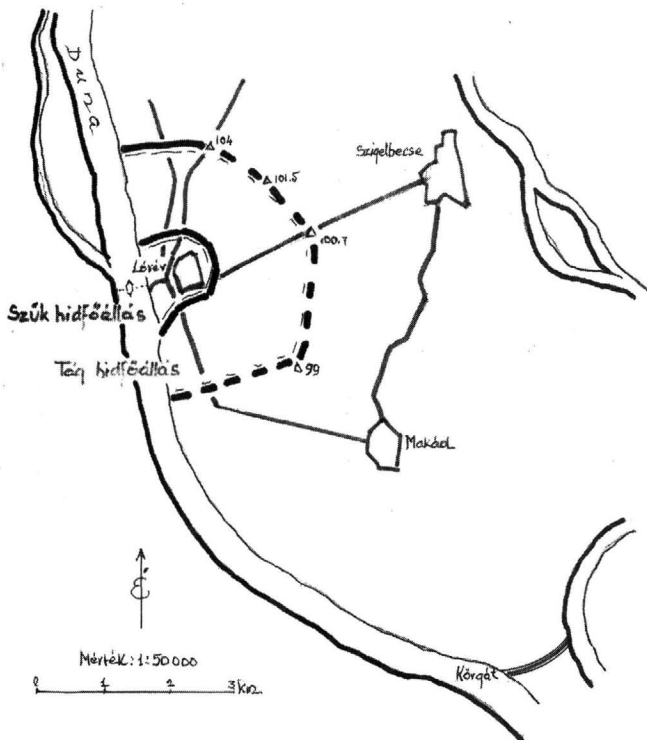
¹¹⁸ A reteszállás olyan előre kiépített árok, támpont, vagy kijelölt védőállás, ahol a védők az arcvonalat áttört ellenség támadását igyekeznek elhárítani, a támadást "elreteszelni".

Tegnap az 1. és 3. századot, ma pedig a 2. századot küldtem Ercsibe a fertőtlenítő vonatra fürdeni. A kocsmá környékéről jelentettek erősebb mozgást, valamint aknavetők tüzelőállásba vitelét. Ezeket a német 15 cm-es lövegek a kocsmával együtt szétlőtték. A 3. századtól a sziget déli körletét az 1. század ismét átvette. Az éj nyugodtan telt el, az elektromos zár motorjai szépen működnek. Lezárva 22 h-kor.

11. VÁZLAT

76

A 648./2.lu.c.plk.44.XI.20.számú parancshoz.

11. vázlat: Hídfőállás terv

Felsőcikola major, 1944. november 22.

3 h. 30-kor kaptam az ezredparancsnokság értesítését, hogy Ráckeve északi szélén az oroszok átkeltek a Dunán, kb. századnyi erőben. A 3. század riadóztatva lett és Ráckeve déli szélén a 15. kerékpáros zászlóaljparancsnok rendelkezésére fog állni. 4 h. 30-kor indult a század lóháton. Megérkezése után azonnal ellentámadásba ment át és sikeresen visszafoglalt két utcát. Ekkor az ezredparancsnokság távbeszélőn a támadást megállította és elrendelte, hogy Tersztyánszky századával Ráckevétől nyugatra foglaljon reteszállást. 5 h. után a II. osztály körletében is átkeltek az oroszok Szigetbecsétől délre. Ekkor kaptam az ezredparancsnokságtól a parancsot, hogy a partváltásra elő kell készülni és minden járművet és nélkülözhető lovat irányítsak Lórévre.

A hadosztály-parancsnokság úgy látszik ellentámadáshoz a sziget északi oldalán összpontosítani akarja a hadosztályt és ehhez az ezreddel a nap folyamán partváltást fog végrehajtani a nagy Dunán. A járműveket ezután Lórévre irányítottam. Védőkörletemben az oroszok szintén megkíséreltek átkelni, de a jól működő elektromos záron két orosz meghalt, hármat pedig foglyul ejtettünk. A többi csónak a ködben visszafordult, ugyanis az a két orosz, aki elsőnek lépett a partra, érintve lábával az elektromos hüvelyt, holtan esett össze. Ez a látvány rémítette meg a többit!

7 h-kor már világos volt, hogy nagy orosz erők támadásával állunk szemben. Ráckevén át megindult északnyugati irányban az ellenséges tömegek előnyomulása és a Szigetbecsétől délre létesített hídfőállásban is mind nagyobb és nagyobb erők váltottak partot. A hadosztály kettévágása így már befejezettnek tekinthető és a II. osztály partvédelme is már összeomlás előtt áll. Mindezért az ezredparancsnokság elrendelte a tágabb hídfő megszállását, engem pedig utasított, hogy a II. osztály beérkezéséig a 2. századdal szálljam meg a szűk hídfőnek Lórévtől keletre húzódó részét. Kováts hdgy-ot századával azonnal indítottam. 7 h. 20-kor Lázár¹¹⁹ zászlós a II. osztálytól jelentette, hogy aknavetőivel Makád északkeleti szélére jött vissza. Kijelöltem helyét a tágabb hídfőben és elrendeltem annak megszállását. 8 h-kor midőn Makádról megindultam tapasztaltam, hogy a II. osztály aknavető százada kisebb-nagyobb csoportokban Makádtól északra vonul a lórévi átkelőhelyhez. Ez a rend teljes felbomlásának a kezdete! Távbeszélőn jelentettem

¹¹⁹ Lázár Ferenc (Cegléd, 1920. ápr. 4. - ??) 1943. okt. 1-jétől tartalékos zászlós. A 2/II. nehézfegyverszázad aknavető szakaszparancsnokaként vonult el a hadműveleti területre 1944. jún-ban.

ezt a körülményt az ezredparancsnokságnak, a II. osztály csellengőit pedig hírvívő útján a legszigorúbb felelősségre vonás kilátásba helyezése mellett kijelölt helyekre irányítottam vissza.

9 h-kor a II. osztály leváltotta a 2. századomat és így Kováts hdgy. az osztályom sávját szállhatta meg a tágabb hídfőben. 10 h. körül az I. század is beérkezett a körgáton elfoglalt felvételi állásból és elfoglalta a tágabb hídfőben számára kijelölt helyet. Ugyanebben az időben elrendelte az ezredparancsnokság az áthajózást. Az áthajózás leírhatatlan nehézségekkel és lassan ment a torlódás, valamint a rohamcsónakok állandó üzemképtelensége miatt. Felelős parancsnok nem volt az átkelő helyen, aki irányította volna az egészet, így öntevékenyen átvettem én a parancsnokságot. 10 h. 30 körül az átkelőhelyet hatásos tűz alá vette az orosz tűzéréség. A már kiásott árkokba bújunk. A járműveket szerencsére a torlódás megszüntetése végett már előzőleg a lórévi szélső házsor mögé irányítottam. Ekkor érkezett oda az ezredparancsnok szűkebb törzsével. Odakiáltotta nekem, hogy a hadosztály-parancsnokságra megy, vegyem át a parancsnokságot! Azután a járművekkel éppen megrakott tagon áthajózott Adonyba. Mihelyt a tag a túloldalon partot ért, a vontató rohamcsónak ismét elromlott. Ebben a válságos helyzetben – nagy fellélegzésünkre – megjelent egy német zuhanóbombázó raj, majd egy magyar, kb. ezred erejű repülőkötelék. Mindkét kötelék az orosz átkelési helyeket, valamint az orosz tűzéréségi állásokat támadta. Az orosz tűzéréség rögtön elhallgatott. Kibújhattunk a fedezékekből és utasítottam br. Podmaniczky Tamás szds-t, akit átkelés szabályozó tisztként rendelt oda az ezredparancsnokság és ekkor már ideérkezett, hogy csónakon keljen át és ha kell, pisztollyal kényszerítse a rohamcsónak kezelőit motorjaik megjavítására és a tagok azonnali visszairányítására. Podmaniczky eltávozása után vettem, hírvívő útján, az ezredparancsnokság már előzetesen megírt parancsát, amit az alábbiakban közlök:

Tomka alez. úr!

A lov. hop. pcs-ra a lov. hop. háp-jára távozom. A hídfő parancsnokságot vegye át, az átkelt részeket a vezetéklovakhoz irányítsa. Számolni kell hajnalban, lóháton való indulással. Háp-ját Felsőcikola majorba tegye át. A szűkebb hídfőben a parancsnokságot Szunyogh szds., vegye át. Az áthajózási helyen az alosztályok részére Podmaniczky szds. adja meg az irányítást.

Lórév, 1944. XI. 22.

Németh alez.

A 3. századdal az összeköttetésem teljesen megszakadt, csak akkor tudtam róluk, mikor Hollóssy¹²⁰ kerékpáros szds. jött tőlem parancsot kérni, jelentvén, hogy a zászlóalj parancsnokáról nem tud semmit. Hollóssy szds-t a tágabb hídfő északi szakaszának megszállására utasítottam. Tersztyánszky századával 11 h. 45-kor még mindig Ráckeve nyugati szélén állt, honnan, parancsra, a 15. kerékpáros zászlóalj és a II. osztály közé vonult vissza.

15 h-kor észak és északkelet felől erősödött az ellenséges nyomás. 16 h-ra a II. osztálynak már minden része beérkezett a szűkebb hídfőbe. A 6. század és a II. rohamszakasz, egy rosszul kiadott parancs kapcsán egészen a Dunáig jöttek hátra, őket természetesen vissza kellett küldenem. A tagok még mindig egymás után álltak le az olajos benzin miatt és a még mindig itt lévő, nagymennyiségű gépkocsi, országos jármű, egyéb értékes anyagokkal már kezdett veszélyben forogni. Podmaniczky erélyes fellépésének következtében 16 h. 30-kor tiszta benzinnel végre három taggal megindult a rendes áthajózás. 17 h. 50-kor már az osztályom és az egész ezredcsoport minden járművével veszteség nélkül partot váltott. A 15. kerékpáros zászlóalj harcoss része tőlünk északra már előre általuk készenlétkébe helyezett csónakokon kelt át. Ezután aknavetőimmel a Duna jobb partján foglalt tüzelőállásból a kelet felől Lórévbe vezető utakat zavarótűz alá vettem és ennek fedezete mellett a sötétség leple alatt a II. osztály is veszteség nélkül váltott partot. Miután az átkelést sikeresen befejeztük az ezredet Felsőcikola majorba irányítottam. Útközben a 2. huszárezrednek címzett parancsot vettem át Podmaniczky szds-tól, mely szerint az ezrednek azonnal erőltetett menetben Érdre kell menetelni és ott a hadosztály-parancsnokság közegétől további parancsot kap. Ennek a parancsnak a végrehajtására már nem került sor, mert közben az előljáró német hadtestparancsnokság az ezredet a 271. népi német gránátos hadosztálynak rendelte alá. Ennek tudomásul vétele után Felsőcikolán elszállásoltunk. Így telt el tehát harctéri szolgálatom egyik legnehezebb napja. Nem a szorongató ellenséges nyomás tette ezt csaknem elviselhetetlenül nehézé, hanem az a veszély, hogy a csapatokban feltartóztathatatlan pánik tör ki! Mindenki attól félt, hogy az ellenséges nyomás erősödésével nekiszorítanak a Dunának és ott vagy elpusztulunk, vagy fogságba esünk. Érthetően senki sem akart utolsóinak maradni, mert úgy érezte, hogy őt áldozzuk föl a többi megmentésére.

¹²⁰ Hollóssy Sándor (Havasmező, 1911. márc. 17. - ??). 1933-ban végezte a Ludovika Akadémiát, 1941. nov. 1-jétől százados. 1944 nyarán a hadműveleti területen a 15. kerékpáros zászlóalj egyik századparancsnoka. Megsebesült Luninnál 1944. jún. 21-én. Felépülése után, 1944. okt. 1-jétől ismét századparancsnok, majd 1945. jan. 10-étől a huszárhadosztály gépkocsi előadója.

Szerencsémre a szűkebb hídfőt olyan kiváló és felségesen nyugodt tiszt tartotta kézben, mint Szunyogh Gyurka, akit mikor biztattam az okvetlenül szükséges kitarásra, azt válaszolta:

– Emilem, kitartok én akármeddig, csak küldj legalább egy liter bort!

Ezt Lóréven még fel tudtam hajtani, de ezt a kis párbeszédet, ami a naplóban természetesen nincs közölve itt csak azért közöltem, hogy bemutassam azt a kedélyes, talán könnyelműnek is mondható nyugalmat, ami a veszélyben is átragad az alárendeltekre és bizalmat kelt az előljárók iránt. Ez a bizalom aztán visszatart a meggondolatlan cselekedetektől és biztosítja a sikert.

Lezárva 24 h-kor.

November 23-29-ig végre pihenhattunk. Felsőcikolán és a környező tanyákon jó szálláshoz jutottak úgy az emberek, mint a lovak. Az ezredparancsnokság is helyben volt a felsőcikolai kastélyban. Erről a pár napról a napló ugyan naponként részletez, de nagyon röviden, és elhagy olyan eseményeket, amelyek a későbbiek folyamán fontosnak mutatkoztak. Ezeket tehát összefoglalva ismertetem.

XI. 24-én az ezredparancsnokunk, miután jelentkezett Schihrmeister ezds-nél – a mi új előljáró hadosztályparancsnokunknál –, az ott nyert általános tájékoztatást az alábbiakban közölte velem: A Csepel-szigetre november 22-én egy orosz hadtest, megerősítve egy pionír dandárral, átkelt. A ráckevei hidat a német Stukák ugyan szétrombolták, de az orosz pionírok még aznap helyreállították. XI. 23-án már harckocsik is keltek át a szigetre. A 271. népi német gránátos hadosztály déli szomszédja a már teljesen leharcolt Solt csoport. Ennek megerősítésére a 3. huszárezredet rendelték, míg a 4. huszárezred Budapest védőit erősíti. Így a huszárhadosztály teljesen szét lett darabolva.

XI. 26-án ezredparancsnokkal meglátogattuk Herlein őrgy-ot a 977. német gyalogezred parancsnokát, aki ezredünk déli szomszédja lesz és aki megkért, hogy rendezzünk vele egy viszonyossági gyakorlatot, mert emberei mind újoncok és eddig azt sem tudta megállapítani, hogy kiképzésük milyen fokon áll. A gyakorlatot Németh alez. és Herlein őrgy. közösen tervezték és velem a végrehajtást személyesen közölték. Ennek kapcsán adtam ki osztályomnak a vonatkozó intézkedést (lásd: 9. sz. melléklet).

A gyakorlat végrehajtását a napló az alábbiakban részletezi:

Felsőcikola major, 1944. november 27.

4 h. 30-kor indultam ezredparancsnokkal gépkocsin a Szentmihálypusztától nyugatra lévő vasút és műút kereszteződéshez, ahol Herlein örgy-gyal találkoztunk és vele végignéztük a gyakorlatot. A végrehajtás jól sikerült. Hibaként említhető volt a távközök rövidsége. A gyakorlat befejezése után a német ezredparancsnok harcálláspontjára mentem és egy tervezett, valóságos vállalkozás részleteit beszéltem meg vele, valamint tájékoztattam az ellenséges helyzetről. Osztályom részére a gyakorlat megbeszélését Daja pusztán tartottam meg, ami után az alosztályokat elhelyezési körletükbe vonultattam be. Az árkászszázadtól 38 lovat helyeztek át a nehézfegyverszázadhoz. A lovak igen hiányos felszereléssel és gyenge erőállapotban érkeztek meg.

Lezárva 20 h-kor.

 Az alatt az idő alatt amíg Felsőcikolán tartózkodtunk számottevő utánpótlást is kaptunk. Osztályom létszáma ezután már meghaladta a plöhenni szervezés 50 %-át és így már zászlóalj erőnek volt nevezhető. Jelentkezett, mint a 2. század leendő parancsnoka, Miklósi Sándor Aurél¹²¹ főhadnagy, de jelenleg a kapott kéthetes szabadságára el is távozott. Vele érkezett Jankovich János¹²² t. zászlós, aki szintén a 2. századhoz lett beosztva. Bevonult Herodek törm. is, aki mint képzett rádiós és távbeszélő altiszt átvette az újjászervezett távbeszélő szakasz parancsnokságát.

Itt teszek említést Páljános rádiós huszárról, aki titkos kapcsolatban volt a kommunista párttal és aki, még Rákoskeresztúron voltunk, az osztálytól megszökött. Budapesten napokkal később elfogta a járőr. Azt állította, hogy szabadság levelét elvesztette. A budapesti állomásparancsnokság a huszárhadosztályon át bekísértette hozzám Makádra, hogy vegyem fel vele – szükség szerint – a tényvázlatot. Nevezett egyébként rendes, jó kiállású ember volt, akit – mivel statárium volt a szökés ellen – meg akartam menteni. Bűnössége kétségtelen volt, így nem tehettem egyebet, minthogy húztam az időt, Páljános pedig az egyik legkiválóbb rádiósunk

¹²¹ Miklósi Sándor Aurél (Csanádpalota, 1908. szept. 10. - ??). 1941. nov. 1-jén főhadnyként vették át a honvédség hivatásos állományába. 1944. szept. 1-jétől az a II/1. tábori huszár pótszázad, majd a 2/2. lovasszázad parancsnoka. Megsebesült 1944. szept. 9-én Kisperegen, majd szept. 13-án Pécskán.

¹²² Jankovich János (Budapest, 1923. febr. 17. - Csákbéreny, 1945. márc. 14.) 1943. okt. 1-jétől tartalékos zászlós. Hősi halált halt.

lett, aki mint őrvezető végig kitartott mellettünk, noha ismételten módja lett volna a szökésre. (Évekkel később, mikor az ÁVH ellenem keresett vádpontokat, Páljánost, aki akkor egy pesti gyárban vezető állást töltött be szintén kihallgatták. Ő erélyesen a védelmemre kelt és odavágta a kihallgató rendőr szemébe, hogy azt a kollektív szellemet, amit ők meg szeretnének valósítani, ő az én osztályomnál már megvalósítva tapasztalta. Ezzel a kiállással mentett meg a komolyabb következményektől.)

XI. 29-én kaptam meg a parancsot a Duna vonal megszállására. Eszerint 9,5 km hosszúságban kellett a Duna vonalat megszállnom Adony központtal. Megerősítésül alám rendelték a 977/1. német századot védelmi tartalékkal, azonfelül 16 német ködvetőt, megfelelő számú kezelő személyzettel. A védőkörletben lévő figyelő helyekről támogat úgy a német hadosztály, mint a huszárhadosztály tüzérsége. Ezt a védőkörletet Frank őrgy. parancsnoksága alatt egy osztrák eredetű SS 6. Polz. btl.¹²³ tartja igen gyér erőben megszállva.

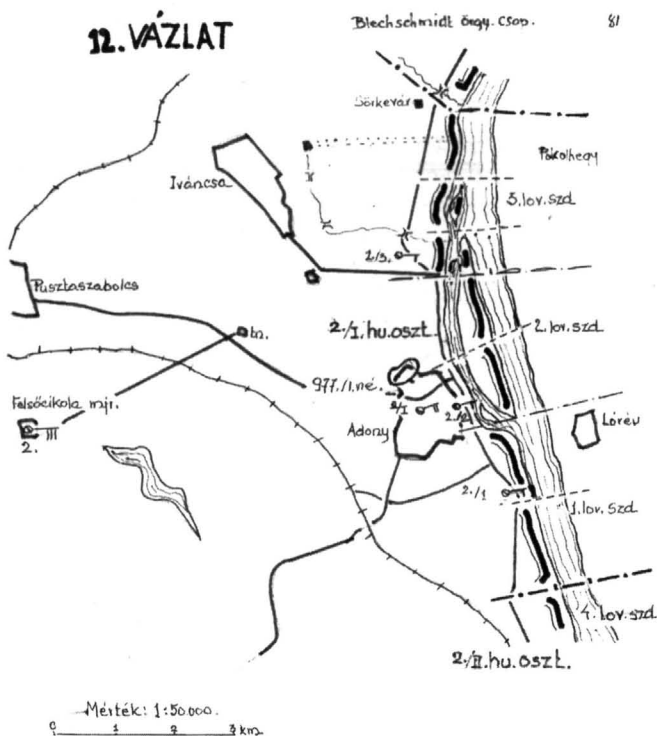
Adony, 1944. november 30.

8 h-kor a század- és szakaszparancsnokaimmal szemrevételeztem a védőállást. A védelem súlyát a Duna szakaszom közepére, a kis szigetre helyeztem, mert ennek elfoglalása ugródeszka és ez az oroszokra nézve igen csábítónak látszik. Itt véd Kovács Károly hdgy. parancsnoksága alatt a 2. század (8 golyószóró + 8 aknavető + 98 fő legénység). E mögött a tartalék német század (11 golyószóró + 40 géppisztoly + 85 fő) ellentámadásra készenlétben. A 2. századtól északra Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt a 3. század védőkörlete (1 géppuska + 7 golyószóró + 6 aknavető + 1 gránátvető + 90 fő). Aknavetőinek úgy kell tüzelőállásba menni, hogy a sziget északi fele előtt a Dunát teljes szélességben tűz alatt tudja tartani. A felsorolt aknavetőkből 10 német és a védőállásban annak átvételekor már bent tartózkodott. A védőkörletet a 12. sz. vázlat szemlélteti. Harcálláspontom a 2. század körlete és a német század elhelyezési körlete közt települt. 13 h-kor megkezdtem a szigeten lévő század felváltását. Ez 17 h. 30-kor befejeződött. A 3. század 18 h. 15-kor, az 1. század 21 h. 15-kor jelentette a felváltás megtörténtét. Úgy a német, mint a magyar tüzér figyelőkkel is felvettem az összeköttetést. Lezárva 22 h - kor.

¹²³ 6. SS Polizei batallion = SS rendőr zászlóalj

Adony, 1944. december 1.

Az éjszaka kölcsönös lövöldözéssel telt el. A szigeten a víz ismét emelkedett, így az ottani helyzet ami már tegnap is a lehető legrosszabb volt tovább romlott. Az első bunkerek már mind víz alatt vannak, így az emberek sem tudnak ott megfelelő száraz helyet találni. A nagysziget északi csücske a nap folyamán 26 aknavető és 12 páncéltörő ágyűlővést kapott. A 3. század északi fele állandóan zavarótűz alatt áll. Az oroszok a 3. század védőkörlete előtt teljes egészében visszavonultak a Dunaparttól a töltésre, mert mindenütt előtötte őket a víz. Pokolhegytől dél-nyugatra, a szőlős területen, valószínű erősebb orosz gyülekezés van, mert az erős gépkocsi forgalom hangja ezt árulja el.

12. vázlat: A 2/I. hu. oszt. adonyi folyamvédelme

Az árkászszázad, amely be lett hozzánk osztva nagy erővel látott neki a szigeten a tüzelőállások és bunkerek építésének, valamint egy hajó kikötéshez alkalmas móló összeállításához. A Duna újból 20 cm-t emelkedett.

Lezárva 21 h-kor.

Adony, 1944. december 2.

Tegnap este a hadosztálytól kapott parancs szerint 1 h - 3 h-ig, minden fegyverrel, zavaró tüzet adtunk a víz tükreire, amit az oroszok nagyon gyéren viszonyoztak. Az összeköttetés felvételére itt volt az éjjel Blechschmidt őrgy. az északi szomszéd ezred parancsnoka, délután pedig Hanan szds, a német támogató tüzérszázad parancsnoka. Délután beérkezett a 203/6. munkásszázad, amellyel a munkálatokat azonnal megkezdtem. Mivel a szigetet sűrű erdő borítja, a rejtőzés ott nem nehéz. Ezért elrendeltem egy cölöpökre emelt palló építését 50 cm magasan a talaj fölött, hogy a bunkerekkel az összeköttetés száraz lábbal biztosítható legyen. Ezt a munkálatot az árkászszázad vezetésével a munkásszázad végezte.

Lezárva 22 h-kor.

Adony, 1944. december 3.

Az 1. századot hajnalban a révházzal szemből páncéltörő ágyúval és aknavetővel lőtték. A 3. század védőkörletével szemben az oroszok beszélgetése és kiabálása jól hallható, valamint kocsik állandó közlekedése is. Az ellenség tűztevékenysége nem túl erős, amit mi is szórványosan viszonzunk. A téglaháztól (1. századparancsnok harcálláspontja) északnyugatra 600 m-re lévő vasút és műút kereszteződést az oroszok páncéltörő ágyúval lőtték. 18 h. körül a 977/1. német század, amely eddig tartalékunk volt, riadóztatva lett és gépkocsin délre szállították. 23 h-kor beérkezett Hausinger német fhdgy. parancsnoksága alatt egy páncéltörő ágyús szakasz. Hausinger fhdgy., mivel lövegei leszállást foglaltak és így nem volt különösebb dolga nálam tartózkodott mint összekötő tiszt.

Lezárva 24 h-kor.

Adony, 1944. december 4.

0 h - 5 h-ig elrendelt zavarótüzet az oroszok szórványosan viszonyozták. A dél-előtti folyamán az 1. század harcálláspontjától északnyugatra lévő vasút és műút kereszteződést az oroszok páncéltörő ágyúval és aknavetővel lőtték. A 3. századnál aknabecsapódástól egy fő elesett és egy fő megsebesült. Ezredparancsnokunk délelőtt ideérkezett és tájékoztatott a dunaföldvári helyzetről. Sajnos az oroszok ott nagy tért nyertek észak felé. A Duna erősen apadt.

A sötétség beálltával, igen erős tűztevékenység után, az oroszok Ercsinél átkeltek a Dunán. Ercsi térségében egész éjjel át, igen erős tüzérségi tűztevékenység, valamint gyalogsági tűzharc volt, a zárótüzek sorozatával. A 3. század északi

védőszakaszán két piros rakétát lőttek fel, mire a zárótűz azonnal megindult. Rövidesen az Ercsinél dúló megsemmisítő tüzek eredményeként 5 elszabadult csónak úszott gazdátlanul, majd jött utánuk egy hatodik is, melyben egy sebesült jajgatott. A tűztevékenység semmit sem szünetelt a koromsötét éjszakában. A 3. század északi sávhatárán megszakadt az összeköttetés a németekkel. Azt az értesítést kaptam: “vagy a német parancsnok vonta északra őket, mert ott erősödött a nyomás, vagy az oroszok itt is átkeltek”. A sötétség miatt minden felderítési kísérlet hiábavaló maradt.

Lezárva 24 h-kor.

Adony, 1944. december 5.

A hadosztály-parancsnokság parancsára 1 h–5 h-ig zavarótűzet kellett adni. A helyzetet teljesen bizonytalanná tette, hogy az oroszok sok helyen kísérleteztek partváltással és hogy ez hol sikerült nekik, azt a sötétség miatt megállapítani – a pillanatnyi helyzetben – nem lehetett. 4 h-kor egy csónak akart a nagy sziget csücskében kikötni 3 oroszral. Ezekből egyet Jankovich szakasz huszárjai agyonlőttek, kettőnek sikerült visszaevezni. Hajnalban jelentette Széchenyi fhdgy., hogy az ő, és a tőle délre lévő 4. század csatlakozási pontján 1 h. körül oroszok szálltak partra és a 4. század balszárnyát visszanyomták. Ezt a jelentést távbeszélőn rögtön továbbítottam az ezredparancsnokságra, honnan 9 h-kor értesítést kaptam, hogy két, lángszórókkal és egyéb korszerű közelharc eszközzel felszerelt rohamrajt indított útba a hadosztály-parancsnokság ellentámadás végrehajtására. Az ellentámadást Széchenyinek tűzzel kell támogatni. 9 h. után nem tudtam Széchenyivel távbeszélőn értekezni, mivel a betört ellenséggel szemben álló embereinél tartózkodott. Északon a helyzet még bizonytalanabb volt, tehát odasiettem egy kis időre gépkocsin és miután láttam, hogy ott nincs veszély, az ezredparancsnokságon át sürgettem a beígért német rohamrajok beérkezését. Onnan biztattak, hogy már útban vannak.

14 h. után – éppen akkor, amikor ezredparancsnokom harcálláspontomon tartózkodott –, örömteljes meglepetésünkre, Széchenyi közölte, hogy Benedicty¹²⁴ hdgy-gyal, a 4. század parancsnokával együtt végrehajtott támadással az átkelt ellenséget megsemmisítették. Hadifoglyok és zsákmány útban vannak az osztályparancsnokság felé. Németh Lajos alez. természetesen bevárta a hadifoglyokat,

¹²⁴ Benedicty György, benedekfalvi (Tápiószéle, 1921. nov. 19. - ??) 1942. nov. 1-jétől tartalékos zászlós. 1944. jún. 14-étől teljesített frontszolgálatot a 2/4. lovasszázad egyik szakaszparancsnokaként, majd mint vezetőkló parancsnok.

akik azt vallották, hogy parancsnokuknak és több társuknak sikerült gumicsónakon visszavonulni. Ők erre kísérletet sem tettek, mert csak egy csónakot hagytak vissza.

Gr. Széchenyi Jenő fhdgy. szépen fogalmazott "Harctudósítás"-át szó szerint idézem:

Harctudósítás

1944. december 5-én, 1 h-kor az 1. és 4. század csatlakozási pontján az oroszok, átkelve a Dunán, kb. szakasznyi erőben betörték. A világhosság beálltával már századnyira erősödtek meg. Szürkületkor dr. Éber hdgy. pság-a alatt 6 fő gpi-os huszárt küldtem fejőr-be. A jör. tűzrajtaütéstől elakadt és a szd. D-i szabad szárnyát biztosítva, álló figyelésbe ment át.

A jelentés vétele után 9 h-kor, a 6 fő gpi-ost vezetve, magam mentem a helyeztet tisztázni. Megközelítve a kis erdőcskében lévő oroszokat, a harcérinkezést felvettem és a jört. beásattam. Oroszok erejét 50 főre becsültem. Fegyverzetük 1 npu., egy gp. és gsz., géppisztolyok és karabély volt. 10 h-kor kaptam az opságtól a pcs-ot, hogy az Adonytól délkeletre kb. 6 km-re lévő kis erdőparcellába begyülekezett ellenséget 10 perc múlva fogja megtámadni két német géppisztolyos raj. Ehhez nekem északról tűztámogatással kellett volna csatlakoznom. A né. tád. késett, s mint utólag kiderült, teljesen elmaradt.

11 h-kor indult meg a már 10 h. 45-kor teljesen körülrzárt orosz erő elleni támadás a 4. huszár szd. részéről. 12 huszárommal a 100,8 háp-tól megindult 4. hu. szd. tád-ához észak felől csatlakoztam és lendületesen előretörve, mind kisebb területre szorítottam a makacsul védekező oroszokat.

3 h-ig tartó tűzharc után, szívós és elkeseredett közelharcra került sor, mikor is az oroszok több, mint 29 halottat vesztek és így teljesen felmorzsolódtak, mert a többi – látva menthetetlen helyzetét –, megadta magát.

Saját veszteségem 1 hősi halott és egy sebesült huszár.

Elg. vesztesége: 29 halott, 10 hadifogoly.

Zsákmány: 1 orosz gp., egy gsz., 2 gpi., 7 karabély, egy gumicsónak, valamint sok lőszer.

Egy db "Vöröshadsereg parancsnoksága" által kiadott, és egy orosz halottnál talált hamis százpngöst mellékelten felterjesztettem.

Kérem az alább felsorolt huszároknak javasolt kitiintetések soron kívül való adományozását, mivel nevezettek a fenti harcokban példaadó bátorságukkal és önfeláldozó vitézségükkel tüntek ki.

Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Érem:

Szabadi Ferenc hdp. őrm. (1921, Kiskunhalas, Juhász Piroska)

Magyar Kis Ezüst Vitézségi Érem:

Petes József hu. (1921, Nagybajcs, Győri Margit)

Magyar Bronz Vitézségi Érem:

Bacsókó László hu. (1920, Hódmezővásárhely, Gémes Rozália)

Szántai János hu. (1915, Csongrád, Faragó Anna)

Szücs Gyula hu. (1922, Szegvár, Rácz Rozál)

Kardos István hu. (1912, Szelevény, Danyi Marcelle)

S. Nagy András tiz. (1908, Törökszentmiklós, Rekmár Teréz)

Juhász Mihály hu. (1919, Nagymágocs, Mihály Klára)

Harcálláspont, 1944. XII. 6.

Széchenyi Jenő fhdgy.

2/1. hu. szd. pk.

Hogy Széchenyi és embereinek teljesítményét méltóképpen elbírálhassuk, vegyük figyelembe, hogy ez a 12 ember hajnaltól órák hosszát feküdt a decemberi hidegben egy artér nedves talaján életveszély feszültségében. És ezek után még képes volt több, mint háromszoros túlerőre támadni, gondosan fedezni magát és nyugodtan célozni. Benedictynek sem volt embere! És hogy a támadás és az azt követő közelharc ilyen szép eredménnyel sikerült, ennek titka, hogy Széchenyi mindig elől vezette csapatát és a legénysége képtelen lett volna szeretett parancsnokát elhagyni. E tudósítás nem említi, de az ezredparancsnokságtól tudom, hogy Benedicty kb. ugyanannyi foglyot kísértetett be. Ezen tettéért gr. Széchenyi fhdgy. megkapta – az általában csak törzstiszteknek kijáró – Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét.

Dokumentumként idézem a német hadosztály nyugtáját az átvett foglyokról:

I.c.

BESCHEINIGUNG

Hierdurch wird bestätigt, dass der Ungarische Honvéd Muzsik Márton und zwei Kameraden des ungarischen 2. Husaren Regiments heutue 10 russische Gefangene abgeliefert haben.

/Aláírás/

A 3. századnál reggel azt hitték, hogy a sávhatár úttól kissé északra lévő épület az úgynevezett "Sörkevár", orosz kézen van. A felderítés az ellenkezőjét állapította meg. 8 h. körül már tisztázódott a helyzet és értesültünk, hogy az orosz zöm Ercsőtől csak északra kelt át. A német ellentámadás rohamlővegekkel már hajnalban megindult és szépen nyert tért is. Ercsi saját kézből van már délben, de attól északra és délre még oroszok vannak. Mikor délelőtt az északi körletbe mentem, páratlan látvány tárult elém. Saját tüzérségünk szakadatlanul lötte a Szina-tanyával szemben lévő orosz átkelési helyet. Ismételten német zuhanóbombázók is segítettek. Tersztyánszky három aknavetője szintén lött ide. Mindennek dacára az orosz átkelés szakadatlanul tartott. Nemcsak rohamcsónakok, hanem egy gőzkompp is szállította a csapatokat. Az egyik német légibomba telibe találta az éppen zsúfolásig teli rakodótágot. Ez menten elsüllyedt. De rövidre rá, a töltés mögül új tagot toltak ki és az átkelés tovább folyt. A legszörnyűbb az volt, hogy az innenső parton a töltés még a németek kezén volt és onnan géppuskával lötték a partraszállókat, akiknek csak kis százaléka maradhatott életben és ezek is több cm mély vízben, illetve sárban fekvő kerestek fedezéket az egyébként sűrűn fedett ártérben. Mellettem egy huszár ezt látva, odaszólt hozzám:

– Alezredes úr, kérem, ha ezek saját embereikkel így bánnak, mit csinálhatnak az ellenségeikkel?!

Délután még 42 német harci gép bombázta a szigetet és a kompp helyét, több hullámban. Aránylag elcsendesedett a harci zaj.

Lezárva 20 h-kor.

 Adony, 1944. december 6.

0 h. 30-kor kaptam a csatolt vázlattal ellátott parancsot, mely az alábbiakat tartalmazta:

“Ellenség XII. 5-én egy magyar gyalogos század kapitulációja folytán áttörte a Solt csoport védelmét. A II. osztály – amelyiknek parancsnoka XII. 5-től Sárközy István¹²⁵ alez., kénytelen volt jobbszárnyát, arccal délre fordulva, nyugat felé bekanyarítani. Összekötetést tart az északnyugat felé visszavonulóban lévő 3. huszárezreddel. Északon betört ellenséget Iváncsától keletre egy német utászerezred reteszeli. A II. osztály a nap folyamán visszavonul: Alsócikola – Forrásmajor vonalába. Ehhez csatlakozik az 1. század, összekötetést tartva jelenlegi helyén a 2. századdal. A 2. és 3. század helyzete változatlan marad.”

19 h-kor kaptam újabb parancsot. Eszerint az osztályom új védőkörlete Iváncsa északkeleti széle, csatlakozva a német utászokhoz. Továbbá: *“Halastó északi partja – Felsőcikola kizárólag. Tőlem délnyugati irányban a II. osztály véd Felsőcikola és a vasút – műút keresztezési pont között. Összekötetést tart délen a 3. huszárezreddel. A 2. század harcelőörsként visszamarad Dunaadonyban. Feladata XII. 7-n reggelig megakadályozni az északról és délről előnyomuló ellenséges erők egyesülését. XII. 7-én reggel visszavonul Pusztaszabolcsra, ahol tartalék. Mindkét osztályparancsnok harcálláspontja Pusztaszabolcsra legyen. E parancsot a II. osztály elvonulása után azonnal végre kell hajtani.”*

A parancs végrehajtása a 2. századnak a szigetről csak lassan végrehajtható kivonása miatt, 23 h-ig tartott. Harcálláspontomat Kováts hdgy-nak átadva, 22 h-kor jöttem el Adonyból, majd 24 h-kor értem a részemre kijelölt harcálláspontra Pusztaszabolcsra.

Lezárva 24 h-kor.

Pusztaszabolcs, 1944. december 7.

Kováts hdgy. 5 h. 30-kor motorkerékpáros hírvivővel jelentette, hogy századát a Duna mentén, valamint a kiürített nagy szigetről ért nyomás miatt parancs szerint visszavonta és menetben van Pusztaszabolcsra. A 3. század helyzetét jelentettem az ezredparancsnokságnak, mire azt az utasítást kaptam, hogy a 3. századtól északra vessem be a 2. századot, azzal a feladattal, hogy reteszelve a hézagot és vegye fel az összekötetést a német utászokkal. Segédtszemet 7 h-kor a 2. század parancsnokhoz küldtem az ezredparancs foganatosítására. 10 h-kor egy német tüzér szds. jelentette, hogy az Iváncsától északra lévő hézagban előnyomult ellenség már Felsőbesnyőt érte el. E közlés vétele után az ezredparancsnokságnak bejelentet-

¹²⁵ Sárközy István (Lábod, 1901. júl. 25. - Budapest, 1987. okt. 7.). 1921-ben avatták a Ludovika Akadémián, 1943. máj. 1-jén alezredessé léptették elő. 1944. jún. 16-ától a Honvéd Vezérkar Főnökének személyi segédtszje, majd a Honi Hadsereg gyorsfegyvernemi előadója Balatonfüreden. 1944. dec. 1-jétől a 2/II. huszárosztály parancsnoka.

tem, hogy halogatva visszavonulok a II. osztállyal egyetértésben. Az ezredparancsnokságtól kapott parancs szerint ezután Kisvelence keleti szélére kellett menetelni. A menetet két oszlopban hajtottam végre. Főoszlop parancsnokságom alatt az osztály zöme. Menetvonala Kisvelence – Pusztaszabolcs műút. Tőle jobbra, hátra lépcsőzve Kováts hdgy. parancsnoksága alatt a 2. század menetelt a velünk párhuzamos földúton.

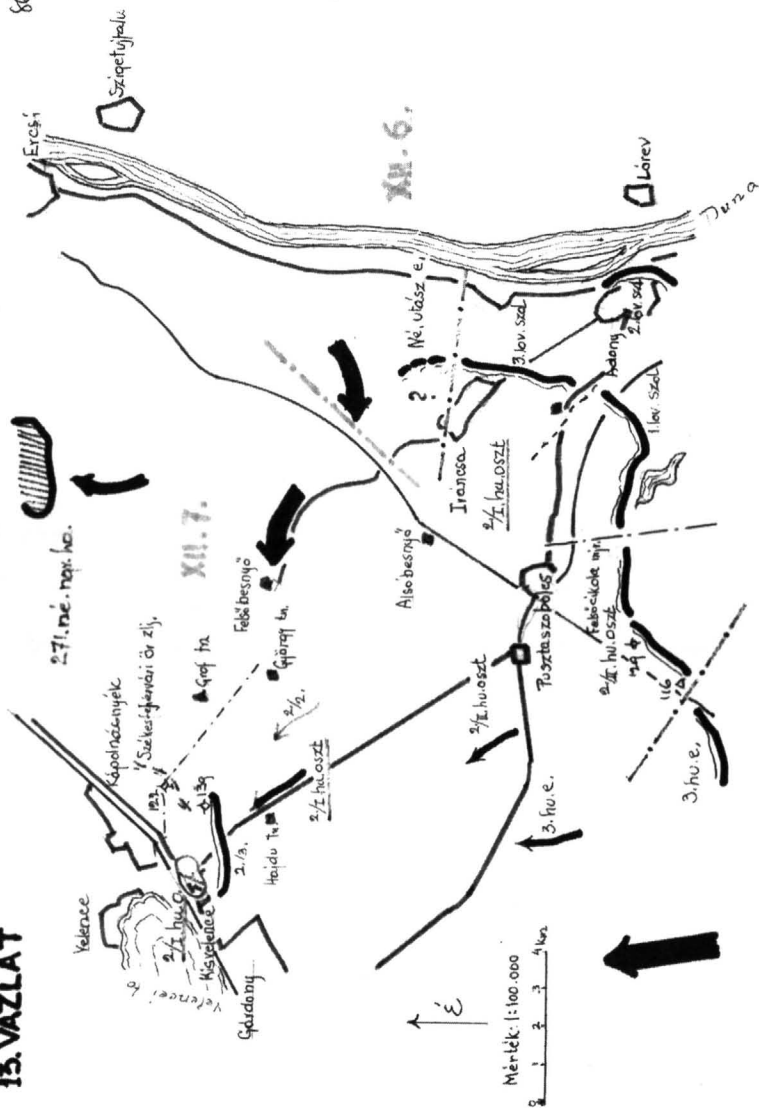
Miután az oszlop folyamatosan megindult, gépkocsin előre mentem Kisvelencére, hol ezredparancsnokom az alábbi parancsot adta:

“Az osztály beérkezése után Kisvelence D. 139. mgp. közt foglaljon felvételi állást (lásd: vázlat).”

Az osztály 17 h. körül érkezett be. A felvételi állásba a 3. századot rendeltem. Az osztály többi része mint tartalék, Kisvelencén pihent.

☛ December 7-vel befejezést nyert harctéri életünknek egy újabb fejezete. A Duna mindkét oldala Budapesttől délre orosz kézbe került. Ha összehasonlíthatjuk az utóbbi napok válságos helyzeteit és a visszavonulást az előző helyzetekkel, nem tagadhatjuk, hogy itt a vezetés szilárdan kezében tartotta a csapatokat. Mindenki idejében kapott parancsot és pedig olyan parancsot, amit csekély veszteséggel végre is tudott hajtani. Köszönetet kell azért mondanunk Schihrmeister ezredesnek, mert az ő érdeme, hogy osztályunk egy veszélyes harapófogóból, mint ütőképes egység került ismét ki. Súlyosabb veszteség csak a II. osztályt érte, ez már XII. 5-e óta folytonos harcban állt a délről előnyomuló ellenséggel. Az én 1. századom – mivel a II. osztállyal szoros összeköttetésben vonult vissza -, szintén számottevő veszteséget szenvedett.

13. VÁZLAT

13. vázlat: A 2. hu.e. visszavonulása

VIII. KÁPOLNÁSNYÉK

☛ Az a védelmi vonal, amelynek a fedőneve “Margareten Stellung”, magyarul: Magit-állás Budapest déli szögletéből kiindulva a Velencei-tó és a Balaton mentén haladva, átlóban metszette a Dunántúlt. Ezt a védelmi vonalat a híres Todt szervezet, a németek kiváló műszaki alakulata építette ki. Valami hadászati főellenállási vonalnak szánták.

Ennek az állásnak Kápolnásnyéktől délkeletre húzódó szakaszát védte osztályom XII. 8-tól XII. 22-ig. A védelmi rendszer építése azonban nem volt teljesen befejezve, mert részben az állás előtt, részben azt egy hullámvonalban keresztezve, mély és széles árok húzódott, melyen semmiféle harckocsi sem tudott átgázolni. Ez az árok ellenben – a Velencei-tó környékét leszámítva –, mélyen az állásoktól délre, a tervezett felvételi állásokat védte és a főellenállási vonal előteréről hiányzott. Aztán sehol sem építettek ki gránátbiztos fedezéket, sem pedig a faluban reteszállásoknak alkalmas árkokat, összekötve futóárkokkal. Sőt még drótakadályokat sem telepítettek. Mind eme munkálatokat a felvételi állások védelmi ideje alatt gondolhatták elvégezni. Az említett árokhullám egy zacskót képezett, hátranyúlva a fedett falu részre, melyből a saját harckocsik meglepetésszerűen kitörhettek, viszont az ide behatoló ellenséges harckocsik csapdába estek. Kápolnásnyék déli szegélyén és Kisvelence közti ligeten át folyt egy patak, ugyancsak mély árokban. Ez nekünk nagyon kedvezett, mert nemcsak a fedett közlekedést biztosította, de több esetben reteszállásnak is bevált. Nevezetessége volt még a védelmi állásnak a Meszlényi család kastélya, amely a Velencei-tó keleti oldalán egy dombocskán épült és kiváló kilátást nyújtva, valóságos erődöt képezett. Míg a kastély a vasút-műút északi oldalán állt, tőle keletre a túloldalon állt egy major, több gazdasági épülettel és ez is körkörös védelemre volt berendezve, tehát erős támpontot képezett.

Alárendeltségünkben is változás történt. Kiléptünk a 271. népi német gránátos hadosztály kötelékéből és mint annak nyugati szomszédja – az eddig elég gyászos emlékű – Solt csoport alakulata lettünk. Solt ezredes-től a parancsnokságot (helyesen a Solt ezred parancsnokságát – B. J.)

Kesseő¹²⁶ vőrgy. vette át és így a csoport neve is Kesseő csoport lett. Ennek a csoportnak a zömét a 2. és 3. huszárezred képezte, mert gyalogos részei már teljesen leharcolt és demoralizált állapotban voltak.

Szervezszerű hadosztály-parancsnokságunk ezalatt Csákváron települt. S míg mi itt – hadosztály parancsnokunknál rangban idősebb vezérőrnagy alatt harcoltunk –, addig a 4. huszárezred és még a Csepel-szigeten a hadosztály kötelékébe lépett I. önálló huszárosztály Budapesttől keletre, Csömör területén volt bevetve. Így a huszár hadosztály-parancsnokság csak az intézetei felett rendelkezhetett. Anyagi osztálya Ujhelyi Szabolcs¹²⁷ vezérkari szds. parancsnoksága alatt is Budapesten tartózkodott. Mivel utánpótlásra egyelőre nem számíthattam, az ezredparancsnokság közvetlen rendelkezésére vezényelt rohamszakaszomat az 1. század létszámának kiegészítésére kértem vissza. Szükség is volt minden emberre és fegyverre, mert ebben a védelmi állásban a varsói csatával egyenrangú, kemény megpróbáltatás várt ránk. Ám mivel létszámaink az ottaninak a felét sem tették ki és a technikai felkészültség árnyéka sem volt amannak, az áldozatvállalásra hárult sokkal nagyobb feladat.

Ha az olvasó türelmesen elolvassa naplónk ide vonatkozó feljegyzéseit és igazságos mérleget von, el kell ismernie, hogy ami ott végbement áldozatkészségben és hősiességben vetekszik történelmünk legszebb napjaival. Ezzel adjuk át a szót ismét a naplónak, hogy a részletekkel is megismerkedjünk.

Kápolnásnyék, 1944. december 8.

Az éjszaka igen erős légi tevékenységgel telt el. A nap folyamán feltűnő harci zaj volt hallható Székesfehérvártól délkeletre, valamint Kápolnásnyéktől keletre. A németek az utóbbinál ellentámadást hajtottak végre. A légi tevékenység egész nap és éjjel, igen nagy méreteket öltött. A vasút és műút vonalát is többször bombázták. A dec. 7-én elfoglalt felvételi állásom mögött a Margit-állást Hajnal¹²⁸ szds. parancsnoksága alatt – az igen kis harcértékű – székesfehérvári őrszázad

¹²⁶ Kesseő László, vitéz (Szerencs, 1892. nov. 14. - ??) 1942. szept. 29-étől vezérőrnagy. 1944. okt. 16-ától az 1. légvédelmi tüzérandár parancsnoka, egyben a solti hidfő parancsnoka is 1944. dec. 21-éig.

¹²⁷ Ujhelyi Szabolcs, tiszaujhelyi (Nagyvárad, 1911. szept. 25. - Bécs, 1998. dec. 1.). 1933. aug. 20-án avatták hadnaggyá. Hadiakadémiát végzett, 1944. márc. 15-étől vezérkari tiszt, 1944. nov. 1-jén vezérkari őrnaggyá léptették elő. 1943. okt. 15-étől az 1. lovas-hadosztály I. c. (anyagi) osztály vezetője.

¹²⁸ Hajnal századosról nincs adatunk.

tartotta megszállva. Nyugati szoniszédóm a II. osztály volt, jobbszárnyával északra kanyarodva, a Velencei-tóig. Velence északnyugati széle mögötti terepről Géczy Béla¹²⁹ alez. parancsnoksága alatt egy 4 ütegből (kettő 10,5 cm-es, kettő 15 cm-es) álló csoporttal támogatott. Este a 3. századot az 1. századdal váltottam fel. Lezárva 22 h - kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 9.

A légi és tüzérségi tűztevékenység igen élénk volt az éj folyamán. Délelőtt harcálláspontunkra érkezett Németh Lajos alez. ezredparancsnokunk és a főellenállási vonal megszállására részben intézkedett. Védőkörletem a nyugati csatlakozási pont megtartása mellett kiterjed a vázlaton feltüntetett 122. mgp-ig. Megerősítésül megkaptam Bene¹³⁰ utász hfdgy. parancsnoksága alatt a 302. utászszázadot, melynek fegyverzete lényegében azonos volt a mi századaink fegyverzetével, létszáma ellenben dupla akkora. Tartalékom megerősítésére beérkezett Martsa¹³¹ hdgy. parancsnoksága alatt 6 db német mintájú rohamlöveg, valamint 3 db Nimród¹³² mintájú könnyű harckocsi. Martsa hdgy-ot nagy örömmel fogadtam, noha személyesen nem ismertem, híre mégis ide már elérkezett, mert az 1. páncélos hadosztály kötelékében Kecskeméten kitüntette magát sok T-34-es kilövésével.

Miután megkaptam ezt az erőt, az őrszázadot le kellett váltanom. Ennek is szívből örültem, mert ezek az emberek csak demoralizálták katonáinkat. Három nap alatt 85-en szütek meg közülük. A csüggedés jelei úgyis mindenfelé kezdtek már mutatkozni és így az utóbbi visszavonulások alkalmával az eltűntek nagy számából sohasem lehetett tudni, hogy mennyi az elesett, a fogságba esett, vagy a szökevény.

Védőkörletünkben teljes a nyugalom. Székesfehérvár felől ellenben ellenséges támadást vártunk, miért is közös harcálláspontra jöttem a II. osztályparancsnokkal a Meszlényi kastélyban. Ezredparancsnokság Velencén, a Gschwint kastélyban települt.

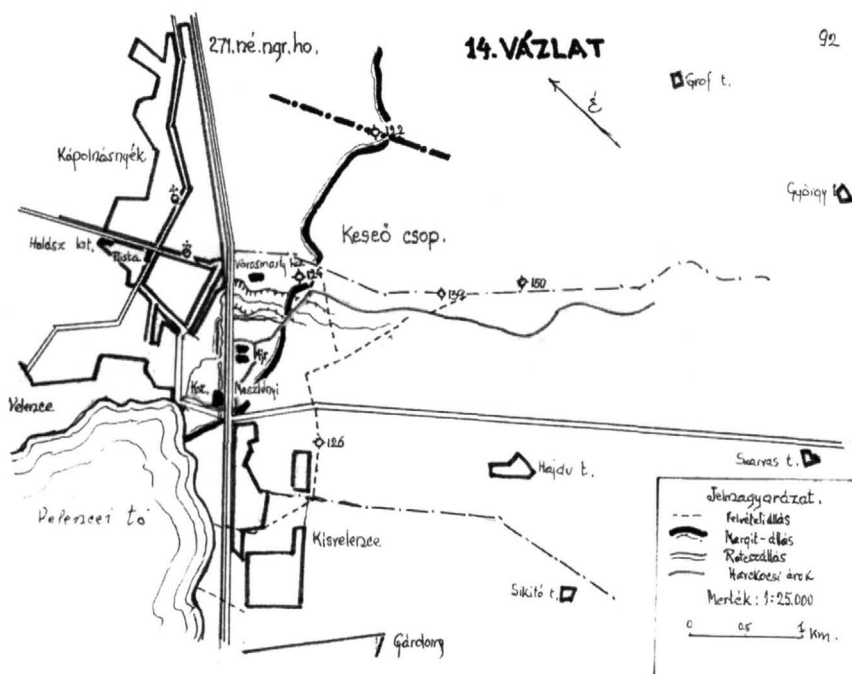
¹²⁹ Géczy Béla, nemes garamszegi (Zalaegerszeg, 1902. jún. 30. - ??) 1944. máj. 1-jétől alezredes, 1944. okt. 1-jétől az 1. tábori tüzérosztály parancsnoka.

¹³⁰ Bene Tibor (1918. febr. 13. - Kalifornia, 1999.)

¹³¹ Martsa Sándor, vitéz nemes (Mosonmagyaróvár, 1921. nov. 10. - ??). 1942. dec. 6-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1944-ben a 7. rohamtüzér osztályban rohamüteg parancsnok. Megsebesült Kisvelencénél 1944. dec. 12-én.

¹³² A Nimród a magyar Toldi könnyű harckocsi alvázára épített önjáró páncélozott jármű, 40 mm-es légvédelmi gépágyúval. A 6 fős kezelőszemélyzetből öten a nyitott forgótornyban helyezkedtek el. A magyar harckocsigyártás egyik legsikerültebb darabja volt.

Védőkörletemet három alvédőkörletre osztottam. Jobbszárnyon Széchenyi fhdy. parancsnoksága alatt az 1. század, a 126. mgp.- 500 m szélességben az eddigi felvételi állásban úgy, hogy a mögötte lévő Margit-állást is megszállja. Tőle északkeletre a 124. mgp-ig – ugyanilyen mélységi tagozásban – Kováts hdgy. parancsnoksága alatt a 2. század, majd ettől még tovább keletre a 122. mgp-ig Bene fhgy. parancsnoksága alatt a 302. utászszázad, szoros összeköttetést tartva a szomszéd német zászlóaljjal. Tartalék Tersztyánszky fhdy. parancsnoksága alatt a 3. század és a páncélosok.

14. vázlat: Kápolnásnyék

Közölte velünk ezredparancsnokunk, hogy beérkezett az igen leharcolt állapotban lévő 3. huszárezred is. Jelenleg Velence keleti részében van elhelyezve, mint csoporttartalék. Ugyancsak beérkezett és Kápolnásnyék nyugati szélén állásba ment egy német légvédelmi gépágyús üteg. Védelmi rendszerünk – szívós védelemre – úgy-ahogy kiépült. A védelmi vonal megszállását és a szükséges felváltást 18 h-ig befejeztem. Széchenyi fhdgy egy Nimróddal a Szarvas-tanyáig kifutott, ellenséget nem észlelt.

Lezárva 22 h-kor.

Kisvelence, 1944. december 10.

Harcérintkezésben az ellenséggel még schol sem vagyunk. Gyülekezéseket jelentettek a György majornál, Gróf majornál és Hajdú pusztánál. Egy menekült előadta, hogy kb. 20-25 orosz érkezett Hajdú-tanyába és behajtott oda vagy 10-12 süldő disznót. Tersztyánszky vállalkozott ezek szétugrasztására. Egy lovas rajjal és két könnyű harcokcsival lefutott Hajdú-tanyába, közeledtére az oroszok Szarvas-tanya felé visszavonultak, Tersztyánszky pedig 11 süldő disznót behajtott az állásaink mögé. Ezeket egyelőre tartalék élelemként tartottuk.

Délután gr. Zierotin¹³³ szds. két Nimróddal Gárdonyon át Agárd felé kifutott felderítésre. Jelentette, hogy Gárdonyon át előnyomulóban van nagyobb orosz erő. 20 h-kor tapasztaltuk, hogy a 150. mgp-nál gyülekeznek oroszok. Ezeket úgy aknavető-, mint tüzérségi tűz alá vettük. Az oroszok innen észak felé húzódtak el. Az ellenséges tüzérségi tűz is eközben folyton erősödött, különösen Kisvelence délnyugati részét érte sok becsapódás.

21 h. 40-kor az I. század és a II. osztály csatlakozó pontján – a Gárdony felől – előnyomuló ellenség egy csoportja harsány “Huri! Huri!” kiáltással betört. Megint jellemző a kiváló orosz felderítésre, hogy már tudták, hogy hol van két alakulat csatlakozási pontja a jellegzetesen gyenge pont. A sötétségben az ellentámadást nem volt célszerű végrehajtani. Egy kapu maradt, ezért utasítottam az I. század parancsnokságot, hogy derítse fel a betörési helyzetet, mivel hajnalban ellentámadást fogunk végrehajtani. Széchenyi ezt a parancsot úgy hajtotta végre, hogy maga mellé vett két géppisztolyos huszárt és átlopakodott az oroszok közé. Megállapította, hogy kb. egy század erő szivárgott már be a felvételi állásba. (Mikor később

¹³³ Zierotin László, vitéz gróf (Tápiószentmárton, 1912. jún. 29. - Wörgl /Ausztria/, 1985.). 1940. júl. 1-jével vették át a honvédség hivatásos állományába főhadnagyi ranggal. 1943. aug. 1-jén századosná léptették elő. Frontszolgálatot teljesített 1944. jún. 15-étől mint a 2/II. huszárosztály rohamszakasz parancsnoka. Megsebesült Strugánál 1944. szept. 8-án.

értésültem a felderítés végrehajtásának eme különös módjáról, azt szigorúan kifogásoltam. Igyekeztem Széchenyit meggyőzni, hogy az életére jobban kell vigyázni, mert rá komolyabb feladatok várhatnak.)

Lezárva 23 h-kor.

Kisvelence, 1944. december 11.

Hajnalban a 2. század jelentette, hogy a Gróf tanyától nyugatra a 150. mgp. mögötti területre az éjjel nagy tömegű orosz érkezett. Támadással kellett tehát számolni ebből a térségből is. Kétségtelennek látszott az is, hogy a Gárdony felől előrenyomult ellenségnek csak egy előretolt lépcsője, olyan harcfelderítés féle tört be az este. Az ellentámadást tehát gyorsan ide és nagy erővel kellett végrehajtani, hogy mire a komolyabb – esetleg két irányú – ellenséges támadás megindul a védelmi állások szilárdan a kezünkben legyenek. A támadást 7 h-kor indítottam el két lépcsőben. Első lépcső Tersztyánszky hfdgy. parancsnoksága alatt a 3. század és Martsa hdgy. 6 rohamlövege. Támadási cél az előző napi védelmi vonal. Második lépcső Széchenyi hfdgy. parancsnoksága alatt az 1. század. Ez mihelyt az első lépcső Kisvelence első házsorát eléri előnyomul és a házak közt esetleg még védekező oroszokat onnan kifüstöli, majd a felvételi állást az előző napi vonalban újból birtokba veszi.

A támadás megindulása után az első lépcső nagy lendülettel nyert tért, ami elől az oroszok az éj folyamán hevenyészve ástott gödreiket elhagyva a házakban kerestek menedéket. A második lépcső kisebb küzdő csoportokra bontva követte az elsőt, mindegyik küzdő csoport megkapta a maga házait, amiket el kellett foglalni. Mikor Tersztyánszky Kisvelence délen elérte az 1. század előző napi állásait és tapasztalta, hogy az üres, tehát előtte nincs már ellenség egy igen merész elhatározással – Martsa hdgy-vel egyetértésben – felült embereivel a rohamlövegekre és – képességük legnagyobb gyorsaságával – rátört a Gróf tanya előtt készenlétbe helyezett ellenséges zászlóaljra. Mikor a 2. század állásai előtt haladtak el, Kovács Károly hdgy., Nyerges¹³⁴ és Jankovich zászlósok egy pár emberükkel öntevékenyen csatlakoztak hozzájuk. Hogy a harc miként zajlott le, pontosan nem tudom. A napló csak annyit jegyzett: “Gróf- és György-tanyák térségébe törtek, hol egy orosz zászlóaljat teljesen megsemmisítettek.” A tény az, hogy az oroszok

¹³⁴ Nyerges Béla (Vecsés, 1920. - ??) tartalékos zászlós 1943. okt. 1-jétől. Frontszolgálatot teljesített 1944. jún. 12-étől mint a lovas-harcocsi zászlóalj páncéltörő ágyús század szakaszparancsnoka. Légnyomást kapott 1944. júl. 12-én Sielecznél, megsebesült Wolominnál 1944. szept. 5-én. Felépülése után a 2/II. nehézfegyverszázad szakaszparancsnoka.

a tüzet csak későn és kis hatással nyitották meg és így a páncélosok betörésével azonnal kézitusa keletkezett. Az oroszok egy része, köztük egy tiszt is, rögtön megadta magát letépve rangfokozatát. A többi – a hevenyészett lövészgödrökből – futni kezdett. Ezek között Tersztyánszky fegyverei példátlan pusztítást végeztek. Az ellenséges tűz azért mégis okozott nálunk is több sebesültet és – nagy kárunkra – ezek között volt Kováts Károly hdgy. és Nyerges zászlós is.

10 h. körül érkezett vissza Tersztyánszky fhdy. Támadását mindössze 51 fővel indította és ebből 13-an sebesülten tértek vissza. Bekísért 1 tiszt és 54 fő légénységi foglyot. Zsákmányolt 2 páncéltörő nehézgéppuskát, sok golyószórót, géppisztolyt, puskát, amennyit az emberek és a rohamlővegek magukkal tudtak hozni. Az esetet rögtön jelentettem az ezredparancsnokságnak, aki azt távbeszélőn továbbította Keeseő vörgy-nak és Schell ezredesnek. A dicséret mindkét helyről azonnal megérkezett. Ezt természetesen én is továbbítottam úgy a tiszteknek mint a légénységnek.

A Meszlényi kastély gyönyörű szalonja valóságos kórházzá alakult. Dr. Péchy Kálmán¹³⁵ tartalékos orvos zls. igen gyorsan, páratlan ügyességgel kötözte át a sebeket. Szerencsére a terep megengedte, hogy a sebesültszállító autók egészen a kastély bejáratáig jöttek és így egy-kettőre minden sebesültünk az egészségügyi oszlophoz kerülhetett. A 2. század parancsnokságát Miklósi fhdy. bevonulásáig dr. Németh László fhdy. vette át.

A 2. lépcső támadása az 1. századdal szintén tért nyert, de a túl erős és makacs ellenállás késleltette őket. 8 foglyot ejtettek közben. Gárdony felől közben megindult a nagyszabású ellenséges támadás a műút mentén a II. osztály állásai ellen. A II. osztály a vasút vonaláig hátrált, emiatt az 1. századot is visszahúztam a Margit-állás előterébe.

15 h-kor 15 perces tüzéségi előkészítés után a rohamlővegek támogatásával ellentámadást indítottunk a II. osztállyal szoros egységben. Az ellentámadás tért nyert és el is érte az előző napi vonalat. Az oroszok nagy része ellenben a küzdők mögött a házakban befészkelve maradtak és a sötétség beálltával minden irányból, minden irányba általános lövöldözés keletkezett. Hogy ebből zűrzavar, esetleg pánik ne támadjon, Sárközy alez-sel egyetértésben, visszavontuk embereinket a délelőtti vonalba. Az éjszakát így töltöttük, megszállva a Margit-vonalat is. A Szent György-tanyába 20 páncélos gyülekezett be. A 150. mgp-nál gyülekezett orosz erőket aknavető- és tüzéségi tűzzel szétugrasztottuk.

Lezárva 22 h-kor.

¹³⁵ Dr. Péchy Kálmán tartalékos orvos zászlósról nincsenek adataink.

Kisvelence, 1944. december 12.

Az ezredparancsnokságtól hajnalban távbeszélőn vett parancs kapcsán 7 h-kor 15 perces tüzéségi tüzelőkészítés után ellentámadást hajtottunk végre. Jobbszárnyon támad – br. Pongrácz alez. parancsnoksága alatt – a 3/II. huszárosztály két lépcsőben. Első lépcső a br. Rohonczy¹³⁶ század, második lépcső a Remete század. A 3. ezredtől balra az én osztályom támad. Első lépcső a 3. század, a második lépcső az 1. század. A támadást támogatják a rohamlövegek és a két harckocsi. Tartalék egy gyalogos század a Solt csoport maradványaiból. Ez egyelőre a Meszlényi kastély parkjában tartózkodik. Miután az első lépcső támadása elindult, beérkezett két 15 cm-es tarackkal felszerelt német nehéz rohamlövég és ezek azonnal csatlakoztak a támadáshoz. A támadás mivel minden házat külön kellett elfoglalni nehezen nyert tért, de 10 h-ra mégis elérte az eredeti védőállásokat, amelyet az 1. század meg is szállt. A 3. ezred támadása szintén eredeti állásaiba segítette vissza a II. osztályt. A támadás alatt ellenben igen nagy veszteség is ért. Három könnyű rohamlövöveget, köztük a parancsnokit is, az oroszok páncélököllel kilőttek. Szerencsére Martsa hdgy. ki tudott ugrani, de arcán a bőr feketére égett. Még örülhetett, hogy a két szemének semmi baja sem történt. A többi kezelő is sebesülten életben maradt. Mikor Martsát a sebesültszállító gépkocsira vitték és elbúcsúztam tőle csak arra kért, hogy kézigránát robbantásával csináljunk csődudort a harckocsi lövegcsővében, nehogy az oroszok ellenünk fordíthassák. Mind a 3., mind az 1. század egynéhány foglyot is kísért be. Az eredeti állás – noha a kezünkben volt ismét – a helyzet egy csöppet sem volt megnyugtató! Az ellenséges tűz folytonosan erősödött, az embereinken pedig olyan fokú kimerültség mutatkozott, hogy a legtöbb mihelyt lefeküdt a hideg földre rögtön elaludt. Ilyen körülmények közt javasoltam az ezredparancsnokságnak, hogy adjuk fel a felvételi állást és szálljuk meg csupán a főellenállási vonalat, mert ez lényegesen keskenyebb, jobban kiépített és jó kilövést biztosít a fegyvereknek, amit a jelenlegi felvételi állásról egyáltalán nem lehet elmondani. Javaslatom elfogadása esetén az emberek egy részét pihentetni is lehet, fűthető szállásban. Ezredparancsnokunk a javaslatomat továbbította.

Mielőtt bármi is történhetett volna 16 h. körül orosz tömegek lerohanták a II. osztályt és az 1. század állásait. Kimerült embereink ellenállás nélkül hátráltak Kisvelence házai között, a Meszlényi kastély felé. A 3. századot, amelyik még

¹³⁶ Rohonczy Imre, báró felsőpulyai (Gyöngyöshermán, 1914. szept. 18. - ??). 1937-ben avatták hadnaggyá, 1943. máj. 1-jétől százados. 1944 nyarától az I. önálló huszárosztályban szolgált, nov. 28-án a huszárhadosztály-parancsnokságra vezényelték.

mindig itt pihent a házak között a visszavonulók szintén magukkal ragadták. A riadóztatott gyalogos század mihelyt érintkezésbe jutott a visszavonulókkal pánikszerűen futásnak eredt és a pánik ijesztően átterjedt nemcsak a visszavonulókra, hanem azokra is, akiket semmiféle támadás sem ért. Én a Meszlényi kastély ablakából néztem, hogy osztálytörzsem élén a segédtiszzel mint menekül ki a kastély hátsó kapuján és ragadja magával az aknavető figyelőket és a távbeszélő kezelőket természetesen visszahagyva mindenféle felszerelésüket. Szerencsére a II. osztálynak a Margit-állásnak, a Meszlényi kastély előtt húzódó szakaszát megszállva tartó emberei helyükön maradtak. Őket nem is támadta senki sem. Így nekem is az a benyomásom támadt, hogy ott nincs is komoly orosz támadás csak valami vaklárma keletkezett. Az oroszok közben tüzérségi tüzüket hátra helyezték Kápolnásnyék házai közé. Megindultam Kápolnásnyék felé, hogy a pánikot valahogy felszámoljam. Eközben Sárközy alez. a Velencére vezető út mentén a II. rohamszakasz segítségével felfogta a visszafutókat és br. Podmaniczky szds. parancsnoksága alatt, a II. osztály embereit a Margit-állásnak a kastélytól délre eső szakaszába irányította vissza. Az 1. és 3. századot, a Kápolnásnyéktől délnyugatra elterülő ligetes területen sikerült gyülekeztetni. Ezután indult meg a 3. huszárezred részeinek előnyomulása a köztünk és a II. osztály közt még mindig fennálló kb. 700 m széles hézagban. Első lépcsőben a Remete század, 2. lépcsőben a Rohonczi század nyomult előre. A Remete század a műút – vasút vonalat ellenállás nélkül érte el, de továbbjutni nem tudott, mert a Meszlényi kastéllyal rézsút szemben lévő majorban – a Margit-állás egyik legjobban kiépített támpontjában – az oroszok addigra már szívósan befészkeltek magukat és minden támadási kísérletet visszavertek.

A sötétség ekkor már teljes volt és a harci zaj is elcsendesedett. Az 1. századdal a patak mentén lezárattam a betonutat, összeköttetést tartva a 2. századdal. A 3. század a patak partján reteszállást foglalt az 1. század és a Remete század között. Mindkét századnak olyan keskeny volt a kiterjedése, hogy embereinek egy részét felváltva az állásaik mögötti házakban pihentethette. A védelmi állás így hézagmentesen helyreállt, ellenben a major elvesztése a Margit-állásban olyan veszélyes betörést jelentett, amely tulajdonképpen az én védőkörletemet a kastély környékén lévő védőkörlettől elválasztotta, mert a kettő közt húzódó reteszállás a már orosz kézre jutott majorból könnyen lerohanható volt. Harcálláspontomat az éj folyamán a kápolnásnyéki posta épületébe helyeztem át. A 3./II. osztály leváltotta a II. osztályt. Utóbbi Velence keleti részében csoport tartalék lett.

Lezárva 24 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 13.

Reggel, mikor az első vonalban a helyzetet szemléltem, megfigyeltük, hogy nagyobb orosz tömeg gyülekezik át a 139. mgp. területéről a pataknak a műút melletti horhosa¹³⁷ felé. Ezt az ellenséget aknavetővel és a német légvédelmi gépágyú tüzével, igen hatásosan lőttük. Eközben az oroszok is erősen lőtték a kápolnásnyéki református templomot. Az aknavető figyelő jelentése szerint négy orosz páncélgépkocsi futott be Pusztaszabolcs felől Kisvelencére, honnan erősen lőtte állásainkat és a kastélyt. Mivel embereim továbbra sem jutottak pihenőhöz, ezekkel a kimerült emberekkel nem vállalhattam az elkövetkező napokért a felelősséget. Utasítottam a századparancsnokokat, hogy a megengedhető legerélyesebb hangon, írásban kérjék a felváltást. Az írást be sem várva, távbeszélőn, magam is kértem ezt. Az ezredparancsnokság megint csak kérelmem továbbítását tudta ígérni. Lezárva 24 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 14.

7 h-kor 4 db 15 cm-es rohamlöveggel, megindult a 3/3. páncélos karhatalmi század támadása. Ez a század a nyilas pártnak volt valamilyen fegyveres alakulata és fellépése is inkább csak tüntetésnek, mint katonai vállalkozásnak számított. Harcértéke: 1 géppuska + 60 karabély. Az oroszok szívós ellenállása miatt nem nyert tért. A támadást vezető Szentirmay¹³⁸ könnyen megsebesült.

9 h. 30-kor beérkezett egy német páncélgránátos zászlóalj, mely a kastélytól keletre lévő majorra támadt és általában a szovjet betörés tisztázására és az eredeti Margit-állás helyreállítására igyekezett. Sajnos ez nekik sem sikerült, mert a major előtt elakadtak és így kénytelenek voltak visszavonulni a vasúti töltés mentén húzódó reteszállásba. Dél felé - erélyes lépésünk eredményeként - beérkezett és alárendeltségembe került a 15/1. és a 15/2. kerékpáros század. Ezzel a két századdal felváltottam az osztályom első vonalbeli részeit és azokat a faluban, fűtött szállásokban pihentetve tartalékba helyeztem. Elrendeltem – a még 10-én szákmányolt – süldő disznók levágását, hogy a pihenő alatt aránytalanul bő táplálékhoz jusson mindenki.

Röviddel a kerékpáros századok beérkezése után vettem a századparancsnokok jelentését, amit az alábbiakban idézek:

¹³⁷ A horhos a folyó vagy patak partjához lefutó meredek oldalú mély vízmósás.

¹³⁸ Szentirmay karhatalmi tisztéről nincs adatunk.

Az osztályparancsnokságnak

Jelentem, hogy az itteni megállapítás szerint az ellentámadás nem nyert tért. A harcokcsik visszamentek, az előttünk lévő tanya (major) ég. Már szórványos, nehezebb tüzéségi tüzet is kapunk. Az éjszakai fennlét és az állandó kinnlét mindhárom századot teljesen kimerítette. Nagyon kérem alezredes Urat, hogy méltóztatna valamit kieszközölni, mert az éjszakától mind hárman nagyon tartunk. Féltő, hogy nagy létszámcsökkenést fog okozni (szökések?). A jelek nagyon erre mutatnak. Ezt a jelentésünket lelkiismeret megnyugtatósból tesszük meg és a való helyzetet tárjuk fel, nehogy a vonal meglepetésszerűen meginogjon.

1944. XII. 14.

Tersztyánszky Géza fhdgy.

Dr. Németh László fhdgy.

Széchenyi Jenő fhdgy.

szd. pk-ok

Mihelyt a felváltás megtörtént, Széchenyi fhdgy. jelentette, hogy a XII. 9-én hozzá beosztott Fejes Ferenc zászlós – volt rohamszakasz parancsnok – állandóan ellenkezik, folyton csüggeteg és reményt vesztett kijelentéseket hangoztat a légénység előtt és mindezt légénységi állománybeli tanúk igazolják. Kéri Fejes azonnali eltávolítását a századtól. Fejest kihallgattam, ő azzal védekezett, hogy elkeseríti, hogy mint önálló szakaszparancsnokot századkötelékbe osztottam be. Ez a védekezés elfogadhatatlan volt, és mivel az ellene elhangzott vádak, szerintem is, kimerítették a szabotázs tényét, felvettem vele a Tényvázlatot és átkísértetem a hadosztály ügyészségre.

Lezárva 22 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 15.

Ismételten ellenőrizte Széchenyi az állások megszálltságát, mert tegnap már sötétségben vezette el a megszállókat. Minden rendben volt, mert az összeköttetést jobbra és balra szorosan tartották. A nap különös esemény nélkül telt el. Állandó zavarótűz fekszik állásainkon és az oroszok egész közel fészkeltek be magukat hozzánk. Miután a német páncélgránátos zászlóalj támadása eredménytelen maradt, meggyőződtem, hogy az orosz betörést csak saját erővel lehet kifüstölni. Ezt meg kellett tenni, mert jelen helyzetben védelmi vonalunk tarthatatlan. Mivel megfigyeltük, hogy az oroszok a déli étkezést 12 h. körül kapják, az a terv fogant

meg bennem, hogy XII. 16-án 12 h. 30-kor – minden tüzéségi tüzelőkészítés nélkül –, meglepetésszerűen rohanjuk le a majorban lévő támpontot. Ehhez a 3. század két, az 1. század egy géppisztolyos küzdőcsoportot képez és ezek lesállításból az egyik légvédelmi gépágyú egyetlen sorozatára betörnek a támpontba. A még ép harcokcsik második lépcsőben követnek.

Széchenyi harcálláspontjára mentem, az a 124. mgp-től északkeletre lévő kö-épületben volt, melynek falán egy márványtábla jelezte, hogy itt született Vörösmarty Mihály. Ide hívtam Tersztyánszkyt is a terv megbeszélése végett.

Széchenyi rögtön határozottan kijelentette:

– Ez a vállalkozás biztosan sikerülni fog!

Tersztyánszky már óvatosabb volt, de ő is egyetértett. Miután a vállalkozásra az ezredparancsnokságtól az engedélyt megkaptam, értesítettem a 3/II. huszárosztály parancsnokságot, mivel a 3. század küzdői az ő védőállásaiakon fognak támadni. Meg kellett velük egyezni arra nézve, hogy vállalkozásunk sikere esetén vállalják-e a major megszállását és védelmét? Ők ezt természetesen vállalták.

Lezárva 22 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 16.

Réggel az orosz tüzéség romboló gránáttal kilötte a harcálláspontomat. A posta épülete részben összedőlt. Így kénytelen voltam három házzal hátrább települni. 11 h-kor mentem a századdal a készenléti helyre a Meszlényi kastélyhoz. A 3. század egyik küzdő csoportja a Meszlényi kastélyparkból – Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt – a másik – jó példa mutatása végett – az én parancsnokságom alatt –, a 3. század reteszállításából a vasút – műút vonalra merőlegesen támad a majorra. Széchenyi csoportja a 124. mgp. felől a Margit-állás mentén hatol a harcokcsióknak az oroszok által megszállt részébe és miután ezt elfoglalta délkeleti irányból tör a majorba. A német légvédelmi ágyú állásváltoztatás nélkül is – tudott a major területére tüzelni. A Toldi¹³⁹ harcokcsi és a német nehéz rohamlőveg a falu délnyugati kijárata közelében tartózkodott, ezek helyzetét is változtatlanul hagytam, nehogy a motorzúgás az oroszok figyelmét felhívja. Köztük és a Tersztyánszky csoport közt a távköz úg is csak 500 m volt, a felzárkózás tehát egy pár percet vett csak igénybe.

Pontban 12 h. 30-kor leadta a német gépágyú a sorozatát. A becsapódások a betonúton túl húzódo orosz lövészárók permén porzottak. Erre én a küzdőcso-

¹³⁹ A Toldi magyar könnyű harcokcsi volt. Az eredeti típust egy db 20 mm-es nehézpuskával és egy db géppuskával, a továbbfejlesztett változatát már egy db 40 mm-es harcokcsiágyúval és egy géppuskával szerelték, s a legveszélyesebb helyeken a páncélzatát is megvastagították.

portom embereivel a vasútvonalon és betonúton átszaladva, átugorva az árkot (én még egy több napos orosz hullán is kénytelen voltam átugorni) részben egy romistálló fala mögé, részben a leégett cselédházak falai mögé álltunk. 3-4 meglepett orosz előttünk szaladt és beugrott a major mögötti támpontjuk árkába. A következő pillanatban a támpontban lévő oroszok felálltak és feltartották a kezüket. Egy huszár a cselédházak közül kilépett és intett az oroszoknak, hogy jöjjenek előre. Erre az orosz rácsapott a golyósóróra és a huszár holtan esett össze. Az az árok, amit átléptünk, és az az árok, amit az oroszok tartottak megszállva a nagy harcokosi árokba torkollott. A mi árunk torkolati pontjára ült a 3. század egyik, automata puskával felszerelt mesterlövésze és mihelyt az orosz támpontból valaki a harcokosi árokba ugrott, azt sikeresen agyonlőtte. Tersztyánszky felől igen erős géppuskatűz, Széchenyi felől kézigránát robbanás és géppisztolytűz hallatszott. De tovább előnyomulni semmelyik irányból sem lehetett, mert az orosz tüzgépek kiválóan pásztázták az előterüket. Megjelent a cselédházak közt Tersztyánszky és jelentette, hogy képtelenség tovább előnyomulni, mivel a harcokosik besüllyednek a mély szántásba és biztosan kilövik azokat. Van az ostromlott támponttól délkeletre kb. 300 m-re – a mi volt reteszállásunkban – most egy orosz fészek, ahonnan kitűnő kilövés nyílik ellenünk. Arra az álláspontra jutottunk tehát, hogy a támadást be kell szüntetni és megelégszünk a már elfoglalt árok megtartásával. Ekkor a harcokosi árkon át hozzám érkezett egy 1. századbéli huszár és jelentette, hogy Széchenyi súlyosan megsebesült, pár percre egy másik, aki már azt jelentette, hogy a harcokosi árok a birtokukban van, de Széchenyi hősi halált halt. Én, aki eddig az istálló mögött álltam valahogy átjutottam a cselédházak közé és közöltem a megrendítő gyász hírt Tersztyánszkyval, aki felkiáltott:

– Most már bármi áron is, de elfoglaljuk a támpontot!

Mivel az orosz támpontot kézigránát dobásra sem lehetett megközelíteni, siker csak úgy volt elérhető, ha a német nehéz rohamlövég valahogyan be tud lőni az árokba. A majortól délnyugatra a terep a major felé lejtett. Ha a német rohamlövég ide kimegy, kap olyan szöveget, amely beviszi lövedékét az árokba. A harcokosi, amelynek sokkal magasabban van a csőtorkolata, csak lényegesen messzebből érhetett el ilyen lövést. A baj csak az volt, hogy a rohamlövég parancsnoka semmiképp sem mutatott hajlandóságot, hogy erre a veszélyes helyre kimenjen. Ekkor kiküldtem az önként jelentkezett Toldit és e mögött, annak fedezete alatt, kihúzott a német rohamlövég is. Sikeresen betalált három egymás után leadott lövéssel az árokba. A harmadik gránát robbanására Koplándi törm. a harcokosi árokból kézigránát összdobás után betört rajával a támpontba és kihozott onnan három még élő orosz. Kettő ezek közül is sebesült volt. Páncélosainkat csak tankpuska találatok érték és így súlyosabb találatok nélkül fedezék mögé húztak vissza.

Széchenyi harca a következőképpen zajlott le: Szokása szerint legelől vezette csoportját a Margit-állás árkában a harcokosi árok elé. A harcokosi árok fenekén 4-5 orosz sütkérezett a jól odatűző napon. Széchenyi géppisztollyal kettőt agyonlőtt, mire mindkét oldalról általános kézigránát dobás keletkezett. Az egyik kézigránát Széchenyi feje mögött az árokparton robbant és szétvitte a nyúltagyát. Rögtön meghalt. Három hősi halottunk és egy sebesültünk volt még ezen felül. A Margit-állás tehát ismét hézagmentesen a kezünkbe került.

Azt a feladatot, amit az előző nap egy páncélgránátos zászlóaljnak nem sikerült megoldani, mi maroknyi erővel megoldottuk... Igaz, nagy árat fizettünk érte.

A Meszlényi kastélyból rögtön jelentettem ezredparancsnokunknak a gyász-hírt és a sikert. Utóbbiért a legnagyobb elismerését fejezte ki, de Széchenyi hősi halálát ő is megrendülve vette tudomásul. Alig fejeztük be a harcot a major környékén, az orosz tüzéség valóságos bénító tüzet zúdított oda. Ennek dacára a jó mély árkok kihasználásával a 3. huszárezred Remete százada megszállta a támpontot és a mi jobbszárnyunkkal felvette az összeköttetést. Az 1. és 3. századot tehát újra visszarendeltem pihenőhelyükre tartaléknak. Az 1. századparancsnokságot Éber Béla hdgy. vette át.

Lezárva 23 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 17.

Erős lövöldözéssel és nehézfegyvertűz alatt telt el az éjszaka. Az oroszok felderítésszerű kisebb vállalkozásokat hajtottak végre, de mindenütt vissza lettek verve. Reggel bevonult Miklósi fhdgy. és rögtön átvette a 2. századparancsnokságot. Az ezredparancsnokság parancsára az eddig nekem alárendelt 15/1. és 15/2. kerékpáros századot a II. osztálynak kellett adnom. Ezért ezeket az 1. és 2. huszárszázaddal váltottam fel. A 3. század maradt osztálytartalék. A vezetékllovak parancsnoka Molnár Imre hdgy. lett, akit időközben a 3. századhoz visszahelyezett az ezredparancsnokság. Gr. Széchenyi Jenő fhdgy-ot, a három hősi halált halt huszárral együtt Kápolnásnyék északi részében lévő dabasi Halász család kastélyparkjában egy kökereszt mellé temettük. Egy láncon, Széchenyi nyakába akasztva – az ősi családi címerrel ékes – cigarettatárcáját helyeztük el. A háború után testvérbátyjával közöltem a sírhelyét és ő utóbb értesített, hogy hős öccse tetemét a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. A nap folyamán a postánál lévő útkereszteződést és attól nyugatra a műutat igen erősen lőtte az orosz tüzéség.

Lezárva 22 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 18.

Az oroszok igen közel húzódtak állásainkhoz és minden mozgást tűz alá vettek. Az utóbbi napokban, a község délkeleti felében, éjjel és nappal egyaránt, már úgy

is csak szökellve lehetett közlekedni. Így elég sok a véres veszteségünk. Amit az előjelek sejtettek, bekövetkezett. Pont 11 h-kor kezdett az orosz igen heves pergőtűzet. Utána támadást indított – a tőlünk balra lévő – német állások ellen és sikerült ott mélyen betörni. Innen a mi balszárnyunk hátába támadtak. E támadás előtt a 302. utászsorozat visszahátrált a Vörösmarty ház vonaláig. Ebben a vonalban már sikerült Miklósi és Bene fhdgy-oknak a visszafutókat feltartóztatni, kötelékeket rendezni, majd a műutat lezárva tartó és öntevékenyen előrehúzó két rohamlőveg támogatásával a 2. század tartaléka élén ellentámadásba lendülni. Ez az ellentámadás kiválóan sikerült. Az oroszok fegyvereik nagy részét visszahagyva délkelet felé hátráltak, kiürítve nemcsak az imént elfoglalt utászsorozat állásait, hanem még az ettől balra lévő német zászlóalj állásait is. Miklósi az oroszokat tovább üldözte védelmi vonala előterepén át kifüstölve több kisebb előretolt orosz támpontot. Azután – a mi XII. 7-én birtokolt – felvételi állásunkban, a 139. mpp-on, az utászsorozat egy raját harcelőörsként hátrahagyva, visszatért a főellenállási vonalba. Ez az ellentámadás oly lelkesítő látványt nyújthatott, hogy a német rohamlőveg parancsnok kiugorva harcokcsijából gratulált Miklósinak. Az egész oly gyorsan zajlott le, hogy mire Miklósi jelentése hozzám érkezett még nem volt időm az osztálytartalékot riadóztatni. Ugyanakkor érkezett harcálláspontomra Justh Dénes¹⁴⁰ alez., Kesseő vörgy. parancsörtisztje, akit Kesseő, mivel a tüzéségi tűz következtében megszakadt a távbeszélő összeköttetés tájékoztódás végett küldött hozzám. Örömmel lepődött meg, mikor harcálláspontomon 18 orosz foglyot talált, akiket éppen kihallgattam. Ezek előadták, hogy máramarosi ruszinok. Őket munkásszázadokba sorozták be az oroszok és csak nemrégiben képezték át katonáknak. A támadás előtt pálinkát kaptak, még most is kissé részegnek látszottak. Miklósi – túlerővel szemben végrehajtott – ilyen nagysikerű ellentámadásának ez ad némi magyarázatot. Részletes helyzet tájékoztatásra ezek után már nem volt szükség, annál kevésbé, mert Miklósi beküldött még 5 db 20 cm-es zsákmányolt nehézpuskát és két géppuskát, ami bizonyítja, hogy a betört ellenség komoly erőt képviselt. 16 h-ra már ellenőriztem az egész főellenállási vonalat. Az összeköttetés mindenütt megvolt és az állásokban teljes volt a rend. Az ellenséges zavarótűz is csökkent. Este az ezredparancsnokság tolmácsolta a német hadtestparancsnokság dicséretét is, de ennél sokkal lényegesebb az a német hadsereg napi-parancs, amit az alábbiakban szó szerint közlök:

¹⁴⁰ Justh Dénes, nemes neczpáli (Budapest, 1897. nov. 13. - ??). A bécsújhelyi katonai akadémiát végezte el 1918-ban, 1942. okt. 30-ától alezredes. 1944. szept-ig a margittai járási bevonulási központban lónyilvántartó, dec. 23-áig Kesseő vezérőrnagy mellett összekötő tiszt, ezután a 3. magyar hadsereg-parancsnokságon összekötő tiszt.

*Der Oberbefehlshaber
der
Armeegruppe Fretter – Pico*

A.H. Qu., den 20. 12. 44.

Armee – Tagesbefehl!

Ich spreche den Husaren – regimentern 2 und 3 der 1. kgl. ung. Husaren – Division für hervorragende Leistungen auf dem Schlachtfeld meinen dank und meine Anerkennung aus.

Die regimentern haben am 18. 12. 44. mit schwerpunkt bei Kápolnas Nyek eingesetzt, in zäher Abwehr und in schneidig geführten Gegenangriffen den sowjetischen Massenansturm gebrochen und damit entscheidenden Anteil an der Bereinigung eines feindlichen Einbruchs.

*(Aláírás)
Fretter Pico¹⁴¹
General der Artillerie*

Ilyen magas helyről, ilyen hangnemben, úgy tudom, rajtunk kívül egyetlen magyar alakulat sem kapott dicséretet.

Lezárva 20 h - kor.

📖 Kápolnásnyék, 1944. december 19.

Az előző éjjel abban a hiszemben feküdtünk le, hogy a helyzet teljesen tisztázódott. Ez eléggé téves felfogásnak bizonyult. Az oroszok ugyanis Baracskánál mélyen betörték a németek állásaiba és őket onnan XII. 18-án nem sikerült kiverni. Ma reggel aztán megindult a nagyszabású ellentámadás páncélos erők támogatásával a baracskai betörés ellen. Az ellenünk felvonult orosz tüzérség csőveit ma délelőtt a német ellentámadás irányába fordították. A Mecsér majort rohamlővegekkel támogatva visszafoglalták, Baracskán utcai harcok dúltak, de – értesülés szerint – Baracska újra saját kézen van. Délután megint megerősödött az ellenséges zavarótűz, de veszteségünk nem volt.

¹⁴¹ Fretter-Pico, Maximilian (Karlsruhe, 1892. febr. 6. - Kreuth-Bad Wiesse, 1984. ápr. 4.) 1942. jún. 1-jétől tüzérségi tábornok. 1944. júl. 17. és dec. 23. között a 6. német hadsereg, illetve a 6. német, valamint a 2. és 3. magyar hadseregekből álló hadseregcsoport parancsnoka. Ebben a hadseregcsoport-parancsnoksági parancsban elismerését és köszönetét fejezi a huszárhadosztály ezredeinek, melyek 1944. dec. 8-án Kápolnásnyéknél szívós védelemben és bátran vezetett ellentámadással a szovjet tömegtámadást megállították.

Még hajnalban a 3. századdal felváltottam az 1. és 2. századot, úgyhogy a 3. század részei, a 3. huszárezredtől is átvették a XII. 16-án visszafoglalt majort. A 3. huszárezredet, megerősítve a 15/1. és a 15/2. kerékpáros századokkal a mi balszárnyunkra helyezték át és felváltatták vele az ott eddig állásban volt német zászlóaljzat. Ez az intézkedés eléggé megdöbbenett! Ha még a mi állásainkból visznek ki részeket a német állás szűkítésére, akkor a helyzet nagyon komoly és semmiképp sem számíthatunk tartalékok támogatására. Nem tehettem mást, mint egy erős tartalékot képezni az 1. és 2. század embereiből. És bízni a lendületes ellen-támadások sikerében. Ugyanis teljesen mindegy, hogy a főellenállási vonalban átlag 10 m-enként, vagy 20 m-enként áll egy ember. Az orosz tömegtámadás, mintha vaj volna úgy tör át rajta! Az egyetlen, de kockázatos remény csakis az lehet, hogy a hirtelen megindított, jól összefogott ellentámadás visszaűzi őket még mielőtt befészkelhetnék magukat. Ez a múltban ismételt sikerült is. A Hajdúpusztától a Szarvas-tanyáig a pusztaszabolcsi úton erős motorzúgást és nagy lármát hallottunk, amit a csoport tüzésége összpontosított tűz alá vett. Lezárva 20 h-kor.

Kápolnásnyék, 1944. december 20.

Az éjszakát a szokásos tűzpárbaj töltötte ki. Azért a levegőben volt valami feszültség, valami baljós előérzet. Nem volt téves! 8 h. 45-kor már egybefolyóan dübörgött az oroszok pergőtüze, ami az állásokról terjedt Kápolnásnyékre, köd- és romboló gránátokkal keverve. Ez a házakat romba döntő, megsemmisítő tűz 9 h. 50-ig jégesőként egyhuzamban tartott. Ebben a tűzben az oroszok – eddig nem tapasztalt módon – saját gyalogságukat behajszolták és így annyira felzárkóztak a saját tüzükre, hogy a huszárjaink, kik az árkokban fedezték magukat, azt vették észre, hogy az oroszok húzzák elő onnan őket. Balszárnyunkon az utászszázadot áttörték, azonban a 3. század zöme mindennek dacára ellenállt. Az utolsóig kitartó 3. századot a balszárnyon betört oroszok hátulról is támadták. A már saját reteszállásból rohamozó oroszokkal a 3. század felvette a harcot és elkeseredett közelharcban – 8 fő kivételével – hősi halált halt, vagy fogságba esett. A jobbszárnyon kikülönített támpont parancsnokának Magyar János őrm-nek, aki az eddigi harcok alatt is mindig példaadóan a legvitézesebbül állta meg a helyét, utolsó szava volt – az egyetlen megmenekült huszárjának tanúsága szerint:

“– Kézigránátot a kézbe! A helyét senki sem hagyhatja el!”

Ezzel a magatartásával ismételtén bebizonyította, hogy a század az utolsó csepp vérig, megalkuvást nem ismerve küzdött esküjéhez és az ősi huszár szellemhez híven hazájáért.

Az összeköttetés – mint ilyenkor mindig – megszakadt, felfelé és lefelé egyaránt. Miklósinak és Ébernek már előzetes parancsot adtam, hogy külön parancs bevárása nélkül, orosz betörés esetén haladéktalanul induljanak ellentámadásra a német rohamlővegek támogatásával. A páncélos karhatalmistákból egyes visszafutókat lehetett látni, de hogy a házból kilépjünk megkérdezni, hogy mi van már nem lehetett, mert egyik ház a másik után omlott össze maga alá temetve a bent lévőket. Az osztály távbeszélő szakasza két ember kivételével az osztályparancsnokság melletti ház összeomlásakor ott veszett, illetve megsebesült. A pergőtűz az osztálytörzsnak a faluban elhelyezett lovait mind elpusztította és így a súlyos veszteség mellett, még a kocsijainkat sem tudtuk elhúzni. Az 1. és 2. század utcai harcban, halogatva hátrált a túlerős és gyorsan előrenyomuló ellenség elől. Mikor Miklósi és Éber megmaradt embereivel végre egyesülni tudott a német rohamlővegekkel ellentámadásba lendült. Ez nem juthatott tovább a postánál, mert a Pázmánd felé vezető utca teljes szélességében hömpölygött észak felé az orosz tömeg és noha ebben a német rohamlővegek rendeket vágtak, egy-egy lövéssel végig seperve az utcát, mindig újabb és újabb tömeg tört elő, most már a házromok közt is tért nyerve.

Mi dr. Németh Lászlóval és Foltényi Gáborral – éppen az utolsó percben – kiszaladtunk abból a házból, ahol az osztályparancsnokság települt, mert ez a ház a következő percben telitalálatot kapott és összedőlt. Én kevéssel hátrább egy ház fala mögé feküdtem le és ott már egyedül voltam, mikor észrevettem, hogy az utca másik oldalán az árokban fekszik Tersztyánszky és egy karabélyból lövöldöz az utca végén feltűnő oroszokra. Egy huszár feküdt hirtelen mellém és odaszólt, hogy kapaszkodjam a nyakába, mert hátra visz. Ránézve láttam, hogy az arca csupa vér.

– Fiam, te vagy sebesült, nem én – szóltam rá. – Siess a kötőzőhelyre!

Hátraszökellt. Aztán mi is megindultunk szökellve Tersztyánszkyval, hátrafelé. Az osztályom maradványai – utolsónak elhagyva Kápolnásnyéket – a községtől északnyugatra a műúttörés mentén beásott német légvédelmi gépágyúk vonalában reteszállást vettek fel. Bágyontól nyugatra, a műúton túl az 1. század, tőle délnyugatra a 2. század maradványai foglaltak állást. Én törzsem maradványaival, továbbá Tersztyánszkyval és 8 emberével, valamint a 20 főre apadt utászszázaddal a közép mögött 300 m-re egy kis tanyába települtem Tőlünk északra pár száz m-re a 3. huszárezred 4 aknavetője, majd ezek mögött a földút mentén a mi 6 aknavetőnk foglalt tüzelőállást, noha lőszer már csak nagyon kevés volt. Balszárnym mögött a 18 főre apadt 3. huszárezred biztosított. Estig az ellenség nem tett előnyomulási kísérletet felénk a falu területéről. Aknavetővel és gránátvetővel szórványosan lőtték állásainkat. Balra a 3. hu.e. biztosításán túl, senkivel sem

volt összeköttetésünk. Jobbra tőlünk, velünk egy magasságban, a fásoros út mentén húzódott ki a faluból az a század, amelyik a II. osztály alárendeltségében XII. 12-én ama emlékezetes pánikot rendezte.

Körülbelül egy időben kaptam meg Sárközy alez. helyzetközlését és Németh Lajos alez. alább közölt parancsát. Sárközy egy vázlaton közli, hogy 1 géppuskára és 12 főre apadt osztályával Velence keleti kijáratát tartja megszállva, tőle északra az 54 főből álló gyalogos század van állásban. Németh alez. parancsa pedig a következő:

Pongrácz és Tomka alez. urak

Az osztályok jelenlegi helyzetben tartsanak ki. Az ők-t Velence ÉK-nél a 2/II. oszt-lyal okvetlen fel kell venni. Balra a helyzetet fel kell deríteni. Háp-om Nadap községháza. Baracs-káról a né. Kroll csoport ellentámadása indul az oroszok oldalára.

Nadap, 1944. XII. 20. 12 h. 15.

Németh alez.

Az ezredparancsnokság még XII. 19-én Nadapra távozott. 20-án onnan is eltávozott ismeretlen helyre. Érthetetlen, hogy miért nem keresett fel – a Pongrácz-cal közös – harcálláspontunkon. Akkor tudhatta volna, hogy legfeljebb 5-6, lelkiileg és fizikailag kimerült rajerejű kötelék felett rendelkezik. Ezt még az éjjel jelenthette volna a hadosztály-parancsnokságnak és – józan ésszel gondolkozva – ez csak visszavonulási parancsot adhatott volna. Hogy ezredparancsnokunk mennyire tájékozatlan volt a helyzetről, mi sem bizonyítja jobban, mint fenti írás, amiből az tűnik ki, hogy az orosz betörést olyan alárendelt erejűnek tekintette, amivel a Kroll csoport el tud bánni. Ezzel szemben a valóság az volt, hogy tőlünk keletre egész Martonvásárig a német arcvonal teljesen át volt törve és az áttörésen át hatalmas orosz tömegek kezdték meg előnyomulásukat a Váli völgyön át észak felé.

(Ahogy később megtudtuk, XII. 19-én, mikor védelmi vonalunkat – a németek javára – meghosszabbították, Kesseő vörög. nem vállalta tovább a védelemért a felelősséget és átadva a parancsnokságot Schell Zoltán ezredesnek, eltávozott. Ezzel az úgynevezett Kesseő csoport feloszlott és mindazok a segédcsapatok, amelyek nem tartoztak szervezetszerűen a huszárhadosztály kötelékébe, fokozatosan eltávoztak.)

Így az éj folyamán elvonult Bene fhdgy. parancsnoksága alatt a 20 utász, majd – minden jelentéstétel nélkül – a tőlünk jobbra lévő gyalogos század. Lezárva Csákváron, XII. 23-án.

Vereb vasúti megálló, 1944. december 21.

Éjfél után harcálláspontunkra érkezett Németh Dezső¹⁴² alez., a 3. huszárezred parancsnoka, majd tájékozódva a helyzetről, magával vitte br. Pongrácz alez-t és Remete Tamás fhdgy-ot. A 3. huszárezred maradványát, Flandorffer Tamás¹⁴³ fhdgy-gyal, az én parancsnokságom alá rendelte.

4 h-kor jelentették a 3. ezredbeliek, hogy az egyik biztosító őrsüket az oroszok elfogták és nagyobb orosz csoportok Pázmánd felé nyomulnak. 6 h. körül a jobbszárnyam felé húzódó két fásoros út mentén nyomultak előre az oroszok, mivel a gyalogosok már előzőleg szó nélkül elléptek onnan. Az aknavető tüzelőállásból 7 h-kor jelentették, hogy a tőlünk északkeletre lévő dombvonulaton velünk egy magasságban már oroszok vannak. Erről személyesen győződtem meg. Az ezredparancsnokságnak ezt nem tudtam jelenteni, mert összeköttetésem már nem volt. A tarthatatlan helyzet miatt elrendeltem a visszavonulást a Nadap - Lovasberény vonaltól keletre húzódó magaslati gerincen át a verebi vasúti megálló irányába. Ezzel a vonallal párhuzamosan tőle keletre egy széles völgy vezetett, ami már ellenséges tűz alá került. Nadapra az ezredparancsnokságra hírvivővel jelentést akartam küldeni, de a hírvivő visszatérve jelentette, hogy Nadapra nem tudott bejutni, mert ott utcai harcok vannak. Kb. 2 km megtétele után összetalálkoztunk – a mi volt szomszédunk Zöllér zászlóaljából – egy német járőrrel. A parancsnokuk jelentette, hogy az oroszok elérték a Gyula-majort, tehát harc nélkül túljutottak Pázmádon. A peremvonal tetején, amelyen mi ide értünk erdőszegély húzódtott és az erdő egészen Lovasberényig terjedt. Ahol a vasútvonal a peremet elérte egy függőleges szakadékban egy agyagbányában végződött. Az agyagbánya fenekén pedig egy elhagyott téglagyár állott. Ettől északra metszette a völgy a vasutat. A völgyet egy német légvédelmi üteg, a vasúton túl pedig három német rohamlőveg zárta le. A vasúti megálló környékén biztosított megállásba mentem át.

¹⁴² Németh Dezső, nemes benkepatonyi (Dunaszerdahely, 1899. szept. 27. - ??). 1918. aug. 17-én avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1942. szept. 29-étől alezredes. 1942. dec. 1-jétől a 3/l. huszárosztály, 1944. júl. 10-étől a 3. huszárezred parancsnoka.

¹⁴³ Flandorffer Tamás, lovag (Zalaegerszeg, 1919. máj. 5. - Budapest, 1992. nov. 27.). 1940-ben avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1943. máj. 1-jén főhadnaggyá léptették elő. 1944. jún. 14-étől a 3. huszárezred pótezred parancsnok segédtisztje, 1944. szept. 4-étől a hadműveleti területen az 1/III. tábori pót huszárosztály parancsnokának segédtisztje. Megsebesült 1944. dec. 22-én.

Innen beküldtem Flandorffert Verebre remélve, hogy talál valami magasabb parancsnokságot és attól tájékoztatást, esetleg parancsot kaphatunk. Kisvártatva, a huszárhadosztálytól ide érkezett Schmertzing Egon alez. azzal a paranccsal, hogy menjek vissza Csúcsos-hegy, Cseket-hegy területére (ezek a tegnapi állásainktól nyugatra lévő magaslatok).

Schmertzing úgy lépett fel, mint valami szemlélő előljáró, aki egy züllésnek indult alakulatban hivatott a fegyelmet helyreállítani. Kínmosollyal az arcomon igyekeztem a helyzetet feltárni. Meg kellett értetni vele, hogy nincs osztályom, hanem csak egy pár rajom és ahová küld, onnan orosz zászlóaljak nyomulnak észak felé. Mikor azt kérdeztem, hogy miért nem az ezredparancsnokom által érkezik hozzám ez a képtelen parancs, már nem tudott felelni. Aztán megígérte, hogy a helyzetemet jelenteni fogja a hadosztály-parancsnokságon, majd eltávozott.

Flandorffer Vereben jelentkezni tudott Schihrmeister ezredesnél, akitől azt a közlést kapta, hogy hadosztálya megmaradt részei Verebig vonultak vissza és tölem kéri, hogy a völgyet zárjam be. Kisebb részei Verebtől délkeletre be vannak kerítve. A délután meginduló páncélos ellentámadástól mindössze azt reméli, hogy ezeket a bekerített részeket sikerül felmenteni. 15 h. 30-kor megindult a német páncélos ellentámadás: Vereb - Pázmánd, valamint Lovasberény - Nadap irányába. Hernyótalpas nehéztüzérségük harcálláspontom mellett ment tüzelőállásba. A támadás a németek közlése szerint a sötétség beálltáig elérte Velencét. Ez csak azt jelentette, hogy egy páncélos ék Nadapon át betört Velence északi szélére, nem pedig azt, hogy Velence - Kápolnásnyék vonaltól északra előrenyomuló orosz erőket vertek vissza.

Lezárva Csákváron, XII. 23-án.

Vereb vasúti megálló, 1944. december 22.

Virradatkor a biztosításunkat visszanyomták a vasúti megállótól délre levő téglagyárig. Figyelőim jelentették, hogy az erdő északnyugati szegélyét megszállták az oroszok. A peremre sem lehet kimenni, mert erős géppuskatűz alatt áll. Három huszár és két német katona ott meg is sebesült. A tartalékban volt Miklósi századot délnyugatról az erdőszegély megkerülésével támadásra rendeltem gondolva, hogy csak egy álló figyelő járőrrel kerül szembe. Előrenyomulását aknavetőim tüze támogatta. A helyzet tisztázódni kezdett, midőn egy német páncélos osztag Vereb felől Lovasberény irányába haladva a völgyet keresztezte és itt hirtelen igen erős tűz alá került. Ez az osztag visszahagyott 4 könnyű harckocsit a gépponttatású üteg biztosítására, de vele eltávozott a légvédelmi üteg is. A téglagyár melletti agyagbánya – kb. 20 m magas – szakadékfala fölött, hirtelen, 8 db T-34-es

és 4 db Sztalin¹⁴⁴ mintájú harckocsi tört előre és elakadt a szakadék szélén. Ezek a harckocsik azért nem kanyarodtak a völgyön át, mert a téglagyár felől a völgyet a német lövegek oldalozni tudták. Így viszont ők uralták az egész előterepet. Az orosz harckocsik tüze elől mi a téglagyárnál lévő emberekkel a vasútvonal mögé futottunk vissza a német lövegek vonalába. Itt olyan tüzet zúdítottak ránk, valamint a még ott tartózkodó német harckocsikra, hogy azokba a kezelő legénység, amelyik nem várva támadást a harckocsikon kívül tartózkodott, nem tudott már beszállni és úgy, mint mi a vasúti töltés mögé feküdt. A 4 harckocsi, a vasúton túl leszállásban lévő 3 rohamlöveg, valamint 2 lövegvontató percek alatt kigyulladt.

A meglepett huszárok – hiába kiáltottunk utánuk “Állj!”-t –, egy átereszen keresztül bújtak a műút mögé, más részük az úton szökellt át, itt azonban oly sekély volt az árok, hogy a kúszó huszárok háta kilátszott. Természetesen repeszgránáttal, géppuskával és géppisztollyal annyira lőtték őket, hogy ott Lovasberény felé elhúzni nem tudtak, tehát fejüket veszítve a kb. 1 km távolsáig enyhén emelkedő dombháton futottak vissza. Itt aztán minden egyes emberre repeszgránáttal lőttek a harckocsik.

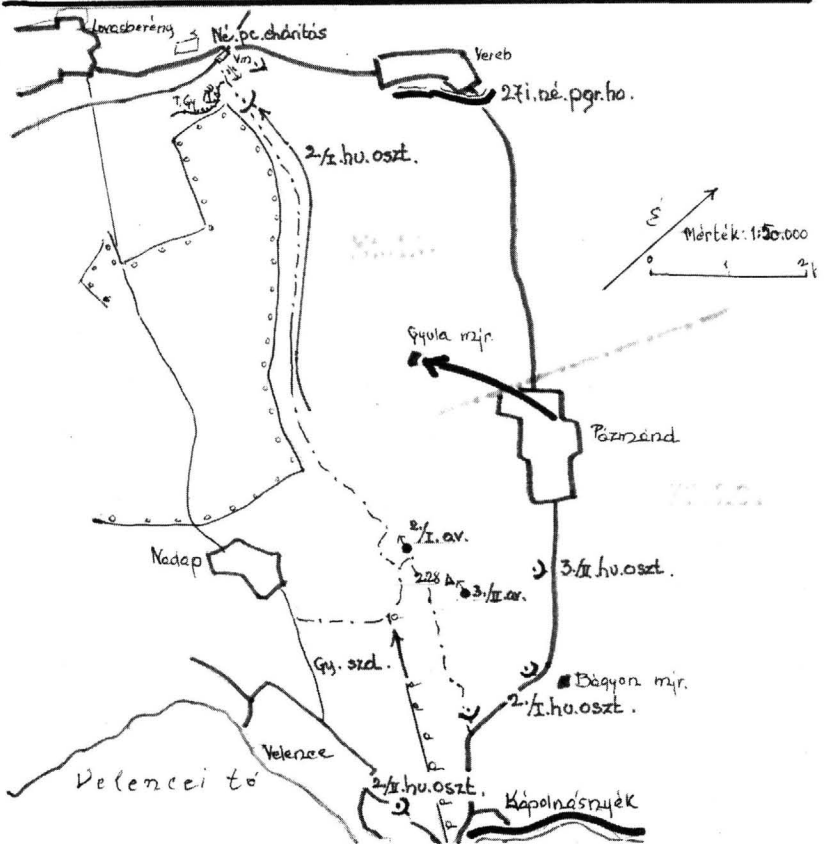
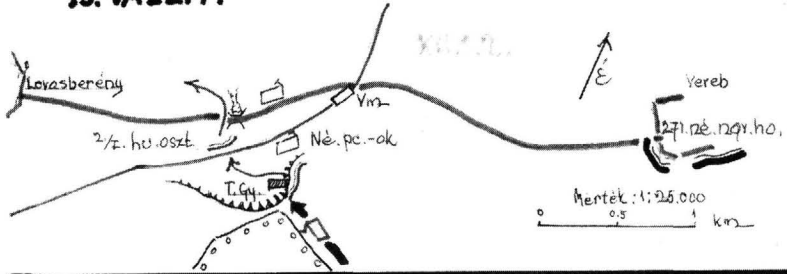
Én 5 tiszttel a vasúti töltés mögött kitarítottam addig, míg a még ép két lövegnek sikerült Lovasberény felé elmenni és utána az égő harckocsik füstje mögött Csákvár felé indultunk el a dombháton, párhuzamosan a Lovasberény - Csákvári földúttal. A dombhátról az égő német harckocsik és rohamlövegek füstfüggönye mögül jól leláttunk a Váli völgybe, sőt az azon túl elterülő terepre. Ezen át szakadatlanul vonult az orosz gépkocsizó gyalogság tömege minden irányból harckocsi csoportokkal kísérve. Budapest tehát nyugatról, sőt egy-két nap múlva északról is be lesz kerítve. Segédtszemetet a dombon átfutók elfogására küldtem (a napló ezt írja, lehet, hogy tényleg ilyen kegyetlen parancsot adtam... , nem emlékszem! Abban a pillanatban én sem voltam észnél!), azonban ezeket megfogni már nem tudta. Személyére nézve szintén a dombon át futott, melyen az átfutók 15 %-a sem jutott át, hanem ott lelte halálát.

Utunkat egymás után ismétlődő légitámadások szakították meg. Szerencsére mi ötven olyan kis és hálátlan célt mutattunk, hogy ránk ügyet sem vetettek, de a Lovasberény - Csákvár felé vonuló seregvonásokat és német páncélosokat annál hatékonyabban támadták. A Lovasberényben lévő vezetéklovainkat és aknavető kocsijainkat segédtszemet – szerencsére, még a légitámadások előtt – Csákvárra

¹⁴⁴ A JSZ (Joszif Sztálin) a szovjet nehéz harckocsi, melynek lövegtornyába előbb 85 mm-es, aztán 100, végül 122 mm-es löveget építettek. Ez volt kora legnagyobb űrméretű löveggel rendelkező harckocsija.

15. VÁZLAT

103

15.vázlat: Verebi helyzetek

irányította, majd utána sikerült hozzánk csatlakoznia. Csákváron a megmaradt huszárokat összegyűjtve a község kijárait zártuk le. Miklósi fhdgy. a harcokcsitámadást észrevéve visszavonult 28 huszárával Gántra, honnan a hadosztályparancsnokság visszarendelte. Az ezred tisztikara fokozatosan a községházán gyűlt össze, a hadosztályparancsnokságé pedig az Eszterházy kastélyban. A hangulat rendkívül ideges volt. Mindenki a több napja elfojtott feszültség most engedett ki. Meg nem engedett hangnemben bírálatok is hangzottak el. Mikor végül is a kastélyból olyan parancs érkezett, hogy, úgyszólván fegyver nélkül a megmaradt pár emberrel foglaljunk védőállást Csákvártól keletre, elpattant a húr! Az egész ezred tisztikara egyértelműen, írásban, bejelentette, hogy jelentkezik az SS páncélos Hunyadi hadosztályba¹⁴⁵, ami ekkor volt felállítás alatt! Schell ezredes a rendet úgy állította helyre, hogy bűnbakként Németh Lajos alez-t – egy összeszó-lalkozás miatt –, másodsegédtisztjét, Zábráczy¹⁴⁶ fhdgy-ot pedig egy parancs tudatosan hibás továbbítása miatt – felmentette és haditörvényszék elé állította. Az éj folyamán Auerhammer ezredes, a volt póthuszárezred parancsnoka vette át az ezredparancsnokságot.

Lezárva 24 h-kor.

Csákvár, 1944. december 23.

Az új ezredparancsnok úgy intézkedett, hogy Miklósi fhdgy., Éber hdgy., Jankovich és Huszár¹⁴⁷ zls-ok, Gyuricza és Gyürky hdp-ok 31 huszárral, 3 golyószórával és 2 aknavetővel Sárközy alez. parancsnoksága alatt tovább védik Csákvárt. Nekem, Tersztyánszky és Németh fhdgy-gyokkal, Molnár és Foltényi hdgy-gyokkal az ezred vezetéklovai felett kellett átvenni a parancsnokságot és velük a Csallóközbe menetelni, ahová az utánpótlás érkezése is várható lesz. Elérzékenyülve búcsúztam el a kint maradóktól és kívántunk egymásnak – legalább lelkileg – kellemes ünnepeket. Azután Bokodra meneteltem különítménnyel, hova késő este érkezünk meg.

Lezárva Bokodon, 23 h-kor.

¹⁴⁵ A 25. SS (1. magyar) gránátos hadosztályt 1944. okt. végén kezdték el szervezni. A német felszerelésű és kiképzésű, de magyar vezényleti nyelvű és magyar egyenruhájú hadosztályt - más, hasonló hadosztályokkal együtt - a Waffen-SS alárendeltségében magyar parancsnokok vezetése alatt, az ország védelmében kívánták felhasználni.

¹⁴⁶ Dr. Zábráczy Olivér (Abaújszépi, 1914. ??) tartalékos hadnagy. 1944. jún. 15-étől a 2. huszárezred ezredközvetlen páncéltörő ágyús századában szakaszparancsnok, majd ezred 2. segédtiszt.

¹⁴⁷ Huszár László (Törtel, 1920. jún. 13. - ??) tartalékos zászlós. 1944. okt. 1-jétől 1945. márc. 29-éig aknavető szakaszparancsnok

Györgyháza puszta, 1944. december 24.

Az arcvonalban maradt huszárjaim számára, Molnár Imre hdgy. parancsnoksága alatt, visszahagytam megfelelő számú lovat. Az ezred többi lovát Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt, útba indítottam Szák - Nagyigmánd - Bönyrétalap menetvonalon Györgyháza pusztára. Itt, az erős fagyban megtett 42 km-es út után, két nap pihenőt tartottam és a Szentestét is együtt töltöttük el. Házigazdánk, Hegyeshalmi Elemér a legmelegebb vendégszeretettel látott el bennünket. Lezárva 20 h-kor.

Györgyháza puszta, 1944. december 27.

5 h-kor indítottam a menetoszlopot Győrön keresztül a Medve-hídon át a Csallóközbe. Ezeket XII. 25-én Csákváron az oroszok bekerítették. Pusztulásukat csak azáltal tudták elkerülni, hogy a német Kroll csoport Pantherjei éjjel áttörtek a gyűrűn és a hátukra véve kiszabadították őket.

 A Csallóköz magyar lakossága megható vendégszeretettel fogadott bennünket. Nem egy ház volt olyan, amelyik valóságos büfévé alakult át és minden arra járó huszárt behívott, hogy ingyen megvendégelje. Szilveszterkor fényes bált rendeztek. Így huszárjaink kitáncolhatták magukat a kedves csallóközi lányokkal, természetesen étel, ital a falubeliek vendéglátásából tellett. Így az ünnepek nálunk békeességben, a legszebb emlékeket hagyva maguk után teltek el.

Ezalatt viszont az országra újabb sötét felhő nehezedett. A Margit-állás északi részének áttörésével, Budapest bekerítése teljes lett. Orosz kézre került Székesfehérvár és Esztergom is. A huszárhadosztályból a 4. huszárezred és az I. önálló huszárosztály Budapestre szorult és ott később megsemmisült. Saját csapataink a Vértes és a Gerecse gerincein igyekeztek megkapaszkodni. Itt vetettek be minket is az ünnepek után, miután a Csallóközben átszerveztek és feltöltöttek.

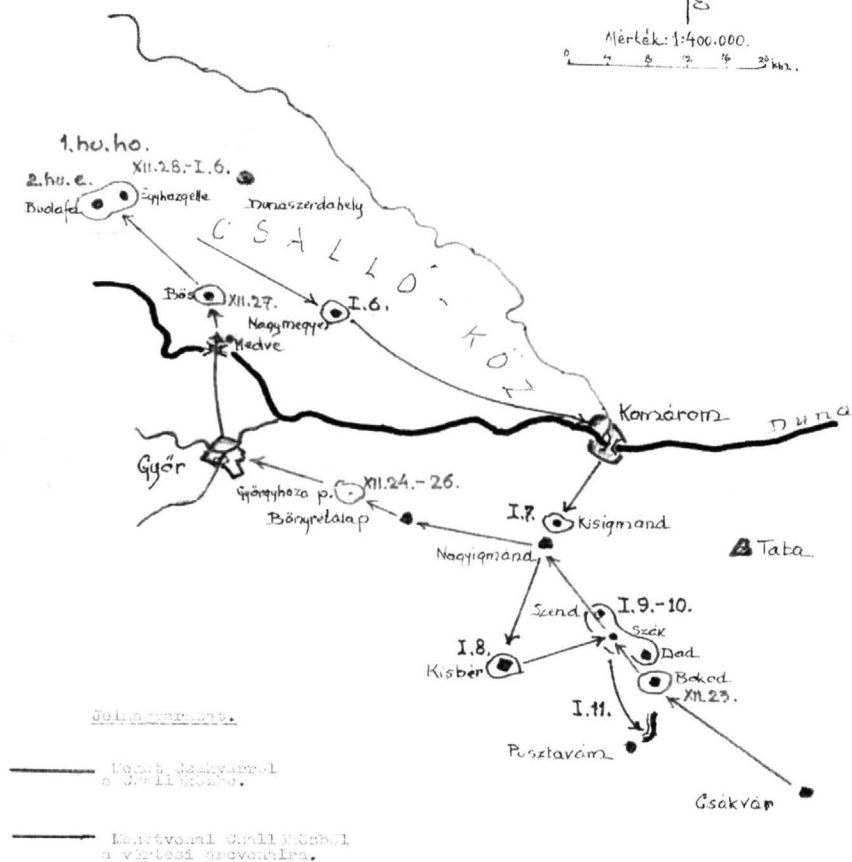
A Vértes-hegységben lezajlott harcokról emlékezünk meg majd a következő fejezetünkben.

16. VÁZLAT

Mérték: 1:400.000.

0 5 10 15 20 km.

16. vázlat: Menetvonalak ábrázolása

VIII. A VÉRTESEBEN

☛ Ezt az időszakot német támadások jellemzik, amelyeknek célja lett volna az ostromlott Budapest felmentése. A huszárhadosztály a – Hankovszky¹⁴⁸ vörög. parancsnoksága alatt álló – kassai VIII. hadtest kötelékébe került és ezekből a támadásokból csak kis részt kapott, a 2. huszárezred pedig szinte semmit. Mi, úgynevezett állásharcot vívtunk, ami azt jelentette, hogy két, egymással szemben húzódó védőállásban küzd ellenség és saját. Ez a küzdelem csupán kisebb-nagyobb felderítő vállalkozásokra, illetve ilyenek elhárítására szorítkozott.

Ismeretes, hogy teljesen leharcolt állapotban érkeztünk a Csallóközbe. Itt az egész hadosztályt újjászervezték. Újból felállításra került a 4. huszárezred és az I. önálló huszárosztály. Parancsnokaik: Darnay Hubert¹⁴⁹ és Kricsfalussy Ferenc¹⁵⁰ alezredek lettek. Az elveszett szervezetszerű tüzérsége helyébe a 6., 7., 73. és 82. tüzérosztályt kapta meg a huszárhadosztály. A huszárezredek továbbra is két osztályúak maradtak, az osztályok ellenben csak 2-2 lovasszázadból és 1-1 aknavető századból álltak. Létszámukat, meg fegyverzetüket tekintve az előző – plönneni szervezésnek – mintegy 50 %-át tették ki csak.

Az így megalakult osztályomban a lovas századparancsnokok maradtak: Miklósi és Tersztyánszky fhdgy-ok, az aknavető századparancsnok dr. Németh László t. fhdgy. lett. Anyagi segédtsízként ismét Éber Béla t. hdgy-ot vettem a törzsembe.

A hadosztály kötelékébe lépett egy méneskari osztály is. Ennek századait alkalomadtán egy-egy harccsoport megerősítésére osztották be.

A huszárhadosztály tehát újból seregest lett és mint ilyen indult jan. 5-én újabb alkalmaztatási területére, de emberanyagának zöme harctéri tapasztalattal nem rendelkező, átképzésre szoruló legénységből állt.

¹⁴⁸ Dr. Hankovszky Gyula (Budapest, 1898. jún. 12. - Kecskemét, 1982. jún. 10.) 1943. aug. 1-jétől vezérőrnagy, 1944. dec. 9-étől a VIII. hadtest parancsnoka.

¹⁴⁹ Darnay Hubert, szentmártonkátai (Kassa, 1897. ápr. 25. - Sződliget, 1972. nov. 18.). 1918-ban végezte el a Ludovika Akadémiát, 1942. szept. 29-én alezredessé léptették elő. 1943. okt. 15-étől 1945. jan. 18-áig a Huszár Központi Iskola tanulmányi vezetője, ezután a 4. huszárezred parancsnoka.

¹⁵⁰ Kricsfalussy Ferenc (Nyíregyháza, 1901. márc. 27. - ??). 1921. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, 1943. máj. 1-jén léptették elő alezredessé. 1943. okt. 1-jétől a budapesti I. önálló huszárosztály parancsnoka. 1945. febr. 10-étől a huszárhadosztály-parancsnokságon szolgált.

Egyházgelle, 1945 január 5-ig

Január 4-én a hadosztály-parancsnokságon megbeszélést tartottak és akkor kaptam a parancsot, hogy az osztályból állítsak ki két lovasszázadot, melyekhez még a II. osztálytól fogok kapni egy lovasszázadot és egy nehézfegyverszázadot. A menetkészültséget 1945. jan. 5-én 12 h-ig kellett elérni, mert jan. 5-én már menetel kell számolni. Jan. 5-én reggel a gr. Zierotin László szds. parancsnoksága alatt álló lovas és a br. Podmaniczky Tamás parancsnoksága alatt álló nehézfegyver – II. osztálybeli – század, valamint Szunyogh György szds. parancsnoksága alatt álló méneskari század felett átvettem a parancsnokságot. Az így megerősített osztályom elérte a plöheni szervezés 80 %-át, a legénység 25 %-ának ellenben semmiféle fegyvere sem volt. Golyósórókban is kb. 30 % a hiány. Eme hiányok pótlását a felvonulási területre érkezés előttre ígérték.

Egészségügyi szabadságról bevonult Purgly és Sándy századosok az ezredparancsnokság intézkedése szerint más beosztásba kerültek. Purgly szds. vette át – a még kiképzésre szoruló – 6. század parancsnokságát, Sándy szds. pedig az osztály visszamaradó része parancsnoka lett.

Lezárva 23 h-kor.

Kisbér, 1945. január 8.

Jan. 6-án Nagymegyerre, jan. 7-én – a komáromi hídon át – Kisigmándra és jan. 8-án Kisbérrre meneteltünk. Közben értesültünk, hogy a Dunától délre megindult német támadás sikeresen tért nyert és Esztergom ismét a mi kezünkben van. A Dunától északra, a Garamon áttört páncélos éket sikerült Komáromtól keletre megállítani és a Garam nyugati oldalán létesített orosz hídfőállást elreteszelni.

Lezárva 23 h-kor.

Szák, 1945. január 9.

Az ezredparancsnokságtól 3 h. 30-kor kaptam a parancsot, hogy osztályom a Vértes-hegységnek támadó német erőknek – régi ismerősünknek, a Schihrmeister csoportnak – lett alárendelve, mint gyors tartalék. Miután megkaptam a vonatkozó részlet intézkedést is, az alábbi parancsal riadóztattam az osztályt:

Riadó és menetintézkedés

45. I. 9-re

Az osztályt, mint gyors tartalékot az előljáró hadtestparancsnokság a Vértes-hegységre támadó német erőknek rendelte alá.

Riadó: menet Szend és Szák területére.

*A riadóztatott alosztályok a menetcélt a következő menetvonalakon érik el:
Szunyogh és Zierotin szds-ok szd-ai: Ete - Makk puszta - Szend
Podmaniczky szds. szd-a ugyanezen útvonalon: Szend
Németh fhdgy. szd-a ugyanezen útvonalon tovább Szendről Szákra
Tersztyánszky fhdgy. szd-a ugyanott Szákra
Miklósi fhdgy. szd-a, távb. szak-ok, oszt. törzs lovas része Kisbér - Vérteskethely
- Császáron át Szákra*

A Szend-i aloszt-ok Szákra hozzám ök. lovast küldjenek.

Szenden és Szákon az alakulatok riadókézsültségben helyezkedjenek el. Úgy a menet alatt, mint a készsültségi helyen a passzív légvédelemre nagy gondot kell fordítani. Szenden és Szákon az utcák szabadon hagyandók.

További parancsot Szenden, illetve Szákon kapunk.

A menetet azonnal meg kell kezdeni. Császáron lőszer f.vét hely van.

Az aloszt-ok hiányzó lőszerük pótlására lősz. kocsjait Császáron át küldjék és a lőszert ott pótolják.

Tomka alez.

Szák és Szend területén tűzharchoz lóról szállva meneteltünk Dadra és ott elszállásoltunk. Az I. önálló huszárosztály, ki szintén az ezredparancsnokságnak lett alárendelve már éjjel felváltott német gyalogságot és így Dadon az éjjel beérkezett II. osztálybeli századaim is jól elfértek.

Lezárva 23 h-kor.

Dad, 1945. január 10.

A nap harci esemény nélkül telt el. Osztályom bevetésre nem került. Hadosztályunk jan. 11-ével teljes létszámával újból a VIII. hadtestnek lett alárendelve védelmi feladattal. A VIII. hadtest védelmi vonala általában Környe - Kecskéd - Bokod - Pusztavám - Mór községektől közvetlenül keletre húzódó vonal. Ezt a vonalat északról délre haladva a 42. magyar gyalogezreddel megerősített Schihrmeister csoport, Bokod keleti részét az I. önálló huszárosztály, majd tovább, délre, az I. gyalogezred és ismét német alakulatok tartják megszállva.

A huszárhadosztály leendő védőkörletét a csatolt vázlat szemlélteti. Ezen a vázlaton látható erőelosztáshoz szükséges felváltásokat már jan. 11-ről 12-re virradó éjjel végre kell hajtani.

Dad, 1945. január 11.

8 h-kor indultam ezredparancsnokkal az új védőállást szemrevételezni. A vidék enyhe lejtők közt hajló, hullámos, nyílt terep. Nagy része szőlővel volt be-

ültetve. Két alvédőkörletet alakítottam ki a terepen kijelölt sávhatárokkal. Északi alvédőkörlet Szunyogh György szds. parancsnoksága alatt a méneskari század és 2 aknavető. Harcálláspontomat a méneskari század közepe mögött 2 km-re egy szerszámos kunyhóban helyeztem el. Tartalék: Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt a 3. század. Riadó helye: harcállásponttól keletre 500 m-re.

A hadosztály tüzérsége a hadosztály tüzérparancsnok egységes vezetése alatt marad, de ezen belül osztályom a 7. tüzérosztállyal működik együtt. A Zierotin és Podmaniczky század ismét a II. osztály kötelékébe lépett. A védőállástól keletre húzódtott a Bokod - Pusztavám-i műút, majd azon túl az Által patak. Ellenség csak ettől a pataktól még keletebbre volt befészkelve a felderítés szerint, jól kiépített mélységi övben. Segédtsztemmel rendeltem előre a századparancsnokokat a részletes szemrevételezésre és a felváltás részleteinek a megbeszélésére, míg én az ezredparancsnokkal a hadosztály-parancsnokságra mentem a szemrevételezés eredményét jelenteni. Ott szóbeli parancsot kaptam a gyalogság felváltására, melyet a jan. 12-én 6 h-ra be kellett fejezni.

Lezárva 24 h-kor.

Újszőlőhegy, 1945. január 12.

3 h-kor indultunk a felváltásra a már előre szemrevételezett útvonalon és a parancs szerint még az éjjel felváltottam a gyalogos zászlóaljat. Az időjárás igen rosszra fordult – egész éjjel havas eső esett – és az olvadozó hóban az embereknek sokszor térdig kellett gázolni. Így reggelre teljesen átázott mindenük. Épület, vagy fűthető bunker ahol megszáradhattak volna sehol sem volt. Mindezek láttán elrendeltem, mivel faanyagot a zászlóalj emberei bőven hordtak össze, hogy azonnal hozzá kell látni mélyen a földbeásott, fűthető, fedett bunkerek építéséhez úgy, hogy a következő éjjel már mindenki fűtött helyiségbe kerüljön és csak a figyelők, felváltva, tartózkodjanak a szabad ég alatt. A nap – kisebb kölcsönös lövöldözéstől eltekintve – minden különösebb esemény nélkül telt el. Zámoly irányából harcizaj volt hallható.

Lezárva 24 h-kor.

Újszőlőhegy, 1945. január 13. - 18.

Jan. 13-18. Lényeges esemény nem történt. Harci cselekmények kölcsönös tűz-párbajon kívül csak járőrtevékenységre korlátozódtak. A fő súlyt az állások további kiépítésére és berendezésére fordítottuk. Jan. 15-én például kaptunk 18 kocsis szögesdrótot, amikből a főellenállási vonal elé drótkadályokat telepítettünk. Ugyancsak jan. 15-én bevonult Ottlyk hdp. őrm. parancsnoksága alatt 34 fő meg 1 golyószóró. Ezeket Miklósi századához osztottam be.

Újszólóhegy, 1945. január 19.

Délelőtt folyamán páncéltörő ágyúval erősen lőtték a 256. hárp. előtti terepet. Az ezredparancsnokság parancsára a Tersztyánszky század felváltja a Szunyogh századot. A felváltás a sötétség beállta után mindjárt befejeződött.

A hadosztálytól kapott parancs szerint, egy vállalkozást kellett végrehajtanom két golyószórós rajjal. Gyürky hdp. őrm. és Apró őrm. parancsnoksága alatt a két raj hóruhába (fehér vászonköpeny) öltözve átkelt a patakon, majd az erdő szélén lesállást foglalt. Itt elvonult a közelükben egy orosz járőr, amit nem vettek tűz alá. Annak elvonultával, északra és délre 500-500 m-t derítették fel. Sehol ellenséget már nem találtak. Igen erős hófúvásban 13 h. 30-kor érkeztek vissza. Lezárva 24 h-kor.

Megjegyzés a 17. vázlatához:

II.22-én a 15.kp.zlj.felváltotta az I.ö.hu. oszt-t. A 4. né. lov. dd. részei a 4/I. és 2/II.hu.oszt-okat.

III.1-én a 4.né.lov.dd-t felváltotta, a 4.hu.epk. psága alatt a 4/I.hu.oszt.és az I.ö.hu.oszt.

III.4-én a 2/I.hu.oszt-t felváltotta a 2/II.hu.oszt

→

Újszőlőhegy, 1945. január 20.

A 181. hadosztályparancs értesít (lásd: 10. sz. melléklet), hogy “a jan. 18-án hajnalban, Székesfehérvár és a Balaton közt megindított német támadás az orosz arcvonalat áttörte és jan. 19-én 12 h-ig tád-ó pc-os ékeivel elérte Dunapentele - Sárosd területét és az áttört csoportok szétszórásán kívül sok elg. ellátószervet semmisített meg.”

A hadosztály értesítése mindnyájunkban nagy örömet okozott és reméltük, hogy ez a győzelem az ostromlott Buda felmentéséhez fog vezetni. Ennek a győzelemnek folyamányaként a VIII. hadtest kötelékében is úgy az alárendeltségekben, mint az erőcsoportosításokban, jan. 20-ával változás történt. A hadtest északi sávjában a német egységek kivonásra kerültek. Itt a parancsnokságot Makay Attila ezredes, huszárparancsnok vette át és alárendeltségébe került a 42. gyalogezred mellett, az 1/I. gyalogzászlóalj és a 2/II huszárosztály. A tőlünk délre lévő védőkörlet parancsnoka ezáltal a 3. huszárezred parancsnoka lett. A hadosztályparancsnok távbeszélő parancsára az előző napi felderítést megismételtük az éjszaka folyamán, de újabb észlelésre nem tettünk szert.

Lezárva 24 h-kor.

Újszőlőhegy, 1945. január 21.

9 h-kor Hankovszky vörgy., a VIII. hadtest parancsnoka érkezett harcálláspontomra az ezredparancsnok társaságában. Tájékoztatásom után megszemlélte az aknavető tüzelőállást, hol Magyar Imre szkv-t megdicsérte az ott talált példás rendért. A látottakért legteljesebb megelégedését és elismerését fejezte ki.

Kisbérre a hadtest-parancsnokságra érkezett Beregfy Károly¹⁵¹ vezérezeredes, honvédelmi miniszter és magához rendelte a huszárhadosztálytól arra érdemes, kitüntetésre felterjesztett tiszti és legénységi személyeket. Ezek mellére maga kívánta a kitüntetést feltűzni. A hadosztály-parancsnokság osztályomból engem és Mihályi Miklós törm-t jelölte erre az ünnepségre. A hadtestparancsnokságon rangsorban, kihallgatáshoz álltunk fel. Én álltam a jobbszárnyon, mivel rangidős voltam. Tőlem balra, csaknem minden rendfokozatnak volt egy képviselője. Beregfy sorra ellépett előttünk. Mindenkihez volt egy pár dicsérő szava, majd feltűzte a kitüntetést. Én a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét kaptam, Mihályi Miklós a

¹⁵¹ Beregfy Károly (Cservenka, 1888. febr. 12. - Budapest, 1946. márc. 12.) 1944. jan. 1-jétől vezérezeredes. 1944. okt. 16-ától honvédelmi miniszter és vezérkari főnök, dec. 20-ától a háború végéig honvédelmi miniszter és a honvédség főparancsnoka. A budapesti népbíróság háborús bűnösként halálra ítélte és az ítéletet végre is hajtották.

Nagy Ezüst Vitézségi Érmét. Utána magas rangú német tisztekkel volt közös vacsora. Az ülésrend: egy német, egy magyar, teljesen kevert rangokkal. Velem szemben például két német törzstiszt között egy magyar őrzető ült. Vacsora közben Beregfy megrázó, lelkes beszédet mondott, minek hatására a hangulat igen emelkedett lett és noha a magyarok 80 %-a egy szót sem tudott németül, koccintani egyformán tudott mindenki és ez elég volt a jókedv fenntartásához. Lelkes hangulatban ért véget a vacsora és tértünk vissza harcálláspontunkra.

A tegnap ellenségmentes területre kiküldtem egy 9 főből álló járőrt, fogoly-szerzési feladattal. Ezeket, amint helyüket elfoglalták kb. 40 – 50 főből álló orosz csoport három irányból megrohmozta. Ketten elesetek, kettő pedig sebesülten tért vissza.

Lezárva 24 h-kor.

Újszólóhegy, 1945. január 22.

Örömmel vettük a hadosztály újabb éretsítését (lásd: 11 sz. melléklet), mely szerint az észak felé kanyarodó német támadás Zámoly - Baracska - Dunaadony vonalát érte el. Székesfehérvár újra magyar! Éjjel távbeszélőn vett hadosztály parancsra ma délelőtt század erejű felderítő vállalkozást kell végrehajtani és megállapítani, hogy az ellenség nem vont-e erőket, ill. nem tett-e elszakadó mozdulatot? Tersztyánszky fhdgy. félszázadát személyesen vezette. A műút elérése előtt az első támadási lépcső erős aknavetőtűzbe került, amit a velem egy harcállásponton tartózkodó ütegparancsnok nagyon jól fekvő tűzzel igen hatásosan ellensúlyozott, majd teljesen elhallgattatott. Jól meg lehetett figyelni az orosz tűzfegyvereknek a fészket, valamint egyes támpontjuknak a helyét, mert a váratlan időben végrehajtott támadásunkat az oroszokat alva találhatta és láttuk, hogy egy hírvívőjük az állásokon riadót csinálni szalad végig. Az első lépcső elérte az elérendő terepszakaszt: a műutat és a századparancsnok ezen keresztül vezette be a második lépcsőjét, mely igen erős gyalogsági tűz ellenére is két irányban nyert tért. A tűzérségünk a közben megszólaló tűzfegyvereket lefogta és egy jól felderített géppuskás fészket lőtt ki. A támadást a jelenlévő ezredparancsnok ekkor leállította, mivel elérte a felderítés célját és megállapította, hogy az ellenség védelmi rendszerét továbbra is szívósan kézben tartja. A felderítés tovább folytatása csak főlősleges véráldozatot követelt volna, ezért elrendelte a visszaszívárgást. Az előre nyomulás, terep kihasználás, támadás mintaszerűen volt végrehajtva, de ennek ellenére az erős ellenséges tűz elég sok áldozatot követelt. Veszteségünk: 1 huszár hősi halott, Bíró őrm. eltűnt, 2 szkv. rajparancsnok és 5 fő huszár megsebesült, végül 2 fő légnyomást kapott. A hősi halottat és egy súlyos sebesültet a 2. század-

tól Csánic szkv. és Pethes tiz. az orosz főellenállási vonal elől visszahozták, az előző nap éjjel végrehajtott vállalkozás kint maradt halottjával egyetemben. 19 h-kor az oroszok kúszva közelítették meg a 2. század középső támpontját. Én a helyszínen tartózkodtam és elrendeltem, hogy be kell őket engedni, hogy foglyokat ejthessünk. Egyik támpont ellenben korán megnyitotta rájuk a tüzet, mire azok visszahúzódtak.

Lezárva 22 h-kor.

Újszőlőhegy, 1945. január 23.

Egy ma hajnalban visszahozott – már halottnak hitt sebesült – jelentette, hogy látta Bíró őrm-t megsebesülni. Erre mindkét század önként jelentkezőkből vállalkozást hajtott végre Bíró visszahozatalára. A 2. század járőre 14 h-kor jött vissza és jelentette, hogy megtalálta Bíró őrm-t, de súlyos fejlövést kapott és már halott volt.

14 h. 38-kor az ezredparancsnokságtól a következő távmondatot kaptam:

“Makay ezredes arcvonalán az ellenség már mintegy 2,5 km mélységben visszavonult. Makay ezds. csapatai utánuk nyomultak. Benyomás szerint csak leplező járőrökkel állunk szemben.

Osztálya egész arcvonalán, a küzdőkől vett sűrű jőr-ökkel tapogasson rá az ellenségre, ahol puha pontot talál, tartalékával törjön be. Egyelőre irány DK. Elg-en rajta maradni!

Epság.”

16 h-ra mindkét századtól 3-3 járőr az orosz főellenállási vonalba fészkelte be magát és a felderítést még tovább vezette be. Ellenséggel nem találkozott.

Lezárva 22 h-kor.

 Az ezredparancsnokság távmondatából és a saját felderítésből kétségtelenné vált, hogy az eddigi merev nyugalmat mozgás váltja fel. Ez a változás az egész arcvonalrészét érintette. Hogy a további eseményekről áttekintést nyerjünk, a VIII. hadtest sávjában végbement eseményeket a következőkben foglaljuk össze: A jan. 18-i német siker hatására az oroszok a Környe - Kecskéd - Bokod - Pusztavám - Mór vonaltól keletre húzó-dó állásaikat jan. 23-án kiürítették és ettől délkeletre – átlag 12 km-re – Körtvélyes puszta - Körtvélyes 480. hárp. - Vérteskozma Ny. - Vásár-hegy - Gánt - Gránás-hegy vonalában új védőállást foglaltak el. Jan. 24-én a Makay csoport felett is átvette a parancsnokságot a huszárhadosztály és

megerősítette a 4/I. huszárosztállyal, majd később a 15. kerékpáros zászlóaljjal is. A VIII. hadtest kötelékébe került a 2. magyar páncélos hadosztály és ezzel a hadtest sávja mintegy 8 km-el szélesedett meg déli irányba. A hadtest északi szomszédja a 6. német páncélos hadosztály, déli szomszédja az I. német lovashadtest maradt. Jan. 23-án a VIII. hadtest egész arcvonala előre lendült és már jan. 24-én - úgyszólván egész szélességben - rátapintott az új orosz védelmi vonalra, ill. annak harcelőőrseire. Mivel a 2. huszárezred parancsnok csoportja és a 2. páncélos hadosztály olyan előrenyomulási irányt kapott, ami által szoros érintkezésbe jutottak, az így kiszorult 3. huszárezred csoportja Pusttavám - Mór területéről a huszárhadosztály északi sávjába lett áttolva. A VIII. hadtest parancsnokságon - talán a jan. 18-i német áttörés túlértékelése folytán - az a felfogás alakult ki, hogy az oroszok az egész Vértes tömböt kiürítik és a hadtest élei csupán csak utóvédállásokba ütköztek. Ezért az egész arcvonalon általános támadást rendelt el. Ezek a támadások csupán az orosz harcelőőrseket tudták visszavetni nagy véráldozatok árán, a főellenállási vonal sértetlen maradt. A leghevesebb harcok az Oroszlány - Csákvár-i műút mentén fejlődtek ki, ahol – a Mihályi István alez. 4/I. huszárosztályparancsnok parancsnoksága alatt álló – 4. huszárezred zöm lendületes előretöréseivel tüntette ki magát.

Jan. 28-tól, miután a 6. német páncélos hadosztály támadásai sem jártak eredménnyel, mind inkább kétségtelemmé vált, hogy szívós védelemre berendezett, erős mélységi övben védekező orosz erőkkel állunk szemben és ennek a védelmi vonalnak az áttörésére a rendelkezésre álló erők nem elégségesek.

Február első napjaiban a Vértestől délre húzódó német arcvonal ellen az oroszok két irányból erélyes ellentámadást indítottak, aminek a hatására a németek ismét a Velencei-tó - Balaton vonalára vonultak vissza. Február 9-ig a VIII. hadtest arcvonala is teljesen megmerevedett és az előbb ismertetett orosz védelmi vonaltól nyugatra, a 17. számú vázlatban feltüntetett vonalban rendezkedett be védelemre. (Ezen összefoglalásra vonatkozó dokumentumokat a 12-16. sz. melléklet tünteti fel.)

Január hó utolsó hetének eme mozgalmas napjai alatt a 2/I. huszárosztály tevékenységét naplónk a következőkben rögzíti:

Kápolnapuszta, 1945. január 24.

6-kor kaptam meg a hadosztály üldözési intézkedését (lásd: 12. sz. melléklet) Az orosz főellenállási vonalban lévő erők visszavonása késedelmet okozott. Pusztavámon a volt 3. ezredbeli század reggeli vállalkozásakor még erős ellenállásba ütközött és az erdőőrház területéről még páncéltörő ágyú tüzet is kapott. Én később egy vállalkozó civil vadőr vezetésével minden ellenállás nélkül foglaltam el az őrházat, mely előtt egy aknavető kocsink aknára futott és elpusztult. A falu szélén már egy hevenyészetten telepített aknamezőt sikerült kikerülnünk.

16 h-kor ellenállás nélkül értük el Kápolnapusztát. Összeköttetésünk a szomszédokkal nincs. Utunk Pusztavámtól idáig sűrű erdőben vezet. A hivatkozott hadosztály parancs értelmében Kápolnapuszta birtokba vétele után, a Gánttól keletre emelkedő magaslatot kell megszállnom. Mikor Kápolnapusztát főcsapatom éle elérte, az egyik szélső házból hat – az értelmiségi osztályhoz tartozónak látszó – fiatal nő jött elé. Egy 18 év körülinek látszó szőke lány arcán több seb volt hevenyészett kötésekkkel bekötve. Elmondták, hogy őket az oroszok hurcolták el pusztavámi lakásukról és a Pusztavámtól keletre lévő erdészházba vitték, hol több tiszt volt összegyűlve, akik rajtuk erőszakot akartak el követni. A fiatal lányon kezdték, de ő minden erejével ellenállt és ezért verték össze. Midőn helyzetük már reménytelennek látszott, váratlanul a magyar tüzéség tűz alá vette az őrházat és annak egyik fala bedőlt. Az oroszok fedezékeikbe szaladtak, ők pedig neki-vágtak az erdőnek és így jutottak el Kápolnapusztára. Itt egy parasztgazda aztán elrejtette őket. Egy kocsit bocsátottam a szerencsétlenek rendelkezésére, amin hazatérhettek otthonukba.

A hóban jól felismerhető gyalogos- és kocsinyomokból ítélve, előttünk pár órai előnnyel, egy orosz utóvéd menetel. Kápolnapuszta előtt az út igen meredeken emelkedik. Az orosz kocsik, amik nyilván lőszerrel voltak megrakva itt elakadtak, és ezért a lőszeret kihányták az út mellé. Így nagy mennyiségű orosz gyalogsági, aknavető lőszer és magyar kézigránát lett zsákmányunk még felbontatlan ládába csomagolva. Kápolnapusztától Gánt felé előrenyomulva az él tűzharcba keveredett a Gántra vezető úttól északkeletre húzódó dombvonulaton lévő oroszokkal. A főcsapatot Kápolnapusztán megállítottam és bevezettem a felderítést Gánt felé. Az oroszoktól megszállt dombvonulatot északról megkerülve, egy felderítő járőröm Gánt szélső házait elérte. A falu szegélyét erős tábori őrsök biztosították és bent a faluban hosszú kocsioszlopok dél felé meneteltek. Déli irányban kiküldött felderítő járőröm csak a Somfa kunyhóig jutott el, ott erős tüzet kapott. Összeköttetésem sem az ezredparancsnoksággal, sem a szomszédokkal nincs. Délkeletre tőlem igen erős harcizaj hallatszik.

Lezárva 23 h-kor.

Kápolnapusztá, 1945. január 25.

Még a sötétségben bevezettem a legerélyesebb harcfelderítést, hogy annak eredménye alapján a további előrenyomulást kierőszakoljam. Szürkületkor kaptam meg a jobb szomszéd – I. önálló huszárosztály parancsnok Kricsfalussy Ferenc alez. – helyzetközlését, illetőleg parancsát. Ő, mivel az ezredparancsnokságtól teljesen el voltunk szakadva, átvette fölöttem a parancsnokságot. Közölte, hogy osztálya reggel óta támadja Gántot és én is támadjak Gánttól délre 3 km-re lévő házra. Mivel ezt a parancsot késve kaptam és a benne kijelölt támadási cél a 2. páncélosadosztály sávjába esik, ezt a parancsot tárgytalannak tekintettem. Az összeköttetést mindkét oldalra próbáltam járőrrel felvenni. A kiküldött felderítő járőreim pontosan megállapították, hogy Gánt és az erdőszegély közti terepen az oroszok beásták magukat. A mészégető felé kiküldött harcfelderítő járőröm jelentette, hogy a cserjés műút felé eső szegélyét az oroszok megszállva tartják és hogy az összeköttetést a 2. páncélosadosztállyal felvette. Gánt felé kiküldött járőröm az I. önálló huszárosztály méneskari szakaszával vette fel az összeköttetést és így már mindkét oldalra megvan az összeköttetésem.

Lezárva 20 h-kor.

Kápolnapusztá, 1945. január 26.

12 h-kor vettem Kricsfalussy alez. jan. 25-én 19 h. 20-kor és jan. 26-án 9 h. 20-kor kelt parancsait. Előbbiben közli, hogy Gánt birtokáért megindított támadása igen veszteségteljes volt és nem járt eredménnyel. Az utóbbiban közli, hogy az összeköttetést az ezredparancsnoksággal és a bal szomszéd 3. huszárezreddel felvette. Az ő benyomása is az, hogy szívós védelemre berendezkedett ellenséggel állunk szemben. Ezek után elrendeltem a századoknak a védelemre való berendezkedést. Északi védőkörletben a 2. század kb. 1,5 km kiterjedésben. Déli védőkörletben – a Gántra vezető út lezárása mellett – egy szakasz a 3. századból, kb. 400 m kiterjedésben. A század többi része Kápolnapusztán tartalék. Harcálláspontom Kápolnapusztá.

16 h-kor kaptam az ezredparancsnokság jan. 25-én 11 h. 55-kor kelt írásbeli parancsát. ebből kivehető, hogy az ezredparancsnokság a jelzett időben a valóságos helyzetről még teljesen tájékozatlan volt, de a meglepőbb az utolsó bekezdés, amit szó szerint idézek:

“A hadtestparancsnokság értesülése szerint a 2. páncélosadosztály részei Gántot elérték, de ott sem ellenséget, sem sajátot nem találtak.”

Kapóra jött nekem, hogy éppen ebben az időben kaptam a 2. páncélosadosztály helyzetközlését. Így az ezredparancsnokságnak a következő jelentést tettem:

“Jelentem, hogy az ezredparancsnokságtól nyert értesülés alapján meggyőződtem, hogy a VIII. hadtestparancsnokság tévesen van értesülve a valóságos helyzetről. A 2/I. huszárosztály helyzetét, valamint eddigi felderítésének eredményét a felterjesztett két vázlat tünteti fel (lásd: 18. sz. vázlat). Kérem a 2. páncélos

hadosztálytól kapott vázlatot - az ezred jó hírneve érdekében - a VIII. hadtestparancsnoksághoz felterjeszteni, mert ezáltal Gánt birtokára vonatkozó téves hírek tisztázódnak és a valóságos helyzetről is tiszta képet nyer az előljáró hadtestparancsnokság.”

Lezárva 22 h-kor.

Kápolnapuszta, 1945. január 27.

14 h-kor harcálláspontomra érkezett az ezredparancsnokom. Miután tájékoztattam elyezetemről, megszemlélte a 2. század támpontjait. Az előterep nagyszerűen belátható és a kedvező megvilágítás miatt az ellenséges állások, támpontok és mozgás nagyszerűen megfigyelhető volt. Csoportokban melegedő oroszokat hatásosan lőttük aknavetővel. Ezredparancsnokom, a látottak alapján, a védelemre tett intézkedéseimet helybenhagyta. A 3. századtól egy huszár megsebesült.

Lezárva 21 h-kor.

Kápolnapuszta, 1945. január 28.

6 h-kor vettem az ezredparancsnokság parancsát. E parancs kapcsolódik a huszárhadosztály jan. 27-én kelt parancsához (lásd: 15. sz. melléklet), amely felismerve a reális helyzetet már a védelemre intézkedik. Csak arcvonala északi részén küzdő egyes csoportoknak ad még kisebb támadási feladatokat védőállásaik kiigazítása céljából.

90/2. hu. e. 45. I. 28.

Intézkedés védelemre

1.) *Jelenlegi helyzetünk állandósulásával kell számolni, a védőállások kiépítését az osztályparancsnokságok továbbra is tökéletesítsék, a téli óvóhelyek tökéletesítését fokozzák.*

2.) *Az epság. ma az esti órákban háp-ját Mindszentpusztára helyezi át. Tágabb törzs Oroszlány. Mindszentre mindkét opság. a nap folyamán 2-2 jelentő lovast vezényeljen, akik az opság-okhoz vezető útvonalakat pontosan ismerik és még napvilágnál oda érkezzenek be. Mindszentpusztáról ezenkívül a két opság-hoz távb. ők-t fogok beérkezésem után létesíteni.*

Bokod, 1945. I. 28. 4 h. 20 perc

Auerhammer József ezds.

epk.

Mindkét századnál az állások és bunkerek továbbépítése 2-2 utász raj segítségével folyik.

Lezárva 21 h-kor.

Kápolnapusztza, 1945. január 29.

A bunkerek befejezése a legjobb időben történt meg, mert a mai nappal eddig nem észlelt hideg és fagy állott be. Ölberakott vágott fa itt az uradalmi erdőben ahol tartózkodtunk bőven volt. Így minden bunker fedett lehetett, kb. 1 m vastag földréteggel burkolva és minden bunkerben egy kandallószerű tüzhely adta a meleget. Szalmát is találtunk kellő mennyiségben és így minden huszárnak jutott kényelmes fekvőhely.

16 h-kor ezredparancsnokunk harcálláspontomra érkezett. Éppen Mihályi Miklós törm-el beszéltem meg egy orosz nehézpuska kiemelésére irányuló vállalkozást. A Pusztavámról Gántra vezető út északi oldalán kb. 1,5 km-re a műúttól nyugatra, egy magaslati ponton, volt az oroszoknak egy nehézpuskával és egy golyószóróval megerősített harcelőörsük, amely hatásos tűz alatt tudta tartani a 2. század jobbszárnyát. Ezt kellett Mihályi Miklósnak 9 fő önként jelentkezett huszárral kiemelni. Auerhammer mindenben egyetértett ezzel a tervemmel.

Lezárva 19 h-kor.

Kápolnapusztza, 1945. január 30.

Éjfél felé 9 aknatalálat érte a falut. 10 h. 30-kor gondos megbeszélés és előkészítés után Mihályi törm. parancsnoksága alatt megindult a 9 önként jelentkezett huszár az ellenséges támpont kiemelésére. Rejtve és halkán közelítették meg a támpontot úgy, hogy az oroszokat sikerült teljesen meglepni. Ekkor Mihályi jelére kézigránát összdobást hajtottak végre, majd harsány "Hajrá!" kiáltással rátörtek a támpontra. Az oroszok megadást színleltek, de amikor a golyószórósuk löni akart, Király szkv. idejében egy kézigránátot vágott hozzá, ami szétvitte a fejét. Közben többen futásnak eredtek. Ezek közül sikerült hetet géppisztollyal agyonlőni. Három foglyot ejtettek, azonkívül zsákmányoltak egy nehézpuskát, egy golyószórót és több puskát. Tigyi őrv., aki magával hozott három orosz kézigránátot, egyet a saját állásunkban elejtett és az itt robbant megsebesítve őt és az egyik orosz foglyot. Ezenkívül veszteségünk nem volt. Az oroszok erősen aknázni kezdtek és egy fán robbant aknától Magyar szkv. szintén megsebesült.

Lezárva 20 h-kor.

Kápolnapusztza, 1945. január 31. – február 17.

A mi harchelyzetünkben semiféle lényeges esemény nem történt. Naplónk is főleg az időjárásról, szórványos tüzelésről, no meg néhány jelentéktelen járőrtevékenységről emlékezik meg éppen csak érintve vagy teljesen el-

hallgatva olyan eseményeket, melyeknek jelentőségét a történés napjainban még nem lehetett felismerni, de későbbiekre mégis kihatással voltak. Összefoglalva adom elő tehát mindazt, ami e napok alatt végbement.

Jan. 31-én megszólalt az orosz állásokban egy hangszóró szép cigány-muzsikát sugározva, majd tiszta magyar kiejtéssel, felszólított az átpártolásra. Mi aknavetővel válaszoltunk. Ez a propaganda nap mint nap megismétlődött. Jelszavaik így hangzottak: "Gyertek át hozzánk! Adjátok meg magatokat! Mi nem bántunk és nem is lövünk rátok, ha három piros rakétát lőttök fel és utána jöttök át! A debreceni kormány hadserege már megindult a németek ellen!" stb. Jól irányzott aknavetőink aztán mindig elhalgattatták őket.

Febr. 2-án a 82/2. ütegparancsnok jelentkezett harcálláspontomon és a 2. század alvédőkörletében figyelő helyet rendezett be. Így a Géczy tüzér csoporttal ismét helyreállt az összeköttetés.

A 395. sz. hadosztályparancsból értesültünk Marjay Tamás¹⁵² 4/l. huszár osztálybeli hadnagy bámulatra méltó hőstettéről. A parancs ezt így közli:

"Marjay Tamás 4/l. hu. oszt-beli hdgy., aki oszt-val a Kotló-hegyi táb-ban részt vett, a mai napon, súlyos sebesülése ellenére, az orosz vonalokon keresztül, a Kotló-hegyről átvándorolt a saját ellenállási vonalba. Nevezett példaképe a magyar becsületnek, hősie kötelesség teljesítésnek és a makacs huszáros elszántságnak. Marjay hdgy. öt napon keresztül, étlen, szomjan volt az orosz vonalak mögött és súlyos sebesülése dacára hajította végre e hősi cselekedetet. E tettéért a ho. minden tisztje és huszára elé követendő mintaképként állítom."

Az esténként meg-meg ismétlődő hangszórós orosz propaganda ellen-súlyozására az ezredparancsnokság megengedte, hogy 2-2 huszárt, 1-1 napra szabadságot adjunk a – pár napja visszakerült – Oroszlány bányászvároskába. Ezek széledjenek el a lakosság körében és érdeklődjék meg, hogy milyen is volt az orosz uralom alatt az életük? Akik visszajöttek e szabadságokról, egyöntetűen olyan híreket hoztak, hogy Oroszlányban

¹⁵² Marjay Tamás (Nyíregyháza, 1923. dec. 2. - Budapest, 1984. márc. 12.). a Ludovika Akadémián avatták hadnaggyá 1944. aug. 20-án. A 4/1. lovasszázad nehézfegyver szakaszparancsnokaként súlyosan megsebesült a Vértesben 1945. jan. 28-án. Életét csak úgy tudták megmenteni, hogy mindkét lábát térd alatt és ujjainak utolsó perceit amputálták. Hőstettét a legmagasabb kitüntetéssel, a Tiszti Arany Vitézségi Éremmel jutalmazták.

nincs család, akit ki ne raboltak volna és nincs olyan fiatal nő, aki erőszaknak áldozatául ne esett volna! De mindennél talán sokkal hatásosabb propagandát hozott Prikkel Sándor 3. századbeli huszár, aki orosz fogságból megszökve, febr. 4-5-ére virradó éjjel átkúszott az orosz támpontok között és bejutott a századához. Elmondta, hogy a szőlőhegyi vállalkozás alkalmával esett fogságba. Sokadmagával egy kastély (Lovasberény) emeleti helyiségébe csukták be őket oly szorosan, hogy leülni sem tudtak. Naponta egyszer kaptak valami kevés ételmezt, azután ugyanoda szorultak össze. Mikor érezte, hogy nem bírja tovább ezt a szenvedést, a kitört üvegű ablak mellé húzódott, majd éjjel leugrott az első emeletről. Az orosz őr a sötétben nem vette észre. Ezután a polgári lakosság támogatásával állandóan éjjel a harci zaj irányába mozogva, szerencsésen visszakerült hozzánk.

Itt teszek említést, hogy az osztály vezetéklovaikt Pusztavámon kitűnő istállóban helyeztem el és ide rendeltem a gazdasági hivatalt és az osztályvonatot is. A pusztavámi részlegem felfedezett több raktárt, tele borral és kukoricával, amit az oroszok gyűjtöttek össze, de már nem tudtak elszállítani. Ezt a zsákmányt titokban tartottuk! Bor oly bőségben volt, hogy minden emberem kapott naponta egy fél litert. A kukoricával a lovak abrakját javítottuk fel és ezáltal a kondíciójuk is rohamosan javult.

Ebben az időben már nagy számban jelentkeztek önként katonai szolgálatra a környező falvak leventéi¹⁵³. Ezek közül az idősebbeket mind felvettem és a közben bevonult Sándy Gyula szds. parancsnoksága alatt, kiképzésüket haladéktalanul megkezdtem. Fő súly a lovaglásban való kiképzésre, valamint a gyalogsági fegyverek használatára volt téve. A leventéket febr. 7-én megszemléltem Pusztavámon. Páratlan haladást értek el úgy lovaglásban, mint a fegyverek használatában. Mivel számukra német géppuskát és puskát nem tudtam szerezni, az oroszoktól zsákmányolt fegyverekkel képeztettem ki őket. Ehhez ugyanis lőszer a jan. 24-i zsákmányból bőségesen állt rendelkezésre.

Február 8-án lelki vezetésünkben is öröndetes változás állott be. Pusztakápolnára látogatott a móri kapucinus kolostor egyik pátere, Gábor atya,

¹⁵³ A leventeszervezetet a 12-21 éves fiúk katonai előképzésére és nemzeti szellemű nevelésére hozták létre már 1921-ben. Az 1939. évi honvédelmi törvény 12 éves kortól a bevonulásig évente tíz hónapon át tartó heti 4 órás kiképzésüket írta elő. 1944 őszétől már a leventéket is harcba vethették, rájuk is vonatkozott a kiűritési parancs. A 16 év feletti korosztály nagy részét kiképzés céljára Németországba telepítették, s ezt elkerülendő jelentkezett sok fiatal inkább a honvédségbe.

aki rögtön tábori misét mondott a 3. század harcálláspontján. Előzőleg feloldozást adott azoknak, akik a szent áldozáshoz kívántak járulni, majd a mise alatt felemelő, lelkes beszéddel, huszárainkat hitük és esküjük megtartására intette. Csaknem minden résztvevő áldozott. A katonákkal együtt a szentmisén résztvett csaknem teljes számban a pusztá népe, köztük az én szállásadó gazdám egész családjával együtt. Mivel az embereim fele szolgálatban volt a fegyverek mellett az első vonalban Gábor atya megkért, hogy ezeket váltsam fel másnapra és ő újra eljött és ezeknek is ugyanilyen szép szent misét mondott. Ettől kezdve aztán minden vasárnap és hétfőn meglátogatott, sőt eltemette hősi halottainkat is. Gábor atya lelkesítő szavaira igen nagy szükség volt ebben az időben, mert egymás után érkeztek a reményteljes sorvasztó, lehangoló hírek.

Február 13-án kaptuk – a hadosztály közvetítésével – a VIII. hadtest alábbi rendeletét:

Szigorúan bizalmas!

Pk. sk. felbontásra!

Igen sürgős!

Buda védőinek kitérőése

A VIII. hdt.pszág. 2567/VIII. hdt. I. a. 45. II. 12. sz. rendeletét tudomásulvétel és mihez tartás végett teljertalmúlag közlöm:

“Buda védői II. 11-ről 12-ére hajló éjjel Ny., illetve DNy. irányba kitértek. Számolni kell azzal, hogy egyes csapatrészek a hdt. arcvonalán kísérlük meg saját csapatainkkal az egyesülést. Az alárendelt csapatok tisztjeit azonnal tájékoztassa, hogy a kitért csapatok kettős zöld világító tölténnyel jelzik hollétüket. Fel kell hívni a figyelmet arra is, hogy egyes csapatrészek esetleg polgári ruhában, vagy orosz ruhában küzdenek és esetleg a napi ismertető jelet nem ismerik, a legteljesebb elővigyázatra és figyelemre van szükség. Ha saját csapatok közeledése biztosan felismerhető, úgy ezek számára a velük való egyesülést minden eszközzel elő kell segíteni, tűztámogatások, helyi előretörések, stb.

A tájékoztatás végett fentieket csak a tisztekkel közölje. A legénységet ki kell oktatni, hogy minden észleletet azonnal jelentsenek és a tüzet csak parancsra nyissák meg.

Harcálláspont 45. II. 12. 18 h.

A szolg. távollévő hu. hop.h.:

Makay ezds.

hu.pk.

Tehát a sokat ígérő német támadás nem járt eredménnyel. Sőt, számolni kell azzal, hogy a Budapest védői által lekötött orosz erők is hamarosan a nyakunkba szakadnak. Igen lehangolóan hatott az a hír is, hogy hadosztályunk vezérkari főnöke föbe lőtte magát. Simon vk. örgy-nak az idegete úgy látszik teljesen felmondta a szolgálatot. Búcsúlevelében azt írta, hogy nem tudta vállalni tovább a felelősséget azokért a – teljesítőképességünket jóval meghaladó – feladatokért, amelyekkel hadosztályunkat állandóan terhelik.

De mindennél sokkal lesújtóbb volt a löszertakarékossági parancs. A tüzér csak a hadosztály engedélyével lőhet! Ha ez a hiány nemcsak átmeneti, akkor közel a vég. Hogyan lehetne időnk ilyen kérelemre akkor, amikor az ellenség támad? Köztudomású, hogy az oroszok a meglepetések mesterei!

Február 17-én megkezdődtek a szökések is. 19 h. és 20 h. között a 3. századtól 4 fő, erdélyi illetőségű huszár tűnt el. Ugyanez nap kaptam a VIII. hadtest – távbeszélőn közvetített – parancsát, mely szerint vállalkozást kell tervezni fogolyszerzés céljából. A hadtestparancsnokság tudni akarja, hogy a velünk szemben álló ellenség nem hajt-e végre átcsoportosítást? A tervezett vállalkozást a hadosztály rövid parancsára kell majd végrehajtani.

Február 18-án harcálláspontomon felkeresett, a fővezérségtől kiküldött, Breier Oszkár lutheránus főlelkész, aki azzal a feladattal volt megbízva, hogy a csapatok hangulatát tanulmányozza. Ő egyedül minden kíséretet visszautasítva végigjárta a bunkereket és elbeszélgetett a legénységgel. Utána kijelentette, hogy ilyen jó hangulatú és harcias szellemű alakulatnál még nem volt. Mikor meghallotta, hogy másnap vállalkozást fogunk végrehajtani, nálunk maradt. Este, szállásomon az éppen szolgálatmentes tisztikarnak érdekes előadást tartott a Biblia egyes jövődöléseiről, melyeket a jelen időkre vonatkoztatott.

A várt rövid parancs a vállalkozások végrehajtására, megérkezett. A vállalkozásokat febr. 19-én végre is hajtottuk és erről a naplónk a következőkben számol be:

Kápolnapuszta, 1945. február 19.

Három vállalkozást teveztem. Az elsőt, Rusznák őrm. parancsnoksága alatt szakaszerőben a kopasz sziklán lévő támpont kiemelésére. Rusznák őrm. szakaszával 15 h-kor indult. Aknavető tűztámogatással sikerült 50 m-re megközelíteni az oroszokat, majd rohammal bevenni a támpontot. Sajnos az ellenség ki tudott futni a futóárkon keresztül a hátsóbb állásba, honnan a támadók igen heves elhárító

tüzet kaptak. A bunkerből zsákmányoltunk: 1 golyószórót, 1 géppisztolyt, 3 puskát, 1 távbeszélő készüléket és sok lőszeret. A 2. század egyik legkiválóbb rajparancsnoka, aki elsőnek tört be a támpontba Pethes József tiz. hősi halált halt. Még hárman könnyen megsebesültek, de saját kérésükre mind hárman itt maradtak. Breier tábori főlelkész az aknavető figyelő helyről végig nézte a páratlan leleményességgel és rámenősen végrehajtott támadást, majd a legmelegebben gratulált a résztvevőknek. Az éj folyamán Apró őrm. egy rajjal vállalkozott, azonban az erős elhárító tűz miatt foglyot ejteni ő sem tudott. A harmadik vállalkozást febr. 20-ára halasztottam.

Lezárva 23 h-kor.

Kápolnapusztá, 1945. február 20.

Mihályi törm-t előre rendeltem a vezetéklövaktól vállalkozás végrehajtására, melyet szemrevételeztem a 2. század balszárnyán a délelőtti folyamán. Miután a hold lement, 23 h. 30-kor elindultam Mihályi törm-el és a nehézfegyverszázad önként vállalkozó huszárjaival. Több, mint 4 órán át kint voltak a főellenállási vonalunk előtt. Én a balszárnyunkon lévő Jankovich zászlós bunkerjében vártam az eredményt. Ők egy orosz bunkerbe be is hatoltak, melyet időközben az oroszok kiürítettek. Így a fogolyejtés nem járt eredménnyel. Szerencsénk volt, hogy az orosz főellenállási vonal közelségéből az erős elhárító tűz dacára veszteség nélkül vissza tudtak kúszni.

Lezárva 21-én, 6 h. 30-kor.

Kápolnapusztá, 1945. február 21.

Mivel a fogolyszerzés sikertelen maradt, a hadosztály-parancsnokság félszázad erejű támadást rendelt el II. 22-re (lásd: 17. sz. melléklet.). A tervet az ezredparancsnok készítette el igen alapos kidolgozással, vázlaton rögzítve a mozzanatot, valamint három üteg és egy rakétakilövő raj tűztámogatását. Ez a terv egy törzstiszti tanfolyamon kétségtelenül jelest érdemelt volna, de nem a valóságban! Én – amennyire a fegyelem még lehetővé tette – tiltakoztam ellene. Ez csak fölösleges véráldozatot követel, eredmény nélkül! Sikert szerintem csak meglepetésszerű rajtaütéssel érhetünk el. Kierőszakolni azt ilyen csekély erővel a jól kiépített, kitűnő zárótüzekre belőtt orosz állások ellen nem lehet.

A tervet mégis végre kellett hajtani, de mivel biztos megfigyelésből tudtam, hogy az első lépcső tervezett előrenyomulási vonalát az oroszok sűrűn elaknásították, engedélyezték annak módosítását. Részletparancsokat a magamhoz rendelt század-, ill. szakaszparancsnokoknak 20 h-kor eszerint adtam ki. A támadó félszázad parancsnoka Tersztyánszky fhdgy. Készenléti hely a 2. sz. támpont melletti erdőben. El kell foglalni 11 h. 30-kor. Innen támad 15 perces tüzérségi tűz-

előkészítés után, északi irányba, majd elfoglalja a kopasz sziklán lévő orosz támpontot. A támpontot tehát hiába támadjuk. Ehhez a tüzéségnek az orosz mélységi övben lévő legnyugatibb támpontjait kell lefogni. Én a tüzerfigyelő helyen tartózkodom.

Lezárva 21 h-kor.

Kápolnapusztá, 1945. február 22.

Febr. 22-e rossz előjelekkel indult. Éjfél után erős tüzéségi- és aknavetőtüzet kapott a falu keleti kijárata és az akörül lévő állások. 3 h. körül a 2. század balszárnyáról megszökött egy egész raj. Valamennyien erdélyiek! Némileg érthető ezeknek az embereknek a viselkedése. Tudták ugyanis, hogy Észak-Erdély ismét román uralom alá került és így féltek nálunk maradni, mert otthon őket lázadónak tekinthetik a román hatóságok.

9 h-kor szentmisét tartott páterünk. Ezen részt vettek csaknem valamennyien, akik a támadó csoporthoz tartoztak.

11 h. 30-ra Tersztyánszky csoportja a készenléti helyét elfoglalta, mire megkezdődött a tüzéségi előkészítés. A tűz kiválóan feküdt, mire a támadás megindult. Az első lépcső, Apró Antal őrm. parancsnoksága alatt egy raj nagy lendülettel nyert tért és benyomult az orosz támpontok közé, de mikor a második lépcső, Rusznák törm. vezetésével az erdőszegélyre ért a kitűnően fekvő orosz tüzéségi zárótűz páratlan pusztítást vitt bennük végbe. Halásos sebet kapott Rusznák és egy huszár. Súlyosan megsebesült Tersztyánszky, gránátszilánktól átlőtt bal keze csuklóján ütőerét elkötötte és addig helyén maradt, míg a 9 sebesültet és két halottat hátra nem tudta küldeni.

Ezalatt Apró őrm. jelentését hozta három huszár, maguk után húzva egy hősi halált halt bajtársukat. A jelentés így szól:

Tersztyánszky fhdgy. úr 16 h.

Én a cserjében előre jutottam úgy, hogy három orosz állás van hátra maradvá. Én eztet 12-ed magammal nappal megtámadni nem tudom. Ha egy lehetőségi mód van rá, akkor kérem a Faragó szkv-t harmad magával három géppisztolyossal és még azt a három embert, akik a halottat hátravitték. Tehát én addig nem vonulok be, míg muszkát nem viszek. Jelentést viszik: Szalontai és Harsányi huszárok.

Apró őrm.

Kulcsár törm. egy golyószórós rajjal – önként jelentkezve – azonnal Apró megsegítésére sietett. Mire azonban ő a cserjésbe ért, Apró már szivárgott vissza rajával, mert az orosz állások közt őt a rajával megrohmozták. Sajnos a golyószórós csatárja és még egy huszár hősi halottként ott maradt. Ennyi áldozat dacára sem sikerült foglyot ejteni. Tersztyánszky sebesülése rendkívüli veszteséget jelentett számunkra, de Rusznák törm. halálát és a nagyszámú hősi halott és sebesült huszár hiányát ugyancsak megérettük. Az ezredparancsnokunk délután kikerkezett a harcálláspontomra és kiosztotta a már régen megkapott, de csak most megérkezett kitüntetések.

A huszárhadosztálytól Mikolaides Béla¹⁵⁴ nagytiszteletű úr 18 h-kor a legénységnek oktatást tartott az erkölcsről, hazafiságról és az összetartásról. Jó is volt ez, a két "látogatás", mert a lehangoltságot minden emberünkön tapasztaltuk. Lezárva 21 h-kor.

Kápolnapusztá, 1945 február 23.

9 h-kor protestáns istentisztelet és úrvacsora osztás volt. Délután a 2. és 3. század hősi halottait temette el a nagytiszteletű úr a helybeli temetőbe, mely alkalommal megható, szép búcsúbeszédet mondott a hazájukért életüket feláldozóknak az aknavető szakasz díszlővései mellett.

Lezárva 23 h-kor.

Kápolnapusztá, 1945. február 24. – március 5.

Febr. 24-től kezdve megint nyugalom állott be a mi arcvonalszakaszunkon. Tehát újból összefoglalót közlök. A február 22-i fogolyszerzési támadás után további ilyen kísérletek nem történtek. Az ezred védőkörletében ellenben még 21-22-re virradó éjjel – a hadosztály parancsára – a 15. kerékpáros zászlóalj felváltotta az I. önálló huszárosztályt és az utóbbi Szákon tartalék viszonyba került.

Febr. 24-én a sebesülten kórházba távozott Tersztyánszky fhdgy. helyettesítésére Molnár Imre hdgy-ot rendeltem előre a vezetéklovaktól, aki a már eléggé kiképzett levante szakasszal vonult be. Ezek létszáma 27 fő volt. A levante szakasz parancsnokságát Apró őrm. vette át és velük a déli szármányon lévő támpontot szállta meg. Ezen a napon kaptuk meg a hadosztály-parancsnokság 739. sz. parancsát (lásd: 18. sz. melléklet), melynek 2. pontja a további időszakra táplált reményeink utolsó sugarát is kioltotta. Ez a pont intézkedik ún. harcparancsnokok kijelölésére és feladataik meg-

¹⁵⁴ Mikolaides, másoknál Behaindesz Béla református tábori lelkészről nincs adatunk.

adására. Minden arcvonal mögötti község, amelyben valamilyen tartalék, vezetőkló, gazdasági hivatal, intézet, stb. tartózkodik, ezek emberanyagát (mesteremberek, kocsisok) haladéktalanul harcra fogható katonákká kell kiképezni és a községet műszaki erősítésekkel védőképessé tenni. Feladatuk egy esetleges ellenséges áttörés esetén a község védelme.

Pusztavám harcparancsnokának engem nevez ki a rendelet, de mivel harcálláspontom változatlanul az első vonalban van, helyettesem Sándy Gyula szds. lett, fentiek végrehajtásáért ő a felelős.

Ez az intézkedés világosan tudtunkra adta, hogy mindaz a remény, amellyel oly emelkedett hangulatban voltunk január eljén a Vértes hegyei között, remélve egy ideig Budapest felmentését, majd eme remény szerzetefoszlása után a nagy, tavaszi offenzívát "mit die neue waffen"¹⁵⁵ csak ábránd volt. Itt nincs másról szó, mint csak – most már kétségbeesettnek mondható – védekezésről. Aki csak egy kis mértékben tud különbséget tenni csapat és csapat harcértéke között, azelőtt szinte nevetségesnek tűnik, hogy mikor minden magasabb parancsnoksági törzs a gyors menekülésre tesz előkészületeket, akkor egy pár gazdasági főnök, a maga cipészeivel, szabóival fel tudjon tartóztatni olyan ellenséget, amelyik a főellenállási vonalát át tudta törni. A hangulatot tovább rontotta, hogy febr. 24-étől kezdve az emberek mind nagyobb számban lettek lázas betegek. Sokan azon felül még hasmenésről is panaszkodtak. Febr. 26-ára, mikor jelentésemre két orvos is érkezett már nekem is 39 fokos lázam volt. Az orvosok megvizsgálták azokat, akik éppen nem voltak szolgálatban, megállapították, hogy embereim 50 %-a influenzás, átadták nagy mennyiségű gyógyszereiket, aztán eltávoztak.

A hadosztály nem volt abban a helyzetben, hogy minket felváltson, így csak azért szurkoltunk, hogy az oroszok minderről tudomást ne szerezzenek. Akit éppen a láz gyötört az természetesen a bunkerben maradt, a szalmán feküdt és a tüzelőállásban alig volt valaki. A fő baj az volt, hogy a tiszték úgyszólván valamennyien egyszerre betegedtek meg. Szerencsére 27-e után rohamosan csökkent a megbetegedések száma úgyhogy a hó végére túl jutottunk a járványon.

¹⁵⁵ "Az új fegyverekkel". Valószínűleg a hitleri hadvezetés által bezengett "csodafegyverekre" utal itt Tomka Emil.

De, hogy ne csak panaszkodjunk, febr. 27-ről ismét egy szép hőstetről számolhatunk be. A 2. századtól Kovács Jeromos huszárt járőrszolgálat teljesítése közben egy fáradt fényjelzős lövedék találta el. Nevezett a forró lövedékkel a testében végig teljesítette járőrfeladatát és csak azután jött az egészségügyi helyre. A lövedék eltávolítása után bekötözték sebeit, de a huszár kijelentette, hogy önként a századnál marad.

Márc. 3-án kaptuk meg a huszárhadosztály 856. sz. parancsát (lásd: 19. sz. melléklet), mely szerint márc. 4-5-ére virradó éjjel osztályomat a 2/II. osztály váltja fel. Utána mi Pusztavámon mint hadosztály tartalék pihenőt kapunk.

Márc. 4-én érkezett harcálláspontomra Sárközy István alez. tisztikarával együtt. Szemrevételezték állásainkat, majd a sötétség beálltával – a közben beérkezett II. osztállyal – felváltották osztályomat.

Utána Pusztavámra meneteltünk, hol az előre elkészített szállásokban pihenőt rendeltem el.

Márc. 5-én a hadosztály főlelkésze tartott szent misét, majd utána Szilassy László¹⁵⁶ t. fhdgy. – abban az időben közkedvelt, több filmben szerepelt színész – tartott előadást az orosz megszállt területen szerzett tapasztalatairól, majd kalandos átszökéséről. Elmondta, hogy az oroszok tömegesen fognak el polgári személyeket és azokat vagy kényszermunkára viszik, vagy rájuk fogják, hogy civilbe öltözött katonák és hadifogolyként a Szovjetunióba szállítják. Nagyon sokat szenved a lakosság az orosz katonák erőszakoskodásaitól, különösen a nők. Szilassy az ostromlott Budából szökött ki, eljutott Csákvárig, hol egy parasztgazda "fiává" fogadta. Úgyesen játszotta ezt a szerepet, míg az oroszok Csákvár csaknem minden épkezláb emberét, köztük őt is kényszermunkára nem vitték. Gánt körül kellett árkokat ásniuk. Ő alaposan megfigyelte, hogy úgy az orosz, mint a mi állásainkban hol vannak hézagok és ezek kihasználásával éjjel átszökött. Az I. önálló huszárosztály egyik bunkerjában jelentkezett és onnan a hadosztály-parancsnokságra kísérték. Most előadás-körutat tart a hadosztály alakulatai részére.

Pusztavámi pihenőnkkel kapcsolatban azt a hivatalos értesítést kaptuk, hogy csak két - három napig fog tartani, de a harchelyzet mást parancsolt. A vértesi állásharcok időszaka az én osztályom számára végleges befejezést nyert.

Ezzel harctéri szolgálatunk egy fejezetének ismét a végéhez értünk.

Összefoglalásként csak annyit jegyezhetünk fel, hogy ez volt az az utolsó időszak, amikor még egy egészségesnek mondható, tervszerűen vezetett hadsereg részeként működhattunk. Ezután már csak egy súlyosan sebesült katona haláltusájához hasonlíthatjuk majd magunkat.

¹⁵⁶ Szilassy László (Tiszaderzs, 1895. ??) tartalékos főhadnagy 1943. jan. 1-jétől a fogatott vonatsopornál szolgált, később a Fővezérség tartalékánál volt beosztásban.

AZ ÖSSZEOMLÁS

☛ A háború befejező időszaka az összeomlás gazdag változataival, sőt élénk meseszövéseivel még soká fogja foglalkoztatni az utókor képzeletét. Én, aki azok között voltam, akik ennek az időszaknak legforróbb napjait mint szereplők és szemlélők élték végig megpróbálom a tiszta igazságot előadni nem csak a napló szötte krónika ismertetésével, de mindenek előtt azoknak az erkölcsi tényezőknek a felkutatásával, amelyek erőt adtak ahhoz, hogy a velünk szemben álló ellenség fegyvereinket végképpen sem tudta kicsavarni a kezünkből.

Ez a fejezet tehát leírja a háború utolsó napjainak ránk vonatkozó történetét, amely napok alatt az orosz áradat végiggázolt hazánk még idáig megvédett területein is.

Március közepén az orosz haderő olyan ütést mért ránk, amely ütés elseperte a Balatontól északra húzódó védelmi rendszerünket. Nem történt valami újszerű dolog. A háború folyamán többször láttunk hasonlót, de mindannyiszor a támadó óriásnak elég volt csupán a karját csapásra emelni, hogy a megtámadott eldobja fegyverét. Gondoljunk csak a románokra, bolgárookra, vagy akár a jugoszlávokra is. Nálunk ellenben ez nem így történt. Mi mégis harcoltunk tovább, noha e harcok folyamán már mindinkább kétségtelené vált, hogy a kiontott véráldozat nagysága nem állítható arányba bármilyen reálisan várható eredménnyel. Azt kérdezheti valaki, miért harcoltunk akkor mégis? A józan észre hallgatva kétségtelenül be kellett volna látni, hogy a háborút elvesztettük. A további harc értelmetlen!. A felelet pedig nagyon egyszerű: az eskünk kötelezett! Az eskü ereje – természetfölötti vonatkozása révén – nagyobb a becsületszóénál. Mi pedig olyan személyek voltunk, akik előtt a becsület fontosabb volt az életnél. Becsületünkhöz, fegyvereink becsületéhez való ragaszkodás képtelenné tett tehát arra, hogy eskünket megszegve, vérünkkel megszentelt fegyvereinket az ellenség - a bolsevik katona - előtt letegyük. Önként vállalt kényszer volt tehát a harc végsőkéig való folytatása. Ez a kényszer aztán úgy befolyásolja az ember képzeletét, hogy bűnnek tart minden csüggedést, de nagy jelentőséget tulajdonít minden kis "jó hír"-nek, újjáélesztve a né tán lankadó reményt. Magunk termeltük tehát azt a reményt, ami erőt adott a további harcra. Reménykedtünk, bizakodtunk végig! Hogy miben?... Erre nem tudok felelni... Talán minden nap másban.

De ne szaladjunk előre az időben! Vizsgáljuk az eseményeket a napok sorrendjében úgy, ahogy azt a naplónk előadja. Térjünk vissza tehát március 6-ára, amikor még nyugodtan élveztük a pihenőt Pusztavámon. Az itt előfordult események sorrendjében elsőnek említtem a sebesült Tersztyánszky fhdgy. váratlan bevonulását, aki a keszthelyi kórházból önként eltávozott, mert nem bírta a kórházzagot. Most, felkötött karral szolgálattételre jelentkezett. Féltettem – az kétségtelen – az egészségét, de úgy én mint főként a százada, nagyon megörültünk a viszontlátásnak.

Március 7-én rendelkezésünkre állt a móri vasúti állomáson a fürdővonat. A legénység tehát teljes számban meleg zuhanyfürdőhöz jutott és ugyanott orvosi vizsgálathoz is. Hogy pedig a testápolás hiányt ne szenvedjen, az embereket kocsin küldtem át Móra. A testápolás mellett a lelkesítő propaganda sem maradt tétlen. Fel kellett olvasni a legénység előtt a német lovas hadtestparancsnok írásban kiadott beszédét, amit a huszárokhoz intézett. Ebből a beszédből – nagy kiterjedése miatt – itt csak szemelvényeket ismertetek, kidomborítva annak lényegét. A beszéd ezek szerint így hangzott:

“Huszárok!

Azért jöttem el ma hozzátok, hogy veletek erről a háborúról úgy beszéljek, ahogy azt mi németek látjuk. Már az első világháborúban is sokszor küzdöttem együtt a magyarokkal. Akkor még mint fiatal hadnagy voltam a magyarok között. Csak azt mondhatom, hogy akkor én a magyar katonákat mint hátor férfiakat és harcosokat ismertem meg. A legjobbak között azok a férfiak voltak, akiknek – úgy, mint tinektek – az a megtiszteltetés jutott osztályrészül, hogy huszárok lehettek.

Ebben a háborúban egy hadtest parancsnoka lettem, s mint ilyen, az oroszországi harcok idején, az 1. lov. ho. és annak huszárezredei az alárendeltségembe kerültek.... “

Azután a mi 1. lov. ho-unk zömének VII. 3-a után bekövetkezett klecki vereségével foglalkozik, amiért Vattay altábornagyot, illetőleg a mögötte álló politikusokat teszi felelőssé elég súlyos vádak kíséretében. Ezután így folytatja:

“Én tudom, hogy ahol azt megkivánták, ott bátran harcoltatok és olyan hőstetteket hajtottatok végre, amelyek részetekre – a magyar huszárság dicsőségteljes története során - csak megbecsülést hoz. Emlékszem a 2. huszárezredre, amely a

Pripjet-mocsaraknál – miután löszere elfogyott – csupasz szuronyokkal rohanta meg és verte ki állásaiból a bolsevistákat. A bolsevizmus most a hazátokba tört be. Be tudott törni azért, mert a ti örök ellenségeitek – a románok – árulást követtek el...

Az ellenséget országunkból ki akarjuk és ki fogjuk verni. A Duna északi oldalán az ellenséget most dobtuk át a Garamon túlra. Mi őt még más oldalról is meg fogjuk ragadni és meg fogjuk verni. Egyszer majd eljön a nagy fordulata ennek a háborúnak is. De addig ki kell és ki is fogunk tartani.

Mi az idő nagy fordulatában állunk. A háború, amit mi viselünk, az egy világnézeti harc. Az európai szocializmus harca a bolsevizmus ellen. Ebből a küzdelemből senki sem vonhatja ki magát. Az ilyen világnézeti harcok, amelyben minden nép életképessége meg lesz mérve és meg lesz vizsgálva, könyörtelenek. A nép vagy könnyűnek bizonyul, vagy becsülettel kiállja a vizsgát...

Ha arra gondolok, hogy mivel tartoztok Istennek, hazának és a családoknak, ha bármi is történik, győzhetetlenek vagytok. Akkor Magyarország ezt a súlyos vizsgát ki fogja állni, a magyar huszárok régi dicsősége pedig tovább fog ragyogni a boldogabb magyar jövő felé. Ennek jegyében felszólítalak titeket, hogy fegyverbarátságunkra kiáltsato, háromszor "Éljen!"-t.

Így szólt hozzánk 1945 február végén egy német hadtestparancsnok. Amit mondott – azt hiszem – mindnyájan aláírhatjuk. Főként a tisztikarra, meg az értelmesebb legénységre feltétlenül lelkesítőleg hatott. Az kétségtelen, hogy a legénység hangulata ebben az időben szembeűnően javult. A virtuskodásra való hajlam újra feléledt, de ennek véleményem szerint nem annyira a nagy szavak, mint inkább a jó szállás, a kipihent test, a bőséges koszt egy kis borral vegyítve volt az oka. Ilyen emelkedett hangulatban jutottunk el az elkövetkezendő küzdelmek előkészületeihez.

Március 8-án előzetes értesítést kaptam, hogy a 2. páncélos hadosztálynak 2. felderítő zászlóalját fogjuk felváltani. Az a zászlóalj Kápolnapusztán a jobb szomszédunk volt. Parancsnoka Dorner¹⁵⁷ szds., akit jól ismertünk, mert az összeköttetés felvételére február hó folyamán kölcsönösen meglátogattuk egymást. Márc. 8-án délután parancsnoki gépkocsimon századparancsnokaimmal és segédtisztessel felkerestük csákbérenyi harcálláspontján és tájékoztunk helyzetéről. Ő is kapott már előzetes értesítést a várható felváltásról.

¹⁵⁷ Dorner Dezső, nemes (Érsekújvár, 1907. máj. 11. - ??) a Ludovika Akadémián avatták hadnaggyá 1931-ben, 1940. szept. 1-jén századossá léptették elő. 1942. okt. 1-jétől szolgált a 2. felderítő zászlóaljban, később annak parancsnoka lett. Súlyosan megsebesült 1945. márc. 17-én Magyaralmánál.

Márc. 10-én 20 h-kor kaptam meg a parancsot a felváltás végrehajtására. Miklósi fhdgy. parancsnoksága alatt indítottam útba az osztályt 23 h-kor. Csak a harcos rész távozott Csákberénybe, a vezetéklovak, vonat és gazdasági hivatal helyzete Pusztavámon változatlan maradt. A 3. század parancsnokságával továbbra is Molnár Imre hdgy-ot bíztam meg, mert a sebesült Tersztyánszky fhdgy-ot még Pusztavámon hagytam. Ennekem a parancs szerint Fehérvárcsurgóra kellett menni a 2. páncélos hadosztály-parancsnokságon jelentkezni. Az út oda igen viszontagságos volt, mert éppen német motorizált alakulatok vonultak rajta végig és a makadam út kövezetét a harckocsik már teljesen lesodorták az útról. Így a feneketlen sárban gépkocsim teljesen elakadt. Aztán, hol német gépkocsira kapaszkodva, hol gyalog, 3 h. 30-ra érkeztem a hadosztály-parancsnokságra. Itt legalább tisztességes szállást kaptunk és némileg kialudhattam magam.

📖 Csákberény, 1945. március 11.

Reggel mentünk át jelentkezni a 2. páncélos hadosztály vezérkari főnöke kíséretében a német Totenkopf SS páncélos hadosztály vezérkari főnökéhez, aki közölte hogy még e napon a sötétség beálltával fel kell váltani a 2. felderítő zászlóaljat. Jobb szomszédom Sörédttől keletre a 15. kerékpáros zászlóalj lesz. Ezzel az intézkedéssel osztályom és a 15. kerékpáros zászlóalj kilépett a huszárhadosztály kötelékéből és a 2. páncélos hadosztály kötelékébe lépett (lásd: 20. sz. melléklet).

13 h-ra érkeztem Csákberénybe, hol a szemrevételezést azonnal megkezdtük a századparancsnokaimmal. A felváltást 23 h-ra teljesen befejeztük. Létszámom a felváltott zászlóalj létszámának sajnos a felét sem tette ki. A sűrű erdőben húzódo állásokban így olyan hézagok keletkeztek, amelyeknek állandó megfigyelését sem lehetett biztosítani. A lehetőségek optimális kihasználását figyelembe véve két alvédőkörletet alakítottam ki. Jobb körlet Miklósi fhdgy. parancsnoksága alatt a 2. század + 6 aknavető. Kiterjedése 1,5 km. Tőle balra Molnár Imre hdgy. parancsnoksága alatt a 3. század + 3 aknavető. Kiterjedése 3 km. Harcálláspontom Csákberény keleti szélén lévő postaépületben. Tartalékra már nem maradt erő. Lezárva 24 h-kor.

📖 Csákberény, 1945. március 12.

Jelentkeztem a 3. gépkocsizó lövészezred parancsnokságon, hol v. Zsedényi¹⁵⁸ vörgy-nyalal, az új hadosztályparancsnokkal találkoztam. A nap eseménytelenül telt el.

Lezárva 22-kor.

¹⁵⁸ Zsedényi Zoltán, vitéz (Kassa, 1897. szept. 22. - Budapest, 1971. okt. 23.) 1943. aug. 1-jétől vezérőrnagy. 1944. máj. 15. és 1945. jan. 1. között, majd 1945. márc-tól a 2. páncélos hadosztály parancsnoka.

Csákberény, 1945. március 13.

Reggel Csókakőre érkezett Auerhammer ezredes, ezredparancsnokunk, aki a 3. lövészezred parancsnokságtól átvette a csákberényi és sörédi védőkörletek parancsnokságát. Utána harcálláspontját Csákberénybe helyezte. Kora délután harcállásponton haditörvényszéki tárgyalást tartott a huszárhadosztályból alakult haditörvényszék v. Németh Lajos alez. volt ezredparancsnokunk ügyében. A haditörvényszék Németh Lajost minden ellene emelt vádpont alól felmentette. Így úgy az ő ügye, mint Zábráczy Olivér hdgy. ügye is befejezést nyert. Ezután ezredparancsnokomat tájékoztattam részletesen helyzetemről. Jelenttem, hogy ilyen körülmények között a védelemért a felelősséget nem vállalhatom. Ezredparancsnokom egyetértett velem és közölte, hogy III. 14-én ugyanilyen értelemben jelentést tesz a hadosztály-parancsnokságon.

Lezárva 23 h-kor.

Csákberény, 1945. március 14.

A szép tavaszias időben egész nap igen erős légitevékenység volt. 10 h-kor Jankovich János zászlós egy orosz mesterlövész lövedékétől haslövést szenvedett és percek alatt elvérzett. Miklósi bunkerjébe be tudta húzni egy huszár, aki közben szintén megsebesült. Miklósi azonnal telefonált, a sebesültszállító kocsis azonnal útra indult, de mire odaért már csak a holttestet tudták a kocsiba helyezni. Utolsó szavait mosolyogva mondta:

– Jó lett volna még egy kicsit élni!

Aztán becsukta szemeit, melyeket Miklósi zárt le örökre. A pusztavámi temetőbe temette el a katolikus plébános. A 2. század vesztesége ezen felül még egy hősi halott és három sebesült. A tüzér vonalról nyert értesülés szerint Csákvárról, Zámoly felé kb. 200 harcokocsi húz, melyeket a német repülőik igen hevesen bombáztak. A 2. századtól tegnap bevonult csepei Zoltán Béla¹⁵⁹ t. fhdgy. parancsnoksága alatt 14 fő pótlás, 2 német golyószóróval. Csákberényi tartózkodásom óta minden éjjel a németek, vonalunkon át, felderítő vállalkozásokat hajtottak végre igen csekély eredménnyel, mert a már úgysis felderített orosz főellenállási vonalon nem tudtak túljutni. Az éjszaka csendesen telt el.

Lezárva 23 h-kor.

¹⁵⁹ Zoltán Béla, csepei (Vezensy, 1902. - Sikátor, 1945. márc. 25.) tartalékos főhadnagy. Hősi halált halt.

Csákberény, 1945. március 15.

A reggeli órákban, a védőkörletem balszárnyán túl nagy kiabálást és erős gépkocsizúgást észleltek, amit az oroszok páncéltörő- és aknavetőtüzzel igyekeztek leplezni. 11 h-kor, mikor ezredparancsnokom harcálláspontomon tartózkodott, 6-6 aknavető lövést adtak le a községre. Délután Csákberénybe érkezett egy német zászlóalj három páncéltörő ágyúval megerősítve. Azt reméltem, hogy ez bennünket hivatott megtámasztani, mivel az egyik század megszállt egy reteszállást közvetlenül a mi főellenállási vonalunk mögött. De sajnos csalódtam, mert este az egész zászlóalj visszavonult tőlünk északra 4 km-re lévő csókai legelőre. A község és az egész arcvonal a nap folyamán megszakítás nélkül tüzérségi tűz alatt állt.

Lezárva 22 h-kor.

Csákberény, 1945. március 16.

Délelőtt harcálláspontomra érkezett ezredparancsnokom Soltész Emil szds. segédtsízt kíséretében. Hármásban rögtön elindultunk a 2. század állásai mögött kb. 500 m-re vezető erdei úton a 3. század állásainak a megszemlélésére. Ezredparancsnokomat még az előző este kértem meg e szemlére, miután a német zászlóalj elhagyta Csákberényt. Egész délelőtt egyébként az egész arcvonalon szokatlan csend uralkodott.

12 h. 30-kor – egynéhány Sztalin-orgona aknamezőjének becsapódására – mintegy vezényszóra, páratlan erejű tüzérségi tömegtűz indult meg és fedte az egész védőkörlet hosszát is. Ez a pergőtűz egy fél órán belül teljes megsemmisítő tüzzé fokozódott. Vegyesen csapódtak be repesz- és nehéztüzérségi romboló gránátok. A tűz a védőállásokon másfél óráig feküdt, de talán a leghevesebben a 15. kerékpáros zászlóalj állásait pusztította. Másfél óra után az oroszok a tüzet a védőállások mögé helyezték át és ezzel egyidőben tört ránk a páncélosokkal támogatott gyalogsági tömegtámadás. Ez a támadás elsők a kerékpáros zászlóalj védőrendszert törte át teljes hosszában. E csapás súlya alatt a kerékpáros zászlóalj teljesen megsemmisült és ez a megsemmisülés végleges is maradt.

A mi huszárjaink támpontjaikban hősiesen a végsőkig ellenálltak, de a tág hézagokon is átözönlő orosz tömegek elől végül is hátrálni kényszerültek. E hősi ellenállásról ismertté vált, hogy a megsemmisítő előkészítő tűz alatt Kontra Béla t.örm. bunkerja telitalálatot kapott, hol ő bent halt hősi halált. Ottlyk Miklós hdp. örm. eltűnt. A nagy távolságokra való tekintettel, a szakaszából megkerült emberek nem tudtak róla semmit. Ugyanígy halhatott hősi halált csepei Zoltán Béla t.fhdgy. is. Apró örm. az orosz támadást elhárító tüzet vezetve kapott fejlővést és halt hősi halált. Bényei örm. az oroszoktól 30 m-re igen súlyosan megsebe-

sült és onnan elhozni már lehetetlen volt. A legénységnek kb. 60 %-a veszett oda, de olyan jelentést, hogy itt bárki is megadta volna magát, egyet sem kaptam. A tűzérési tűz hátrahelyezésével egyidőben egymást követő harci repülő kötelékek seperték végig szőnyegbombázásaikkal és gépágyú tüzükkel a védelmi rendszerünk felől nyugati irányba vezető utakat. Ezeket az orosz légi kötelékeket 16 db Liberator¹⁶⁰ mintájú amerikai nehézbombázó is támogatta, mélyen berepülve a hátszág felé és így Mór község is alapos légitámadást szenvedett.

Ezalatt ezredparancsnokkal az erdő közepén haladva, teljes tehetetlenségre voltunk kárhóztatva. Előremozogni, a védőállásokkal az összeköttetést felvenni – a pergőtűz miatt – már képtelenség volt. Várni sem lehetett, mert kétségtelen, hogy az oroszok rövid időn belül a tüzet hátrateszik és akkor ezen a fedezék nélküli terepen nincs menekvés számunkra. Elhatároztuk, hogy lemászunk a Horog völgybe és azon áthaladva, a Csókai legelőn lévő német zászlóalj parancsnokával felvesszük az összeköttetést. Utunk igen válságos volt, mert számos becsapódás a völgy fenekén robbant, s hogy sikerült mindig idejében hasravágódni, ezt csak a Gondviselésnek köszönhetjük. A német zászlóalj a Csókai legelőt szegélyező erdő szélén ment tüzelőállásba éppen akkor, amikor ez a cserjés erdő a légi bombáktól több helyen kigyulladt. A németek is teljesen tájékozatlanok voltak a helyzetről. Szerencsénkre, váratlanul ide érkezett Foltényi Gábor segédtszem, aki, miután még idejében Móra irányította a századok ütközetvonatait a távbeszélő szakasszal együtt maga mellé vette Fekete őrm. aknavető szakaszparancsnokot, valamint a megmaradt aknavető szakaszbeli és páncélrém szakaszbeli huszárokat, akik felváltva vittek egy megmentett aknavetőt. Arra a kérdésre, hogy mi történt dr. Németh László fhdgy-gyal és az aknavető század többi embereivel, semmiféle felvilágosítást sem tudtak adni. Ezután Csókakőre mentünk, hova már a sötétség beállta után érkeztünk. A falu szélén Németh László fhdgy. jelentkezett, aki Huszár zls-al és 22 huszárral itt védőállást foglalt. Felettük Maszlay¹⁶¹ őrgy. harcokcsi zászlóaljparancsnok vette át a parancsnokságot, aki részben a község védelmét látta el, részben ellentámadást vezetett Csákberény irányába. Ezredparancsnokom Móra helyezte harcálláspontját, én pedig Maszlay őrgy-ot kerestem fel, aki régi ismerősöm volt (és aki akkor a kardvívás Európa bajnoka is volt). A község nyugati szélén lévő postaépületben találtam meg. Ő nagy öröm-

¹⁶⁰ A B-24-es, Liberator négymotoros amerikai távolsági bombázórepülőgép volt.

¹⁶¹ Maszlay Lajos (Budapest, 1903. okt. 2. - Budapest, 1979. dec. 1.). 1926. aug. 20-án avatták, 1942. szept. 29-én őrnaggyá léptették elő. 1944. dec. 10-étől sebesüléséig, 1945. márc. 21-éig az 52. páncélos gépágyús zászlóalj parancsnoka.

mel fogadott és finom erősítő itallal kínált meg, ami fáradt testemnek igen jól esett. Aztán közölte, hogy harcokcsijai az oroszokban nagy pusztítást végezve, már elérték Csákberényt. A jól fűtött helyiségben én egy kényelmes karosszékben aztán csakhamar elaludtam. Így telt el a válság kezdetének első napja. E nap eseményeinek megírása naplónkban csak utólagosan történhetett meg, mert a részletekről is csak fokozatosan kaptunk értesülést.

Mór, 1945. március 17.

2 h-kor ébresztett fel segédtsztem. Ekkor már azt a helyiséget, ahol aludtam csupa üvegszilánk borította, mert a közben megindult orosz tüzérségi tűz minden ablakot betört. Megtudtam, hogy még 16-án távollétünkben, gr. Somssich¹⁶² fhdgy. másodsegédtsz Puzstavámra továbbította a hadosztály-parancsnokság parancsát, miszerint minden odaérkező csoportot azonnal Csókakőre kell irányítani.

E parancs kapcsán vette segédtsztem éjfél táján Tersztyánszky és Miklósi fhdgy-ok alábbi jelentését:

J e l e n t é s

Jelentem, hogy századomból Molnár hdgy. parancsnoksága alatt 20 fő 18 h-kor bevonult. Az emberek teljesen ki vannak merülve és sánták. Némi pihenőre okvetlenül szükségük van. Jelenleg útbaindítani nem lehet őket.

Kérek parancsot, hogy ezek ellenére is útbaindítsam-e őket?

Kocsi – a felpakolás miatt – nem áll rendelkezésre.

Miklósi fhdgy. jelentését mellékelten csatolom.

1945. III. 16. 20 h.

Tersztyánszky fhdgy.

Tomka alez. úrnak

Jelentem, hogy tizedmagammal (ebből egy súlyos, egy könnyű sebesült, egy beteg) Puzstavámra beérkeztem. Az emberek teljesen ki vannak merülve és mivel a vonat járművei menetkészben, rakodva állnak, csak gyalog indulhatnék, amire a legs. pihenő nélkül képtelen.

Kérek további parancsot.

Puzstavám, 45. III. 16. 19 h.

Miklósi fhdgy.

¹⁶² Somssich Péter, gróf saárdi (Somogybükkösd, 1921. márc. 31. - Allentown /USA/, 1966. febr. 7.). 1943. aug. 20-án avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. Frontszolgálatot teljesített 1944. jún. 15. és okt. 25. közt mint a 2/II. huszárosztály rádiós szakaszparancsnoka. Okt. 25-én Kiskunfélegyházán megsebesült. 1944. dec. 11-én vonult be újra alakulatához, ahol előbb rádiós szakaszparancsnok, majd a 2/II. huszárosztály osztálysegédtszije volt.

Segédtszem eme jelentések tartalmáról az ezredparancsnokságnak is jelentést tett, mire én onnan parancsot kaptam, hogy haladéktalanul menjek Pusztavámra, osztályom harc képes embereit gyűjtssem össze (a vezetéklovaknál lévőkkal cseréljem ki a harc képteleneket) és lóháton hozzam Csókakőre.

7 h-kor értem Pusztavámra. A 2. század harcos létszámát mindössze 27 főben, a 3. századét 30 főben állapítottam meg. Ezeket lovasítottam és parancsnokságom alatt Móra meneteltünk, ahova 11 h-kor érkeztünk be. Itt jelentettem az ezredparancsnokomnak az emberek kimerültségét, mire ő úgy intézkedett, hogy harcáláspontja körül szállásoljunk be. Tájékoztattott a harchelyzetről, miszerint az oroszok már Söréden bent vannak és Csókakőt is, úgy északról mint délről is támadják. Ezután ezredparancsnokom jelentést tett a hadosztály-parancsnokságnak, hogy embereink kimerültek, mindössze egy használható golyószórónk van, lőszerünk teljesen elfogyott. A 2. páncélos hadosztály-parancsnokság – a válságos helyzetre való tekintettel – ennek dacára elrendelte, hogy mihelyt egy harc képes egységet ki tudunk állítani, azt indítsuk útba Csókakőre Maszlay őrgy. rendelkezésére. Lőszert a hadosztály Móra irányít.

12 h. után Móra érkezett az elveszettnek hitt Gyürky Dénes hdp. őrm. 12 fő elcsigázott huszárral és egy golyószóróval. Ők az erdő rejtőzési lehetőségeit kihasználva csúsztak át az előrenyomuló orosz csoportok között és így jutottak ide.

14 h-kor bevonult dr. Németh fhdgy. embereivel együtt veszteség nélkül. Jelentette, hogy az északnyugatról megindult orosz támadás a Maszlay csoportot Csókakőtől délre eső területre szorította. Ők a Csóka-hegy oldala mentén vonultak vissza Móra. Az így fokozatosan összegyűlt emberekből sikerült összeállítani egy gyenge századot Miklósi fhdgy. parancsnoksága alatt: 91 fő (2 golyószóró, 50 karabély, 6 géppisztoly, 3 páncélrém) erőben.

Ezt a századot 19 h-kor indítottam útba a Csókakőtől délre eső területre Maszlay őrgy-nál való jelentkezés végett. Miklósitól helyzetjelentést a mai napon már nem kaptam. Tájékoztódás végett Sándy szds-hoz, Pusztavámra küldtem egy hírvivő párt. Ezek 20 h-kor Pusztavám déli széléről már tüzet kaptak és így a Sándyval való összeköttetést nem tudták felvenni. Ezután segédtszemtet a móri német harcparancsnokhoz küldtem tájékoztódás végett. Ő közölte, hogy az oroszok 23 h-kor Árki pusztát már elérték. Mór biztosítása keleti irányban mindössze a község kijáratainak a lezárásából áll. A Kisbér felé vezető országúton óriási gépkocsi sor állt, melyet a németek már nem engedtek arra kifutni.

Lezárva 24 h-kor.

Bakonycsernye, 1945. március 18.

5 h-kor már erős lövöldözés volt hallható Mórtól északnyugatra, majd 6 h-kor a Kisbérre vezető országút mentén lévő gépkocsi oszlop pánikszerűen megfordult, mert páncéltörő ágyúval, aknavetővel és géppuskatűzzel az oroszok elvágták az utat. Északnyugati irányból viszont már támadták is Mórt. Kocsijaink elirányítása után az osztálytörzzsel és a távbeszélő szakasszal megindultam Nagyvelegre. Odaérkezésem előtt már három hullámban támadták az orosz csatarepülők a tüzéségi tűz alatt álló Mór községet. Nagyvelegről kocsijainkat Bakonycsernyére meneteltem, hol a 2. páncélosadosztály I. a. vezérkari tisztjétől érdeklődve, azt a választ kaptam, hogy helyzetjelentést a Maszlay csoporttól nem kaptak ma, tehát “valószínűleg ott vannak, ahol voltak”.

Ezredparancsnokom 17 h-ra érkezett Bakonycsernyére, akivel azonnal továbbmentünk Balinkára a 2. páncélosadosztály-parancsnokságra. Zsedényi vörgy. személyesen hallgatta meg jelentésünket. Helyzettájékoztatót adott, melyből megtudtuk, hogy lövészezedrei csaknem egészen elvéreztek. Előttünk adott parancsot a tüzérosztály parancsnokainak. Eszerint a kijelölt védőállások legnagyobb részébe egyáltalán nem tud gyalogságot küldeni. Ezekre a vonalrészekre állítsa fel a tüzéség figyelőit és felderítő járóreit és így, ameddig lőszerük van, tüzéségi tűzzel késleltessék az ellenség előnyomulását. Itt tudtam meg, hogy Domer szds-t, akit III. 11-én váltottam fel, súlyos tüdőlövélssel szállították kórházba. Zsedényi vörgy. – Auerhammer ezds-sel történt megbeszélés után – alárendeltségéből elbocsátott és utasított, hogy a tőle északra – bizonytalan helyen lévő – 1. huszárhadosztály-parancsnokságot keressük meg és innen kérjünk további parancsot. Maszlay örgy., a Miklósi csoporttal az összeköttetést elvesztette, Miklósi holléte ismeretlen. Az éjszakát Bakonycsernyén töltöttük.

Lezárva 23 h-kor.

Bakonyszombathely, 1945. március 19.

8 h-i indulással meneteltem Bakonyszombathelyre. Ezredparancsnokunk előre ment Kisbérre, ahol a hadosztály-parancsnokságot sejtette.

15 h-kor kaptam ezredparancsnokom motorkerékpáros által közvetített alábbi parancsát:

Tomka alez. úrnak

Elg. Oroszlány, Bokod, Dad-on át Kocsra tör előre. Pc-osaival Kocsot már elérte. Környe, Felsőgalla, Tata saját kézben.

A hu. ho. Ete, Vérteskethely, Makkpuszta vonalban, a ho. maradékaiból, védővonalat épít fel. Vezetéklovak és ho. vonat Bábolna körzetében gyülekeznek.

A 2. hu.e. és 15. kp. zlj. Bakonyszombathelyen gyülekezett részei Bábolnára gyülekezzenek és pedig:

15 kp.zlj. és 2. hu. et. gk-zó részei együtt Bakonyszombathely, Kerékteleki, Mezőörs, Püspökhalap, Győr, Bőnyrétalapon át menjenek. Ha a Bakonyszombathely - Kerékteleki út nagyon rossz volna, úgy kíséreljék meg Kisbér, Ászár, Mezőörsön át. Ezt fel kell deríteni, mert a Bakonykéthely - Kisbér-i útnak is igen rossz szakaszai vannak.

Fogatok, gyalog és lovas részek Kerékteleki, Mezőörs, Rétalapon át, vagy Kerékteleki, Ölbő pusztaz, Mihályháza pusztán át menjenek.

Új nyílt parancsokkal minden csapatot és gépjárművet el kell látni.

A gyülekezett részek ma Bakonyszombathelyen éjjelezenek.

Én a legszűkebb törzsemmel az Ete-i harccsoportot vettem át, a Vérteskethelyit Miklósi fhdgy.

A 2/1. hu. oszt-ból még további részek verődtek össze, ezek Tersztyánszky fhdgy. parancsnoksága alatt az Ete-i harccsop-ban vannak bevetve. A 15. kp. zlj-ből részek erre nincsenek.

Ete, 1945. márc. 19-én, 12 h. 55-kor.

Auerhammer ezds.

A 15. kerékpáros zászlóaljparancsnok, a VIII. hadtest teljhatalmú megbízottjától kapott parancs szerint a rendelkezésre álló erővel Bakonyszombathely körvédelmét kellett megszervezze. Ennek következtében Auerhammer ezredesnek rájuk vonatkozó része, tárgytalan. Ezt az ezredparancsnokságnak írásban jelentettem. Lezárva 23 h-kor.

☞ A március 20-27-ig terjedő időszakot két részben kell tárgyalnunk. A fontosabb rész az Auerhammer ezds. parancsnoksága alatt a küzdők magatartása. A másik: a lovas és gépkocsizó résznek közvetlen parancsnokságom alatt Bábolnáról a Rábán túlra történő átirányítása. Az utóbbival kezdem.

Március 20-án 2 h-kor indultam Bakonyszombathelyről Mezőörsre. Eközben az ezred vezetékllovak és vonatai is ideérkeztek Bábolnáról Purgly Tamás szds. parancsnoksága alatt. Ezek fölött átvettem a parancsnokságot. Értesültem, hogy ez a különítmény III. 19-én Bábolnán légitámadást ka-

pott és súlyos veszteségeket szenvedett. E támadás veszteséglistája: 3 halott, 5 sebesült, 28 ló elhullt és 10 ló megsebesült. A hadosztály-parancsnokság valamennyi lovasrésznek irányításával az I. önálló huszárosztály parancsnokságot, Kricsfalussy Ferenc alez-t bízta meg. Vele az összeköttetést felvettem és utasítására 19 h-kor Sághalomalja - Kistápany területére meneteltem Március 20-23-ig itt pihentünk.

Március 23-án 23 h-i indulással Péc - Kajár körzetbe érkezünk és itt tartózkodtunk III. 24-én is.

Március 24-én 0 h. 30-kor kaptam a hadosztály parancsát, hogy a válságosra fordult hadihelyzetre való tekintettel azonnali indulással meneteljek Szany - Rábaszentandrás területére. A parancsot a leggyorsabb riadóztatással hajtottam végre. Útközben – értesülvén a menekültektől – megtudtam, hogy Pápán teljes a felfordulás, fosztogatják az üzleteket, de az éjjel az oroszok még nem nyomultak oda be. Ennek hallatára beküldtem Pápára egy tehergépkocsit vállalkozó emberekkel, hogy próbáljanak behatolni a dohánygyárba és ami dohányneműt ott talának, hozzák utánunk Szanyba. A vállalkozás sikerült, a gépkocsit megrakták cigarettával és még az oroszok benyomulása előtt sikerült elhagyniuk Pápát. Így, kb. hat hétre el lett látva az osztályom dohánynal. Március 25-én Szanyt légitámadás érte, de veszteségünk nem volt.

Március 26-án Szany szórványos ellenséges tüzérségi tűz alá került. A helybeli német hadosztályparancsnoktól helyzetájékoztatót kértem. Ő közölte, hogy Árpástól keletre a Rába keleti oldalán hadosztálya maradékból egy hídfőállást tart megszállva, amit az oroszok három irányból támadnak. III. 25-én megszállták Pápát és ma reggel Pápától nyugatra, 10 km-re észleltek egy páncélos éket. Helyzetemet jelentve azt a parancsot kaptam, hogy meneteljek Rábatamásiba, hova éjjel tájban érkeztem be. Meg kell említeni, hogy ezek alatt a menetek alatt özönlött a polgári lakosság nyugat felé. Ki ahogy tudott! Minden elképzelhető járművel találkoztunk, de a legszomorúbb képet a gyalog ballagó családok mutatták. Ezeket – amennyire csak hely adódott – a katonai járművekre pakoltuk fel. Íme az életüket is hányan tették kockára, csakhogy a "felszabadulás" elől megmenekülhessenek!

A huszárhadosztály fontosabb részét, kétségtelenül, a küzdő harccsoportok képezték. A március 16-án megindult nagy orosz támadás, a Monspart örgy. parancsnoksága alatt álló 3/I. huszárosztályt, ill. a 2/II. huszárosztály jobbszárnyát érte. A támadás fő iránya Oroszlány volt. Az említett két huszárosztály szívós ellenállása dacára az oroszok már 17-én

este elérték Pusztavámot és Oroszlányt. Március 18-án nagyobb páncélos erők bevonásával Oroszlánynál teljesen áttörték a huszárhadosztály arcvonalát. E harcok folyamán a szívósan ellenálló 3/l. huszárosztály úgyszólván teljesen felmorzsolódott, úgyszintén a Deák Gedeon¹⁶³ őrgy. parancsnoksága alatt álló II. önálló utászszázlójai is. Ez utóbbi hadosztály tartalék volt és a 3/l. huszárosztály megtámasztására vetette be a hadosztály-parancsnokság. Az én osztályom vezetékvonalait – miután III. 17-én elhagytam Pusztavámot – indította útba Sándy szds. Kisbér - Ászáron át Bábolnára. Eközben több kisebb nagyobb olyan csoportnak sikerült az erdőn átszivárogni Pusztavámra beérkezni, akik életben maradtak a március 16-i orosz támadás alatt. Ezeket Tersztyánszky fhdgy. gyűjtötte össze és igyekezett velük Pusztavám védelmét megszervezni. Délután ide vonultak vissza Sárközy alez. osztályának megmaradt részei is és mivel az orosz nyomást feltartóztatni nem tudták, az egész csoport Császár irányába tért ki. Miklósi fhdgy. csoportja, miután Maszlay őrgy. parancsnoksága alá lépett Csókakőtől délre, a Mór felé vezető út mentén foglalt tüzelőállást.

III. 18-án megújult orosz támadás a Maszlay csoport zömét Bodajk irányába szorította el és így Miklósival megszakadt az összeköttetés. Miklósi ezután Móron át Bakonysárkányba vonult vissza, hol összeköttetést keresve a huszárhadosztály parancsnoksággal, azt a parancsot kapta, hogy Vérteskethely keleti szélén foglaljon védőállást. E napon az orosz páncélos erők elérték Szák - Kömlőd területét és így a huszárhadosztályt kettévágták. A déli rész a Miklósi csoporttól északra Ete községtől keletre foglalt védőállást. Itt került bevetésre – a még mindig sebesült – Tersztyánszky fhdgy. csoportjával együtt. Az északi rész ezalatt Környe - Felsőgalla vonalában igyekezett ellenállást kifejteni.

Márc. 19-én az orosz páncélos ék elérte Kocs községet. A huszárhadosztály parancsnokság Auerhammer ezds-t bízta meg az etei, majd később az egész déli - Ete - Vérteskethely vonalban létesített védelmi körlet parancsnokságával. E körletet Géczy Béla alez. tüzér csoportja támogatta.

¹⁶³ Deák Gedeon, nemes (Nagykanizsa, 1902. aug. 5. - ??). 1925-ben avatták a Ludovika Akadémián, 1942. okt. 1-jén őrnaggyá léptették elő. 1943. okt. 1-jétől a komáromi II. önálló utászszázlójai parancsnoka.

Huszár hadosztály dicsérete

A VIII. hdt. pság. 3113/VIII. hdt. I. a. 45. III. 21. sz. rendeletét az alábbiakban
teljtartalmúlag közlöm:

Huszárok!

Hatodik napja tart már az ellenség rohama ellenetek. Hatodik napja étlen, szomjan, folytonos harcban elcsigázv, álljátok a rohamot.

A nagy létszámfölényben lévő elg. minden eszközt bevetett megsemmisítésekre. Hősies ellenállásoknak néma tanúja az a sok hősi halott és sebesült, akiket ebben a pár napos, elkeseredett harcban veszítettetek.

Az ellenség terve nem sikerült. A hu. ho. megfogyatkozva bár, de töretlenül állja tovább a sarat.

Minél kevesebben vagytok, annál elkeseredettebb legyen az ellenállásokot, minden talpalattnyi föld feláldozása súlyos következményekkel járhat.

Tartsatok ki, huszárok, közeleg a nagy visszavágás órája. A hu. ho. nem semmisülhet meg, élnie kell tovább, hogy részt vehessen a bosszúállás napjaiban is.

Megdicsérlek benneteket hősies helytállástokért, így lesz, remélem, a jövőben is.

Dr. Hankovszky Gyula vörgy. s.k.

Márc. 22-én Sághalomaljáról – segédtisztem kíséretében – előrelovagoltam Vasdinnye pusztára, ezredparancsnokom harcálláspontjára, hogy harcoló huszárjaimat meglátogassam. Ezredparancsnokom örömmel fogadott, dicsérte a huszárok hősies helytállását, de embereim létszámáról nem tudtam semmiféle felvilágosítást kapni, mert a kötelékek erősen keverték és sok ember harcol az én osztályomhoz tartozó parancsnokok alatt, aki idegen alakulatokból vetődött ide. Éppen a parancsnokságon tartózkodott dr. Németh László fhdgy., aki még két használható aknavetőjével idáig támogatta a küzdőket. Ő elpanaszolta nekem, hogy lázas beteg és lőszerük is elfogyott. Lőszer utánpótlást pedig itt már nem igen lehet remélni. Amíg ott tartózkodtam, hozták ide hordágyon – úgyszólván egész testét bekötözve – a most már súlyosan sebesült Tersztyánszky Géza fhdgy-ot. Etén lévő harcálláspontja telitalálatot kapott. Itt két huszár hősi halált halt, rajta kívül még öt fő súlyosan megsebesült. Tersztyánszkyt, mikor láttam, hogy teljesen magánál van, próbáltam vigasztalni, de erre nem sok szükség volt, mert mosolyogva kért, hogy "kabala" sapkáját, amelynek sap-

karózsája át volt löve tegyük melléje a pokróc alá, nehogy elveszítse. Estefeled ezredparancsnokom visszaküldött Ságshalomaljára, mivel itt nem tud semmi feladatot adni a csekély létszám miatt. A lovasrész rendezett mozgása viszont jelenleg igen fontos feladat.

Márc. 23-án már Miklósi fhdgy-ot is magas láz gyötörte. Auerhammer ezds. úgy őt, mint dr. Németh László fhdgy-ot, valamint a két aknavetőt kezelő legénységükkel együtt Ságshalomaljára küldte. Márc. 23-án indult meg az oroszok újabb igen erős támadása az egész arcvonal mentén. Ez elől Auerhammer halogatva hátrált a Bakony ér nyugati oldalára.

Márc. 24-én vetettek be az oroszok újabb nagy páncélos tömegeket, több hullámban támadó harci repülőkötelékek támogatásával. Ez az orosz páncélos erő márc. 25-én Nyúl - Ravaszd vonalát érte el, márc. 26-án pedig már Győrszemere - Tét területéről támadta az Árpástól keletre lévő német Rába hídfőállást. Auerhammer ezds. csoportjával márc. 26-án a Győrtől közvetlenül délre eső területre vonult vissza. Embereinek túlnyomó része itt már teljesen menetképtelen volt. A márciusi sárban és a mély szántásokban végrehajtott hosszú gyaloglások alatt sok ember lába felhólyagzott, feltört, mások megkapták az influenzát és magas lázban sínylődtek.

Márc. 25-én halt hősi halált Szunyogh György szds., a II. osztály kiváló tisztje, aki Dienes-Oehm őrgy. hősi halála után Sárközy alez. bevonulásáig vezette mint osztályparancsnok a II. osztályt.

Auerhammer ezds. leharcolt harccsoportját márc. 26-án Győr nyugati részében szállásolta el. Március 27-ére alosztályaitól egészségügyi jelentést várt, minek vétele után meggyőződött, hogy Rábatamásin az ezredet összpontosítja és az odamenethez tölem lovakat és járműveket rendelt Győrbe.

Március 27-én délután indítottam útba Rábatamásiból Győrbe dr. Németh László fhdgy. parancsnoksága alatt 214 lovat és 28 országos járművet. Este megérkezett Rábatamásiba az ezredparancsnokság. Átvette az egész ezred felett a parancsnokságot és előzetes értesítést adott, hogy mihelyt a győriek is megérkeznek, a kötelékeket az eredeti szervezés szerint kell rendezni.

Jobaháza, 1945. március 28.

10 h-ra megbeszélés végett az ezredparancsnokságra voltunk rendelve. Itt a kötelékek rendezésére és az emberek egészségi állapotának a leghatékonyabb megvizsgálására kaptunk parancsot. 11 h-kor ideérkezett egy tűzér szkv., aki jelentet-

te, hogy Csornáról indult lóháton. A lovát kilőtték alóla és Farádtól keletre már orosz páncélosok vannak. A németek tehát – minden ellenállás nélkül – feladták a Rába átkelőhelyen lévő hídfőállásaikat és az országutakat ellepve özönlenek nyugat felé. Mindezt tapasztalva az ezredparancsnokság riadóztatta az ezredet és Kapuváron át Vitnyédre irányította. Itt a menetkészültség fenntartása mellett húzódtunk be a házak udvaraiba. A nap hátralévő részében is Vitnyéden át az út szakadatlanul terhes volt a nyugat felé haladó menetoszlopoktól. A hadosztályparancsnokság minket is útba indított 20 h-kor Nagylózsra, mivel az oroszok már minden ellenállás nélkül nyomultak nyugat felé.

Lezárva 24 h-kor.

Weppersdorf, 1945. március 29.

2 h-kor érkezünk be Nagylózsra, ahol 6 h-ig hosszú pihenőt tartottunk. Itt már kétségtelen volt, hogy nyugat felé át kell lépnünk a magyar határt, ellenkező esetben orosz fogságba esnénk. Mielőtt átléptük a határt egy uradalmi sajtgyárban több mázsá sajtot foglaltam le és rakattam fel a járműveinkre. Számoltam ugyanis azzal – látva a nyugat felé áramló és sok esetben már teljesen felbomlott kötelékeket –, hogy súlyos élelmezési nehézségek elé nézünk. A hosszú pihenő alatt adta ki a hadosztály a további menetintézkedést. Eszerint nekünk Weppersdorfba kellett menetelni.

A határon való átlépésnél nem volt semmi fegyelmezzetlen jelenet, vagy lemaradozás, holott a huszáraink közt voltak, akik a határunkat átlépni nem akarták. Maga Káldi Lajos gt. szds. gazdasági hivatalfőnököm is bizalmasan hozzám fordult, hogy nem volna-e okosabb leszakadni az oszloptól és itthon maradni? Én azt válaszoltam, hogy ez az orosz hadsereg előtt való kapitulációt jelentené. Semmi garanciánk nincs arra, hogy itthon maradnánk. Inkább az a valószínű, hogy mint hadifoglyokat a Szovjetunióba szállítanak majd minket. Nekem ettől a legénységet – tőlem telhetőleg – meg kell mentenem. Érvelésemet Káldi is elfogadta és kijelentette, hogy velem marad. A gazdasági hivatalból ennek dacára Molnár hdp. őrm. és 8 fő megszökött. Az út Weppersdorfba tele volt menetoszlopokkal és így rajta a haladás igen lassú volt.

Lezárva 24 h-kor.

Pitten, 1945. március 31.

Weppersdorfban egy parasztgazdánál szállásoltam el, aki miután beszélgetést kezdeményezett velem elpanaszolta, hogy az osztrák lakosságnak mennyire elege van a “náci” uralomból. Úgy beszélt, mint a lengyelek, akiknek már minden változás jobb mint ez a német uralom. Hajnali indulással folytattuk menetünket Schwarzenbach - Hochwolkersdorf - Erlach-on keresztül Pittenbe, hová már az

oszlopunk zöme 18 h-kor beérkezett. Dr. Németh László parancsnoksága alatt álló menetoszlop rész nem tudott felzárkózni a hadosztály zöméhez. A sok oszlop torlódás miatt innen is több, kisebb rész szakadt le. Ez a kötelék érezte meg ezen a napon először a szétzúllott SS csoportok garázdálkodását. A leszakadozók közül sokat meglepetésszerűen megtámadtak, lefegyvereztek és kifosztottak. Hadosztály-parancsnokságunk szintén Pittenben települt. Osztályom a község északi kijárata mellett lévő legelőn táborozott. Este a hadosztály-parancsnokságra hívtak megbeszélésre. A parancsnokságot – a betegség miatt eltávozott – Schell Zoltán ezredestől Makay Attila ezredes vette át. A hadosztály alakulataiból mindössze a 2., 4. huszárezred parancsnoksággal és az I. önálló huszárosztály parancsnoksággal volt meg az összekötötése. A többi alakulat holléte teljesen ismeretlen volt. Makay ezds. kifejtette, hogy a németekkel való surlódásmentes együttműködés csak úgy képzelhető el, ha a hadosztály maradékából felállítunk egy harc képes csoportot és az a németek oldalán tovább harcol. Mindkét jelenlévő ezredparancsnok vállalt egy-egy kislétszámú osztályt felállítani. Az így létrejött kombinált ezred parancsnokságát v. Németh Lajos alez – volt ezredparancsnok – vette át. A 2. huszárezredből előállított osztálynak én lettem a parancsnoka. Ehhez a kombinált osztályhoz Zierotin szds. parancsnoksága alatt a II. osztály 60 fővel, Kováts¹⁶⁴ méneskari fhdgy. parancsnoksága alatt a méneskari különítmény 45 fővel és az én osztályom Miklósi fhdgy. parancsnoksága alatt 3 kis létszámú szakasszal járult hozzá.

Lezárva 22 h-kor.

Pitten, 1945. március 31.

Németh alez.-től azt a feladatot kaptam, hogy szervezzem meg Pitten védelmét. A helybeli “volksturm” szakaszparancsnoka jelentkezett nálam. Ez egy 50 év körüli tartalékos szds. volt, aki rangját még az első világháborúban mint osztrák tisztszerezte. Tájékoztattott, hogy minden határmenti községben úgynevezett volksturm szakaszok alakultak a község közvetlen védelmére. Pittent is körülvették tábori erődítésekkel és harckocsi akadályokkal.

Veled történt megállapodás után a Zierotin századdal lezártam Pittennek Erlach felé vezető kijáratait, a Kováts századdal pedig az Aspang elé vezetőt. Bevezettem a lovasfelderítést is. Ez Bramberg-en át Erlach felé 15-20 orosz harckocsit ugyancsak Bramberg-ről Thanberg felé, nagyobb erejű gyalogságot észlelt.

¹⁶⁴ Kováts méneskari főhadnagyról nincs adatunk.

Az orosz páncélosoknak északnyugati irányba való előretöréséről már hajnalban kaptunk – a Schwarzauban lévő – hadosztály-parancsnokságtól közlést, Auerhammer ezds. aláírásával, melyet szó szerint közlök:

I. oszt. pság.

A brambergi postahivatal jelentése szerint Brambergen 15 orosz páncélos futott át gyalogsággal Erlach irányába. Páncélriadó! Erlach irányába a páncélvédelmet megszervezni. Ehhez a hop-on páncélőköl áll rendelkezésre. Azonnal érte küldeni. Egyébként a Németh alez. úr átal kiadott pcs-ok érvényben maradnak.

1945. III. 31. 4 h. 30.

Auerhammer ezds.

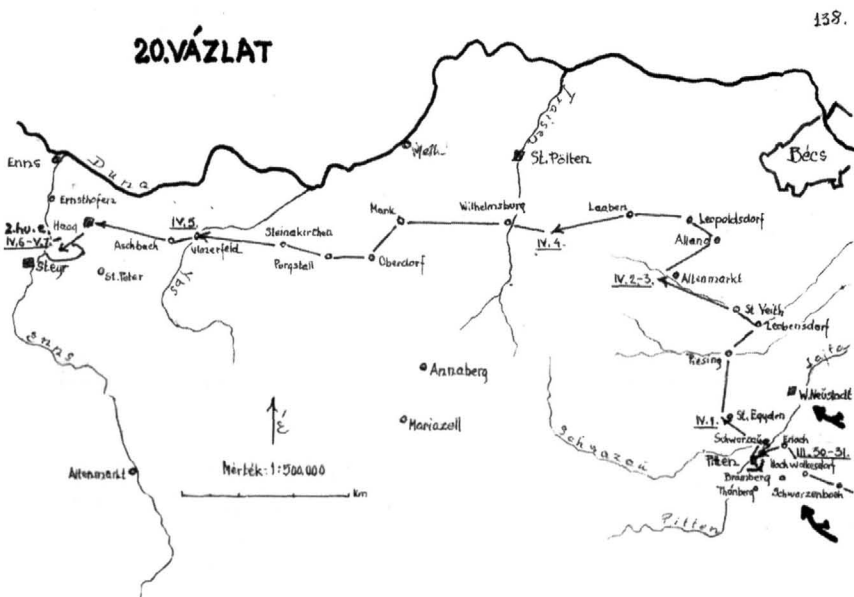
Ebből a parancsból világosan kitűnik, hogy mennyire ellenállás nélkül nyomultak az oroszok előre. Még a távbeszélő vonalak megszakítására sem volt senkinek gondolja. Délután folyamán Schwarzautól keletre, a Lajta bal partján tüzelőállásba ment egy német légvédelmi tüzérosztály. Éjszaka Schwarzauba és Pittenbe érkezett egy-egy német gyalogos század. A századparancsnokkal megegyezve ő kiegészítette védelmünket. Ezen a napon települt át a hadosztály-parancsnokság St. Veith-be és irányította az ezred nem harcos részét Sárközy alez. parancsnoksága alatt Piesingbe. Ehhez a csoporthoz kereste a csatlakozást dr. Németh fhdgy. – javarészt betegekkel álló – különítménye, valamint Molnár Imre hdgy. vezetőklő csoportja is.

Lezárva 23 h-kor.

Pitten 1945. április 4.

10 h-kor megindult az orosz támadás, részben Pitten Erlach közt, hol a 4. huszárezredből és az I. önálló huszárosztályból alakult csoport védett, részben a Pittentől keletre emelkedő erdős magaslaton át. Az oroszok megjelenésére a volksturm emberei amilyen gyorsan csak tudtak futottak be a községbe, fegyvereiket, sőt többen ruhájukat is a zsilippel felduzzasztott Pitten folyócskába dobták és maguk eltűntek lakásaikban. A német gyalogos század – rendezetten ugyan, de lövés nélkül – elvonult Schwarzaufelé. Az oroszok így minden harci zaj nélkül oly gyorsan törtek a községbe, hogy az élen haladók elől az utolsó pillanatban tudtam csak a parancsnoki gépkocsimba ugrani. Pitten nyugati szélén emelkedő terephulám mögött talákoztam törzsem embereivel. Eztán parancsot küldtem Zierotin

szds-nak, hogy századával, amely már 3 oldalról be volt kerítve, vonuljon vissza Schwarzau keleti szélére és ott foglaljon védőállást. Kovács fhdgy-nak pedig parancsot adtam, hogy a Schwarzau patak hídjától keletre foglaljon el hídfőállást és ezáltal a tőle nyugatra lévő légvédelmi tüzérsztyályt is biztosítsa.

20. vázlat: Ausztriai visszavonulás

Ezután Zierotin szds-hoz mentem, aki jelentette, hogy Erlachtól északra már két harcocsai jelent meg, de vele szemben más ellenség nincs. Ezalatt Kovács Béla tart. fhdgy. – anélkül, hogy bármilyen ellenséges nyomás érte volna – feladta az általam elrendelt hídfőállást és a hídon át megindult nyugati irányba. Utána egész osztaga. Kovácsnak útját állta a német osztályparancsnok és köztük szóváltás, majd állítólag dulakodás keletkezett. Ekkor a német osztályparancsnok agyonlőtte Kovácsot. Mikor odaértem a jelenetnek már vége volt. A németek közül senki nem volt ott – a méneskariak a tüzelőállásban voltak. Sajnos az ügy

részletes kivizsgálására ekkor már nem volt idő, mert az előrenyomuló oroszok a szemben lévő terephullámon sűrű, csatár csoportokban jelentek meg. A légvédelmieket megnyitották rájuk a tüzet, mire az oroszok a peremvonalon lefeküdtek és szemlátomást beásták magukat. Ezután úgy a német légvédelmieket, mint a Schwarzauban tartózkodó német zászlóalj is elvonult. Úgyszintén Egydenbe tette át harcálláspontját Németh Lajos alez. is, miután nekem is ilyen értelmű visszavonulási parancsot küldött. Ezután én is elrendeltem alosztályaimnak a visszavonulást Egydenbe. A hadosztály-parancsnokságnak e napon kelt parancsa a vezetéklős és vonatcsoportokat a Melk - St. Pölten vonaltól délre és a Treisen folyótól nyugatra eső területre irányította. E parancs ugyan intézkedik, nekünk a harcos résznek a szükséges felvételezéseket az együttműködő német parancsnokságok egyáltalán nem voltak és így, mióta a határt átléptük, semmiféle élelmiszert, vagy lőtápot sem kaptunk. Nem lehet csodálkozni azon, hogy a huszárok ott, ahol éppen megálltunk – és szénát találtunk – abból a lovak elé dobtak. Emiatt persze feljelentések értek minket (Ho.pcs., lásd: 21. sz. melléklet). Az embereknek semmi más élelmiszertük nem volt, csak az a sajt, amit még Magyarországon szereztem. Pénzünk – a legénységnek is – volt bőven, mert az osztrák lakosság attól való félelmükben, hogy az oroszok a német pénzt érvényteleníteni fogják, a pengőt magas feláron váltották be márkára. A baj csak az volt, hogy éppen csak a létminimumot biztosították. Egydenben átmenetileg sem lehetett maradni, mert tele volt immár teljesen felbomlott fegyelmű, előljáró parancsnokságaiktól elszakadt SS katonákkal, akik minduntalan rátámadtak kisebb – a vezetéklős csoportokhoz tartozó – magyar kötelékekre és azokat, valamint az országutakat már elárasztó magyar menekülő családokat kirabolták, a katonákat előzetesen lefegyverezve. Osztrák menekülőkkel egyáltalán nem találkoztunk. A nagyobb súrlódások elkerülése végett az Egydentől nyugatra lévő erdőbe húzódtunk és ott táboroztunk.

1945. április 2. – 5. Április 2-án folytattuk menetünket a hadosztály-parancsnokság előző napi parancsa értelmében Piesting - Leobensdorf - St. Veith-en át Altenmarkt felé. Ez a menet nem lehetett folyamatos, mivel a hátra özönlő német alakulatok az utakat minduntalan eldugaszolták. A németek az üzemanyag hiánya miatt 4-5 gépkocsit összekötve igyekeztek előre jutni minden értelem nélkül előzve az előttük haladókat és ha ez nem ment másként, erőszakkal félrelökték az útról. Közben természetesen minősíthetetlen szavakkal káromolva egymást. Magasabb parancsnokkal, vagy olyannal, aki csak kísérletet is tett volna rendcsinálásra sehol sem találkoztunk. Kötelékeinket nem tudtuk együtt tartani, mert az utaktól jobbra-balra lévő erdőparcellákban és tanyákban pihenő csoportok tar-

tózkodtak, akik mikor éppen meggondolták magukat befurakodtak a teljesen tömött úttestre. Így menetoszlopunk szétszakadozott és egy-egy részt a másiktól fokozatosan több km-es távközök választották el. Az így lemaradott kisebb csoportok aztán könnyen az SS-ek áldozatává lettek. Mindeme megállapítás természetesen nemcsak az én menetoszlopomra érvényes, hanem még inkább a már előttünk elhaladt vezeték- és vonatrészekre. Így még márc. 31-én Leobensdorfban a Németh fhdgy. csoportjához tartozó kocsit egy osztrák rendőr és két pisztollyal felfegyverzett civil egy nyitott kapun hirtelen befordította, a kocsisra és az odasiető dr. Németh fhdgy-ra pisztolyt szegeztek és mindkettőt minősíthetetlen szavak kíséretében kényszerítették a távozásra. Így elraboltak 32 pár bakancsot, 120 gatyát, 30 inget, 10 takarót és még több, magántulajdont képező ruháneműt.

Április 1-re virradó éjjel St. Veithben egy udvarban alvó 3 huszárt több fegyveres SS katona megtámadott és a mellüknek szegzett géppisztollyal arra kényszerítették az egyiket, hogy karóráját, másik kettőt, hogy jeggyűrűjét adja át nekik. Ezeknek az atrocitásoknak se vége, se hossza nem volt ezekben a napokban. Úgyszólván minden rablótámadást egyben a megtámadott fegyvereinek az elkobzása is kísérte és ez utóbbit azzal indokolták, hogy az SS hadsereg-parancsnokság elrendelte a magyar hadsereg lefegyverzését. Hogy mennyire átlátszó indokolás volt ez, mi sem bizonyítja jobban, minthogy engem, aki állandóan viszonylag nagyobb létszámú fegyveres csoporttal haladtam a legcsekélyebb inzultus sem ért.

Április 2-3-ára virradó éjjelt Altenmarktól keletre az út mellett a gyepen töltöttük. Az úttesten a tovább jutáskísérlete egész éjjel változatlan tömörséggel és csillapítatlan zsidobongással egyfolytában tartott, de előre jutni senki sem tudott. Április 3-án reggel nyugatról kelet felé haladva kb. félórás időközökben 3 katonai terepjáró gépkocsi tört magának utat és az alábbi parancsot – röpiratszerűen – szórta ki, az ellenkező irányba törtetni akaró, de a valóságban egyhelyben toporgó ember- és jármű tömeg közé:

ARMEEBEFEHL!

1. *Kein Soldat der Armee darf ab sofort die Linie : Strasse Mariazell – Annaberg – Traisen – Bachlauf der Traisen bis Einmündung in die Donau nach Westen, oder die Donau nach Norden, überschreiten.*
2. *Kein Soldat der Armee darf das Stadtgebiet von Wien betreten.*
3. *Kein Soldat der Armee darf ab sofort seinen augenblicklichen Standort nach rückwärts verlassen. Er hat dort zuverbleiben, bis er von der fechtenden Truppe aufgenommen wird.*
4. *Jede Ortskommandantur im Armeebereich richtet sofort eine Auffangstelle ein und beauftragt den rangältesten Offizier mit der Erfassung aller anwesenden Offiziere, Unteroffiziere und Mannschaften. Sie sind unwürzöglich der nächsten fechtenden Einheit zuzuführen oder zur Ortsverteidigung einzusetzen.*
5. *Meldeköpfe für die Trosse liegen an der Strasse Tulln nach Süden in der Orten Judenau, Gollarn, grabebsee, Rapoltenkirchen, Sankt Christophen, Stollberg, Hainfeld, Rohr, Jeder Meldekoof kann Auskunft geben über die Abstellraume der Divisionen.*
6. *Wer als Einheitsführer oder Versprengter vorstehende Befehle nicht befolgt, wird strandrechtlich abgeurteilt.*

Der Oberbefehlshaber:

gez. Dietrich¹⁶⁵
SS - Oberstgruppenführer

¹⁶⁵ A hadseregparancsot Dietrich, Josef (Sepp) (Hawangen /Allgäu/, 1892. máj. 28. - Ludwigsburg, 1966. ápr. 21.) 1943. jún-tól SS vezérezredes, 1944. szept. 24-étől a német 6. SS páncélos hadsereg parancsnoka adta ki. A hadseregparancs egyes pontjaiban a katonáknak megtiltja a kijelölt záróvonalnak és a Duna vonalának észak felé való átlépést, Bécs területére való belépésüket, a jelenlegi állások elhagyását, csak a felváltásuk után. Elrendeli a helyőrség- és álmásparancsnokoknak gyűjtőállomások felállítását, a csellengő katonák felfogását és a legközelebbi harcoló alakulathoz való irányítását, s végül a parancs megszegői ellen a leg súlyosabb büntetéseket helyezi kilátásba.

Ebből a parancsból és annak a közvetítési módjából világosan kitűnik, hogy ez a német hadparancsnokság elvesztett minden szerves összeköttetési lehetőséget alárendelt egységeivel. Azok felbomlottak és a bomlás megállítására végezték kénytelen végső eszközökhöz folyamodni. Ezek után látszólag az utakon semmi változás sem történt. Mi is az egész napot az erdő szélén vesztegeltük, hol már elég sűrű fű nőtt és így a lovak legelhettek. Az ilyen kényszerpihenőket egy-egy leleményes huszár arra használta fel, hogy a környező erdőkben őzekre vadásszon. És ez nem is volt eredménytelen! A lemaradozók nagy része is felzárkózott ezen a napon, de többek közt az én loápolóm Nyerges János huszár is eltűnt.

Április 4-ére virradó éjjel Mihályi Miklós törm. terepfelderítésre indult és megállapította, hogy ha a meredek hegyoldalra, amelynek alján táboroztunk a kocsikat összefogott erővel fel tudnánk húzni, a hegy túoldalán nyugati irányban vezet egy teljesen üres út, amin menetünket zavartalanul folytathatjuk. Térkép után megállapítottam, hogy így 15 km-el hosszabb az út, de legalább haladhatunk. Délig sikerült is az egész oszloppal átjutnunk a hegyen, majd menetünket a kijelölt úton folytatni. Az éjszakát ugyan csak táborozva, Brandban töltöttük. Az út, sajnos errefelé is csak rövid ideig volt üres, aztán fokozatosan mind jobban benépesült. Hajnalban Brandba érkezett az előző nap eltűnt lovászom egy szép 4 éves kanca hátán. Elmondta, hogy egy német katona, aki nem bírt a lóval pisztollyal arra kényszerítette, hogy vezesse utána. Mikor besötétedett és a német katonák letáboroztak és elaludtak, ő felült a ló hátára és utánunk lovagolt. Majd a hegyen át a kocsi- és lónyomok után haladva talált meg minket. Lovászomat nagyon megdicsértem. Ez huszári cselekedet volt! Kilátásba helyeztem, hogy ha egyszer hazaérünk, ez a ló az ő tulajdona lesz. A ló, küllemét ítélve, kétségtelenül magyarországi és mivel nem volt rajta kincstári bélyegző, tehettem ilyen ígéretet. A Treisen folyó átlépésével lényegesen megváltozott a helyzet. A záróvonálnak a német hadseregparancsnokság tényleg érvényt tudott szerezni. Innen már eltűntek a nyugat felé özönlő német csoportok és gépkocsi karavánok.

Április 6-án jó 50 km-es utat megtéve Melk - Obersdorf - Purgstall - Steinekirchenen át Ulmersfeldig jutottunk. Purgstallban kenyeret, húst és zabot tudtunk felvételezni és így ember és ló is jóllakott. Steinekirchenben volt ideiglenesen a hadosztály-parancsnokság Makay Attila ezds. vezetésével. Mikor jelentettem neki a sok sérelmet, amit útközben elszenvedtünk, ő közölte, hogy minderről, sőt még súlyosabbakról is tud. Nem lepelte felháborodását a németek viselkedése fölött és biztosított, hogy mind-

ezekért megfelelő elégtételt fog követelni. Közölte végül, hogy a német hadseregcsoport-parancsnokság intézkedése szerint az 1. huszárhadosztály gyülekező helye és leendő szálláskörlete a Haagtól délre eső terület. Ide semmiféle alakulat, még német sem szállásolhat el. A hadosztálytól szálláscsinálók előre vannak küldve, úgy hogy ápr. 6-ától már állandó szállásaink lesznek.

☞ Schweinhub, 1945. április 6. – május 8.

IV. 6-án 7 h-kor indultunk Haagba. Itt Soltész szds. jelentkezett mint szállásszabályozó tiszt. Szállásunk Haagtól délnyugatra 7-8 km-re terült el. Az elhelyezkedés e területen lévő tágas tanyacsoportokban igen kényelmesen volt megoldható. Az ezredparancsnokság tőlünk keletre, 2 km-re, a hadosztály-parancsnokság 4 km-re, Salaberg nevű várkastélyban volt elhelyezve.

IV. 7. és 9. között valamennyi, a menet alatt lemaradt rész is bevonult. Az így összpontosított osztályból az ezredparancsnokság intézkedésére egy lovas- és egy gyalogszázadot állítottam fel. Az előbbi parancsnoka Miklósi fhdgy., az utóbbié dr. Németh fhdgy. lett. A hadosztály-parancsnokság összeíratta a menetek alatti atrocitásokat, de ugyanakkor részünkről is a legfegyelmetesebb magatartást követelte meg. Nyomatékosan felhívta a figyelmet, hogy legyen vége az egyéni harácsolásoknak és a vadászásoknak. A lakossággal igen szívélyes viszony alakult ki. Engedélyünkkel embereink, sőt lovaink is segédkeztek a tavaszi mezőgazdasági munkálatok elvégzésében. Ezt nagy hálával fogadták, mert itt csupa 80-100 hektár földdel rendelkező parasztgazda élt, a fiatalság teljes számban mint katona távol volt és így a sok munka az öregekre hárult. Fokozta a nehézségüket az üzemanyag teljes hiánya, ami miatt a jól gépesített kis üzemek újból lovakat voltak kénytelenek munkába állítani. Mindkét bajon a jelenlétünk sokat segített. Mivel a környező ipartelepek – különösen a vasúti gócpontot képező – Amstetten, az amerikai légbombázások folytán romhalmazzá vált, nekünk is részt kellett vállalni a romeltakarítási munkálatokban.

Ápr. 15-ével a hadosztály-parancsnokság Sárközy alez. parancsnoksága alatt egy romeltakarító különítményt szervezett, amibe az én osztályom a dr. Németh fhdgy. parancsnoksága alatt álló gyalogszázadot adta. Ugyane napon visszahelyezték az osztályhoz Purgly Tamás szds-t mint osztályparancsnok-helyettest. A minket közvetlenül érintő arcvonalszaka-

szokról is kedvező hírek érkeztek. Tőlünk keletre a Traisen vonal mentén megszilárdult az arcvonal. Úgy látszik, az oroszok megelégedtek Bécs birtokbavételével és tartalékaikat számukra fontosabb arcvonalakra tolták el. A rádió folytonos hallgatásából értesültünk, hogy az amerikai hadsereg nagyobb páncélos egységei Bajorországon át az Enns felé közelednek. Ezeknek ideérkezését szívszorogva vártuk, mert ettől függött, hogy az oroszok fogságából végül is meg tudunk-e szabadulni? A május első napjaiban bekövetkezett események, történelmi súlyuknál fogva, természetesen, ránk is döntő hatással voltak.

Ezekről naplónk az alábbiak szerint emlékezik meg:

Schweinhub, 1945. május 4.

16 h. 30-ra az ezredparancsnokságra lett rendelve minden tiszt és tiszthelyettes. Az ezredparancsnok tájékoztatott, hogy miért ért minket a németek részéről az a sok sérelem, amit a határunk átlépése óta el kellett szenvednünk. A 6. SS hadsereg-parancsnokság azt a jelentést kapta, hogy a Szent László hadosztály átpártolt az oroszokhoz és a németek ellen támad. Emiatt kiadta lefegyverzésünkre a parancsot. Mindez azonban csak rágalom volt, mert a déli német hadsereg-parancsnokság (az előbbinek előjárója) egy héttel később kiadott dicsérete bizonyítja, hogy a németek oldalán tovább küzdött a Szt. László hadosztály és hősieles magatartásával, más hadosztályokkal együtt, elismerést és dicséretet érdemelt ki.

(Idáig az ezredparancsnokunk tájékoztatója. Ehhez, azt hiszem bátran hozzáfűzhetjük, hogy ezt a kifogást egy felelős seregtestparancsnok részéről semmi képp sem tarthatjuk elfogadhatónak.)

Ezután tájékoztatott minket további magatartásunkról az előretörő amerikai csapatokkal kapcsolatban.

Végül, így fejezte be beszédét:

“Együtt fogunk maradni és a sorsunkat, minden körülmények között, közösen fogjuk vállalni!”

Lezárva 22 h-kor.

Schweinhub, 1945. május 5.

11 h-kor az amerikai csapatok már Steyerben voltak. Kora délután magasabb parancsnokság is odahelyezte harcálláspontját. Ezt követően a hadosztály megbízásából gr. Somssich Péter hdgy. mint parlamentair, átment Steyrbe és jelentkezett az amerikai parancsnokságon. Itt jelentette hadosztályunk helyzetét, valamint fegyverletételi szándékunkat. Somssichot az amerikai parancsnok személyesen fogadta, vele szemben igen barátságos magatartást tanúsított és közölte, hogy hadosztály-parancsnokunkat hajlandó fogadni.

Schweinhub, 1945. május 6.

Schell Zoltán ezds. Szemző Imre alez. társaságában, valamint Somssich gr-fal mint tolmáccsal, jelentkezett Steyrben az amerikai osztályparancsnokságon. Az amerikai parancsnok gesztusunkat úgy tekintette és úgy továbbította, hogy mi az amerikaiakhoz “átpártolt” hadosztály vagyunk. Schell előadta kérelmünket, hogy tegye lehetővé számunkra az Enns folyó nyugati partjára történő áttelepülést, nehogy orosz fogságba essünk. Az amerikai parancsnok kilátásba helyezte kérésünk teljesítését. Az amerikai csapatok előnyomulásukat tőlünk úgy északra mint délre folytatták. A németek csak csekély ellenállást fejtenek ki.

Lezárva 22 h-kor.

Schweinhub, 1945. május 7.

A hadosztály-parancsnokság feloszlatta a romeltakarító különítményt. Ennek folytán ma reggel bevonult dr. Németh fhdgy. parancsnoksága alatt a mi gyalogszázadunk is. Rövid távbeszélő értesítés kapcsán értesültünk, hogy a németek 12 h. 45-kor mindhárom szövetséges előtt feltétel nélkül letették a fegyvert.

Vége a háborúnak!

A várva várt amerikai engedély az áttelepülésre idáig nem érkezett meg.

Lezárva 23 h-kor.

Schweinhub, 1945. május 8.

Dél előtt egy amerikai gépkocsioszlop befutott Haagba. Ugyanakkor 3 amerikai tiszt Salabergba ment és megadta az áttelepülésre az engedélyt. Az itt lefolyt megbeszélés eredményeként kaptam meg 12 h-kor az alábbi intézkedést:

1. hu. e. 45. V. 8.

Indulás azonnal!

M e n e t i n t é z k e d é s

Amerikai hozzájárulással a hu. ho. a mai napon az Enns Ny-i oldalára csoportosul át.

Átkelési hely: az Ernthofentől Ny-ra lévő híd. Az átkelés végrehajtásánál szem előtt kell tartanunk, hogy tekintettel az orosz közeledésre, minél előbb átjussunk az Enns-en. Átkelési sorrend: első lépcső élén a 13. tü. oszt., követi a 2. hu. e., ezt a 4. hu. e., majd a ho. többi lépcsői. Ho. forg. szab. közeg fog működni Aigenfliessen D-n és Ernschhofen K-en.

Az Enns Ny-i partján átmeneti elh. körlet ideiglenesen Schmieding Hofkirchen, Wietach. Első gyülekezés Schmieding-nél, ahol további eligazítást adok.

Az ezred menetrendje:

gk. rész – I. oszt., et., távb. szak., II. oszt.

Oszlopparancsnok: Tomka Emil alez.

Fegyvereket szekerekre összegyűjtve, magunkkal visszük és azt az Enns hídjánál az amerikaiaknak adjuk le.

Auerhammer József ezds. s.k.

13 h-kor indultunk. Útközben végig a letett német fegyverek halmazai mellett haladtunk. Csupán az Enns keleti partján találkoztunk – az utolsó német védőállásoknál – amerikai harckocsikkal és gépkocsizó gyalogsággal. Itt átadtuk fegyvereinket. Az amerikai parancsnok közölte, hogy nem kutat fegyverek után, bízik a becsületünkben, hogy nem tartunk titokban fegyvert magunknál. Ezzel az úri magatartásával – a mi számunkra oly szomorú aktust – tűrhetővé tette. Túl az Ennsen amerikai védnökség alá kerültünk. Ezzel megszabadultunk attól a megaláztatástól, hogy az oroszok előtt kelljen kapitulálnunk. Az amerikaiak előtti fegyverletétellel fegyvereinken nem esett sérelem, mivel az amerikaiak ellen soha sem harcoltunk, őket nem tekintettük ellenségnek, ellenkezőleg megmentőnknek és mint ilyenek, barátainknak. Azt viszont, úgy gondolom, egyikünk sem tudta, hogy mikor ezen a kis folyón átléptünk, mekkora határon lépünk át. Olyanok voltunk, mint a hajótörött, aki örül sőt boldog, hogy életét a mentőcsónak megmentette, noha tudja, hogy a hajóval együtt minden vagyona odaveszett. Az Enns partján ócskavassá vált az a fegyver, amit annyi éven át oly büszkén viseltünk és nem is gondoltuk, hogy ezektől immár örökre meg leszünk fosztva. Menetünket folytattuk, mint ahogy fegyelmezett katonákhoz illik. Lépteinket ellenben már nem a saját akaratumk, hanem egy idegen hatalom akarata irányította, tehát – akárhogy is neveztek – foglyok lettünk.

HADIFOGSÁG

Ernsthofentől nyugatra lévő tábor, 1945. május 8.

Sielingtől keletre találkoztunk az első amerikai fogolytáborral, ahol a német foglyokat sűrűn összeszorítva egy réten rájuk szegezett géppuskák között őrizték. Röviddel utána a mi hadosztályunkat is egy vetett táblára irányították, ahol egy napot töltöttünk. Ekkor még minket is őriztek amerikaiak, de nagyon engedékenyek voltak. Egy amerikai őrnagy keresett fel, udvariasan elnézést kért, hogy az első napon így, táborszerűen, kell lennünk helyszűke miatt és érdeklődött élelmünk után, felajánlva segítségüket. Az időjárás igen melege fordult és így a szabadban való éjszakázás nem okozott kellemetlenséget.

Lezárva 21 h-kor.

Tábor, 1945. május 9.

Délelőtt már teljesen szabadon mehettünk a patakhoz itatni és a járás-kelést sem akadályozták.

Az amerikai őrgy. délelőtt visszajött és kiutalta a végleges elhelyezési körletet, ami Linztől délre átlagban 22 km-re lévő, tanyákkal beépült területen feküdt. Ezt a területet a mi hadosztály-parancsnokságunk szabadon osztotta fel az alakulatai között. A 2. huszárezred a jelzett terület délnyugati részét kapta. Tőlünk északra a 4. huszárezred, délkeletre az I. önálló huszárosztály helyezkedett el. Az én osztályom tanyacsoportjának a neve Wies, az ezredparancsnokságé Koth müle, a hadosztályé Sachselhof. 15 h. 30-kor indultunk, de csak 21 h-kor érkeztünk be Wiesbe. Itt bőségesen volt hely, így a lehető legkényelmesebben szállásoltunk el. Menetünk alatt már elmaradt az amerikai kíséret és ettől fogva nem őriztek bennünket.

Lezárva 22 h-kor.

Wies, 1945 május 10. – 11.

E két nap a szálláskörletek rendezésével telt el.

Lezárva 22 h-kor.

 Május 8-ával, tulajdonképpen, a **“Harctéri napló”** is befejezte rendeltetését. Segéd tisztem ellenben még szorgalmasan vezette, mert nem látunk a jövőbe és nem tudtuk, hogy még mi vár ránk. Ezek a naplójegyzetek viszont már nem igen tartalmaztak mást, mint beszámolót az időjárásról, valamint a megrendezésre kerülő tábortüzekről, no meg a labdarúgó mérkőzésekről. Noha a háborúnak vége lett és a napló sem háborús napló többet, úgy érzem szükséges beszámolni idegenben tartózkodásunk eme utolsó időszakáról is.

Először, tehát ismerkedjünk meg új "házigazdáink"-kal, az amerikaiakkal. Ez a hadsereg mintaszerű fegyelemről tett tanúbizonytságot. Nemcsak a külső látszat biztosította ezt, hanem a belrend és közszellem tüzetesebb vizsgálata is. A katonákat – a lakosságtól teljesen elkülönítve – sátor- és táborokban helyezték el. A megfelelő rendben felállított sátrak pavilonszerű elhelyezkedést biztosítottak és a sátrakban lévő tágas helyiségekben a tábori ágyak, a ruházat és személyi felszerelés elhelyezése is a laktanyarend előírásait követte. A komfortra jellemző, hogy minden sátorban hideg-meleg vizet szolgáltató vízvezeték állt a katonák rendelkezésére. Úgy a tisztaktól, mint a legénységtől minden helyzetben egyformán, kifogástalan öltözködést követeltek meg. Előfordult, hogy megfenyítették egyeseket, mert az erdőben sétálva nyakkendőjüket kioldották. Felszereléseik, gépkocsik, nehézfegyverek, stb. mindig ragyogóan tiszta állapotban, kiigazítva álltak a számukra kijelölt telephelyen.

Menetelő páncélos egységeket szemlélve ugyan az volt a benyomásom, hogy teljesen a német szervezést utánozták, a különbség mégis az volt, hogy minden harckocsi típus – közepes, nehéz – némileg erősebb páncélzattal van ellátva és ennek megfelelően a lövegcső ürmérete is nagyobb.

A katonák feltűnően barátságosak. Nem tud egy amerikai menetoszlop úgy elhaladni a mienk mellett, hogy csokoládét, vagy cigarettát ne dobálnának a mieink közé. Ezek voltak a mi "házigazdáink", akiket mint katonák szemlélve a katonákat csak gyönyörködni tudtunk ebben a hatalmas hadseregben.

A mi szállásainkat május 12-én szemléltem meg. Megelégedve tapasztaltam, hogy valamennyi ember fedél alatt és valamennyi ló istállóban van elhelyezve. Az embereket általában – a pajtássági kötelek fenntartásával – padlástereken sikerült elhelyezni. Ezen a vidéken a takarmányt és a szalmát is a padláson tárolják. Ezek felhasználásával nem volt nehéz kényelmes fekvőhelyeket készíteni.

Hadifogságunk első időszakában – általában az egész volt Német Birodalom területén – a közbiztonság elég mélypontra süllyedt. Mindenféle alakulatok, csellengő bandák, főként a volt hadifogoly- és koncentrációs táborok lakóiból, akik hol itt, hol ott fosztogatták a lakosságot. Ezekről a mi telephelyeink sem voltak biztonságban. Az amerikaiak átlátták a helyzetet, minden osztálynak engedélyt adtak telepörségek felállítására és ezek felügyelésére 30-30 karabélyt utaltak ki, megfelelő lőszerrel. Ugyancsak biztonságunkat szolgálta távbeszélő vonalak építése is, amik lehetővé tet-

ték a gyors összeköttetést úgy a hadosztályon belül, mint a hadosztályon át az amerikai parancsnoksággal. A telefon összeköttetésnek volt köszönhető egy alkalommal, mikor volt orosz foglyok a Koth mühlét akarták kirabolni, az ezredparancsnokság hívására percek alatt megjelentek az amerikai csapatcsendőrök és imponáló gyorsasággal lefegyverezték, majd rabszállító kocsikba gyömöszölték a banditákat. A személyi összeköttetés biztosítását is elősegítették az amerikaiak azáltal, hogy gépkocsi hiányainkat a német hadizsákmányból pótolták. Így parancsnokságom is kapott egy személygépkocsit, egy motorkerékpárt és a gazdasági hivatal két tehergépkocsit.

A hadosztály-parancsnokság rendeletére körletemben június 10-ével, Purgly szds. parancsnoksága alatt egy gyűjtőtáborot állítottunk fel. Ennek a tábornak az volt a rendeltetése, hogy a nyugat felől keletre csellengő egyes magyar katonákat, leventéket összegyűjtve, kipihentesse de főként, hogy felvilágosítsa azokról a veszélyekről, amik rá várnak, ha az orosz zónába kerül. Az oroszok ugyanis minden katonát, függetlenül attól, hogy német, vagy magyar koncentrációs foglyotáborokba szállítanak. A csellengőt, ha feladta továbbvándorlási szándékát, felvettük a létszámunkba. Az amerikaiaknál a létszámingadozást könnyen el lehetett tusolni. Tőlünk is szöktek meg esetenként kisebb-nagyobb csoportok, ezek hiányát a gyűjtőtábor növedékével pótoltuk.

Fokozatosan megindult a hivatásos és továbbszolgáló katonai személyek nyugatra menekült hozzátartozóinak ideszállingózása is. Főként, miután sikerült az összeköttetést felvenni a Windischgarsten mellett táborozó pótkeretünkkel és azokat mihozzánk áttelepíteni. Néha úgy tűnt fel, hogy kötelékünkben több a polgári menekült – asszony, gyermek – mint katona.

A legérdekesebb Tersztyánszky Géza fhdgy. esete. Ő, miután sebesüléséből felgyógyult, elhagyva bajorországi kórházát nem jelentkezett semmiféle amerikai parancsnokságon, hanem bujkálva mihozzánk érkezett július 4-én. Itt átvette százada parancsnokságát anélkül, hogy erről az amerikaiak bármit is megtudtak volna. Ő tehát tulajdonképpen nem volt sohasem hadifogoly.

Elhelyezkedésünk, elszállásolásunk és szabadságunk ellen nem emelhattunk semmiféle kifogást. Viszont, amilyen jók voltak ezek a szállások, olyan rossz és hiányos volt az ételmezésünk. A kapott fejadag gyakran kevesebb volt a létminimumhoz szükséges kalória minimumnál. Ezen az igen súlyos bajon részben a körülmények, részben a huszárok ügyessége segített. Az ide érkezett családtagok, hozzátartozók rendszerint kocsikon

érkeztek, magukkal hozva nagy mennyiségű élelmiszert. Természetesen katona hozzátartozójukkal együtt, ezután önmagukat élelmezték. Így fejadagok szabadultak fel, amik a közétkeztetésben pótléku­ l szolgáltak. Hasonlóképpen a mezőgazdasági munkákra jelentkezők fejadagjai is fel­ szabadultak. Ezek a munkálatok a környező gazdákkal személyes meg­ beszélés alapján jöttek létre. A katonák bérként bőséges kosztot kaptak a munkaadó gazdától. Az amerikaiak engedélyezték ezt a tevékenységet, de mivel róla semmiféle nyilvántartást sem vezettek, a munkába távozó­ k fejadagját továbbra is nyugodtan felvételeztük. Aztán, imitt-amott az örtlé­ ny is eltalált egy-egy őzet.

Az emberek élelmezésénél még nagyobb gondot okozott a lovak ellá­ tása. A teljesen gépesített amerikai hadsereg nem rendelkezett ló­ táppal. Így azt magunknak kellett beszerezni, ami legitim úton szinte lehetetlen volt. A problémát végül is az amerikaiak – a mi kárunkra – úgy oldották meg, hogy VI. 28-án lovaink és kocsijaink zömét osztrák gazdák közt osz­ tották szét. Csak a magántulajdont képező (vagy azzá nyilvánított) lovakat tudtuk átmenetileg megmenteni.

Anyagi ellátásunk mellett a lelkiekről sem feledkeztek meg. A hadosz­ tállynál több katolikus és protestáns táborigazgató működött, akik vasárna­ ponként minden szálláskörlet központban táborigazgatói istentiszteleteket tartot­ tak. Felemelő és megható volt a lelkiélet felvirágzása.

Ugyancsak a hazafias érzést és huszárszellemet ápolták az alosztá­ lyonként megrendezett táborigazgatók is. Ezek az idő haladtával mind nívó­ sabb műkedvelő, szabadtéri kabaré előadásokká bővültek. A táborigazgatók­ re mint néző, nemcsak a hadosztály úgyszólván egész állománya a hozzá­ tartozókkal együtt jelent meg, hanem rendszerint több száz amerikai kato­ na is. Itt csengtek utoljára fülünkbe az akkor oly megszokott, de ma már rég feledett irredenta és kuruc nóták. Minden táborigazgató a szép him­ nusszal kezdődött, amit az egész közönség, a résztvevőkkel együtt éne­ kelt és amire ma már talán csak a 60 évesek emlékeznek:

“Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában

Ámen.”

A tábortüzekre való készülétek mellett minden alakulat labdarúgó csapatot is szervezett. Ezek egymás közt rendeztek körmérkőzéseket és ugyancsak meg volt mindegyiknek a maga lelkesítő, szurkoló tábora is. Sor került ezen felül bridge és sakkversenyekre is.

Ezredünk május 19-én lovasbemutatót rendezett az amerikaiak számára.

Erről naplónk a következőképp emlékezik meg:

Wies, 1945. május 19.

10 h-kor kezdődött az amerikaiaknak rendezett lovasbemutató, melyet számos amerikai tiszt, kb. 200 főnyi legénység, valamint a hadosztály tisztikarának és legénységének zöme nézett végig.

Műsor az alábbi:

- 1.) Szakasz zártrend
- 2.) Szakasz harcrend, tűzharchoz lóról szállás, tüzelőállás elfoglalása, vezetéklovak elvezetése
- 3.) Lovarda: a magyar lovasságnál a lovas kiképzés egyik részének rövid bemutatása
- 4.) Nőrablás
- 5.) Jeu de barre
- 6.) Lovas gúla
- 7.) Lovas székfoglaló
- 8.) Ugratás (csoportban, majd emelt akadályokon egyenkint)

Az egész bemutató imponálóan sikerült, miért is úgy hadosztály parancsnokságunk, mint ezredparancsnokunk az ezred valamennyi tagjának elismerését és dicséretét fejezte ki.

Lezárva 22 h-kor.

☞ Május 21-én az amerikaiak kérésére, a bemutatót megismételtük. Erről a napló így ír:

Wies, 1945. május 21.

19 h-i kezdettel, az amerikaiak kérésére, a lovasbemutatót megismételtük, melyre most már 4000 amerikai gyűlt össze. A bemutatóba a 3. huszárezred is bekapcsolódott egy ugró- és egy gymcanna számmal. Ez még jobban sikerült, mint az első bemutatónk. Az amerikaiak valósággal tüntetve fejezték ki tetszésüket.

Lezárva 22 h-kor.

📖 Július 3-án megünnepelte a hadosztály harcbalépése első napjának évfordulóját. Naplónk megemlékezését erről a napról szó szerint közlöm:

📖 **Wies, 1945. július 3.**

A huszárhadosztály harcbalépésének évfordulóját ünnepeltük. Az egész hadosztály alakulatonként, díszoszlop vonalban sorakozott fel az oltár, valamint a félárbóca eresztett hadosztály zászló előtt. 9 h-kor fogadás jobbról! A VIII. hadtest parancsnoka Hankovszky vörgey, hadosztályparancsnokunk és az előljáró amerikai ezredparancsnok kíséretében ellépett az arcvonaltól. Ami után, elvonult hadosztály összes alakulatainak standardjait¹⁶⁶ vivő lovas díszszakasz lovagolt az oltár bal oldalára. Szent mise! – aminek végén a protestáns főtiszteletes úr méltatta a nap jelentőségét igen szép beszédben. Az ünnepi beszéd után díszmenet jobbra! A beszéd vége felé megeredt az eső és ez a díszmenet alatt záporra fokozódott (Úgy látszik az ég is megsiratta a haldokló huszárhadosztályt).

Lezárva 22 h-kor.

📖 A díszmenet után az amerikai ezredparancsnok tisztikarához fordulva, így szólt:

–“ Példát vehetünk ezekről. Ezek a legsúlyosabb harcokat vívták végig és íme, fegyelmük még mindig mintaszerű!” Amint láthatjuk, az amerikaiakkal a viszonyunk mind szívélyesebbé és szívélyesebbé vált. Komoly felügyeletről, vagy ellenőrzésről beszélni sem lehet, mindössze az történt, hogy naponta – a tőlünk igényelt lovakon – egy amerikai járőr, egy magyar tiszt kíséretében végiglovagolt a szálláskörletben és létszámjelentést kért. De hogy a jelentés a valóságnak megfelelő adatokat tartalmaz-e sohasem ellenőrizték.

Amilyen szívélyes viszony alakult ki az amerikaiakkal, olyan mostoha volt a kapcsolatunk az idővel megalakult osztrák közigazgatási szervekkel. Ezek mindent elkövettek, hogy szálláskörleteinket feloszlassák és bennünket – a németekhez hasonló bánásmóddal – koncentrációs táborba zárjanak. Mivel egy állítólagos amerikai rendelet központiasan a hadifoglyok helyzetét ekképpen szabályozta, VII. 15-ére elérték azt, hogy az amerikai parancsnokság előzetes lépéseket tegyen – egy meg nem határozott helyen felállítandó – táborba szállításunkra. Szerencsére, hadosztályparancsnokunknak az amerikai parancsnokkal történt megbeszélése alkalmával sikerült az ellenünk hozott vádak valótlanságát bebizonyítani és így az osztrák hatóságok törekvését megghiúsítani.

¹⁶⁶ A standard = estandart, az ezredzászló régies formájú elnevezése.

Sokkal veszélyesebbé vált a helyzet egy hónappal később, augusztus 18-án.

Erről a napról a napló így emlékezik:

Wies, 1945. augusztus 18.

Délután az ezredparancsnokságtól távbeszélő értesítést kaptam, hogy az amerikai katonai kormányzat azonnali hatállyal a Steyr-i táborba akar kísérni minket. Bizonyára a sok alaptalan osztrák rágalom és feljelentés miatt. Az őrizetünkkel eddig megbízott amerikaiak le lettek váltva és annak ellenére, hogy rólunk, huszárokról a legjobb információt hagyták meg a felváltóknál, az osztrákoknak mégis sikerült őket félrevezetni. Azonban a kiküldött amerikai százados, magyar lévén, a mi tájékoztatásunkat elfogadva mindent megígért, hogy el fog követni, hogy a tábort elkerüljük. Azonban, mindennek dacára, 19-én 14 h-ra menetkésznek kellett lenni. A választ este kaptuk meg. Hála Istennek, kedvező volt. Maradhattunk eddigi elhelyezési helyünkön mindaddig, amíg újabb feljelentés nem érkezik ellenünk. Lezárva 22 h-kor.

☞ Az amerikai magyar százados előljáró parancsnokánál rendkívül kedvező légkört teremthetett számunkra, mert az új amerikai ezredparancsnok meglepő szívélyességgel fogadta hadosztályparancsnokunkat, amiről a naplónk is beszámol:

“Az amerikai ezredparancsnok, aki alá tartozik hadosztályunk, hadosztályparancsnokunkat a legszívélyesebben, díszőrséggel fogadta. Szintén lovas ember, mert mint kijelentette az Olympiászon militaryben ő is lovagolt.”

Az amerikaiakkal helyreállt jó viszony dacára mindinkább előtérbe lépett a hazaszállításunk kérdése. Ezt minden nyugaton működő magyar parancsnokság egyaránt kérelmezte és sürgette. Aki politikai okból kint akart maradni, annak az amerikaiak koncentrációs táborban biztosítottak menedéket, de ez a zömre nem vonatkozott. A mi hazaszállításunk kése delmét az a körülmény okozta, hogy az amerikai katonai hatóságok nem kaptak garanciát az oroszoktól arra nézve, hogy hazaérkezésünk után nem vetnek-e ők újabb hadifogságba. Az oroszok – úgy látszik – attól tartottak, hogy hazaérkezésünk ellenpropaganda hatású lesz a kommunista párt propagandájával szemben a közelgő választásokon. Ezért késleltetett mindenféle garancia megadást.

Sok huza-vona után végül is elérkezett a hazaszállítás napja: szeptember 21-e. A naplónk ekkorra már teljesen elnémult. Utolsó feljegyzése, szeptember 8-áról, lezárás nélkül a következő:

Wies, 1945. szeptember 8.

A tegnap esti budapesti rádió közölte, hogy szeptember hóban minden deportált és hadifogoly haza fog kerülni. 11 h-kor kath. és prot. Istentisztelet....

☞ Ebben az időben úgy látszik már nem nagyon érdekelt a múlt. Elfelejtettük, hogy naplónk is van és csak a jövőt kutattuk, hogy mi is vár ránk odahaza. Szerelvényünk szeptember 21-én amerikai őrséggel Ennsnél átrobogott a hasonló nevű folyó hídján. Amikor huszárjaink meglátták az orosz őrséget, az eddig derűs, beszédes hangulat, egyszerre dermedt némasággá változott. Ilyen várakozásteli komor csendben haladtunk át egész Alsó-Ausztrián.

Szeptember 22-én, Hegyeshalomnál léptük át a magyar határt. Most nem volt Himnusz, sem más ének, vagy lelkesedés, úgyszólván mosolygó arc sem. Az amerikai őrség itt a magyar határőrségnek adott át. Ennek parancsnoka egy volt munkaszolgálatos, most gt. szds. Fogadtatásunkról jobb semmit sem írni. Soltész szds. átadta a szerelvényen érkezettek névjegyzékét, majd a magyar őrség kíséretében Györbe, a győri honvéd lakatnyába szállítottak. A tiszteket elkülönítették a legénységtől és a laktanya udvarában, rendőrökkel körülvéve egy szűk helyen telepítettek le. A legénységet minden kihallgatás nélkül útra bocsátották. Amíg ellenben a menetleveleket számukra kiállították, egymás után álltak fel a szónokok és üdvözölték a hazatérteket a "Magyar Kommunista Párt" nevében. Nem hiszem, hogy valaki is komolyan odafigyelt volna. A huszárok kisebb-nagyobb csoportokba verődve csendesen beszélgettek egymás közt. Ezt a közömbös magatartást akkor sem tudták megváltoztatni, amikor a menetlevelek elkészültek és azokat ki akarták osztani. Hiába hívogatták harsány hangon az embereket, azokat képtelenek voltak összegyűjteni. Végül is odajöttek hozzánk és felszólítottak, hogy sorakoztassuk az embereket. Felhangzottak utoljára a jól ismert vezényszavak: 2. század..., 3. század!... Sorakozó!...Pihenj! Aki megkapta menetlevelét, rögtön távozhatott a vonatra, de senki sem távozott el úgy, hogy parancsnokaitól sorba érzékeny búcsút ne vett volna. Meleg bajtársi kézzorítások után oszlott szét a huszárhadosztály.

– Az *"utolsó huszárok"* seregteste...

ZÁRSZÓ

☞ Az "utolsó huszárok" szétszéledtek. Mind az öt világrész adott nekik új hazát. eltűnt a katonaéletből a huszár szó, de patinás emlékét történelmünk lapjai – míg csak történelmet fognak írni – őrizni fogják. Amire vállalkoztam az előszóban, teljesítettem. Emléket állítottam sok hősi halottnak, akiknek hamvai most jeltelen és elnémított sírhantok alatt nyugszanak. Pedig az utolsó huszárok teljesítménye egyáltalán nem volt lebecsülhető. Nem hőskölteményről van most szó. Vessünk egy tekintetet a csatolt vázlatokra. Nemde, Közép-Európa térképére volna szükség, hogy ábrázolni tudjuk azt a 2000 km-t, amit ezek az utolsó huszárok lóháton, gyalog, harcolva, állandóan sokszoros túlerővel szemben megtettek? És megtették úgy, hogy amelletts fegyelmezetségüket, harckészségüket és lóállományuk erőállapotát meg tudták őrizni. Hőseinket most nem is annyira a sírhant, mint inkább a feledés temette el. De ha egyszer megint történelmet fognak írni: "Sine ira et studio" – harag és párt szenvedély nélkül – akkor nevük be fog kerülni történelmünkbe, dicső elődeik neve mellé. Akkor talán elő fog kerülni ez a napló is és adatai némi segítséget fognak nyújtani a történetírásnak az igazság feltárásában.

Addig ellenben pihenjenek e sorok rejtve harminc, ötven, vagy talán száz évig is....

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

Másolat

267./2. hu.epk. 44.IX.2. szám

Intézkedés a védelem folytatására

A lov.ho.1033./I.lov.ho.I.a.44.IX.1.sz. parancsát kivonatosan közlöm:

“A ho. feladata változatlanul az eddigi főellenállási vonal tartása, míg részeivel a hátsó állás megszállása és annak fokozott kiépítése.

Emellett felkészül arra, hogy a szemrevételezett hátsó állást a végrehajtásra külön adott parancs után az alábbi ütemezéssel elfoglalja.

I./ A 2/II. hu.oszt. visszavétele az Ossow-Wolomin-i védőkörletből a középső állás területére.

II./ A középső állás védelmezése.

III./ A védelem folytatása a hátsó állás területén.

I./ Középső állás:

a. Vonala a vázlat szerint.

b. Feladat: a középső állást a megszálló erőknek szívósan kell védeni.

c. Megszálló erők: az É-i védőkörletben: a vázlat szerint, melyből a 2/I. hu.oszt. a középső védőállást a szükséges erőkkel legkésőbb IX.2-n 12 h-ig szállja meg.

d. A 2/II. hu.oszt. visszavételét külön intézkedéssel rendelem el. Visszavétel a vázlat szerint.

II./ A középső állást önálló védőállásként kell védelmezni. Innen való visszavétel is csak külön pcs-ra történhet.

A középső védőállást a ho.tü. már a hátsó állás tüzelőállás területeiből támogatja.

III./ Csoportosítás és feladatok a hátsó állásban:

É-i védőkörlet: Pk.: a 2. hu.epk. Alárendelve: 2. hu.ek-ek, 2/I. hu.oszt 154. kp. u.szd. és a közbeeső állás elérésétől a 2/II. hu.oszt.

Feladata: a középső védőállásból külön intézkedésre visszavonulva foglalja el a hátsó védőállást és azt a továbbiakig tartsa.

Védelem súlya: É-i szárnyon.

Sávhatárai a kiadott vázlat szerint.

É-i csatlakozási pontot a 2/I. hu.oszt.pk. az SS Totenkopf pc.ho. j. szárnyával hasonlóan rendezze. Azt a német egységnek kell megszállva tartani.

Harcelőőrseit a vázlat szerint különítse ki. A harcélőőrök ellenséges nyomásra visszavonulnak.”

Hozzáfűzés: a közbeeső állást tart. szd-ával szállja meg a már kiadott távb.pcs. szerint.

Kapja: 2/I.hu.oszt.

Háp. 1944.IX.2. 12 h. 10 I.

*Németh alez.
epk.h.*

2. hu.epk. 44.IX.5. szám

Harcelőőrök kikülönítése

Korábbi szóbeli parancsom szerint az 1. század mint harcelőőr szállja meg a Kobilka templomtól Nadmá-n feltalálható német harcelőőrsgig terjedő vonalat. Kobilka templomnál még ma éjjel a 2/II. hu.oszt. által felállítandó harcelőőrökkel szorosán tartson érintkezést.

Ezen harcelőőr legalább egy napig kell, hogy az elg-et feltartóztassa.

Fejes szakasz felváltására intézkedtem. Azt felváltás után oszt.tar-ként tartsa. A vele lévő árkszak-t háp-omra irányítsa.

A harcelőőrök vonalának felvételét azonnal jelentse.

Idrányi alez-sel az ök-t vegye fel. Az ő háp-ja a 2/I. hu.oszt.pk. tegnapi háp-ján lesz.

Kapja: 2/I. hu.oszt.pság

Grodzisk, 1944.IX.5. 20 h 35. I.

Németh alez.

2. hu.epk.h.

2. hu.e.pk. 44.X.13.Intézkedés X.13-raÁltalános helyzet:

A lov.ho. zömének DK-i irányú tád-ása kedvezően haladt előre. Általában Ujfalusi major, Pipis halom vonalát érte el. A debreceni csatában, mely kedvezően alakul ránk nézve, egy elg.pc.hds. van bekerítve, melyből több mint 200 pc-ost eddig már megsemmisítettek.

A lov.ho. előtt az elg.véd. és Üllés-nél hidfőt alkot. Tószegen át ÉNY-i irányú támadásával lehet számolni. Itt vele szemben a 20. ho. csapatai állnak.

A lov.ho. szándéka a DK-i irányú tisztogatást befejezni és a tiszaföldvári elg. üldözésére felkészülni. Ehhez az eddig tart-ban volt 1. póthu.e-t és 2. hu.e-t máris új területbe gyülekezteti.

Feld-re ÉK-i irányba a Nagykőrös-Kohári major útig már külön intézkedtem.

Az ezred biztosított menetben X.13-n 11 h-i indulással Kecskemét vasúti aluljáró, rep. tér műúton át Újkécske, Ókécské-re menetel.

Menetrend: I. oszt. árkszd., ennek pság-a alatt et. lovas rész, II. oszt.

Az ezred gk. része: et., távb.szak, pct.á.sz.d. pság-om alatt 13 h-kor indul.

A lovas rész oszlopparancsnoka az I. opk.

A menetcélra érkezve bizt., feld., ök. alábbiak szerint:

Elhelyezés és bizt. a mellékelt vázlat szerint. Ezenfelül az oszt-ok a község szélén külön szállás őrségekkel is bizt-ják magukat és az epk-ot.

II. oszt.ök-ö, egyben feld-ö járőröket küld a tiszaugi hidfő pk-hoz és Alpár-ra Makay ezds-hez, valamint É-ra Három Rózsa területére a 20. ho-hoz. A jör-ök menetcéljuk elérése után bevonulnak.

Az oszt-ok és ek.aloszt-ok 2-2 főből álló lovas ök-öt küldenek az epk-ra.

Menet alatt légvédelmi távközökre a figyelmet felhívom.

Vonatok egyesítve az oszt-ok, ill. árkszd. végén menetelnek. Egyéb vonat előre helyben marad, azok előrevonására a helyzet szerint intézkedem. Erre az oszt. pk-ok javaslatát várom.

Lőszer: indulás előtt a kecskeméti lőszer-felvételező helyen az oszt-ok csapatjavadmazásukat töltsék fel.

Fegyverzet: a még hiányzó né.gsz-ok és grv.-k 13-án 8 h 15. I-kor a már elrendelt helyen felvételezendők. 2 db 7,5 cm-es pct.á-t vontatóval együtt Bodó szds. a

pc.gk.sz.d. telephelyén a Rudolf laktanyától Ny-ra a solti műút b. oldalán vegye át. Előzetesen az I.c-nél, Bárczy Pál fhggy-nál az átvétel részleteiről tájékozzék.

Élelem: esetleges szükségletek az eddigi FH-en pótolhatók.

Üza: felvételezés a kecskeméti üza. FH-en.

Az eü.: beteg ló leadás Kecskeméten a Rudolf laktanyában települt lógyűjtő szakasznál. Felesleges és beteg lovak visszahagyását dr. Éber hdgy. pság-a alatt ugyanitt tervezem, erre az ápk-tól 13-án reggel intézkedést illetve engedélyt kérek.

Térképek: oszt. és aloszt-onként 1-1 készlet 750.000, 200.000 és 75.000-es térképet, ezenkívül oszt-ként 2-2 75.000 és 1-1 készlet 50.000-es térképcsomagot egyidejűleg kiadok.

A térképek elhelyezésére szolgáló térképladákat az oszt.pság-ok 13-án 10 h-ig Zimányi főtörm-től vegyék át.

Kapják: I., II., oszt. pság., ár.k.sz.d., pct. á.sz.d., távb.szak.

Kecskmét, 1944.X.13. 3 h.

Németh alez.
epk.h.

2/I. hu.oszt. pk. 44.X.13.

Menetintézkedés

Általános helyzet:

A lovashadosztály zömének DK-i irányú tisztogató csop-ainak tád-a kedvezően haladt előre, általában Alpár, Bánhidi irás, Ujfalusi mjr., Pipis halom, Bagi tny. vonalát érték el. Az elg. ezen a területen kívül Tiszaföldvárnál átkelt a Tiszán és Vezensy vá., Tiszavárkony, Tószeg területét érte el. A debreceni csatában, mely kedvezően alakul ránk nézve, egy elg.pc.hds. van bekerítve, melyből több, mint 200 pc-ost már megsemmisítettek.

A lov.ho. előtt az elg. véd és Üllés-nél hidfőt alkot, Tószegen át ÉNY-i irányú tád-ásával lehet számolni. Itt vele szemben a 20. ho. csapatai állnak.

A lov.ho. szándéka DK-i irányú tisztogatást befejezni és tiszaföldvári elg. üldözésére felkészülni. Ehhez az eddig tart-ban volt 1. póthue. és 2. hu.e-t máris új területre gyülekeztetni.

Feld-re ÉK-i irányban a Nagykörös-Kohári mjr. útig már külön intézkedtem. Az ezred biztosított menetben október 13-án 11 h-i indulással, Kecskemét vasúti aluljáró, rep.tér., kétvonalas úton Újkécske, Ókécske menetel.

Menetrend: I. oszt., árksz.d., ennek pság-a alatt az et. lovas rész, II.oszt.

Evéd: Sándy szds.pság-a alatt a 2. lov.sz.d. + 1 av.raj.

Főcsap.: Purgly szds. pság-a alatt az oszt. fennmaradó része. Menetrend: 1.lov.sz.d., roh.szak., nf.sz.d., 3.lov.sz.d., egyesített gyors vonatok.

Légv.: Távközök: szak-ok közt 50 m, szd-ok közt 100 m, ojmű-vek között egy kocsihossz.

Én az evéd-nél menetelek.

Besorolás: Aloszt-ok 10 h 45 I-kor szálláskörleteikben menetkészen álljanak. A 2. lov.sz.d-ot én indítom.

Kecskemét, 1944. okt.hó 13. 9 h.

Tomka Emil őrgy.
opk.

2. hu.e.pk. 44.X.20.

Menetintézkedés

Az ezred a hu.ho. kötelékében ma Kiskunhalas területére menetel.

Menetrend: II. oszt., árk.sz.d., et. lovas rész, I.oszt.

Menetvonal: az elhelyezési körlet DK-i részén Monostor és Külsőgalambos irások között D felé vezető kocsitűt, mely Csenki tny-tól, hármashatártól Ny-ra Rácz F. tny-án Félégyházi úti iskolán, Szankon, alsóboglári iskolán, Babó tny-án, Babó pusztán át Kiskunhalas K-re vezet.

Elhelyezés: a vázlat szerint.

Indulás: II. oszt. 19 h., I. oszt. 20 h-kor. Et. gk-zó rész és távb.szak. X.21-én indul Kiskunmajsn át vezető műúton, a pct.ászd-dal együtt.

Az oszt-ok vonatai a gk-zó rész menetvonalán meneteljenek.

X.21-én DNY-i irányú menettel számolni kell.

Az elh. körletbe való beérkezés után az I. oszt. Szalay K. tny-hoz szak. erejű bizt-t rendeljen ki, mely a Gál tny-nál lévő bizt. egységgel az ök-t vegye fel.

A Kiskunmajsja-Prónayfalva műút átlépése után egy megállásnál, mint menetközben D és K felé bizt-ani kell.

Az oszt-ok beérkezése után, mindkét oszt.pság. 2-2 lov. hírvivőt küldjön az epság-ra.

Elg. a csongrádi úton és Szabadkától É-ra saj.bizt. részekkel a harcérintkezést felvette.

Saját bizt. részeink D-i szárnya Csojos, Koplaló hegy, Homok hegy általános vonalban áll. Kiskunhalason Szücs ezds.csop-ja bizt. Dk felé.

Kapják: I., II., oszt.pság., távb.szak., árk.sz.d., pct.á.sz.d.

Varga tny. 44.X.20. 14 h 45 I.

Németh alez.
epk.h.

603./2. hu.e.pk. 44.XI.11. szám

Nemzetőrök alkalmazása

A hu.ho. elrendelte, hogy a védőkörletben feltalálható nemzetőröket parancsnokságom alá vegyem és figyelésre, felderítésre valamint községi belrendi szolgálásban felhasználjam.

A szolgálatba beállított nemzetőröket kincstári ellátásban fel kell venni.

A nemzetőröket a lehetőség szerint nf-ek kezelésében, pc. rombolásban és kgr. kezelésben tovább kell képezni.

A katonai alakulatoknak a szigetről történő esetleges elvonulása esetén a visszamaradni nem szándékozó nemzetőröket az alakulatok vigyék magukkal.

Fentiek eredményes végrehajtására a hop. különös súlyt helyez.

A szálláscsop. pk-ok a körzetükben feltalálható nemzetőröket a fentiek szellemében használják fel. A tervezett felhasználásukat, valamint létszám, felszerelés és fegyverzeti viszonyaikat a szálláscsop.pk-ok ma 15 h-ig nekem jelentsék.

Kapják: 15. kp.zlj., 2/I., 2/II. hu.oszt. és árk.sz.d.pk.

Lórév, 1944.XI.11. 13 h. 40 l.

Németh alez.
epk.h.

604./2. hu.e.pk. 44.XI.10. szám

Intézkedés a felderítésre

A hu.hop. elrendelte, hogy a csepeli Dunaág K-i partján a Kunszentmiklós-Taksony-i vasútvonal mélységéig minden védőkörlet feld. vállalkozásokat hajtson végre. Ezeknek célja egyrészt a hírszerzés, másrészt a harcikedv fokozása.

Elrendelem, hogy a 15. kp.zlj. Pereg irányában, a 2/II. hu.oszt. Dömsöd irányában, a 2/I. hu.oszt. Tass irányában a fentebb megjelölt vasútvonal mélységéig kisebb vállalkozásokat hajtson végre.

A vállalkozások alkalmával állapítsák meg az elg. gyülekezési területeit, csoportosítását és mozgását a műút és vasútvonal mentén, szerezzenek foglyokat és üssenek rajta a megállapított pság-okon.

A vállalkozásokat gondos előkészítés előzze meg, úgy a tü., mint a nf-ek tám-t meg kell szervezni. A legnagyobb titoktartásra a figyelmet felhívom.

Az eredményes vállalkozások vezetőit és beosztottait a hu.hop. azonnal kitüntetéssel vagy szabadságkedvezményel fogja jutalmazni.

A vállalkozások tervezett időpontját és helyét a zlj. és oszt. pk-ok nekem előzőleg rádió útján jelentsék, - az első vállalkozásokat 12-én meg kell tartani.

A vállalkozásokhoz polgári egyéneket fel lehet használni. Katonák is hajthatnak végre vállalkozást polgári ruhában.

Kapják: I., II., hu.oszt.pság., 15. kp.zljpság.

Lórév, 1944.XI.11. 13 h. 10 I.

Németh alez.
epk.h.

648./2. hu.e.pk. 44.XI.20. szám

**Reteszállások és hidfőállások kiépítése,
községek körvédőképessé tétele**

Egy esetleges D-É-i irányú elg. előretörés lezárására, valamint az egyes áthajózási helyek bizt-ára a hu.hop. reteszállások és hidfőállások kiépítését rendelte el.

I./ A reteszállás vonalát a vázlat /L.: napló/ mutatja. Megszállja adandó alkalommal a nagy Dunától a 100,7. hárp-ig a 2/I.hu.oszt., a 100,7. hárp-tól a soroksári Dunáig a 2/II. hu.oszt. A 15. kp.zlj. ez esetben folyam megfigyelő körletében marad, tart-t Pokolhegy műúton a kereszthez irányítja. Epság. Gönci tny-ra települ.

A végrehajtásra és sorrendjére az alábbiakat rendelem el:

1. Mindkét hu.oszt.pk. azonnal szemrevételezi és kitűzeti az állások helyeit. Megjegyzem, hogy ebben a vonalban a póthu.e. állítólag már földmunkálatokat végeztetett.
2. Állások, figyelőhelyek támpontszerű kiépítése a polg. lakosság teljes igénybevételével, melynél a férfi lakosság 17 évtől 60 évig egész napra, a női lakosság 18-40 évig fél napra veendő igénybe. Mindkét oszt.pk. saját leendő védőkörletét szemvételezi és építi ki.
3. Akadályok létesítése szükség anyagokból és később az általam igényelendő drótakadályokból és mű.zár anyagokból.
4. Háp-ok és óvóhelyek létesítése.
5. Az egyes támpontok összefüggő futóárokkaal való összekötése.

Az akadályokhoz és óvóhelyekhez szükséges faanyagot saját hatáskörben kell kitermelni és a helyszínre szállítani.

Az erődítési tervet mindkét oszt.pk. 1:50.000-es oleátán, akadály és mű.zárokhoz szükséges ag.igényléssel együtt f. hó 22-én 12 h-ig az epság-ra terjessze fel.

II./ Hidfőállások vonala a vázlat szerint. Megszállja a tágabb hidfőt azon esetben, ha az elg. a sziget középső részét szállná meg és a ho-t kettévágná:

Uradmierdő irás U betűjétől 99. hárp-ig a 2/I. hu.oszt. gyalog aloszt-aival 99. hárp -101,5. hárp-ig a 2/II. hu.oszt., 1015. hárp-tól az 1600-as távolsági tábláig a 15. kp. zlj.

Az áthajózás sorrendje: 2/I. hu.oszt. lóháton lévő szd-a és összes járművei 15. kp. zlj. gk-ai, 2/II. hu.oszt. jrm-ei. Mindezek áthajózása után a szűkebb hídfőt megszállja a 2/II. hu.oszt. A 2/I. hu.oszt és a 15. kp. zlj. tágabb hídfőben volt részei ezalatt áthajóznak. Partváltás csak a hu.hop.pcs-ára, alábbiak szerint: a Lórénél: 2 db 60-as áth.tag 3-3 tonna, rakfelület 40 m². Rocsó vontatás.

1 db neh.áth.tag 8 tonna rakfelület 20 m², 60 fő vagy lakosság, 2 ojmű. vagy 1 tgc.

Úgy a tágabb, mint a szűkebb hídfőt szemrevételezni az árk.szd.pk.és kiépített Lórén község lakosságával. Az erődítési vázlatot Molnár Imre hdgy. a szükséges akadály és mű.zár igényléssel f.hó 22-én 22 h-ig az epság-ra terjessze fel.

Az oszt.pk-ok a tágabb és szűkebb hídfőt tekinték meg, osszák fel aloszt-aikra és az odavezető utakat jelölik ki.

III./ A községek körvédőképessé tételére elrendelem, hogy Makádot a 2/I. hu.oszt., Szigetbecsét a 2/II. hu.oszt., Lórénét az árk.szd. építse ki a polgári lakosság és saját munkaerejének teljes igénybevételével. A védelmi harcot mindhárom fent megjelölt pk. tervezze és alárendeltjeivel beszélje meg.

Kapják: 15. kp. zlj., 2/I. hu.oszt., 2/II. hu.oszt., Molnár Imre hdgy.

Lórén, 1944. XI.20.

Németh alez.
epk.h.

2/I. hu.oszt.pk. 44.XI.26.

Viszonossági gyakorlat f. hó 27-én

1. F. hó 27-én az oszt. viszonossági gyakorlatot tart.

Gyak. célja: annak megállapítása, hogy Makád területéről esetleg átkelő elgel szemben az oszt. milyen gyorsan tud ellentádt végrehajtani.

F. hó 27-én 5 h. 30 I-kor né. erök Szentmihály pusztától NY-ra megszállják a műút és vasút vonalát, ezek egyben jelzik az átkelt elget.

2. Az 1. hu.szd. pk.szd-át úgy riadóztassa, hogy az 6 h-kor menetkész legyen. 6 h-i indulással szd-ából alakítandó fejr-ökkel deritse fel a Szentmihály pusztánál lévő elget. Felderített elgel szemben álló figyelő jr. láncot létesítsen.

3. Az oszt. többi része számára a szd.pk-ok 2 h-kor rendeljenek riadót.

Az oszt. zöm Tersztyánszky fhdgy. pság-a alatt 4 h-kor induljon a 2. hu.szd. szálláskörletéből és úgy meneteljen, hogy 6 h-ra Daja pusztára érkezzen. Ott szálljon "tűzharchoz lóról" és az 1. szd. felderítése alapján helyezkedjen tád-hoz készenlétbe.

A nf.szd. 3 h-kor induljon Ludovika mjr-ból úgy, hogy a szd.pk. 3 h 30 I-kor Felsőcikola mjr-ban a műúton jelentkezzen Tersztyánszky fhdgy-nál.

4. A gyak-ot megtekinti az epk., valamint a 977. né. gyal.e. pk-a.

En 5 h. 30 I-től Szentmihály puszta ÉNY műút és vasút kereszteződésénél lesznek.

Az oszt.tő. lovasított részét Tersztyánszky fhdgy. hozza magával és Daja pusztára történt megérkezése után lovamat, valamint sgt-em lovát küldje tartózkodási helyemre.

Bevonulásra személyesen adok pcs-ot.

5. Tekintettel arra, hogy ez a gyak. né. véderővel együttesen kerül végrehajtásra, mindenkitől elvárom a legkatonásabb magatartást és megvagok gyöződ-

ve arról, hogy az oszt. magatartása a legjobb benyomást fogja kelteni a velünk együtt harcoló né. véderő tagjaival szemben.

Felsőcikola mjr. 44.XI.26. 19 h.

*Tomka alez.
oszt.pk.*

181./1. hu.ho.I.a. 45.I.19. szám

Intézkedés a vállalkozások továbbfolytatására

1. A I. 18-án hajnalban Székesfehérvár és a Balaton közt megindított német tád. az orosz arcvonalat áttörte és I. 19-én 12 h-ig támadó pc-os ékeivel elérte Dunapentele, Sárosd területét és az áttört csapatok szétszórásán kívül sok elg. ellátó szövet semmisített meg.

Saját arcvonalunkon az elg. folytatja erődítési munkálatait. Látszólag ereje itt még nem csökkent. Feltehető azonban, hogy a déli szárnyon elért nagy siker arra fogja kényszeríteni az orosz vezetést, hogy a Vértes területéről erőket vonjon el.

Az orosz határozott utánpótlási nehézségekkel küzd. Jele ennek az, hogy légi úton kapja utánpótlásának nagy részét. Megállapítást nyert, hogy néha napokig tartó gyenge tűztevékenységet fejt ki.

2. A fent közölt eredmények alapján lehetséges, hogy az elg. állásait kiürítve észrevétlenül kivon és eddigi fészkeiben néhány tűzfegyvert és az azok kezeléséhez nélkülözhetetlen személyzetet hagyja csak vissza, leplezés céljából.

A hu. ho.arcvonalán egyrészt a német sikerek kiaknázására, másrészt az elg. lekötésére és felderítésére tovább kell folytatni az eddigi erélyes, rámenős vállalkozásokat.

Mivel fejőr., illetve rohamjör. vállalkozásokkal az elg. esetleges kivonását csak igen nehezen lehet megállapítani, elrendelem, hogy I. 20-ától kezdve a két védőkörlet pk. naponként és védőkörletenként legalább egy tűzérési támogatással előkészített szak. erejű vállalkozást hajtson végre. Abban az esetben, ha a hdt.pság, valamely védőkörletben nagyobbzsabású vállalkozás végrehajtását rendeli el, úgy az aznapra tervezett szakasz erejű vállalkozás természetesen elmarad.

Ezenkívül természetesen a feld. és főleg fogolyszerzésre irányuló rohamvállalkozásokat továbbra is folytatni kell.

Ha az elg. állásait csak gyengén tartja megszállva vagy pedig azokat már kiürítette, úgy az üldözést kíméletlen eréllyel azonnal be kell vezetni és az elg-ről egy pillanatra sem szabad leszakadni.

3. A 2. és 3. hu.epk. mind a szak., mind a feld. fogolyszerző vállalkozásokat gondosan készítse elő és alaposan szervezze meg. A két védőkörlet pk. jelentse előző napon a mai napi, legkésőbb a reggeli jelentésben a másnapra tervezett vállalkozások helyét, idejét és az abban résztvevő erőit.

4. Elvárom, hogy midőn német bajtársaink fővárosunk felmentéséért mindent elkövetve mily szép eredményeket érnek el, a hu.ho. minden egyes tagja fokozott lelkesedéssel és az eddigi bravúros lendülettel fogja mostanáig elért sikereit betetőzni.

Kapják: elosztó szerint.

Harcálláspont, 45.I. 19. 20 h.

Schell ezds.

1.hu.hop.

243./I. hu.ho. 45.I.22. szám

Intézkedés I. 23-ra

1. A nagy német előretörés eddig általában az alábbi területet érte el:
Siófok, Mezőkomárom, Simontornya, Dunapentele, Rácalmás, Dunaadony, Baracska, Kápolnásnyék, Nadap, Sukoró, Zámoly. A mai napon Székesfehérvár is saját kézbe került.

Elg. a hu.ho arcvonalán eddig nem vont ki erőket s nem mutat kivonási szándékot.

2. Benyomásom, hogy az elg. az oroszlány-csákvári út bizt-a végett a Vértes NY-i oldalát továbbra is tartani igyekszik. Ezenkívül megkísérli a Vértes tömb további megtartását, nehogy az itt elhelyezett csapatai a hegységből és erdőből kiszorulva a né. pc-osok könnyű zsákmányává váljanak.

3. Szándékom a feld., fogolyszerző és rohamjör. vállalkozások kíméletlen továbbfolytatásával az elg. esetleges kivonási szándékát mielőbb megállapítani.

4. Változás az alárendeltségben:

A VIII. hdt. pcs-ára a 4/2. né. gp. zlj. a mai nappal a hu.ho. alárendeltségéből kilépett és gk. szállítással másirányú alkalmazásra került. A zlj-t Lieszkovszky Pál alez., 4/II. hu.oszt. pk. rögtönzött csop-ja – a 3/2. és 4/5. hu.sz. – váltotta fel.

A 2. hu.epk. védőkörletében az alárendeltségi viszonyok változatlanok.

A 3. hu.epk. körletében az alárendeltségi viszonyokat az alábbiak szerint szabályozom:

A 3. hu.epk. körletében marad a 3/I. hu.oszt., a 4/II. hu.oszt.pszág és a 4/4. hu.sz., ezen kívül a 4/2.hu sz. Ez utóbbi a 3.hu.epk. tart-a.

A 3. hu.epk. a kötelekek rendezésére vonatkozó esetleges javaslatait mielőbb tegye meg.

5. Ho.tart.: a 4. hu.epk.pszág-a alatt a 4/I. hu.oszt.pszág., továbbá a 4/2. és a 4/3. hu.sz.

6. Vállalkozások folytatása:

A 3. hu.epk. bejelentett szak. vállalkozásával egyetértek. Ezenkívül, mindkét védőkörletpk. hajtson végre a I. 21-22. éjszaka folyamán végrehajtott feld. és rohamvállalkozásoknak megfelelően I. 22-23. éjjel és 23-a folyamán elsősorban fogolyszerző vállalkozásokat. Lényeg a fogolyszerzésen és az elg. halottaktól elvett igazoló iratokon nyugszik.

7. Mű.: Bodajk vá-on tüskésdrót tetszés szerinti mennyiségben rendelkezésre áll, ezenkívül Dad-on védőkörletenként 250-250 henger gyorsakadály szintén felvételezhető. A védőkörlet pk-ok gondoskodjanak e mű. anyag mielőbbi felvételezéséről, elszállításáról és beépítéséről.

8. Légvédelem: az 55. lgv.tü.oszt. Bokod és Dad között állásban lévő lgv. gá.szak-át, úgy indítsa jelenlegi állásterületéről útba, hogy azok I. 23-án besötétedésig Mór NY-ÉNY általános területre beérkezzenek és onnan Mór lgv-ét ellátassák. A szak.pk. átvonuláskor jelentkezzék a hop-nál.

9. Gépjárművek befestése: A jelenlegi időjárási viszonyokra való tekintettel elrendelem, hogy a hu.ho. összes rendelkezésre álló gjm-eit a legrövidebb időn belül fehér színre befestendők /mész stb/.

Kapják: Elosztó szerint

Harcálláspont, 45.I.22. 20 h.

Schell ezds.
1. hu.hop.

260./1. hu.ho. 45.I.23. szám

Intézkedés az I. hó 24-i üldözésre

1. A Vértes és Duna között bekövetkezett saját előretörés arra kényszerítette az elg-et, hogy erőit a Vértes tömbből fokozatosan kivonja.

A ho-tól D-re lévő 2. magyar pc-os ho. arcvonalán az elg. mai nap folyamán kiűritette Csókakőt és Csákberényt. Az é. szomszéd 1. hu.ho. hu.pk. csop-ja a délután folyamán megszállta Sikvölgy pusztát, Munkás telepet, Körtvélyes tny-t és Vértessomlót.

A ho-unk arcvonalán a délután folyamán előretörő rohamegységek általában mindenütt elérték az orosz eddigi - az erdők NY szegélyén húzódó - főellenállási vonalát. A bevezetett feld. megállapítása szerint az elg. erők kivonása erős leplező osztagok visszahagyása mellett valószínűleg már I. 23-án hajnalban megkezdődhetett.

2. Ho-unk savhatárai:

D-ről: Mór D, 202. hárp., Csóka-hegy, 479. hárp., Gánt D.

É-ről: Dad É., Oroszlány D., Kőhányás puszta D., Csákvár NY.

3. Benyomásom: az elg. a Vértes tömbjét kiűriti. Számolok azonban azzal, hogy az orosz erős utóvédekkel megfogja kísérelni a Vértes gerincvonalán újabb ellenállás kifejtését.

4. Szándékom az üldözést I. 24-én hajnalban a legerélyesebben bevezetve I. 24-e folyamán Kotló-hegy 390. mgp., Gánt DK., Csákberény D. általános vonalát elérni.

5. Erőcsoportosítás és feladatok:

a. Üldöző csoportok:

1. sz. üldöző csop.: Pk.: 2/I. hu.oszt.pk. Ereje: 2/I.hu.oszt. és II/3. ö.u.sz.d. II. szak-a Siklóssy hdp.örm. u.szak.pk. Pusztavám hárp. templomnál a hu.oszt.pk-nál való jelentkezésre utasítva lett. Az üld. csop. menetvonala a vázlat szerint. /Pusztavám, Kápolnapuszta, Gánt D./

271./1. hu.ho. 45.I.24. számIntézkedés az üldözés folytatására

1. A hu.ho. sávjában I. 24-én az üldöző csop-ok elg. aknásítás miatt kezdetben nehezen jutottunk előre. Beérkezett jelentések szerint a hu.ho. üldöző különítményei 13 h. körül általában a Kőhegy hárp. és hosszú h 411. hárp. vonalát érték el az esti órákig pedig megközelítették Gánt vonalát. Az I. hu. pk. csop-ja I. 24-én az alábbi vonalat érte el: 263. hárp., Várgesztes D. A 2/I. hu. oszt. pk. csop-járól eddig még jelentés nem érkezett.

Az elért teljesítményért az előljáró, né. hdt. csop. pk. különös dicséretét és elismerését fejezte ki, ezt azzal hozom az alárendelt csop-ok tudomására, hogy az üldözés ütemét még csak fokozni kell. Elvárom, hogy a csapataim a mai napon tanúsított lendülettel és rámenős szellemmel fogják az üldözést továbbfolytatni.

2. A hdt. pság. pcs.-ára a hu. pk. eddigi csop-ja felett a pság-ot I. 24-én 16 h-val átvettem. Az eddigi üldöző csop-ok, valamint a 6. és 73. tü. oszt-ok a 2. hu. epk. pság-a alá léptek. A 2. hu.epk. csop-ja alárendeltségemből kilépve hdt. közv-é vált.

A 4/I. hu.oszt. és a 82. tü. oszt. az I. hu. pk. alárendeltségébe került.

3. Benyomásom, hogy az elg. utóvédek visszahagyása mellett, súllyal a Csákvár felé vezető út mentén továbbra is késlettetni fogja előnyomulásukat.

4. Számolok azzal, hogy az elg. főleg Vérteskozma és Kőhányás puszta vonalában fog ellenállást kifejteni.

5. Az üldözésre az alábbiakat rendelem el:

a./ Az üldözést kíméletlen eréllyel kell tovább folytatni, annak még az éjszaka folyamán sem szabad szünetelnie.

b./ Az eddigi sávhatárok változatlanul megmaradnak.

c./ Üldöző csop-ok és feladataik:

ca./ Az I. hu. pk. pság-a alatt az I/I. zlj., 15. kp. zlj., a 4/I. hu. oszt. és az I. táb. tü.oszt. és a 82. táb. tü.oszt. A csop. törjön előre I. 25-n hajnalban a műút mentén és érje el I. 25-n Csákvár D-t. Tartson szoros ök-t az I. ö.hu.oszt-lyal, mely a mai nap folyamán a Disznóvölgyön át Gánt felé tört elő.

cb./ A 42. gy.epk. csop-ja az epk. pság-a alatt az eddig már alárendelt egységekkel folytassa előretörését és érje el az erdő D. szegélyét.

cc./ A 2/II. hu.oszt.pk. csop-ja az oszt.pk. pság-a alatt jelenlegi erejével folytassa tád-ását Szár É-ig és az erdő széléig.

6. Ho. tart.:

a./ A 3. hu.epk. pság-a alatt a 3/I. hu.oszt. készüljön fel arra, hogy Majk puztán át Csákvár irányában bevetésre kerül. Csop-ját hajnalban vonja előre Oroszlányra. A 3. hu.epk. ugyanekkor háp-ját Oroszlányba helyezze át. A 3/I. hu.oszt-nak Bokodon való megállítására a 3. hu.epk. pcs-ot kapott.
b./ Mkp. szak. és pcgk. Ezeket a hu.pk. irányítsa Kömlődre.

7. Tüzérség: a rendelkezésre álló tü-et az üld. csop.pk-oknak alárendelem. A csop.pk-ok szervezzék meg az együttműködést úgy, hog az elg. esetleges ellenál-lását lehetőleg már az összefogott tü-i tüzzeel meg tudjuk törni. Esetleges elakadás esetén a tü-ség a ho. tpk. egységes vezetése alá lép.

8. Felderítés: az üld. csop-ok vigyék előre a feld-t Vérteshoglár-Szárig.

9. Légvédelem: az 55. lgv. tü. oszt. pk. a hop. csop-jának lgv-ét egységesen szervezze meg és vezesse. Súly: Dad, Bokod, Kecskéd, Kömlőd területén.

10. Ök. és hir.: a mü. hir. eszközök esetleges üzernzavara esetén a pk-ok azonnal gondoskodjanak az ök. felvételéről személyi hir. eszközökkel.

11. Jelentések: Gyakori helyzetjelentéseket várok. A pk-ok használjanak fel minden lehetőséget arra, hogy előljáróikat tájékoztassák. Az egyes csop.pk-ok jelentéseikben okvetlenül vegyék fel az ejtett foglyok és zsákmány számát.

12. Hop.háp.: Kömlőd.

13. Anyagiak: / a napló adatainak dokumentálására tárgytalan./

Kapják: /elosztó szerint./

Harcálláspont, 45.I. 25. 21 h.

Schell ezds.

1. hu.hop.

281./1. hu.ho. I. a. 45.I.25. szám

Intézkedés I. 26-ára

1. A hu.hop. csapatai I. 25-én Kőhányás puszta É-t, Várgesztes DK. 1 km-t, Sárkánylyuk írás "k" betűjét, Nagyszéna hegy "N" betűjét, Kapberek psz.-t, Körtvélyes puszta ÉNy. 500 m erdőszegélyt érték el. A 42. gy.e. elérte Vadorzó árok 205. és Szenttamás órházat.

A K. szomszéd 6. né. pc. hop. csop-ja a mai napon elérte Csákány 308. mgp. Újtelep Ny. 222. mgp-ot és Nagynémetegyháza DNy. szegélyét.

A Ny szomszéd 2. hu. epk. csop-ja Pusztakápolnát és a Gánt-tól É-ra lévő tisztás É-i szegélyét érte el.

Elg. a Gránási-hegyet, valamint Kőhányás pusztát kb 1-1 zlj. erővel megszállotta és e helyeken szívósan védekezik. Az elg. ezenkívül még megszállva tartja Vendel kápolnát, Vérteskozmat és Körtvélyes pusztát valamint sávunkon kívül Felsőgallától Dk-re 3 km-re lévő Újtelepet.

2. Benyomásom, hogy az elg. Gránási-hegy, Kőhányás puszta, Vérteskozma és Körtvélyes puszta általános vonalban erős utóvédekkel igyekszik a hu.ho. üldözését megakadályozni és meglassítva a Vértes tömb kézbevitelét késleltetni.

3. Szándékom I. 26-án Csákvár D - Szár D. vonalát feltétlenül elérni.

4. Feladatok I. 26-ára változatlanok.

A tart. 3. hu.epk. csop-ja I. 26-n bevetésre kerül. Juhakol írás területére való beérkezéskor a 3. hu.epk. csop-ja az I. hu. pk. pság-a alá lép. I. 26-i alkalmazás-
ra vonatkozólag a szóbeli pcs-t már magkapta.

Felhívom az összes üldöző csop. pk-ok figyelmét az elg-nek az utak mentén eddig kifejtett ellenállására, valamint az igen gyakori aknatelepítésre. Éppen ezért elrendelem, hogy az üldöző csop. pk-ok az üldözés sikere érdekében az utakat legalább 2-3 km-re elkerülve az esetleges ellenálló elg-et oldalról és hátulról megkerülve támadják és semmisítsék meg.

5. Lgv.: az 55. lgv. tü opk. a ho. lgv. súlyát helyezze I. 26-án Környe környékére, valamint a Majk puszta - Csákvár-i műút vonalára.

6. Ök. és hir.:

a./ Vezetékes ök. az I. hupk. központjából a 3. hu.epk-hoz és a 42. gy. epk-hoz.

b./ Rád. ök. az üldöző csop-okkal változatlan azzal az eltéréssel, hogy a hu.pk. és a 3. hu. epk. között harántforgalmat engedélyezek.

7. Hop. háp.: egyenlőre Kömlőd.

8. Eligazítás: I. 26-án 20 h-kor. Erre az ala-ok futártisztjeiket rendeljék be a hop-ra.

Kapják: /Elosztó szerint/

Harcálláspont, 45. I. 25. 20 h. 15 I.

Schell ezds.

1. hu. hop.

312./ I.hu.ho. I. a. 45.I.27. szám

Intézkedés I. 28-ára

1. Az I. hu.ho. hu.pk. csapatai rendeződés után I. 27-én 20 h-i kezdettel a 11. né. pc. e. egységeivel megerősített tád-ást hajtanak végre Kőhányás pusztától Csákvár irányába.

2. Magasabb pcs. folytán a Martini né. alez. pság-a alatt álló 11. né. pc. e. és Spw. zlj. az előretörés után kivonásra és átcsoportosításra kerül.

3. Ho-unkkal szemben Kőhányás pusztánál, az 52. orosz löv. ho. 431. löv. e-ének II. zlj-a, az úttól K-re lévő területen I. zlj-a az úttól Ny-ra pedig a III. zlj-a volt állásban. A 439. löv. e. pedig DNy-ra volt utóvéd állásban. Fogoly vallomások szerint az uvéd. és hátrahagyott egységek szd-ai, mindössze 30-40 főből állnak.

4. Számolok azzal, hogy az elg. 431. löv. e-ének I. és III. zlj-a általában a Nagybükk 446. hárp., Vásárhegy 399. hárp., Róka-hegy 356. hárp. magaslati vonulatát tartja megszállva.

5. A hu. ho. új déli sávhatára: Csóka-hegy 479. hárp., 595. hárp., útkönyök 154. hárp., Fornapuszta D.

6. Feladatok:

- I. A hu. pk. vegye I. 28-án feltétlenül kézbe Hosszú-hegy 391. hárp. és Kotló-hegy 390. mgp. K. lejtőit és ezek elérése után rendezkedjék be védelemre.
- II. I. 28-ával menjenek át a hu ho. cspatai az eddig elért vonalban védelembe. A főelv., védőkörlet beosztását, parancsnokolási viszonyokat, a tart-ok és vezetéklovak helyét az 1. sz. mellékletben az érdekelt pk-oknak kiadom. A hu.pk. csop-ja csak az elrendelt tád-i cél elérése után mehet át véd-be. A 15. kp. zlj. e pcs-om vétele után a hu.pk. alárendeltségéből kilép és át Disznóvölgy 255. mgp. területére és utasítsa a zlj.pk-ot az I. ö. hu.oszt. pk-

nál való jelentkezésre. További pcs-ot ott fog kapni. A zlj. érkezzék be a területre legkésőbb a kora délutáni órákban.

III. A hu. ho. D-i sávhatárának módosítása folytán a 2. hu.epk. váltsa le I. 28-án 12 h-ig a 2. pc. ho-hoz tartozó 2. feld. zlj-ának a hu.ho. körletébe eső részeit és vegye át itt a védelmet.

7. Védelem megszervezése: a védőkörlet pk-ok úgy szervezzék meg a védelmet, hogy az alakulatok a főelv-at csak támpontszerűen szállják meg s lehetőleg tartsanak súlyterületeken erős tartalékokat. E tart-ok rendezkedjenek be szintén véd-re: ezáltal a védőállás mélységi tagozást szándékozom elérni. Az elfoglalt és megszállt orosz bunkereket az ala-ok használják fel mintaképpen a véd-re való berendezkedésre.

8. Tü.: a ho. tü. a tpk. egységes vezetése alá lép. Csoportosítása változatlan marad.

A hu.pk. csop-jával Géczy alez. pság-a alatt az 1. és 82. tü.oszt-ok működnek együtt. Géczy alez. terjessze ki fi. rendszerét a hu.pk. körletének balszárnyaig.

A 2. hu.epk. védőkörlete közvetlen tám. tü-et nem kaphat a terepviszonyok miatt. Tám-át a Géczy csop. végzi. A 2. hu.epk. védőkörletének tám-a végett vegye fel az érintkezést a jobb szomszédnál lévő 6. és 73. tü. oszt-lyokkal.

A 2/II. hu.oszt. pk. védőkörletével a 7. tü. oszt. működik együtt.

9. Mü.: a jelenleg alárendelt u. egységek további pcs-ig az ala-oknál maradnak és résztvesznek az állásépítésben valamint annak vezetésében és irányításában. Az utak hótalanítására és tisztántartására a figyelmet felhívom.

10. Ök. és hir.: vezetékes ök-t létesíték a 2. hu. epk-hoz, a hu.pk-hoz, a 3. hu. epk-hoz, 42. gy.epk-hoz és a 2/II. hu.oszt. pk-hoz valamint a 4/I. hu.oszt. pk-hoz. Rád. ök-t e. pk-okkal szintén létesíték. Ezenkívül személyit.

11. Háp.: egyelőre változatlan.

12. Eligazítás: I. 28-n 20 h-kor.

Kapják: /Elosztó szerint/

Harcálláspont, 45. I. 28. 01 h. 11.

Schell ezds.

1. hu. hop.

423./ I.hu.ho. I. a. 45.II.4. szám

Intézkedés II. 5-re

1. Az elg. Budapest felől DNy irányba, valamint DK. irányból megindított tád-ainak hatására a saját csapatokat általában a Vértestől D-re eső területen Székesfehérvár K. Seregélyes K., Sárosd K., Káló, Mezőkomárom, Balatonszabadi általános vonalra vonták vissza.

A mai napon Székesfehérvárba K-ről és ÉK-ről betört elg-et a védők hősiei küzdelemben a városon túla vetették vissza.

Repülő felderítés szerint erős ellenséges gk-zó és fogatolt oszlop II. 4-én 8 h-kor élével Vértesacsát érte el.

Különös figyelmet kell a ho. bal sávhátára mentén lévő csap-oknak fordítaniuk az esetleg fellépő nagyobb motorzúgásra, valamint kocsizörgésre.

2. A bal szomszéd reimig csop. támadása II. 4-én elfoglalta a Nagycsákány-hegy 482. hárp., 450. hárp. magaslati vonulatát, megszállta a 475. hárp-ot, ezenkívül D-ről és DK-ről teljesen körülvárta Körtvélyes pusztát

A 4/I. hu.oszt. pk. csop-jának tád-ása É-ről Kapberek pusztá ÉNy. 400 m-ig jutott előre, itt háromszor megindított roham ellenére elakadt. Középen a 15. kp. zlj. részei Tamás pusztát 300-ig megközelítették. D-en a hárp. magaslati vonulat gerincére, zöme azonban még mindig súlyos harcban áll a magaslati vonulat Ny. és DNy. oldalában szívós védelemre berendezett és bunkerekben lévő ellenséggel.

3. Feladatok:

a. A 2. hu. epk. és a hu pk. védőkörletében változatlan.

b. A 4/I. hu. opk. erősítse meg Koltay szds. egységét a 4/I. hu. oszt. eddig még be nem vetett csop-jából kivonható részekkel.

A 4/I. hu.opk. feladata II. 5-én minél korábban megindítandó támadással a II. 4-én már elrendelt támadási célokat feltétlenül elérni és ott azonnal véd-re berendezkedni.

c. A tüzérség a ho. tpk. Intézkedései szerint vegye fel a szoros ök-t a 4/I. hu. opk-kal és támogassa annak harcát, úgy amint azt II. 4-n is foganásította.

4. Mü.: A II/3. ö. u.szd. két raját Mihályi alez., 4/I. hu.opk-nak rendelem alá. A két raj II. 5.-én 03 h-ra Várgesztesre a 42. gy. epk. háp-jára beérkezik. További irányításukról a 4/I. hu.opk. gondoskodik.

Kapják: /Elosztó szerint/

Harcálláspont, 45. II. 4. 24 h.

Schell ezds.

1. hu. hop.

69L./1.hu.ho. I. a. 45.II.20. szám

Intézkedés 45. II. 21-re

1. A Duna-Garam szögben bentszorult elg. részeket saját erőink felszámolták és a Garam vonalat elérték.

2. Tájékoztatásul közlöm, hogy II. 21-n egy né. lov.dd. kerül a hu.ho. alárendeltségébe, melynek 1-2 napon belüli bevetésével a hu.ho. csap-ainak sávja olyanmire meg fog rövidülni, hogy módom lesz arra, miszerint a ho. csap-ait felváltva a régen megérdemelt pihenőhöz juttassam, továbbá, hogy azoknak ferőtlenítési és tisztálkodási lehetőségeket nyújthassak.

3. Feladatok:

- a. Az 1. hu. pk. és a 3/I. hu. opk. védőkörletében változatlanok.
- b. A 2. hu. epk. hajtson végre II. 22-én megerősített fél szd. erejű tád-t Gánt területére. A tád. célja:

I. Az elg. helyzetének tisztázása.

II. Foglalszerzés és iratok zsákmányolása.

A 2. hu. epk. a tád-t II. 21-én alaposan készítse elő, az előkészületbe vonja be a felhasználható tü-séget is. Az epk. részletes tád-i tervét II. 21-én 14 h-ra oleátán 1:50.000-es jelentse be a hop-nak, e jelentésben térjen ki a tád. tervezett időpontjára is.

Részletes utasítások kiadása végett a hu. pk. II. 21-én del. a 2. hu. epk. hápjára érkezik.

4. Az 55. lgv. tü. oszt. a lgv. tü-ség átszervezésével kapcsolatban új állomás helyére, Agyagosszergénybe II. 21-én reggel útbaindul.

5. Ök. és hir.:

- a. Vezetékes ök.: változatlan. Az 1. hu. pk. és a 4. hu. epk. részére Környén távb. mellékállomás települt.
- b. Rád. ök.: az 1. hu. pk. R/7-a állomását vonultassa be Környe-re a hop-hoz. Az I. sz. csillagforgalomba belép a 15. kp. zlj., a II. sz. csillagforgalomba belép a 4/I. hu.oszt. és a III. sz. vonalforgalomban a volt von. R/7-a rád. áll. a hu. kik. fek-hez nyert beosztást. – a szükséges rád. eligazításokat kiadom.

6. Felváltások tbn.

A 2/II. hu. és 4/I. hu. opk-ok készüljenek fel arra, hogy csop-jaikat a beérkező né. erősítésekkel II. 21-22-re virradó éjjel fel fogom váltani. Ezzel kapcsolatban készítsék elő a védőkörletek átadásán kívül vez.ló és von. csop-jaiknak más területre való eltolását is. Erre vonatkozólag, még részletes pcs-ot fognak kapni.

A 15. kp. zlj. készüljön föl arra, hogy II. 21-22-re virradó éjjel az I. ö. hu. oszt-t le fogja váltani.

7. Jelentések tbn.

A napi jelentések 11. pontjában az alakulatok csak azokat az egyéneket jelentésük be sebesültnék vagy betegnek, akiket további kezelés végett eü. intézetbe voltak kénytelenek utalni.

8. Beosztás.

A 2/I. hu. oszt. állományába tartozó Ruzsinszky Kázmér szds-t, Berta György fhdgy-t, v. Dényey Tasziló hdgy-t, Hosszszufalussy Béla zls-t, Zentei József hdp. őrm-t, Ács István ht. őrm-t, Kovács Sándor tsz. őrm-t és Sándor Ferenc tart. őrm-t II. 21-ével a hu. kik. táb. pság-hoz vezényelem. Nevezetteket Mihályi alez. a továbbiakban saját belátása szerint használja fel. Beérkezni tartoznak Dad-ra II. 21-n 16 h-ra.

Kapják: /Elosztó szerint/

Harcálláspont, 45. II.20. 22 h. 20 I.

Schell ezds.
hu.hop.

739./1. hu.ho. I. a. 45.II.23. szám

Intézkedés 45. II. 24-re

1. A né. lov. dd. egységei II. 22-e folyamán felváltották a 2/II. és 4/I. hu oszt. állásban lévő részeit és azok jelenleg a II. 22-i intézkedésben megadott elhelyezési körleteikbe menetelnek.

2. Harcparancsnokok kijelölése:

A ho. átcsoportosításával kapcsolatban alábbi harcparancsnokokat jelölöm ki:

Vérteskethely: Kricsfalussy Ferenc alez.

Császár: Lieszkovszky Pál alez.

Bokod: Darnay Hubert alez.

Oroszlány: báró Schmertzing Egon alez.

Szénbányák: Holló Miklós szds.

Pusztavám: Tomka Emil alez.

Abban az esetben, ha valamely alakulat be van vetve, úgy a pk. adja át a harcparancsnokságot a községben visszamaradó résznél lévő vez. ló., vagy von.pk-nak. A harcparancsnokok neveit a harcparancsnokok II. 24-én eligazításra jelentsék be a hop-nak.

A harcparancsnokok feladatai:

I. A helységükben tartózkodó valamennyi katonát kötelesek a helység védelmére megfelelő egységekbe szervezni, és adott esetben bevetni. Kivételt csak azok képeznek, akik kiürítési vagy ellátási lépcsőbe tartoznak.

II. A riadóegységeket úgy együtt tartani, hogy azok rövid pcs-ra legfeljebb két órán belül a helység közelében saját ojmű. vagy gk. szállítással alkalmazhatók legyenek.

III. Elg. áttörés esetén a kijelölt helységeket minden rendelkezésre álló erővel tartoznak megvédeni.

E feladatok elkészítését úgy kell előkészíteni, hogy adott esetben elég lőszer és élelem álljon rendelkezésre.

A riadó egységek megszervezésére illetve a részletekre vonatkozólag még külön tájékoztatót fogok kiadni.

A I. c. vk. tiszt fentieknek megfelelően jelölje ki a seregvonaton körletben lévő községek harcpk-ait. E harcpk-ok neveit az I. c. vk. tiszt II. 24-én eligazításra jelentse a hop-nak.

Környe, 45. II. 23. 20 h. 20 I.

Schell Zoltán ezds.

hu.hop.

856./1. hu.ho. I. a. 45.III. 2. szám

Intézkedés 45. III. 3-ára

1. A hdm. helyzet szükségessé tette a hu.ho. pihenőbe rendelt egységeinek -kevés kivétellel – azonnali bevetését.

Ennek folytán az egységek fertőtlenítésére, pihentetésére és továbbképzésére elkészített eredeti terveket megfelelően módosítani kellett.

2. Szándékom. A rendelkezésre álló kivont a tart-ban lévő egységekkel a hónap eddig még fel nem váltott és pihenésben nem részesült alait fokozatosan felváltani, és rövid pihenőhöz juttatni. Alapul szolgáljon az, hogy minden hu.oszt. legalább két napot pihenjen és tisztálkodjék, 2 nap pedig a testi és szellemi felfrissülésre álljon rendelkezésre.

3. A váltás első mozzanataként az alábbiakat rendelem:

a. A 3. hu. epk. III. 5-ével váltsa fel a 3/I. hu. oszt. pság-ot a 3/II. hu.oszt. pság-gal, a 3/I. hu. oszt. kivonható és pihenésre szoruló részeit pedig a 3/II. hu. oszt-al. A kivonható 3/I. hu. oszt. részeket a 3/I. hu. oszt. pk. pság-a alatt irányítsa hátra Oroszlányba és ott az elrendeltek szerint pihentesse. A kivont részek Oroszlányba való beérkezésük után ho. tart. viszonyba kerülnek.

A 3. hu e-en belül a további váltást a 3. hu. epk. szabályozza mégpedig úgy, hogy Oroszlányban egy oszt. pk. pság-a alatt mindig 2 hu. szd. legyen elhelyezve, mint ho. tart.

A 3. hu. epk. jelentse be minden alkalommal 24 h-val előbb a hop.-nak, ha a ho. tart-ban lévő kivont részekkel, bevetett egységeket kíván felváltani. Ehhez kérje a hop. előzetes jóváhagyását.

b. A 2/I. hu. oszt. III. 4-5-re virradó éjjel váltsa fel a 2/I. hu. oszt-t. A szükséges szemrevételezést, tájékozódást és a felváltás részleteit a 2. hu. epk. szabályozza. A 2/I. hu. oszt., további pcs-ig Pustavámon tart., ott pihentetendő.

c. A további felváltást a mindenkori helyzetnek megfelelően fogom szabályozni.

4. Ápk-ok kijelölése: A ho. újbóli átcsoportosítása folytán előállott helyzetből kifolyólag az új elhelyezkedési körletekben a következő ápk-okat jelölöm ki: Kecskéden: az I. ö. hu. oszt. pk-t, Vértessomlón: a 4/I. hu. opk-t, Várgesztesen: a 7. táb. tü. opk-ot. Epk-ok távollétében, mindenkori helyettesük a visszamaradó rész rangidős tisztje.

5. Elszállásolási jegyzékek felfektetése: a ho. sávjában eső összes ápk-ok a hatáskörükben elhelyezett német és magyar ala-okról szerkesszenek beszállásolási jegyzéket és azt vezessék folytatólagosan. A jegyzék tartalmazza: a helységben elhelyezett ala-okat, azok létszámát, valamint az ala-ok által igénybevett házak házszámát.

6. Pct. ágyús raj vezénylése. Az I. hu. ho. közv. n. pct. á. szd. Majk pusztán elhelyezett szak-ának egy lövegét III. 3-5-ig a 3/I. hu. oszt-hoz vezénylem. A 3/I. hu. opk. szóbeli pcs-aim szerint alkalmazza azt.

7. Mü.: A II. ö. u. zlj. pk. utasítása a Majk puszta - Köhányási útvonal mentén robbantáshoz előkészített műtárgyak gyűjtésével megbízott u. egységek pk-át a 3/I. hu. opk-nál való azonnali jelentkezésre.

8. Eligazítás: III. 3-án 21 h-kor. Erre az időpontra az alakulatok tájékozott futártiszteiket küldjék be a hop-ra.

Kapják: /Elosztó szerint/

Bokod, 45. III.2. 22 h. 15 I.

*Schell Zoltán ezredes
hu.hop.*

501./2. pc.ho. I. a. 45.III.11. szám

2. feld. zlj. felváltása

A 2. feld. zlj-at II. hó 11-ről 12-re éjjel felváltja a 2. pc. ho. alárendeltségébe lépett 2/I. hu. oszt. /pk. Tomka alez./ A felváltást úgy kell végrehajtani, hogy az III. hó 12-n 6 h-ra befejezést nyerjen. A felváltás befejezését a 2/I. hu. oszt. pk-a a 2. feld. zlj. pk-ával együtt távb.-n jelentsék. A felváltás befejezésének fedőszava: "Kecskemét".

A 2/I. hu. oszt. pk-a a felváltandó szd-ok körletébe azonnal indítsa útba 1 - 1 tiszt pság-a alatt 1-1 rajt, amelyek még a világosságban tájékozódnak és a felváltó egységeket a sötétedés beálltával az állásokba bevezetik.

A 2. feld. zlj. minden szd. körletben II. hó 12-n estig 1-1 rajt hagy vissza a szükséges tájékoztatások megadása végett.

A 2. feld. zlj. pk. a szd. pk-ok háp-jára kiépített távb. vezetéket érintetlenül adja át a hu. oszt-nak, helyette ugyanannyi mennyiségű kábelt dobokban vesz át.

A 2. feld. zlj. kivonás után zömével Csókakőn egy megerősített szd-ával Csákberényben gyülekezik. A csákberényi szd. további pcs-ig bevetésre készen tartandó.

Feld. zlj. pk. III. hó 12-én estig jelenlegi háp-ján tartózkodjék, utána áttelepül Csókakőre és ott az 52. gá. zlj. pk. távb. készüléke közelében tartózkodik. /Beérkezést jelenteni./

A 3 gk. löv. epk. jelenlegi védőkörlete felett továbbra is parancsnokol.

Számoljon azzal, hogy még a mai nap folyamán a 6. gk. löv. zlj. is fölváltásra kerül, előreláthatólag a 15. kp. zlj. által. A felváltásra vonatkozó részletekre hasonló szellemben tegye meg az előkészületeket. A 6. zlj. felváltása után zömével Bodajkon egy megerősített szd-ával bevetésre kész állapotban Sőrédén fog gyülekezni.

Kapják: 3. gk. löv. epk.

2. feld. zlj.

2/1. hu. oszt.

6. gk. k. tü. opk.

Törzsszállás, 45. III. 11-n

v. Zsedényi vörgy.

2. pc. hop.

1132./I.hu.ho. I. a. IV. 1. szám

Intézkedés a hu. hop. és a ho. nem harcos részeinek hátravonására

1. A mai nappal a ho. vez.ló és von. csop-jait, valamint nem harcos részeit és a ho.pság-ot Saint Veith általános körzetből Altermark, Gerichtsberg, Wilchemsbug, St. Georgen menetvonalon. Sankt Pölten - Melk műúttól D-re lévő területre gyülekezés, kötelékredezés és ujjászervezés végett hátravonom.

2. Jelenlegi bevetési területen v. Németh Lajos alez. pság-a alatt visszamaradnak a 4. hu.e., az I. ö. hu. oszt. és a 2. hu.e. részei. Ez a csop. esetleges elg. előretörés esetén, vagy túlerejű elg. nyomására Schwarzaui, St. Egyden, Grünbachon, Oed-en, Pernitz-en, Pottenstein-en keresztül húzódjék vissza összhangban az e területen bevetett német erőkkel. Esetleges további vivon. a ho. hátravont részeinek menetvonalán folytatandó. A visszamaradó harcos rész lovasításához szükséges vez.lovak és feltétlenül szükséges vonat visszamarad.

3. A 4. hu. epk. és az I. ö. hu. opk. legszűkebb törzsével szintén vonuljon be St. Veith-re, a csop-juk felett a pság-ot egy idősebb tisztnek adják át. Ezt a csop-ot v. Németh alez. mielőbb egyesítse a 2. hu. e harcos részével.

4. Anyagiak: az együttműködő német pság. útján kell a harcos résznek a szükséges felvételezéseket lebonyolítani. Ehhez szükséges felvételező járműveket a vez.lovaitól vonja előre.

5. v. Németh Lajos alez. háp-ja egyelőre Schwarzaui főterén lévő vendéglő.

Kapja: Tpk.
2. hu. epk.
4. hu. epk.
I. ö. hu. opk.
v. Németh Lajos alez.
Napló.

Harcálláspont, 45. IV. 1. 13 h..

A beteg hop. helyett:

Makay ezds.
hu. pk.

Rövidítések jegyzéke

(mértékegységek és hónapok rövidítései nélkül)

á.	ágyú, ágyús
ag.	anyag
ala.	alakulat
alez.	alezredes
áll.	állomás
aloszt.	alosztály
altáb.	altábornagy
ápk.	állomásparancsnok/ság
árk.	árkász
áth.	áthajózó
av.	aknavető/s
b.	bal
bizt.	biztosítás
br.	báró
c.	címzetes
csap.	csapat
csop.	csoport
cső.	csendőr
dd.	dandár
del.	délelőtt
ek.	ezredközvetlen
elg.	ellenség
elh.	elhelyezés, elhelyezési
epk.	ezredparancsnok/ság
epság.	ezredparancsnokság
et.	ezredtörzs
eü.	egészségügy
evéd.	elővéd
ezds.	ezredes
f.	felvételező
fejőr.	felderítő járőr
fek.	felállító keret
feld.	felderítő/tés

fhdy.	főhadnagy
fi.	figyelő
forg.	forgalom
főellv.	főellenállási vonal
ftörm.	főtörzsőrmester
gá.	géppágyú
GH	gazdasági hivatal
gjm.	gépjármű
gk.	gépkocsi, gépkocsizó
gp.	géppuska
gpi.	géppisztoly
gr.	gróf
grá.	gránát/os
grv.	gránátvető
gsz.	golyószóró
gt.	gazdászati
gy.	gyalog, gyalogos, gyalogsági
gyal.	gyalogos, gyalogsági
h.	hely, helyett, helyettes
h.	óra
hadm.	hadművelet/ti
háp.	harcálláspont
hárp.	háromszögelési pont
hdgy.	hadnagy
hdp.	hadapród
hds.	hadsereg
hdt.	hadtest
hír.	híradó/ós
hop.	hadosztályparancsnok/ság
ht.	hivatásos
hu.	huszár
I.	perc
j.	jobb
jmű.	jármű
jőr.	járőr
k.	könnyű
karp.	karpaszományos
kgr.	kézigránát

kik.	kiképző
kir.	királyi
klf.	különféle
közv.	közvetlen
kp.	kerékpáros
légv.	légvédelem, légvédelmi
lgs.	legénység
lgv.	légvédelem, légvédelmi
lov.	lovas
lősz.	lőszer
löv.	lövész
m.	magyar
mgp.	magassági pont
mjr.	major
mkp.	motorkerékpár/os
mű.	műszaki
né.	német
neh.	nehéz
nf.	nehézfegyver
npu.	nehézpuska
o., oszt.	osztály
ojmű.	országos jármű
opk.	osztályparancsnok
ot.	osztálytörzs
ö.	önálló
ök.	összekötő, összeköttetés
örgy.	őrnagy
őrm.	őrmester
őrv.	őrvezető
patk.	patkoló
pc.	páncélos
pcá.	páncéltörő ágyú/s
pcgk.	páncélgépkocsi
pcgr.	páncélgránátos
pct.	páncéltörő
pcs.	parancs
pk.	parancsnok
polg.	polgár/i

pság.	parancsnokság
rep.	repülő, repülés
rocsó	rohamcsónak
roh.	roham
saj.	saját
sgt.	segédtiszt
sk.	saját kezű
sz.	szám, számú
szab.	szabályozó
szak.	szakasz
szd.	század
szds.	százados
szk.	szolgálaton kívüli
szkv.	szakaszvezető
szolg.	szolgálat, szolgálatilag
t.	tartalék, tartalékos
táb.	tábori
tád.	támadás
tám.	támogatás
tart.	tartalék, tartalékos
táv.	távbeszélő
tbn.	tárgyában
tgk.	tehergépkocsi
tiz.	tizedes
tny.	tanya
törm.	törzsőrmester
tpk.	tűzérparancsnok, térparancsnok
tsz.	továbbszolgáló
tü.	tűzér, tűzéségi
tüpk.	tűzérparancsnok
u.	utász
uvéd.	utóvéd
üld.	üldöző, üldözés
úza.	üzemanyag
v.	vitéz
vá.	vasútállomás
véd.	védelem
vez.	vezetékes, vezeték

vivon.	visszavonulás
vk.	vezérkar, vezérkari.
von.	vonat
vörgy.	vezérőrnagy
zlj.	zászlóalj
zls.	zászlós
zlsh.	zászlóshelyettes

A 2/I. huszárosztály veszteséglistái

Hősi halottak: 1–126. sorszám alatt

Sebesültek: 127–614. sorszám alatt

Eltűntek: 615–1490. sorszám alatt

Ssz.	Név, azonosítási szám, vagy anyja lányneve	Rendfok.	A halál, sebesülés, eltűnés helye, időpontja, okának megnevezése	Illetékes alosztálya
1	Danyi Sándor 1224-20-0012	őrv.	Lenin erdő, 44. 07.07. aknarobbanás	2/I. hu. o. árk. szak.
2.	Remete Géza 1677-13-0768	tart. hdgy.	Ohalevics, 44.07.06. gyomorszúrás	2/I. hu. o. I. nfszd.
3.	Mihály Antal 0042-20-0530	hu.	Mersierice, 44. 07. 15. pct. szilánk fej	2/I. hu. o. I. nfszd.
4.	Dervaderics Antal 0128-22-0136	hu.	Mersierice, 44. 07. 15. mell-és fejlődés	2/I. hu. o. I. nfszd.
5.	Nagy János 0323-21-0074	hu.	Krzeslin, 44.07.28. av. telitalálat	2/I. hu. o. I. nfszd.
6.	Rapcsány Lajos 1924. Magi Mária	hu.	Ohalevics, 44.07.06. fejlődés	2/I. hu. o. I. nfszd.
7.	Rostás György 0705-21-0090	hu.	Ohalevics, 44.07.06. fejlődés	2/I. hu. o. I. nfszd.
8.	Vince János 0701-21-0073	hu.	Krzeslin, 44.07.28. av. telitalálat	2/I. hu. o. I. nfszd.

9.	Bósi Sándor 3281-22-0572	hu.	Ohalevics, 44.07.06. haslövés	2/l. hu. o. l. nfszd.
10.	v. Fodor Dezső 1922. Németh Teréz	hu.	Ohalevics, 44.07.06. fejlődés	2/l. hu. o. l. nfszd.
11.	Tóth József 1708-22-0006	hu.	Ohalevics, 44.07.06. mell-és fejlövés	2/l. hu. o. l. nfszd.
12.	Trényi István 0612-12-0163	tart. őrv.	Ohalevics, 44.07.06. fejlődés	2/l. hu. o. l. nfszd.
13.	Zatykó György 0314-12-0014	tart. őrv.	Ohalevics, 44.07.06. fejlődés	2/l. hu. o. l. nfszd.
14.	Miklovicz Béla 1257-13-0412	tart. c. őrv.	Struga, 44.09.02. av. telitalálat	2/l. hu. o. l. nfszd.
15.	Bocsik György 0611-10-0016	tart. hu.	Ohalevics, 44.07.06. mell-és fejlődés	2/l. hu. o. l. nfszd.
16.	Csernik István 0613-10-0016	tart. hu.	Ohalevics, 44.07.06. mell-és fejlődés	2/l. hu. o. l. nfszd.
17.	Horváth Bálint 0702-20-0035	hu.	Krezslin, 44.07.28. menetek alatt	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
18.	Lukács János 0252-20-0066	hu.	Dostojewo, 44.07.15. menetek alatt	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
19.	v. Csébi János 1251-21-0840	hu.	Hrumowo, 44.07.25. menetek alatt (mocsár)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
20.	Forintos Lajos 2738-21-0010	hu.	Hrumowo, 44.07.25. menetek alatt (mocsár)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
21.	Simon Gyula 2735-21-0071	hu.	Druzslowicze, 44.07.14. menetek alatt (mocsár)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.

22.	Kett Antal 0124-22-0055	hu.	Czepielin, 44.07.29. menetek alatt (tűzharc)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
23.	Szabó János 0720-22-0777	hu.	Czepielin, 44.07.28. menetek alatt (tűzharc)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
24.	Szabó Géza 2780-22-0113	hu.	Czepielin, 44.07.29. menetek alatt (tűzharc)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
25.	Gyapjas Imre 1911. Csernák Apollónia	tart. c. tiz.	Hrumowo, 44.07.16. menetek alatt (mocsár)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
26.	Sándor József 0720-22-0458	hu.	Hrumowo, 44.07.16. menetek alatt (mocsár)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
27.	Perneki András 1911. Madár Ilona	tart. őrv.	Krezslin, 44.07.28. menetek alatt (tűzharc)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
28.	Bán Bálint 3141-19-0646	tart. hu.	Sosnokowice (Lenin), 44.07.01. partizánlövés	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
29.	Jaksa Sándor József 0706-14-0047	tart. hu.	Sosnokowice (Lenin), 44.11.02. partizánlövés	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
30.	Szalma Lajos 0615-10-0184	tart. hu.	Hrumowo, 44.07.16. menetek alatt (mocsár)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
31.	Somogyi Rezső 1920. Nemes Szidónia	hu.	Hoszewo, 44.07.14. mocsár	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
32.	Lévai János 0719-21-0793	őrv.	Potoronovicze, 44.07.14. szívlövés	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
33.	Lackó István 0705-22-0165	hu.	Struga, 44.09.08. av. titálalát	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
34.	Serege Illés 0719-13-0590	tart. őrv.	Kolczepelin, 44.07.29. szívlövés	2/l. hu. o. 2. hu. szd.

35.	Tóth György 1911. Tóth Judit	tart. hu.	Zielovo, 44.07.18. gpi. fejlődés	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
36.	Rajeczki Árpád 0315-12-0175	tart. hu.	Moski, 44.07.14. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
37.	Szilaj Varga László 0719-14-0612	tart. hu.	Kolczepelin, 44.07.29. szívlövés	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
38.	Tarján Péter 1916. Lenhardt Margit	tart. hu.	Zielovo, 44.07.18. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
39.	Völgyesi Sándor 5284-22-1469	hu.	Márki, 44.09.02. pc. repesz fejen	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
40.	Jancsó Pál 1247-10-0067	tart. hu.	Struga, 44.09.03. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
41.	Gajdacsi István 0703-14-0228	tart. hu.	Struga, 44.09.03. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
42.	Földi András 1920. Petrecz Julia	tart. zls.	Volkadubofka, 44.07.25. pct. fej és kar	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
43.	Fejes Imre 3141-13-0794	tart. hu.	Struga, 44.09.02. gsz. fejlődés	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
44.	Hegedűs István 1575-14-0119	tart. hu.	Varsótól D-re 6 km-re, 44.07.18. bombarepsz fejen	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
45.	Nyári Mihály 0708-14-0545	tart. hu.	Budi, 44.07.02. akna	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
46.	Szaszkó Ferenc 0705-21-0127	tart. hu.	Obol, 44.07.25. gpi. tüdőlövés	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
47.	Barta Balázs 0624-21-0025	hu.	Henrikov, 44.09.15. akna telitalálat	2/l. hu. o. 1. roh. szak.

48.	Áfra László 0720-22-0310	hu.	Pludi-Henrikov, 44. 09.16. pct. telitalálat	2/l. hu. o. 1. roh. szak.
49.	Paksi István 3283-12-0269	tart. hu.	Bialoléka, 44.09.15. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
50.	Szabó Benedek 1254-11-0746	tart. hu.	Bialoléka, 44.09.16. tű. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
51.	Antal Antal 0706-14-0026	tart. hu.	Bialoléka, 44.09.15. tű. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
52.	Szeles János 2782-20-0067	tart. hu.	Bialoléka, 44. 09.16. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
53.	Almás János 3811-19-0041	tart. hu.	Bialoléka, 44.09.16. gyal. löv. sorozat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
54.	Maszlag József 0719-21-0180	hu.	Bialoléka, 44.09.16. av. telitalálat	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
55.	Laposa János 3008-01-1098	ht. főrm.	Pludi, 44.09.16. pu. löv. fej.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
56.	Mányi Károly 1922. Herédi Róza	hu.	Struga, 44.09.11. av. telitalálat	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
57.	K. Horváth Ferenc 0720-22-0303	hu.	Pludi, 44.09.16. av. repesz fejen	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
58.	Odor Gyula 0349-21-0065	hu.	Pludi, 44.09.17. pct. mell	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
59.	Szántó Sándor 0615-21-0103	hu.	Pludi, 44.09.17. pu. löv. fej.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
60.	Hoffmann János 3003-09-0416	tart. c. őrv.	Grodzisk, 44.09.17. rep. tád. bombaszilánk	2/l. hu. o. l. ot.

61.	Horváth Ferenc 1938-20-0069	hu.	Ohalerics, 44. 07. 06. fejlövés	2/l. hu. o. l. nfszd.
62.	Balogh Péter 1256-21-0785	hu.	Struga, 44.09.11. av. fej	2/l. hu. o. l. nfszd.
63.	Mezei Gábor 1620-14-0028	tart. hu.	Struga, 44.09.11. av. fej	2/l. hu. o. l. nfszd.
64.	Paróczai Pál 0719-19-0199	hu.	Grodzisk, 44.09.12. légnymás	2/l. hu. o. l. nfszd.
65.	Horváth Pál 1915. Balogh Anna	tart. hu.	Struga, 44.09.13. av. fej	2/l. hu. o. l. nfszd.
66.	Bácsi Szilágyi Lajos 1254-09-0551	ht. szds.	Bialoléka, 44.09.16. av. fej és kar	2/l. hu. o. l. nfszd.
67.	Hajnal Ödön 1908. Bölcseki Erzsébet	tart. hu.	Bialoléka, 44.09.15. gpi. mell és láb	2/l. hu. o. l. nfszd.
68.	Berényi Ferenc 0717-13-0033	tart. hu.	Sári, 44.11.02. rep. bomba	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
69.	B. Nagy István 0642-19-382	tart. hu.	Sári, 44.11.02. rep. bomba	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
70.	Kovács Károly 2365-20-0036	tsz. szkv.	Makád, 44.11.08. mell lövés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
71.	Tóth B. Pál adatai hiányoznak	tart. szkv.	Makád, 44.11.08. mell lövés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
72.	Gaál Lajos 0331-21-0020	hu.	Makád, 44.11.08. haslövés	2/l. hu. o. 1. hu. szd.

73.	Kiss Ferenc 1920. Kis Pintér Erzsébet	tart. hu.	Kiskunfélegyháza, 44.10.26. av. szilánktól fejsérülés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. I. nfszd.
74.	Benkó Mihály 1575-22-0060	hu.	Kiskunfélegyháza. 44.10.2 6. légnyomás (hátrahagyva)	2/l. hu. o. I. nfszd.
75.	Illés László 1911. Schrankó Judit	tart. hu.	Prónayfalva, 44.10.18. gyal. löv. fejbe (eltemetve Prónayfalván)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
76.	Kiss Péter 0317-12-0071	tart. hu.	Kiskunfélegyháza, 44.10.25. av. telitalálat hasba (eltemetve Kiskunfélegyháza - Külsőgalambos)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
77.	B. Szűcs Sándor 0642-10-0031	tart. hu.	Kiskunfélegyháza, 44.10.25. aknától telitalálat (eltemetve Kiskunfélegyháza- Külsőgalambos)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
78.	Sarkadi Nagy Sándor 0720-19-0585	tart. tiz.	Szentes DK, 44.10.08. fejsérülés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
79.	Berczeli Ferenc 0317-10-0163	tart. őrv.	Szentes DK, 44.10.08. elg. kgr. (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
80.	Vass János 2027-22-0752	hu.	Kiskunfélegyháza DNY, 44.10.25. vasútakna telitalálat (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
81.	Csik Sándor 3141-12-0672	tart. hu.	Szentes DK, 44.10.08. akna telitalálat (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
82.	Elekes János 0705-14-0044	tart. hu.	Szentes ÉNY, 44.10.08. repszésérülés fejen (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
83.	Ollé Antal 1254-11-0883	tart. hu.	Kiskunfélegyháza, 44.10.25. repszésérülés a háton (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.

84.	Busa István 0642-19-0271	tart hu.	Velence, 44.12.18. fejlövés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
85.	Vercel János 0204-20-0027	tart hu.	Velence, 44.12.18. fejlövés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
86.	Módra András 3281-12-2409	tart hu.	Adonyi-sziget, 44.12.04. av. telitalálat (eltemetve Adonyi- sziget É-i csücskében)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
87.	Kovács Sándor 3141-12-1066	tart hu.	Prónayfalva, 44.10.18. gyal. löv. fejbe (eltemetve Prónayfalva ref. temető)	2/l. hu. o. I. ot.
88.	gr. Széchenyi Jenő 1921. br. Schloisnigg Karolina	ht. fhdgy.	Kápolnásnyék, 44.12.16. kgr. a fejen (eltemetve Kápolnásnyék)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
89.	Müller Ferenc 1913. Házy Erzsébet	tart. örv.	Adony, 44.12.05. fejlövés (eltemetve Adony)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
90.	Szántai János 0719-15-0505	tart. hu.	Kápolnásnyék, 44.12.16. fejlövés (eltemetve Kápolnásnyék)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
91.	Hegedűs Lajos 2749-22-0041	hu.	Kápolnásnyék, 44.12.17. fejlövés (eltemetve Kápolnásnyék)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
92.	Kókai Elek 1912. Erdős Erzsébet	tart. hu.	Kápolnásnyék, 44.12.20. av.telitalálat (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
93.	Hajdu Mihály 0719 - 21 -0211	tiz.	Vereb, 44.12.21. av.telitalálat (eltemetve, Vereb)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
94.	Németh Miklós 1922. Festő Mária	hu.	Vereb, 44.12.21.mell-lövés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 1. hu. szd.
95.	Csörgő István 1244 -10 -252	tart.hu.	Kápolnásnyék, 44.12.20. pct. á. lövedék derékon (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
96.	Vizsi Kálmán 2764 - 22 - 001	hu.	Kápolnásnyék, 44.07.20. haslövés (hátrahagyva)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.

97.	Bódi József 1915. Buzi Lídia	tart.hu.	Kápolnásnyék, 44.07.20. haslövés (eltemetve, Pázmánd, közös temetőbe)	2/l. hu. o. I. nfszd.
98.	Rusznák János 3036-13-1022	ht.őrm.c. törm.	Pusztakápolna, 45.02.20. aknaszilánk fejen és felsőtesten (eltemetve Pusztavámon 45.02.22.)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
99.	Pethes József 0957-21-0007	tiz.	Pusztakápolna, 45.02.19. gpi. sorozat (eltemetve Pusztavámon 45.02.20.)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
100.	Csonki Sándor 1913. Kiszely Mária	tart. hu.	Pusztakápolna, 45.02.21. aknaszilánk a fejen (eltemetve Pusztavámon 45.02.22.)	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
101.	Golha Jeromos 1915. Hulalla Veronika	tart. hu.	Császár, 45.01.21. fejlövés (eltemetve Császár temetőjének ÉK-i bejáratánál)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
102.	Vermes Ferenc 1926. Marcel Mária	hu.	Császár, 45.01.21. fejlövés (eltemetve Császár temetőjének ÉK-i bejáratánál)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
103.	Bíró János 0720-20-0111	tsz. őrm.	Császár, 45.01.22. gépi. lövédék a csipőjén (eltemetve Császár temetőjének ÉK-i bejáratánál)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
104.	Kordélyos Károly 1920. Kovács Erzsébet	hu.	Császár, 45.01.22. fejlövés (eltem.: Császár temetőjének ÉK-i bejáratánál)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
105.	Cs. Kovács Mihály 1254-11-0031	tart. hu.	Császár, 45.01.22. tüdőlövés (eltemetve Császár temetőjének ÉK-i bejáratánál)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
106.	Homoki István 2575-19-0099	tart. hu.	Császár, 45.02.26. tüdőlövés (eltemetve Császár temetőjének ÉK-i bejáratánál)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.

107.	Herkuer Jenő 3281-17-1471	tart. hu.	Gánt, 45.01.27. kar-és hátlövés (eltemetve Pusztavám temetőjében 45.01.27.)	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
108.	Szarvas Mihály 1917. Ormándi Erzsébet	tart. őrv.	Csákberény, 45.03.13.	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
109.	Marcika István 1913. Tamási Erzsébet	tart. hu.	Csákberény, 45.03.14.	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
110.	Jankovich János 1923. Pálóczi Horvát Sarolta	zls.	Csákberény, 45.03.14. eltemetve Pusztavámon	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
111.	Muzslai László 1926. Vaderna Anna	hu.	Bábolnapusztá, 45.03.19. légi bomba repesz	2/l. hu. o. rád. szak.
112.	Schindele Ferenc 1928. Ruff Anna	hu.	Bábolnapusztá, 45.03.19. légi bomba repesz	2/l. hu. o. rád. szak.
113.	Kelemen Dezső 1920. Rácz Teréz	szkv.	Bábolnapusztá, 45.03.19. légi bomba repesz	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
114.	Apró János 1918. Pálinkó Mária	tsz. őrm.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
115.	Slinszki János 1907. Krosztrino Anna	tart. hu.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
116.	Varga Ferenc 1908. Tóth Mária	tart. szkv.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
117.	Gyulai László 1911. Gyulai Teréz	hu.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
118.	Orosz Sándor 1920. Puskás Julia	hu.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
119.	Máthé Pál 1928. Györmei Julia	hu.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.

120.	Spár János 1921. Berezvai Mária	tiz.	Ete, 45.03.20.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
121.	Cerjáni Mihály 1921. Halász Teréz	hu.	Ete, 45.03.20.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
122.	Racskó János 1921. Valach Anna	hu.	Ete, 45.03.20.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
123.	L. Papp László 1917. Libis Berta	hu.	Ete, 45.03.20.	2/l. hu. o. 3. hu. szd.
124.	Bíró Elek 1908. Jizra Julianna	szkv.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
125.	Kiss János 1922. Kriza Anna	örv.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
126.	Palotai Sándor 1921. Borbusz Julianna	tiz.	Csákberény, 45.03.16.	2/l. hu. o. 2. hu. szd.
127.	Puliszák Miklós 1917. Tóth Irén	karp.örv.	Lenin, 44.VII.1.pc. aknarobb., csonttörés (hátrahagyva)	2/1. hu. o. árk.szak.
128.	Balogh Sándor 3141-21-0762	hu.	Lenin, 44. VII.1.aknarobb., légnymás	árk.szak.
129.	Fazekas János 0720-21-0048	hu.	Lenin, 44.VII.1., aknarobb, csonttörés, légnymás	árk.szak.
130.	Kálmán Mihály 0720-21-1876	hu.	Rudka É.,44. VII.12. aknarobb, lábtörés	árk.szak.
131.	Koncsek Mihály 0113 -22 -0050	hu.	Lenin, 44.VII.1., jobb kartörés	árk.szak.
132.	Kovács József 0125-22-0113	hu.	Lenin, 44.VII. 2.aknarobb., karsérülés	árk.szak.

133.	Miltner Antal 1922. Oszvald Teréz	hu.	Pinczh É.,44.VII.12., aknarobb.,lábtorés, légnymás	árk.szak.
134.	Mudri József 1921. Szungyi Krisztina	hu.	Lenin, 44.VII.1., aknarobb, szilánk lábba, karba	árk.szak.
135.	Geiszkopf Mátyás 0162-20-134	c.őrv.	Weinienő, 44.IX.18., rep. támad. kar- lábsérülés	árk.szak.
136.	dr. Káldi Lajos 0973-07-0050	szk. gt.szds.	Lenin, 44.VII.3. könnyebb sérülés (aloszt. marad)	oszt.törzs.
137.	dr. Éber Béla 0627-14-0159	tart.hdgy.	Grodzisk, 44.IX.16. könnyebb sérülés (aloszt. marad)	oszt.törzs.
138.	Papp József 1614-21-0063	őrv.	Grodzisk, 44.IX.12. rep. támad. bal kartörés (hátrahagyva)	oszt.törzs.
139.	Dragon László 0719-19-0130	t.c.őrv.	Grodzisk, 44.IX.13. rep. támad. fejsérülés (hátra szállítva)	oszt.törzs.
140.	Fekete Károly 1912. Barna Matild	t.hu.	Grodzisk, 44.IX.13. rep. támad. bal karsérülés (hátrahagyva)	oszt.törzs.
141.	Kádár Ferencz 1575-11-0084	t.hu.	Grodzisk, 44.IX.13. légnymás (hátra szállítva)	oszt.törzs.
142.	Szána Sándor 3282-21-0163	hu.	Grodzisk, 44.IX.13. rep. tám., fejsérülés	oszt.törzs.
143.	Mester József 1235-13-0164	t.hu.	Grodzisk, 44.IX.3 szilánktól hátsérülés (hátra szállítva)	oszt.törzs.
144.	Kruzslic Pál 3143-21-0065	hu.	Pludi, 44.IX.16. tűz. szilánk karba	oszt.törzs.
145.	Magyar Antal 0703-13-0279	t.hu.	Lunieciez, 44.VII.7. aknarobb.	oszt.törzs.

146.	Papp Elemér 1236-11-0571	t.őrv.	Biala-Podlaska, 44.VII.23. fejlvés	oszt.törzs.
147.	Ambrus István 0701-20-0167	hu.	Braku, 44.VII.15., légnymás	roh.szak.
148.	Kiss Mihály 1675-21-1037	hu.	Colzepielin, 44.VII.30. gpi.sorozat (hátra szállítva)	roh.szak.
149.	Magyar János 0714-22-0092	hu.	Colzepielin, 44.VII.30. bal kartörés	roh.szak.
150.	Deutsch Pál 2276-19-0523	t.hu.	Dostojevo,44.VII.15. jobb lábtörés	roh.szak.
151.	Vigh Sándor 1251-15-0360	t.őrv.	Struga, 44.IX.7. aknaszilánk bal lábsérülés	roh.szak.
152.	Kiss Rác Sándor 0720-22-0102	hu.	Struga, 44.X.8. aknav. szilánk bal arc	roh.szak.
153.	Kosztolányi Mátyás 3141-22-1001	hu.	Struga, 44.X.8. aknav. szilánk jobb térdserülés (hátra szállítva)	roh.szak.
154.	Czakó László 1019-21-0598	őrv.	Struga, 44.IX.8. gpi.sorozat, jobb combsérülés	roh.szak.
155.	Szálás Mihály 3181-20-1912	hu.	Modlin, 44.IX.15. aknav. bal lábtörés (hátra szállítva)	roh.szak.
156.	Csepregi János 0336-12-0759	c.szkv.	Henrikov, 44.IX.16. pct. jobb lábsérülés (hátra szállítva)	roh.szak.
157.	Kosztolányi Sándor 0718-22-0013	hu.	Henrikov, 44.IX.16. gpi.jobb kar- és lábsérülés (hátra szállítva)	roh.szak.
158.	Szabó Kálmán 3922-15 3008	t.hu.	Henrikov, 44.IX.16. aknav. fej- és jobb lábsérülés	roh.szak.

159.	Fekete János 0114-20-0060	c.szkv.	Tomasov, 44.IX.16. aknav. szilánk nyaksérülés (hátra szállítva)	roh.szak.
160.	László Lajos 0720-22-0304	hu.	Tomasov, 44.IX.16. aknav. bal kar- és hátsérülés, légnymás (hátra szállítva)	roh.szak.
161.	Gyuris Márton 0708-20-0408	t.hu.	Tomasov, 44.IX.18. pct. bal kézsérülés (hátra szállítva)	roh.szak.
162.	Lévai Antal 0708- 22- 0237	hu.	Pludi, 44.IX.18. pct. kar- láb- és lapockasérülés (hátra szállítva)	roh.szak.
163.	Bácsi Szilágyi Lajos 1257-09-551	ht.szds.	Struga, 44.IX.3. aknav. légnymás (alosztálynál maradt)	2/l. nf.szd.
164.	Köllő Pál 1919. Széplaky Ilona	ht.hdgy.	Col-Zieppelin, 44. VII.30. légnymás (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
165.	Köllő Pál 1919. Széplaky Ilona	ht.hdgy.	Pludi, 44.IX.15. aknav. szilánk fejsérülés	2/l. nf.szd.
166.	Sín József 0318-13-0439	ht.örm.	Wiezin, 44.VI.22. aknarobb. (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
167.	Ertsey Szabolcs 2584-21-1626	karp.tiz.	Jasiolda, 44.VII.14. pct. fej- hát és karsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
168.	Telek Sándor 0140-21-0197	örv.	Struga, 44. IX.1. rep. támad. mindkét lába sérült (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
169.	Bobis László 1673-20-0881	hu.	Ohalevics, 44.VII.6. légnymás (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
170.	Nagy István 1920. Klujber Júlia	hu.	Struga, 44.IX.1.rep.támad. bal karsérülés	2/l. nf.szd.
171.	Papp Imre 0334-20-0013	hu.	Krzeslin, 44.VII.28. pct. jobb karsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.

185.	Rigó József 1573-16-0081	t.tiz.	Krzeslin, 44.VII.28. pct. jobb karsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
186.	Gocsa Ferenc 0623-19-0058	t.hu.	Krzeslin, 44.VII.28.gpi.jobb kézsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
187.	Hartyányi János 1673-11-0155	t.hu.	Lenin, 44.VII.2. aknarobbanás (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
188.	Mészáros István 1916. Sinka Anna	t.hu.	Ohalevics, 44.VII.6. bal karlövés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
189.	Siskó János 0714-17-0027	t.hu.	Ohalevics, 44.VII.4. rep. támad. Fejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
190.	Szeri József 0706-17-1701	t.hu.	Struga, 44.IX.7. pct. hátsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
191.	Papdi János 3282-12-0430	t.hu.	Jasiolda, 44.VII.13. gpi. oldalsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
192.	Hoppál Lajos 1251-10-0889	t.hu.	Ohalevics, 44.VII.6. bal kézfejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
193.	Szűcs József 0111-09-0078	t. örv.	Struga, 44.IX.3.pct.arcsérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf.szd.
194.	gr. Wenckheim Béla 1921. Marencki Mária	t. zls.	Bialoléka, 44.IX.15. aknav. jobb kar- és farsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
195.	Mellár Dániel 3950-15- 0011	t. c. örv.	Struga, 44. IX. 9. aknav. alsó lábszár és térsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
196.	Kohán Mihály 1595-22-0191	hu.	Struga, 44. IX. 9. aknav. hátsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
197.	Szabó Károly 1912. Kovács Júlia	t.tiz.	Struga, 44.IX.10.aknav.bal karsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.

185.	Rigó József 1573-16-0081	t.tiz.	Krzeslin, 44.VII.28. pct. jobb karsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
186.	Gocsa Ferenc 0623-19-0058	t.hu.	Krzeslin, 44.VII.28.gpi jobb kézsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
187.	Hartyányi János 1673-11-0155	t.hu.	Lenin, 44.VII.2. aknarobbanás (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
188.	Mészáros István 1916. Sinka Anna	t.hu.	Ohalevics, 44.VII.6. bal karlövés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
189.	Siskó János 0714-17-0027	t.hu.	Ohalevics, 44.VII.4. rep. támad. Fejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
190.	Szeri József 0706-17-1701	t.hu.	Struga, 44.IX.7. pct. hátsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
191.	Papdi János 3282-12-0430	t.hu.	Jasiolda, 44.VII.13. gpi. oldalsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
192.	Hoppál Lajos 1251-10-0889	t.hu.	Ohalevics, 44.VII.6. bal kézfejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
193.	Szűcs József 0111-09-0078	t. örv.	Struga, 44.IX.3.pct.arcsérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf.sz.d.
194.	gr. Wenckheim Béla 1921. Marenczi Mária	t. zls.	Bialotéka, 44.IX.15. aknav. jobb kar- és farsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
195.	Mellár Dániel 3950-15- 0011	t. c. örv.	Struga, 44. IX. 9. aknav. alsó lábszár és térsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
196.	Kohán Mihály 1595-22-0191	hu.	Struga, 44. IX. 9. aknav. hátsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.
197.	Szabó Károly 1912. Kovács Júlia	t.tiz.	Struga, 44.IX.10.aknav.bal karsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.sz.d.

198.	Nagypál János 0716-20-0147	tiz.	Struga, 44.IX. 10. aknav. bal vállsérülés	2/l. nf.szd.
199.	Nagy István 0361-13-0258	t.c. tiz.	Struga, 44.IX.10.aknav.bal lapockasérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
200.	Novák István 0713-19-0064	t. örv.	Pludi, 44.IX.15. gpi. bal lapockasérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
201.	Koncz János 1614-21-6122	hu.	Struga, 44.IX.13. aknav. bal lábszár- és lapockasérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
202.	Czibulyka János 1223-21-0061	hu.	Bialoléka, 44.IX.16. légnymomás (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
203.	Tóth Gyula 2747-16-0056	tsz. szkv.	Bialoléka, 44.IX.16. gpi. jobb mell sérülése (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
204.	Szabó István 0701-22-0160	hu.	Bialoléka, 44.IX.16. aknav. Balé lábszár sérülése (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
205.	Pacsik János 0315-22-0018	hu.	Bialoléka, 44.IX.17. aknav. jobb lábszár sérülése (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
206.	Kiss Mátyás 0719-15-0008	t.hu.	Bialoléka, 44.IX.16. aknav. bal kar és comb sérülése (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
207.	T. Endródi István 1225-21-0033	tiz.	Bialoléka, 44.IX.15. gpi. vállsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
208.	Mokos Rafael 1622-21-0036	hu.	Bialoléka, 44.IX.16. aknav. fejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
209.	Libor Ferenc 2737-21-0034	hu.	Pludi, 44. IX. 17. aknav. fejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.

210.	Herczeg László 3141-12-0576	t.hu.	Pludj, 44. IX. 17. Bialotéka, 44.IX.16. aknav. fejsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
211.	Magony Sándor 1575-22-0039	hu.	Struga, 44. IX.14. aknav. váll és tarkósérülés (hátra szállítva)	2/l. nf.szd.
212.	Tálas Albert 1232-18-0029	t.hu.	Grodzisk, 44. IX.12. rep. támad. jobb vállsérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf.szd.
213.	Mihályi Miklós 3181-11-2501	hdp.törm.	Struga, 44.IX.21. aknav. bal kézsérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf.szd.
214.	Forgó Pál 0719-19-0214	t.tiz.	Grodzisk, 44. IX.12.aknav. kéz- és farsérüléssérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf.szd.
215.	Loricsek József 1470-11-0103	t.c.őrv.	Grodzisk, 44. IX.12. rep. támad. jobb mellsérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf.szd.
216.	Purgly Tamás 2569-04-0046	ht.szds.	Moroc, 44.VII.1. könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	1. hu. szd.
217.	gr. Széchenyi Jenő 1921. br. Schloisnigg Karolina	ht.hdgy.	Starobino, 44.VII.2. szilánksérülés (alosztálynál maradt)	1. hu. szd.
218.	gr. Széchenyi Jenő 1921. br. Schloisnigg Karolina	ht.hdgy.	Struga, 44.IX.12. aknarobb. (alosztálynál maradt)	1. hu. szd.
219.	gr. Széchenyi Jenő 1921. br. Schloisnigg Karolina	ht.hdgy.	Struga, 44.IX.13. aknarobb. (hátra szállítva)	1. hu. szd.
220.	Kovács Béla 1912. Ravasz Júlia	t.hdgy	Merzycze, 44. VII.14. tüdőlövés (hátra szállítva)	1. hu. szd.
221.	dr. Buday Lajos 1676-16-0264	t.zls.	Lenin, 44.VII.1. aknarobb. arcsérülés (hátra szállítva)	1. hu. szd.

222.	Lénárd Géza 1584-15-0171	tsz.szkv.	Lenin, 44.VII.1. aknarobb. (hátra szállítva)	1. hu. szd.
223.	Lucze János 1574-16-0004	tsz.szkv.	Morocz, 44.VII.1. aknaszilánk (hátra szállítva)	1. hu. szd.
224.	Bödöcs József 2351-22-0095	szkv.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
225.	Molnár Sándor 2434-20-0010	c.tiz.	Menetek alatt, 44. VII.25. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
226.	Presits György 0388-21-0660	karp.tiz.	Menetek alatt, 44. VII.14. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
227.	Csernus János 0626-21-0057	hu.	Menetek alatt, 44. VII.14. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
228.	Horváth József 2354-20-0017	hu.	Menetek alatt, 44. VII.1. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
229.	Jankai Béla 1688-20-0492	hu.	Menetek alatt, 44. VII.28. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
230.	Tóth Géza 1920. Horváth Ágnes	hu.	Menetek alatt, 44. VII.28. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
231.	Honfi Ferenc 1622-21-0041	hu.	Menetek alatt, 44. IX.7. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
232.	Horváth István 0719-21-0721	hu.	Menetek alatt, 44. VII.25. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
233.	Palotai Sándor 1622-21-0047	hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
234.	Pintér János 1760-21-0063	hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.

235.	Vérten István 0328-21-0157	hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
236.	Kovács Lajos 2389-20-0084	hu.	Menetek alatt, 44. VII.1. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
237.	Bobovka József 0601-22-0084	hu.	Menetek alatt, 44. IX.2. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
238.	Kristóf Mihály 0611-22-0029	hu.	Menetek alatt, 44. VII.25. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
239.	Ugrai Imre 0720-22-0435	hu.	Menetek alatt, 44. VII.15. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
240.	Virágh Menyhért 0127-22-0067	hu.	Menetek alatt, 44. VII.15. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
241.	Szücs Jenő 1918. Fejes Róza	t.szkv.	Menetek alatt, 44. VII.14. nincs adat (hátra szállítva)	1. hu. szd.
242.	Zsótér János 1914. Vincze Veronika	t.szkv.	Menetek alatt, 44. VII.15. nincs adat	1. hu. szd.
243.	Józsa Ferenc 1919. Sárkeszi	t. c.szkv.	Menetek alatt, 44. VII.25. nincs adat	1. hu. szd.
244.	Gáspár László 3281-13-0094	t.örv.	Menetek alatt, 44. IX.5. nincs adat	1. hu. szd.
245.	Veres László 1913. Farkas Júlia	t.örv.	Menetek alatt, 44. VII.15. nincs adat	1. hu. szd.
246.	Zsótér Gáspár 0705-15-0078	t.örv.	Menetek alatt, 44. VII.2. nincs adat	1. hu. szd.
247.	Demján József 1919. Szín Borbála	t. hu.	Menetek alatt, 44. VII.14. nincs adat	1. hu. szd.

248.	Fürdös Gyula 1919. Fürdös Erzsébet	t. hu.	Menetek alatt, 44. VII.28. nincs adat	1. hu. szd.
249.	Horváth Dezső 0720-08-0182	t. c. őrv.	Menetek alatt, 44. IX. 2. nincs adat	1. hu. szd.
250.	Miszlai József 0320-10-0010	hu.	Menetek alatt, 44. IX. 2. nincs adat	1. hu. szd.
251.	v. Papp Dezső 0701-23-0020	hu.	Menetek alatt, 44. VII. 05. nincs adat	1. hu. szd.
252.	Rácz Béla 0719-21-0823	hu.	Menetek alatt, 44. IX. 5. nincs adat	1. hu. szd.
253.	Széll János 1917. P. Szabó Róza	hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat	1. hu. szd.
254.	Szikszai János 1921. Ugrai Júlia	hu.	Menetek alatt, 44. VII.28. nincs adat	1. hu. szd.
255.	Szegi József 0719-15-0150	hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat	1. hu. szd.
256.	Szántai János 0719-15-0505	hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat	1. hu. szd.
257.	Tóth Márton 0706-16-0075	hu.	Menetek alatt, 44. IX.9. nincs adat	1. hu. szd.
258.	Tyukász György 0719-14-0274	hu.	Menetek alatt, 44. VII.3. nincs adat	1. hu. szd.
259.	Veres Pál 0703-11-0330	t. c. őrv.	Menetek alatt, 44. IX.2.. nincs adat	1. hu. szd.
260.	Vecseri Antal 1915. Majenberg	t.hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat	1. hu. szd.

261.	Gyurik István 2312-22-0067	t.hu.	Menetek alatt, 44. VII.16. nincs adat	1. hu. szd.
262.	Szőllőssi József 0717-19-0017	t.szkv.	Menetek alatt, 44. IX.13. nincs adat	1. hu. szd.
263.	Németh Vilmos 2738-21-0061	hu.	Menetek alatt, 44. IX.13. nincs adat	1. hu. szd.
264.	Magony Ferenc 0716-14-0418	t.hu.	Menetek alatt, 44. IX.13. nincs adat	1. hu. szd.
265.	Mészáros Sándor 3143-13-0137	t.hu.	Menetek alatt, 44. IX.13. nincs adat	1. hu. szd.
266.	Szanka Pál 0703-15-0053	t.hu.	Menetek alatt, 44. IX.13. nincs adat	1. hu. szd.
267.	Nagy Ferenc 0303-13-0303	t.hu.	Menetek alatt, 44. IX.16. nincs adat	1. hu. szd.
268.	Nagy Béla 0902-21-0013	hu.	Menetek alatt, 44. IX.16. nincs adat	1. hu. szd.
269.	Cs. Kovács István 1254-11-0425	t. örv.	Menetek alatt, 44. IX.16. nincs adat	1. hu. szd.
270.	Szőke Mátyás 0720-15-0503	t. c. tiz.	Menetek alatt, 44. IX.13. nincs adat	1. hu. szd.
271.	Szabados László 0719-22-0275	hu.	Menetek alatt, 44. IX.16. nincs adat	1. hu. szd.
272.	Papp István 1919. Szentel Viktória	t.hu.	Menetek alatt, 44. IX.14. nincs adat	1. hu. szd.
273.	Gajdos István 1922. Király Ilona	hu.	Menetek alatt, 44. IX.18. nincs adat	1. hu. szd.

274.	Pintye Károly 1922. Pintye Erzsébet	hu.	Menetek alatt, 44. IX.14. nincs adat	1. hu. szd.
275.	Horváth Gábor 0306-13-0326	t. c. őrv.	Menetek alatt, 44. IX.16.nincs adat	1. hu. szd.
276.	Bán János 1251-19-0826	t. hu.	Menetek alatt, 44. IX.16.nincs adat	1. hu. szd.
277.	Cseh Károly 1225-10-0098	hu.	Menetek alatt, 44. IX.16.nincs adat	1. hu. szd.
278.	Bodré István 3141-22-0578	hu.	Menetek alatt, 44. IX.16. nincs adat	1. hu. szd.
279.	dr. Németh László 3181-09-1304	t. fhdgy	Chomsk, 44. VII.17. aknaszilánk, bal karsérülés (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
280.	Kováts Károly 1911. Balogh Anna	t. hdgy	Krseslin, 44. VII.29.bombaszilánk (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
281.	Bank János 0238-05-0059	ht. patk.ftörm	Chomsk, 44. VII.16. aknaszilánk, combsérülés (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
282.	Kulcsár István 3121-14-0885	ht. törm.	Chomsk, 44. VII.15. aknaszilánk, bal lábsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
283.	Tóth (Ripp) Ferencz 1673-20-0084	tsz. szkv.	Struga, 44.IX.8. fejlődés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
284.	Kelemen Dezső 3141-20-0507	tiz.	Ziolovó, 44.VII.18. gyal. löv. combsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
285.	Bujtás József 2440-20-0056	őrv.	Ziolovó, 44.VII.18. aknav. bal lapockasérülés (eltűnt)	2.hu.szd.
286.	Tar Sándor 0605-20-0083	őrv.	Col-Ziepelin,44.VII.30. Ziolovó, 44.VII.18. aknaszilánk, fejsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.

287.	Berta József 2393-20-0046	hu.	Chomsk, 44. VII.16. aknaszilánk, hátsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
288.	Tóth Sándor 2360-20-0078	hu.	Pottronovice, 44.VII.14. lábszártörés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
289.	Turi János 0719-21-0585	hu.	Ziolovó, 44.VII.18. aknav. bal lábszársérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
290.	Farkas Géza 0719-21-0585	hu.	Dostojevo, 44.VII.15. bal láblövés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
291.	Németh József 2714-21-0043	hu.	Zielovo, 44.VII.18. bal felkarlövés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
292.	Tóth Péter 0706-21-0027	hu.	Marki, 44.VII.14. aknav. bal lapockasérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
293.	Karácsonyi Sándor 3141-22-0804	hu.	Struga, 44.IX.7.aknaszilánk (hátra szállítva)	2.hu.szd.
294.	Molnár Antal 2783-22-0052	hu.	Struga, 44. IX.3. aknav. bal felkarsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
295.	Palásti K. Mihály 0719-22-0271	hu.	Struga, 44.IX.7. gyal löv. bal kar- fejsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
296.	Krámlí János 0717-13-0175	t. szkv.	Struga, 44.IX.9. gyal löv. bal kézfejsérülés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
297.	Dinyés Sándor 0719-15-0649	t. szkv.	Dzlatlowicze, 44.VII.18. aknaszilánk, (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
298.	Bányai János 1913. Kiss Katalin	t.c.szkv.	Poldranovice,44.VII.14. bal kézfélövés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
299.	Huszár József 0317-13-0114	t.tiz.	Zielovo,44. VII.18,könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.

300.	Szombathelyi János 0706-14-0200	t.tiz	Col-Ziepelin,44.VII.29, comb- és herelövés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
301.	Kónya István 0712-12-0201	t.c.tiz	Zielovo, 44. VII.18, av. kézfej-és comb (hátra szállítva)	2.hu.szd.
302.	Timkó Károly 0336-11-0473	t.őrv	Chomsk ,44. VII. 16, földi akna rep. kar	2.hu.szd.
303.	Wéber Antal 0181-12-0009	t.hu.	Mokrin, 44. VII. 17, av. far- és lábszár (hátra szállítva)	2.hu.szd.
304.	Károlyi Sándor 0314-13-0093	t.hu.	Zielovo, 44. VII.17, av. jobb lábszár (hátra szállítva eltűnt)	2.hu.szd.
305.	Sarusi Kiss Ferencz 0706-14-0101	t.hu.	Col-Ziepelin, 44.VII.29, lábszárlövés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
306.	Koródi József 0714-13-0055	t.őrv.	Zielovo, 44. VII. 28, bal lábszárlövés (hátra szállítva)	2.hu.szd.
307.	Makai József 1916. Borbola Julia	t.hu.	Dubovka, 44.VII.24.grv. szilánk fején (hátra szállítva)	2.hu.szd.
308.	Béres Bálint 1001-19-0116	t.hu.	Moski, 44. VII.4, av. jobb sarok-és hát (hátra szállítva)	2.hu.szd.
309.	Villár János 3922-15-0022	t.hu.	Struga, 44. IX. 9, av. b.alkar	2.hu.szd.
310.	Gesztli László 1230-10-0055	t.hu.	Struga, 44. VII.30, av. j.kar (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
311.	Halász Ferencz 0642-22-0698	hu.	Struga, 44. IX. 3, av. b.arc (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
312.	Magyar Kálmán 1688-21-0970	hu.	Struga, 44. IX. 3, av. kif. testrészen (hátra szállítva)	2.hu.szd.

313.	Szabó Gábor 1921. Eöri Julia	hu.	Struga, 44. IX. 3, av. testrészein (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
314.	Varga Pál 0719-13-0461	t.örv.	Struga, 44. IX. 3, gyal. löv. b. lábszár (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
315.	Tóth Imre 3141-13-0105	t.örv.	Struga, 44. IX. 3, av. b. fül (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
316.	Szilágyi Sándor 0642-10-0127	t.hu.	Struga, 44. IX. 3, av. b. kar (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
317.	Szabados Sándor 0719-15-0218	t.hu.	Struga, 44. IX. 3, av. b. lábszár (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
318.	Mezei József 0705-16-0055	t. hu.	Struga, 44. IX. 3, pc-től fején sérült (alosztálynál maradt)	2.hu.szdz.
319.	Kozák László 4191-19-0089	t. hu.	Struga, 44. IX. 3, av. b. kézfaj (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
320.	Nagy György 5411-19-0010	t. hu.	Struga, 44. IX. 7, av. alkar j. csonttörés (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
321.	Jung János 1738-21-0093	t. hu.	Zielovo, 44. VII.17, av. b. arc (alosztálynál maradt)	2.hu.szdz.
322.	Kováts Károly 1911. Balogh Anna	t.hdgy.	Tomaszow,44. IX.15, av. szilánksérülés (alosztálynál maradt - másodsor)	2.hu.szdz.
323.	Németh Antal 0702-21-0025	hu.	Bialoléka, 44.IX.10, av. j. lapocka (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
324.	Dávid József 0703-16-0123	t.hu.	Grodzisk, 44.IX.11, rep. szilánk b. lábszár (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
325.	Bencsik Imre 1662-21-0821	hu.	Struga, 44.IX.12,av. fej-és nyak (hátra szállítva)	2.hu.szdz.

326.	Agócs Gábor 0558-22-0022	hu.	Bialoléka, 44. IX. 12., av. testrészein (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
327.	Plötán Demeter 4198-19-0083	t.hu.	Bialoléka, 44.IX.13., gyal. löv. (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
328.	Bagoly Imre 1233-13-0034	t.örv.	Bialoléka, 44. IX.19., gyal. löv. b.arc (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
329.	Viajku Miklós 2973-22-0001	hu.	Bialoléka, 44.IX.14., av. mell-és láb (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
330.	Csányi Imre 3281-22-1466	hu.	Bialoléka, 44.IX.14., av. fején (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
331.	Tajnai János 0720-22-1169	hu.	Bialoléka, 44.IX.15., av. fején (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
332.	MórocZ Sándor 2392-20-0191	hu.	Bialoléka, 44.IX.16., gyal. löv. kar (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
333.	György Ferencz 1219-21-0118	hu.	Bialoléka, 44. IX.16., tü. j.comb (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
334.	Szabó Mihály 0701-19-0123	hu.	Bialoléjka, 44.IX.16., av. far és j. láb (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
335.	László Imre 0720-21-0459	hu.	Bialoléka, 44.IX. 16., av. szil. hátán (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
336.	Józsa Károly 2554-19-0019	t.hu.	Bialoléka, 44.IX. 16., gyal. löv. b. mell (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
337.	Pólya Zoltán 3922-15-0019	t.hu.	Bialoléka, 44. IX.18., tü. j. lábszár (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
338.	Nagy Gyevi Imre 0318-22-0412	hu.	Bialoléka, 44.IX.18., tü. b. lábszár (hátra szállítva)	2.hu.szdz.

339.	Pecsuk István 3809-19-0069	t.hu.	Bialoléka, 44.IX.18., gyal. löv. j. alkar, j. oldal (hátra szállítva)	2.hu.szd.
340.	Molnár József 0720-16-0375	t. hu.	Bialoléka, 44.IX.18., tü. b. hónalj (hátra szállítva)	2.hu.szd.
341.	Laudisz Sándor 0614-22-0142	hu.	Bialoléka, 44.IX.14., légnymás (hátra szállítva)	2.hu.szd.
342.	Dancsó Antal 0720-14-0563	t.szkv.	Bialoléka, 44. IX 16., légnymás (hátra szállítva)	2.hu.szd.
343.	Fajka István 1465-21-0040	hu.	Bialoléka, 44. IX.16., légnymás (hátra szállítva)	2.hu.szd.
344.	Vörös Zoltán 3921-15-0034	t.hu.	Bialoléka, 44.IX.18., légnymás (hátra szállítva)	2.hu.szd.
345.	Várkonyi József 1914. Szednina Mária	t.hdgy.	Ogodniki, 44. IX. 29., pct. repsz b. hónalj (hátra szállítva)	3.hu.szd.
346.	Árva István 0623-22-0040	hu.	Zielovo, 44.VII.18., lövés b. szem fölött (hátra szállítva)	3.hu.szd.
347.	Bajszai István 2736-21-0047	hu.	Vola Dulovska, 44.VII.25., grá. szilánk b. kar (hátra szállítva)	3.hu.szd.
348.	Csőrgő Károly 1553-22-0026	hu.	Varsó K,44. VII.18., légi tád. légnymás (hátra szállítva)	3.hu.szd.
349.	Farkas Ferenc 1922. Kálmán Mária	hu.	Vola Dulovska, 44.VII. 25., lövés kar, hónalj (hátra szállítva)	3.hu.szd.
350.	Györki István 1552-27-0034	hu.	Varsó, 44.VII.18., légi tád. szilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.
351.	Hérány István 0718-22-0099	hu.	Molotov, 44.VII.15., lövés b. láb (hátra szállítva)	3.hu.szd.

352.	Kovács Antal 0703-20-0178	hu	Pludi, 44. VII.4., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.
353.	Kustán Elek 2712-22-0099	hu	Varsó, 44.VII.18., bombarepezsz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
354.	Madarász Pál 0318-21-0012	hu	Pludi, 44.VII.4., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.
355.	Mészáros István 1915-20-0043	tsz.szkv.	Struga, 44. IX.2., av., b. váll és csipő (hátra szállítva)	3.hu.szd.
356.	Négyesi István 1247-20-0038	T. c.szkv.	Struga, 44.IX.2., gpi., b. alkar (hátra szállítva)	3.hu.szd.
357.	Németh Lajos 0953-21-0047	hu.	Merzicze, 44. VII. 14., grá. szilánk b. comb	3.hu.szd.
358.	Újlaki Vincze 0395-20-0125	őrv.	Zielovo, 44. VII.14., gpi. nyak (hátra szállítva)	3.hu.szd.
359.	Vass János 2027-20-0045	hu.	Pludi, 44. VII. 4., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.
360.	Ambrus István 0712-13-0171	t.hu.	Struga, 44. IX. 2., elg. lángsérülés (hátra szállítva)	3.hu.szd.
361.	Balkus Lajos 0369-13-0235	t.őrv.	Varsó, 44. VII. 18., bombarepezsz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
362.	Beviz Béla 1461-19-0225	t.hu.	Merzicze, 44. VII. 14., gpi. arc (hátra szállítva)	3.hu.szd.
363.	Demcsák Mihály 0330-12-0872	t.hu.	Pludi, 44. VII. 4., aknarobbanás (hátra szállítva)	3.hu.szd.
364.	Gyovai Lajos 0716-15-0075	t.hu.	Varsó, 44. VII.18., bombarepezsz (hátra szállítva)	3.hu.szd.

365.	Gálos Lajos 0628-10-0121	t.hu.	Varsó, 44. VII. 18., bombarepez (hátra szállítva)	3.hu.szd.
366.	Gömöri Ferencz 1915. Csertő Erzsébet	t.hu.	Struga, 44. IX. 2., bombarepez (hátra szállítva)	3.hu.szd.
367.	Jóljárt Márton 3282-12-0414	t.hu.	Struga, 44. IX. 2., légi tád. b. kéz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
368.	Kolompár Kálmán 1922. Kolompár Julia	t.hu.	Struga, 44. IX.1, IX. 12., légnomás (alosztálynál maradt)	3.hu.szd.
369.	Lakatos Sándor 0719-16-0024	t.hu.	Molotov, 44. VII. 15., gránátrepesz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
370.	Mayer János 3839-19-0086	t.hu.	Sinkovicze, 44. VII. 1., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.
371.	Molnár István 3141-12-0818	t.tiz.	Buduja, 44. VI. 30., akna arc és kéz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
372.	B. Nagy Imre 0334-19-0151	t.hu.	Struga, 44. IX. 1., av. bal oldal és kéz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
373.	Sarkadi Szabó Imre 0720-10-0046	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 11., gpi. lövés (hátra szállítva)	3.hu.szd.
374.	Szidej László 4201-19-0072	t.hu.	Grodzisk, 44. VII. 25., gpi. b. arc (hátra szállítva)	3.hu.szd.
375.	Varga Lajos 1230-13-0197	t.őrv.	Pludi, 44. VII. 4., aknarobbanás (hátra szállítva)	3.hu.szd.
376.	Csorba Imre 3142-22-0039	t.hu.	Struga, 44. IX. 6., av. j. áll (hátra szállítva)	3.hu.szd.
377.	Veszeloovszki István 0716-14-0265	t.hu.	Struga, 44. IX.11., gránátvető szilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.

378.	Fodor János 0703-19-0143	t.őrv.	Struga, 44. IX. 11., av. repez hátán (hátra szállítva)	3.hu.szd.
379.	Szolnoki István 0940-21-0052	hu.	Struga, 44. IX., 11. av. mindkét láb (hátra szállítva)	3.hu.szd.
380.	Csizmadia Ernő 3142-22-0023	hu.	Struga 44. IX., 11. av. mindkét láb és homlok (hátra szállítva)	3.hu.szd.
381.	Lantos János 0716-14-0165	t.hu.	Struga 44. IX., 11. av. j. oldal (hátra szállítva)	3.hu.szd.
382.	Laczkó Péter Pál 0706-21-0120	hu.	Struga 44. IX., 10. av. b. kar (alosztálynál maradt)	3.hu.szd.
383.	Svendor Dénes 2355-20-0046	tsz.szkv.	Pludi, 44. IX., 16. av. szilánk b. kar és hát (hátra szállítva)	3.hu.szd.
384.	Füller István 2276-22-0123	hu.	Pludi, 44. IX., 16. av. mindkét comb (hátra szállítva)	3.hu.szd.
385.	Galló György 1910. Hérányi Judith	t.hu.	Pludi, 44. IX., 15. tü. repez fején (hátra szállítva)	3.hu.szd.
386.	Szabó Sándor 1256-10-0258	t.hu.	Pludi 44. IX., 16 , av. láb és mell (hátra szállítva)	3.hu.szd.
387.	Dobrovszki Béla 3928-15-0059	t.hu.	Struga, IX.1., gyal. löv. j. kéz (hátra szállítva)	3.hu.szd.
388.	Füsti Molnár Béla 1910. Takács Eszter	t.hu.	Pludi, 44. IX., 16 av. szilánk (hátra szállítva)	3.hu.szd.
389.	Volford József 0705-21-0230	c.őrv.	Pludi, 44. IX., 16 , av. repez (hátra szállítva)	3.hu.szd.
390.	Miskovics Ferencz 1920. Miskovics Mária	hu.	Pludi, 44. IX., 15. av. szilánk b. kar (hátra szállítva)	3.hu.szd.

391.	Fekete Sándor 1075-16-0281	t.hu.	Pludi, 44. IX., 17, av. szilánk b. kar (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
392.	Tóth Károly 1677-19-1025	t.hu.	Pludi, 44. IX., 17, av. mell, j. térd (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
393.	Takács Kálmán 1339-19-0008	t.hu.	Pludi, 44. IX., 15, av. b. kar (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
394.	Kasnyik Pál 0330-12-0136	t.c.őrv.	Zielovo, 44. VII.18., gyal. lövés (hátra szállítva)	2.hu.szdz.
395.	Pallagi Ferenc 1205-15-0009	t.szkv.	Struga, 44. IX. 12., av. j. váll (alosztálynál maradt)	3.hu.szdz.
396.	Juhász István 1620-19-0126	t.hu.	Struga, 44. IX. 12., av. j. comb és hát (alosztálynál maradt)	3.hu.szdz.
397.	Combos Mihály 0706-21-0001	hu.	Struga, 44. IX. 12., av. j. kar (alosztálynál maradt)	3.hu.szdz.
398.	Balogh András 0712-13-0148	t.hu.	Vojjko, 44. VII. 17., gpi. comb (alosztálynál maradt)	2/l. nf. szdz.
399.	Szlávik György 0611-11-0032	t.őrv.	Pludi, 44. IX. 16., láblövés,lábtörés (hátra szállítva)	2/l. nf. szdz.
400.	Kécskei Gyula 1230-17-0061	tsz.szkv.	Struga, IX.13., av. b. csukló (hátra szállítva)	2/l. nf. szdz.
401.	dr. Péchy Kálmán 1902. Halmai Antónia	t.örv.zls.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., aknaszilánk jobb kéz (alosztálynál maradt)	ezredtörzs
402.	Dobos Tibor 1918. Szkladányi Ernesztina	t.zls.	Csongrád,44. X. 7., av. szilánk a bal felső combon (hátra szállítva)	árk. szak.
403.	Megyeri Mihály 1597-12-2320	ht.törm.	Csongrád, 44. X. 7., av. Szilánk a hátsó b. lábón (hátra szállítva)	árk. szak.

404.	Farkas István 1921. Simon Erzsébet	hu.	Csongrád,44. X. 7., láblövés (hátra szállítva)	árk. szak.
405.	Jablonszky Pál 1921. Urbán Julia	hu.	Csongrád,44. X. 7., av. szilánk a felsőtestben (hátra szállítva)	árk. szak.
406.	Bodán Ferenc 1673-13-0042	t.tiz.	Szentes,44. X. 8., av. repesz (hátra szállítva)	ezredtörzs
407.	Bánfi Béla 0314-21-0082	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., láblövés, (hátra szállítva)	árk. szak.
408.	Bali Béla 1461-16-0299	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., lövés a j. combon (hátra szállítva)	árk. szak.
409.	Öhler Albert 1912. Öhler Julia	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., av. szilánk a fej és lábon (hátra szállítva)	árk. szak.
410.	Sinka Péter 6326-17-0018	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., láblövés, (hátra szállítva)	árk. szak.
411.	Juhász István 1922. Tóth Katalin	t.hu.	Csongrád, 44.X. 8., av. szilánk a lábon	árk. szak.
412.	v. Kalocsay György 1922. Bombaló Julia	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 28., av. szil. a lábon (hátra szállítva)	árk. szak.
413.	Bogár Imre 1599-15-0083	tsz.őrm.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 20., av. szil. a lábon	árk. szak.
414.	Bus József 0719-21-0426	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., av. szilánk a fejen (hátra szállítva)	árk. szak.
415.	Batton József 2340-19-0001	tsz.szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 27., av. szilánk a lábon (hátra szállítva)	árk. szak.
416.	Ádám János 6708-19-0011	t.tiz.	Szentes, 44.X. 8., bal kar lövés (hátra szállítva)	1. hu. szd.

417.	László Endre 3313-22-0623	karp.őrv.	Szentes, 44.X. 8., bal kéz, fej, szilánk (hátra szállítva)	1.hu.szd.
418.	Tyukász György 0719-14-0274	t.hu.	Szentes, 44.X. 8., combsérülés szilánktól (hátra szállítva)	1.hu.szd.
419.	Vörös János 0250-20-0039	hu.	Szentes, 44.X. 8., combsérülés szilánktól (hátra szállítva)	1.hu.szd.
420.	Magyarosi János 1920. Borbély Márta	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., karlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
421.	Nagy Ferencz 1014-21-0061	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., comblövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
422.	Mérsen István 0328-21-0157	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., b. kar és hüvelykujj törés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
423.	Gombos Béla 2711-22-0023	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., av. szil. comb (hátra szállítva)	1.hu.szd.
424.	Gémes Lajos 0716-15-0096	t.szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., mell lövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
425.	Nyemcsok János 0033-12-0584	t. szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., farlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
426.	Török Sándor 3141-13-0306	t.őrv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., haslövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
427.	Combos Mihály 0705-15-0117	t. hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., jobb alkar lövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
428.	Csikos Ferenc 0701-10-0150	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., av. szilánk lábszár (hátra szállítva)	1.hu.szd.
429.	Farkas Pál 9325-12-0384	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., szilánk lábujjon, fejen és farban (hátra szállítva)	1.hu.szd.

430.	Purgly Tamás 2569-04-0046	szd.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., av. szilánktól fejsérülés	1.hu.szd.
431.	Lucze János 1577-16-0004	tsz.szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., nyaklövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
432.	Pergics Ferenc 1920. Pergics Magda	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., lányéklövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
433.	K. Nagy Károly 0334-20-0182	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., karlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
434.	Viakten Ádám 1921. Táborosi Anna	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., av. szilánk felsőtestben (hátra szállítva)	1.hu.szd.
435.	Veres István 2086-19-0103	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., comblövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
436.	Aradi László 0720-21-0738	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., lábszárlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
437.	Berkés András 0701-21-0024	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., lányéklövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
438.	Kránics Gábor 2678-20-0032	t.őrv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., fejlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
439.	Gulya Gergely 0331-10-0220	t.őrv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., j. alkarlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
440.	Németh Antal 0959-21-0084	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., comb-,kar-, és farlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
441.	Nagy György Ernő 3141-12-0959	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., comblövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.
442.	Négyökrű István 3283-12-0017	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., karlövés (hátra szállítva)	1.hu.szd.

443.	Paulik István 0328-13-0176	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44. X. 24., j. karlövés (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
444.	Ruzsánszky Széver 1912. Frank Teréz	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., fejlövés (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
445.	Schmidt János 2571-19-0001	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., szilánk comb és felsőtestben (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
446.	Soós Antal 0720-10-0768	t.örv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., av. szilánk felsőtest és comb (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
447.	Süveges József 1255-10-0078	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., haslövés (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
448.	Tóth István 0719-14-0064	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., bombaszilánk felsőtesten (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
449.	Tabi József 0706-15-0114	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., lábszárlövés (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
450.	Légrádi István 1790-21-0047	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 29., száj-és karsérülés (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
451.	Varga György 0718-17-0045	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1., fariövés (hátra szállítva)	1.hu.sz.d.
452.	Kiszely Imre 1229-15-0018	t.tiz.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 30., repszésérülés (hátrahagyva)	1.hu.sz.d.
453.	Szekendi Gergely 0956-20-0014	t.c.tiz.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1., repszésérülés (hátrahagyva)	1. hu. sz.d..
454.	Hucker András 2344-22-0057	hu.	Sári, 44.XI.2., bal lábsérülés rep. szilánktól (hátra szállítva)	1. hu. sz.d..
455.	Laczkó Imre 3141-22-0797	hu.	Sári, 44.XI.2., comb -és lábfejsérülés bombaszilánktól (hátra szállítva)	1. hu. sz.d.

456.	Laki János 0720-11-0564	hu.	Makád, 44.XI.12., comblövés (hátra szállítva)	1. hu. szd.
457.	Dovály János 0605-22-0101	hu.	Sári, 44.XI.2., repesz bomba comb és fej (hátra szállítva)	1. hu. szd.
458.	Selmann János nincs adat	hu.	Sári, 44.XI.8., lábszárlövés (hátra szállítva)	1. hu. szd.
459.	Nagy Sándor 0662-10-0869	t.hu.	Makád, 44.XI.16., av. szilánk bal combon (hátra szállítva)	1. hu. szd.
460.	Vecseri Antal 1915. Bodor Sára	t.hu.	Makád, 44.XI.16., saját fegyvertől kézfejsérülés (hátra szállítva)	1. hu. szd.
461.	Dallos Balázs 1678-13-0758	t.c.tiz.	Szentes, 44.X.8., elg. gpi. bal comb (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
462.	Bálint Géza 1910. Bertók Mária	ht.zlsh.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., elg. gpi. b. kar és mell lövés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
463.	Szalisznyai József	tsz.örm.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., dum-dum löv. j. kar roncsolás (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
464.	Csipak József 1922. Kisferencz Rozália	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., av. löv-től b. comb sérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
465.	Tarján János 0720-21-0061	hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.27., pc. szilánk farsérülés	2/l. nf. szd.
466.	Oláh István 1673-11-0659	t.tiz.	Kerekegyháza, 44.XI.27., av. szilánktól farsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
467.	Bíró Károly 0388-19-0038	t.tiz.	Kerekegyháza, 44.XI.27., av. szilánktól arc-és lábsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.

468.	Tar György 0338-14-0708	t.örv.	Kerekegyháza, 44.XI.27., av. szilánktól hátsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
469.	Gurdics Péter 0703-14-0139	t.hu.	Kerekegyháza, 44.XI.27., av. szilánktól karon sérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
470.	Kiss János 1001-19-0350	t.hu.	Kerekegyháza, 44.XI.27., av. szilánktól lábsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
471.	Szabó László 0366-19-0041	t.hu.	Kerekegyháza, 44.XI.27., av. szilánktól bal bokasérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
472.	Zsengellér Sándor 1673-14-1204	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., av. szilánktól bal lábsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
473.	Szűcs Ambrus 1678-14-0628	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., av. szilánktól bal combsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
474.	Freiberger József 0338-14-0704	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., av. szilánktól j. vállsérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
475.	Harmat Lajos 1921. Mihi Piroska	t.hu.	Jakabszállás, 44.XI.30., szilánktól comb-és lábszárcsonttörés (hátra szállítva)	II. ot.
476.	Sárkány Kálmán 1921. Sárkány Julianna	hu.	Szentes, 44.X.8., repesztől sérülések (hátra szállítva)	2.hu. szd.
477.	Sebesi József 0720-10-0859	t.hu.	Szentes, 44.X.8., repesztől sérülések (hátra szállítva)	2.hu. szd.
478.	Somogyi Imre 0411-19-0065	t.hu.	Szentes, 44.X.8., repesztől sérülések (hátra szállítva)	2.hu. szd.

479.	Péteri János 0701-20-0153	hu.	Ókéske, 44. X. 15., gy. löv. nyakon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
480.	Szabados Imre 0389-14-0072	ht.őrm	Ókéske, 44. X. 15., gy. löv. j. combszerűlés (hátra szállítva)	2.hu. szd.
481.	Sándy Gyula 3002-08-0775	ht.szd.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., av. szilánktól homlok - és állszerűlés (hátra szállítva)	2.hu. szd.
482.	Kulcsár István 3121-14-0885	ht.tőrm.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., gy. löv. mellbe (hátra szállítva)	2.hu. szd.
483.	Locska József azonosító adat hiányzik (idegen állománybeli)	t.őrm.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., gy. löv. lágyékon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
484.	Chovanyecz Mihály 0622-11-0122	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., gy. löv. b. kar (hátra szállítva)	2.hu. szd.
485.	Fejes Ferencz 0126-22-0384	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., gyal. löv. combon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
486.	Csizmadia József 3942-22-0017	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., gy. löv. mellbe (hátra szállítva)	2.hu. szd.
487.	Hosszu Károly 1723-22-0106	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., gy. löv. jobb alkaron (hátra szállítva)	2.hu. szd.
488.	Potesz Mihály 0794-19-0014	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 26., gy. löv. állon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
489.	Deményi Sándor 1230-13-0264	t.őrv.	Kerekegyháza, 44.X.29., gy. löv. combon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
490.	Kocsis Miklós 1920. Kocsis Mária	t.zls.	Tatárszentgyörgy, 44.X.5., gy. löv. a háton (hátra szállítva)	3.hu. szd.
491.	Győri József 0673-17-0183	tsz.őrm.	Szentes, 44.X.8., rep. találat mindkét lábon (hátra szállítva)	3.hu. szd.

492.	Kónya József 0712-11-0191	tsz.őrm.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., kgr. sérülés a mellen (hátra szállítva)	3.hu. szd.
493.	Nagy Lajos 3141-20-1091	tiz.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 24., aknarepez a jobb combon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
494.	Botos Lajos 1622-21-0117	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., aknarepez jobb karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
495.	Hanyik Károly 1553-22-0042	hu.	Szentes ÉNy, 44.X.8., gpi. jobb karsérülés (hátra szállítva)	3.hu. szd.
496.	Kliszki László 3911-20-0086	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., gy. löv. a mellen	3.hu. szd.
497.	Mester János 3948-20-0025	hu.	Szentes, 44.X.8., gy. löv. a mellen (hátra szállítva)	3.hu. szd.
498.	Talmácsi János 1224-21-0035	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., aknarepez hátón(hátra szállítva)	3.hu. szd.
499.	Varsányi János 3141-22-0343	hu.	Szentes ÉNY., 44.X.8., aknarepez arcon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
500.	Gulyás István 0719-19-0634	tsz. szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., aknarepez hátón (hátra szállítva)	3.hu. szd.
501.	Márton János 1575-13-0197	tsz. szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., aknarepez hátón (hátra szállítva)	3.hu. szd.
502.	Tóth János Illés 0703-12-0228	t.c.szkv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 27., gy. löv. a hátón (hátra szállítva)	3.hu. szd.
503.	Kunzabó József 1915. Lacskó Etelka	t.őrv.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., gpi. találat a ball vállon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
504.	Ferenczi István 3282-19-0203	t.hu.	Szentes, ÉNY., 44.X.8., aknarepez a hátón (hátra szállítva)	3.hu. szd.

505.	Gyömbér János 0602-11-0114	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., gy. jobb karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
506.	Juhász István 1620-19-0126	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 25., aknarepez a háton (hátra szállítva)	3.hu. szd.
507.	Juhász István 1251-15-0591	t.hu.	Szentes ÉNY., 44.X.8., gy. löv. A bal karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
508.	Polyák Antal 0315-20-0146	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X. 30., aknaszilánk a háton (hátra szállítva)	3.hu. szd.
509.	Kapás Dániel 0703-10-0303	t.hu.	Ráckeve É., 44. XI.23., aknaszilánk a háton és jobb karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
510.	Herodek József 1597-19-0097	ht.örm.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20., aknaszilánk a vállon, fejen, karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
511.	Modrovics Imre 0906-21-0096	örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20., aknaszilánk a ball karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
512.	Bóka József 2327-22-0114	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.20., aknaszilánk abal bokán (hátra szállítva)	3.hu. szd.
513.	Kruzslíc Pál 3143-21-0065	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20., aknaszilánk a fejen (hátra szállítva)	3.hu. szd.
514.	Pálfi Imre 1922. Bakó Zsófia	t.tiz.	Lovasberény, 44.XII.17., bombaszilánk a bal lábon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
515.	Braun Ádám 0607-11-0283	t.hu.	Velence, 44.XII. 18., aknaszilánk a karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
516.	Leiszt József 0607-11-0181	t.hu.	Velence, 44.XII.18., gpi. lövedék a bal karon (hátra szállítva)	3.hu. szd.

517.	Lassu Gyula 1919. Grüner Ica	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22., aknaszilánk a fejen (hátra szállítva)	3.hu. szd.
518.	Bodnár János 0717-21-0119	hu.	Lovasberény, 44.XII.17., bombaszilánk a bal lábon (hátra szállítva)	3.hu. szd.
519.	Magyar János 0703-13-0340	tsz.örm.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22., aknaszilánk a bal lábon (sebesülten fogságba esett)	3.hu. szd.
520.	Volford József 0705-21-0230	tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22., aknaszilánk a bal lábon (sebesülten fogságba esett)	3.hu. szd.
521.	Bércesi Antal 1915. Volf Teréz	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.22., aknaszilánk a fején (sebesülten fogságba esett)	3.hu. szd.
522.	Hupka József 1678-13-0604	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.22., aknarepez a bal lábon (sebesülten fogságba esett)	3.hu. szd.
523.	Tóth József 1921. Varga Katalin	hu.	Prónayfalva, 44.X.22., aknarepez a háton (hátra szállítva)	oszt. törzs
524.	Dobos Tibor 1918. Szkladányi Emesztina	t.zls.	Nadap, 44. XII.21., jobb alkarlövés (hátra szállítva)	oszt. törzs
525.	S. Nagy András 1908. Rekman Terézia	t.tiz.	Adony, 44. XII.5., haslövés (hátra szállítva)	1.hu. szd.
526.	Debreceni Kis Gyula 3321-20-0251	tiz.	Velence, 44.XII.11., aknaszilánk (hátra szállítva)	1.hu. szd.
527.	Bazsantik István 1922. Lujanovics Mária	hu.	Velence, 44.XII.11., aknaszilánk (hátra szállítva)	1.hu. szd.

528.	Sütő István 0254-11-0405	t.örv.	Velence, 44.XII. 11., aknaszilánk, (hátra szállítva)	1.hu. szd.
529.	Váradai Péter 1910. Gyenes Lidia	t.hu.	Velence, 44.XII. 12., aknaszilánk (hátra szállítva)	1.hu. szd.
530.	Kiss József 1913. Nagy Mária	ht.örm.	Lovasberény, 44.XII.22., aknaszilánk (hátra szállítva)	1.hu. szd.
531.	Faragó János I. 0710-15-0045	t.hu.	Velence, 44.XII.14., aknaszilánk a bal lábon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
532.	H. Kovács István 3281-14-2479	t.szkv.	Kápolnásnyék, 44. XII.20., gy. löv. a mellén (hátra szállítva)	2.hu. szd.
533.	Gulyás János 1226-21-0292	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.20., gy. löv. a lábon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
534.	Kováts Károly 1911. Balogh Anna	t.hdgy.	Kápolnásnyék, 44.XII. 20., gy. löv. a lábon (hátra szállítva)	2.hu. szd.
535.	Nyerges Béla 1612-20-0001	t.zls.	Kápolnásnyék, 44. XII.20., aknaszilánk (hátra szállítva)	2.hu. szd.
536.	Kormos Béla 1919. Vági Tekla	tsz.örm.	Kápolnásnyék, 44.XII.22., aknaszilánk a nyakon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
537.	Bodri József 3937-15-0005	c.örv.	Kápolnásnyék, 44.XII.19., gránátszilánk a jobb combon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
538.	Nyemcsok Ferenc 1916. Tóth Etel	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.19., aknaszilánk a jobb vállon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
539.	Herczeg László 3141-12-0576	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.19., gy. löv. a bal combon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
540.	Tóth György 0642-22-0568	hu.	Kápolnásnyék, 44.XII.19., aknaszilánk a lábon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.

541.	Gazsó Ferenc 1234-19-0022	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII.19., aknaszilánk a bal combon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
542.	Tábith Ferenc 1575-17-0097	tsz.őrm.	Csákvár, 44.XII.21., gp. lövedék a hason (hátra szállítva)	I. otörzs
543.	Magyar Imre 3141-23-0138	tsz.szkv.	Pusztakápolna, 45.I.31., aknaszilánk a nyakon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
544.	Tigyi Mihály 1226-21-0031	tiz.	Pusztakápolna, 45.I.30., elg. kézigránáttól nyaksérülés (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
545.	Lipták István 1909. Szűcs Ágnes	t.hu.	Pusztavám, 45.I.24., elg. földiagnától sérülés több helyen (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
546.	Kovács Károly 1915. Illés Ágnes	t.hu.	Pusztakápolna, 45. I.25., elg. pu. lövedék jobb karon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
547.	Pulai Muhály 1283-29-0006	hu.	Pusztakápolna, 45. II.28., gpi. löv. a bal vállon (hátra szállítva)	2/l. nf. szd.
548.	Bancsák József 3006-19-2038	t.tiz.	Pusztakápolna, 45. I.24., (sebesülten eltűnt)	2.hu.szd.
549.	Mészáros Zsigmond 1911. Baráth Margit	t.hu.	Pusztakápolna, 45. I. 26., gy. löv. a jobb lábon (hátra szállítva)	2.hu.szd.
550.	Losonczy István 0706-10-0069	t.hu.	Pusztakápolna, 45. I. 30., aknaszilánk a fejen (hátra szállítva)	2.hu.szd.
551.	Kocsis István 1910. Pintér Magdolna	t.hu.	Pusztakápolna, 45. I. 30., aknaszilánk a jobb karon és combon (hátra szállítva)	2.hu.szd.
552.	Csányi Mihály 1229-13-0009	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 22., pct. ágyúszilánk a jobb lapockán (hátra szállítva)	2.hu.szd.

553.	Pölös János 0706-19-0093	t.őrv.	Pusztakápolna, 45. II. 21., aknaszilánk a jobb bokán (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
554.	Mészáros Pál 1283-28-0063	hu.	Pusztakápolna, 45.II.22., aknaszilánk a bal combon (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
555.	Horváth Pál 0719-11-0836	t.hu.	Pusztakápolna, 45.II.22., aknaszilánk a jobb oldalán (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
556.	Erdei Sándor 3141-14-0238	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II.22., aknaszilánk a jobb combon (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
557.	Varga Sándor 0720-09-0675	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II.22., aknaszilánk a jobb combon (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
558.	Makra András 0712-13-0102	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II.22., aknaszilánk a jobb combon (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
559.	Bobik Mihály 1919. Kisz Kálmán	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II.22., aknaszilánk a jobb combon (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
560.	Jámbor István 1908. Árgyelán Mária	t.őrv.	Pusztakápolna, 45. II.24., aknaszilánk a jobb combon (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
561.	Nagy Sándor 1915. Bugyi Angelina	t.hu.	Császár, 45.I.12., pct. ágyúövedék a bal karon	3.hu.sz.d.
562.	Mészáros József 1927. Kulcsár Mária	hu.	Gánt, 45.I.21., gy. löv. a bal karon és háton (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
563.	Csömör Károly 1910. Balázs Julianna	t.hu.	Gánt, 45.I.21., pct. ágyúölv. a bal karon és háton (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
564.	Bacsa Imre 0719-13-0432	t.őrm.	Császár, 45.I.22., gy. löv. a mellen (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
565.	Gyuricza Árpád 1677-09-0942	t.szkv.	Császár, 45.I.22., gy. löv. a bal karon (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.

566.	Horváth Gyula 1755-19-0051	t.tiz.	Császár, 45.1.22., gy. löv. a bal karon (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
567.	Tarpál József 2785-22-0057	hu.	Császár, 45.1.22., gy. löv. a hason (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
568.	Pál János 1911. Szabó Lídia	t.hu.	Császár, 45.1.22., gy. löv. a bal térden (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
569.	Nagypál László 0719-14-0942	t.hu.	Császár, 45.1.22., pct.löv. a háton (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
570.	Kincses György 1916. Oláh Eszter	t.hu.	Gánt, 45.1.25., gy. löv. a bal bokán (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
571.	Elekes Ferenc Tóth Julianna	t.örv.	Gánt, 45.1.27., gy. löv. a bal lábszáron (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
572.	Kamocsai János 1965-19-0136	t.örv.	Gánt, 45.1.28., gy. löv. a jobb kézfején (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
573.	Gáspár János, 1921. Paczal Franciska	t.szkv.	Gánt, 45.11.4., pct. ágyúlov. a bal mellen (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
574.	Vazsinka Béla 1921. Gudics Julianna	szkv.	Bokod, 45.11.6., földiaknától bal lábsérülés (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
575.	Hegedűs János 1916. Berta Mária	t.örv.	Bokod, 45.11.6., földiaknától bal lábsérülés (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
576.	Kocsis István 1910. Dubok Emerencia	t.hu.	Bokod, 45.11.6., földiaknától bal lábsérülés (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
577.	Lőrinczi Mózes 1733-14-0002	t.hu.	Gánt, 45.11.13., földiaknától mindkét láb sérülése (hátra szállítva)	3.hu.szdz.
578.	Setét József 1913. Buzás Zsuzsanna	t.szkv.	Gánt, 45.11.15., földiaknától arcsérülés (hátra szállítva)	3.hu.szdz.

579.	Töröcsik László 0720-22-0360	hu.	Gánt, 45.II.22., pct. ágyúlöv. a bal vállon (hátra szállítva)	3.hu.szd.
580.	Horváth István 1919. Kristek Jozefin	t.hu.	Gánt, 45.II.22., gy. löv. a bal vállon (hátra szállítva)	3.hu.szd.
581.	Bartucz József 1913. Gránicz Mária	t.őrv.	Pusztakápolna, 45.III.3., gy. löv. a bal karon (hátra szállítva)	2.hu.szd.
582.	Zsigmond István 1910. Görög Borbála	t.hu.	Pusztakápolna, 45.III.4., pct. ágyúlöv.több helyen (hátra szállítva)	2.hu.szd.
583.	Törjék József 1922. Hideg Erzsébet	hu.	Pusztakápolna, 45.III.4., pct. ágyúlöv.több helyen (hátra szállítva)	3.hu.szd.
584.	Kovács Ferenc 1922.Györe Regina	hu.	Pusztakápolna, 45.III.4., pct. ágyúlöv.több helyen (alosztálynál maradt)	hu.szd.
585.	Süli József 1914. Ács Katalin	t.szkv.	Pusztakápolna, 45.III.4., pct. ágyúlöv.több helyen (alosztálynál maradt)	2/I. nf. szd.
586.	Harmati József 1922. Hoffer Margit	t.tiz.	Pusztakápolna, 45.III.14., nincs adat (alosztálynál maradt)	2.hu.szd
587.	Virágh Menyhért 1922. Somogyi Rozália	őrv.	Pusztakápolna, 45.III.14., könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
588.	Varga János 1921. Kassai Mária	hu.	Pusztakápolna, 45.III.14., könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	2.hu.szd.
589.	Major József 1927. Fülöp Erzsébet	hu.	Bábolnapuszta, 45.III.19., rep. bombától sérülés (hátra szállítva)	rád.szk.
590.	Tóth István 1926. Fábíán Mária	hu.	Bábolnapuszta, 45.III.19., rep. bombától sérülés (hátra szállítva)	rád.szk.
591.	Pákozdi Mihály 1921. Máté Erzsébet	hu.	Bábolnapuszta, 45.III.19., rep. bombától sérülés (alosztálynál maradt)	I. otörzs.

592.	Für János 1925. Györi Ilona	hu.	Báboinapuszta, 45.III.19., rep. bombától sérülés (alosztálynál maradt)	táv.b.szak
593.	Gál György 1920. Forrás Eszter	tsz.szkv.	Csákberény, 45.III.13., aknaszilánk (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
594.	Cseh Gyula 1920. Fábíán Anna	t.hu.	Csákberény, 45.III.13., aknaszilánk (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
595.	Demeter István 1903. Gál Mária	t.hu.	Csákberény, 45.III.13., aknaszilánk (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
596.	Roósz József 1912. Lősz Katalin	t.hu.	Csákberény, 45.III.15., könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf. sz.d.
597.	Németh László 1928. Riffer Anna	hu.	Csákberény, 45.III.16., könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf. sz.d.
598.	Hardi Ferenc 1921. Szabó Mária	t.őrv.	Csákberény, 45.III.16., könnyebb sérülés (alosztálynál maradt)	2/l. nf. sz.d.
599.	Kollár Károly 1922. Péntes Mária	tiz.	Csákberény, 45.III.19., beteg kórházba utalva	1.hu.hk.zj.
600.	Németh Ferencz 1912. Tóth Irén	tiz.	Csákberény, 45.III.16., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
601.	Bárdos Mihály 1912. Marcika Róza	hu.	Csákberény, 45.III.16., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
602.	Kiss István 1924. Illek Mária	hu.	Csákberény, 45.III.16., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
603.	Balogh József 1919. Bodri Anna	hu.	Csákberény, 45.III.16., aknaszilánk (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.

604.	Karádi Jakab 1915. Imre Erzsébet	tsz.örm.	Ete, 45.III.18., kórházba utalva	3.hu.sz.d.
605.	Hasszán István 1922. Maroki Júlia	hu.	Ete, 45.III.18., kórházba utalva	3.hu.sz.d.
606.	Hridina Károly 1921. Kaltaneczker Irma	hu.	Ete, 45.III.18., kórházba utalva	3.hu.sz.d.
607.	Tersztyánszky Géza Malatinszky Alice	ht.fhdgy.	Ete, 45. III.20., könnyebb sérülés (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
608.	Csepregi János 1912. Bucsi Judit	szkv.	Ete, 45. III.20., könnyebb sérülés (hátra szállítva)	3.hu.sz.d.
609.	Gombos Imre 1915. Juhász Erzsébet	szkv.	Mezőörs, 45.III.20., beteg kórházba utalva	3.hu.sz.d.
610.	Kovács Sándor 1915. Kantás Anna	szkv.	Mezőörs, 45.III.20., beteg kórházba utalva	3.hu.sz.d.
611.	Lotter Konrád 1919. Klocztener Magdolna	tsz.szkv.	Sikátor, 45.III.24., bombarepez (hátra szállítva)	2/l. nf. sz.d.
612.	Vakó Sándor 1926. Nagy B. Zana Mária	hu.	Sikátor, 45.III.24., bombarepez (hátra szállítva)	2/l. nf. sz.d.
613.	Berák László 1910. Halál Mária	hu.	Sikátor, 45.III.24., bombarepez (hátra szállítva)	2/l. nf. sz.d.
614.	Huszka Ferenc 1910. Nagy Rozália	hu.	Sikátor, 45.III.24., bombarepez (hátra szállítva)	2/l. nf. sz.d.
615.	Gyuricza András 1921. Mándoki Etel	hdp.örm.	Csákberény, 45.III.16., bombarepez (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.
616.	Kispál Mihály 1915. Ferencz Teréz	hu.	Csákberény, 45.III.16., bombarepez (hátra szállítva)	2.hu.sz.d.

617.	Papp János 1922. Molnár B. Viktória	hu.	Dostojevo, 44. VII. 16.	roh.szak.
618.	Keresztesi József 2203-20-0136	hu.	Dostojevo, 44. VII. 10.	roh.szak.
619.	Török János 0720-15-0625	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
620.	Botka Ádám 0893-22-0150	hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
621.	Jaki Ferenc 1913. Prokop Anna	t.c.őrv.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
622.	Tóth Ferenc 3141-22-0706	hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
623.	Molnár Imre 3141-14-1047	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
624.	Cserepes János 3550-21-0328	hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
625.	Dömsödi László 1910. Török Franciska	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
626.	Fűzfa Imre 1230-10-0175	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
627.	Balogh József 0705-21-0175	hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
628.	Varga László 1914. Fehér Magda	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	2.hu.szd.
629.	Kovács Szilveszter 1920. Linder Erzsébet	hu.	Col-Ziepelin, 44. VII. 29.	2.hu.szd.

630.	Boros Gábor 0718-10-0167	t.c.őrv.	Cielesnicze, 44. VII. 19.	2.hu.szd.
631.	Kanász Nagy István 0720-13-0595	t.hu.	Cielesnicze, 44. VII. 19.	2.hu.szd.
632.	Faragó János II 0720-15-0401	t.hu.	Cielesnicze, 44. VII. 19.	2.hu.szd.
633.	Tüskés Károly 0938-15-0014	t.hu.	Kobrin, 44. VII. 19.	3.hu.szd.
634.	Vörös János 1461-21-0237	hu.	Pludi, 44. IX. 17.	3.hu.szd.
635.	Mucsi Ferenc 0717-20-0441	hu.	Pludi, 44. IX. 17.	3.hu.szd.
636.	Budai László 0720-22-0294	hu.	Pludi, 44. IX. 17.	3.hu.szd.
637.	Popluhár József 3937-16-0015	t.hu.	Pludi, 44. IX. 17.	3.hu.szd.
638.	Rácz József 0728-13-0525	t.hu.	Pludi, 44. IX. 17.	3.hu.szd.
639.	Pető Ferenc 1257-14-0999	t.őrv.	Mierzicze, 44. VII. 14.	3.hu.szd.
640.	Berki József 2321-210177	c.őrv.	Zielovo, 44. VIII. 18.	3.hu.szd.
641.	Demeter Bálint 1578-10-0313	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
642.	Farkas Géza 3283-12-0126	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.

643.	Gipp István 1807-19-0004	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
644.	Kósa János 0314-12-0279	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
645.	Sz. Nagy Máté 0706-14-0155	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
646.	Papp Pál 0705-25-0029	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
647.	Simon József 1818-19-0066	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
648.	Szili Mihály 0712-14-0212	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
649.	Tóth Antal 0714-14-0003	t.hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	3.hu.szd.
650.	Krizsán György 1912. Szokolovszki Mária	ht.c.törm.	Zielovo, 44. VII. 18.	I. ot.
651.	Gyapjas Károly 0716-18-0073	tsz.szkv.	Zielovo, 44. VII. 18.	I. ot.
652.	Linzer Ferenc 1911. Bite Erzsébet	t.c.szkv.	Zielovo, 44. VII. 18.	I. ot.
653.	P. Szabó Lajos 0308-14-0112	t.örv.	Zielovo, 44. VII. 18.	I. ot.
654.	Szokolovszki István 1909. Jancsár Teréz	t. c. örv.	Zielovo, 44. VII. 18.	I. ot.
655.	Patai Jenő 1915. Gémes Rozália	t. hu.	Zielovo, 44. VII. 18.	I. ot.

656.	Séra László 1223-15-0004	t.hu.	Molotov, 44. VII. 18.	I. ot.
657.	Mészáros József 0705-15-0044	t.hu.	Molotov, 44. VII. 18.	I. ot.
658.	Petruska Imre 2881-13-0032	t.hu.	Molotov, 44. VII. 13.	2/l. nf. szd.
659.	Bálint József 3281-15-1871	t.szkv.	Szokolov, 44.VII.20.	2/l. nf. szd.
660.	Lakatos Sándor 1913. Jáklí Julia	t. tiz.	Pludi, 44. VII. 15.	2/l. nf. szd.
661.	Járomi József 1475-22-0086	hu.	Pludi, 44. VII. 15.	2/l. nf. szd.
662.	Farkas László 0359-15-0014	ht.örm.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
663.	Berki Péter 1673-20-0697	tiz.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
664.	Berta Imre 3141-211133	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
665.	Birkás Péter 0128-22-0080	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
666.	Bogdán József 1922. Fekete Erzsébet	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
667.	Fecske Béla 1920. Molnár Mária	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
668.	Lenner István 0121-20-0045	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.

669.	Radvanszki János 1922. Serei Ilona	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
670.	Sajin Antal 0103-22-0052	hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
671.	Cserna Pál 1914. Nagy Ilona	t.őrv.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
672.	Győri Antal 1910. Koroknai Lidia	t.őrv.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
673.	Gulicska István 1920. Nagy Mária	t.hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
674.	Schvarcz József 1919. Honner Anna	t.hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
675.	Vatai Albert 1909. Posztós Teréz	t.tiz.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
676.	Zsótér János 1909. Ale Piroška	t.hu.	Dostojevo, 44. VII. 15.	árk.
677.	Rábai József 1919. Garmai Brigitta	t.őrv. c.tiz.	Csongrád, 44. X. 7.	árk.
678.	Solymosi Ferenc 0306-18-0011	t.c.őrv.	Csongrád, 44. X. 7.	árk.
679.	Holovka Mihály 1919. Schwarczman Anasztázia	t.hu.	Csongrád, 44. X. 7.	árk.
680.	Gutpintér József 0719-21-0119	hu.	Csongrád, 44. X. 7.	árk.
681.	Klauz István 1921. Győri Piroška	hu.	Csongrád, 44. X. 7.	árk.

695.	Szőke Sándor 1248-10-0015	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
696.	Bottás Mihály 0607-12-0032	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
697.	Majercsik Ferenc 0719-14-0221	t.c.őrv.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
698.	Kiss Imre 0642-10-0404	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
699.	Teller József 1912. Bella Erzsébet	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
700.	Pintér Pál 1914. Pitrik Mária	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
701.	Bojtor Imre 1919. Horváth Julia	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
702.	Szili Pál 0705-21-0072	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
703.	Horti Sándor 2717-22-0012	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
704.	Balla Lajos 0720-21-0717	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
705.	Vörös Sándor 0256-22-0252	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
706.	Papp Gyula 0902-210016	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.
707.	Schüzler György 2305-22-0012	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.sz.d.

695.	Szőke Sándor 1248-10-0015	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
696.	Bottás Mihály 0607-12-0032	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
697.	Majercsik Ferenc 0719-14-0221	t.c.őrv.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
698.	Kiss Imre 0642-10-0404	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
699.	Teller József 1912. Bella Erzsébet	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
700.	Pintér Pál 1914. Pitrik Mária	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
701.	Bojtor Imre 1919. Horváth Julia	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
702.	Szili Pál 0705-21-0072	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
703.	Horti Sándor 2717-22-0012	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
704.	Balla Lajos 0720-21-0717	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
705.	Vörös Sándor 0256-22-0252	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
706.	Papp Gyula 0902-210016	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
707.	Schüzler György 2305-22-0012	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.

708.	Kispál Ferenc 0719-22-0194	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
709.	Honfi Ferenc 1622-21-0041	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
710.	Kormos Géza 0953-21-0049	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
711.	Odri Ferenc 0779-17-0007	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
712.	v. Vass Márton 0615-22-0121	hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
713.	Bubori Lajos 0720-17-0206	t.c.örv.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
714.	Borsányi Simon 1264-12-0308	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
715.	Nánai Sándor 1608-11-0029	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
716.	Pilcz László 0720-21-0225	t.hu.	Szentes, 44.X.8.	1.hu.szd.
717.	Jakus Sándor 0711-20-0056	hu.	Kerekegyháza, 44. X.30.	1.hu.szd.
718.	Csapó István 1921. Odri Rozália	hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
719.	Csordalics Béla 0105-20-0727	hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
720.	Martinovich József 0256-22-0149	hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.

721.	Varga D. László 0719-15-0575	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
722.	Dobrosi Mihály 1915. Takács Anna	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.29.	1.hu.szd.
723.	Kerekes Mihály 0612-10-0029	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
724.	Köblös János 0623-12-0042	t.örv. c.tiz.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
725.	Veszelovszki Péter 0623-12-0001	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
726.	Timár András 0623-12-0089	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.30.	1.hu.szd.
727.	Szokolai Imre 1216-19-0503	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1.	1.hu.szd.
728.	Nagy Ferenc 0706-21-0166	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1.	1.hu.szd.
729.	Gyöngyi Ferenc 0701-21-0194	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1.	1.hu.szd.
730.	Gaál Illés 0608-10-0099	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1.	1.hu.szd.
731.	Kiss József 0705-13-0264	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44.XI.1.	1.hu.szd.
732.	Sárkány Gyula 1513-21-0836	ht.hdgy.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	1.Nfe.szd.
733.	Fábián Imre 1467-19-0070	tsz.szkv.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.

734.	Fábián Pál 1577-21-0058	őrv.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
735.	Radics Ernő 0140-20-0020	őrv.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
736.	Horváth József 1790-21-0107	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
737.	Varga István 1769-21-0138	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
738.	Báthori István 0720-22-0029	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
739.	Buza István 1076-22-0043	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
740.	Barna Illés 3281-22-0907	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
741.	Hegyközi Lajos 0631-22-0053	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
742.	Kovács János 3143-22-0027	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
743.	Katona Kiss Elek 0720-22-0221	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
744.	Kórógyi János 0720-22-0548	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
745.	Nagy Lukács 1922. Kéri Erzsébet	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
746.	Szabó György 0720-22-0474	hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.

747.	Rovó Sándor 1914. Dobai Piroska	t.tiz.	Szentesi hídfő, 44.X.9.	2/l. nf. szd.
748.	Csizmadia Mihály 1673-15-0130	t.c.őrv.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
749.	Bobán László 5453-19-0035	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
750.	Deli Lajos 1673-14-0487	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
751.	Gálfi Mihály 0719-15-0570	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
752.	Kenyeres István 1913. Szabó Erzsébet	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
753.	Kiss Máté 0703-15-0250	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
754.	Kósa János 1233-15-0015	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
755.	Laci Antal 0713-12-0077	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
756.	Panyokai István 1251-10-1020	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
757.	Szepesi Ferenc 0720-15-0595	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
758.	Szalisznyó Benő 1673-19-0856	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
759.	Tálas Albert 1232-18-0029	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.

760.	Trenka István 1916. Tefkó Katalin	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
761.	R.Tóth Vince 1251-06-0024	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
762.	Varga József 1673-14-0536	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
763.	Jakó Sándor 3141-20-0813	c.tiz.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
764.	Tar Mihály 1673-13-0688	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
765.	Fehér András 1673-14-0286	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
766.	Búza István 0705-16-0118	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
767.	Bognár Mihály 1673-15-0692	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
768.	Brinzik László 1621-14-0080	t.szkv.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
769.	Székely István 1461-13-0620	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
770.	Cserna Béla 1481-09-0243	t.hu.	Szentesi hídfő, 44.X.8.	2/l. nf. szd.
771.	Virág József 3281-09-0243	t.hu.	Jakabszállás, 44.X.29.	2/l. nf. szd.
772.	Bakony Lajos 1498-13-0135	t.c.örv.	Jakabszállás, 44.X.29.	2/l. nf. szd.

773.	Földvárszki János 1600-14-0243	t.tiz. c.szkv.	Jakabszállás, 44.X.29.	2/l. nf. szd.
774.	Papp István 0705-21-0126	hu.	Jakabszállás, 44.X.29.	2/l. nf. szd.
775.	Csikos Sándor 1219-19-0080	tsz.szkv.	Kiskunfélegyházi tanyák, 44. X. 15., (szökött)	2/l. nf. szd.
776.	Strál János 0101-22-0121	hu.	Kecskemét, 44. X. 10., (szökött)	2/l. nf. szd.
777.	Berkó Ferenc 0708-22-0059	hu.	Kecskemét, 44. X. 11., (szökött)	2/l. nf. szd.
778.	Kiss József 0119-22-0693	hu.	Inárcs-Kakucs, 44. X. 30., (szökött)	2/l. nf. szd.
779.	Gazajszki Lénárd 1479-11-0113	t.hu.	Inárcs-Kakucs, 44. X. 30., (szökött)	2/l. nf. szd.
780.	Bajkai Károly 1607-09-0369	t.hu.	Bugyi, 44. XI.2., (szökött)	2/l. nf. szd.
781.	Pataki Benő 1673-12-0406	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44. X. 30., (szökött)	2/l. nf. szd.
782.	Gyurics János 1595-22-0041	hu.	Kerekegyháza, 44.X. 31., (szökött)	2/l. nf. szd.
783.	Kohán Mihály 1595-22-0191	hu.	Kerekegyháza, 44.X. 31., (szökött)	2/l. nf. szd.
784.	Müller László 1824-22-0711	hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI.1., (szökött)	2/l. nf. szd.
785.	Szabó István 0105-21-0796	hu.	Sári, 44. XI. 3., (szökött)	2/l. nf. szd.

786.	Vics Béla 1461-12-0217	t.hu.	Rákoskeresztúr, 44. XI. 4., (szökött)	2/l. nf. szd.
787.	Sztraka János 0328-10-0212	t.hu.	Rákoskeresztúr, 44. XI. 4., (szökött)	2/l. nf. szd.
788.	Hanuszka István 1250-12-0198	t.hu.	Rákoskeresztúr, 44. XI. 4., (szökött)	2/l. nf. szd.
789.	Májér Pál 1587-20-0010	hu.	Rákoskeresztúr, 44. XI. 4., (szökött)	2/l. nf. szd.
790.	v. Endrödi István 1225-21-0033	tiz.	Sári, 44. XI. 2., (szökött)	2/l. nf. szd.
791.	Ludányi Kálmán 0720-22-0006	hu.	Sári, 44. XI. 2., (szökött)	2/l. nf. szd.
792.	Loviscsek József 1470-11-0103	t.c.örv.	Kunszentmiklós, 44. X. 30., (szökött)	2/l. nf. szd.
793.	Dávid János 1625-21-0121	hu.	Bugyi, 44. XI. 2., (szökött)	2/l. nf. szd.
794.	Kubik István 1473-11-0017	t.hu.	Sári, 44. XI. 2., (szökött)	2/l. nf. szd.
795.	Szalisznyó Ferenc 1673-15-0779	t.hu.	Makád, 44. XI. 24., (szökött)	2/l. nf. szd.
796.	Bujtó Ferenc 2776-22-0068	hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 1.	2/l. nf. szd.
797.	Miskolczi Antal 0329-21-0017	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.25.	2/l. nf. szd.
798.	Gugcsó János 1229-07-0122	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.25.	2/l. nf. szd.

799.	Kiss József 0642-13-0131	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.25.	2/l. nf. szd.
800.	Kovács Menyhért 3181-22-1662	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
801.	Molnár Sándor 0714-22-0080	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
802.	Surányi Sándor 3141-22-0342	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
803.	Terhes Sándor 0317-22-0021	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
804.	Tanács Sándor 1676-22-0628	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
805.	Tóth László 0642-22-0810	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.27.	2/l. nf. szd.
806.	Ternák István 0118-22-0016	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
807.	Vincze Sándor 1922. Berkes Mária	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
808.	Bóka János 1673-14-0194	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
809.	Czeigerschmidt Ferenc 0703-11-0118	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
810.	Csicsej Mihály 0330-12-0743	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
811.	Erdei János 1514-12-0047	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.

812.	Köles Károly 1230-06-0068	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
813.	Kovács Péter 0626-09-0158	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
814.	Kovács Ambrus 1678-10-0972	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
815.	Osgyáni Benő 1673-13-0076	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
816.	Simonics Imre 0920-19-0013	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
817.	Berki Pál 1368-14-0005	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
818.	Nyistyák Mihály 1472-14-0052	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
819.	Kovács Mihály 1673-14-1121	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
820.	Héja Imre 0720-13-0800	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
821.	Turóci Gábor 1469-08-0154	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
822.	Vikartócki Károly 1678-14-0222	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
823.	Botyánszki István 0629-09-0294	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
824.	Gál József 1912. Török Julia	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.

825.	Sándor Pál 1911. Bárány Erzsébet	t.tiz.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
826.	Szucsik Gábor 0610-21-0031	hu.	Kerekegyháza, 44.X.28.	2/l. nf. szd.
827.	Dengi Ferenc 1673-14-0900	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
828.	Cseh Albert 0719-23-0339	hu.	Kerekegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
829.	Varga Rafael 1767-21-0200	hu.	Kerekegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
830.	Bugyi János 0714-15-0044	t.hu.	Kerekegyháza, 44.X.26.	2/l. nf. szd.
831.	Irházy Lajos 0720-20-0108	t.zls.	Szentes, 44. X. 7. (szökött)	2.hu.szd.
832.	Gulyás József 1230-16-0023	tsz.szkv.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
833.	Hegyes János 0638-12-0021	tsz.szkv.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
834.	Bolya Márton 3948-20-0023	szkv.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
835.	Füredi János 0623-23-0068	szkv.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
836.	Kurcsics István 0519-21-0101	őrv.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
837.	Rédai József 0642-20-0241	c.őrv.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.

838.	Berta József 2393-20-0046	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
839.	Csató János 1463-19-0031	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
840.	Gulyás Sándor 2202-20-0004	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
841.	Mühl János 0206-20-0076	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
842.	Bene Ferenc 3441-21-0441	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
843.	Balázs János 0701-21-0139	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
844.	Farkas György 0706-21-0143	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
845.	Horváth Béla 0701-21-0156	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
846.	Lajos József 0701-21-0140	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
847.	Mile Andor 0401-21-0140	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
848.	Rigler József 0379-21-0053	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
849.	Szabó Sándor 1675-21-0695	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.
850.	Varró Vince 1614-21-0002	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.sz.d.

851.	Ágoston János 0712-22-0069	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
852.	Borka Sándor 0642-22-0180	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
853.	Berezvai Lajos 0720-22-0072	hu.	Szentes, 44. X. 7.	2.hu.szd.
854.	Dékány János 0638-22-0015	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
855.	Halász Ferencz 0642-22-0698	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
856.	Kozsilovics István 0219-22-0024	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
857.	Lefkó Lajos 0636-22-0036	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
858.	Makszi István 0619-22-0012	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
859.	Mircsov Antal 3181-22-1700	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
860.	Pastyák Fülöp 1576-23-0001	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
861.	Rajki István 3783-22-0009	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
862.	Vidács János 0640-22-0020	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
863.	Turi István 0701-20-0019	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.

864.	Szöke István 0323-13-0052	t.c.szkv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
865.	Huszár József 0317-13-0114	t.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
866.	Ördögh Szilveszter 3281-14-2400	t.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
867.	Sándor József 1819-20-2024	t.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
868.	Lichtenstein Zoltán 0717-13-0936	t.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
869.	Kónya István 0712-12-0201	t.c.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
870.	Becsei Károly 0621-12-0035	t.c.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
871.	Zombori János 3141-15-0456	t.c.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
872.	Bán József 1251-11-0903	t.c.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
873.	Tiricz István 0706-14-0006	t.c.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
874.	K.Nagy István 1254-11-0509	t.örv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
875.	Németh Imre 0712-13-0174	t.örv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
876.	Györi Lajos 1250-10-0124	t.örv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.

877.	Fekete Mihály 1224-09-0186	t.őrv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
878.	Kóródi József 0714-13-0055	t.őrv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
879.	Szabó István 0720-09-0592	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
880.	Czuth István 0626-10-0230	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
881.	Miklós János 0642-10-099	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
882.	Kovács József 1909. Fekete Piroska	t.őrv.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
883.	Locskai István 0701-10-0132	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
884.	Gátvölgyi Béla 0629-10-0257	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
885.	Erdei István 0329-10-0012	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
886.	Détári István 0623-10-0041	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
887.	Tóth Ferenc 0703-11-0134	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
888.	Dögei Lajos 0720-11-0678	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
889.	ifj. Tóth István 0325-11-066	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.

890.	Kiss János 0610-13-0062	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
891.	Erdei Lajos 0329-13-0012	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
892.	Sánta József 0712-13-0047	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
893.	Petrik Antal 0719-14-0401	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
894.	Hangya János 0315-14-0069	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
895.	Gyöngyi Mátyás 0701-14-0227	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
896.	Gilán Pál 0330-15-0040	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
897.	Pónya Sándor 3922-15-0004	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
898.	Mezei József 0705-16-0055	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
899.	Polák Péter 1916. Kukucska Julia	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
900.	Varga László 0719-16-0195	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
901.	Bónusz József 0720-17-0305	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
902.	Varga István 0719-17-0069	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.

903.	Falusi István 0703-19-0157	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
904.	Straberecz Ferenc 0720-19-0456	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
905.	Lovasi Béla 2505-19-0087	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
906.	Tóth József 1726-19-0023	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
907.	Szerbajló László 1204-19-0039	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
908.	Udvardi Károly 3947-20-0002	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
909.	Geszti László 1239-10-0056	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
910.	Kajó János 3004-10-2751	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
911.	Csupa János 0317-14-0169	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
912.	Kiss P. Pál 3935-19-0058	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
913.	Molnár Antal 2783-22-0052	hu.	Szentes, 44. X. 8.	2.hu.szd.
914.	Csóti István 0111-21-0222	hu.	Prónayfalva, 44. X. 18.	2.hu.szd.
915.	Németh István 3283-22-0462	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2.hu.szd.

916.	Vásárhelyi Antal 0708-22-0250	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2.hu.sz.d.
917.	Dobai József 1912. Miklós Mária	t.örv.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2.hu.sz.d.
918.	Miklós Lőrinc 5275-19-0149	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2.hu.sz.d.
919.	Kántor Mihály 1920. Lovék Lívía	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2.hu.sz.d.
920.	Gera Ferenc nincs adat	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.26.	2.hu.sz.d.
921.	Taupert Márton 0111-22-0097	t.hu.	Fülöpszállás, 44. X. 30.	2.hu.sz.d.
922.	Talata Pál 1601-17-0067	tsz.szkv.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 2.	2.hu.sz.d.
923.	Szász Gergely 0703-21-0054	tiz.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 2.	2.hu.sz.d.
924.	Torna Imre 0338-20-011	hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 2.	2.hu.sz.d.
925.	Ámont Lajos 3281-22-0927	hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 2.	2.hu.sz.d.
926.	Gera Sándor 1575-14-0016	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 2.	2.hu.sz.d.
927.	Kiss Imre 0705-19-0195	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 2.	2.hu.sz.d.
928.	Jekkel István 0609-21-0126	örv.	Szentes É.Ny. 44. X. 8.	3.hu.sz.d.

929.	S. Tóth József 1461-21-0228	őrv.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
930.	Arnold Péter 1518-22-0015	hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.25.	3.hu.szd.
931.	Balogh József 0719-21-0170	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
932.	Bori János 3181-20-0266	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
933.	Bányai Pál 0701-21-0033	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
934.	Bende János 1770-21-0061	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
935.	Bori Imre 0719-21-0023	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
936.	Cseke István 1790-20-0030	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
937.	Fári József 3141-22-0998	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
938.	Fodor Illés 1922. Németh Anna	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
939.	Gál János 0716-22-0252	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
940.	Igazi József 0715-22-0020	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
941.	Kállai Imre 5283-22-0022	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.

942.	Kiss Ferenc 0642-21-0659	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
943.	Kovács Lajos 2361-20-0050	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
944.	Kósa Lajos 0705-21-0090	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
945.	Laczkó Pál 0706-25-0120	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
946.	Lajkó József 1559-22-0131	hu.	Kiskunfélegyháza DNy., 44.X.25.	3.hu.szd.
947.	Módra László 1678-20-0660	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
948.	Mohai Imre 1813-21-0064	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
949.	Nagy Sándor 3913-20-0097	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
950.	Papp József 3006-20-1344	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
951.	Szabó Mihály 0720-22-0070	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
952.	Takács Ferenc 0720-22-0399	hu.	Szentes É.Ny., 44. X. 8.	3.hu.szd.
953.	Varga Lajos 2719-22-0102	hu.	Szentes É.Ny., 44. X.8.	3.hu.szd.
954.	Varga József 2765-21-0044	hu.	Szentes É.Ny., 44. X.8.	3.hu.szd.

955.	K. Horváth Sándor 0702-15-0026	t.szkv.	Szentes É.Ny., 44. X.8.	3.hu.sz.d.
956.	Bogyó László 0720-15-0562	t.tiz.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
957.	Dóssai Molnár János 0720-15-0111	t.tiz.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
958.	Varga Lajos 1230-13-0197	t.örv.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
959.	Vigh László 1910. Sumta Mária	t.örv.	Szentes város,44.X.8.	3.hu.sz.d.
960.	Aradi Vendel 0720-14-0357	t.hu.	Szentes város,44.X.8.	3.hu.sz.d.
961.	Atkári Lajos 0759-10-0577	t.hu.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
962.	Baksa József 3181-19-1183	t.hu.	Lajosmizse, 44.X.23.	3.hu.sz.d.
963.	Békési Lajos 1230-13-0109	t.hu.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
964.	Bognár József 0220-13-0037	t.hu.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
965.	Bogdán János 1758-19-0129	t.hu.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
966.	Dajka József 3141-12-1287	t.hu.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.
967.	Dunai István 1910. Fejes Julianna	t.hu.	Szentes város, 44.X.8.	3.hu.sz.d.

968.	Erdei György 5414-19-0005	t.hu	Kiskunfélegyháza DNY, 44.X.25.	3.hu.sz.d.
969.	Fekete János 0719-15-0680	t.hu	Szentes, 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
970.	Gömöri Ferenc 1915. Csertő Erzsébet	t.hu	Szentes, 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
971.	Gurdics András 0703-10-6339	t.hu	Tatárszentgyörgy Ny., 44. XI. 5.	3.hu.sz.d.
972.	Hangya Péter 0002-10-0142	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
973.	Hevesi Ferenc 0706-14-0188	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
974.	Hüse Lajos 1001-19-0038	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
975.	Horváth András 1226-14-0001	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
976.	Huszka Ferenc 4198-19-0075	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
977.	Hegyi András 0701-19-0166	t.hu	Prónayfalva K., 44. X. 24.	3.hu.sz.d.
978.	Jambrik Pál 0325-12-0255	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
979.	Károlyi Lajos 1236-10-0077	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.
980.	Kocsis János 0642-20-0327	t.hu	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.sz.d.

981.	Kukovecz Pál 0718-11-0157	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
982.	Kusz József 0642-10-0943	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
983.	Kolompár Kálmán 1922. Kolompár Júlia	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
984.	Kiss Ferenc 0716-15-0173	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
985.	Kasza István 0323-10-0071	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
986.	Lakos Sándor 0720-13-0482	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
987.	Makai Sándor 0719-10-0133	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
988.	Monostori Nándor 0708-17-0012	t.hu.	Szentes K., 44. X. 8.	3.hu.szd.
989.	Medgyesi Dénes 0706-17-0041	t.hu.	Prónayfalva, 44. X. 22.	3.hu.szd.
990.	Molnár József 1918. Molnár Anna	t.hu.	Szentes ÉK., 44. X. 8.	3.hu.szd.
991.	Nagy László 1909. Farkas Eszter	t.hu.	Szentes ÉK., 44. X. 8.	3.hu.szd.
992.	Náfrádi János 0719-11-0048	t.hu.	Szentes ÉK., 44. X. 8	3.hu.szd.
993.	Nagy László 1256-12-0551	t.hu.	Szentes ÉK., 44. X. 8.	3.hu.szd.

994.	Nagy József 1467-19-0128	t.hu.	Kiskunfélegyháza, 44.X.25.	3.hu.szd.
995.	Nagy Mihály 3806-19-0064	t.hu.	Szentes ÉK., 44. X. 8.	3.hu.szd.
996.	Patai János 0719-15-0301	t.hu.	Szentes ÉK., 44. X. 8.	3.hu.szd.
997.	Potocska Mátvás 0626-10-0153	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
998.	Sütő Kálmán 1254-11-0517	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8	3.hu.szd.
999.	Sódar Lajos 0717-11-0067	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1000.	P. Szabó Antal 1256-11-0314	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1001.	Szécsényi György 0718-15-0174	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1002.	Tóth Andor István 3282-14-0194	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1003.	Tihanyi Mihály 0720-21-0905	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1004.	Tóth Lajos 3141-14-1035	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1005.	Varró István 0708-10-0547	t.hu.	Szentes DNY., 44. X. 8.	3.hu.szd.
1006.	Varga Balázs 0705-15-0169	t.hu.	Tatárszentgyörgy, 44. XI. 5.	3.hu.szd.

1007.	Wolford István 3283-13-0583	t.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	3.hu.szd.
1008.	Klucsai János 0714-11-1024	t.hu.	Ráckeve, 44. XI. 23.	3.hu.szd.
1009.	Rácz István 1913. Gera Etelka	t.hu.	Ráckeve, 44. XI. 23.	3.hu.szd.
1010.	Gyarmati Pál 2029-20-0409	t.tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1011.	Csernus Ferenc 1623-21-0095	őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1012.	Csernus József 1915. Hajós Julianna	t.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1013.	Halász Ferenc 1678-13-0637	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1014.	Németh Elek 1607-13-0127	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1015.	Varga Mihály 1254-18-0266	t.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1016.	Dékány József 1922. Kéri Ágnes	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1017.	Kurucz Sándor 1673-12-0457	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1018.	Kovács István 0315-22-0133	őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1019.	Fekete Lajos 1230-15-0144	t.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.

1020.	Toman József 0703-20-0091	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1021.	Kertész István 3282-14-0076	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1022.	Engelsdorfer József 0606-11-0032	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1023.	Tanai László 2430-20-0806	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1024.	v. Balogh János 1758-19-0019	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1025.	Farkas Lajos 1910. Bodor Erzsébet	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1026.	Nagy Lajos 0334-19-0229	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	I.ot.
1027.	Koplánci János 0720-13-0304	ht.törm.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1028.	Császi István 1226-15-0221	tsz.örm.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1029.	Bali János 0705-20-0072	tsz.szkv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1030.	Schmidt Miklós 1268-20-0083	tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1031.	Kérdő Márton 3141-20-1013	tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1032.	Szilágyi Sándor 3141-22-0257	örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.

1033.	Szabó István 0701-22-0160	őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1034.	Fekete Péter 1922. Linder Etel	őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1035.	Vida Szűcs János 0720-22-0744	őrv.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1036.	Orosházi Károly 1921. Ormos Julia	őrv.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1037.	Vass József 1746-21-0098	őrv.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1038.	Csikós István 1575-22-0102	hu.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1039.	Fazekas Mihály 0612-22-0138	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1040.	Halász Sándor 1573-22-0150	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1041.	Gy. Kovács Ernő 3141-22-0010	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1042.	K. Kiss Lajos 1015-20-0363	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1043.	Koncz Nándor 1922. Soós Terézia	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1044.	Raffai István 1931. Gergely Ilona	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1045.	Meszinger Mátyás 1806-20-0029	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.

1059.	Virág Mihály 0703-16-0961	t.tiz.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1060.	Balasi Pál 0703-11-0191	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1061.	K. Tóth András 1254-11-0756	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1062.	Kónya Mihály 0712-13-0167	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1063.	Sebestyén Imre 0719-14-0709	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1064.	Szivák Gábor 1909. Silló Anna	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1065.	Horváth József 1923.Szesztak Veron	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1066.	Utas Imre 1910. Jónás Borbála	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1067.	Seres Sándor 0703-11-0244	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1068.	Bacsó Ferenc 1678-10-0488	t.hu.c.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1069.	Buglyó Gergely 1009-19-0357	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1070.	Bánfi Frigyes 0706-19-0026	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.
1071.	Gaál Ferenc 0716-10-0247	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.sz.d.

1046.	Polgár Bálint 0315-22-0011	hu.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1047.	Tóth István 1752-21-0097	hu.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1048.	Tomcsányi István 0720-20-0682	hu.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1049.	Abonyi Imre 1919. Tent Etel	hdp.örm.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1050.	Fazekas Lajos 1915. Kálmán Margit	tsz.szkv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1051.	Baksa János 1248-15-0020	t.örm.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1052.	Pallagi Ferenc 1205-15-0009	t.örm	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1053.	Csurgó János 1917. Martus Franciska	t.tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1054.	Herbert Jenő 1914. Horthi Borbála	t.tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1055.	Kánvási Imre 0720-15-0155	t.tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1056.	Kiss Tivadar 0705-15-0119	t.tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1057.	Lakos Lajos 0720-14-0513	t.tiz.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1058.	Nagypál János 0719-19-0626	t.tiz.	Velence, 44. XII. 18. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.

1072.	Grünics István 1915. Kamiti Eszter	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1073.	Hegedűs József 2370-19-0001	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1074.	Hajdú István 1916. Forgó Júlia	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1075.	Kovács Imre 1578-14-0315	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1076.	Knopecz János 3141-12-0760	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1077.	Köböl András 1911. Kotroczó Franciska	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1078.	Kiss Mihály 1921. Török Zsuzsanna	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1079.	Karsai Ferenc 0913-22-0018	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1080.	Lovas Mihály 0702-14-0071	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1081.	Marosvölgyi János 1911. Medovarszki Klára	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1082.	Molnár Ferenc 0141-19-0890	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1083.	Mecseki Ferenc 1921. Cseke Anna	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1084.	Orosz Mihály 0717-14-0095	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.

1085.	B. Nagy Imre 0334-19-0151	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1086.	Piksz Ferenc 1909. Borczó Rozália	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1087.	Papp Mózes 0716-15-0230	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1088.	Rása Pál 1230-12-0222	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1089.	Rideg Imre 0720-17-0158	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1090.	Sebők Gergely 0701-12-0137	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1091.	Szunyi Pál 0706-16-0006	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1092.	Szunyi Márton 0701-14-0078	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1093.	Tóth Ferenc 0703-10-0158	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1094.	Tóbiás Imre 1919. Tóbiás Judit	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1095.	Tolnai Imre 1910. Váradai Eszter	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1096.	Frenk György 0330-16-0234	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.
1097.	Varga István 1255-12-0391	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szd.

1098.	Vass András 4441-22-0036	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szdz.
1099.	Vezsenyi József 1915. Patai Veron	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szdz.
1100.	Vashegyi László 1915. Biba Erzsébet	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22. (hadifogságba esett)	3.hu.szdz.
1101.	Kurucz János 0719-19-0012	tsz.szkv.	Szentes, 44. X. 8. (hadifogságba esett)	I. ot.
1102.	Darida Mihály 0719-14-0698	t.örv.c.tiz.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1103.	Sarkadi Imre 0720-16-6762	t.örv.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1104.	Szepesi László 0719-21-0452	örv.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1105.	Árgyelán Mihály 0720-19-0615	t.c.örv.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1106.	Molnár Sándor 0720-11-0318	t.hu.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1107.	Magdics Kálmán 2421-21-0024	hu.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1108.	Varga Mihály 0430-24-0429	hu.	Szentes, 44. X. 8.	I. ot.
1109.	Györi Mihály 6719-15-0225	t.tiz.	Soltvadkert, 44. X. 22.	I.ot.
1110.	Varjú István 3143-13-0007	t.örv.	Sári, 44. X. 29. (szökött)	I.ot.

1111.	Papp Ferenc 0719-16-0040	t.őrv.	Kecskemét, 44. XI. 2.	I.ot.
1112.	Berkes Ferenc 0701-16-0051	t.hu.	Kecskemét, 44. XI. 2.	I.ot.
1113.	Kovács Dániel 1575-14-0175	t.hu.	Sári, 44. X. 22. (szökött)	I.ot.
1114.	Vincze Imre 0661-22-0018	hu.	Sári, 44. X. 22. (szökött)	I.ot.
1115.	Madarasi Papp László 1910. (nincs több adat)	t.hu.c.őrv.	Lórév, 44. X. 29. (szökött)	I.ot.
1116.	Szabadi Ferenc 1921. Juhász Piroska	hdp.őrm.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1117.	Bartha Ferenc 0720-13-0899	t.őrv.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1118.	Jambrik Vincze 1909. Halgass Borbála	t.őrv.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1119.	Bakó Gábor 1466-21-0090	őrv.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1120.	Deák Pál 1922. Szűcs Verona	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1121.	Sípos Mihály 1909. Kovács Erzsébet	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1122.	Kovács Gellért 1920. Kosa Mária	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.
1123.	Dora András 1921. Tóth Anna	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.sz.d.

1124.	Kiss Béla 1921. Andrási Rozália	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1125.	Nagy József 1910. Tomasi Borbála	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1126.	Nagy Antal 0703-20-0338	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1127.	Prónai Lajos 1910. Gurat Julianna	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1128.	Kosa Mátyás 1914. (nincs adat)	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1129.	Hajdú József 1912. Tóth Franciska	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1130.	Bugyi János 1541-11-0020	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1131.	Lenti Mihály 1909. Kisuczki Erzsébet	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1132.	Urbán Sándor 0718-14-0603	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1133.	Kiss János 1915. Virág Rozália	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1134.	Szilasi Sándor 1911. Szilágyi Erzsébet	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1135.	v. Kovács Sándor (nincs adat)	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1136.	Lengyel József 1702-22-0127	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.

1137.	Pankovics István 1556-22-0055	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1138.	Máthé József 1739-22-0073	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1139.	Szabó János 1922. Szatmári Mária	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1140.	Tóth Ferenc 0703-20-0260	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1141.	Balogh Mihály 0768-22-0...	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1142.	Szilágyi Sándor 1913. Pupos Vilma	t.örv.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1143.	M. Kovács Jenő 1920. Kovács Erzsébet	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1144.	Buda Gyula 1913. Égető Erzsébet	t.hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1145.	Szabó Jenő 1922. Práczér Mária	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1146.	Szepesi Sándor 1917. Szepesi Anna	hu.	Pusztaszabolcs, 44. XII. 7.	1.hu.szd.
1147.	Kovács István 0712-13-0117	t.örv.	Velence, 44. XII. 8.	1.hu.szd.
1148.	Szabó Gábor 0301-13-0043	t.hu.	Velence, 44. XII. 8.	1.hu.szd.
1149.	Dömsödi Imre 0720-15-0482	t.hu.	Velence, 44. XII. 8.	1.hu.szd.

1150.	Baranyi Lajos 3142-13-0093	t.hu.	Velence, 44. XII. 8.	1.hu.sz.d.
1151.	Harmath Pál 0703-17-0005	t.hu.	Velence, 44. XII. 8.	1.hu.sz.d.
1152.	Nagy Kálmán 3825-15-0031	t.örv.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1153.	Cifra József 1244-07-0016	t.örv.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1154.	Pintér Lőrincz 1254-11-0568	t.örv.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1155.	Kurcz János 1904. Gábel Katalin	karp.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1156.	Boka József 1910. Mészlai Etel	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1157.	Nagy Géza 2672-20-0054	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1158.	Mezei István 1909. Görög Borbála	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1159.	Kovács József 2257-19-0042	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1160.	Elek Sándor 1908. Kiss M. Mária	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1161.	Szabó János 1915. Nagy Erzsébet	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.
1162.	Szabó Sándor 1913. Toma Jolán	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.sz.d.

1163.	Minden János 1921. Balogh Veron	t.hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.szd.
1164.	Meres Gusztáv 1921. Szurdok Mária	hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.szd.
1165.	Kati József 0352-22-0190	hu.	Vereb, 44. XII. 21.	1.hu.szd.
1166.	Varga István 0784-22-0068	hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1167.	Jászgulyás József 1475-17-0190	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1168.	Horváth Imre 1922. H.Papp Teréz	hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1169.	Balogh József 3282-22-0078	hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1170.	Drávucz János 1204-21-0301	őrv.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1171.	Balogh János 0719-13-0509	t.szkv.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1172.	Bánti János 1912. Tiliczki Erzsébet	t.tiz.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1173.	Bagoly Imre 1233-13-0034	t.őrv.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1174.	Lantos László 1920. Bárdos Katalin	karp.őrv.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1175.	Papp Mihály 1203-09-0205	t.tiz.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.

1176.	Cseh Károly 1225-10-0098	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1177.	Pintye Károly 1922. Pintye Erzsébet	hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1178.	Farkas András 2783-22-0115	hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1179.	Pozderka Lajos 1251-11-0741	t.őrv.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1180.	Marticsek István 1465-16-0062	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1181.	Baranyai József 1907. Tóth Zsuzsanna	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1182.	Pelyva János 1549-21-0032	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1183.	Tóth István 1914. Apró Erzsébet	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1184.	Csürke Béla 2203-20-0048	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1185.	Vígh Ferenc 1922. Kulcsár Ilona	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1186.	Volenszki Mihály 1922. Tóth Margit	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1187.	Krajnik Lajos 3607-14-0145	t.hu.	Lovasberény, 44. XII. 22.	1.hu.szd.
1188.	Juhász Mihály 1913. Mihály Klára	t.őrv.	Csákvár, 44. XII. 23.	1.hu.szd.

1189.	Süveges Miklós 1906. Nagy Eszter	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 23.	1.hu.sz.d.
1190.	Romhányi István 1915. Kulcsár Anna	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 23.	1.hu.sz.d.
1191.	Zana János 0315-10-0168	t.tiz.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1192.	Marton Ferenc 0765-15-0188	t.örv.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1193.	Budácsik László 0601-09-0096	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1194.	Lisztocki Mihály 0626-10-0178	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1195.	Pocsik Elek 0626-09-0177	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1196.	Madarasi Miklós 1239-08-0321	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1197.	Laduver Sebestyén 0627-10-0157	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1198.	Vass János 0323-10-0060	t.örv.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1199.	Németh László 0719-11-0266	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1200.	Szobácsi Mátyás 0706-21-0020	hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.
1201.	Pivoda György 1909. Kiss Julianna	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.sz.d.

1202.	Ritz Pál 0626-09-0023	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1203.	Török Imre 0317-12-0090	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1204.	Kovács Imre 1675-18-0490	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1205.	Mihalka András 0314-18-0069	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1206.	Styer István 0319-12-0004	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1207.	Székesi Dezső 0705-14-0135	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1208.	Molnár János 1540-10-0078	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1209.	Gábor Ferenc 0626-09-0064	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1210.	Leki Antal 0705-16-0024	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1211.	Zsótér István 0705-22-0272	hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1212.	Molnár Kálmán 1688-21-0970	hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1213.	Torma Lajos 2888-10-0167	t.hu.	Adony, 44. XII. 7.	2.hu.szd.
1214.	P. Szabó Imre 1254-11-0159	t.őrv.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.

1215.	Kiss János 1256-12-0370	t.örv.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1216.	Mészáros István 0719-10-0344	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1217.	Bottyán Mihály 0718-09-0176	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1218.	Bottyán Pál 0702-18-0036	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1219.	Töröcsik György 1909. Osváth Katalin	hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1220.	Rotár Pál 0622-11-0110	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1221.	Sárga László 4205-19-0002	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1222.	Pardi Zsigmond 0335-20-064	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1223.	Szabó Sándor 1675-21-0695	hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1224.	Jung János 1738-21-0078	örv.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.szd.
1225.	Szőke Lajos 1250-09-0080	t.örv.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.szd.
1226.	Gémes Pál 0705-11-0035	t.hu.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.szd.
1227.	Kulcsár Sándor 0716-11-0099	t.hu.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.szd.

1228.	Besze István 0714-11-0088	t.hu.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.sz.d.
1229.	Molnár József 0720-12-0324	t.hu.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.sz.d.
1230.	Mikola János 1238-10-0176	t.hu.	Velence, 44. XII. 12.	2.hu.sz.d.
1231.	Belovai Pál 0705-11-0164	t.tiz.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1232.	Gabnai András 0318-13-0542	t.örv.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1233.	S. Kiss Ferenc 0706-14-0101	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1234.	Ormándi József 0706-14-0132	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1235.	Góg Dezső 0719-19-0203	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1236.	Papp Gáspár 0701-17-0079	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1237.	Őrsi András 1254-09-0753	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1238.	Szabó István 0720-09-0445	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1239.	Becza János 4195-18-0018	t.hu.	Velence, 44. XII. 13.	2.hu.sz.d.
1240.	Barna Béla 3142-22-3018	örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.sz.d.

1241.	Jókai Imre 3141-07-1186	t.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1242.	Szeredi Kálmán 0918-19-0030	t.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1243.	Gyarmati István 0720-17-0196	t.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1244.	Kovács Péter 1230-08-0137	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1245.	Mecs László 0720-14-0074	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1246.	Fazekas Károly 1251-10-1008	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1247.	Simon István 1254-20-0057	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1248.	Koch Tibor 1911. Sebők Amália	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1249.	Kiss János 1928. Szent Julianna	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1250.	Ábrahám János 3283-12-0801	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1251.	Drágus József 5122-09-0101	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1252.	Hérány István 0718-22-0099	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1253.	Povedák László 1916. Gazdag Margit	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.

1254.	Kovács Márton 1247-10-0037	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1255.	Szilágyi József 0314-11-0031	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1256.	Jancsik Béla 1917. Jamszko Anna	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1257.	Lukovszki István 1915. Papp Rozália	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1258.	Molnár Géza 1921. Fia Zsuzsanna	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1259.	Beresztó Iászló 1920. Ádám Mária	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1260.	Csanyi Imre 3281-22-1446	hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1261.	Karácsonyi Sándor 3141-22-0824	hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1262.	Jakab József 1251-10-0104	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1263.	Kucsora Mihály 0703-21-0283	hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1264.	Szombathelyi Béla 1911. Szoszkov Anna	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1265.	Balla István 1254-20-0592	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1266.	Széll István 0719-14-0590	tsz.szkv.	Lovasberény, 44. XII. 21.	2.hu.szd.

1267.	Páldeák István 1920. Pintér Ilma	t.tiz.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1268.	Gráf Imre 0326-10-0209	t.őrv.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1269.	Virágh Mihály 1915. Kovács Anna	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1270.	Galanbicza Imre 1912. Galanbicza Ilona	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1271.	Molnár Miklós 1083-15-0059	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1272.	Hegedűs Bálint 1912. Gallai Rozália	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2.hu.szd.
1273.	Balogh István 2287-11-0066	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 20.	2.hu.szd.
1274.	Kovács Sándor 1919. Orbán Mária	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1275.	Szálka Mátyás (nincs adat)	t.hu.	Adony, 44. XII. 10.	2.hu.szd.
1276.	Szabó Mihály 1915. Kurucz Etel	tsz.szkv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1277.	Molnár István 1466-19-0132	t.tiz.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1278.	Györe Ferenc 1461-15-0153	őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1279.	Vidákovics Antal 1920. Turbász Eszter	c.őrv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.

1280.	Kiss István 1908. Lázár Julianna	t.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1281.	Karlóczy István 1923. Kovács Julianna	c.örv.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1282.	Czakó Lajos 0720-21-0523	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1283.	Lajkovics Kálmán 1915. Kurma Anna	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1284.	Danis Vilmos 1909. Sztruhár Anna	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1285.	Gondos József 1475-11-0047	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1286.	Pálfi Pál 1922. Kovács Teréz	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1287.	Bajuk Gyula 1922. Kosa Mária	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1288.	Tóth István 1914. Török Rozália	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1289.	Boros István 1913. Földi Teréz	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1290.	Simon Albert 1220-15-0053	t.hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1291.	Csengeri András 1922. Csengeri Erzsébet	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.
1292.	Töröcsik Mihály 1462-21-0221	hu.	Kápolnásnyék, 44. XII. 22.	2/l. nf. szd.

1293.	Pálfalvi Imre 1675-19-1070	tsz.szkv.	Budapest, 44. XII. 24.	2/l. nf. szd.
1294.	Smidmájér Sándor 0825-17-0007	t.hu.	Budapest, 44. XII. 24.	2/l. nf. szd.
1295.	Sniner Vilmos 1915. Benczok Brigitta	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 24.	2/l. nf. szd.
1296.	Fehér Lajos 0314-13-0068	t.hu.	Budapest, 44. XII. 24.	2/l. nf. szd.
1297.	K. Tóth Lajos 0360-19-0028	t.hu.	Csákvár, 44. XII. 26.	2/l. nf. szd.
1298.	Ifkovics István 0110-22-0287	hu.	Csákvár, 44. XII. 26.	2/l. nf. szd.
1299.	Sprok József 0716-22-0280	őrv.	Csákvár, 44. XII. 26.	2/l. nf. szd.
1300.	Kovács Ferenc 2783-22-0072	hu.	Csákvár, 44. XII. 26.	2/l. nf. szd.
1301.	Török Péter 0626-10-0011	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 22. (szökött)	2. hu. szd.
1302.	Ludányi István 0716-19-0287	t.őrv.	Pusztakápolna, 45. II. 22. (szökött)	2. hu. szd.
1303.	Bodnár István 1911. Kovács Juliamma	t.őrv.	Pusztakápolna, 45. II. 22. (szökött)	2. hu. szd.
1304.	Léber Konrád 1920. Kaisz Éva	t.őrv.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2. hu. szd.
1305.	Juhász Illés 0891-21-0967	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2. hu. szd.

1306.	Liska Károly 1919. Prluszk Anna	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2.hu.szd.
1307.	Mihályi Gábor 1917. Lilók Borbála	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2.hu.szd.
1308.	Kopasz István 1919. Rekevcki Verona	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2.hu.szd.
1309.	Hodik András 1921. König Teréz	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2.hu.szd.
1310.	Battancs András 1920. Battancs Etel	t.hu.	Pusztakápolna, 45. II. 21. (szökött)	2.hu.szd.
1311.	Klement Tibor 1911. Buszi Anna	t.tiz.	B.pest, 44. XII. 13. (szökött)	2.hu.szd.
1312.	Mezey Sándor 1917. Reményi Eszter	t.örv.	Császár, 45. II. 22. (szökött)	3.hu.szd.
1313.	Kakuk András 1921. Hegedűs Viktória	t.szkv.	Csákberény, 45. III. 16.	2/l. nf. szd.
1314.	Cecon Béla 1918. Cecon Erzsébet	t.szkv.	Csákberény, 45. III. 16.	2/l. nf. szd.
1315.	Kovács József 1922. Schueder Erzsébet	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	2/l. nf. szd.
1316.	Kozma Lajos 1922. Molnár Mária	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	2/l. nf. szd.
1317.	Gulyás József 1911. Palonya Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2/l. nf. szd.
1318.	Botos Lajos 1921. Fidrik Rozál	hu.	Gánt, 45. III. 7.	2/l. nf. szd.

1319.	Finta István 1929. Hüttner Mária	hu.	Gánt, 45. III. 7.	3.hu.szd.
1320.	Barabás György 1927. Szabados Rozál	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1321.	Hopkál György 1919. Vojta Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1322.	Hajas Tibor 1928. Pruveska Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1323.	Halász Pál 1925. Tibéri Júlia Anna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1324.	Kiszely László 1921. Zsóri Margit	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1325.	Majer Lajos 1927. Farkas Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1326.	Orosz János 1928. Puskás Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1327.	Purnyi Mihály 1910. Gál Ilona	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1328.	Szabó Géza 1924. Csákó Eszter	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1329.	Szalai Lajos 1923. Palotai Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1330.	Tomasek Sándor 1926. Kravczik Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.
1331.	Varga András 1924. Szántó Teréz	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.szd.

1332.	Zana Lajos 1925. Luboska Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1333.	Ördögh József 1919. Árló Ilona	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1334.	Papp Mihály 1922. Bomóm Júlia	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1335.	Mihály János 1916. Lovas Mária	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1336.	Hasznos Sándor 1903. Barabás Zsófia	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1337.	Farkas József 1912. Farkas Teréz	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1338.	Kovács Sándor 1919. Göre Éva	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1339.	Partics József 1912. Madler Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1340.	Pál József 1922. Wéber Rozália	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1341.	Szöke Sándor 1911. Endrödi Anna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1342.	Szilágyi Dániel 1917. Barabás Róza	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1343.	Szilágyi Márton 1911. Nagy Anna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1344.	Kovács Sándor 1918. Hegyesi Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.

1345.	Héder István 1904. Héder Rozália	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1346.	Nagy Sándor 1912. Barát Júlia	őrv.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1347.	Gombos István 1919. Ács Mária	őrv.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1348.	Bíró Antal 1922. Kajczár Irma	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1349.	Beke Sándor 1929. Dávid Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1350.	Letenyei Sándor 1925. Pavcselka Etel	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1351.	Kocsis István 1910. Téri Eszter	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	3.hu.sz.d.
1352.	Lendvai István 1910. Szöllősi Zsuzsanna	hu.	Csókakő, 45. III. 18.	3.hu.sz.d.
1353.	Szalontai János 1909. Lukács Lívía	hu.	Ete, 45. III. 18.	3.hu.sz.d.
1354.	Réti Nándor 1904. Major Rozália	hu.	Ete, 45. III. 18.	3.hu.sz.d.
1355.	Varga János 1908. Krujecz Veron	tiz.	Ete, 45. III. 18.	3.hu.sz.d.
1356.	Seregi Lajos 1920. Huszár Teréz	hu.	Ete, 45. III. 20.	3.hu.sz.d.
1357.	Ármai Sándor 1914. Tith Zsófia	őrv.	Ete, 45. III. 18.	3.hu.sz.d.

1358.	Burján József 1921. Burján Erzsébet	hu.	Ete, 45. III. 20.	3.hu.szd.
1359.	Szűcs Sándor 1915. Kóbor Lidia	hu.	Ete, 45. III. 20.	3.hu.szd
1360.	Ivanics Mátyás 1909. Kalmár Róza	hu.	Csókakő, 45. III. 18.	3.hu.szd
1361.	Grósz István 1925. Kripsz Teréz	hu.	Mezőörs, 45. II. 20.	3.hu.szd
1362.	Fanacznán György 1915. H. Szidónia	hu.	Mezőörs, 45. II. 24.	3.hu.szd
1363.	Szekeress Sándor 1929. Horváth Zsuzsa	hu.	Mezőörs, 45. II. 24.	3.hu.szd
1364.	Szikszai Zsigmond 1908. Kiss Veron	hu.	Mezőörs, 45. II. 24.	3.hu.szd
1365.	Varga István 1911. Kovács Mária	hu.	Mezőörs, 45. II. 24.	3.hu.szd
1366.	Szabó Kálmán 1914. Matolcsi Erzsébet	szkv.	Mezőörs, 45. II. 24.	3.hu.szd
1367.	Babai József 1913. Babai Mária	hu.	Mezőörs, 45. II. 25.	3.hu.szd
1368.	Gajda István 1922. Ludányi Judit	örv.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1369.	Bíró János 1919. Szabó Mária	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1370.	Farkas József 1907. Vozsa Zsuzsanna	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1371.	Farkas László 1928. Lázár Erzsébet	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1372.	Gajdos Sándor 1915. Lika Katalin	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1373.	Csévei Sándor 1916. Kertész Róza	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1374.	Harsányi Sándor 1919. Gábori Anna	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1375.	Hegyi Gusztáv 1913. Haszlinyer Antónia	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 1.	3.hu.szd.
1376.	Sándor József 1919. Pethő Mária	tiz.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.szd.

1377.	Hajas István 1924. Hajas Rozália	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1378.	Illés József 1912. Egyet Mária	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1379.	Májér Károly 1927. Balázs Julianna	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1380.	Nagy László 1924. Vaszkó Rebeka	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1381.	Magenheimer Ferenc 1919. Szelignomo Regina	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1382.	Szepesi István 1921. Hajdu Julianna	őrv.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1383.	Széll Lajos 1921. Szabó Eszter	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 2.	3.hu.sz.d.
1384.	S. Tóth Pál 1915. Kiss Zsuzsanna	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	3.hu.sz.d.
1385.	Szaszkó József 1917. Borbély Margit	őrv.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	3.hu.sz.d.
1386.	Szerefi István 1922. Csudei Margit	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	3.hu.sz.d.
1387.	v. Szilágyi János 1919. Léber Erzsébet	őrv.	Sikátor, 45. III. 24.	2/l. nf. sz.d.
1388.	Halász János 1907. Pusztai Julianna	hu.	Sikátor, 45. III. 24.	2/l. nf. sz.d.
1389.	Kovács Károly 1924. Demetr Anna	hu.	Sikátor, 45. III. 24.	2/l. nf. sz.d.
1390.	Liber ferenc 1921. Benedek Katalin	hu.	Sikátor, 45. III. 24.	2/l. nf. sz.d.
1391.	Malele Lajos 1924. Cseszlő S. Erzsébet	hu.	Sikátor, 45. III. 24.	2/l. nf. sz.d.
1392.	Sarog Imre 1922. Sarcz Julianna	hu.	Sikátor, 45. III. 25.	2/l. nf. sz.d.
1393.	Sajó Gyula 1924. Burtus Róza	hu.	Sikátor, 45. III. 25.	2/l. nf. sz.d.
1394.	Tökési Mihály 1928. Szabó Mária	hu.	Sikátor, 45. III. 25.	2/l. nf. sz.d.

1395.	Szekeres László 1928. Nagy Etel	hu.	Sikátor, 45. III. 25.	2/I. nf. szd.
1396.	Szekeres Mihály 1927. Hornicz Zsuzsanna	hu.	Sikátor, 45. III. 25.	2/I. nf. szd.
1397.	Ungvári István 1920. Jeremiás Róza	hu.	Sikátor, 45. II. 24.	2/I. nf. szd.
1398.	Zsifár Sándor 1928. Takács Zsófia	hu.	Sikátor, 45. II. 26.	2/I. nf. szd.
1399.	Czibulyka János 1921. Béres Rozália	hu.	Györszentmárton, 45. III. 26.	2/I. nf. szd.
1400.	Bíró József 1927. Szabó Julianna	hu.	Györszentmárton, 45. III. 26.	2/I. nf. szd.
1401.	Kardos Lajos 1929. Sarok Mária	hu.	Györszentmárton, 45. III. 26.	2/I. nf. szd.
1402.	Orbán Sándor 1926. Takács Lídia	hu.	Györasszonyfa, 45. III. 26.	2/I. nf. szd.
1403.	Ungvári István 1912. Bán Eszter	szkv.	Kapuvár, 45. III. 27.	2/I. nf. szd.
1404.	Farkas József 1927. Sórra Zsuzsanna	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2/I. nf. szd.
1405.	Fazekas Sándor 1908. Fazekas Zsófia	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2/I. nf. szd.
1406.	Tóseki Ferenc 1922. Oswald Katalin	hu.	Menetek alatt, 45. III. 31.	2/I. nf. szd.
1407.	Töröcsik József 1909. Boldizsár Rozália	hu.	Pitten, 45.IV.1.	
1408.	Sinka Antal 1915. Csuri Ilona	hu.	Pitten, 45.IV.1.	2/I. nf. szd.
1409.	Kontra Béla 1912. Polgár Mária	törm.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1410.	Ottlyk Miklós 1909. Hegedűs Aranka	hdp.örm.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1411.	Horváth Lajos 1909. Szöke Ilona	tiz.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1412.	Németh Imre 1913. Bartóty Zsófia	tiz.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.

1413.	Soós Tamás 1919. Sós Julianna	tiz.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1414.	Földi András 1909. Koncz Julianna	tiz.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1415.	Rizik János 1910. Karnai Mária	õrv.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1416.	Varga Vendel 1922. Bazsai Mária	õrv.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1417.	Kovács Péter 1909. Szanda Eszter	õrv.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1418.	Csendes István 1919. Vaksa Teréz	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1419.	Féderer Jakab 1920. Pomer Katalin	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1420.	Gál József 1920. Maszlag Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1421.	Karlinszky Ernõ 1913. (nincs adat)	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1422.	Kurucz Péter 1921. Mrgyanov Lubicza Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1423.	Kontér Ferenc 1920. Romhányi Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1424.	Kapus Sándor 1928. Fazekas Lídia	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1425.	Mocsári Károly 1919. Dobák Rozália	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1426.	Mészáros Lajos 1912. Hirth Eleonóra	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1427.	Molnár Zsigmond 1919. Horváth Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1428.	Papp Ferenc 1915. Szõke Rozália	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1429.	Pleskonics István 1915. Tóth Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1430.	Szokai Károly 1919. Gellén Margit	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1431.	Szabados Sándor 1915. Kádár Viktória	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.

1432.	László János 1919. Csúcs Piroska	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1433.	Varga János 1915. Nagy Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1434.	Zádori Kálmán 1909. L. Urbán Margit	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1435.	Pulai István 1926. Rebi Zsófia	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1436.	Nyíró András 1920. Fazekas Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1437.	Csányi János 1929. Szeknó Zsófia	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1438.	Balla István 1920. Kálmán Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1439.	Annus István 1909. Balogh Judit	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1440.	Mák András 1909. Majsai Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1441.	Kósa István 1910. Üveges Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1442.	Boros Ferenc 1914. Kovács Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1443.	Orkán Mihály 1915. Tóth Rozália	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1444.	Sipos Sándor 1912. Orbán Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1445.	Varga György 1917. Filipec Anna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1446.	Kotzó Imre 1913. Kóter Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1447.	Katona Ferenc 1923. Rabi Anna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1448.	Mokos Rafaél 1921. Czakó Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.
1449.	Kalauz Ferenc 1926. Ritter Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.sz.d.

1450.	Ugrai Imre 1922. Krizsnyanovics Katalin	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1451.	Monostori Mihály 1894. (nincs több adat)	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1452.	Halasi István 1913. Göztény Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1453.	Muzsik János 1915. Ágoston Katalin	tiz.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1454.	Mészáros János 1913. Hajdú Mária	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1455.	Apostol György 1919. Szabó Rozália	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1456.	Süli István 1906. Prándi Eleonóra	örv.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1457.	Györök Antal 1922. Sztanyovszki Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1458.	Kálmán Ferenc 1920. P.Szabó Erzsébet	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1459.	Stibrik János 1913. Lukács Manuela	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1460.	Vígh Mihály 1912. Vígh Mária	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1461.	Drahota Sz. Sándor 1920. Sarusi Anna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1462.	Fejes Pál 1912. Móricz Julianna	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1463.	Joó József 1912. Praten Rozália	hu.	Csákberény, 45. III. 16.	2.hu.szd.
1464.	Csánicz József 1921. Szappan Erzsébet	szkv.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1465.	Tóth Imre 1913. Gyapjas Eszter	tiz.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.

1466.	Domokos Gergely 1905. Egerczy Erzsébet	tiz.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1467.	Losonczy Pál 1910. Tóth Regina	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1468.	Fazekas János 1929. Bazlányi Mária	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1469.	Bíró Ferenc 1912. Márton Erzsébet	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1470.	Szilágyi László 1919. Kiss Róza	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1471.	Szarka Dávid 1915. Fehér Anna	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1472.	Brada Imre 1921. Janecskó Katalin	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1473.	Mohán Lajos 1911. Csenkei Julianna	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1474.	Sass Gáspár 1927. Pozma Márta	hu.	Jobaháza, 45. III. 28.	2.hu.szd.
1475.	Kocsis János 1928. Koszos Viktória	örv.	Nagylózs, 45. III. 29.	2.hu.szd.
1476.	M. Csató László 1913. Szabó Lídia	örv.	Nagylózs, 45. III. 29.	2.hu.szd.
1477.	Hegedűs Gyula 1920. Hámori Mária	hu.	Nagylózs, 45. III. 29.	2.hu.szd.
1478.	Piti István 1913. Mészáros Rozál	hu.	Nagylózs, 45. III. 29.	2.hu.szd.
1479.	Subicz M. Gáspár 1912. Kikov Erzsébet	hu.	Nagylózs, 45. III. 29.	2.hu.szd.
1480.	Dr. Molnár József 1917. Szepesi Rozália	örm.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.szd.
1481.	Hegedűs Gábor 1919. Nagy Julianna	szkv.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.szd.
1482.	Tábori Lajos 1910. Tábori Rozália	örv.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.szd.
1483.	Ábrahám Károly 1915. Ábrahám Margit	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.szd.
1484.	Keresztes László 1915. Süle Rózsa	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.szd.

1485.	Berényi Bálint 1921. Arnóti Mária	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.sz.d.
1486.	Kun Szabó Lukács 1921. Horváth Júlia	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.sz.d.
1487.	Sipos Gyula 1920. Bokros Lídia	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.sz.d.
1488.	Balogh István 1914. Artyányi Mária	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.sz.d.
1489.	Szabó Pál 1920. Oroszlán Anna	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.sz.d.
1490.	Poszt András 1911. Hammer Vera	hu.	Menetek alatt, 45. IV. 3.	2.hu.sz.d.

POSZT ANDRÁS MŰZEUM
NYÍREGYHÁZA
KÖNYVTÁRA
19.615

